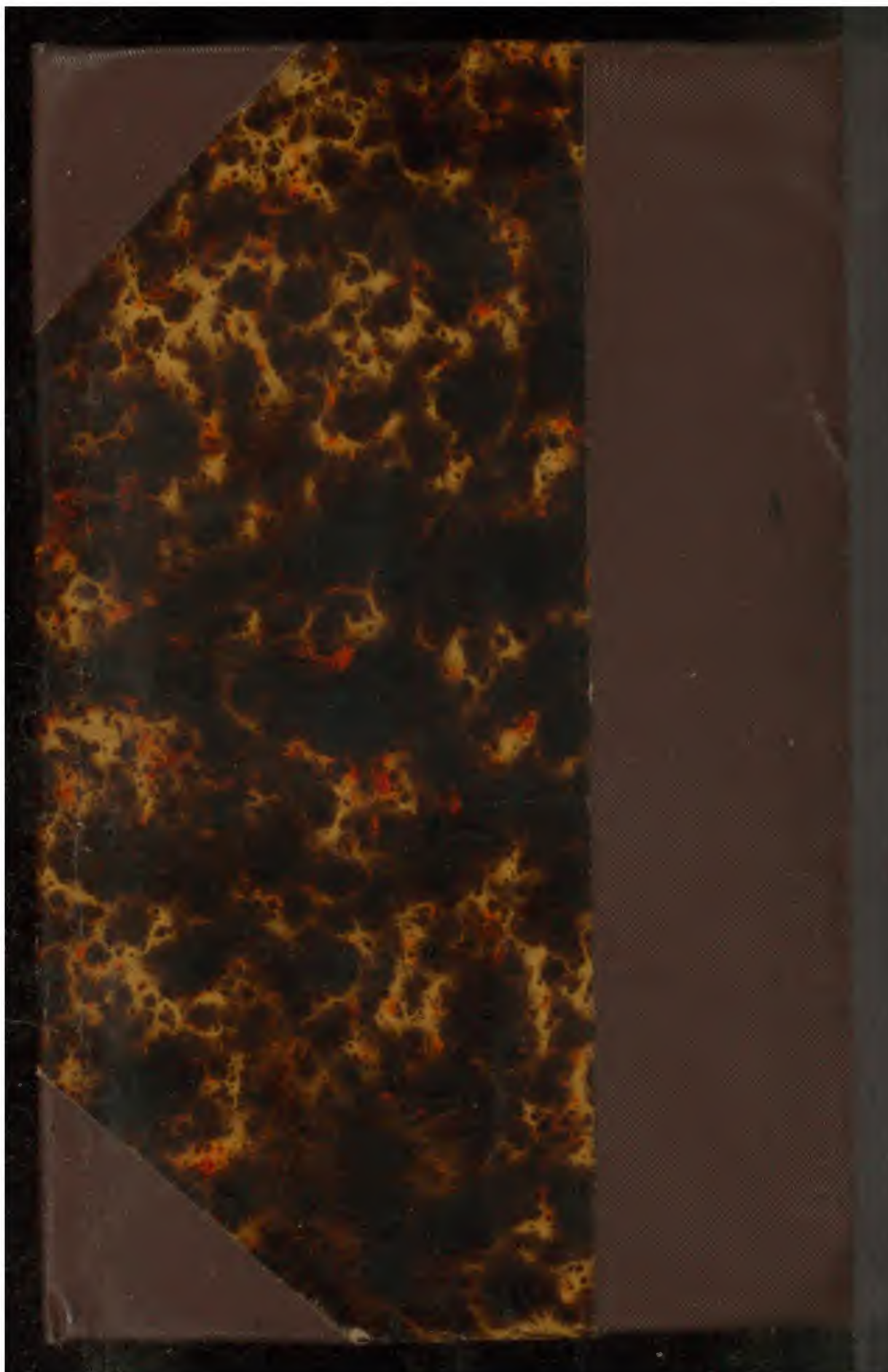

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

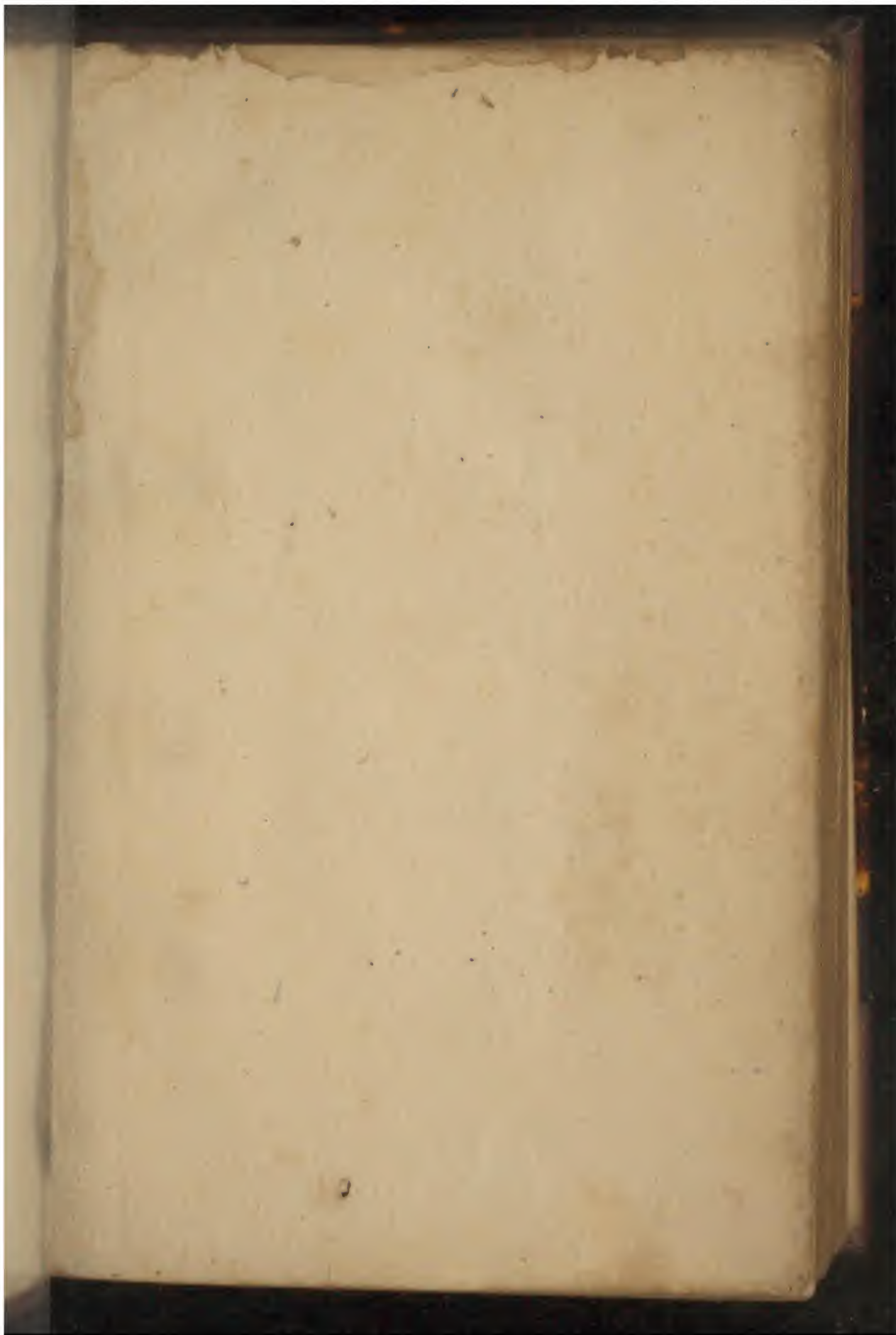
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

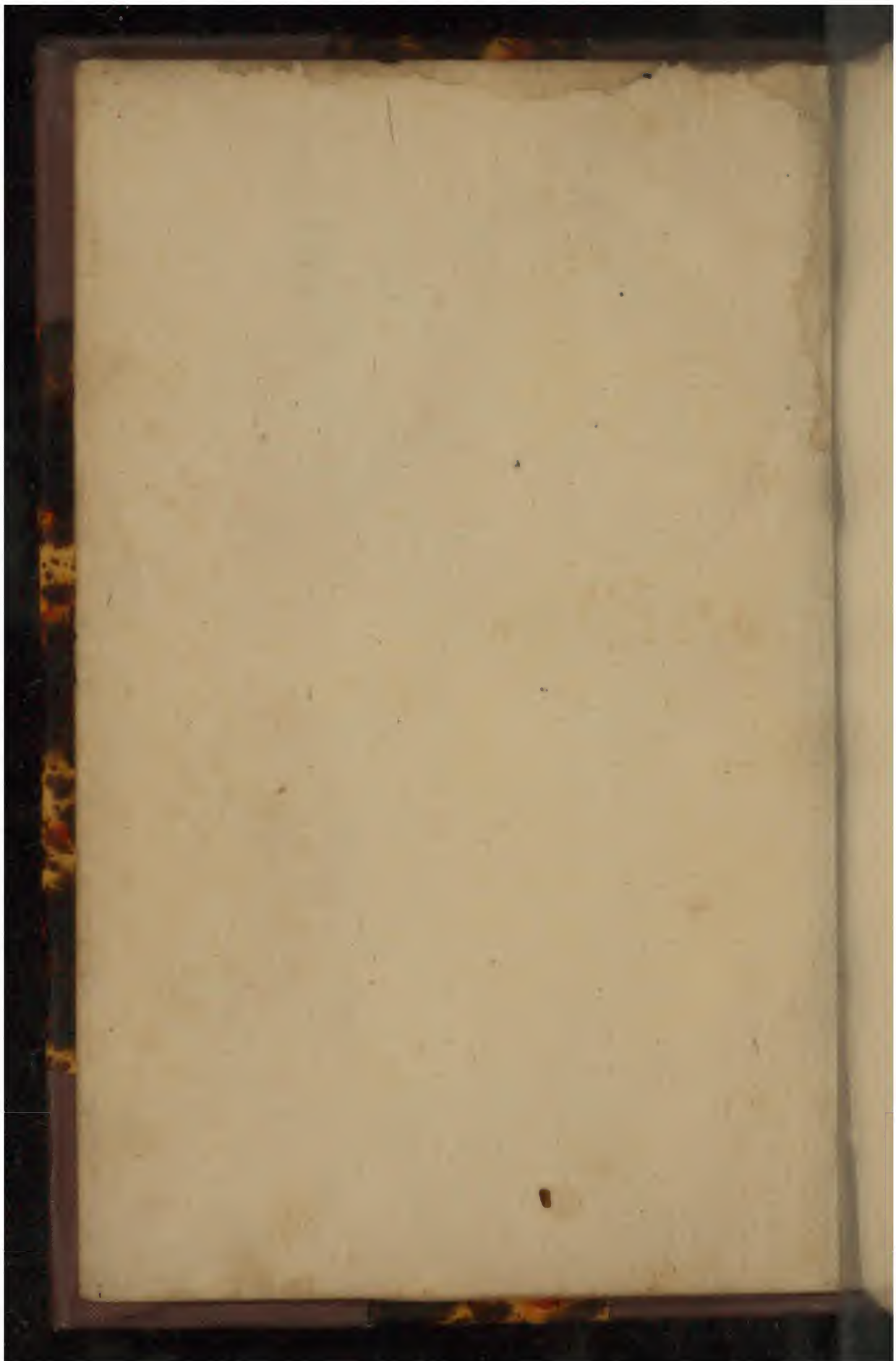

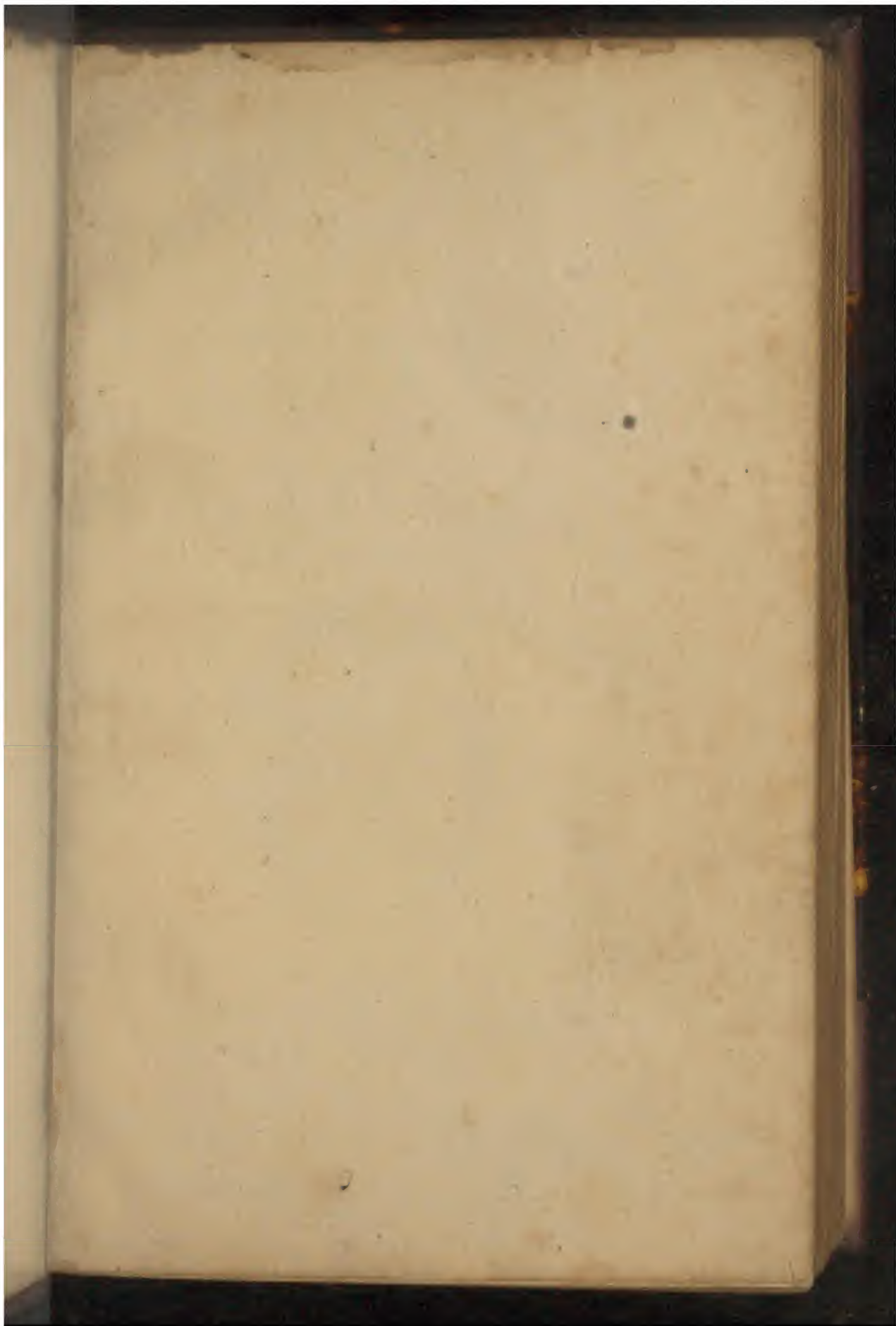
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

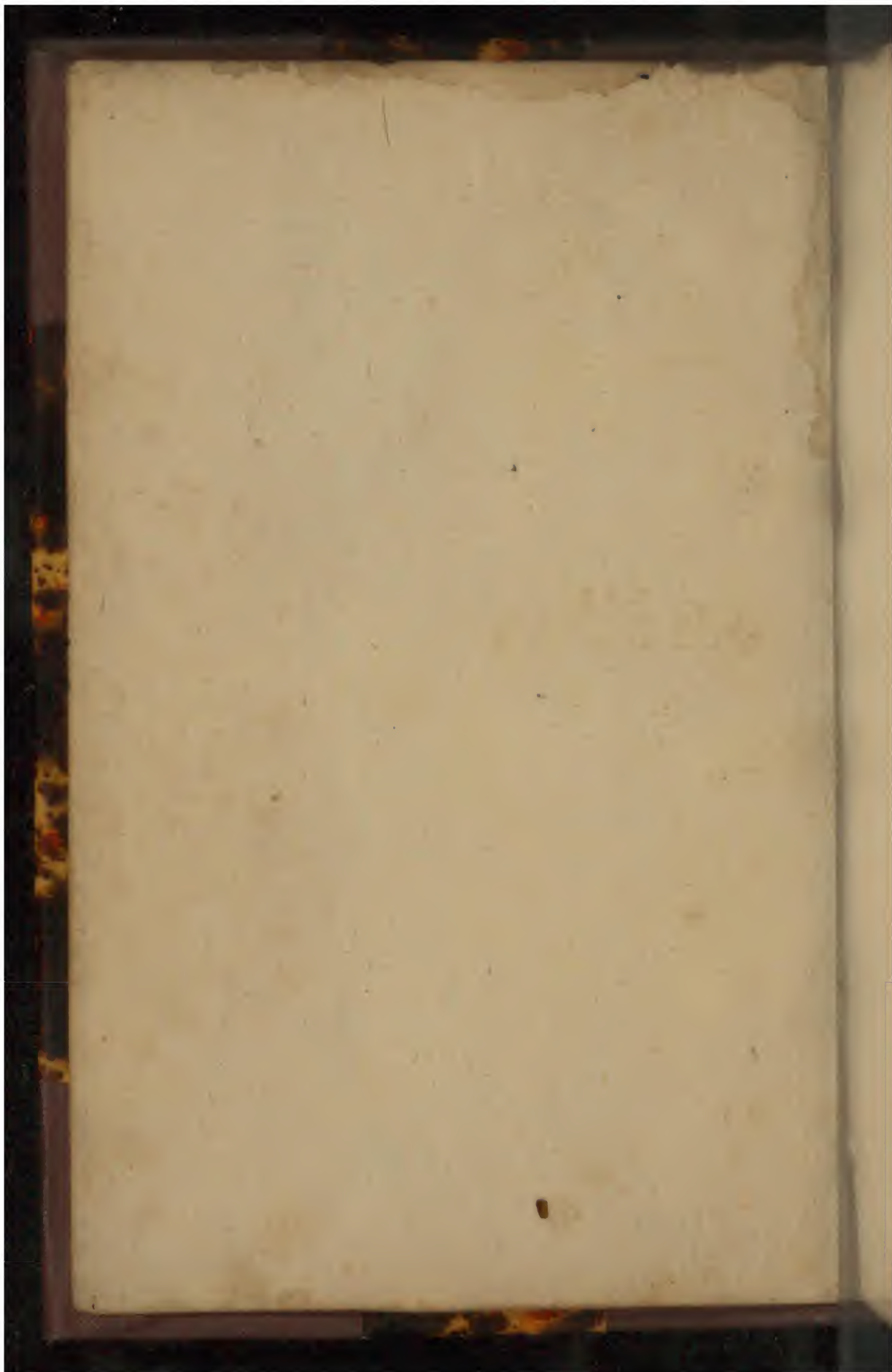
A. XIX. Ati

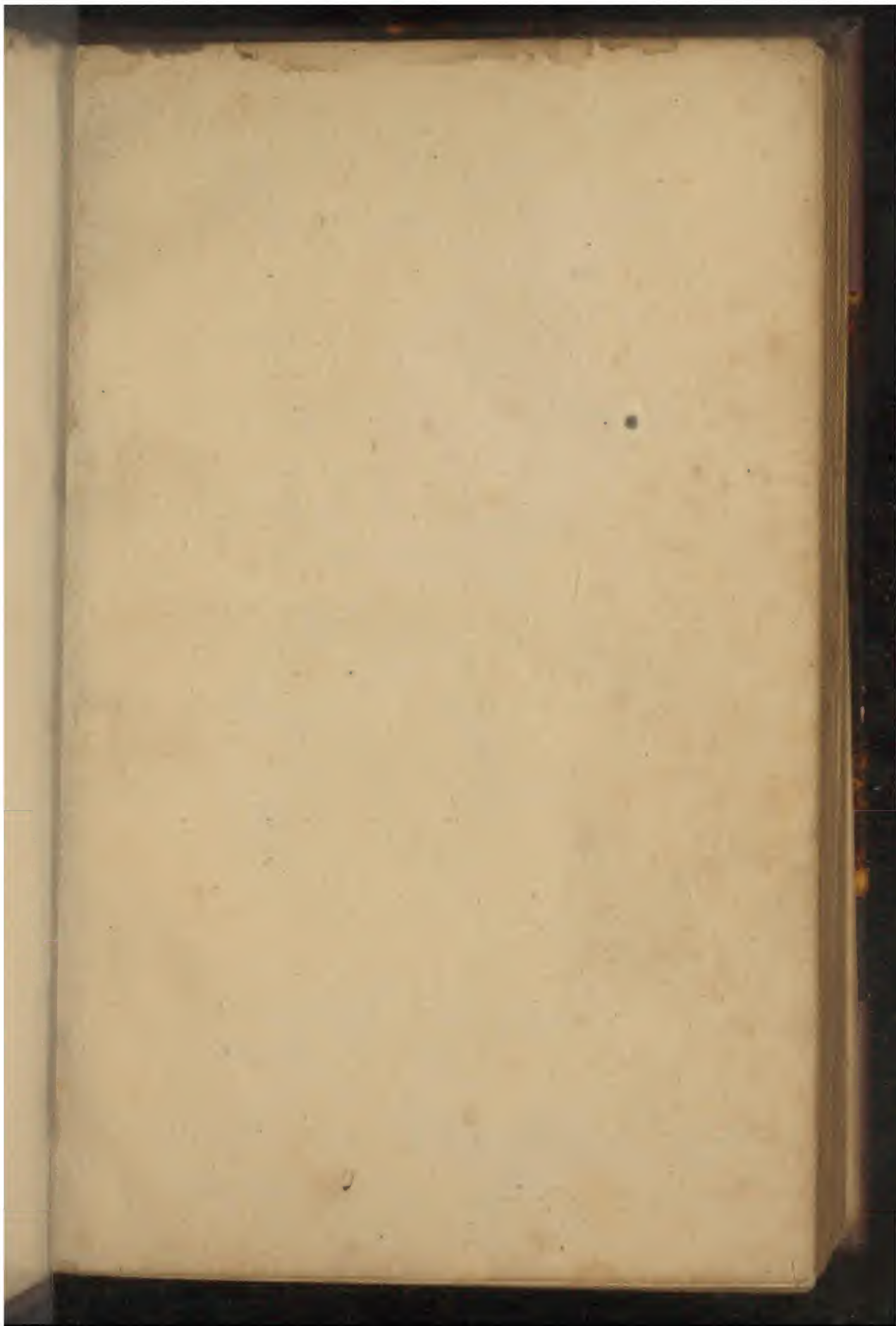
450
A

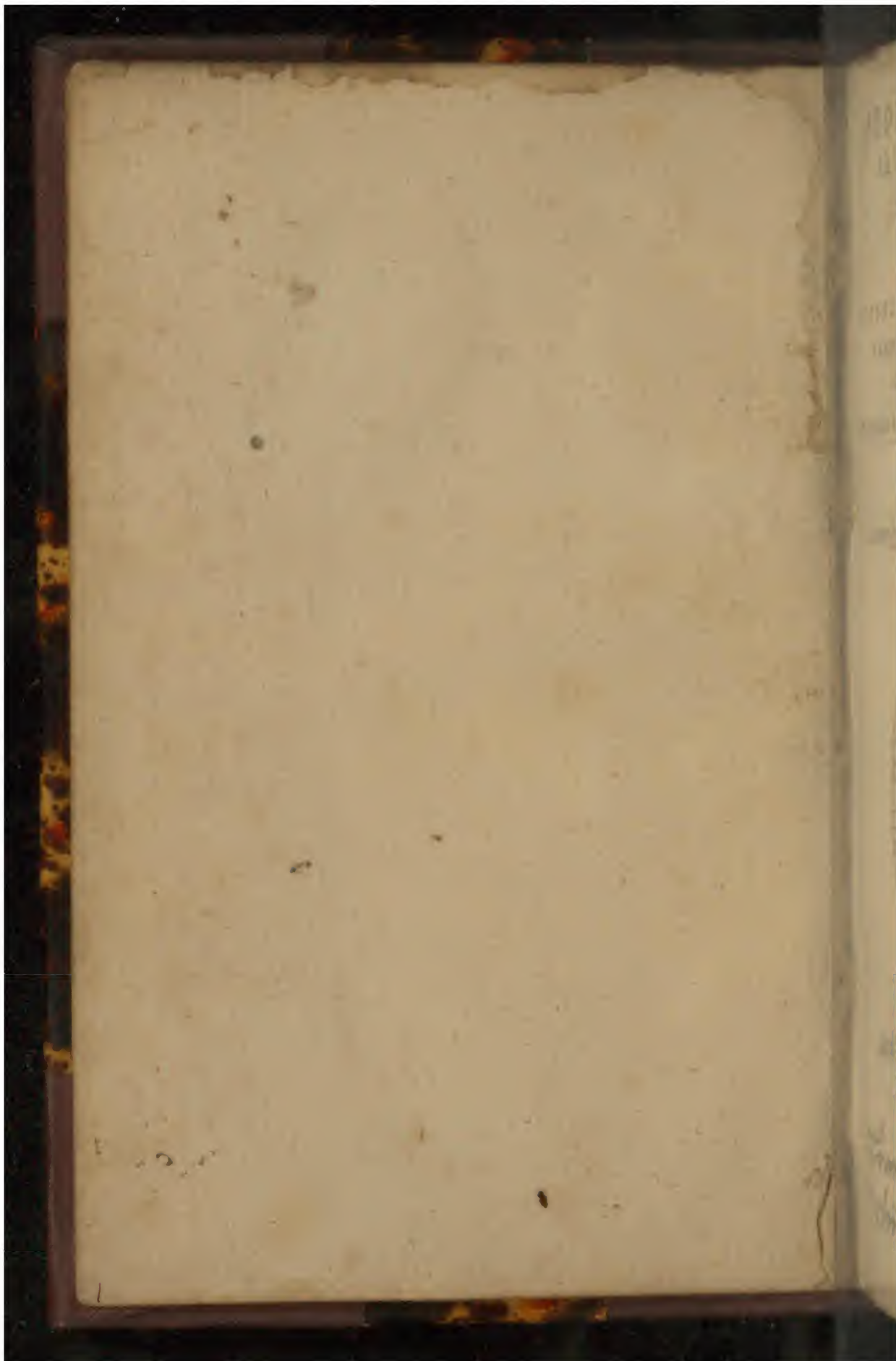

92550
PROBLEMATVM
ARISTOTELIS

SECTIONES

duodequadra-
ginta.

PROBLEMATVM ALE-
XANDRI APHRODISIEI

LIBRI DVO,

THEODORO GAZA INTERPRETE.

AD HÆC,

In utriusq; sectiones & Problemata co-
profissimus Index.

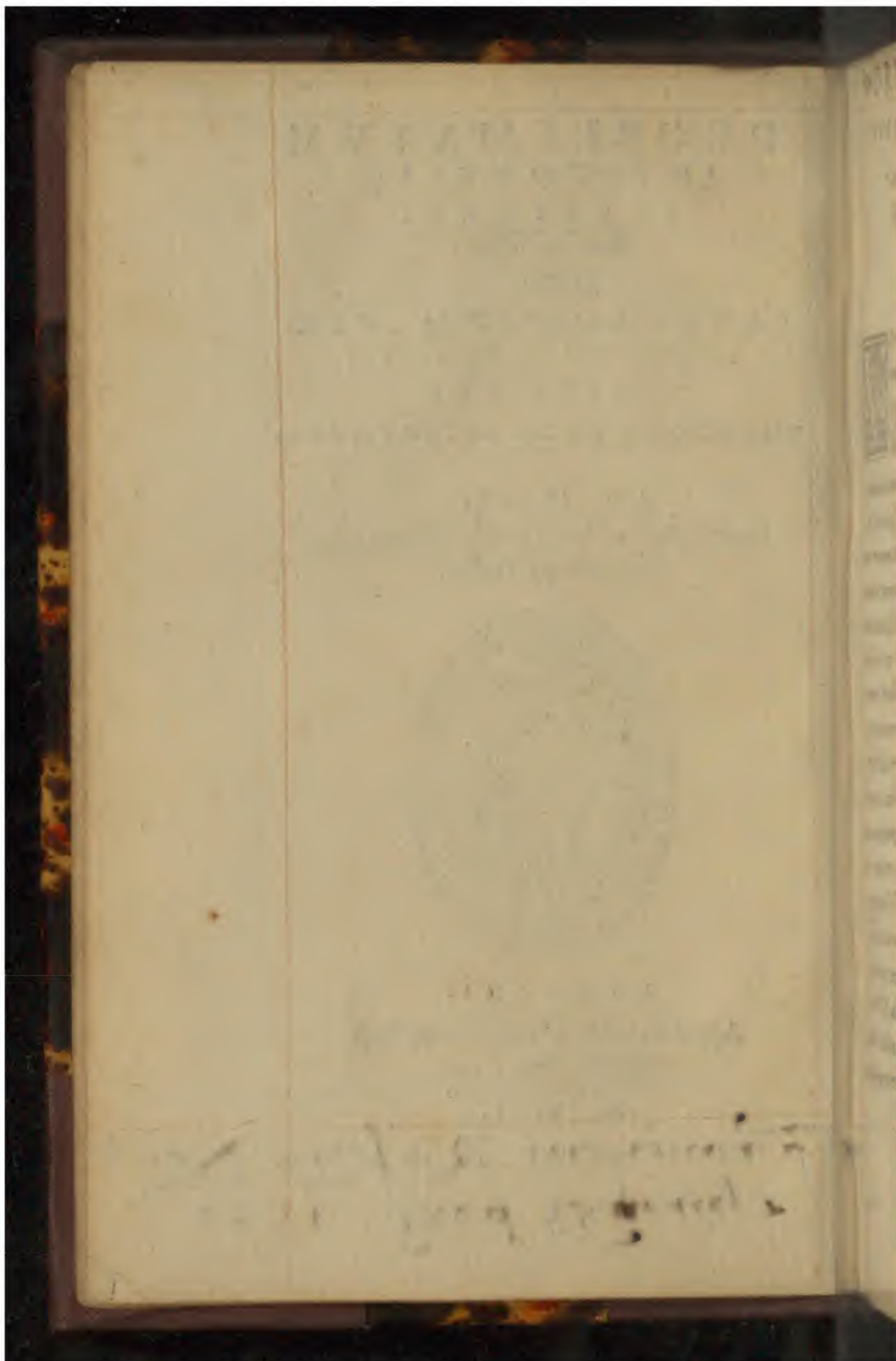

L V G D V N I .

Apud Paulum Mirallietum, Sub
insigni Diui Pauli.

M. D. L.

Franciscus Rasmus Noë
chirurgus par. 1552.

ORNATISSIMO

VIRO IOANNI VI-

TALIO MEDICO

Agnensi Paulus Mi-
rallictus,

S.

Et ut scias habet aliquid commune cum multis, amor non habet, inquit ille. Ego uero, mi Vitali, nescio quomodo in omnibus fit (de me enim periculum faciens, hoc commune omnibus existimo) ut non solum eos quos uebis uita societas, aut morum & studiorum similitudo, aliaue quauis coniunctissima necessitudinis ratio copulauit, diligamus: sed etiam quos ab ipsis amari colique intelligimus, quamuis plane in cognitos animo studiisissime complectamur & obseruemus. Imò uero, & ut ille ipse scribit, hec natura nobis datum esse uideatur, ut cum ea loca uideamus, in quibus memoria dignos uiros acceperimus multum esse uersatos, plurimum moueamur, & quodam quasi eorum incendamur amore. Quæ profecto cum ita sint, quantum maior esse in oratione uis potest, quæ nobis tanquam ob oculos quos nunquam uiderimus ponit? Hec è, mi Vitali, ad te scribo, quod cum nuper Bernardum Rollandum Iuriscōsultum ualde nobilem, suosque meros amicos per se libentissime uidi.

A 2 tum

tum hoc libentius, quod illam audies, te, quem
nunquam uiderim, & audire & intueri uide-
bar: amare uero ita coactus fui, tanquam quo-
cum iam ab ineunte pueritia summa mihi
constituta familiaritas fuisset. Nam & sum-
mam in Philosophia peritiam, & in Græcis, &
omnis politioris literatura genere magnā mihi
tuam eruditionem exposuit: & præterea tantā
in consuetudine morum dulcedinem, & fami-
liaritate suauitatem adiunxit, ut non me tui a-
mantissimum modo, sed planè etiā in eo nemini
concedentem fecerit: quod quamuis multi tibi
uetusstate necessitudinis, in amicitia tamen po-
rior esse nullus possit. Habet enim hoc admira-
bile secum sciētia, quæ cū oculis cerni nequeat,
ubique tamen esse intelligatur, non solū sui,
sed etiā eius in quo esse putatur, ardētes amores
excitet. Itaque dum nobiscum aliquandiu tuus
Rollandus agit, quò tedium temporis subleua-
ret, & turpe otium fugeret, postulat à me Ale-
xandri Aphrodisiei, & Aristotelis Proble-
mata. illis enim tua causa impulsu se mirificè
delectari aiebat. quòd tu illis ita abundares, ut
sui legulei legibus: quibus sexcentas uno spiritu
uomere, nihil sit facilius. sed tamen hoc inter te
& illos interesse. quòd quæ ab illis temerè &
impudenter efluunt, à te tam opportunè & gra-
uiter proferantur, ut faciliè quos tecum habes te-
neas: & quò uelis tantā suauitate dicendi impel-
las.

las. Valde se ergo in illis legendis oblectatus est:
nec destitit, donec perlegerit, totumq; opus mul-
ta cura innumeris mendis purgauerit. Ego autē
illo amisso (nam propter institutum in Italiam
iter, non potuit apud nos diu quiescere) ne tanti
immemor beneficij uiderer, nihil habui anti-
quius, quā accuratē dare operā, ne & grauis-
si mi uiri, mihiq; amicissimi munus in situ apud
me diu iaceret. Quāprimū ergo tulit occa-
sio (quid enim mihi longius esse poterat, quā
ut mei erga te amoris publicum esset testimo-
nium?) praelis meis adhibui, tuoque nomini, cu-
ius gratia hic ab illo susceptus labor erat, con-
secratum uolui: hisque commodissimis & uen-
tissimis typis excusi. nouo quidē formę genere,
quo te plurimum gaudere certō scio: sed tamen
propter quotidianam libri materiam, tantō ti-
bi, & propter te studiosis omnibus futuram in-
cundiore. Tua ergo hæc Problemata, uerē enim
tua sunt: ab amantissimo animo certē profecta
accipito. quæ si tu eo animo exceperis, quo te fa-
cturum à me cogitatū fuit, dū illa excuderem:
neq; nos, tuum scilicet Rollandum, & me, ne-
stri laboris ulla ex parte poenitebit: nec te in illis
in dies magis uersari, ac semper manibus circū-
ferre: donec notæ quas te in illa parturire cogi-
to, in lucem magno studiorum omnīū commo-
do exeant. Vale, & nos mutuō dilige.
Lugduni 30. Octobr. 1550.

SECTIONVM DVARVM
DE QVADRAGINTA,
& Problematum octingentorum
octuaginta septem Aristo
telis, ELEN
CHVS,

	Medicinam pertinent, sectio I. cuius quæ- stiones, siue problemata	59
	Sudorem pertinent, sectio II. cuius quæ- stiones	42
	Vini potum & vinolentiam pertinent, Se- ctio III. cuius quæstiones	34
	Rem veneream pertinent, sectio IIII. cuius quæstiones	33
	Laborem pertinent, sectio V. cuius quæ- stiones	39
Eorum, quæ ad	Señionem, accubitus, & habitum corpo- ris pertinent, sectio VI. cuius quæst. 7	
	Censuram naturæ animantium pertinent, sectio VII. cuius quæstiones	5
	Rigorem atq; horrorem pertinent, sectio VIII. cuius quæstiones	19
	Vitices, & cicatrices, & pelles pertinent: sectio IX. cuius quæstiones	34
	Res naturales pertinent, sectio X. cuius quæstiones	67
	Votis, soniq; rationem pertinent, sectio XI.	

XI. cuius quaestiones	65
Res bene olidas pertinent, Sectio XII. cuius quaestiones	13
Male olidas pertinent, Sectio XIII. cuius quaestiones	12
Regionū habitus pertinet, Sectio XIV. cuius quaestiones	16
Res mathematicas pertinent, & ad caelestia, Sectio XV. cuius quaestiones	12
Res inanimatas pertinent, Sectio XVI. cuius quaestiones	13
Res animatas pertinent, Sectio XVII. cuius quaestiones	3
Literarū studia pertinent, Sectio XVIII. cuius quaestiones	10
Concentum pertinent, Sectio XIX. cuius quaestiones	51
Stirpium genus, & oleracea pertinent, Sectio XX. cuius quaestiones	36
Farinā & massam, ceteraque id genus pertinent, Sectio XXI. cuius quaestiones	26
Fructus arborum pertinet, Sectio XXII. cuius quaestiones	14
Mare, salisq; omnem aquam pertinent, Sectio XXIII. cuius quaestiones	41
Aquas calidas pertinet, Sectio XXIV. cuius quaestiones	19
Aerem pertinent, Sectio XXV. cuius quaestiones	22

Eorum
que ad

Ventos pertinent, sectio xxvi. cuius
questiones 64

Metum & fortitudinem pertinent, sectio
xxvii. cuius questiones 11

Temperantiam & intemperantiam, & co
tinentiam & incontinentiam pertinent,
sectio xxviii. cuius questiones 8

Iustitiam pertinent, sectio xxix. cu
ius questiones 16

Prudentiam & mentem, & sapientiam per
tinent, sectio xxx. cuius quest. 13

Oculos pertinent, sectio xxxi. cuius
questiones 30

Aures pertinent, sectio xxxii. cu
ius questiones 13

Nares pertinent, sectio xxxiii. cu
ius questiones 18

Os, & ad ea que in eo sunt, pertinent, se
ctio xxxiiii. cuius questiones 12

Tactum pertinent, sectio xxxv. cuius
questiones 10

Faciem pertinent, sectio xxxvi. cu
ius questiones 3

Totum corpus pertinet, sectio xxxvii.
cuius questiones 6

Colorem pertinent, sectio xxxviii.
cuius questiones 10

ARISTOTELIS PRO-
BLEMATVM SECTIO-

NES DV AE DE QVADRA

ginta, Theodoro Gaza
Interprete.

EO RVM QV AE AD ME
dicinam pertinent, Sectio prima,
cuius quaestiones

LIX.

I

V R exuperantiae ni-
miae committendi morbi
vim habeant? An quia
vel excessum, vel defe-
ctum efficiant? qua qui-
dem re morbum confi-

stere certum est.

2 Cur morbi saepe curari possunt, ubi quis
abundè excessit? Equidem nonnulli medici
eam artem exercent, vt non nisi per exces-
sum agant vel vini, vel aquae, vel salisuginis,
vel cibi, vel inediae. An quoniam causae, quae
morbos committunt, aduersae inter se sunt?
atq; ita efficitur, vt genus alterum duci per
excessum alterius in medium possit.

3 Cur temporum flatuumque mutationes
morbos intendant, tollantue, iudicent, vel cō-

a 5 nit

mittat? An q̄ aut frigida, aut calida, aut humida, aut sicca sunt, morbosq; qualitatum huiusmodi excessus committit? Secunda etenim valetudo, mediocritas quaedam est. Quod si per humidam, frigidamue materiam morbus constitit, tempus accedens contrarium, tollere illum poterit. Sed si minus contrarium subsecutum sit, qui similis status temporis superuenerit, intendet sane, atq; Interimet: quod etiam fit, ut qui bene valent, ægrotare tempore mutato incipiant, corporis enim proinde temperamentum soluatur necesse est, quippe quod non nisi temporum, ætatum, locorumq; statum idoneo aptum sit augeri, seruariq;. Quapropter cum tempora euariant, ratio tunc valetudinis habenda diligentius est. Idem autem illud pro causa particulatim etiam adest, quod in vniuersum proposui de temporibus: mutationes etenim flatuum, ætatum atque locorum, pro temporis cuiusdam mutatione accipi debent. Quapropter hæc etiam intendendi, vel tollendi, vel iudicandi, vel contrahendi morbum vim habent, quemadmodum tempora, & syderum ortus, orionis, arcturi, vergiliarum, caniculæ, qui status imbrisque excitant, qui serenitates, frigora, tempora sue solent adferre.

4 Cur vomitus, cum tempora immutantur, citari maximè debeat? Ne conturbatio
redun

redūdet, cū varia excremēta materiæ inutilis ex mutandi ratione pueniant: vnde fit, vt cibum alij parum concoquant, alij parum cupiant.

5 Quamobrem qui vel cibo vitioso vescuntur, vel fame diutina laborant, pedibus intumescere soleant? an vtrisque per tabem, cōsumptionemq; illud accidat? Tabescunt enim & qui esuriunt, quia nullū penitus capiunt alimentū, & qui vitiosè vescuntur, quia quod assumpserit, persrui nequeunt.

6 Quamobrem cū vitia bilis per æstatē contrahi debeant, morbi acuti, qui certè ex bili consistunt, per hyemem potius vrgeant? An quia febribus illi comitati, acuti propter ea sunt, quia violenti? violentia verò contrā naturam est: locis enim quibusdā in corpore humescentibus, feruens oritur inflammatio, quæ cū non nisi caloris exuperantia sit, febres vtrique accendere potest. Aestiuo igitur tempore arida, calidaque vitia male homines habent, hyberno autem humida calidaque perinde acuta: celeriter nanq; interimunt, cū propter humoris supercrescentis abundantiam, concoqui nequeant.

7 Cur morbus pestilens solus ex omnibus vitijis p̄cipuè afficiat eos, q̄ ad laborantes eo morbo propè accesserint? An q̄ is solus cū morborū cōmunis omnibus hominibus est.

Itaq;

Itaq; pestem facile oībus infert, qui scilicet deprauato iam habitu sunt. Fit enim, vt morbo cubantis veluti quodam fomite succendēte, vitium illud protinus exulter, concipiaturque in alijs.

8 Cur si venti septētrionales hyemē occupant, ver autē austros, pluuiasq; exhibuit, æstas proxima grauis tam febribus, q̃ lippitudinibus insequi soleat? An q̃ æstas corpora nostra multū humoris alieni cōtinētia excipit, & terra mader, & habitādi locus perhumidus est, talisq; reddit, qualis q̃ grauis perpetuò cōstat. Primū itaq; lippitudines subeūt, cū excremēta humoris in capite deliquere incipiūt, dein febres. Ita enim intelligēdū est, vt res eadē & calidissima, & frigidissima reddi possit, ceu aqua, vel lapis: feruet etenim illa, vrit hic vehemētius. Fit igitur, vt aer sue crassitudinis causa, calorē pleniorē suscipiēs exardescat, & corpora pari ratione, anxietate æstūq; vexētur: æstus verò in corpore, febris: in oculis, lippitudo est. Deniq; mutatio quæq; calida corpus peruertit, cū scilicet cœlo adhuc madente, æstas protinus sicca, & calida occupauit: vitiū etiam augetur, si pluuia æstate accessit. Ita enim vis solis materiā latè obtinet, quā feruescere tum in corporibus, tum in terra, tum etiā in aere faciat: quade causa febres oriuntur & lippitudines.

Cur

9 Cur si hyems austrina, & pluuiosa fuit, ver autē siccum & aquiloniū est, corpora tā vere quā æstate morbi exercent? An q̄ hyemis tepor, & humor faciūt, vt corpora tēpori eiusmodi proxima in qualitate reddātur? Humida enim laxāq; fiant & soluta, necesse est. Quæ cū ita se habeāt, vere frigidus atq; sicco, facillē concrefcere possunt, & indurari. Itaq; grauidæ, quibus tunc adest partus, abortu periclitantē, videlicet incalescēdi, crudefcendiq; ratione. Quæ res syderatio appellata est, quā sicca illa cōmittit frigiditas, impatiens omnino excernendi humoris. Infantes verò, quos gerūt imbecilles, læsōsq; immodicā ob frigiditatē, ædunt. Accidit enim vt qui tunc cœlo sereno nascūtur, ijdē pluuiobennignē, & cōstitē, & nutriti fuerint intra parentē: cæteris verò, cū pituita vitio suæ nimietatis purgata nō est (qđ fit, vbi tepidū se exhibuit) sed coacta à frigore constitit, cū tepor occupauit, æstatis vi colliquescit: si biliosi, sicciq; sunt, q̄ eorū corpora minimē humidam, sed squalibundam fortiūtur naturā, excitantur quidē humores, sed tenues: quam obrem eos lippitudo arida malē habet. Si verò pituita redundāt, raucitates destillationē que in pulmonē oriūtur: mulieres extorquēt difficultates intestinorū, quia natura sunt humida, frigidaq;: seniores stupor attōitos reddit

dit, vbi vniuersus resolutus humor incubuit, exq; imbecillitate caloris natiui concreuit.

10 Cur si æstas sicca, & aquilonia fuit, autumnus ex aduerso humidus atq; austrinus, hyeme, quæ proxima est, dolor capitis, raucitas, tussisq; oriatur, atq; in tabe demum euadant? An quia hyems multum materie excipit, itaq; humorē cogere, atq; pituitā inde cōficere magnū ei negotiū est. Ergo difficilē est humorē dēfari, cōficiq; inde pituitā. Quod si in capite humor cōstiterit, grauitatē cōmittit: & si nimius, frigidusq; est, crudorē utiq; mouet, cui syderario nomen est: necnō si ob nimiam sui copiā concreescere minus potuit, in locum defluit proximū, atq; ita tussim, raucitatem, & tabem contrahit.

11 Cur si sicca æstas, siccusque autumnus aquilones habuerint, mulieribus, & omnibus pituita abundantib. secunda valetudo cōtingat? An quia natura vtrorunq; in alteram exuperat partem, itaque tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum, bonūque perducit. Eò igitur ipso tempore optimē valent, nisi quid vtrō ipsi perperam agant, aut humidi ad hyemem ita deueniant, ut fomitem quendam, & incitabulum frigori subministrent.

12 Cur si sicca æstas & aquilonia, & autumnus siccus iisdē aquilonibus perflatus morbo

bi

biliosos infestet? An queniā ad idem, corpus eorū ac temporis habitus vergūt: itaq; veluti ignis igni adijcitur. Cū enim corpora exsiccantur, quātūq; in his dulcedinis erat, euaporatum sit, vehemētérq; incalescāt necesse est, vt dum humor cōsumitur, aridæ lippitudines oriātur, residuóq; quod biliosum remāserit, eodémq; recalescēte, febres acutæ, vtpote ex bili syncera, inuadant. Nonnullos insania rapit, quorum scilicet natura atra bile abundat: hæc etenim largè superest, cū eius humores contrarij resiccescant.

13 Cur mutationem aquarum, grauē, aeris verò non grauem esse affirmant? An quod aqua corporibus alimento est, quo iam habito cōplexóq; peregrinemur. Aer autē nullo se exhibet alimento. Aquarum item genera multa & varia per se sunt, sed aeris minimè. Itaq; hoc etiā causæ esse potest, quippe cū peregrè etiā profectis in cœlo quidē propè eodem, in aquis autē varijs versari eueniat: quapropter aquæ mutationem grauem esse rectè putatum est.

14 Cur ciborū mutatio minus quā aquæ, grauis occurrat? An quia plurimū aquæ consumimus. Nam & in pane, & obsonijs, & in potu aquæ, vsus plurimus est.

15 Sed cur cibi, & aquæ mutatio grauis sit? An quòd omnis mutatio etiam temporis
&

& ætatis motu facilis est. Extrema nanq; generis cuiuscūq; moueri facile possunt, quomodo & principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter se distant, corrumpere se inuicē queunt, quippe cū aut nuper, aut nondū adhæserit, qui præcesserat. Ad hæc ut varius cibus grauis est, turbulenta enim, nec æqualis coctio eius agitur, sic in ijs accidit, qui aquā mutarint, scilicet ut variæ potionis vtantur alimento, est q; id alimenti genus, quā ficcum valentius, quoniam plurimum est, ex q; cibus ipsis non nisi quantum dilutū est, vim habet enutriendi.

16 Cur mutationes aquarū faciunt, ut pediculi, in quibus haberi possint, multi habeantur? An q; humoris cruditas, quā perturbatio illa cōmittit, quæ ex aquæ vario usu in crebra cōmutatione redūdat, humoris creare copiam potest, præsertim in loco humori opportuniore. Cerebrum autē natura humidū est: quare caput maximè perpetuò humer, cuius rei indicatiū est, q; pili in hoc potissimum exeunt: huius autē loci vis, ad progenerādos pediculos apta est: patet hoc in puerili ætate. Caput enim puerorū madet abundè, & sæpè aut grauedine cōflictatur, aut sanguinis profusione. Quinetiā pediculos plures illa ætas habere solet.

17 Cur à vergiliarū occasu ad fauonij vsq;
 fla

flatus hi potissimū pereāt, qui morbo longo laborāt, & senes q̄ iuuenes potius? Vtrū sum me ille intereūdi causę duce adsint, frig^o atq; excessus. Vita enim calore fouet, seruat^{ur}q;. Tempus autē istud ambo illa sortiī. Frigidū enim & hyems tū acerrimē vrget, subsequēs enim tempus ver est. An q̄ qui vitij laborant diuturnis, nō secus ac senes effecti sunt. Longus etenim morbus, quasi senectū iam ad esse videtur. Ea nanq; corpora sicca, & frigida sunt, altera scilicet ob ætatē, altera ob languorem: hyemem verō & gelu, frigoris atq; siccitatis esse excessionem certum est. Quare sit, vt cū vel paruo momento corpora pateant, hyemis rigor quasi ignis igni iniungatur, atq; ita interimat.

18 Cur in plenis impurisq; corporibus, vlcera capitis non magno negotio sanctur, tibi-
 arum autē ægrē? An humor eorū, quia terrenus, grauis est: graue autem omne deorsum tendit: ergo superiora curari facile possunt, quoniam seorsum humor decesserit: inferiora propterea nequeunt, quod admodum ex-
 crescant, & putredini pateant.

19 Cur si post hyemem aquiloniam, & ver austrium ac pluuium, æstas sicca admodum fuit, perniciosus omnibus autumnus accedat & pueris præsertim? Nam & cæteris difficul-
 tates intestinorum, febresq; quartanæ longę

b eo

eo tēpore solēt euenire. An q̄, si aqua mediocris p̄ æstatē incescit, quantū humoris collectū est p̄ ver humidū, in n̄ris corporib⁹ refrigeratū quiescit: sed si nō ita cōtigit, pueri, q̄ suaptē natura humidi & calidi sunt, vehementer eo feruescunt affectu, quoniā refrigerati minimē fuerint. Et si per æstatē restiterint, autumno certē, quorū humor ultra modum ferbuerit, corripietur. Excrementa verò n̄ si cōfestim peremerint, orta videlicet circa pulmonē, atq; arteriā (suprà enim primū consistunt, cō. s. q̄ aeris repori nostra corpora pateant: hinc enim lippitudines quoq; pregressis febrib⁹ in graui æstate sequi cōsueuerūt) ergo si nō locis superioribus excremēta humorum exorta (vt dictū est) protinus interemerint, descendēt cruda ad ventrem, atq; ita difficultatē creabunt intestinorū. At si prænimia sui copia humor excerni nequiverit, quartanæ ijs orientur, qui euadere mortē potuerunt, etiam si illud intestinorum vitium omnino quieuerit. Quòd enim crudi humoris subtersedit, stabile, firmūmq; vehementer modo atræ bilis adhæret.

20 Cur si æstas & autumnus, imbres austróq; habuerunt, hyems grauis consequi soleat? An quòd hyems corpora prēhumida excipit, mutatio etiā ingens occurrit. Nō enim paulatim, sed repenti ex calore immodico ad fri

frigoris acerbitem venit, quā autumnus quoque tepidus extitit. Itaque qui denso corpore sunt, hos morbi extorqueant acuti, necesse est: his enim humida excrementa supra potius colliguntur, cum partes superiores humoribus huiusmodi opportunas, inferiores inhabiles illi habeant. Ideoque qui tali textura corporis sunt, non multa excrementa sibi admittunt. Cum igitur, qui locis superioribus corporis humor excreuerit, infrigescere incipit, fit ut prædicta vitia oriantur, quemadmodum violentis propere accidit, cum algent. At quibus laxius corpus est, ijs febribus oris evenit, ut quæ summa de cruditate febres constituerint, transeant in ardores, quoniam his magis totum corpus ab humoribus occupatur, quam densa illis mole constanter, ex quo vi frigoris coacta eorum corpore humores incalescentes febres accendunt: superans enim calor, totius corporis febris est, & si idem nimio intendatur humore, ardor effici potest.

21 Cur annus pestilens tunc inuadit, cum sol multum vaporis de terra excitat? An tunc annus humidus pluuiusque significetur, necesse est, terramque madescere necessarium. Fit igitur, ut quasi locis palustribus grauibusque proinde inhabitetur, & corpora quoque multis tunc excrementis redundare necessarium est, ita ut agrotandi materiam

b 2 ha

habeant in æstate.

22 Cur grauis tunc adeat annus, cū copia est pusillarū ranarum, quæ rubetarū faciem repræsentant? An res vnaqueq; loco suæ naturæ idoneo abundare solita est. Itaq; eiusmodi animantiū genus cū natura humidū sit, humidū pluuiūmq; annū ob eam ipsam causam indicat. Anni eiusmodi verò graues proculdubio sunt. Quibus enim corpora facta præhumida fuerint, multis idcirco excrementis premuntur, quæ causæ sunt, vt morbi proueniant.

23 Cur austri sicci & nihil humētes febres creare soleāt? An quia calorē, humorēque excitant alienū. Sunt enim suaptè natura humidi, calidiq;: qua quidē re febris cōmittit, quippe quæ nō nisi p̄ excessum ambarū qualitātū illorū oriri soleat. Cū igitur imbre austri vacāt, corpora nostra ita afficiātur, necesse est: at cū flatibus imber adest, nos aqua refrigerat, austros tñ, quos mare miserit, prodesse stirpibus ceriū est. Refrigerati nanque beneficio maris, deueniunt contra æruginē, quæ humore, calorēq; alieno consistit.

24 Cur corpora humana se tardiora debiliorāq; sentiant, cū austri afflant? An quia multum ex paulo tunc redundat humoris, quem deliquescere tepor coegit, ex q; leui afflatu grauis humor citatur: adde, quòd vires

no

nostræ cōditæ in articulis sunt, qui austrinis laxari flatibus consueverunt. Cōstat id ex eorum crepitu, quæ pridem conglutinata, tunc remittuntur ac resoluuntur. Tenax etenim humor, qui articulis inditus est, vt concretus nos moueri nō patitur, sic nimis humefactus intendi minimè finit.

25 Cur per æstatem magis aduersa valetudine laboretur, per hyemem verò magis qui laborāt, emoriātur? An quia calor, qui per hyemem intus propter corporum densitatē coërcetur, parū adiuuat, nec labor operū, qui amplius per id tempus suscipitur, excremēta humorum potest concoquere, ideo validam esse mali originem necesse est: quòd cū ita sit, perniciosum morbum vrgerè ratio est. Contrā in æstate, quoniam corpus vniversum rarū refrigeratum, resolutum, atq; laborū impatiens est idcirco morbos plures quidē oriri necessarium videtur, videlicet ob lassitudinem, cruditatēq; ciborū: noui etenim fructus tunc adsunt: non tamen ita validos esse naturæ ratio patitur, quamobrem facultas hisce succurrendi datur facilius.

26 Cur post vtrumlibet solstitium, per centum dierum spatium mori maximè accidat? An q̄ eatenus vtraq; vehementia caloris & frigoris se dilatat, quæ morbos perniciēq; afferre infirmis potest.

b 3 Cur

27 Cur ver atq; autumnus morbis iufestèr?
An quia mutationes graues oēs occurrūt: sed
autumnus vere grauior est, quia corpore ca-
lido refrigerſcente, quàm frigido incaleſcente
potius ægrotamus. Vt igitur verè frigidum
recaleſcit, ſic autumnò calidum refrigerſcit.

28 Cur per hyemem minus quā per æſtatē
ſed pernicioſius ægrotetur? An quoniam in
æſtate morbi vel parua de cauſa exiſtunt, q̃
in hyeme minimè accidit ita: ſum⁹ enim tūc
& ad concoquendū, & ad bene valendū aptio-
res. Itaq; ratione maiora pernicioſioraq; ma-
la ſunt, quæ maiori de cauſa prouenerint.
Quòd idem in athletis, & omnino in ijs, qui
ſecunda valetudine eſſe ſolēt, licet perſpicere.
Aut enim nullo morbo premuntur, aut preſ-
ſi celeriter è vita decedunt, quippe qui niſi
magna cum cauſa ægreſcere nequeant.

29 Cur per autumnū ac hyemem febres ar-
dētes potius oriantur, quæ tēpora frigus præ-
ſe ferunt: per æſtatē verò, cū æſtus adſunt,
rigores magi inſeſtent? An quia in corpore
hominis bilis calida, pituita frigida eſt. Itaq;
per æſtatem quod frigidū eſt diſſoluitur, diſ-
ſolumq; horrores, tremoresq; excitat. Per
hyemem autem quod calidum eſt, vi tempo-
ris preſſum refrigerſcit. Febres tamē ardentes
per hyemem autumnūq; potius conſiciāt
quoniā calor pulſus à frigore, introrſus ſe cō-
trah

trahit. Ardor enim nō residet in summis, sed
intrinsecus se expandit, atque ita efficitur,
vt ratione febres ardētes hyberno tempore
oriantur. Melius id in ijs intelligi potest, qui
aqua frigida, quiq; calida se hyberno tem-
pore laterint: qui enim frigida se infude-
runt, ibi aliquandiu, dum diluerentur, fri-
guerūt, reliquo toto die tuti à frigore sunt.
At qui calida vsi fuerint, frigus diutius expe-
riuntur. Caro enim spissescit, calorq; intror-
sus se colligit eorum, qui se aqua diluerint
frigida. Contrā autem ijs euenit qui cali-
dam admisere, caro quippe rarescit, calorq;
ad exterum vsque locum euocatur.

30 Quenā virt^{us} sit cataplasmat^{is}? An vt re-
soluat, vt moueat sudorē, vt euocet vaporē.

31 Quonam argumento constet abscessum
iam purulentum esse? An si aqua perfusus
calida immutatur, purulentus est: sin mi-
nus, nondum est.

32 Quenā vrēda, quæue sint incidenda? An
quæ ore sunt amplo, nec breui coagmētētur
hec vrēda sunt, vt crusta illic incumbat: sic
enī nullū pus cicatrice inducta occultabit.

33 Quenam virtus medicamenti suppri-
mentis sanguinem sit, quod enānum appel-
lamus? An vt exiccet, & materiæ inutilis cō-
fluuium cōpescat, sine crusta aut carnis pu-
tredine. Ita enim efficit, vt vulnus simul &

b 4 infla

inflāmate careat, & vnitati sit opportunū
quod enim materia nō superfluit, inflāmatio
ne carebit. Quod siccū est vnitati opportu-
nius erit: quādiu nanq; præmadet, cōcorpo-
rescere nequit. Quāobrem quę cruētis inji-
cienda censemus, acrimagna ex parte sunt,
quò acerbitate sua possint astringere.

34 Quānā incidenda, quæ uē vrēda, quæ cō-
trā non ita curāda sint, sed medicamētis? An
quæ in ala, aut in inguine abscesserunt, medi-
camētis curādū potius: diducta enim partim
laboriosa, partim periculosa redduntur. Vt
di sunt illi abscessus, qui lati, processūq; mul-
tiplici eruperunt, quiq; venosis, nō carnosus
resident locis. Incidendi qui in acutum se col-
ligunt, quique non parte solida extant.

35 Cur si quis ære incisus sit, facilius quā
si ferro, sanescat? Vtrū quia æs leuius est, ita-
que minus laceret, ictūmq; faciat. An è diuer-
so, quòd ferrū acie adactiorē recipiat sectio-
nē, idcirco faciliore tolerabiliorēq; efficere
debeat. At verò æs medicamēti vim obtinet
& prīcipiū quodcūq; pars potissima rei est.
Quā igit̃ es simulac fuerit incisū, medicamēto
p̃sentissimo adest, facit ut vuln⁹ celeri⁹ coeat.

36 Cur ambusta ex ære sanentur celeriter?
An quoniam à laxioribus, minūque corpū-
lētis effecta sunt. Plus enim caloris corpori
inhæret solidiori.

Vtr

37 Vtrū ptisana ordeacea leuior, & ad morbos accōmodatior quā triticea sit? hanc enim nonnulli anteponūt, argumētumq; ex pisto-ribus capiunt, q̄ multo coloratiores sunt qui tritici, quā qui ordeacei pisturā exercēt: addunt etiam q̄ ordeū humidius est: quod autē humidius est, concoctionem desiderat pleniorē. Sed nihil prohibet, quò minus vt cōco-ctū quid difficilius ordeum habeat, sic ad leuitatem quid vtilius præstet: hoc enim non humidius tātum tritico est, sed frigidius etiam: qualis certē sorbitio, cibūsq; cōpetit febrienti, vt parum alat, & satis refrigeret, quod ptisana ordeacea facere potest, quia enim humidior, vel corpulētior est, hinc alimenti parū, idque frigidiusculum præstat.

38 Cur dentium stuporem portulaca herba aut sal rollere potest? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui vel manducanti, aut manu aliquantis per confringenti patescit: hæret enim, ac trahitur. Lētor igitur subiens ille, à corpore educit acorē, quippe qui affinitate quadam coniungi valeat argumento saporis, quem acidulum reddit. Sal verò macerat, liquefacitque, atque ita acorē quoque extrudit.

39 Sed cur lixiuium, nitrūmue hoc idem facere nequeat? An q̄ hæc suam ob acerbitatē astringunt, non liquefaciunt.

b s Cu

40 Cur æstiuus lassitudinibus balneo, hybernus vnctione mederi conueniat? An hybernus vnctio datur propter horrores mutationesq; vrgētes: per calorē cū laxādū est qui mēbra repescere faciat: oleū verò calidum est. At in æstate humefaciendum cēsetur, quoniā tempus id siccum est, nec metus interpellit horrores, eò q̄ status temporis ad teporem ingenuē vergit: hinc etiam cibus parcus, potio liberatis per æstatem admittitur, illæ magis, hæc omnino. Potioni nanq; per æstatē ob teporum siccitatem indulgendum ex toto est: parsimonia verò cibi communis temporū omnium est, sed magis æstati conuenit, ne ob habitum temporis feruētē, corpus cibo immodico pressum exæstuet.

41 Cur ex medicamentis alia aluum soluāt vesicam autem minimè: alia vesicam soluāt, cū aluum nihilo moueant? An quòd ea, quæ natura humida sunt, atque aqua referta, si medendi obtinēt facultatem, vesicam soluūt: subsident enim in ea humores, qui putredine imminues euaserunt: quippe vesica pro eius humoris conceptaculo habetur, qui minimè in ventre concoquitur, qui non manet, sed prius quā agat quicquam aut patiat, excernitur. At quæ terrenam sortiuntur naturam, si vires habeant medicas, aluum hæc fundere queunt. In hac enim terrena quæque mater

materia se prouoluit, itaq; turbat, si mouendi obtinet facultatem.

42 Cur alia vētre mouent superiorē, alia inferiorē, vt veratrū superiorē, scāmonea inferiorē: alia verò citāt vtrunq; vt elateriū & thapsiæ succus? An q̄ ex med: camētis, quę vētrē mouent, alia frigida, alia calida sunt: itaq; alia propter suū calorē protinus vt in superiori vētre fuerūt, loca petūt superiora, ac inde liquefaciendo, maximē quæ aliena sint, minūsq; insidentia, sed etiam quę insunt naturę intima, medicamēto scilicet vehemēti epoto, aut copiosiori quā natura patiatur, tam ea ipsa, quā quæ excreſcentia adfuerint, in ventriculū deducunt, hic verò feruore excremēta perturbant, flatumq; excitāt multum, qui obſistens vexāsq;, demum vomitū mouet. Alia q̄ natura frigida sunt, deorsum versus pōdere suo labuntur, etiā priusq̄ quicquā vel afficiātur vel agāt, ac inde proficilcentia, idē aſcitāt qđ superiora: vbi enim p̄ adita foramina illinc aſcēderūt, atq; materiā agitarūt, eodē tramite secū quæ corripuerint excremēta colliquamētāq; deducunt: at genus medicamēti, quod qualitatis vtriusq; particeps, mistūmq; ex calido frigidōq; est, hoc ob eam vtranq; facultatē rē potest vtrāq; conficere. Hinc & medici mistis sibi generibus sæpe medicinas componunt.

Cur

43 Cur medicamenta purgare valeant, cum alia pleraq; amariora, cæterisque eiusmodi qualitatibus insigniora, id facere nequeant? An quia non ob eiusmodi vires purgandi obtinent facultatem, sed quia cōcoqui nequeunt: etenim quæ ob excessum caliditatis aut frigiditatis, quamvis exiguo corpore incoctilia sint, aptaq; vincere, non vinci ab animantium calore, resoluq; eadem facile à ventre utrolibet possint, hæc medicamēta habentur. Vbi enim ventrem adierunt, resolutaq; sunt, statim ad venas per easdem feruntur semitas, quibus permeat cibus: mox cum nihilo cōcoqui potuerunt, sed victrice perstiterint potentia, relabuntur, & quæ sibi obsistunt, secum detrahunt, quæ res purgatio vocitatur. Aes verò, argentum, cæteraque generis eiusdem, & si concoqui à calore animalium non possunt, sed resolui à ventribus nequeunt. Oleum, mel, lac, ceterique eiusmodi cibi, purgandi quidem vim obtinent, sed quantitatis, non qualitatibus ratione: ubi enim ob nimiam sui copiam cōcoqui minimè potuerunt, tum purgant, si quando id facere possunt. Duabus enim illis de causis aliquid concoqui nequeat, aut quia generis peruiacis est, aut quia modum excesserit. Quamobrem nihil ex prædictis medicamentum est, quippe cum non ob aliquam sui facultatem purgare valeat. Acerbitas autem, acor, malusq;
odor

odor medicamenta comitantur, eò q̄ genus medicamentorum cibo cōtrarium est. Quòd enim concoctum à natura accessit, id corporibus adhærescit, alimentumque appellatur: quod autem conuinci, domariq; minimè possit, sed venas ingressum per excessum caliditatis frigiditatisue suæ perturbet, hoc naturam sanè obtinet medicamento.

44 Cur piper, si largè sumatur, vesicam soluet, si parcè, aluum: è contrario scammonea si largè sumatur, aluū soluet: si parcè, & quæ vetus est, vesicā? An quia singula magis à singulis mouëtur: piper enim magis vrinā ciet, scammonea aluum. Itaque si piper sumptū copiosius est, ad vesicam defertur, nec se in aluum diffundit: sed si exiguum ceperis, retentum in aluum soluet, atque ita medicamentū eius existet. Scammonea verò, quæ data copiosius est, retinetur, vt resoluatur: resoluta iam medicamentum efficitur, ob causam, quā superius proposuimus. At si exigua vnà cum epoto humore per inuisibiles meatus imbibitur, ac celerius antequàm perturbet, in vesicam defertur, quā pro sua facultate recreamenta, colliquamenta que residētia per summa abducit. Sed illa multa vt dictū est, quod diu ex virium soliditate permanserit, largè expurgat, sordēsque terrenas potissimum detrahit.

Cur

45 Cur inflammationes easdem alij frigefaciendo sanēt, alij calefaciēdo concoquant?

An q̄ illis per refrigerationē, his per externū calorē, caloris sui copiā colligere placet.

46 Cur mutari cataplasinata debeāt? An vt plenius sentiatur. Solita enim, vt ea quæ vētriculo mandamus, non amplius medicamenta sunt, sed pro alimentis recipiūtur: sic etiā hæc fungi suo munere nequeunt.

47 Cur cibum imminuere, laborem augere salubre est? An quia causam ægrotādi excrementorū habet nimietas, quæ tūc certē exultat, cum aut cibus superest, aut labor deest.

48 Cur medicamenta, & res amaræ, aut fœdi odoris, magna ex parte purgare possint? An quoniam amara quæcunq; malèq; olentia concoqui nequeunt: quā de causa medicamenta quoq; amara sunt atq; fœtida. Quòd enim concoctionem nullā sibi admittūt, mouerèq; cum amaritudine possunt, hinc medicamenti sortiuntur naturam. Et si iustò plus data sint, periment. Quæ autem necant, etiā si exigua dentur, hæc non medicamenta, sed toxica esse dicimus. Ne illa quidē medicamēta vocamus, quæ non sui generis qualitate purgare queant. Sunt enim pleraq; in genere cibi, quæ si largè sumantur, facere idē poterunt, ceu lac, oleum mustū. Sed hæc omnia q̄ minus facilè concoquuntur, idcirco purgant:

gant: nec omnes, sed aliquos. Sunt enim alijs alia concoctu facilia, difficultaue. Quamobre non eadem medicamento omnibus sunt, sed propria plerisq; comperiuntur. Deniq; medicamentum, non solum concoctionis immune, sed etiam motus efficiens esse debet: sicut & exercitandi ratio extrinsecus aut intrinsecus accedens, nō nisi per motum alienam excernit materiam.

49 Cur odorata genera seminum quā plātarum, mouere vrinam possint? An quia calida, concoctūq; facilia sunt, quo in genere ea collocamus, quæ citāt vrinam: horum enim vis insita calefaciēdi, breui extenuatur. Odor quoq; nullam corpulentiam gerit: nam & ea quæ odorem plenissimē reddunt, velut allia, caliditate sua mouent vrinā, vel potius vim obtinent tabefaciendi. Semina verò odorata calida esse certum est.

50 Cur impuris tetrisq; vlceribus, siccis acerbis, acerbisq; medicamētis vtendū sit, puris verò & sanescentibus humida tantum imponātur? An q̄ impuris detrahendū aliquid est q̄ non nisi humor est alienus, qui adimi debet. Genus autem medicamēti, quod mordax acre acerbūmq; est, id efficere potest, & siccū magis quā humidum. At quæ pura sunt, catricem tantum desiderant.

51 Cur morbis, qui contrahuntur à pituita, lib.

ta, libido immodica proſit? An quòd ſemen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt, ideo naturam præ ſe fert pituitæ. Quod igitur multum pituitæ concubitus detrahit, natura iuuare idcirco poteſt.

52 Vtrū ergo inter initia mali, cibū afferre melius ſit, an poſt? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occuſet. Igitur vel extenuandū protinus eſt, vel ita alendū. Sorbitionibus primū recreandū: hæ nanq; mitiores, leniores, colliquabilioreſq; ſunt, & alimentū hinc capere infirmū corpus expeditius poteſt. Nihil enim cibum in ventriculo reſolui, perferuereq; antè oportet: quod nō niſi labore cubantis fieri poteſt.

53 Cur intuendū vrinā, an cōcocta ſit nec ne, profluuiο intercepto mingendi potius quā perpetuo? An quòd ſignū concoctionis vrina exhibet ruſa, quòd quidē melius intercepto profluuiο deprehenditur. Genus enim quodq; humoris, ſuum colorē plenius oſtendit, cū exigū eſt, quā cū multū: nam in multo figuræ, in exiguo coloris conſpectiores ſenſui obuiant: quod etiā in rore, ſanguine, lachrymaq; palpebris adhærente pateſcet. Vrina igitur ſi continuè demittat copioſior redūdabit: ſin. intercipiat, index ſui coloris certior erit. Quid ſi iā ex concoctione colorē trahit eiufmodi, talis pfectò appare-

re

re etiam ampliùs potest, cùm lumen se re-
fringat, & tanquam speculum fiat propter
intermissionem profluuij.

54 Quam ob causam corpus, cui secundam
conciliamus valétudinem, non densum, sed
rarum reddendū sit? An vt vrbs, locúsque
cuiusq; salubris est, qui placidè aspiratur:
quapropter & mare quoque salubre est: ita
etiā corpus, quod spiratius est, sanitati op-
portunius constat. Aut enim nullum recre-
mentū existeret; aut quod extiterit, quampri-
mū excernatur, danda opera est, corpusque
est semper ita regendū, vt simulatque excre-
mentū admisit, habeat qua parte illud excer-
nat, sitque motui deditum, nō quieti. Quod
enim manet, putrescit modo aquæ immotæ,
putrescens verò morbum cōmittit: at quod
excernitur, antequam vitietur, decedit. Hoc
igitur vt corpore denso nunquam contin-
git (fit enim propè vt inuisibilia foramina
claudantur) sic rarò solutoque accedat ne-
cesse est. Quamobrem in sole, nudo corpore
minimè ambulandum est: spissatur etenim
caro, & concalescit, corpusque parte interio-
re humidius redditur: quantum enim humo-
ris, residet, aboletur, quantum intestinū est,
manet intactum. Qua ratione quoq; carnes
assæ lixis humidiores sunt. Ne pectore qui-
dem nudo ambulandum est: ita enim vis so-

lis corporis optimè partis conditæ adimet, quæ nulla egeat dēptione, sed inferna poti⁹ eā desiderāt. Inde igitur vt & remoto nō nisi cū labore sudor educitur, hinc facile ob loci opportunitatem digeri potest.

55 Quam ob causam pernionibus, & ambustis frigore tā aqua frigida quā calida proficit? An quā gen⁹ id vitij ex nimio humore consistit: frigida igitur humorē restringit atque exasperat, calida in spiritū vertit, carnē quæ elaxans, libertatē efflandi præbet spiritui.

56 Cur frigus perniones, calor ambusta & facit & tollit? An quòd eadem vis colliquefaciendo facit, exiccando tollit.

57 Cur potio febricitantibus sæpe, & paulatim subministrāda sit? An quòd potio multa præceps defertur, exigua lentè incedens irrorat, madefacit, sese quæ insinuat corpori. Sicut enim in humo, si aqua largè accesserit, perfluet, si paulatim verò, madefaciet tantū ita etiā in febribus agit. Nā & aquas fluētes si quis paulatim deducit, alueus humorē totum ebibit: sed si tantundē aquæ vniuersum dimiserit, scaturigo velox vsque eò profluet quò deducere libitū est. Tum eger quiescere immotus quæ, quoad maximè fieri potest iacere debet: immotus inquam, quod ignem quoque emarcescere certum est, vbi à nulli mouetur, ne aduersus flatui cubet, quoniam
flatu

flatus excitat ignem sollicitusque per auram ignis ex paruo magnus assurgit. Obuelandus aeger, operiendusque propterea est, quia si nullum igni concedatur spiraculum, extinguetur: nec veste quidem exui debet, donec insudare occeperit. Vt enim subiectum hunc ignem vi sui, sic & delitescens illum naturæ humor extinguit. Adde in genere febrium intermittentium balneum, & fomenta pedibus adinouenda, & vestem pleniorē superponendam, & quietem agendam, quibus præparetur, ut corpus perquam calidum sit ante accessiōnem. Vbi enim multum superest ignis, lucerna nequit ardere: exiguum quippe ignem, multus ille ad se trahit, ita fit ut multum ignis in corpore præparandum sit: febris enim exiguum continet ignem, multusque proinde ad se ducet exiguum.

58 Quartanis febribus ratio vietus extenuanda non est, sed ignem corpori interferendum, nec non exercitatione utendum: & qua die accessio instat, lauandum, somnumque minime querendum. Hic victus calefaciens prodest, quia febris quartana imbecilla est: nam nisi imbecilla esset, quartana non fieret. Vides ne lucernam, multus ignis perfragrat, suam asseruare flammulam minime posse? multus enim ille exiguum ad se rapit: ergo multum ignis accendendum in corpore
c 2 est.

est, vt quod exiguum febris continet, restrin-
guatur. Sit igitur victus quotidiani ratio,
quæ partim ignem, partim rorem indat in
corpus.

59 Morborum alij ab igne, alij à rore creā-
tur. Curat Morbos ignis ros, roris ignis, hic
enim exiccat rorem.

*EORVM QVAE AD SVDO-
rem pertinent, Sectio secunda, cuius
questiones XII.*

1 C V R neque intēto, neque cōtento spi-
ritu, sed potius relaxato sudor proue-
niat? An quoniam retentus spiritus venas
implet, itaque humorem exire non patitur,
vt in aqua fit vasis, quod in mare demissum
dulcem intra se colligit humore clesydra-
que ob id nominatū est: nequit enim efflue-
re, cū quis pleno iam vase partem alteram
obturauit, sed vbi per spiritus libertatem su-
dorem promere licuit, multus certē crum-
pit, quoniam eò ipso retentu, copia humo-
ris paulatim collecta est.

2 Cur membra aquæ immersa calidæ non
sudent, etiā si ex se ipsa recalescant? An quod
aqua liquefcere non sinit, sudor autem res
vitiosè adiuncta corpori est, vt qui per calo-
rem excerni debeat.

3 Cur sudor falsus sit? An quia motu effi-
citur, & calore secernente quantum alienū
per

per adhærentiam intimationemque inest in alimento ad sanguinem carnesque: id enim ocysimè segregatur, quoniam nec aptū nutritioni est, & foras demum euanescit. Salsus verò propter id est, quòd pars quidem dulcissima leuissimaque tota ad corpus nutriendum assumpta est. Pars autem alienissima crudissimaque tantum absoluitur, quæ partim deorsum collapsa, & subsidens vrina vocatur, partim in corporis summa emergens, sudor est: ambo tamen salsa ob eandem causam prodeunt.

4 Cur magis parte superiore corporis quàm inferiore sudemus? Vtrum quoniam calor sursum tendit, superque manet, propterea humorè secū trahere potest. An quoniam sudorem spiritus moueat, qui sedē habet superiorem: an quia sudor non nisi humor est incoctus: quo certè humore pars humet superior, habitus etenim corporis supra potius innotescit.

5 Quā ob causam cū manus exercitamus, sudor maximè oriatur, modo cæteræ corporis partes positū suū seruent? An quoniā robur huic præcipuè loco inditū est, hoc enim spiritū cōtinemus, qui parti robustissimæ proximus est: dū verò laboramus, vires augem⁹, his auctis magis spiritū cōtinemus. Tū etiā cū hac perficiamur parte, magis, quā cū alia

c 3 labo

laboramus: spiritu nāq; retento, simul & perfricamus, & perfricamur, dū ita exerceimur.

6 Cur sudor capitis aut nullū reddat malū odorem, aut minus q̄ reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus spirationibus est, & quidē laxū se ipse demonstrat argumēto exoriēdi capilli. Loca autē, & q̄ in locis tenēt, grauiter olēt, si spirādi careāt libertate.

7 Quā ob causam, qui se lucta exercent, si interposita aliquantūper quiete luctentur, magis sudabunt q̄ si cōtinuē? An quoniam humor data requie sese colligit, quē deinde luctandi exercitatio educit. Continua verō illa, modo solis, corpora assiccare potest.

8 Cur magis sudamus, cū nō longo interposito tēpore sudor euocatur? An quia non humor tantū causa est vt sudemus, sed foraminū quoq; abditorū apertio, & corporis raritas, atq; solutio. His igitur, qui diu sudādi intermiserint vsū, foraminū iter clauditur: at ijs q̄ crebrō vtūtur, patefactū semp habetur.

9 Quare cū sol nuda magis q̄ induta calefaciat corpora, induta magis sudare soleant? Vtrū quia sol corporis deurendo, foramina comprimatur: an quia vapores exiccet, quē minus possunt accidere indutis.

10 Cur facies maximē sudet? An quia quę laxa, humida, solutaq̄ maximē sunt, hæc sudei se peruia exhibēt. Caput autem fons esse

esse humoris videtur: & quidem pilorum la-
ciua sedem hanc propter humoris copiam
possidet, locusque idem rarus gracilentiusque
est, igitur secundum naturam transitus agi-
tur sudoris.

II Cur igne neque vniuerso, neque per di-
minutionē oblato, sed per incrementa conti-
nua magis sudamus? Qui enim in caldarijs
ita se calefaciunt, magis sudant quam si protin-
us tantundē ignis admiserint. An eo quod se
modicē habeat, agat vnū quodque: ergo si tan-
tum agit, plus si fuerit non aget. An potius
ē diuerso, quoniam scilicet eo rem quodque
efficiat, quod se modicē habeat. Hac igitur
de causa nihilo plus sudamus, vbi plus addi-
tum sit. Sed quoniam modi singuli singulis
respondent, quodque iam egerit, non am-
plius agit: hinc fit, vt modo aucto magis su-
demus: neque enim quod præcedit ad singula,
& præparat, vt res subdita apta sit, idem po-
test etiam opus efficere, sed aliud hoc fun-
gatur officio necesse est. Parum itaque po-
tius quam multum caloris præcessit, præparauit-
que corpus ad sudandum: sed ad efficiendum,
alio certē ampliori; modo opus est: hoc
enim effici ab eo non potest, quod prius age-
bat, sed aliud post desideretur, quod modum
obtineat conuenientem.

12 Cur detergenti magis profluit sudor quam

C 4 resti

residere sinenti? Vtrū quoniā refrigerari extrinsecus cōtingat, an quòd sudor exterior, velut operculū foraminibus adhæreat corporis, ita ne interior se promere possit.

13 Qua de causa ruta, & nonnulla pigmenta sudores foetidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ se fert, hæc humoribus fordidis admista foedum mouere odorem possunt.

14 Cur tergo magis quàm priore parte sudamus? An quòd in parte priore locus sanè intus habetur, in quē humor deducitur, quod in posteriore nō est, sed foras ibi excernatur necesse est. Hoc idē etiā facit, vt ventre minus quā pectore sudemus. Addo quòd sudorem, terga magis seruare possunt & posterior pars magis quā prior, quoniā prior magis quā posterior refrigeratur: quòd etiam causæ est, vt alæ citissimè, atque maximè valeant resudare, videlicet, quia minimè refrigerantur: ad hæc posterior carnulentior pars est quā prior, & proinde humidior. Causam verò, cur humidior sit, medulla habet, quæ per spinam tendens, multum humiditatis afferre possit.

15 Cur ea parte qua iacemus, sudare nō possumus? An quoniā pars, qua tangimus, cum plus quā modicū sit, incalescens prohibet, ne permeet sudor: resiccat enim atque absumit.

item

item cōprimi eam partem sic euenit, hæc ve-
rò sanguinem cōpressā diffundit, quo diffu-
so latis refrigeratur. Argumēto sanè torpor
est, quippe qui non nisi frigoris iniuria fiat,
atque effici vel afflūctu vel ictu soleat.

16 Quare qui dormiunt magis sudāt? An
circumobstādi ratione euenit. Calor enim
parte interna collectus potest expellere hu-
morem.

17 Cur facie maximè sudemus, cū in ea mi-
nimū carnis sit? An quòd expeditius illa su-
dare possunt, quæ humida, laxæque sunt. Ca-
put autē tale est: continet enim suā plurimā
humiditatē, quèd vtrique venarū ratione pa-
tescit, quæ hinc pertendunt. Distillationes
quoq; ex capite oriuntur, & cerebrū humi-
dū est, & foramina permulta in capite habē-
tur, quæ tam multa esse, ac foras vsque per-
tendere, capillorū indicio constat: igitur su-
dor nō à partibus imis, sed de capite oritur.
Vnde etiā fit, vt primū, & maximè fronte su-
demus: primò enim frons subdita est.

18 Qua de causa, qui sudant, si vel flatu re-
frigescat, nauseāt? Vtrū quoniā humor, qui
ex fluxu continuo minimè quiescere possit,
hic refrigescēs, in parte priore vniuersus cō-
stitit? An quòd spiritus, qui foras versus
proueniēs, in sudorem ob frigoris occursum
cōuertitur? hic intus ante frigescēs quā ex-
cat,

eat, transeat in humorem atque in eam partem incumbens nauseam moueat?

19 Cur in capite pedibusq; incaléscentibus sudores maximè excitantur? An quoniã humorè ad se mēbra incaléscentia trahunt? humor autē partē, qua absumatur, nullam habet, cū ea loca ossibus scatcant: itaq; vt excidat foras, necesse est.

20 Quare qui laborant, vbi à labore destiterint, sudare incipiunt? Nam si labor causa est, cū laborant, sudare debent. Vtrū q; inter laborandū venæ spiritu inflatæ cōprimi foramina cogant, data verò quiete laxæ confideant, itaq; per ampliora iã facta foramina, expeditius humor pernadat? An quoniã cū laboratur, spiritū ex cohærente humore motus secer nit, & calore qui à motu excitatur, humor in spiritum per summa corporis extenuatur? Cū verò à labore cessauit est, simul & calor definit, & ex spiritu spissescente humor, qui sudor appellatur, consistit.

21 Vtrū per æstatem potius, an per hyemē sudor mouendus sit? An tunc opportunè sudatur, cū humidiora corpora sunt, neglectaq; difficiliora redduntur? igitur per hyemem potius cōuenit. An magna per id tempus mutatio sit, nec excremēta cōcoqui possint, cū cœlū contra naturā frigear? igitur p æstatē potius mouendū, quippe cū humores

res

res per æstatē potius oēs putrescere soleāt:
quapropter exhauriendū iūc est, vt etiā vete-
res oēs autores hac eadē de causa centent.

22 Quare cū corpus assiduē fluat, et flu-
xusq; ipse de excrementis proueniat, corpus
leuari nō potest, nisi sudauerit? an quia min⁹
excernitur quā sātis sit? Cū enim ex hu-
more mutatur ī aerē, plus de minori existat,
necesse est. Humor enim quicūq;, copiosius,
cū se discernit, redundat, diutiūq; ob eam rē
profecto excernitur. Lenta itē glutinosaq;
excremēta, vt cū humore propter mistionē
excerni possunt, ita cū spiritu nequeunt: quę
quidem res maximē officere potest. Hinc
etiam vomitus magis quā sudores corpo-
ra leuant, quoniam ea ipsa excrementa edu-
cunt, vt qui crassiores corpulētioresq; sint,
utq; cū carni quidē procul is locus sit, qui
lentam illam glutinosamq; materiam conti-
net: itaq; non sine magno negotio dimouēdi
datur facultas. Venti autem ē vicino est:
aut enim in eo consistit, aut propē, quo fit,
vt difficilē queant aliter educi.

23 Cur minus inter laborandum sudamus,
quā cum relaxati labore quiescimus? An
quoniam cū facimus, laboramus, cū fe-
cimus, laborauimus? igitur plus tunc ratio-
ne excernitur. Alterum enim fieri est, alte-
rum esse. An quia cū laboramus, carnis
fora

foramina retento spiritu obserantur? cū autem relaxauimus,aperiuntur?quó fit etiā, vt spiritu retento minus sudare possimus.

24 Quamobrem non incurrando agitandoq; corpus, sed posteaquam cessatum est, plus sudoris euadat? An riuus quemadmodum manu,vel aliquò fluens, vndique aqua obstrusa se colligit, relaxatq; demum copiosior profluit quàm ante? sic etiam inhiberi eadem à spiritu potest, vt in vase, cui nomen clepsydra, atque etiam in vesica. Coercetur enim detineturq; intus humor à spiritu. Pari igitur ratione cū corpora motu vehementiori citantur, spiritus intus circumuenitur, coerceturq;, itaq; venæ etiam distenduntur, ac intumescunt, cū humor se educere nequeat. Quòd cū vniuersus coerceatur, spiritu post relaxato, vniuersus erumpat necesse est.

25 Cur si quis cū biberit, cibum sumat, minus sudet? An quoniam cibus ingestus, humorem attrahit quasi spongia. Est enim non parum, rei impetum retorsisse quòd vel flutorum constat argumento: ita enim c cibo quoque ingestio, meatus apprehendisse plurimum valet.

26 Cur trepidantes, pedibus sudamus, non facie? Rationabilius enim tunc pedibus quoque sudetur, cū corpore toto sudamus: lo-
eus

us hic enim frigidissimus est: quãobrem pedes minimè solent sudare, & quidè medici in aduersis valetudinibus, pedes potissimũ operiendos præcipiunt, quoniã frigus hi quam facillimè sentiunt: itaq; rigoris initium reliquo etiã corpori expeditè committũr. An q̃ trepidatio nõ caloris de sũmis locis ad ima transitio est, vt accidit in metu, ex quo alui etiã metuẽtium sæpè fundũtur, sed eius icremẽtum potius calor accedit, vt in ira: quippe cũ ira feruor cordi suffusi sanguinis sit, & trepidans ipse nõ metu, refrigerationeq; sit ita affectus, sed membri ipsius affectione.

27 Cur iidem facie non sudant, sed erubescunt? An quoniam amplius incalescũt, itaq; faciẽ calor assiccat, errans p̃ summa. Pedũ tã humorẽ p̃pterea liquefacit, q̃ vt minor est quã vt exiccet, sic maior insito, præcõditóq; calore naturali est, vt sudorem ciere possit.

28 Cur dormiẽtes, q̃ vigilantes, sudare magis solemus? An q̃ sudoris origo intrinsecus est, interna autẽ calidiora habemus: ergo calor intimus, humorẽ diffundens intimũ, educit. An humoris aliquid semper à corpore effluit, sed later, quia nihil solidum est, cui humor occurrens se colligat. Argumentũ cur ita sit, q̃ partes cauiore assiduè sudant.

29 Cur in caldarijs tum magis sudamus, cũ tempus frigidum est? An quoniam calor propter

pter frigoris obliſtentiam, foras euadere nō potest, arcetur enim: verū intus se peruoluens ac infidens, humorem soluit interiorē, sudoremq; ex eo producit.

30 Cur sudor vtilior est, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam si minor sit, quā qui sub veste se prompserit? An q̄ laborasse, quā nō laborasse, melius esse perpetuū est, & sudor verò, quem labor præstiterit, eò melior est, qui sine labore prouenisset: & qui maiori cū labore melior, quā qui cū minori. Maiori autē cum labore is est, qui nudo corpore currēti prodierit. Nam nisi admodū cursum intēderit, sudare non poterit qui nudus est. Vestitus contrā, celeriter sudat, etiam si parum se concitarit, propter vestis teporem. Et verò coloratiores redduntur, qui nudi cursum æstiuo tempore agitat, quā qui cū veste, quia vt omnes qui loca libera aspirationa q; incolunt, melius colorantur, quā qui impedita & silentia tenent. Sic etiam se ipso quisq; coloratiores est, cū veluti spiritui afflanti placide patet, quā cum perspiratus obductusq; à calore nimio angitur: qđ certē ijs accidit magis, qui vestiti percurrant. Hinc etiam fit, vt qui nimis dormiunt, minus colore hilarentur, quā qui se modicē somno recreant. Nam dormiens quaq; ipse astringitur, & propeinodum strangulatur.

Cur

31 Cur pedes in trepidatione sudant, & non facies, cum in muneribus vitæ omnibus, vt facie maximè, sic pedibus minimè sudemus? An quia trepidatio metus quidam super re inchoanda est, metus autem refrigeratio partis superioris est. Quamobrem facie quæ pallent, qui trepidant: pedibus item sollicitantur & palpitant: sic enim trepidantes homines faciunt, sesequæ quodam modo exercent: quapropter ea ratione, parte sudare solent, qua laborant. Manus etiam assolent perfri- care, & se modò inflectunt, modò extendunt, etiam sæpè exiliunt, nequæ etiã vnquam quiescunt, sunt enim exciti propensiquæ ad negotium, quoniam calor eorum se collegerit in pectoris loco, qui corpulentior est. Quamobrem vndiquæ cum eo ipso calore, tum sanguine turgescere efficitur, vt motu vario crebroquæ agitentur. Sed pedibus maximè insudant, quoniam pedes perpetuo tenentur labore, cum ceteræ corporis partes, quietè aliquam consequi per situs mutationem motionisquæ possint.

32 Cur in caldarijs igne nequæ vniuerso, nequæ decrecente assiduò, sed per incrementa continua oblato, magis sudatur? Plus enim ita educitur sudoris, quàm si principio statim ignis tantundem affuerit. An quòd principio multum ignis adhibitum, carnè cutemquæ
sum

summam sicciore occupasvrit, atq; in modū
testæ indurat: quæ cū talis reddita sit, sudo-
rem arcet obtruditq;. Parum autem contrā
carnem relaxans rarefacit, sensimq; intesti-
num humorem excitat, vt secerni educiq;
possit. Carne autem rara plus ignis adhi-
bitum, & corporis ima facile subleuens, humo-
res iam inde præmolitos, in vaporem con-
uertit, partesq; eorum prætenues secernens,
educit cum spiritu.

33 Vtrum per æstatem potius, an per hye-
mem sudor mouendus sit? An hyeme calor
intus se contrahens cōcoquit, extenuatq; in-
spiritum humores interiores: quòd cū o-
mnes, aut certè maxima pars consumantur,
nullam sui excretionem admonent faciendā.
At in æstate, cū per raram solutamq; car-
nem calor euadat, humores minus concoqui
possunt intestini, qua de causa exhaurien-
dum omnino est: quoniam si permanserint,
temporis eius qualitate putrescent, mor-
bosq; contrahent: putrescit enim quodque
externo calore: nam vt suo quodque calore
concoquitur, sic externo putrescit. Igitur per
æstatem externus præualet calor: ex quo fit,
vt quæuis in æstate putredinem sentiant.
Per hyemem verò, quia calor suus ille ac do-
mesticus dominatur, hinc tempus hoc mini-
mè creare putredinem potest.

Quam

4 Quam ob causam cum sudor calore, vel interno, vel externo fieri soleat, euenit, ut horror nonnullis sudoribus possit excitari? An quoniam sudor, qui ex calore prodit interno, se scilicet de loco amplo in breuē (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris mearus & circuitus patefacit, deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloremque exeunte citatur. Calor autē, qui extrinsecus mouet, primum summa corporis aperit rarefacitque: tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem potest.

5 Cur calidi sudores frigidis meliores habentur? An quod omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est. Parum autem excrementi amplius incallescere consentaneum est: plus autem non æquē, sed minus. Itaque sudor frigidus excrementi multi, indicium esse potest, quocirca morbos quoque is facit longiores.

6 Cur minus ad ignem multum sudamus, cum tamen præ calore sudor omnis moueri soleat? An quoniam humor, aut corpore vehementer calente in spiritum dissoluitur humidum, aut cum prouenerit, adeo cito calore nimio exiccatur, ut sensus sudoris multi eripi possit.

7 Cur ad solem acrius calefacientē corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil pe-

d nē

nè sudant: quæ autem satis veste intecta sunt, copiosissimè sudant? Eandem de hoc etiam, quam de superiori, causam reddendā cēsemus.

38 Quam ob causam cū motus acuti magis, hebetes minus calefacere posse videātur, ingressus tamē per accliuia, q̄ hebetiores sunt, magis mouent sudorem, proficiuntq̄; spiritum, quasi amplius calefaciant quā decliues? An quòd graui cuiq̄, , vt ferri deorsum secundū naturā est, sic ferri sursum cōtra naturam est. Itaq; caloris natura, quæ nostra prouehit corpora, vt nihil per decliue laborat, sic per accliuie pressa onere nitit̄, acriusq̄; ob eiusmodi motū icalefcit, & sudorē mouet, & spiritū proficit. Quinetiam corporis varius inflexus nō nihil afferre causæ potest, vt directa spirandi reciprocatio auferatur.

39 Qua de causa cū sudor moueri soleat, quò magis quis sese operuerit, non ij sudant, qui vestem plurimam admiserunt? Eadē etiam de hoc ratio quæ prius reddenda est.

40 Quā ob causam cū corpora ficciora magis per æstatem, quā hyberno tēpore sint, sudori magis in æstate pateam? An q̄ p̄ æstatē propter corporū laxitatē nō multus naturæ calor cōtinetur, humoresq̄; proinde resolueri in spiritū potest. Per hyemē autem parte exteriori densata, corporum calor frequens naturæ coercitus, humorē minimè in spiritū
resolui

resolui patit̃. Ad hęc æstate humoris multũ haurimus, hyeme autem è contrario agitur:

41 Cur sudores, qui corpori bene valenti sponte prouenerint, ijs deteriores habentur, quos labores citarint? An q̃ labores excreſcẽtem humorẽ exhaurientes, carnẽ efficiũt ſicciorẽ, vt cauernæ foraminum ſanitati ſint opportunæ, & per caloris transmissionẽ fieri nulla poſſit obſeptio, ſiue oppilatio. Sudores autem ſpontini appellati, qui ex neceſſitate oriuntur, cum ſcilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confuſis, calor non omnino occupatur ac vincitur, ſed repugnare adhuc extrudereq; humorem poteſt: hi rectẽ pro ſignis morbi habẽtur futuri. Nam etiam calor ipſe à largiori humore, quàm qui modicus ſecundũ naturam ſit, heberatur, & caro plenẽ madẽſcens, peſſimum ad ſecundã ualẽtudinẽ concipit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur sudores, nec nos per id tempus sudandum æquẽ cenſemus, quamuis corpora humidiora tum conſtent? An minus ſudamus, quoniam ſudores per hyemem conſecti coactique ſunt vehementer: quare minus diſſolui tum queunt. Sudandum autem minimẽ per hyemem cenſemus, quia corporis eiꝰſmodi diſpoſitio ſalubris eſt. Qui autem mouet ſudorem, labefactat con-

d 2 fun

fundit q̄; habitum corporis, atq; etiā laxiorē quā conueniat eundem habitum reddens, simul & intimum calorem educit diminuitq; vt non æque gelido cælo possit resistere : & humor externus expeditius se corporibus inserit, cū laxiora iam foramina propter sudationem habeantur.

*EORVM QVÆ AD VINI POTUM & VINOLENTIAM PERTINENT, SECTIO
tertia, cuius quæstiones XXXIIII.*

1 **Q**uam ob causam vinum cū calidum sit, vinolenti nō calent, sed frigent, & dolore laterum cæterisq; huiusmodi vitijs excipiuntur? An q̄ multum humoris cū refrigeratum est, multum frigoris concipit, ita vt calorem superet naturalem. Fit enim simile intrinsecus carni, vt si vestis nimio madefacta humore, rigorem proinde acris frigoris admittat.

2 Qua de causa non qui vehementer, sed qui leuiter se ebriauerunt, delirant? An quòd neque tam parum biberunt, vt similes sobrijs sint: neque ad eò multum, vt soluantur & langueant, quo modo efficiuntur, qui multum hauserint. Adde quòd sobrij ratione iudicant penitus, temulenti ne tentant quidem aliquid iudicare. Leuiter ebriati iudicant, quoniam quidem vino non penitus detinentur: sed prauè id faciunt, quia
sobrij

ebrij non sunt: quò fit, vt mox & contènant
lios, & contemni ab alijs se ipsi existiment.

Cur magis crapulam sentiunt, qui dilu-
iusculum bibunt, quàm qui merum ex toto?
Vtrum suæ tenuitatis causa vinum tempera-
um, expeditius loca plura angustiora que
ubeat, intemperatum autem minus facere
possit: itaque difficilius educi potest, quòd
dilutum est. An quòd merum minus bibitur,
vt pote quòd multum bibi non possit, magis-
que vomitu reijcitur. Ad hæc merum, vt cæ-
tera concoquit, quia calidius est, ita etiam
seipsum consumit: diluto autem illo è cõtra-
rio agitur.

4 Cur semen genitale ebriosorum magna
ex parte infœcundum? An quòd habitus cor-
poris eorum præhumidus est: semen autem
non quòd humidum, sed quòd constat, cras-
sumq; est, hoc vim obtinet procreandi.

5 Cur ebriosi tremunt, & eò magis, quò li-
beralius merum hauserint? Absurdum enim
id esse videri potest, quandoquidem vinum
calefaciendi vim habeat, & tremor ex frigo-
re præcipuè soleat prouenire: itaque qui ri-
gent, maxime tremunt. Sed tamen multi cùm
mero tantum cibi gratia vterentur, tremo-
res vehementes adeò exceperunt, vt homi-
nes prementes reijcerent, & aqua pèrfusi ca-
lida, nihil sentirent. An quòd tremor tum

d 3 orit

oritur, cū corpus admodum friget: scilicet aut calore intus circumstante ob externi frigoris violentiam, vt hyberno tempore fit: aut naturali calore extincto, quod fieri solet vel qualitate contraria, vel ætate, vt senectute, vel externi caloris excessu: quod ijs sanè accidit, qui vi solis aut ignis deuruntur. Igitur ijs etiam idem obuēnit, qui mero abutuntur. Vinum enim califica sua facultate amplificata, plus quā vires corporis patiantur, calorem proprium corporis se permiscens extinguit: quo extincto, refrigeratoque corpore, accidit vt tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerandi modos, quos præposuimus, ille quoque notatur, vt deleta materia, qua quisque calor sustentatur & alitur, calor etiam ipse deletur: quod lucerna inter res inanimatas demonstrat, quippe quæ dempto oleo, lumē amittere cogatur. Senectus verò in animatorum genere illud idē efficit, & morbus longus diutino consumptu corpus in tabem redigens: alimento nanque deleto, vel extenuato caloris, euenit, vt calor etiam ipse deficiat. Calor enim humore alitur, non tamen quolibet humore, sed leni & copioso. Quamobrem tum ijs, qui à prædictis tenentur vitijs, tum ætate profectis, exolescente, alterascenteque tali humoris genere (fit enim pro leni & pingui, acre &

& siccum) euenit vt calor ipse deficiat. Parent hæc argumento auxiliorum, quæ ijs impendimus, qui ob marcorem à vita abeunt: fit enim vt eorum virtus vitietur, cum aliquid nutrientis humoris instillatum est, utpote cum eiusmodi humoris defectu, resolutio illa eueniat. Mero igitur hominibus deditis causæ id esse videtur. Vinum etenim calidum, corporis caliditati naturali coniunctum, efficacius porrò, quæ calor proprius sibi subdita pro alimento obtinet, consumit. Vnde fit, vt alios ex his aqua intercus premat, alios fluētio, alios alia deiectio, & pleraque alia vitia eiusdem alui exerceant. Nam & reliqui humores acerbi ineptique remanent: & qui liquidi extrinsecus adueniunt, crassari ob imbecillitatem caloris proprii nequeunt. Calor autem ipse imbecillus propterea manet, quoniam materia, qua contineri adhuc potest, imbecilla est: quo modo ignis, quem arundo reddiderit: hic enim propter materiæ imbecillitatem, infirmior est, quàm qui à ligno præstatur.

6 Cur vinolenti cum vinum calidum sit, rigere tamen solent, citissimèque laterum dolore, cæterisque huiuscemodi vitij ex-
cipiuntur? An quòd multum humidum,

d 4 cum

cùm refrigeratum est, in multum frigidum se conuertit, ita vt calorem superet naturalem: quæ autem sunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt: argumentum, quòd rebus externis calescimus nō humescimus. Verùm si minus calida quàm humida sint, accedet profectò, vt suam caliditatem potius quàm humiditatē amittant. Humore igitur frigido remanente, nō sine causa vinolenti amplius rigent, & vitia rigoris propria patiuntur.

7 Cur pueri, cùm natura sint calida, vinosi non sint, cùm Scythas, & viros robustos, qui certè omnes habitu sunt calidiori, cōstat esse vinosos? An quod viri non calidi solum sed etiam sicci sunt: virilis etenim habitus talis est, pueri calidi sunt & humidi. Vinositas autem humoris cuiusdam libido est, itaq; humiditas facit, vt pueri minus sitiant. Cupiditas quippe, non nisi indigētia, siue desiderii quoddam est.

8 Cur temulenti aquas salvas vitiosasque magis sentimus, sobrij minus? An quòd suū quodque à suo nihil afficitur, simileq; indomitum à suo simplici persistit. Contraria verò, à contrarijs potius sentiuntur. Vinolentus itaque, quòd dulces intra se continet humores (nam vini naturam talē esse videmus) hinc vitiosi saporis sentiens magis est. Sobrius

rius autem, quòd acres falsosque habet, saporem eundem percipere non potest. Admissio itaq; cibo, excrementitij redundant illi & dulant, vt & ipsi à suis similibus affici nequeant, & hominem sensus huiusmodi redolant expertem.

9 Cur grauitèr à vino detentis, omnia circumferri videantur, iamq; inter initia ebrietas res semotas cernere nequeunt? itaq; indicium hinc vinolentiæ nonnulli deducunt. An quia conspectus frequenter à calore vini compellitur atque commouetur. Nihil verò interest, conspectus moueatur, an res conspectui obuia. Fit enim ratione vtralibet, vt id quod modo dixi, videatur. Et cum propinquus etiam in rebus conspectum vinolentorum falli eueniat, multò magis idem in remotis accidat, consentaneum est: quamobrè illas videre penitus nequeunt: propinquas autem aspicere quidem possunt, sed non quod sunt posita loco. Circumferri autem tantum, non etiam propè, procùlque vicissim agitari videntur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conspectus nequeat progredi: haud enim facilè est cōtraria simul agitari. Appetitio autem, quæ profluit ad elongiora, vehementior est: circularis verò, figura, quam nomē ipsum declarat, cōtinetur. Propè igitur ac procul vicissim conspectus d s deferri

deferri ea de causa non potest : & si ita feratur, rem tamen eandem contingere nō queat quippe qui vice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intuetur, relinquat, cūque reliquerit, intueri non possit: circulo autem suæ figuræ causa videtur. Est enim conus, cuius basis circulus est, in quo se agitans ipse conspectus, rem quidem percipit eandē, quia nunquam sibi rem subiectam deserit. Fallitur tamē in loco, quia non eodem intuitu rem contingit : nihil enim interest, vtrum res ad aspectum, an ad rem aspectus moueatur.

10 Cur vinolētis res vna, plures interdum esse videatur? An quia, vt dictum est, iam aspectus, cū commoueatur, euenit, vt nullo tempore idem visus in eodē quiescat. Quod autem eodem tempore variē cernitur, id serius occurrissē videri potest. Quod enim cernitur, non nisi conspectus tactione sentitur. Fieri autem non potest, vt idem pluribus simul attingatur. Quòd cū nullum sensum admittat id tempus, quòd interpositum tempori distinguat, quo rem conspectus attingit, & quo repetit, efficitur hinc, vt tempus vnum esse videatur, quo attingitur, quoq; repetitur. Itaq; cū plures aspectus, rem eandē attingant eodē tēpore, plura esse videtur, quod vnū cōspectui subiacet: quoniā fieri nō potest,

potest, vt res eadem modo eodē attingatur.

11 Cur vinolenti concumbere nequeāt? An quoniam pars quādam magis caleat, quā reliquum corpus oportet, quod in his fieri nō potest, ob nimium totius corporis feruorem: extinguitur enim calor motionis internæ obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his inest, quod humidum crudūque officiat. Ad hæc, semen à cibo proficisci necesse est: cibus autem omnis concoquitur, quo satiati ad venerem planè incitamus. Vnde hac de re pleriq; prandere largè, cœnare parcè præcipiunt, vt cruda insit, quā concocta, pauciora.

12 Cur si quis vinum dulce, ac merum, aut cyceonem inter potandum hauserit, sobrius persistere possit? & cur minus ebriantur, qui calice amplo fœcundoque hauriunt? An omnium eadem illa ratio est, quod superficialis calor ita supprimitur. Vinolentia enim tumoritur, cum calor sedem capitis totam occupauit.

13 Quam ob causam cum vinum dulce aptū sit fluitare, si quis temulentus dulce superadmisit, haustum vinum concoquitur, minūque infestat? An quia vinum dulce lene, ac lentum est, itaq; foramina obfarcit, atq; intersepit: austerū cōtrā, exasperās, rigidū est: facile itē ascensum calori hoc præstat, dulce
au

autem obstruſu foraminum calorẽ arcet ac inhibet. Vinolentiam verò parte concaleſceta ſuperna,oriri dictum iam eſt. Addo etiã, quòd vinum dulce inodorum, auſterum autem odorum eſt:odor autem omnis caput tẽrat & ingrauat.

14 Cur à vino diluto, meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus quàm ex mero? An merum, quia craſſius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed vim ſuam atque odorem, & calorem tantum transmittit. Dilutum autem illud, quoniam per aquæ admitionem tenuius factum eſt, facile ipſum ſubit ac penetrat: cũ tamen partem corpulentia facultatisq; meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilius eſt: nam & humida, omnium difficillima concoqui, & corpora longè peruicaciora, quàm facultates eorum perſiſtere nouimus.

15 Cur inexercitati magis quàm exercitati ad vinolentiam vſque potare, & vino facilius ſolui poſſint? An quoniam qui excrementa humorẽsque in ſe continent, vrinam copioſè profundunt: quòd facit, vt plus bibi & leuari facilius poſſit, quoniam non multũ vinoſi humoris in ventre remaneat. Atqui inexercitati humidi ſunt, excrementisq; redundant. Exercitati contrà, ſicci ſiticuloſi q; vt vini humor ſeſe totum inſinuare corporibus

ribus possit. Statim igitur hic vini impetus
vrinam retractat, & post humor hic in cor-
pore insidens, grauitatem tenere nimirum
potest.

16 Cur vinum alios retardos, alios super-
bos reddit, atque insanibundos? contrario e-
nim affectu id agitur, quandoquidem alteri
magis, alteri minus moueantur? An (vt Chæ-
remon ait) vinum sese pro moribus vtentiū
applicat. Contraria igitur reddit, non quæ
eadem, sed quæ sunt dissimilia: vt ignis alia
exiccat, alia humefacit, sed non eadem: & qui
dem glaciem liquefacit, salem indurat. Nam
& vinum, vt quod suapte natura humidum
sit, homines tardiores incendit, redditque
mobiliores: contrà mobiliores dissoluit atq;
retardat. Vnde plerosque melancholicos pe-
nitus resolui labique in crapulis nouimus.
Vt enim balneum corpora perstricta durâ-
que relaxat, agiliorâque facit, humida verò
& mobilia dissoluit atque infirmit: sic vi-
num quasi interna hominis diluens, ita affi-
cere potest.

17 Quid est cur brassica sedet crapulâ? An
quod succum dulcem discutientemque obti-
net: vnde medici eam aluo infundunt, frigi-
da autem ipsa est. Argumētum quod ad alui
vehementes deiectiones medici ea vtuntur, † Alij
excocta in plenum, & suo † callo purgata, re- caule.
friger

frigerataque. Fit igitur detentis à crapula, ut eius succus humores in aluum detrahat, qui vino si crudicè tenentur, & ipsa suprà in ventriculo remanens corpus refrigeret: quò fit, ut tenues humores ad vesicam labantur. Quòd cum humor utrinque educatur, corpusque refrigeretur, rectè liberari à crapula possint. Vinum enim humidum atque calidum est. Euenit ad hæc, ut cū humores deorsum se trahunt atque excernunt, flatum etiā secum deducant: qui si per vinum liceat, in caput se efferens gravitatem creat, & crapulam: sin autem deorsum se vertit, corpusque ob causam prædictam refrigeratum est, dolor crapulæ omnis tollitur. Est enim crapula feruor quidam, & desinens inflammatio, quæ plus consistat quàm temulentia, quòd mētē illa quatit & alienat, crapula autem mente sibi constante, dolorem adinouet. Ut etiam qui febre virgente ludūt potius, quàm dolent: iidem vbi leuati malo fuere, atq; ad se rediere, indolere occipiūt. Hoc enim idem in crapula quoque, & in temulentia euenire solitum est.

18 Cur vinū dilutius tēperatū vomitū magis quàm merū, quàm aqua prouocat? An quæ maximè vomitum mouēt, quæ innatare solita, quæq; insuauia fastidiosaq; sunt. Vinum autē reprimēdi vim obtinet: aqua tenuis, nec insua

insuavis est. Quod igitur tenuis est, citò pro
pter tenuitatem descendit: quod non insuavis,
stomachum non perturbat. Vinum autem
nimis dilutum, nec ita tenue est, ut perflue-
re possit celeriter: & fastidiosum est, quòd
saporum obtinet vini: sensum enim contur-
bat, quia plures motus in eo excitat, scilicet
quem vinum, quemque aqua efficere po-
test: ambo enim sentiri queunt. Quòd au-
tem fuerit modicè temperatum, id sensum
penitus aquæ tollit, vinique mollis, deli-
ciantisque sensum accommodat, ex quo sua-
viter bibi potest. Sed cum vinum immo-
dicè dilutum, ita insuaue est, tum innatare re-
fundarèq; solet: quod autem tale est, vomit-
um id facillè ciet.

9 Cur vinolenti aquas falsas & vitiosas,
melius quàm sobrij sentire possumus? An
quoniam dura & tristitia certius ab ijs sentiū-
tur, qui minimè cupiunt. Latent hæc enim
cupientes, & sæpè fallunt. At verò qui lætè
se habet, is non cupienti similis est: qui autè
in tristitia est, cupientis hic gerit affectum.
Sobrius autem ita se habet: vinolentus con-
trà satiatus repletusq; est.

10 Cur penitus vinolentis res omnes cir-
cūferri videntur, & cum iam amplius vinū
attingit, nequeunt quæ procul posita sunt,
enumerare? quocirca nonnulli hinc vinolen-
tiæ

tiaë indiciũ trahunt. An quia conspectus frequenter à vini calore commouetur. Quemadmodum igitur, si sub oculo presseris re obiectam, geminari videbis: sic etiam vinolētis accidere illud potest. Nil enim interest, vtrũ suppresseris. an aspectum commoueris: nec vtrum extrinsecus, an intrinsecus: idẽ enim obuenerit vel accidere, vtraque ratione conspectui potest. Itaque res obiecta minimẽ constare videbitur, atque etiam magis quæ procul abest: nam eò obtinebitur minus, quò se longius aspectus deducat. Propinquitas etiã illa mouendi, amplius ad extremum absolueret interuallum potest. Item si æquabili cum vehementia sursum deorsumque aspectus se agitet, res minus assequatur remotas necesse est: deducta autem circumferri omnia solent, velut sagittæ, & quæ appensa demittimus. Igitur visus quoque suam ob imbecillitatẽ, quasi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autem interest, visum, aut rem visui obiectam commoueas.

21 Quam ob causam quod vniuersum raptimque bibitur, ventrẽ id minus humectat, cum tamen ab humore copiosiore plus humectari conueniat? An quod humorem multum ac vniuersum, venter superare non potest, sed locum adire suum indomitum patitur. Locus autem crudi humoris vesica est.

Exigu

exiguum verò facile vincit & concoquit: ex quo moram hic diutius trahens, vètre por-
tò humificare potest.

22 Quamobrem qui antè extenuatus, me-
um inde multum hauserit, morte occubat:
oleriq; verò bibaces, cùm se nihil extenua-
int, multo tamen vniuersoq; meri haustu
icci efficiuntur? Quarendum enim hoc est,
quandoquidem vinum calidum suaptè natu-
ra est, & vt vita calore contineri apparet, sic
mors refrigeratione accidere. An vt ex ci-
cuta, sic ex mero intereundū est, videlicet dū
proprius calor paulatim extinguitur, modo
tamen diuerso. Cicuta enim calorem frigi-
ditate sua extinguit, humoremq; indurat: vi-
num autē sua caliditate calorem macerat na-
turalem. Et quomodo ab igne nimio aut so-
le exiguus ignis extinguitur, sic intimus cor-
poris calor à vini calore, si nimius est, supe-
ratur atque extinguitur.

23 Cur vinolenti sunt ad lachrymandum
propensiores? An affectuū huiusmodi o-
mniū eadem causa est, quàm repressio, quæ
scilicet agitur, per summa afferre potest: vi-
nolentiam enim locis consistere capitis cer-
tum est.

24 Cur vinolentis somnus oriri nequeat?
An quòd ad somnū creandum calidū adesse
humorem opus est: hic enim concoqui expe-
c ditè

ditè potest. quòd si deest, exiguusq; humor aut concoctu difficilis inest, somnus nō oritur: qua de causa post cibū ac potū somnolentissimi fieri ob calorem solemus. Melancholicos verò, & vehemēter æstuātes insomnia tenent: alteros, quia refrigeratus humor penitus est: alteros, quia nullus aut minimus extat. Ergo rationem vtriusq; affectus inde esse petendam palàm est.

25 Cur ebriosi tremūt, & eò magis quò largius merum hauserint? cū vinum calefaciendi vim habeat, tremor autem ex frigore maximè proficiscatur: itaque qui rigēt, præcipuè tremant. Attamen plerosque, cū merum tantūmodo cibi gratia vterentur, tremores acres adeò inuaserunt, vt homines cōprimētes à se omnes eijcerent: & cū aqua calidula perfunderentur, nullatenus sentire possent. Alij verò cū eo ipso agerent modo perfrictioneq; & carnibus in cibo vterētur in stuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidē mitius, scilicet ob immobilitatē torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquietudo iam inde exercebat assiduè. Tremor itaq; causa frigiditas est: nā & qui rigent, e re pati ipsa videntur, vt dictū est: & qui ad modū senuere: quorum vtrorūq; alteri affectu frigido, alteri à frigida ætate vrgentur. Vinum autem calefaciendi vim præci-

puè

quæ obtinet: quocirca contrarius quidam ut
proueniat effectus, ratio exigit. An nihil pro-
hibet rem eandem à contrarijs effici, dum-
modo non agant modo eodem, sed diuerso.
Exempli gratia: vritur & à gelu, & à calore,
ubi gelu calorem coëgit vniuersum: itaque
modo quodam à contrarijs affectus profici-
citur. Idem & modo quodam non nisi idē
producitur. Tremor autem ob inopiam ex-
citatur caloris non cuiusque, sed proprii.
Corrumpitur autē calor, aut marcore, aut
extinctu: extinctu quidem à contrarijs, hoc
est frigido atque humido, marcore autem
vel indigentia nutrimenti, ut lucerna cum
omite aut oleo caret: vel, ab alieno calore,
ut ignis in sole, & lucerna apud ignem.
Igitur qui ex frigore rigent, caloris extin-
ctu obtremunt: ex quo etiam fit, ut aqua
effusa calida horror exoriatur. Frigus
enim, cum intus includitur atque circum-
obstitit, pilos erigit. Et in febrium quo-
que accessione rigor ille eueniens simili
le causa venit. In senectute autem calor
alimento deficiente emarcescit: humor enim
alimentum caloris est: senectus autem sicca
est. Ebriosi verò, & si qui ita affecti sunt alij,
quo prorsus emarcescente calore obtremis-
cunt: sed non modo eodem quo senes, sed ter-
tio corrumpendi modo, ut proposuimus.

c 2 Quod

Quòdenim vino vtuntur nimio, calor aduentitius superans, aut extinguit aut debilitat proprium calorē, quo valemus. Fit enim tum tremor, cum mouens quicquam re nequit superare, quam mouet: vt cum lignum quis longum crassumq; obtinere, firmareq; non pollet, tremit extremum: quod ideo fit quoniam aut suscepta res maior est aut minor, quæ mouet. Ergo tremor, cum calor extinguitur, accidit: hic enim dum integer inuictusq; manet, causæ animantibus esse videtur, cur mouere se valeant. Indicium autem ebriosos, senesq; ob frigiditatē affectos sic esse, quòd tremor his fieri sine vlllo rigore solitus est.

26 Quam ob causam, qui leuiter à vino tenentur, magis peccant vel delirant, quàm qui aut grauius sese ebriarint, aut sobrij manent? An quòd sobrius rectè iudicat: qui autem penitus vinolentus est, quòd sensibus interceptis onus sustinere non potest, nihil dicit iudicat, atque ita non peccat. At verò qui leuiter se ebriarit, iudicat quidem, quia non multum hauserit: sed quoniam à vino detentus aliquatenus est, potestatem rectè iudicandi amisit, peccet necesse est. Quemadmodum quòd Satyrus Clazomenius propensus ad modum erat ad maledicēdū, eius aures, cum accusaretur penitus obstruxerunt, vt de re ageretur.

geret, non in contumelias se prouolueret. Postea ramen cum cessante iam aduersario desierassent, & pauca dicente adhuc ille audisset, nequaquam continere se potuit, seduestigio maledicta effundere incepit, quoniam iam sentire iam poterat, recte autem iudicare non poterat.

7 Cur vini dulcis, quod suauius est, ebrius neminem esse arbitramur? An quod vinum dulce nullum saporē obtinet propriū vini, sed alienum penitus reddit. Igitur dulcis rei, non vini auidus appellandus est, qui vini dulcis tenetur desiderio.

8 Curebriosi solis calore gaudere maxime soleant? An quoniam concoctionem deiderāt, atque etiam quod refrigerati admodum sunt: ex quo attoniti stupidiq; mox fieri solent à potu.

9 Cur vinolentis multa interdum apparet quod vnū est? An quia conspectus initia intrinsecus à vino mouentur, sic vt vel cauet totum sollicitari necesse est. At cum initia mouentur conspectus, idem sese applicare non quit, sed quasi partem rei obiectæ vis utraq; conspiciendi attingit. Merito igitur res vna suspicionem recipit geminationis: quod idem vel oculo subter oppresso potest uenire. Cōspectus enim mouetur initium, ut ei coire cum altero nō amplius liceat: sed

c 3 hic

hic motus extrinsecus est. Vini autē ille intrinsecus oritur, nec quicquā interest: idem enim sequetur, qualitercunq; aspectum commoueris.

30 Cur vinolentorū lingua oberret? Vtrū quāadmodum corpus totū in vinolentia turbat, ita etiā lingua labens oberrat, nec reddere articulata vocabula potest. An quoniam caro lingue mollis, & instar spongię est, ampliatur madescens atq; extollitur: itaque ob molem retardior fit, exprimerēque syncerē nō valet. An q̄ vt in aqua ob absentiam aeris loqui non possumus, ita neq; cū nimium in nos humorem indidimus: igitur q̄ vinolentorum lingua in nimio humore se voluit, idcirco exprimere syncerē nō potest. An animus quoq; vinolentorū cōpatiēns errat? At si animus ita affectus est, linguā etiā pariter affici cōsentaneū est: inde enim omne loquēdi initium ducitur. Quo fit, vt etiā sine vinolentia, vbi animus quenquā hausit affectum, lingua etiam sentiat atque compatiatur, vt in metuentibus patet.

31 Cur ebrij omnes, & qui mari operam dant, libenter solis tepori se dedunt? An q̄ ebrij concoctionē desiderant, simulq; euenit vt partes corporis quædam refrigerentur: itaq; stupidos attonitosque post potū fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in humo

humore semper suam degunt ætatem, calorem porro desiderant.

2 Cur vinolenti concubere nequeant? An quod partem corporis quandā amplius, quā reliquū corpus incallescere opus est, quod vinolentis contingere præ nimio calore nō potest. Calor igitur, qui à motu naturæ interno præstatur, obtentu caloris ambientis extinguitur. An quod partes corporis imas recalcere opus est. Vinum autē in sublime effertur aptum est: itaque calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc auocat atque abducit. Post cibum quoque libido veneris minime incitatur. Vnde prandere largè, cœnare parcè præcipiunt. Cibo enim concocto sursum, crudo deorsum fertur & humor & calor ortus autem seminis ex his est: & fatigatis idcirco per somnum prefluit genitura, quod labor corpus humidum & calidum reddit. Quod si excrementū ea in parte subtiliterit, euenit certè, ut per somnum erumpat. Hæc eadē causa est, cur in aduersis quibusdam valerudinibus id eueniat, atque etiam metuenti & morienti.

33 Cur iuuenes potius quàm seniores immingant, ubi vino sese ebriauerint? An quoniā iuuenes humidi sunt, & calidi multum, idcirco excrementum humoris cōfluit in vesicā; exiguum enim à corpore eorum absumitur,

c 4 quā

quamobrem id effundi necesse est. Senioribus verò, corpus pro sua siccitate humorem nimium attrahit atque imbibit. An igitur iuniorum natura, ad somnum propensior quam seniorum est: quocirca grauius iuuenes consopiti, et os vrinæ sæpè excitatio latet, ut hæc prius erumpat, quam illi surrexerint. Seniores autem latere minimè potest, quæadmodum nec externorum motuum quisquam minus ab his percipi, quam ab adolescentibus solet. Constat autem rem quod modo diximus, quandoquidem iuuenes ipsi tum maximè immingunt, cum acrius & grauius dormiunt.

34 Cur oleum ad arcendam vinolentiã vtile sit, sorbitumque; facultatem præstat potandi. An quòd vrinam ciere potest, vinoque; haustus iter regit.

*DE ORVM QUAE AD REM
veneream pertinent sectio quarta, cuius
questiones XXXIII.*

Quam ob causam, qui concubuit & qui moritur, oculos attollit: qui autem dormit, submittit? An quod de parte superiore calor exiens, eodem oculos vertit, quòd se deflexit: per somnum autem deorsum se colligit, itaque eodem conuertit. Clauduntur verò propter ea oculi, quia humiditas deficit.

2 Cur ijs, qui rem veneream immodicè agunt, oculi...

oculi & clunes manifestè subsident, partes
quarū alteræ propè, alteræ procul à genita
bus absunt? Vtrū quòd in ipso etiā coitu
partes hæ perspicuè collaborant, cū rem
studiosius ipsæ pefequantur, & se cogant ni
anturq; in semine emittendo. Itaq; quantū
alimenti facile liquefcere potest, id pressum
extruditur. An quòd obcalfactæ præcipuè
contabescunt. Cōcubitus autem caloris agi
tur facultate, eaq; maximè sentiunt calorē,
quæ in agendo cōmouentur. Oculi autem
partesq; sedi proximæ perspicuè collabo
rāt. Haud enim fieri pōt vt semen profuat,
nisi partes coagātur illæ, nisiq; oculi demit
tātur: q̄ppe cū partib⁹ his coeūtib⁹, humor
quasi manu ex vesica prematur, oculisq; co
actis cerebrū sua dimittat. Oculos verò &
locū his proximū, vim ad procreationē ma
ximam obtinere docent illinimēta, quæ mu
lieres tam steriles quàm fœcundæ experiū
tur, vtpote cū vis ad semen transmitti hinc
debeat. Sunt autem & oculi, & renes omniū
pingues atq; obesi: ergo q̄ partes hæ rem ve
neream efficacius adiuuant, caloris partici
pes sunt, cuius tabifica vi extenuantur, mul
tumq; sui succi ad semen excerni patiuntur.
Calor enim (si corpus vel pingue non est,
vel si pingue quid est, sed nō tamē laborat)
æquè liquefacere nequit, vt latè in venere
e s patet.

patet. Renes tamen omnium maximè sentiunt, quia in vicino positi sunt. Et ipse quoque seminis trāsitus, cū per ea loca perspicuè agatur, extenuare pròculdubio potest adimit enim, non addit per suam istam propinquitatem.

3 Quamobrè & qui concūbunt, & spadonnes, qui re minimè vtuntur venerca, in acuminē oculorum offenduntur? An quòd alteris ob libidinem, alteris ob excisionem, partes superiores plus iusto exiccantur: quocūq; pspiciū in ijs est, quorum opus exquisitius administratur. aspectus autē tale est. Humoribus verò deorsum ductis, superiora siccari necesse est: id igitur nimirū concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumescūt, & alui faciles sunt, vtpote cū deorsum se humoris copia se vocet.

4 Cur humo, cū concūbere posse incipit, tunc pubescit: ceterorū autē animantiū, quę pilis teguntur, nullū tunc pubescere incipit? An q̄ per ætates mutari animātes in cōtrariū solent. Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quę antè fuerūt, hirta reddūtur. Vnde etiā animātes à primo natali die hirsutas, enudari debere tunc, nō densescere, cōstat, cū semen habere incipiunt: sed ita euenit, quia quę semē effundūt, sicciora fiunt & laxiora: quibus de causis pilus oritur: quod
inde

de sanè patet . Pilus em̃ neq; cicatricibus,
eq; pueris, neq; mulierib⁹ exit, cū. s. cicatri-
es ī pīso cōtextu, non raro inducātur: pueri
mulierēsq; corpore humido sint, non sicco.

Cur nuditas pedum obesse ī re venerea
poteſt? An quoniam corpus, quòd concubitu-
um fit, calidum intus, atq; humidum eſſe de-
bet, quale per ſomnū potius eſſe, quàm per
vigiliam ſolet: ex quo etiam celeriter, ac ſine
corporis agitatione ſemen dormiētibus pro-
luit, vigilantibus verò non ſine labore pro-
lit . Simul autem fit, vt & reliquum cor-
pus tale exiſtat, & pedes humidiores ſint atq;
calidiores . Indiciū quòd cū dormimus,
pedes obtepeſcere ſolent, vt qui vnà cum in-
ternis partibus ita afficiantur. At nuditas pe-
dum ē contrario agit: ſiccāt enim atq; refri-
gerat. Itaq; ſiue impoſſibile, ſiue difficile ſit,
vt res agatur venerea, niſi pedibus calidis,
tam tamen nuditatem in vſu concumbendi,
incommodam eſſe neceſſe eſt.

6 Cur omnium maximè animatiū homo,
poſtquam concubuit, diſſoluitur & langue-
ſcit? An quòd ſemen proportionē ſui corpo-
ris plurimum emittit.

7 Sed cur plurimū homo emittit? An q̃
minus cibū is cōficit, & omniū maximè ani-
mantium humidus natura & calidus eſt: qua-
rum rerum altera ſeminis copiam reddit,
altera

altera naturæ vim efficit ad semen creandū: semen etenim tale est, quandiu seruatur.

8 Quam ob causam cū ratio concumbēdi calore contineatur, timor autē & mors refrigerandi vim habeant, plerisq; tñ cū ab his ipsis tenētur affectibus, semē excurrit? An q̄ cū loca quædā corporis refrigerātur, alia quædā intepescunt, cū & suū calorē habeāt, & pulsum de locis refrigeratis illū ipsa suscipiant. Quamobrē frigentibus quidē id euenit, verū non quia frigēt, sed quia calēt. Cōstat hoc etiam ipso aspectu, partes enim superiores timētium sanguine priuātur, inferiores autē humescūt, & aluus soluitur & vesica. Calor igitur cū se per timorē deorsum, per mortem sursum deuius agitatur, madificare & seminis excitare profluuium potest.

9 Cur neq; cōcumbere, neq; euomere, nec sternuere, neq; flatū emittere oportet, nisi res turgēte corpore vrgeat? An quia cū non turgemus, similes terræ stirpibus sumus, quibus euulsis, aut alienū conuellitur quippiā, aut aliquid abscissum relinquitur: q̄ autē cū extrudi debet, minutū remāserit, dolorē diutius id omne mouebit: & si quid alienū commotum sit, id cum sua sede priuetur, dolorem creabit. Quæ certē ijs usu euenient, qui cū non turgent, aliquid faciunt ex ijs, quæ modo retulimus.

Cur

10 Cur ieiuni celerius concubunt? An q̄ fo-
amina corporis ieiuno inania, repleto
autē plena habentur: itaq; impediunt, ne hu-
mor seminis genitalis valeat p̄meare: quod
latissimè in vesica patet: hæc etenim plena,
nunquam celeriter concumbere possumus.

11 Cur adolescentuli cū primò concum-
bere incipiunt, quibus cū fuerint congres-
si, eas reperiasta odio habeant? An q̄ muta-
tio summa extiterit, sequentis tristitiæ me-
mores, eam fugiunt tāquam fontem, ad quā
sefe applicauerunt.

12 Quare qui equitant, assiduè libidino-
siores euadūt? An caloris agitationisq; causa
eodem afficiuntur modo, quo per coitum.
Quocirca ætatis quoq; accessione, membra
genitalia cōtrectata, agitataq; plenius augē-
tur. Quòd igitur semper eo vtuntur motu
qui equitant, hinc fluentiore corpore præpa-
ratóq; ad concumbendum euadunt.

13 Quare concumbēdi facultatem dari per
ætatem cū cœptum est, corpora malè olent:
prius autē ante pubem non ita olent, nec vi-
ri nec mulieres? An quoniā quæ incocta sunt
tum sapores habent deteriores: aut enim aci-
diores, aut salsores, aut amariores: tum odo-
res reddunt foetidiores. Contrà, quæ cōcocta
maturaque sunt, sapores aut dulces, aut mi-
nus amaros, & odores suauiores præstant,
aut

aut certè minus insuaues . Patet hoc in omnibus tam terræ stirpibus, quàm animantibus ipsis . Detractis autem quæ maturæ concoctæque sunt, cætera cruda relinquuntur: & vt in cinere, portione dulci consumpta, puluis amarus relinquitur . Et sudor quoque salsus eadem de causa est . Calor autem naturalis semen genitale concoquit, quòd quanquam exiguum est, vim tamen obtinet maximam, quippe quòd ex multo admodum tam exiguum constitutum sit . Quamobrem vbi id secessit, resolvimur magna ex parte vehementius atq; refrigeramur: itaq; humores incōcoctiores redduntur, patefactis meatibus propter seminis excursus, quò fit vt sudor ob cruditatem & salsior & foetidior tunc sit, quàm in puerili ætate . Quòd si cui fortè talis natura sit, vt partem subsidentem sudoris foetidam habeat, huic magis magisq; res innotescet, ac præsertim eisdem in locis, quibus & cæteris maximè consistit, velut in alis.

14 Cur si ex nostro semine procreatū animal est, prolem id nostram appellare soleamus: sed si ex aliquo alio nostro, vel excremento, vel parte prodijt, nostrum id esse nunquā fatemur? multa enim semine putrescente proueniunt. Quid igitur causæ sit, vt si quales nos sumus, tale fuerit, nostrū id sit: sin diuersū

id

alienū sit: aut enim omnia nostra esse oportet, aut nulla. An primum, quoniam quod ex mine nostro prodijt, id ex nostro est: quod ex alieno, id ex alieno scilicet, quæ purgamentis &crementisq; enascuntur. Deniq; nihil ex omnibus, quæ animanti tribuimus, gignere animantem potest, nisi semē genitale. Quod item nocet, quodq; malum est, id suum nullus est: nec quod alienum est, id suum esse potest. Haud enim idem illa significant, suū esse, & alienum esse, vel diuersum, vel malū. Excrementa autē & putredines. non nostra, sed diuersa alienaq; sunt à nostra natura: non enim quæcunq; in corpore extiterunt, corporis hæc esse putandum. Nam & papulæ sepe erumpunt, quas tollimus atq; excidimus: omnino quæ præter naturam constituent, hæc aliena omnia sunt: multa autē præter naturam vel rebus coniuncta naturalius prodeunt. Quod si ex rebus nostris solo semine natū animans sit, rectè quod ita progenierit, prolem id esse nostram tantum putabimus: ex semine verò ipso, si quid extitit aliud, vt vermis, vbi vel foris putruit, vel corruptum in vtero est, vt quæ monstra appellamus, prolem id esse nostram haudquam dicendum est. Cū enim corrupto creetur semine, non insuper ex nostro creatur, sed alieno: quemadmodum quod excrementis

mentis cōstitērit, vt quōd ex stercore. Omnia verò huiusmodi ex corrupto creari semine hinc indicatur, quōd ex non corrupto creari tale natura statuit, quale illud est, de quo semē genitale prodierit. Exempli gratia, si de equo equus, si de homine homo, nec semen magnificamus ipsum, nec aliquod quod inter generandum confici solitum est. Tunc enim humor & corpulentia quædam & caro consistunt, quorum nihil nobile est, quoniam nondum naturam obtinēt destinātam, sed eatenus naturam attingunt, quatenus ita se habeant, vt ex illis tale creari possit, quale nos sumus, modo seruentur. Corruptis autem nihil tale enasci potest. Causa est hæc, cur nec alia ex re nostri corporis, nec ex semine ipso corrupto aut imperfecto, prole nostram oriri arbitremur.

15. Cur minus in aqua homines concūbere queunt? An quōd res nulla in aqua liquefcere potest, quæ ab igne liquefieri apta est, ceu plumbum, aut cera. Semen autem hominis igne planē liquefcere videmus: haud enim prius fluere incipit, quā per attritum recaleat. Pisces tamen sine attritu coire fatendum est.

16. Qua de causa res omniū suauissima concubitus est: & vtrum necessitate impellātur ad concūbendum animantes, an rei cuiuspiam

gr.

Atia genus hoc libidinis datum est? An sua-
lissimè quidem concubimus, quoniam aut
toto ex corpore semen profluit, ut aliqui vo-
lunt: aut quia quamuis non toto ex corpo-
re, tamen per eam partem se promit, in quã
eatus omnes, venæque omnes applicen-
tur, & coeant. Cùm igitur voluptas simi-
lis in libidine atque in prurigine sit, efficitur
riter, ut corpus gestiat vniuersum. Pru-
go enim secessio humoris spirituosi inclu-
contra naturam est: & genituram verò se-
sionem humoris eiusmodi esse ad rem na-
turalem constat: suavis autem tum ex ne-
cessitate, tum rei cuiuspiam gratia concubi-
tis est. Ex necessitate inquam, quòd via o-
mnis pertinens ad rem naturalem suavis est,
modo à sensu percipi queat. Rei verò cu-
iuspiam gratia est, ut ortus sit animantium
perpetuus: facit enim voluptas, ut animantes
ad coitum ardentius excitentur.

7 Cur venus immodica morbis pituitæ
nonnullis cōmoda est? An quoniam excremē-
tum quidam exitus est, ita ut multum vacantis
materiæ, cū semine detrahi possit: pituitam
autem excrementum esse nulli dubium est.

8 Cur res venerea ventrem refrigerat &
accat? An refrigerat, quoniam calor in concū-
endo excernitur: & siccare quidē coitus ve-
nercus potest, quippe cum euaporari, dum
f calor

calor exit, necesse sit: exit autem cum refrigeratur. Adde etiam, quod feruor coeundi ficcare nimirum potest.

19 Cur salaces hi sunt, quibus pili palpebrarum defluunt? An ob id ipsum, quod etiam calui: sunt enim hæc ambo partes rei eiusdem.

Quicumq; autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis vsu immoderato. Capillum enim & supercilium & cilium, genere congeniti pili continentur, ex quibus his supercilia tantum nonnullis ætate prouectis obdensesantur. Quod cur ita sit, alibi rationem attulimus. Reliqua autem vtraque genera, eadem illa de causa deficiunt, quod partes superiores sanguinis parum obtinentes, libido refrigerat. Ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere non possit: cum autem pili alimentum caruerint, defluant necesse est.

20 Quam ob causam qui mingendi desiderio tenentur, concumbere nequeunt? An quod meatus implentur. Quod autem plenum humoris est, id nullum præterea humorem potest suscipere.

21 Cur gignendi facultas ijs tollitur, qui varicibus tenentur, siue homo, siue aliquod ex cæterorum animantium numero est? An quod varix flatu translato fieri solet, quocirca in vitis atræ bilis accommodata est. Fit autem concubitus

tu

is quoq; cū flatus excursu. Quamobrem si
npetus ille agitur, cū varix exercet, semen
on insuper excitatur, sed refrigeratur. Fit
igitur inde, vt penis tentigo emarcescat.

2. Quare qui concumbunt, resolui atq; lā
uere magna ex parte solent? An quòd semē
mni ex parte corporis secretio est: itaq; vt
dificij constructio, sic corporis compactio
uatitur, dum semen decedit, quasi sanguinis
uluū, aut aliqua pars alia decedat: ita q; exit
er opportunum est, & quòd exiguū ex mul
o alimento conficiatur, quē admodum amy-
um ex farina.

3. Cur ijs qui concūbunt, si desiderio min
endi tenētur, penis intendi vehemētius po-
est? An quòd foramina plena redduntur hu-
oris, semen per angusta se promens, molē
ficit ampliorem, atq; extollit: penis etenim
ipsos meatus est positus.

4. Quam ob causam tētigo & amplifica-
o penis illa existere possit? An duplex cau-
est, vna quòd pondus vrgeas post testes
cit, vt penis erigatur: testes enim vicem
ilimenti vētorij capiunt. Altera, quòd fora-
ina spiritu admissio implētur, ita vt genita
mēbrum intumescat atq; se erigat. An hu-
or auctus translatusq; facit, vt moles am-
ior redundet: penis tamen, qui mensura in-
gni adoleuerit, minus se patitur efferri:

f 2 fix

fit enim vt ita pondus à fulmento vectis remotius maneat.

25 Qua de causa qui rem agunt venereant aut qui ea ætate sunt, quæ sufficiat veneri malè olent, virúsq; hirci reddunt: pueri aut non ita olent? An spiritus puerorum (vt dictum iam est) humorẽ sudorẽmq; concoquere potest, virorum autem nequit.

26 Cur per æstatem viri minus, mulieres magis concubere valeant? q̃ Hesiodus quoq; poëta inquit: Fœmineo venus est vsus magis effera sexu: Mitior illa viris, & sæpè accita relanguet. Vtrum quòd testes eo tempore magis demittuntur & flaccent, quàm per hyemem, cùm qui concubiturus est, retrahatur, ac suscipiat illos, necesse sit. An quoniam naturæ calidæ præ nimio calore æstiuæ temporis æstuant, collabunturq;: frigidæ viri refouentur & vigent. Est autem vir calidus & siccus, mulier frigida humidáq;: ergo virorum tunc vires infirmantur, mulierum corroborantur, & viget per compensationem qualitatis contrariæ.

27 Cur nonnulli rem venerẽ cum voluptate patiantur, & alij vel ipsi agere cupiãt alij pati tantũmodo gestiant? An q̃ excrementis singulis locus determinatus à natura est, in quem instituto secerni naturali debet, sollicitatãque natura spiritus excurrẽ

tumo

morem admouet, excrementumque vnâ
extrudere solet. Verbi causa, vrinam in vesi-
cum, cibum consumptum in aluum, lachry-
mam in oculos, mucorem in nares, sanguinẽ
in venas naturæ deduci placuit: his autem
proximè genituram quoque in testes & pe-
nem deferri constitutum est. Quibus itaque
eatus habitu suo naturali priuantur, vel
quia obcæcati sunt, qui ad penem tendant,
quod spadonibus hisque similibus euenit,
vel etiã alijs de causis) his talis humor in se-
mem confluit, quippe qui hac transmeare so-
let, quòd eius loci contractio in coeundo, &
partium sedi appositarum consumptio indi-
cant. Qui si admodum semine genitali abun-
dant, excrementum illud largè in eum locum
colligit. Itaque cum excitata cupiditas est
ritum pars ea desiderat, in quam confluit
excrementum. Cupiditas autem excitari
tum à cibo, tum ab imaginatione potest.
Cum enim alterutra de causa libido com-
motus est, spiritus eodem concurrit, & genus id
excrementi confluit, quò secedere notum est.
Si tenue, spirituosumve est, cum diffusa-
tum id fuerit, requiescunt: quemadmodum
pueris & adulescentibus interdum nullo se-
creto humore cessare tentigines possunt.
Sed si crassum corpulentumque est, nisi ex-
truso quiescere nequeunt. Quòd si neutrum

corum accidit, cupiunt quousque alterutrum accadat. Quorum verò natura mollis, & foeminea est, ita ij constant, vt genitura: vel nulla vel minima conueniat, quò illorum feceritur, qui prædicti natura integra sunt, sese in partem sedis diuertat: quod propterea euenit, quia præter naturæ normam constituerunt. Cùm enim mares crearentur, ita de generarunt, vt partem virilem mancā atque oblaxam habere cogerentur. Læsiō autē alia rem omnino corrumpit, alia peruertit & vitiat. At genus illud corrumpens, vt in his sit, fieri non potest: ita enim mulieres, nō viri crearentur. Ergo perueriti citarique aliorum, quā fecernendum natura voluit, necesse est. Vnde fit, vt insatiabiles etiam sint modo mulierum: humor enim sollicitans ille exiguus est, nec quicquam se promere conatur, refrigeraturque celeriter. Quibus itaque sedem humor ex toto adiuit, ij pati tantummodo audent: quibus autem in vtranque partem sese dispertijt, ij & agere & pati concupiunt, idque amplius, quò tandem plenius fluxerit. Sed sunt, quibus vel ex consuetudine affectus hic accadat: fit enim, vt tā gestiāt quā cū agunt, vtque genituram nihilominus ita emittere valeant. Ergo agere cupiunt, quibus hæc ipsa usu euenerunt, & consuetudo magis, veluti in naturam idcirco il-

lia

is euadit, quibus non ante pubem, sed in ea
initium patiendi inualuit, quoniam his recor-
datione rei, cum desiderant oritur. Vnà autem
cum recordatione gestiens exultat voluptas:
desiderant autem perinde ac nati ad patien-
dum. Magna igitur parte, vel ob consuetudi-
nem res existit. Sed si accidat, ut idē & salax,
& mobilis sit, longè expeditius hæc omnia cue-
nire posse putandum est.

8 Cur homines rem agere veneream cu-
pientes, confiteri se cupere maximè pudet:
bibendi, aut edendi, aut aliquid eiusmodi fa-
ciendi desiderio cum teneantur, confiteri
non pudet? An quòd rerum plurimarum cu-
piditates necessariae sunt, & nonnullae ni-
si expleantur, interimunt. Rei autem ve-
nerae libido superfluit, & abundantiae in-
dex est.

9 Cur viri per hyemem, mulieres per æ-
statem rei venereae appetentiores sunt? An
quòd viris calidior natura & siccior est, mu-
lieribus autem humida frigidaque. Quamob-
rem illis humor & calor satis cupiditatē ve-
neris hyberno tempore accendere queunt,
quibus rebus semen oriri certum est. Mulie-
ribus autem & calor minor, & humor cōcre-
tus propter caloris inopiam tunc est. At per
æstatem contrà mulieribus calor medicus,
viris largior quā satis sit, nimius enim vires

f 4 fra

frangit atque dissoluit. Quapropter pueri quoq; per æstatem tenuiores redduntur: incidit enim, vt ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida est, si modo robusti plenique sint, nisi concumbant ijs sæpe bilis proficit, & aluus amara secedit, & pituita falsa conficitur, & color corporis immutatur? An quòd semper cum semine vnà excrementi aliquid exit. Vnde etiam nonnullorum excrementis abundantium, genitura lauamentum piscium redolet: igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil est, quod possit affligere: abstinenti autem manet, & amarum salsumve redditur.

31 Cur libidinosi sunt, qui melancholici? An quòd flatu redundant. Semè autem decessio flatus est: ergo quibus idipsum amplificatū hos sæpe purgari appetere necesse est: sic enim efficitur, vt leuentur.

32 Cur aues, & pilosi homines libidine vehementer aguntur? Vtrum quòd multum humoris continent: an non ea ratio est? Fœmina enim, quæ humida est, pilis vacat: sed potius quòd genus illud vtrunque naturæ multum humoris concoquens, propter caloris copiam est. Indicio pilus est atq; penna. An quòd & multum inest humoris, & id à calore superatur? Neq; enim si multum nō esset humoris neque

que si non à calore vinceretur, pennæ aui-
 is, pili hominibus possent vnquam oriri: se-
 ã autem vel loci, ac temporis portione, vel
 ratione creari plurimum potest, vt in aëre,
 t in vere: nam eius natura calida & humida
 est. Fit etiam ratione communi, vt aues, &
 audi homines salaces nimirum sint: alimen-
 um enim vtriusq; seorsum quidem exiguum
 profuit propter vitiũ cruris: in sublime ve-
 rò affatim effertur, atq; in semẽ conuertitur.
 Cur homini, cùm concumbit, oculi potif-
 mum infirmantur? An q̃ humore deficien-
 te id accidit? Argumentum verò frigidam ef-
 genituram, quod humida nunquam reddi-
 ur, nisi calefiat, nec vllam desiderat liquefa-
 tionem: quandoquidem per vniuersum cor-
 pus expansa est, quemadmodum sanguis.

CORVM QVÆ AD LABO-
rem pertinent. sectio quinta, cuius
questiones. xxxviii.

CUr ambulationes prolixæ quidẽ per
 plana, laboriosiores sunt quàm per
 incompta: breues autem leuiore? An quòd
 membra tum à multo, tum à vehemente mo-
 tu fatigantur? Est autem vehemens, qui pas-
 sum per loca inæqualia agitur: multus verò
 qui continens vnusque est. Locis igitur inæ-
 qualibus tametsi longa motio acta est, tamẽ
 equiem mutatio præstat, facitq; vt longa
 f s non

non fit, ne ipsorum quidem equorū, propter mutationem. Planis autem habitus similitudo, & paritas nihil interpellat, nec membrum ullam præstat quietem, sed efficit ut mouendi ratio continetur. At verò si brevis sit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: accliuibus autem, quoniam immutatio vehementer, & contraria corpus modò sursum modò deorsum vexat, fatigetur necesse est. Talis verò motus, ut dictum est, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2 Quam ob causam, qui animo deficiunt, & qui præ nimio exercitandi labore dissoluntur, inole corporis contractiore existunt, vocemque reddere acutiorem putantur? An quia voces minores mittuntur, ideo acutiores esse videntur. Argumētum, quòd qui clamantes à longè imitantur, acutè proferunt. Moles autem corporis minores idcirco redduntur, quòd sanguis à summis corporis partibus se vocat ad imas.

3 Cur venter tantummodo extenuatur eorum, qui se exercitationi dederunt? An quoniam venter pingue amplectitur plurimū.

4 Cur pingue eorum absumitur, qui se laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? An quoniam pingue concalfacit, liquefcit: quod carni non euenit. Motio autem concalfacit.

Cu

Cur venter opimus admodum esse solet? trum q̄ cibo propinquus est: dūmq; cætemēbra ex ventre hauriunt, venter ipse sibi pius ingerit. An quoniā minimè venter laborat: flexibus enim hic nullis cōtorquetur.

Cur melius fatigationes tum cessant, cum his ex aqua oleo permista se perfricit? An quoniam oleum magis subire cum aqua potest, quā si per se ipsum est: ducitur enim suauitate natura, vt innatet & fluitet. Vbi autem abiit, corpus subinde amplius emollitur. An quia oleum natura calidum est: calidum autem quodq; & siccatur & indurat. At membris fatigatis, siccitas & durities incommodæ omnino sunt, mistum igitur aquæ eò plus iuvat, quò minus siccatur.

Cur lassis corporibus euomendum præcipitur, cum tamen vomitus sit laboriosus? In quòd lassitudo collisis ossibus aut prefatis aut fatigatis consequi soleat: quos quidem affectus patiuntur extrinsecus, aut intrinsecus, idque bifariam: aut enim cum corporis carnis vires exuperauit ossium, aut cum frequens corpus se cætero corpori miscuit, non locum sibi obtinere aptè non possit: quod genus excrementorum est. Pondera enim quæcumque extrinsecus corpori applicentur, laboriosiora sunt quàm ipsa corporis membra, etiā si pōdere leuiora illis esse cōtigerit.

Argu

Argumentum, quòd qui plus æquo vel ederint bel biberint, hi minus quamuis laborarint, quàm ieiuni, grauius tamen fatigantur: quoniam cibus locum suum non obtinet, ut pote qui adhuc maneat crudus. Cùm autem fatigatio maceret atque colliquefaciat, colligamentum autem non nisi excrementũ sit, hoc est quòd lassitudinem mouet, dum temerè vagatur occursatque ossibus & nervis, & intimis carnis: quæ rara, soluta, patefactaq; substant. Vomitus igitur cùm id extrudat, quod fatigationem inducit, meritò hominẽ recreat, liberatq; à lassitudine: corpus enim quale principio fuerit, tale restituit. Elaxat autem vomitus, non nimij motus ratione, sed si ita fuerit, ut non plenè agatur. Copia enim ciborum, quæ in vètriculo remanserit, & excrementa, quæ his incidant cibis, faciunt ut lassitudo vomitum consequatur, quemadmodum in corporibus nimium impletis dictum iam est. Quòd si nec illis causam lassescendi labor interat, sed cùm ita sese haberent, laborarint, nec ijs qui nō totum cibum eiecerint, vomitus causa foret lassescendi. Nam si hoc esset, haud erat quòd non omnibus euomentibus lassitudo incideret: nūc verò multi pòst, vbi euomerunt, alacriores certè redduntur.

8. Cur laboriosius brachio est inanẽ iactasse

man

manum, quàm cum lapide? An quòd inani
actura brachium quasi conuellitur vehemē
ius: nulla enim in re nititur, quemadmodū
lūm mittit, missili obdito, fulcire se potest.
huic proximè saltans quoq; pondusculis su
ceptis innititur. Et qui currit, manus obqua
tiens, se sustentat. Quamobrem ille plus pro
lit halteres tenens, quàm non tenens: hic ve
locius currit manus obquatiens, quàm non
obquatiens.

Quam ob causam cursus velox tã in ho
minum genere, quàm in cæterorum animan
um facit, vt capita à morbo tententur? quã
quam cursus vnusquisque detrahare ad ima
enue omne excrementorum putatur, vt am
ulatio: quapropter crura eorum implentur
ui nimium ambulant, quoniam de parte su
periore ad imam labitur & alimentum omne
excrementum. An motus quidem vbique
gere idem potest. Verum motus velox, cū
ires intendit, & spiritum retinet, caput con
stipulat, eiúsque venas nimium inflat, & at
trahentes reddit facultatis externæ, vt frigo
ris, vt caloris: adde quæ in pectore continen
tur. Nam ea quoque attrahi resorberiq; in
cre credendum est. Quibus remissis, locū ægro
are illum necesse est.

o Cur locis æqualibus quàm inæquali
bus magis fatigatur: ocyus autem iter æqua
le

le quàm inæquale conficitur? An minus laboris tunc est, cum motus non semper eodem habitu agitur, quod ingressu inæquali potius fit: ocyus enim ingredimur, vbi minus contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parcè atque frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem contrariè. Atqui ratio attollendi contra naturam est: vi nanque omnem attollendi vsum exequimur. Quod autem per singulos gradus paulum redditur, id multum per multos demum exultat.

11 Cur in planis laboriosius accubamus quàm in concavis? An eadem ratio est, cur etiam in conuexis laboriosius quàm planis. Cum enim pondus corporis se eundem in locum in sedendo, accubandòue colligit, facit per afflictationem vt laboretur. Incurtum igitur quàm rectum, idque quàm concavum magis tale se exhibet: nostrum etenim corpus in orbem se colligit potius, quàm dirigat in processum. Quæ autem eiusmodi sunt hæc per plura attinguntur à concavis quàm à planis. His eisdem de causis etiã fit, vt quæ cedunt, minus quàm dura & renitentia fatigant, & in accubando & in sedendo.

12 Cur breues deambulationes fatigatione mouere amplius soleant? An quia euariant incòptæque sunt: faciunt enim vt sæpe subsistatur

agitatur. De contrario autem in contrarium
equèter mutari laboriosum est: neutri nã,
ne assuescere finit. Quæ quidem assuescen-
ratio vacat fatigatione: vtrique autem si-
mul vt assuescas, fieri non potest.

Cur qui equo vehuntur, quo longius e-
quus decurrerit, eo magis emittere lachry-
mas solent? Vtrum quoniam aer, qui se obie-
cit, subinde eo frigidior est, quo minus te-
poris corpus attigerit, quòd ijs etiam euenit
si cursum nudò corpore agunt: frigus au-
tem mouere lachrymam potest. An contrà.
res enim calida lachrymam ciet, velut sol.
Solotus autem nimirum calorem efficere po-
test. An propter ictum illatū ab aere illud ac-
cidit. Quomodo enim venti aduersi oculos
perturbant: sic aer occursans eo magis ferire
potest, quo equus velocius agitur.

Cur cætera membra cūm perfricantur
teniora euadant: venter autem soleat exte-
nari? An perfrictione protinus vehemen-
tius extenuatur, cūm is etiam impleri so-
let illa fricandi ratione, quam paulatim am-
plificando admouemus, sed non æquè profi-
t, atque caro, qua de re quæritur: quippe
im omnino in exercitando, laborandoque
inter præcipuè extenuetur. Ratio igitur,
quòd opima quæque concalfacta liquecūnt,
ea magis, quæ intensa suapte natura sunt;
vent

venter autem cuteus est, cutis verò sua natura tensionem habet. Sed enim quòd venter celerrimè opimatur, ideo & pingue aliquando semper obtinet, nisi morbo laboret. Cuius rei causam dixerim, quòd cibo ex vicino positus est. Cùm igitur omnino pingue res propria naturæ non sit, sed aduentitiū, nec ita necessarium, vt caro adhæreat: ideo & exercitandi, & perfricandi agitatio ventrem concalfaciens, liquefacit & macerat, alimentū quod inde redundet, membris cæteris distribuit: quamobrem sedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones verò, perfrictionesque ventem extenuant, reliquum corpus implent & augent.

15 Cur peracto longo itinere aut cursu, si quis se super summos cōstiterit digitos, calces pedum conquatuntur, pronique deorsum labuntur? An propter continuatum vehementemque motum cōcitati nerui nondum requiescunt. Fit enim sæpe, vt animus euincere corpus totum possit: membra autem singula inhibere non possit, vbi se quendam in modum commouere. non enim corpus non penem excitum, residere animus cogere potest. Ratio autem rei quam quærimus est, quòd multum spiritus circa neruos deurit, quod non simulac substiteris, refrigerare potest. Is igitur spiritus concutiens, vultu

ti subtrahendo suo motu deducit, facitque
pars remotissima minimè contineatur.
aque calces tremiscunt, quemadmodū imū
brum hominis irati.

Qua de causa qui non concitatè admo-
um curreunt, numerosè respirant? Vtrum
quòd numerus omnis mensuram certo reci-
t motu: talis autem motus est, qui per e-
as agitur portiones, quemadmodū agunt,
i curreunt leuiter. Ergo simulatque age-
cursum incoeperint, respirant ira, vt cūm
iratio per compares vices propter parem
etiendi motum reddatur, numerum siue
odulationem possit continuare. An quòd
nnis spirandi ratio compari vicissitudine
nfici soleat, modo quis non retineat, sed
nori trahendi à natura determinato vta-
r. Igitur cūm sedemus, aut ambulamus,
quòd motus corporis mediocris est, nume-
is palam non fieri potest: cūm item cur-
m concitatè agimus, quòd sensus conse-
ai motum nequeat, numerum percipere
spirandi haudquaquā valemus. At cūm me-
ocriter nosipsi concitemus, motus ipse me-
ocris modum respirandi sensibilem præ-
ans, explicare numerum potest.

Quare inter currendum aer in flatum
nuerti nobis videatur? Vtrum quoniam
um per cursum agitatur, aerem corporis
g: bus

bus nostris continentem excitamus, quod non nisi flatum mouere profectò est: quod circa non solum videtur, sed etiam verum in flatum aer conuertitur. An quòd in currendo aerem impetu nostro violemus: quod factò, sensu aeris per motum magis afficiemur. Ergo rectè in flatum aer se conuertere videatur: hoc enim ratione impetus potest euenire.

18 Quamobrem currentes potius cadimus quàm ambulantes? An quòd magis quàm moueamur attollimus: hoc enim inter cursum & ambulationem interest.

19 Cur ascendentes genibus, descendentes femoribus elaboramus? An quoniam dum ascendimus, corpus sursum iactamus distensionemque corporis genuumque mouemus, ex quo genibus laborandū est. Procliuius autem locis, eò femoribus laboramus quòd ijs ipsis enixi crura submouemus. At hæc omne quod præter naturam fit, laborem dolorémque mouet. Est autem secundum naturam, genibus vt antè flectuntur femoribus autem, vt retrò. At locis accliuus genua retrò flectuntur, nam inniti firmarique volumus: procliuius autem femoribus antè coguntur, corpus enim se pronum propensumque ita desert.

20 Cur in itinere media femoris parte p

tis

humum fatigari solemus? An quòd longiusque atque continui pars potissimum media laborat, cum scilicet stabilitum cumque manet: quamobrem hæc præcipue rumpitur. semper autem tale est. Er-
partem potissimum mediam eius fatiga-
merito solemus.

Quam ob causam qui humida constât
aura, facile à labore æstûque strangulan-
te? An quòd humor concassatus transit in
a, itaque acrius vrit. Ergo cum ob nimie
rem facultas submovendi non datur, refri-
gatio nulla subsequitur, atque ita celeri-
us homo calore infuso. & aduentitio exarde-
re. Quapropter sudor spiritûsque seces-
siones iuvant, qui se exercent, qui denique
horibus se dederunt. Cum enim humor
cernitur atque extenuatur, spiritum inde
esci necessarium est.

Quare corpora, quæ modicè cōstât tēpe-
raturâ; sunt in morbum sæpius incidunt, & faci-
lius curantur? An utrūq; eadē de causa evenit;
cum æquabile, quod modicum est. Quod autē
inæquabile, id cōpatibili⁹ est. Quāobrem si qua
pars laboravit, p̄tinus totū collaborat.
modicum autē cōtrā, utpote quod sciūtius,
partitū suarū vitia minus haurit, minusq;
sentit est. Ergo sæpius id in morbum hac
causa incidit, facili⁹ autē curatur, quā malū

§ 7 par

partium commune omnium est: cō nanque debilius redditur, quō se in plura digesserit, itaque curabilius est. Immodicum verō illud, ut quōd rem communem cum partibus non habeat, minus quidem ægrotat, sed difficilius curatur, quoniam malum vehemētius urget.

23 Cur æqualibus quā inæqualibus locis magis fatigari solemus? ocyus aut iter æquale quā inæquale expeditur. An quōd minus laboris tum est, cū non assiduē habitū eodem mouemur, quemadmodum ingressi æquabili potius agitur: ocyus verō ingredimur, cū vbi minus pari tempore attollimur. Ergo per locum æqualem vsus attolli di exiguus est atque frequēs: per inæqualem autem è contrario. Quod verō per singulos gradus paulum redditur, multum id per multos demum exultat.

24 Cur femora in descendendo, tibiæ in ascendendo laborant? An labor in ascendendo est, quia corpus attollitur: fit enim, ut totum corpus nobis oneri sit. Itaque cui totum incumbit, & quo totum attollitur, id præcipuē premitur atque laborat: hoc autem tibiæ est. Postremam enim hæc longitudinem tenet, nec modo pedis latitudinem aliquantulum fortitur. Vnde fit, ut hoc minus se valeat stabilire: itaque ut humeris, ita tibijs pondus de-

us sustinemus, laborēque ob eā rem, quo
umerus maximè affici solet, tibia quoque
atiatur, necesse est. At in descendēdo, quo-
iam corpus deorsum se defert, propellitq;
ontra naturam, hinc labor & vexandi ratio
rouenit. Itaque laborem huic præcipuè ad
nouet, cui incumbit, quòdque vexat. Atqui
ibia manet, thorax ponderi est, femur susti-
et atque vacillat, eò quòd & porrectum in
ongitudinem est, & supernè versatur, qua
cilicet thorax procumbit.

5 Cur iter longius rum esse videtur, cū
gnari quantum sit ambulamus, quā cū
gnari, si modo res cæteræ pares adsint? An
quòd nosse quantum sit, non nisi nosse eius
numerum est, rēque non determinatā plu-
is quā determinatam esse perspectū est.
Ergo quemadmodum, si nosti quantum sit,
initum id esse necesse est: sic etiam si igno-
as, quasi reciprocetur, animus cauillatus ob-
errat, infinitumque id esse videtur, quod fi-
nitum est. Quamobrem si quantum quod-
libet determinatum non esse putetur, velut
infinitum id esse videbitur, eò quòd aptum
est, vt sit determinatum. At si determina-
tum non sit, infinitum est. Ergo id quoque
infinitum quodammodo videri necesse est,
quod determinatum esse nequaquam vide-
tur.

§ 3 Cur

26 Cur femora magis quàm tibiæ fatigan-
tur? Vtrum quòd propè absunt ab ea parte
quæ excrementum continet: itaque vbi ea
pars agitata nimium recaluerit, femora ex-
peditius ac plenius attrahere possunt, quàm
tibiæ. An quòd femora continentiore con-
stant natura: laboratur enim præcipuè pro-
pter cōtinui distrāctionem: quippe cum eis
nullo excremento substante felsei sumus, ta-
men femoribus ac lumbis acrius laboramus.
An quo modo Inguina per istam oriri no-
uimus, propter venarum & neruorum socie-
tatem: ita etiam lassitudo potius in femur in-
cumbit, quod quidem ab initio propius ab-
est. An quòd femur eadem habitus ratione
fungitur suo munere magis quàm tibiæ: quæ
quidem res laboriosior est. An quòd femo-
ra carnis copiam sustinent. Itaque res affa-
tissimam in his inest, quam naturæ rationi tribu-
mus.

27 Quam ob causam tubercula & vlcera
nonnullis ex labore proueniunt? An cor-
pore impuro motus concalfaciens, excremen-
ta alia etiam cum sudore vaporarim destrin-
git, quæ crassa & humore prauo, hoc est, ac-
ro aut amaro, aut sallo contenta secerni pe-
nitius suam ob concretionem non queunt.
Itaque per carnem intumescunt, atque exul-
cerantur propter amari humoris violentiam.

Cui

Cur non protinus ab exercitatione, aut medicamento epoto cibus assumi debeat? An quòd adhuc corpus purgatur, necdum à labore quiescit, excrementaque excita re-
mandant.

Quamobrè currere quàm ambulare difficilius est? An quòd plus oneris fert, qui cur-
tis enim elatus ac pendens, onus super se-
ipsum sustinet. At qui ambulat, parte infistē-
vicissim sustentatur, quasi pariete admo-
nis requiescat.

Cur non protinus ab exercitatione esu-
re incipimus? Vtrum propter collique-
factionis residua, dum penitus concoqua-
r? An propter spiritum, quem labor ex
amore subdito mouet. An propter sitim.
Nam laboris calor inducit: hæc enim acci-
piunt omnia.

Cur genitura in somnis ijs profluere so-
let, qui aut labore lassescunt, aut tabe consu-
untur? An quòd omnino ita incōtinētes sunt,
cui natura calida & humida constant: semē
in tale natura est. Quod aut tale est, ex ijs
cui tali habitu sunt, potissimum profluit,
cum calor somni accessit: quippe cū corpo-
rantis per exiguum momentū desiderēt, id-
e intrinsecus, nō extrinsecus. Lassi autē &
bescētes ita affecti sunt: redūdāt em̄, & clas-
si colliquamētis calidis ppter fatigationē

g 4 &

& motum, & tabefacti propter destillationē
& calorem, quem inflammatio mouet.

32 Quam ob causam crus suum sinistrum
diutius perfricare cuiq; difficilius est quàm
dextrum. An quòd parte dextra laborare
valemus: rebus autem præter naturam pro-
ficiscentibus, annumerāda cruris sinistri fri-
ctio est: fit enim dextra transuersa in partē
obiectam. Quæ autem præter naturam sūt,
hæc factu sunt difficilia. Sinistra verò ma-
nu partem perfricando dextrā, nil tale per-
cipimus: quoniam hæc neutram in partem
apta potēsiue est.

33 Cur breues deambulationes laboriosio-
res sunt? An quòd crebrò subsistimus, neq;
æquabili incessu mouemur cūm flectimus,
quod certē laboriosum est.

34 Cur in sole cūm stamus, amplius reca-
lescimus, quàm cūm mouemur: cūm tamen
motus omnis vim calfactoriam habeat? An
non omne mouendi genus calfacit, sed est
etiam quòd refrigeret. Quod etiam in ob-
lis feruentibus patet, quoties eas afflamus
aut versamus. An quia cūm flamus calor
permanet: is autem cūm permanet, amplius
calfacit, quā cūm mouetur. Corpus etenim
nostrum vaporem de se quendam mittit as-
siduē tepidum, qui proximum aerem tepe-
facit, quemadmodū titio. Cūm igitur quie-
scimus,

imus, aer nos circumfundēs, calidus ob prae-
tam causam redditur. At cū mouemur,
atus excitatur, qui refrigerare nos potest:
atus enim quisq; frigidus est.

Quam ob causam qui equo currūt, quo
otentius cursum arripit equus, eo magis
achrymas mittunt: & qui pedibus, eo magis
uo intenderint vehementius? Vtrum quo-
iam aer occursans frigidus est: frigus enim
achrymas mouet, quippe quod contrahen-
o condensandōq; carnem, humorem expri-
nat. An potius contrā, calor enim sudorem
licit: lachryma autem sudor quidam est.

Quapropter à concalfactione vtrunq; mo-
eretur, & sudor & lachryma, salsaq; pariter
mbo sentiuntur: calorē autem efficere mo-
is potest. An propter aeris ictum. Quomo-
o enim flatus aduersi oculos perturbant, ita
tiam aer qui se obiectat. Quo igitur quis
otentius equum agitat, aut ipse currit, eo
nagis ictu quodam molli obuerberat & fe-
it: quò fit vt se lachrymæ promant, scilicet
neatibus oculorum relaxatis appulsu ciuf-
nodi. Omnis etenim ictus vim aut secandi
abet, aut collidendi & contundendi.

6 Quamobrem qui cursum concitatē a-
unt, conuulsis maximè corripiantur, vbi
quis inter currendum eis substituerit? An
quòd ea potissimū diuelluntur, quæ in par-

g s tem

tem contrariam vehementer trahimus atque mouemus. Cum igitur homini currenti, vehementerque membra ultra propellenti, quis obuiam factus obstiterit, accidit ut in partem retorqueantur contrariam, quæ adhuc antè pertendunt, atque proripiunt. Itaque diuulsio eò vehementior incidit, quò curius contentius agitur.

37 Cur ambulationes minus laboriosæ sunt, quæ inæquales quàm quæ rectæ aguntur? An quòd elatio erecta secundum naturam corporis vniuersi est. Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præstant, laboriosiores quàm inæquabiles sunt, quòd in easdem partes laborem admovent, quod inæquales illæ non faciunt: dispersiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis verò temporibus, arctæ ambulationes plus valent quàm frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus afferant, & quidem sudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrà carnem reddunt constantiorē, & stomachum excitant, ciborumque faciunt auidiorem. Partibus enim internis calorem augent, membrisque ad frigoris appulsum torpentibus, locum intimum calore amplificato efficacius purgant. Carnem verò solidiorem efficiunt, ut quæ per eam vniuersam nequeant superare. Accliuēs etiam

am

ambulationes laboriosiores sunt quàm de-
 cliues, magisq; extenuant. Faciunt enim
 decliues, vt lumbi potissimum laborent, de-
 cliues vt femora. Ponderis enim totum fe-
 moribus incumbens grauissimè premit: &
 sem, cum præter naturam sursum efferri à
 dolore cogatur, maiorem in modum calfa-
 t. Itaq; efficitur, vt arduum ambulandi
 genus sudores moueat, spiritum suspenden-
 o extennet, lumbis dolorem infligat: cru-
 i enim magna cum difficultate se in subli-
 ie recipiunt, lumbos inflectunt, fran-
 unt, & euellūt: quibus de causis labor præ-
 puus sequatur necesse est. Locis autem
 aris ac renitentibus habitæ ambulationes,
 usculos & neruos crurium effatigant, quip-
 e quæ contentiones tam neruis quàm mu-
 ulis moueant, cum enixu agantur violēto.
 tollibus verò & cedentibus locis facta am-
 ulatione, articuli potissimum sentiunt. Fle-
 us enim articulorum percrebrescit, cum so-
 im succumbat, dilabatur, & cedat: eadē au-
 m quæstio est.

Cur locis arduis difficilior ambulem?
 n quoniam omnis ingressus attollentia &
 ositione conficitur: attollere igitur præter
 ituram est, ponere secundum naturam, pro-
 onere medium tenet. In ambulando autem
 cis arduis, multum sortis illius auersæ,
 à na

à natura proculdubio est.

39 Quare qui cursum ex equo arripiunt minus decidunt? An quod magis cauent quam timent.

*EORVM QVAE AD SESSIO-
nem, accubitum, & habitum cor-
poris pertinent, sectio sexta,
cuius quaestiones VII.*

1 **C**ur sedile alios impleat, alios exte-
nuet? Vtrum habitus corporum disten-
det inter sese, ut alij calidi, alij frigidi fiant. Ergo
si ita est, calidi implentur: cibum enim cor-
pus vi sui caloris exuperat. Frigidi autem
quod aduentitium calorem desiderant, quem
ex mouendi ratione potissimum corpus ac-
quirat, concoquere nequeunt, dum quiescunt.
An quod alij excrementis redundant, & ob
eam rem inotum qui ea consumat desiderat
alij non.

2 Cur partes corporis distendendae sint
quod qui se exercitant facere consueverunt
An quod meatus spiritu suo perpurgari
oporteat.

3 Cur inflexo corpore cubare melius est
quod etiam medici plerique praecipiunt? An quod
ter cum recalciscit, concoquere celerius potest
sic autem fit, ut recaleat. Ad haec locum flari-
bus dare, in quem incubant & innitatur opor-
tet: ita enim minime infestabunt. Hinc enim

varices, & cæteri abscessus iuuant, q̃ ven-
iculos continēt, in quibus flatum recipere
neunt. Ergo corpore extento, cauerna nul-
liusmodi adigi potest: locū etenim omnē
viscera occupant. Inflexo autem, singula la-
tantur & sinuantur.

Cur vertigo surgēti potius accidat quā
denti? An quoniam quiescenti humor vni-
uersus vnum in membrum se colligit: ex
quo cruda etiam oua nequeunt circunuertere,
sed protinus decidunt: mouenti autem, hu-
mor se æquē expandit. Surgimus igitur à
quiete, qua ita affecti sumus: sedemus verò à
motu, quo humor æquabili modo quaque-
uersus se porrigit.

Quam ob causam cū parte corporis
extra cubamus, somnus magis accedit?

Verum quòd vigilantes contrā quā dori-
nientes habemus. Ergo cū vigilando par-
te accubemus sinistra, contrarium sequetur
in dormiendi initio, cū id contrarium sit.
An quòd somnus priuatio motionis est.

Partes igitur, quarum mouere interest, quie-
scant oportet, dextrarum autem partiū mo-
uere interest. Cū autem ita accubamus, ve-
lut initium quoddam resurgendi detentum,
obligatūmq; habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potissi-
mum & pedes? An quòd torpor refrigeratio
est:

est: fit enim propter sanguinis priuationem translationemq; . Manus autem & pedes, omnium maxime partium carnis inopes, nerui vberes sunt, sed præcipue pedes: itaq; ad refrigerationem celerè sua natura nimirum habiles redduntur.

7 Cur libenter in latus accubamus sinistrum, in dextrum autem potius dormimus? Vtrum quoniam conuersi ad lucem, minus dormire possumus, somnus enim in tenebris ocyus obrepit. An quòd dum in latus accubamus sinistrum, vigilare magna ex parte consueuimus, & operum functio sic nobis expeditior est. Itaq; ad contrarium opus, contrarius habitus, siue situs requiritur: inuitatur autem quisq; magis ad opus fungendum habitus sui ratione.

EORVM QVÆ AD CON-
sensum naturæ animantium per-
tinent, Sectio septima,
cuius quæstiones v.

1 CVr à morbis nonnullis ægrotant, qui appropinquarent, à sanitate nemo sanari potest? An quoniā imorbus motio est, sanitas autem quies: ergo ille mouere potest, hæc non potest. An quòd alterum non voluntariè, alterum voluntariè accidit: res autem non voluntariæ, à voluntarijs consultisque plu-

lurimum differunt.

Cur oscitanti sæpe in oscitando respon-
mus: & cùm mingentem quempiam vi-
emus, ad mingendum mouemur? quod iu-
uentis præcipuè accidit. An propter me-
oriam: mouemur enim ea ipsa parte, quo-
es meminerimus: hominibus tamen, quia
nsu præditi sunt faciliori, statim vbi vide-
nt, euenit, vt moueantur reminiscanturq;
mentis autem vidisse non satis est, sed alio
q; sensu opus est. Quamobrem addito
iam olfactu, mouentur: quoniam sensus
ic in brutis mobiliior est. Vnde fit vt eodẽ
loco sequentia mingant omnia, quo pri-
um eminxerit: tum enim præcipuè moue-
r, cùm olfaciunt: olfaciunt autem postea-
iam appropinquarunt.

Quamobrem cùm secari quemquam, aut
ri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici vi-
emus, animo vicem eius doceamus? An
quod omnium communis natura humana
t: ignoscimus ergo, cùm tale quidpiam
speximus, propter naturæ consortionem
familiaritatem. An quomodo nares &
res deliberationes quasdam rerum obde-
arum pro sua facultate concipiunt, sic
iam aspectus afficitur, & à re delectabili &
tristi.

Cur à tabe & lippitudine & scabie capiunt,
qui

qui appropinquarent: ab aqua autem inter-
 cute, aut febre, aut stupore attonito, aut ali-
 quo ex numero cæterorum malorum capi ne-
 queunt? An à lippitudine, quoniam oculus
 pars nostri corporis mobilissima est, cæter-
 rum maximè omnium rei sibi obiectæ simi-
 lis reddi potest, quippe qui facile moueatur
 ab eo, quod moueat: itaq; fit, vt cùm pertur-
 batum obspicit oculum, facile ipse etiam pe-
 turbetur. Talis autem contagio ideo fit
 quoniam spiritum vitiat grauémq; reddit.
 Celerrimè autem omnes morbis arripiun-
 tur ijs, qui spiritu corrupto proueniunt, quod
 le est omne pestilens genus: qui autem ap-
 propinquaret, talem profecto spiritum tra-
 hit, qualem æger ille reddiderit. Aegrotat
 igitur, quia morbiferum est, quod spiritum
 trahitur: ab vno autem morbum excipit, quod
 niam vnus ille sic spirat, cæteri secus: eundem
 verò, quia quò ægrotarit, hoc non aliter spi-
 rat, quàm fuerit affectus. Sed scabies man-
 gis quàm lepra, cæteraq; vitia generis eiusdem
 afficere potest: quoniam per summa corpo-
 ris errat, & humore manat glutinoso: genus
 nanq; prurientium omne, tale est. Itaq; id
 ipsum quia per summa oriù, glutinosumq;
 est, nimirum idcirco attingere potest: cæter-
 ra nequeunt, vel quia non per summa pro-
 ueniunt, vel quia persistere suam ob siccitatem

re-

non possunt, quamuis per summam cutem oriatur.

Quid est, quod nonnulla ex ijs, quæ auditu nobis occurrunt, ut inhorrescamus, efficiantur? ut ferra cum exacuitur, & pumex cum percutitur, lapis cum mola frangitur. Quæ autem affectionum patent aspectui, hæc generatæ affectionum ipsa in nobis creant: dentes enim percussunt, cum aliquos res acidæ edentes aspinus. Et plerique cum homines laqueo suspensi vel aliter strangulari viderent, ipsi defecerunt. An quod vox omnis, genusque omne streper spiritus est, qui nostrum subiens sensum, more nos solet, cumque suum motum vel magnitudine, vel pulsu vehementiore amplificauit, quid ex ijs, quæ nostro in corpore latent, immutat, & sæpe iterimit. Ergo spiritus, qui quibus magni, lenes tamen adierunt, ijs sedem commouet sentiendi, & lætitia ob eam nos afficiunt. Asperi autem, quoniam ictum ferunt vehementiorem, sedem utique illam conuulsi, longeque pro ictus sui facultate se porrigunt: quod idem res quoque frigida faciunt. Frigoris enim vis quedam est: sed hanc horrorem perferre posse, dictum iam est. Asperitas verò, pulsu frequente initium pilorum concutiens, partem pellit aduersam, efficit ut pili se ergant: pulso namque initio, cacumen pilorum transferat in partem aduersam, necesse est.

h Itaque;

Itaq; fit, vt pili exurgant, omnes enim deo-
sum procumbunt. Et spiritus quoq; quod
per aures corpori se insinuat, de summis a-
ima se defert. Ergo cum soni, quos mod-
diximus, asperi sint, horror utiq; ob causam
prædictam moueri potest. Sed euenit, et
cæteris partibus potius quàm in capite mo-
neatur: quoniam vt pili partium cæterarum
imbecilliores sunt, sic affectus hic imbeci-
lus occurrit. Cum verò sensus audiendi
quàm videndi obtusior sit, affectus quoq; im-
betiores per summa errant, qui ab eo ipso
proficiscuntur. Horror autem talis est
quamobrem multis ac varijs causis existit.
Sensus videndi verò, cum omnium exquisi-
tissimus certè sit, euenta quoq; ipsa pro sua
præstantia solet ingerere: quocirca efficitur
vt ipsi veri affectus proficisci ex eo possint
quamuis verò leuiore. At in sensu audiendi
vt ipsos minime, sic eorum expectatione
nimirum horremus: rei enim tristis & anx-
expectatio existit.

FORVN QVÆ AD RIG-
rem, atque horrorem pertinent, sectio
oetava, cuius quæstiones XIX.

1 QVæ de causa liuidi, qui rigent, et
ciuntur? An quoniam sanguis
pulsu frigoris gelascit, gelatus autē nigrescit?

propter caloris inopiam: albedo namq; igni
tribuitur. Quapropter ijs maximè, qui etate
procefferunt, caro liuescit, eò quòd calorem
minimum obtinent.

Cur extrema corporis maximè rigent?
propter angustiam: foramina enim quæ
in eis insunt angusta, parum obtinèt sangui-
nis, & ob eam rem parum caloris sortiuntur,
sanguis enim calidus est.

Cur pedes magis tunc rigent, cū suspēsi
sunt? Vtrum q; frigus amplius ad eos
perueniat. An q; sanguis in breuiorem se con-
uertit partem: itaq; reliquum frigori oppor-
tuniùs redditur, cū calor defit.

Cur tempore frigido maximè vis illa
in eis intolerabilis incidat, qui caninus ap-
pellatus vocatus est, & hyberno potius quàm
æstivo? An quòd vitium hoc ob inopiam ali-
menti fieri solet accidere. Tempore autem
frigido & hyberno, cū calor in angusta se
retrahit, ocyus interdum deficit alimen-
tum: quòd cū defuerit, vitium id esu-
endi accidere consentaneum est. At si in ea
vitiosa cupiditate, resolutio imbecilli-
tatis secuta est, materia statim interna
propter à collecto calore colliquescit: quæ
ad locum cibo à natura destinatum in-
uenit, pro cibo seipsam corpori appli-
cat. Sed si spirandi sedem adiuerit,

h a ob

obmutescere atque languescere necesse est
obmutescere inquam, quoniam spirandi me-
tus intersepitur, atque obsidetur. Langu-
scere autem est propter inedia, consum-
ptionemque corporis. Celeriter tamen
paucisq; remedijs subuenitur, eò quòd ei
mali ortus extrinsecus est. Frigus enim
calorem corporis nostri intrò compellens
contrahens, insatiabilem edendi illam cup-
ditatem iniicit atque intendit. Quan-
to obrem quo modo, qui in metuendo trem-
bant pallebantque, periculo demum libe-
rati, subito ad priorem redeunt statum. Si-
etiam esurientes illi, ubi parum sumpserunt
panis citissimè recreantur, ut qui vi pau-
ca à naturæ ratione summoti aberrant, ne-
que qui penitus corrupti desciscant: quod
nim naturæ tenorem in partem aduersam
violat, idem suæ naturæ eundem restituit.
Ergo dimisisse tantummodo sat est, quem
admodum cum aduersi inter se, pueri fune
enixi retrahunt, quippe qui fune dimisso, non
supini protinus decidunt.

5 Cur homines pleni admodum rigent,
tamen pingue omne calidum sit? An proprio
amplitudinem molis, ut longè à calore in-
tiorè distant partes extremæ corporis,
propè ab extremo frigore absunt.

6 Cur exercitati frigus vehementius se-
tiat

ant quam in exercitatu? Vtrum quoniam
aque consumptum à laboribus est, quod
aque teporem præstare potest: calidum
in opimum est. An quod spiratoria solutio-
que corpora eorum ideo sunt, quoniam pin-
guis excrementumque omne detractum est,
ut frigus arcere nequeant. An quod mea-
tus per sudationem patefactis veluti ostia
multiplica aperiuntur? habitum autem non eun-
dem in sanitati & robori esse idoneum manife-
stum est: alteri namque pinguis, alteri laxus vi-
tur plane convenire.

Cur ut aqua frigida, sic etiam calida in-
tra horrescimus? Res enim contrarias in-
tra se idem efficere posse absurdum est. An
frigida infusa, calor interior extinctus hor-
rem movet: calida autem frigus exter-
num circumobstans in unum, sequi profun-
dum intercolligens efficere idem potest.
Nam utrobrem utrunque ab eodem agitur: ve-
niunt alias ab interiore, alias ab exteriori, ut
dictum iam est.

Cur pili in cute inhorrescunt? An ubi
tem contraxerunt, merito eriguntur, con-
stipulantur autem & rigore, & alijs plerisque affe-
ctibus.

Cur ad extremam urinae missionem inhor-
rescere solemus? An dum humor calidus ille
est, vesica & meatus qui circa eam positi
h 3 sunt

sunt, pleni expertēque frigoris substāt: pōt
verò, vbi effluxerit, aere frigido replentur
quippe cū inane nihil esse naturæ ratio p
riatur, sed aut aeris aut corporis plenum esse
vnumquodque necesse sit. Quòd igitur ac
se induxerit frigidus, rectè vt inhorrescamus
euenire solitum est.

10 Cur lingua rigentium quemadmodum
vinolentorum errare soleat? Vtrum quòd
frigore concrescit ac indure/cit, mouent
difficilis redditur, itaque explanare non po
test. An quia partes exteriores appulsu de
santur frigoris, humor intus collapsus lin
guam madificat, ex quo suo fungi officio li
gua nequit, vt de vinolentis etiam diximu
An quòd per tremorem à rigore inductum
motus temerè agitur, articulatè vocabula li
gua ædere non potest, itaque oberrat & ha
sitat.

11 Cur pili rigentium eriguntur? An quòd
ex refrigeratione calor in partē interiōrē
colligit. Vbi autē carni caloris beneficiū de
fuit, magis cogitur: quòd cū fit, pili erectio
res effici coguntur.

12 Cur hyeme cū currimus, magis rigo
mus quàm cū stamus? An quòd aer nostrum
ambiens corpora, cū stamus, vbi semel cō
calefact⁹ est, nullā præterea molestiā infer
cū autē currimus, elius atq; alius subine
frigi

igidus occurrit, itaque facit ut magis rigea
is. Ad hæc, aer cum mouetur, frigidior red
ur: quod quidem in currendo maximè in
lit.

Cur tempore matutino frigus acrius est
non tamen sol proprius adlit? An quòd plus
temporis absentia solis exultat: itaque terra
magis refrigerata est. An quòd die instante,
is & pruina cadere solent, quæ frigida sunt:
hæc etiam ideo, cadunt, quoniam calor, qui
se extulit, ut frigoris superatur, id quod
nisi solis absentia euenit. Quocirca cum
magis distat, non cadunt, cum propius, tum
adunt atque gelantur, quòd locus vehemen
ter refrigeratus est, propter solis diuturnio
rem absentiam. An die instante potius status
citantur nocturni, qui gelidi admodum spi
rit. An nobis frigus acrius, idcirco esse videa
tur, quòd cibi concocti iam sunt. Inaniores
item cum sumus, frigus utique acrius sen
sus: argumentum, quòd à vomitu maximè
frigere solemus.

Cur ubi sternuimus vel innoximus, ple
nèque inhorremus? An quòd ratione vtra
que venis subtrahitur: quæ cum redditæ sint
aniores, aer ingreditur frigidus, qui rigore
cre potest.

Qua de causa qui vehementer frigent, si
tatim copioso igne concalescunt, indolescunt:

si paulatim verò tepescant, sine magno calore recreabuntur? An quòd omnino cùm contrarijs in contrariū proficiscitur, magis effici commutatio solet: vt in arbore, si paulatim defleat, nihil est quòd stirps laboret. At si vehementius corripit, nec si abducit, frangatur necesse est. Ergo simile à suo simili affici nihil potest: vt aumen calor hominis frigentis intus consistit colligit, sic humor & rigor parti exteriori relinquuntur, contrariumque sui contrarij rumpens est: efficitur recte, vt si sensim paulatimque tepescat, calor prouocetur, & ex parte itaque minus doleat: si subito recalescat, amplius adducatur, & astringatur, itaque tendendum acrius sit.

16. Cui refrigerati magis ab eodem calorem vimur, atque dolemus? Vtrum caro sua densitatis calorem occurrentem sibi tepescius suscipit, ex quo plumbum calidius reuertitur quàm lana. An calor vi penetrat, eò quod ramina nimio frigore congelauerunt.

17. Quam ob causam non rigent, qui irascuntur? An quòd ira & excandescencia timidi contrarij affectus sunt. Est autem ira ex igne proficiscens. Cùm enim intus copiam ignis retinemus, concallescimus: quod maxime puerili ætate perspicere licet. Pueri namque primum spiritus copiam retrahunt, deinde

rule

erubescunt: calor enim cum intus affatim sub
at atque humificat, facit ut erubescant. Nam
quis largè aquam frigidam his infuderit,
nam sedabit: sic enim calor extinguitur. Pa-
lidi autem & perterriti contrà: rigent enim,
frigidi pallidique redduntur. Calor nan-
que eorum se summis de partibus seuocat ad
nas.

3 Quamobrem quoties inhorrescimus, pi-
eriguntur? An quod in humore occlusi co-
nentur: humor enim à pili altitudine vinci-
tur. Horror autem pulsu frigoris fieri solet.
rigus verò calidum humorem congelet: na-
uræ ratio vult. Ergo ubi commutatus con-
elatusque humor est, in quo pili inhaerent,
ilos ipsos mutari cōsentaneum est. Aut igi-
ur in partem aduersam se transferent, aut
in eadem manebunt, si rursus vincere humo-
rem potuerint. At verisimile non est, ut hu-
morem gelatum coactumque, pilus vincere
uo pondusculo possit. Ergo si pilus vndiq;
gelido humore obsessus, ne quò valeat incli-
ari, restat sanè ut erectus consistat. An quo-
iam calor pulsus frigore ad locum interio-
rem se colligit. Vbi autem calor se à carne di-
nouit, caro plenius cogitur, coactaque, pi-
os eminentius erigi cogit: quo modo si cum
erræ festucam, aut aliud quodlibet infixeris
onstruas, atque vndiq; terram colligas, ef-
h s fici

ficiles, vt magis erigi possit quod infixū est, quàm si terra minus esse coactum fueris.

19 Quam ob causam qui rigent, maxime dormire non valeant? An quoniam qui riget, spiritum magis retinet quàm laxat: qui dormit, magis reddit quàm attrahit. Facit igitur rigor, vt contrà agatur, quàm cum dormitur.

EORVM QVAE AD VIBICES

& cicatrices, & pelles pertinent,

sectio nona: cuius que-

stiones X III.

1 **C**Ur pelles recenter detractae, maximeque arietum, verberum vulneribus, & vicibus admotae, & qua super confRACTA prohibent vlcera, ne consistent? An ratione vtraque humor colligi intumescereque prohibetur? Pars enim collisa humorem trahit, intumescitque propter feruorem. Oua sua lentitia glutinant, atque ita intumescere non sinunt, vt etiam in ambustis glutine agitur. Conglutinare possunt pelles quoque, ob suam lentitiam haerentes nimirum, simulque suo calore concoquunt, inflammationemque sedant: neque enim detrahare eas solemus, nisi diebus aliquot post. Etiam qui ex sale acetove perfricandum censent, inflammationem tollere volunt.

Cur

Cur cicatrices reliquo quidem in corpo-
re nigræ, oculis albæ inducuntur? An quòd
cicatrix colorem priori contrarium trahit,
ilicet quemadmodum omnia quæ ægrotan-
t. Ulcera autem parte oculi nigra contra-
ri solent: veruntamen neque in corpore sta-
tim nigrescunt, sed principio albæ sunt, neq;
in oculo semper nigræ, sed demum vel ex to-
to, vel magna ex parte redduntur.

Cur ferula oras siue ambitum plagæ ru-
gidum, medium album facit? Vtrū quòd san-
guinem pellit ex medio, quod maximè ferit,
quia in orbem se colligit, & rotunda est. An
quidem de causa sanguinem deinde redire
porteret. Rubedo autem, non nisi concur-
sis sanguinis est, isque in eum locum, qui
stus est.

Quare cum membra à ferula vehemen-
ter feriuntur, medium carnis album, oræ ru-
gæ redduntur: ligno autem contrà medium
implius rubet? An quòd ferula suam ob leui-
tatem, vbi vehementer percussit, sanguinem
effidètem per summa dissipat. Itaque vnde
sanguis defuerit, mox ea pars alba existit:
quòd autem plenius fluxit, hic rubor ambit.
Cumque plaga intumuit, sanguis citò suam
sedem repetere non potest, quoniam & exi-
guus est, & relatione per accliuè agat neces-
sarius est: non enim nisi copia magna referri
potest

potest contra naturam. At ictus, quos dura corpora inferant, affligunt, colliduntq; ponderis sui ratione ac robore. Afflictum itaq; medium cauum redditur, collisum autem rarum existit: collisio nanque dissectio, & distractio levis est. Quòd cùm cauum collisumque reddatur, sanguis ad id summus de oris vndique fertur: nam & aptus ferri deorsum est, & laxa expeditius subit, quòd ea cedunt facilius. Vbi autem sanguis eò ipse se collegit, efficitur meritò vt medium rubore tingatur: oræ autem, quas deseruit, albedine decolorentur.

§ Cur nigræ cicatrices hominum sunt, qui vitio lienis tenentur? An quòd sanguis eorū corruptus est, propter admistionem morboſi dilutique sanguinis, qui à liene procedit. Cicatrix igitur cutē prætenui summaque consistit. Sanguis verò ille, quia vt dilutus & calidus sit, niger est: cicatricem nigram transpectus vtrique ostendit, & quidem sæpius. Hac eadem de causa cicatrix nigrior fit: sanguis etenim cutis imbecillitate frigescit, & calore euaporate, atrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigrescit, & natiuæ cicatrices atriores quàm iunioribus habentur: est enim quasi vibicatum corpus eorum totum, non ob aliquam cutis tenuitatem, sed quòd calor defecerit.

Vtrum

6 Vtrum quæcunque rei eiusdem causam obtinent, vim habent eandem ad agendum, an nō? Verbi causa, cūm vibices discuti, & ab ere, & à radícula, & à faba comanducata, & à pulmone, & ab argilla, & ab alijs huiusce-modi possint, singula ne vi eadem hoc efficiant, an diuersa? An æs ideo tollit, quoniam rubiginem præ se fert, quæ pro medicamento accipi potest. Faba verò & pulmo & argilla, eò quòd ad se attrahunt, propter sui corporis raritatem: cæteraque prædicta alijs ex causis idem faciunt. An vltimum quidem in his omnibus idem est. Quòd autem antecedit, hoc discrimini fore, nihil est quòd prohibeat.

7 Cur cæteræ cicatrices nigrae, oculi albæ consistunt? An quòd cicatrices colorem contrahunt contrarium parti, in qua efficiuntur. At in parte oculi nigra fieri solent: ergo albæ efficiantur necesse est.

8 Cur ictus ferulæ dolorem amplius mouet quàm aliquod duriorum? Ita enim deprehendetur, si quis cūm verberat, ratione considerat, cūm tamen ictum durioris, vehementiorem esse ratio potior exigit: acrius enim ferit, quòd durius est. An quòd caro non solum cūm percutitur, sed etiam cūm repercutitur, dolet. Igitur à duris percuti tantum potest: cedit enim propter eorum duritiem. At
verò

verò à ferula vtrunq; sanè accidit, vt & percutiatur, & repercutiat, propter ponderis leuitatem, cùm scilicet non, sed renitatur, ita vt ictus possit duplicari.

9 Cur thapsia, & cyathus, quæ cōtraria planè inter se sunt, pariter vibices possint discutere, hic principiò, illa pòst? cyathus enim frigidus est, quòd etiā poëta inquit Homerus: Et gelido dentes defixit in ære: thapsia verò calida & vrens. An quòd vt animo deficientibus aqua, sic cyathus vibicaris occurrit. Obuians enim refrigeratio, calorem prohibet e-
duci è sanguine, qui per ictum ad summa cōfluere corporis, atque concreescere solet, vbi calor decesserit. Fit enim, vt perinde ac si extra sit, congeletur, cùm sub cute est, propèq; abest, vt extra sit. At verò cùm calori exitus negatur, non concreescit, sed se rursus diffundit, & sedem vnde effluxit repetit. Quòd idē thapsia quoque præstare potest, quippe quæ caloris sui facultate prohibeat, ne sanguis gelascat.

10 Cur æneis quibusdam admotis, vt cyathis, alijsq; generis eiusdem, vibices reprimi resoluique possunt? An quoniam æs natura frigida est: ergo calorem effluere vetat è sanguine, quem ictus collegit. Eo nanq; per summa corporis exhausto, vibex existit itaque celeriter adinuendum est antequam gelatur.

tur. Et thapsia verò ex melle illita eadem
e causa iuuat: quia enim calida est, sangui-
nem refrigerare prohibet.

1 Cur si eodem in loco sæpius vlcus exti-
erit, cicatrix atra ducetur? An quacunque
arte vlcus se ostenderit, hæc admodum de-
ilitatur, eoque magis, quò vlceratum sæ-
ius sit. Debile autem omne frigescit, humo-
risque plenum est: quo fit, vt nigrum quoq;
appareat? Et quidem vlcera magna & vete-
ra, cicatrice atra obducta videmus. Sæpe au-
tem vlcus cœpisse, non aliud est, nisi vlcus
iu habuisse.

2 Cur vibicibus cyathos admonere sole-
mus? An quòd locus, quò icti fuerimus, refri-
geratur, calorque inde omnis decessit. Cy-
athus itaque admotus, facit æris frigiditate,
ne calor abeat.

3 Cur pili cicatricibus nequeunt exori-
i? An quòd omnes meatus obcæcantur, &
variant, è quibus pili se promouere solent.

4 Cur ictus tumorem liuoremque susci-
piant? An quòd de loco percussio humores
disiecti, in loca proxima ruunt, in quibus of-
fendentes retorquentur. Itaque coniuncta
cong lutinataque humorum copia, tumor per
collectionem exurgit, & si quæ venulæ ruptæ
sint, confluxum id humoris subcruentum fiat
necesse est.

Eorum

FORVM QVÆ AD RES NAT
*urales pertinent, sectio deci
 ma: cuius quæstiones LVII.*

1 **C**Ur in animatiū genere alla tussit,
 alia nō? Verbi gratia, homo tussit,
 bos minimè. Vtrū q̄ cæteris maxima ex par
 te incrementū aliorum se vertit: homini au
 tem eò conuerti natura voluit. An quod ho
 mo maximum humidissimūque cerebrum
 continet. Tussis autem pituita distillante fi
 ri solet.

2 Cur homini tantummodo ex omni ani
 mantium numero, sanguis è naribus defluit
 An quoniam plurimum cerebri, idēq; hu
 midissimū homo continet. Vnde venæ excre
 mentis per ora eadē tendentia nimitū reple
 tæ, profundere inde coguntur. Sanguis enim
 vitiatu quisque, integro tenuior redditur
 Talis autem est, qui se cerebri excrementi
 miscuerit, & quasi in saniem degenerat.

3 Cur alia ex animatibus sub cutē, alia intrā
 carnem, alia utroque modo pinguescere co
 sucuerunt? An quibus densa est caro, ijs inter
 cutem & carnem humor prætenuis cogitur
 quòd is semper sua natura eminet atque re
 fidet, qui tandem concoctus, pingue effici so
 let. Quæ autem carne sunt rariore, cutē me
 gerunt obuiam, hæc opima intra carnem re
 dun

datur. Quæ verò utroque modo se habet,
utroque etiam pinguescunt.

Cur vitiliginem pueri mulieresque mi-
nus habent quam viri, & in eo ipso foemini
sexu, quæ prouectæ ætate sunt magis ha-
bent quam minores? An quòd vitiligo ex
spiratus est. Corpora autem puerorum
textu denso, non facili expiratu constāt,
mulierum minus expirant quam virorū.
Spiritus nanque in menstrua se auertit fo-
emina: densitatem verò leuitas eiusdem sa-
de declarat. Quæ autem corpora ætate pro-
ferint, aut consenuerint, respiratoria eua-
nt: hæc enim modo ædificij veteris, stru-
cturam suarum partium laxiorem iam ha-
nt.

Cur homo tantum habeat vitiliginem?
Nam quòd tenuissimā is ex omnibus ani-
malibus cutem habet, simulque flatibus re-
ndat: indicium verò, quòd vitiligo parti-
is tenuissima cute obiectis, maximè pri-
umque existit. An & his ipsis de causis, &
æterea quòd homo vnus ex omnium ani-
antium numero canescit: quippe cū in
tiligine pili canicie immutentur. Itaque
iri non potest, vt vitiliginem habeāt, quæ
inquam canescere soleant.

Cur capris & ouibus lac plurimum de-
ulgetur, quæ corpore non maximo sunt:
homini

homini autem & boui minus, scilicet ad corporis proportionem? Vtrum quod his corpora in corpus absumitur, ceteris in excrementum se confert: omnibus autem & ceteris, quantum excrementi accesserit, omne in lac transit. An quod plura gignunt, quam quae magnae sunt corpore: itaque plus attrahunt excrementi, quoniam plura alendum sit. An hi grauidis plura excrementi propter corporis imbecillitatem redundat. Lac autem, excremento consistere certum est.

7 Cur animantium alia cum aqua mutarint, colorem suum amittunt, similiaque loci illius domesticis redduntur, ut caprae alia vero nunquam amittunt, ut homo.

8 Ad summam cur alia mutantur, alia non, ut corui, qui semper incommutabilis persistit? An quorum natura vincere, perdomareque humorem non potest, ut auium, quod vesicam quoque nullam ob eam rem obtinent, haec nusquam mutari possunt.

9 Sed cur non illa eadem, sed quae nascuntur his sunt, haec mutantur? An quod recens nati, suis parentibus sunt infirmiora.

10 Cur mares corpore maiori ex toto parte sunt quam feminae? Vtrum quod mares calidiores feminis sunt: quae res vitum continet augendi. An quod mares praediti natura integra sunt, feminae manca obla-

qu

de deſciscunt. An quod mares longo tem-
poris ſpatio perficiuntur, foeminae breui.

Cur in animantium genere alia breui
tempore pariunt, alia diu geſtant? An lon-
gis perfici ſolent, quibus longiora ſunt vi-
ſpatia. Sunt autem partu tardiora, quae
longo tempore viuunt: ſed non vniuerſali-
ter id eſt. Equus enim vt tardius maxime
quam homo parit, ſic viuere minus poteſt:
ſus rei cauſam, vuluae ſiue vteri durities
occurrit. Quomodo enim ager ſitiens haud ci-
uiſ ſui ſitipes enutrit: ſic durior vulua e-
arum, informando nutricandoque ſuo fo-
etum reſormatur.

Cur proles ceterorum animantium
magis quam hominis ſuis parentibus ſimi-
liter gerit naturam? An quod homo vago,
ſolusque plurimum animo in coitu eſt: prout
item pater materque in conceptu affecti
ſunt, ita partus euariatur. Cetera vero ani-
malia omnia, aut certe plurima, rei ratum
intendunt, totaque ſeſe veneri dedunt.
ſed quod ob eam auaritatem, minime re-
ſt magnam ex parte patiuntur.

Cur alibi tam homines quam equi occi-
diuntur ex parte caſſi ſunt? An cum ocu-
li ſiſi coloris genere diſtinguatur, nigro,
ſereno, & caſſio, corporis totius colorem

oculi quoque color cōsequitur: itaque haud immeritò cæsius est.

14 Cur homines nana statura proueniunt? Vel potius quærendum in vniuersum, cur in animantiū genere alia paruo, alia magne consistant corpore? Causa duplex sanè reddi potest: aut enim locus, aut alimentum facit. Locus, si angustius est: alimētum, si exiguū: quod etiam partu iam ædito nonnulli efficere conantur, vt qui catellos in cauelis oclusos educant. Quibus itaque causa locus est, hi pomiliones reddūtur. Sūt enim latitudine quidem, profunditatēque promagnitudine suorum parentum, breues tamen omnino: cuius rei causa est, quòd rectæ lineæ in aduncas se flectunt. Igitur quo modo bernarum picturæ, quamuis breues, tamen distentæ in latitudinem profunditatēque cernuntur: ita pomiliones quoque formari ex loci angustia incidit. At verò qui alimentum inopiam perfici non potuerint, hi membris quoque puerilibus constare videmus. Fitque vt aliqui, quamuis breues a modum sint, modicè tamen coagmentatæ omnes sui corporis partes habeant, vt Miletenses catelli. Ratio enim, quòd non locus, sic natura suum efficere opus soleat.

15 Cur in animantium genere alia ma-

foemina coitu creantur, alia cōcretis qui
aliamdam proueniunt, simulatque primus co
ortus extiterit? Quemadmodum qui
natura docent, primum animantium or
m, inutatione, dimotioneque mundi, vni
rfsique orbis ingente disserunt extitisse.
quod nunc si rursus ortus eiusmodi fu
rus sit, tales motiones aliquas præcessisse
ortebit. Principium enim rei cuiusque
maximum est, quippe quod rei dimidium
Semen autem genitale principium esse
ertum est. Ergo minutorum animalium
orumque ortus, nullo agi mutuo concubi
solet: causa cur vt principio extiterunt,
ari nunc etiam possint, seminis exiguitas
. Rei nanque minoris, minus quoque
incipium esse conuenit. Quamobrem hu
etiam seculi mutationes, semen animan
um minutorum generi satis cōtrahere pos
it, quod sæpius vsu euenit. Tum enim ma
nè oriuntur, cū mutationes temporum
cesserunt. Maiorum autem genus, muta
nes quoque pro sui magnitudine deside
ampliorem.

Cur animantium alia partu sunt nume
so, vt sus, canis, lepus: alia non, vt homo,
leo? An quod alia vuluas, siue vteros cō
nent multos, totidemque formandi locula
enta, quibus impleri percipiunt, quibus q;

semen genitale diuidendum, inspicendumque est: alia contra se habent.

17. Cur homo inter animantes oculorum minimum pro sua magnitudine habet interuallum? An quod omnium maximè naturalis solertia homo constat. Sensus autem contuendi partem versus priorem natura posuit: in enim conspiciere oportet, in quod nos ducit ratio mouendi. Quanto autem oculorum plus discriminis sit, tanto magis, conspectui vergent in latus; qui si secundum naturam eadem debeant obtinere, quam minimum esse interuallo certè oportet. Sic enim partes versus priorem, ingredi maximè possumus. Ad hæc cæteris animantibus cum careat manibus, despiciat prorsus in latera necesse est, itaque plus eorum oculi distant inter se, maximè ouium, eò quod maximè prone capite ingrediuntur.

18. Cur cæteri animantibus partim nunquam profusio seminis per somnum incidere assolet, partim raro? Vtrum quod nullum homine excepto resupinum cubare consuevit. Nullum autem nisi resupinum seminem profundere potest. An quod cætera pariter vt homines somniant. Seminis autem per quietem illa profusio, non nisi cum imaginatione fieri potest.

19. Cur animalium alia caput moueat

non moueant? An quòd quæ collo ca-
ant, ea caput mouere nequeunt: nonnulla
tem carent collo.

Cur in animantium genere homo ster-
tare maximè solet? Vtrum quòd mea-
us obtinet ampliores, per quos spiritus o-
que subeūt: his enim spiritu repletis ster-
uimus. Indicium verò datos esse meatus
mini laxiores, quòd is olfactu minimè o-
nium valet. Quò nanque arctiores mea-
s sunt, eò magis vim obtinent olfaciendi.
quòd si in ampliores plus humoris ingredi-
r, quò inflato, sternutamentum fieri solet.
ales autem genus hominum omnium ma-
mè animantium obtinet, meritò homo so-
s sternuere seplissimè consuevit. An quòd
mo breuissimis naribus est, ita vt humor
nculfactus celeriter commutari in spiri-
m possit, cū cæteris refrigescat præ lon-
tudine prius quàm mutetur.

Cur nullius animalis lingua est pin-
is? An quoniam pingue vnumquodque
nsum est. Lingua autem rara sua natu-
propterea est, vt percipere possit genera
porum.

Cur fœminæ intēto corpore mingunt,
ares minimè? An quòd fœminarum vesica
motius, tum profunditate, tum longitudi-

ne sita est: iacet enim vulua earum interior sedem atque vesicam. Itaque humor emittendus, vim propter spatium vuluæ desiderat pleniorē, quæ per spiritum corpore intento acquiritur.

23 Cur sues hybernū pilum amittere nō solent, cū cæteræ quadrupedes soleant? nam & canes, & boues certè amittere assolent. An quòd sus calidissimus omnium est, partique calenti eius pili adhærent, quippe cū pingue tale esse necesse sit. Ceteris itaque, vel quia humor refrigescit, pili defluunt, vel quia suus calor alimentum concoquere non potest. Suibus verò non idem incidit, vel quia nihil humor interior affici potest, vel quia bene alimentum concoquitur: nam & si quando causa, cur defluant sit, tamē piguedo vetare potest. Oves ac homines propter sui pili tum densitatem, tum copiam nō ita affici pulsu frigoris possunt: nō enim altius refrigerationi subire licet, vt possint vel humorem gelare, vel calorem cōcoquendo seuocare.

24 Cur ouibus expilatis mollior pilus nascitur, homini durior? An quòd ouium pili summæ cuti cohærent, euellique ob eandem rem sine vllo possunt labore, cū initium alimenti integrum maneat, quod carni iungitur.

est. Meatibus itaque patefactis, excre-
menta respirare melius possunt: vellus enim
proprio carnis vescitur alimento. Caro au-
tem molli dulcique alitur pabulo. Homi-
nem contrà, quòd altius pili inhærent, per-
iculis, summòque cum dolore euelluntur. O-
mnino id, quandoquidem sanguinem secum de-
trahunt. Corpore igitur saucio euenit, vt
eodem cicatrix obducatur: vnde fit, vt vel-
lus pili amplius promendi faciant, qui
cicatrificati fuerint, vel quandiu præterea prome-
di possint, duri extrudantur, eo quòd omne
alens alimentum carnis exhaustum est, nec
superflua materia inutili & superuacua pilus pro-
mit. Indicium, quod hominum omnium
inagam inhabitantium meridianam, pili du-
riorem præ se ferunt: quoniam calor exte-
rior alius corpus subiens, alimentum con-
sumtu facile absumat in vaporem contrà eo-
rum qui sub aquilonem incolunt, molles la-
uæque funduntur, quod his sanguis dulcis-
sime sapor per summam potius fluitat for-
mam: quamobrem his color quoque hila-
rior est.

Cur ouium pili eo duriores sunt, quo
olioxiores: hominum contrà molliores, quo
olioxiores: An quod ouium pili, qui qua-
diximus capiunt alimētum, vbi procul se
suo deduxerunt initio, ieiunius vescu-
tur:

tue & alimentum quod inest vi caloris, facile pro sua inconcoctione euaporatur. Itaque siccati duriores redduntur: molle namque humidum est. Hominum verò pilum minus alimenti, sed plus suo initio hauriunt: concoquitur autem plenius, quoniā minus est. Concoctum autem pilum efficit molliorem concocta etenim quæque molliora inconcoctis redduntur. Indicium, quòd oves recentes vellera molliora gerunt, quàm vetula: copia namque excrementi, pilum & ouis hominis procreat.

26. Cur hirti homines, & aues veneris sunt aridiores? An quòd natura humida & calida sunt, qua quidem vtraque qualitate opus ad coitum est: calor enim excernit, humida excernitur. Hæc eadem ratio est, cur etiam claudi homines sint saliciores: his enim parum alimenti deorsum propter crurum vitiationem labitur, sic multum loca per superiora, seque in semen conuertit.

27. Cur homini nulla iuba data à natura est? An quoniam barba data est: ergo quod excrementitium alimentum cæteris animalibus in ceruicem se confert, id homini maxillas adire solitum est.

28. Cur pedes animalia pares habeant? Aliud quod fieri non potest, vt aliquid moueatur nisi parte aliqua sui consistat, dummodo

p

infirmitat. Cum igitur ex duobus illis, mo-
dus ita confici ingressum necessarium sit, pa-
tis iam inde ratio patet: bipes enim alte-
ro pede mouetur, altero stat. Et quadrupes
cum duobus mouetur, reliquis duobus
stat. Pariq; modo de cæteris, quæ vel se-
u, vel etiam numerosioribus pedibus ingre-
ssantur, animaduerrere licet.

Cur equis & asinis pili è cicatrice pro-
deire se possunt, hominibus autem non pos-
sunt? An q; cæteris animalibus tergus pars
se corporis est: hominis autē cutis veluti
ectus, carnis exultat, quippe quæ summa
hæc forma refrigente, solidiuscula existere
debetur: quænam inmodum crustæ in pul-
te succeduntur, quas vetulas appellamus. Cum
q; ille non nisi farina elixa sint, hominis
q; cutis nominata, non nisi caro putanda

Ubi igitur hæc vel vulnus acceperit,
attrita fuerit, incidit vt hominis qui-
n caro condensetur. Quamobrem sum-
ma corporis parte immutata, vulnus non
eodem compagem capit, qua corpus iam
de ab ortu naturæ extitit. Cum itaque
ec immutata sit, nihil profectò absur-
m fuerit, si ex ea non idem præterea pro-
ficatur. Sicut in areis quoque appel-
lis licet percipere: nam illas etiam corpo-
summi corruptionem immutationemq;
esse

esse nouimus. At iumentis attritis, ubi ad firmitatem redierunt, partes vitiatæ corporibus denuò eisdem replentur, quanquam debilioribus quàm principio fuerint. Sed cùm etiam cutis eorum pars sit, confici pilos prouenireq; possunt: cute nanq; pilos enasci certum est. Sed candidi propterea oriuntur, quoniam ut secunda hæc cutis imbecillior quàm prima est, sic pilus candidus illi imbecillimus exit.

30 Cur in animalium cæterorum generum seruari æquè gemi possunt, quanquam sexus sunt utriusque: in hominum autem non possunt? An quòd homini maximè partus geminatio contra suæ naturæ legem accidit: singulos enim parere sancitum est, tum in geminis ipsis marem, ac foeminam creari natura omnino recusat. Ergo quòd maximè contra naturam est, id & imbecillius esse ratio postulat.

31 Cur equis & asinis pili è cicatricibus possunt euenire, hominibus autem non possunt? An quòd cicatrix vel suam ob densitatem impedimento est, vel quia deprauum nutrimentum hominibus. Itaq; ex toto propter pili infirmitatem impedimento est. Equis autem, ne pili exeant, nunquam esse deprauat, facitque ne prior integritas seruetur.

C

Cur pares pedes natura animantibus
dedit? An cuiq; cùm mouetur, partem
quam requiescere necesse est. Quòd si
dies impares essent, ne hoc fieri posset, ac-
ceret: agitur enim motus situ obuersario
sum.

Cur animalia, vt minus temporis dor-
miant quàm vigilent, sic non continuè, sed
missim modo vigilando, modo dormien-
do, somnum suum perficiunt? An quòd
simul omnis vacans materia coqui-
tur, sed vbi pars aliqua est concocta, le-
uissimum iam animal expergiscitur. Et ve-
l sapius illi expergiscuntur, quibus ea
pars frigida est, quæ quidem excremen-
ta domat, & concoquit. Fit enim vt
sæpè cessetur: cessatio autem
nisi expergessio est. Suanis quo-
re res ea ipsa, quoniam requies est, non
merito esse videtur: sed nihilo quidem
temporis in munere naturalium a-
ctionum consumimus. Nam etsi esse sua-
nis est quàm non esse, non tamen plus
temporis propterea edimus, quàm à cibo
stinemus.

Cur animantium alia statim paren-
sectantur, alia serò, vt homo, vel vix nun-
quam? An quòd alia citò vim recipiunt
gnoscenti, alia serò, & alia rei sibi com-
modè

moda sensum obtinent, alia carent. Quia igitur hæc ambo, sensum dico rei commo-
die, sui que corporis perfectionem sortium-
tor, hæc parentem sectari protinus queunt.
Quæ non utrumq; illorum habeant. hæc
facere ipsum nequeunt: opus enim est & v-
ribus & sensu.

35 Cur genus vitiliginis quod leuca ap-
pellatur, quasi albam dixeris, cæteris ani-
mantibus contrahi nequeat? Vtrum quod
hominibus morbo hæc est: cæteris autem
animalibus tergora varia, pilique eodem
modo albedine efficiuntur. Attamen an-
get aliquis, quæretq; cur non postea, sed si-
tim ab ortu naturæ varietas illa existeret
leat. An quod cæterorum animantium ter-
gora dura sunt: homo autem & natura præ-
tenui cute continetur. Vitiligo autem spir-
tus secretio est, qui cæteris animantibus ex-
cerni tergo de denso prohibetur.

36 Cur vitiligo, canities quodque est
reciproce, autem non licet, ut semper vi-
tiligo sit etiam canities. An quod pilus
mores cute placent. canities autem pilum
do veluti quædam est. Cum itaque cutis mor-
bo laborat, pilum etiam laborare inde ne-
cesse est, cum autem pilus, cutem male affi-
neceffe non est.

37 Cur animalium alia post partum

solent, ut canis, ut sus: alia nihil efferant, quod perspicuum sit, ut mulier, ut ouis: quae supernacua redundant materia, haec in clementiam seruant. Quantum enim vis esset, secretum in partu est. Quibus in secretio non à vacantibus, sed inter fieri materiis solet, haec exasperantur & mutant. Vnde fit, ut extenuatio quoque ita ratione habitus moueat: ut etiam gallinae fuit, non cum pepererint, sed cum incubant ratione inedia.

Cur spadonibus cetera in sexum foeminae virgata mutantur? vox enim tenuis, sensus imbecillus? Denique ita homines cogitantur, ut etiam ceterorum animantium cunctaeque castrata. Nam & ruri & verne sua cornua è contrario gerunt: quod foeminae quoque eorum contrarium, quam in arces arantur cornibus. Itaque alij maiora excisunt, alij minora: magnitudo vero raris modo, spadonibus dico, ad sexum virile commutatur: maiores namque redduntur. & quidem res maris sunt profecto, est. quippe in foeminae minores maribus esse testatur. An ne id quidem ad marem, sed ad foeminae pertinet. Haud enim omne magis est genus, sed longitudinis dumtaxat acquirit, cum mas profunditate etiam augetur & latitudine: sic enim perfecti ipse affollet.

Ad

Ad hæc , vt foemina ad marem , sic foemina ipsius virgo se habet ad mulierem altera enim generosa iam est , altera nondum est . In eam igitur ipsam foeminae magnitudinem mutantur : crescere namque in longitudinem corpus assolet foeminarum . Vnde carmen illud Homer. Virgo Diana dedit prælongi corporis vsum. vtpote cum rem , quam suam ob vilitatem haberet , largiri nimirum posset. Ergo non magnitudine in marem mutatur , cum non in magnitudinis genere perfecte commutetur . Spadones enim longitudine tantum in magnitudine prociunt.

39 Cur spadones vel omnino varicibus vacant, vel minus habent quam ceteri? quoniam naturam suam dum castrarentur in genus seminis infœcundum commutarent. Talis autem est puer, & mulier: quorum neutrum habere varices solitum est præterquam si mulier raro.

40 Cur homo omnium maximè animatum oriri claudus potest? Vtrum quia cæterorum crura robustiora sunt : osse namque & neruo, tam quadrupedum quam animalium constant, hominum carne redundant. Itaque facilius hæc ob suam mollietatem di possunt, cum se in utero mouent.

qu

quod solus ex omnium animantium genere
in generationis tempora obtinet: nam
septimo, & octauo, & decimo mense ve-
re in lucem potest. Ceteris tempus v-
ni perficiendi sine mora statutum est: ho-
minum generi temporis multum, pro va-
rietate ratione immorandi consumi necesse est.
que cum fœtus mouentur, extrema,
quod tenerrima sunt, facile infringun-
, & eò magis, quò plus temporis inter-
sit.

Cur spadones cruribus putridis vlceri-
busque sunt? Vtrum quòd etiam mulieres
habeant eiusmodi: spadones autem ef-
minati omnino sunt. An hoc accidit. Cau-
tem autem mulieribus quoq; reddere illam
nemus, quòd calor deorsum se vertit, quòd
etiam menstrua declarant. Vnde fit etiam,
præ nimio humore, neq; spadones, neque
mulieres pilis valeant redundare.

Cur nullum animal nisi homo calculo-
si fieri potest? An quòd iumenta, & quæ
in quibus sunt numerosis, vesicæ meatus ob-
stant ampliores. Quæ autem non proti-
nent, sed post parere intra se animal consue-
runt, vt pisces nonnulli, ex his nullum ve-
ram habere nouimus. Sed humor subfi-
s, ille totus in aluum constringitur, sicut
etiam in auiibus fit: itaque celeriter exit per
K Idem.

sedem . At homo vesicam habet, & ceruicem
eius canali angusto pro magnitudine porre-
rectam . Ergo quòd membrum id adest,
quantum terreni humoris seuocatur, in vesti-
cam contruditur, ex quo vasa quoque yrina-
ria, id est matula, eo ipso tinguntur . Loca
autem calore efficitur, vt amplius concre-
re atq; crassescere possit. Retinetur verò, au-
geturque propter canalis angustiam: cum e-
nim terrena illa subsidentia prodire ex facil-
nequeant, reueria cohererent inter sese, calcu-
lūmq; ita conficiunt.

43 Cur non iumenta, non boues, aut om-
nia quæ cornua gerunt, non aues ructare so-
leant? An propter ventris siccitatem . Ce-
leriter enim consumitur, percolaturque hu-
mor: qui dum immoratur inflaturque, ructa-
tionem mouere potest . Iumentis tamen
ob colli etiam prolixitatem, flatus deorsum
se vertit: quamobrem his crepitus ventris
maximè incitatur. Auium, cornigerorumque
genera neutrum faciunt . Quinetiam rumi-
nantibus ructare negatum est, quoniam plu-
res continent ventres: & quem reticulum a-
pellamus: facultas etenim meandi tam super
quàm subter flatibus multifariam præsta-
tur . Itaque humor consumitur antè quàm
in flatum vertatur: qui flatus moueat v-
ruptum, vel crepitum.

Et

44 Cur in animantium genere quæcun-
que domestica, eadem etiam fera reperimus:
quæcunque autem fera, non utiq; eadem do-
mestica natura creauit? Etenim homines fe-
ci nonnusquam cernuntur, & canes apud In-
dicos, & equi alibi: sed non leones, non pan-
theras, non viperas, non alia complura do-
mestica esse nouimus. An quod res praua,
& facilis ortu est, & mutari quodque expe-
dit in eam rem potest. Naturam enim nō
quæ prima, sed quæ vltima est, assequi sta-
tim perdifficile est. Quapropter omnia
etiam domestica, principio fera potiusquàm
domestica esse solent, ut puer feracior pro-
fecto quàm vir, quippe qui omnium edax,
& iræ deditus sit, quanquam infirmus. Ergo
quomodo in operibus artis, sic etiam in natu-
ra licet perspicere. Nam in his quoq; prauè
omnia facta sunt, & plura sunt praua quàm
proba, ut leus, vestis, quoduis aliud: quodq;
probum est, id omne prauum etiam compe-
tri potest. Quod autem prauum, id non o-
mnino probum quoq; reperies: ut si quis vetu-
tissimorum pictorum fictorūq; opera co-
llet: nōdum enim peritè pingebatur, aut ex-
ire ducebatur, sed pingui minerua omnia
figiabatur: Natura etiā prauè omnia facit,
& plura praua quàm proba: proba verò pau-
lora præstare, non omnia potest. At qui

domesticum omne melius est. Ferum autem atque syluestre prauum natura, scilicet non quæ initia ortusque continet, sed cui opinor factu difficile sit probum illud, urbanum atque domesticum. Contrarium verò, aut nunquam, aut rarò efficitur. Attamen vel temporum, locorumque conditione, temperamentoque vniuersi quodam fieri potest, ut urbana & mitia reddantur omnium animalium genera. Hoc idem in omni etiam stirpium genere intelligere licet. Quæcunque enim urbana sunt, eadem etiam commperiri syluestria possunt. At quæ syluestria exstiter, eadem omnia mansuescere non possunt. Non tamen desunt, quæ suis locis quibusdam peculiariter ita se habeant, ut neglecta feræque prouenire præstantiora possint, & mitiora, quàm quæ alibi summo cum studio colantur.

45 Cur hominum vmbilici ampliores, cæterorum autem animantium exigui incertique sunt? An cæteris, quoniam temporis multum gestentur, vmbilicus arefcit inque directum porrigitur, denique vlceribus intumescit: quamobrem nonnulli vmbilici deformes sunt. At verò homo imperfectus prodit: itaque humidus atque sanguinolentus sequitur eius vmbilicus. Indicium verò cætera perfecta, hominem imperfectum

proq

prodire, & illa statim inde ab ortu naturæ
viuere sua opera queunt: pneri curam deside-
rāt, nec seruari nisi alieno beneficio possunt.

46 Cur animantium alia semel cocunt, alia
sæpe, & alia anni tempore certo, alia nullo
statuto tempore, sed prout inciderit? Homi-
ni semper concubitus opportunus est, feris
non sæpe: & quidem suæ agrestes semel con-
cumbunt, domestici sæpe? An propter pabu-
lum, calorem atque laborem: quippe cūm ve-
nus comes satietatis sit: nam eadem alibi se-
mel, alibi sæpius pariunt, vt oues in Magna-
sia & Aphrica pariunt bis. Causam verò tē-
pus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim se
impleuerunt, non amplius concupiscunt:
quomodo nec cibum affectant, quæ satiata
sunt. Quæ autem grauida iam esse incœpe-
rint, minus auida veneris euadunt, quoniam
menstruæ purgationes nullæ præterea ve-
niant.

47 Cur homines, qui raris dentibus sunt,
magna ex parte breuioris sunt vitæ? An indi-
cium hoc est densum os esse capitis: ergo ce-
rebrum inualidum est, quia minus sit respi-
rationibus opportunum: itaque celeriter pu-
tret, vt quòd sua natura humidum sit. Nam
& cætera: cūm non mouentur, neque exha-
lant, facile corrumpuntur: quo etiam fit, vt
homo capite piloso maximè sit, & mas quā

x 3 fœmina

foemina diutius viuit, suturarum sui capitis beneficio. An in cæteris quoque idem sit cogitandum.

48 Cur qui manus caesuram per totam obtinent palmam, viuere diutius possint? An quoniam minus viuere possunt, quæ carent articulis, incompactæque sunt, quale genus omne aquatile est. Quod si quæ articulata non sunt, vitam breuiorem agere solent, constat contra sese habere quæ articulata. Cuius profectò generis illa etiam sunt, quæ cum sua natura omni articulo careant, existunt, tamen articulata nonnunquam quoad maximè hec, consistunt. Manus autem pars interior, penitus articulo vacat.

49 Cur animantium homini vel vni vel maxime oculi deprauantur? An quod homo vel solus, vel maxime morbo comitiali capi in puerili ætate solet, cum certè depruari omnibus accidit.

50 Cur animantium homo maxime fumo affici potest? An quod homo lachrymam maxime emittit: fumatio autem non nisi cum lachryma est.

51 Cur equus equo, homo homini, atque omnino cognata cognatis, sibi que similibus gaudent atque cupiunt? non enim quia pulchrum videtur. Cupiditas autem formam

seq

sequitur elegantio^{rem}: nam si id esset, rem
pulchram suauio^{rem} esse oporteret. Nunc
autem contrā potius euenit, vt quia iucun-
dam suauēque est, ideo pulchrum esse vi-
deatur. Nec etiam omnibus res eadem vo-
luptati est, nec pulchrum idem lātitia: alijs
enim esse, aut bibere, alijs concumbere lāta-
bilis est. Sed causa cur vnumquodque iun-
ctum suo cognato maximē suauissimēque
concumbat, in aliam cadit quæstionem. Pul-
cherrimum verō id etiam esse, nondum asse-
ri verē potest: sed nobis quōd ad concum-
bendum suauius est, pulchrum certē vide-
tur: quoniam rei, quam cupimus, aspectu
quoque nimirum delectemur. Et quidem
in cæteris etiam cupiendi generibus, res
pariter sese habet. Cū enim siti detine-
mur, humorem suauius cernimus. Quōd
itaque ad vsum aliquem pulchrum est, &
quod idem maximē cupere solemus, suauis-
simū id esse ipsum videtur. Quod autem
per se tale est, non præterea sic esse videbi-
tur. Argumentum, quōd adulescentuli ple-
rique formosi aptique nobis esse videbun-
tur, cū ad concumbendi vsum respeximus.
Vūquid igitur ita, vt etiam plus gestiamus,
quā si deformes quosdam intueamur?
Non hercle, nisi eorum auidi sumus, quo
modo potio quoque videtur pulchrior.

K 4 Nam

Nam si siti detinemur, humorem multo suavius aspiciemus.

¶ Cur hominis prior pars pilosior quàm posterior est: quadrupedū contrā posterior quàm prior setosior? An quòd omne animal bipes partem priorem habet pilosiorē: naves quoque eodē modo, quo homines se habent. An partes infirmiores, natura semper integere potius consuevit: infirmum autem vnumquodque, loco sui corporis aliquo est. Quadrupedum verò omnium partes posteriores, infirmiores loci causa sunt quàm priores: affici nāque à frigore æstūque amplius possunt. Hominum priores infirmiores sunt incommodis, que illis eisdem opportuniore.

¶ Cur animantium homo maximè soleat sternutare? An quòd etiam grauedine maximè homo tentatur: culus rei causa est, quòd calor qui circa cor est, sursumque sua natura effertur, ceteris animantibus in artus se effert, vnde per refractionem disiectus, partim ceruicem caputque petit, partim in spinam lumbosque defertur: hæc enim linea recta iuxtaque basim sita oīa sunt. Quòd cum equi corpus penè totum recalescat, humores quique in sese pariter digerit, planèque partitur: humores enim calorem sequuntur. Ex quo fit, vt neque à grauedine admodum infestari, neque sternutare quadrupedes soleant.

Sternu

sternutamētum enim, vel spiritus vniuersi
 elatio est, humore scilicet plus aliquid exha
 ante, vel crudi humoris conatus, excursus
 que: quocirca destillationes solet præcedere,
 quæ quidem animātibus cæteris minimè in
 idūt, cō quòd caloris illa delatio, antè retrò
 que portionibus æquis se digerit. Hominive
 o, quod erecta basi se in sublime modo stir
 lum attollit, euenit, vt caloris elatio pluri
 a & vehementissima caput adeat: elatusq;
 calor, meatus concalfacit rarefacitque ca
 itis: qui tales demum effecti, nimirum capa
 res humorum, quàm meatus cordis infe
 ores redduntur. Quoties itaque accidit, vt
 put humescat refrigereturque extrinsecus
 nplius quàm satis sit, efficitur vt calor, qui
 alimentum habet, & se in partem interio
 m contrahit, nimirum crescat, crescens se
 in caput, meatusque capitis efferat, quo hu
 ores prætenues crudique sectātes, implent
 eatu, destillationesque faciunt, & sternuta
 menta ratione simili mouent. Nam inter ini
 destillandi, calor humorem sursum præce
 ns, inflansque meatus, sternutamenta ex
 ilsu spiritus, ductūque humoris tenuis a
 ilque incitat. Vnde fit, vt post grauedinis
 sternutamentum, pituitam aquæ similem ab
 ergamus. Hæc cum omnia sese mouerint,
 mores coacti crassique subsidunt, & fora

§ mina

mina capitis nasiq̃ue intersep̃iunt. Facta
nim tumidiora distentioraq̃ue caput dolo
infestant. Argumentum, quod nullus per e
spiritus foras mittitur: ex quo sequitur,
neque sternuere, neque olfacere possint, q̃
grauedine detinentur. Sternuta menta autē
quæ sine grauedine mouentur, has quidē e
dem ob causas veniunt, sed exiguis leuibus
initijs. Itaque vbi vi caloris collecti humo
res sunt, facile ab eodem calore pro sua ex
gultatē spirascentes, in nares iurerrumpunt.
Strepitum verō spiritus, non minus viole
tia sese efferendi; quā sua copia mouet.
Cum enim calor directio ramite se ad cer
brum vltque extulerit, eique ipsi impegerit
ad nares reflectitur, eò, quoniam meatus i
lac foras de cerebro pertendant. Quod cū
illa foras reflectendi delatio spiritus, nar
versus contra naturam agatur, vehemens
fiat, nimirum euenit: itaque strepitum mo
uet. Cæterorum autem animantium, aues ni
ximè grauedinem sentiunt, quod formā co
poris maximè similem hominibus gerunt
veruat minus quā homines, afficiuntur
quoniam caput magna ex parte deorsum t
nent, vt quæ victum abs terra petere si
leant.

54 Cur maris animalia maiora vegetiora
que sunt quā terra? An quod vis tollis cor
sume

imendo quæ terram ambiunt, copiam de-
ahit nutrimenti: quamobrem quæ abdita
tam agunt, vegetiora sunt. His igitur om-
ibus incommodis cum genus maritimum sit
immune, merito tum adolescere potest cor-
ore ampliori & vegetiori.

Cur cetera animalia cibum sæpius siccū
humidum capiant, homo humidum
sæpius quàm siccum? An quòd homo natu-
ralidissima est, plus refrigerationis desi-
rat.

Cur spadones calui effici nequeant? An
quòd multum cerebri obtinēt: quod sanè
contingit, quia rem veneream nō agunt:
nen enim labi per spinam è cerebro vide-
r. Qua de causa boues quæque castrati cor-
a gerere maiora putantur: necnon & mu-
res & pueri cur calui nō sint, eadem ratio
creditur.

Cur animantium alia, vbi primum in
em ædita sunt, nutriri per seipsa possint,
nequeant? An ea possunt, quæ in gene-
quod memoriæ capax est, breuius viuūt:
circa ocys quoque morte eadem omnia
umbunt.

Cur homo plus excrementi humididi ege-
quàm sicci: equi & asini plus sicci quàm hu-
li? An quòd hæc animantium genera sic-
pabulo largiori vtuntur: homo hu-
midis

midis magis quàm aridis vefci folet. Ex cibo autem omne proficifcitur excrementum & ex copiofiori copiofius. Igitur alia humido potius, alia ficco largiori vtuntur pabulo: quoniam alia ficca natura funt, alia humida. Itaque humidum potius capiunt quæ ficca conftant natura: huius nanque funt indigentia. Contrà ficcum affectant, quæ humida funt natura, vtpote quæ qualitatis ei inopia magis teneantur.

59 Cur aues, & homines, & genus quodque animantium forte, corpore funt duriori? An quòd animofitas cum calore eft: metus nim refrigeratio eft. Quorum igitur fanguis amplius feruet, hæc & robuftiora & animofiora funt: fanguis autem alimento corporibus eft. Et quæcunque verò ex ftirpibus terræ aqua tepida irrigaueris, omnia duriora uadent.

60 Cur monftra parua quadrupedes pariunt: homo autem grandesque animantes omnes minus, vt equi & afini? An quòd parua, vt canes, fues, capræ, oues, longè funt frigidiores quàm grandes: illarum enim alim. omnino fingulos pariunt, alie magna ex parte. Monftra autem tum confici folent, cū parua femina inter fe cohærefcunt confundunturque, vel cū prodeunt ex mare, vel cū fe in foemina permifcent: vnde aues etiam

m

monstra ædere possunt. Oua nanque vitello
ariunt geminato. Monstrum autem ex ge-
minatis illis consistit, quorum vitelli nulla
interiecta membrana distinguuntur.

Cur hominum caput pilosius quàm reli-
um corpus, nec ex proportione pilosum
t: cæterorum autem contrà? An cætera vel
dentes exuperant præ nimia alimenti co-
a, vel in cornua, vel etiam in setâ. Quæ igi-
r in cornua, capite minus setoso hæc sunt:
sumptum enim illam in rem est. Quæ au-
m in dētes, plus quidem pili quàm cornige
obtainent, capronarum enim nonnihil for-
itur, sed minus quàm aues. His enim illud
iam, quòd homini genus integendi natura
tribuit: sed quòd illis pro copia nutrimenti
ultis luxuriat locis, id in capite homini, a-
ndat. Nec enim nullū habet, nec adeò mul-
m, vt pilorum vndique excreseat con-
ries.

Cur vnus omniū animantiū homo canes-
t? An quòd pars animantiū maxima pilū
otannis deciduum gerit, vt equus, vt bos:
nnulla deciduum non gerunt, tempus au-
n viuunt breue, vt oues & quædam alia
orum pilus vtpote non senescens canesce-
non potest. At homo ne deciduum gerit
um, & longam degit ætatem: itaque tem-
re consenscit, atque inueteratur.

Cur

63 Cur vita breui, imbecillisque viribus suis
qui partem vmbilico subiectam maiorem
quàm superiorem habent pertinentē ad pe-
ctus? An quòd venter suam ob breuitatē fri-
gidus est: itaque vt vim paruam obtinet cō-
coquendi, sic excrementis redundare aptissi-
mus est. Morbis autem nimirum patent, qui
tali ventre constiterint.

64 Quam ob causam animantium alia non
solum coitu, sed etiam sponte naturæ pro-
creantur, alia coitu duntaxat proueniunt
vt homo, vt equus? An quòd etsi non aliam
ob causam, tamen quòd alijs gignendi tem-
pus breue statutum est. Itaque fieri non po-
test, vt tempus, quod vim obtinet genera-
di, amplifietur, prorogeturque: sed tempo-
rum vicissitudine, cōmutationēque, vt pro-
creentur cōtingit. Alijs multò generatio an-
pliari solet: etenim vel anno, vel decem me-
sium spatio confici assolet. Quapropter ve-
nullo pacto, vel ex coitu procreetur illa, ne-
cesse est.

65 Cur æthiopum dentes candidi, & candi-
diores quàm cæterorum, ungues autem non
dentibus in candore respōdeant? An ungues
ideo nigricant, quia cutis etiam nigra est, &
nigrior quàm cæterorum: ungues autem ex
cute proueniunt.

66 Sed cur dentes candcant, quænam ratio

An quòd albescere illa solent, quibus vis
lis humorem detrahit, dummodo nihil su-
perinficiatur, quo modo etiam ceram albe-
scere nouimus. At cutem superinficit calor,
nates minimè: sed totus eorum humor in
porem à calore conuertitur, atque exha-
tur.

Cur animantium alia præciso capite
protinus moriuntur, vel paulò post, alia
minimè? An ita afficiantur quæ sanguine ca-
nt, exiguoque cibo contenta sunt: quippe
neq; continuò cibum desiderant, neque
humore calor eorum diffundatur, quibus
priuatum animal sanguine constans
uere nequit. Illa verò sine respiratione vi-
re multo diutius possunt. Causam cur ita,
as abunde reddidimus.

DE RATIONE QUAE AD VOCIS

soni quæ rationem pertinent, se-

ctio undecima, cuius quæ-

stiones LXV.

Cur sensuum auditus maximè ab ortu
naturæ offendi potest? An quòd au-
tus & vox ab eodem initio proficisci vi-
antur: atqui locutio ex facili posse de-
uari videtur, quæ species vocis est, ea-
que perfici difficillimè potest. Indi-
um huius est, quòd posteaquam nati su-
is, diu obmutescimus, deinde balbutire
tan

tandem incipimus. Principiò nanque nulli proferre penitus verbū valemus. Cū itaque facile perverti locutio possit, idēque initium audiendi, loquendique sit (vox enim quaedam audiendi quoque primordium est) sequitur ut quasi per accidens, non per se omnium facillimè sensuum auditus interiri possit. Argumentum autem facile omnino loquendi principium destrui posse, vel ex ceteris animantibus erui licet: nullum enim qui ex ceteris potest: sed homini tantum cultura hæc data est, & hic tamen serò (ut dicitur) loqui incipit.

2 Cur omnes surdi vocem reddere per nares assolent? An quòd propè absunt ut muti sint: muti autem per nares vocē extrudunt: cō nanque spiritus illorum compellitur, qui ore compresso sunt: quòd compressum id est, quoniam lingua his ad vocem reddendū vsui nullatenus est.

3 Cur omnes qui natura sunt calida, magnam vocem emittere solent? An quòd multum in his aerem, feruidūque inesse necesse est: vnde enim caloris facile ad se & spiritum trahit & aerem, eoque amplius id agit, quo amplius est. Vox autem magna, tum oritur, cū aer multum agitur: utque acuta, cū celeritate sic grauis, cū tardè aer incitatur.

4 Cur omnes surdi per nares loquuntur?

riunt

In quòd surdi violentius spirāt, quippe qui
propè absunt vt muti sint. Meatus itaq; na-
rium ductu spiritus laxior redditur, ex quo
it, vt nisi per nares loqui non possunt.

Cur melius audiri quæq; in nocte quàm
die possunt? An quòd requies omnium no-
ctu amplior est, quoniam calor abest: vnde
tranquilliora quoq; magna ex parte omnia
sunt: sol enim est, qui omnia mouet.

Cur voces è longinquo acutiores esse vi-
entur? Itaque cùm hominum procul ad-
modum absentium clamorem imitamur, vo-
cem acutè emittimus, & similem ijs, qui suā
vocem in sonum astringunt tenuiorem. Et
strepitus quoque resonandi acutior venit,
rem procul abesse palàm est: non enim nisi
per refractionē existere potest. Cùm igitur
strepitus ratione, acutum quod velox sit,
ardum autem quod graue, voces è longin-
quo delatas, tardiores videri oporteret, quæ
nimis feruntur, eò tardius omnia mouentur,
cò longius à suo discesserunt principio, tã-
mque collabuntur & decidunt. Vtrum igi-
tur qui imitantur, voce exili simulant, & so-
lò tenui agere tentant vocem, quæ se è lon-
gino quo defert: tenuis autem grauis nō est,
quæ exiguis exilisq; vocis proferendæ vsus
grauis est, sed acutus sit necesse est. An non
modo qui imitatur, ea de causa ita simulat,
I. verum.

verum etiā strepitus ipsi acutiores existūt.
 Causa verò cur ita sit, q̄ aer qui deferē, stre-
 pitū excitat, & quēadmodū primū illud ob-
 strepit, q̄ aerē mouerit: sic rursus aer subin-
 de mouēdo agat, oportet, vt partim moueat,
 partim moueatur: quò fit, vt cōtinuari stre-
 pitus possit, quippe cūm perpetuē mouent
 mouens succēdat, donec omnis conatus mo-
 uendi emareescat: quæ quidē res in corpori-
 bus non nisi cadere est, cūm scilicet aer non
 amplius impellere vel relin, vel aerē potest.
 Vox enim cōtinua redditur, cūm aer aerem
 propellit: relū autem fertur, cūm corpus al-
 aerē mouetur. Hīc igitur corpus idem defe-
 tur assiduē, vsq; ad eum finem dū corruat.
 At ibi alius atq; alius aer perpetua vicissi-
 tudine profluit, præcedentēq; subsequēs mi-
 nor est. Itaq; velocius quidem mouetur, se-
 per minus subinde aeris: qua de causa voce
 acutiores è longinquo tenuiores sentimur.
 est enim acutum, quod velocius est, vt amb-
 gendo superius proposuimus. Hæc eadē ca-
 sa est, cur & pueri & egrotātes, acutē, viri m-
 tē & benevalētes grauitervocē emittāt. Cu-
 verò propinquis auribus vox grauior acu-
 tiōrue esse minimē pateat, & omnino cur si-
 mili proiectis ponderibus nō sit, causa q̄
 iectū illud cūm vnū assiduē sit, identidē as-
 duē fertur: strepitus autē, aer propulsus a

aer

aere est. Itaq; fit vt pondus vnũ in locũ ca-
dere tantũmodo possit: vox autem quoquo
herilis spargat sese, nõ secus ac si proiectum
pondus dũ fertur, in partes frangatur innu-
neras, atq; etiam se retrorsum dispertiat.

7 Cur domus nuper illita magis resonat?
An quĩd maior refringẽdi datur facultas p-
ter leuitatẽ. Leuis autem ideo est, quoniã
continens adhuc rimẽq; immunis penitus
xtat. Non tamẽ admodũ humidã volo intel-
gi: nulla enim refraçtio de limo effici po-
est. Hæc profecto causa est, cur etiam opus
mne tectorium magis resonet. Quinetiam
eris imur obilitas fortasse aliquid fœit: con-
estus enim, vniuersũq; cũ sit, occurrentẽ
lum retorquere vehementius potest.

Quam ob causam si quis dolium & lage-
is, & cætera id genus figulina inania ob-
at operiatq; domicilia resonare amplius
ossint: necnõ si puteus, vel cisterna, vel ali-
ia fouea in domo sit, magis magi: que ita
t necesse est? An quĩd ratio resonandi nõ
i refraçtio est: sic enim potissimũ resonã-
illa reciprocatio nascitur. Ergo puteus &
alibet fouea angustia obtinet, & aerẽ col-
ere potest. Dolia cæteraq; fictilia densita-
quoq; suæ ambientis formæ præ se fe-
Itaq; vtraq; de causa illud euenit. Cõca
em oĩa magis sonãt, & æs quoq; ob eã rẽ
1 2 soni

sonitum præcipuè omnium reddit. Nec verò absurdum quòd obruta illud faciūt: vox enim non minus in ima se defert. Denique quoquo versus, atque etiam in orbem fertur: putandum est.

9. Cur si vasa quis inania obruerit, facie ut magis ædificium resonet? An quòd vasa soliditate, perpetuitatēque sua melius & cōcipiunt & cōtinēt aerem, simulque accidunt ut ictus vehementior effici possit.

10. Cur aqua frigida de eodem profluen vase acutius quàm calida obstrepat? An quòd delatio aquæ frigidæ velocior est: grauior enim frigida est, acutiorem autem strepitum reddit, quæ velocior est. Calor verò & raritate allenat, & elatione. Proximum illud est, quòd faces quoque ardentes ictū faciūt imbecilliores.

11. Cur homini qui vigilauerit vox asperior redditur? An quòd eius corpus ob crudelitatem humescit, maximèque loco superior unde caput quoque grauescit. Et cum fauces humore redundant, vocē asperiorē existere necesse est: asperitas enim ob inæqualitatem, grauitas propter obseptionem extat, retardius enim fertur.

12. Cur cibo ingesto mox tenor frangitur vocis? An quòd membrum illud voci tributum crebro cibi occurso perclusum concalescit.

scit, concalescens humorem attrahit, qui ob assumpti cibi humefactionē & largior est & paratior.

13 Quare qui flent vocem mittunt acutiorē, qui rident grauiorem? An quòd alteri uam ob debilitatem parum spiritus mouēt, alteri vehementer intendunt, quòd facit ut spiritus velocius ferri possit: velox autem omnis acutus est; quippe qui ab intento proectus corpore, feratur velociter: contrā qui ridet, resoluitur & debilitatur, itaque vocem grauius edit. Quanquam ægri acutam emittunt vocem, parum enim aeris mouent. At uerò qui rident nō solum parum, sed etiam cuius mouent: ad hæc qui rident, spiritum calidiorem emittunt, qui flent frigidiorē. Dolor enim refrigeratio pectoris est. Calor itaque multum aeris mouet, ita ut tardē eratur: frigor autem parum ciet. Idem vel in tibijs fieri nouimus. Enimuerò qui spiritum in flant calidiori, multò tardius agunt.

14 Cur pueri cæteraquē recens nata animalia vocem reddunt acutiorē, quā quæ perfecta ætate sunt, cum tamen omne acumen uehementia sit? An quòd vox motioris est, & acutior quæ velocior: facilius autem & velocius parum, quā multum aeris mouetur. Mouetur autem quoties vel à frigore cogitur, vel à calore discernitur. Sed

1 3 cum

cum inspiratio frigida admissio sit, interior
 neminem aer tantisper cogitur, cum spiritum
 capimus: cumq; exspiratio caloris emissio
 sit, aere sane à calore citato, vox efficit po-
 test: cum enim spiritum reddimus, non cum
 capimus, vocem formamus. Cum autem, no-
 uella calidiora sunt quam verusta, suosque
 meatus habeant arciores, minus in se aeris
 possunt continere: cumque calor qui mo-
 ueat, amplior in his insit, res autem quæ mo-
 ueatur minor substat, velocius utraque de
 causa aer moueri potest. At si velocius, vox
 certe acutior dabitur, ob ea ipsa quæ ante
 retulimus.

15 Cur vocem qui flent acutiorem emit-
 tunt, qui rident grauiorem? An qui flent in-
 tendendo contrahendoq; os vociferantur:
 itaque properè aer interior corpore inten-
 to mouetur, cumque per os transeat angus-
 tum, ferri velocius potest: utraq; igitur ra-
 tione sit, ut vox acuta edatur. Contrà qui ri-
 dent, remisso corpore hiscentéque ore ridet.
 Cum igitur ob eam rem latè tardeq; profun-
 dant aerè meritò vocè emittunt grauiorè.

16 Cur vocè reddunt acutā qui experte
 seminis sunt, ut pueri, mulieres, decrepiti
 spadones: grauem autè viri qui firmissimi
 sunt ætate? An ea causa est, quæ linea cæte-
 raq; tenuia dimensionē vnā dūtaxat sorti-
 tur

ur, crassia autē plenaq; plures obtinēt: itaq;
vox etiā tenuis vnā dimētionem habuerit.
Vnū autē & efficere & mouere, facilius est
ī plura. Ergo cūm prādicta illa spiritū ha-
beant imbecillū, non nisi parū aeris moueri
ab illo spiritu potest. Minimus autē est, qui
dimētionē vnica cōstat, quē prādictis ratio-
ibus tenuē esse, vocēq; talem ab eo profici-
ci necessūm est: vox autē acuta quæ tenuis
est. Igitur qui prolifico illo semine carent,
vocē hinc meritō reddunt acutiore. Viri ro-
busti, quoniā spiritu valeant multū aeris in-
itare queunt: quod cū multū sit, lentē moue-
ur, vocēq; efficit grauiore. Motu enim ve-
loci & tenui, vocē reddi acutā iā cōstitit, quo-
dū neutrum, vt in viro possit existere, accidit.

7. Cur voces nostræ grauiores sint tem-
pore hyberno? An quod aer interior tunc &
terior crassior est: crassior autē cūm sit,
ardius mouetur: itaq; vox grauior non ini-
meritō fit. Adde quod somnolētiore hyber-
no tempore sumus quā estiuo, plusq; tēpo-
re obdormire solemus: somnus autem facit,
ut membris grauioribus simus. Quo igitur
tempore plus dormimus quā vigilamus
(quod hybernū profectō est.) hoc vocem
fici grauiorem, quā qui ē contrario agi-
tur, ratio est. Cūm enim tempus vigilandi
quod interuenit breue sit, habit⁹ corporis q

inter dormiendum committitur, permaneri
vsque ad somni repetitionē nimirū potest.

18 Cur ex potu, vomitu, atque frigore ve-
cem emittimus grauiorem? An faucibus in-
terseptis, quam rem pituita subsistendo cō-
mittit: quippe quæ aliquid fluxionis in ea
detrahat, alijs vomitus, aut potus, alijs præ-
sentis temporis qualitas per obstrictionem
fauces reddit angustiores: itaque delatio sp-
ritus tardius agitur: quæ autem tarda dela-
tio est, grauem hæc effici vocem.

19 Cur vox grauior è propinquo magis
quàm è longinquo sentiri potest? An quòd
grauior plus quidem aeris mouet, sed nequā
quam in longitudinem. Ergo à longè mi-
nus sentitur, quoniam per minus spatium se-
deducit: è propinquo autem magis, quoniam
plus aeris sensorium ferit audiendi. Acutus
procul ideo audiri potest, quoniam tenuior
est: tenuē autem omne augeri in longitudi-
nem potest. Dixerim etiam quòd motio
quæ vocem reddat acutiorem, velocior est
quod fieri potest, si vt densus, sic angustus
spiritus sit qui aerē mouet. Nam & exiguum
aer mobilior est, quippe qui ab angusto mo-
ueri queat: & densus plures efficit ictus, qui
strepitum reddant. Licet hoc in musicis per-
spicere instrumentis: fides nanque tenuio-
res cæteris eisdem substantibus acutius cor-
se

onant.

o Cur vox acutior illis esse videtur, qui longius absunt? cum tamen acuminis ratio ita in eo sit ut velocius feratur, & quod longius fertur, moueri tardius soleat. An quod vocis acumen non solum in velocitate mouendi, sed obstrependi etiam nimia tenuitate consistat. Qui autem longius absunt, vocem tenuiorem excipiunt ob aeris qui motetur exiguitatem: motus enim ita marcescit, utque numerus emarcescens in vnitatem elabatur, sic corpus in vnicam dimensionem extenuatur, quæ tam in corpore quam in voce tenuitas est.

r Cur vocem acutam & exercitati reddunt debiles? An debiles, quia parum aeris mouent: parum autem quam multum velocius fertur. Exercitati vero aerem excitant vehementius. Aer excitus vehementer velocius fertur: acutum autem in voce id est, quod elox in delatione.

Cur vox corrumpi his soleat, qui cibo ingesto clamitarunt? itaque omnes qui vocem exercent, ut histriones, saltatores, & ceteros generis eiusdem, mane ieiunoque ore exercitationem adire licet inspicere. An vocem corrumpi non aliud est, quam membrum spiritus transmeat corrumpi. Quocirca rauci quoque voce corrupta sunt, non quod

l s spiri

Spiritus vitiatuſ eſt, qui vocẽ affirmat, ſe
quod exaſperata arteria eſt, quæ vehemẽ
cõcaſſatione exaſpirari maximè ſolita eſt.
Quamobrẽ neq; qui febriunt, neq; qui vehẽ
menter febrerũt, ſtatim cũ febris ceſſauẽ
rit, catãre queunt: ſunt enim aſperis nimic
ex calore faucibus. Cibis autẽ ſpiritũ & lac
gum reddi, & ſeruidũ conſentaneum eſt: qu
talis autẽ eſt, exulceret arteriam tranſmea
do atque exaſperet, ratio eſt, quod cũ inc
derit, meritò vox deſtrui poteſt.

23. Cur vox cũ aer quidam formatuſ ſit
& qui cũ fertur, formam ſepe illam ami
tat, echo, id eſt, reſonantia fiat? Cũ enim
aer vehementius in aliquod ſolidum offen
derit, vox non diſſoluitur, ſed eadem expre
ſe reciprocantem audimus. An quẽd refrac
tio eſt, non perfractio: ſic enim cũ rotun
permanet, tum partes ab eo duæ vniforme
proficiſcuntur, quippe cũ per ſimilem an
gulum refractio exiſtere ſoleat: itaq; vox re
ſonandi ſimilis primæ efficitur.

24. Cur cæterorum animalium nouella re
cẽſque edita vocem mittunt acutiorem
quàm quæ perfectã ætate ſunt: vituli autẽ
graviuſ mugiunt quàm boueſ perfecti? An
quod infans quoque in genere ſimilis fœm
inæ eiũdem generis eſt: bouũ autẽm fœm
inæ graviuſ mugiunt quàm mæreſ, cũ cæu

ra

1. e contrario agant: at vituli similiore for-
malis quam maribus sunt, ergo vocē hi gra-
torem emittere debent.

5. Quam ob causam paleis in orchestra
parvis, chori vox minor sentiatur? An pro-
pter asperitatem: vox enim pavimento mi-
us læui occurrens, ut minus vna ita minor
cristit, quippe quæ minus continua sit: quo-
modo etiam lux amplior resplendet in læui-
tas, cō quod nihil impedimenti interuenit,
ut interpelletur.

6. Cur sal igni ingestus mouere crepitū
deat? An quia sal parum humoris intra se
continet, q; mox à calore ignis conuersum in
spiritum, violentoq; exiliens impetu salem
impit: omne autem quod rumpitur, moue-
re crepitum solet.

7. Cur pueri nonnulli antequam ætas ve-
iat, qua vocabula suo tempore explanare
possint, fari incipiant, & ubi aliquid expres-
dixerint, rursus obmutescant, atque ut
ius degant, quousque solitum tempus lo-
quendi accedat? quæ quidem à plerisq; por-
ta esse putantur: iam aliquos etiam sta-
n cū in lucem euenerunt, docutos esse
reditum est. An magna quidem ex par-
secundum naturam homines prodeunt,
que illud paucis accidit, sed naturæ ratio-
ne simul hæc contingere ac perfici solent.

Quam

Quamobrem simul & audiunt & vocē emittunt, simul & intelligunt facultate audiendi, & loquuntur & explicant. Euenit tamē interdū ne hæc simul contingant, sed vt alij prius intelligāt, quàm membrum id absoluat quo loqui possumus: alij contrā, qui scilicet quæ loquantur intelligere nequeant. Quæ enim audierint, simulatē eadem reddunt: sed cū tempus affuerit, vtroq; iam munere natura fungi incipiant. Quibus autem prius sensus auditus in animo valeant, quàm membrum id absoluat quo primo vocem mouemus orationēque condimus, ijs nonnunquam, vbi iam multa intellexerint, facultas quoque membri illius, & absolutio properē contingit, maximē quidem à somno. Cuius rei causa est, quòd somnus data requie tum corpora tota, tum membra singula facit segniora. Sed fieri potest, vt vel ob aliam huiuscemodi mutationem idem eueniat. Complura autem sunt, quæ vt efficere valeamus, breuissimi temporis adiumento opus est, & tamen eadem post modum æquē agere nequaquam possumus. Quoties itaque membrum illud ita se habet, vt liberū absolutūq; sit, efficitur vt q̄ per auditū intelligentiā mouit, id cū pēdet, fluitatq; in sensu, remeet, verbū reddat. Hinc isobis & carmina, & vocabula sæpenuerò nō ex volūtate occurrūt: & quæ prius

rius voluntate petita diximus, eadē postea
on voluntariē dicimus: hinc etiā sæpe quæ
ouimus ore explicare non quimus: ita fieri
otest vt pueri aliquid dicant, rursusq; mem
rum, cui fandi data potestas est, redeat ad
iam naturā ac obmutescat, dum tēpus cor
oborandi absoluendiq; vltimum veniat.

8. Cur aliqua obstrepunt, mouenturque
abitō, vt arcæ quę nullo mouente, quò sen
us nouerit, cōcitantur & crepāt, cū tamē
otentius esse debeat, quod mouet, quā qđ
mouetur, quæ eadem quæstio etiā de corru
tione ac senectute est: quippe cū à re in
sensibili omnia corrumpantur, quæ à tempo
re pereunt. An simile guttis hoc est. & lapidi
bus, quos plantæ emergentes attollunt atq;
eijciunt: nō enim quod vltimū actionis est,
vel attollit vel mouet, sed hæc vniuersa cō
inuatio efficit: qua quidem re insensibili ac
idit, vt motus ille sensibilis nascatur. Sic
etiam res contenta spatijs sensibilibus tem
poris mouetur, atque in partes digeritur in
sensibiles: vniuersi tamen & continui ratio
ne exultat & motus & obitus. Continuum
autem illud non in instanti temporis, sed in
tempore, quod ab instanti determinatur, si
um profectō est.

9. Qua de causa oscitantes minus audire
possumus? An quod multum spiritus effluen
tis

tis inter oscitandum aures etiam intrinsecus
subit, vt motio vel sensu percipi possit, quod
trudit ad aures, maximeq; post somnū: stre-
pitus autem vel aer, vel aeris affectio est. Ig-
tur cum interior resistitur exteriori illi oc-
currenti, efficitur vt motus interioris strepi-
tus, motū exterioris retorqueat atq; offusce-

30 Cur pueri magis quam viri lingua ha-
sitant? An vt etiam manibus pedibusq; pueri
minus valeamus, & infantes ambulandi omni-
no facultate careamus, sic etiam linguae parti-
composites pueri sumus, & infantes verbum
nullum referre possumus, sed more brutorum
animantium vociferamur, videlicet causa im-
becillitatis, quae non solum haesitationem lingu-
sed etiam balbutiē haesitationemq; faciat: qui-
pe cum haesitas sit literam quandam expri-
mere non posse, eamq; non quamlibet, sed
certam: balbuties vel literam praetermittere
vel syllabam: haesitas, alteram alteri syllabi
iungere properē non posse. Quae quidem om-
nia imbecillitate eueniunt. Lingua enim
subministrare intelligentiae non potest: ite-
dem etiam vinolenti, senesq; afficiuntur
propter debilitatem: viris autem haec minime
usu eueniunt.

31 Cur vox hominum tam meruentium
quam trepidantium obtremiscere soleat? At
quod emigrante calore cor concutitur. Nam
vtriusq;

tristisq; & trepidantibus & metuentibus acci-
lit, vt ita afficiantur. Quum cor autem con-
utitur, ictus nequaquam effici vnus potest,
sed plures proficiantur, vt è fidibus laxius
tutentis necesse est.

2. Cur vocem homines trepidantes gra-
uem, metuentes acutam reddant? An quò
metuentibus locus cordis refrigeratur, cum
calor deorsum se defert, ita quòd parū aeris
excitare possint: vires enim positæ in calore
sunt. Trepidantibus autem calor loca petit
superiora, vt etiam pudore affectis effert
sem se ad faciem: cuius indicium est quòd
lenius erubescunt. Resoluit igitur, mul-
timq; aeris, quo loquimur, efficit: hic autem
ardè propellitur: tardum verò non nisi gra-
ui in voce est.

Cur vox ad audiendum aptior est quàm
res? Vtrum (vt Anaxagoras ait) quòd aer in
interdiu stridet à sole concalfactus, & obstre-
t, non su requiescit, vtpote cum omnis ca-
lor abfuerit. Tunc autem quæq; audiri me-
ris possunt, cum nullus strepitus est. An q
inanius facultas audiendi amplior quàm
lenius datur. Est autem aer interdiu densus,
qui luce radijsq; refertus sit: non su autem
rior, q ex eo ignis & radij dec- fierū, quæ
corpora esse dixeris. An q corpora multifa-
m interdiu vim intelligendi dispartitūtur,
inq;

inque res varias deducunt: itaq; clara audiendi eripitur sensio. Et eo quòd omnia die magis quàm noctu agimus, ipsa quoq; intelligentia negocijs corporis impedita est. Sensu autem ubi seiunctus ab intelligentia est, laborem velut insensibilem habet: vnde dictum mens videt, mens audit. At verò noctu cùn noster intuitus omni sit munere liberatus magisq; intelligentia requiescat, meatus aurium vel amplius patens, vel nihilo minus quàm die, vt capax sonorum pariter est, si melius eosdem sonos referre ad intelligentiam potest: quoniam nec ipsa intelligentia vis quippiam agat, nec ab aspectu tentetur vt fieri interdum solet.

34 Cur omnes qui humore prolifico vacent, vt pueri, mulieres, decrepiti & spadones, vocem reddunt acutam, viri autem qui firma ætate sunt, grauiorem? An propter mibri imbecillitatē, quod mouere aerem solet. Mouet enim exiguum aerem, quod imbecillum est: exiguus velocius fertur: quod velociter fertur, acutum est. An q̄ primus meatus, qua vox permeare solet, omnibus semine vacuis pusillus est: itaq; exiguum proficisci ab eo potest: quòd aera moueat: exiguum verò cùm sit, velociter per amplas superiores fauces fertur. At viris ætate vigētibus hi amplior habetur, vt etiam qui ad testiculo

pe

vertinet: itaque aer plurimus est, qui inde propellitur: tardior ergo cum transeat, meri-
to grauior reddi potest.

Cur homines lingua hæsitantes loqui nequeant voce submissa? An quòd offensa-
ulo quodam vox sistitur retineturq; . Sed
um non pares requirantur vires, aut simi-
s motus, cum quicquam non impedit mo-
um, cumq; impedit, enitendum omnino est,
ox autem motus est, vocemq; altiore son-
nt emittere, qui pro viribus conantur. Er-
o cum ad expellendū quod obstat enitendū
, altius eos loqui necesse est, qui linguæ hu-
smodi vitio tenentur.

Cur iidem illi tripidantes magis quàm
nolenti, hæreant lingua? An quoniā affe-
is hic similis generi stuporis quam apople-
iam vocamus, parti interiori cuiuspiam tri-
endus est, quam partem mouere nequeant
pediētem propter suam refrigerationem.
num igitur quòd sua natura calidum est,
rigrationem tollit, trepidatio facit. Est
m trepidatio metus quidam, metus au-
a refrigeratio est.

Cur strepitus extrinsecus magis intus
litur quàm intrinsecus foris? An quia intrin-
is cum vasta, immensaq; adeat spatia, dis-
pitur dissipaturq;, vt pars eius vel mini-
vel min⁹ sentiri possit. Extrinsecus verò
m cum

cùm vox sese in locum arctiorem stabili-
rémq; aerem conferat, vniuersa ingreditur
itaque cùm maior sit, non immeritò melius
potest audiri.

38 Quam ob causam qui lingua hæsitant
melancholico habitu constant? An quòd per-
perè sequi imaginationem, non nisi esse m-
lancholicum est. Hæsitantes autem illi tal-
proculdubio sunt: impetus nanque dicen-
præruit, anteceditq; facultatem eorū, ut p-
cùm animus visa sequatur. Balbis etiam
accidit, hos etenim omnes membra voci
commodata tardiora habere certum est. I-
diciū verò quòd tales vino leniti redduntur
cùm suas maximè imaginationes, non rati-
nem sequuntur.

39 Cur porrū profit ad vocem sonorat
nam & per dici commodum eadem in re n-
uimus. An q̄ allium quoq; elixum delinit
quidem porrum lentitiam quandā obtin-
quæ fauces detergere possit.

40 Cur cætera animalia vocem tum ac-
tiorē emittunt, cùm validiora sunt: hor-
autem cùm inuvalidior est? An quòd homo
ualidus exiguum aera mouet, aer exiguus
lociter permeat, velocitas strepitum red-
acutiorem.

41 Cur melius audimus cùm spiritum
tinemus, quàm cùm reddimus? itaq; mir-

pirare in venatione præcipitur. Vtrum q̄
 ex venarum elationem vis sentiendi locum
 erit superiorem, cum enim dormimus de-
 rsum se defert, & crebrius tunc reddimus
 uam ducimus spiritum, minimèq; audire
 alemus. An etiā sanguis, cum reddimus spl
 um, ascēdit: itaq; pars superior impletur,
 im tamen per inane audiamus. An q̄ effla
 o strepitus quidem est: hic autē expirando
 niens vim obtundit audiendi.

Cur sal exiguus ocyus crepat, & exilit:
 hementius autem & crepat, & exilit, qui
 enior est? An quod exiguus rumpi celeri-
 potest: haud enim multum id est, q̄ subeat
 nis oportet, cum sal ipse totus exiguus sit.
 enior autem ille lentius domatur, quod
 is negotij est magnum dirupisse, quā
 um: crepat paruus parum, quia par-
 inebitur ictus: maior magis, quia ma-
 o agitur ictus: crepitus autē ictus est: quod
 am robustius est, magis exilit, quoniam
 us cedit.

Cur si salem eadem magnitudine, qua
 dico igni ingestus crepet, nimio inieceris
 i, vel nihil vel minus crepabit? An q̄ pri^o
 gne corrumpitur, quā rumpi possit: cō
 itur enim humor, q̄ consumptus est, cre
 quod discissus diruptusq; est.

Cur oscitantes minus audire valemus?

m 2 An

An quodd spiritum intercludimus, qui se aures trumat: indicium quod strepitus in auribus nascitur, cum oscitamus. Circunuentum autem interclususque illis spiritus facit ut minus audiamus: ad hanc vox oscitantibus quidam oritur, quae vim audiendi interpellare potest: & comprimi vero aures necesse est, quod tunc corpus se distrahit atque intendit.

45 Cur vox cum apta sua natura sit in sublime efferri, ut quae aer quidem sit, non inferiorius sursum, sed superius deorsum melius audiri potest? An quodd vox aer quidam iustus humori est, qui pondere humoris grauescens deorsum labitur, non sursum effertur: humoris namque secundum naturam interest ut deorsum feratur, itaque ab imis feriri plenius potest. An hoc voci duntaxat animalium reddi debeat, haec enim non solum humore profluit. Illud vero accidere nimirum vel in ceteris omnibus strependi generibus nouimus. Ergo ut visus si superius deorsum prociderit, sursum versus reflectetur: sed si inferius sursum pertenderit, deorsum se flectet: sic vox quae sua natura cogitur sursum ferri, ubi aeri sibi aduerso occurrerit, per vim nequeat eum propellere, qui & amplior & grauior est, reflexa in partem aduersam deorsum se defert. Itaque aer qui ore procedens procurrerit, retorquetur, & ad ima cadit.

lapsa

ipsum sentiri inferius magis potest. Tale etiam est quod in resonando fieri solet: vocis enim reflexus in partem contrariam agitur.

6 Cur vinolentis potius quam sobrijs frā vox soleat? An repletio facit, ut vox celeriter frangi possit: cuius rei argumentum, quod neque chori, neque ludiones statim à prandio, sed ieiuni vocem exercere consuevere: cum ludiones. itur vinolēti impleti sint, meritò voces eorum potius frangi solent.

7 Cur vocem acutiorem longius audire possumus? An quòd vocis acumen velocitas est, moveri autem ocyus solent quæ vehementius feruntur: quæ autem vehementius feruntur, hæc longius ferri possunt.

8 Cur spiritu retento melius audire valeamus? An quòd respiratio non nihil strepitus mouet. Meritò ergo tunc melius sentimus, cum strepitus minus est: minus autem strepitus tum est, cum spiritum retinemus.

9 Quamobrem lux quæ tenuior, & velocior, & deductior est, corpora penetrare denique non potest, strepitus autem potest? An quia lux recto itinere fertur: itaque si quid rectæ illi obfluentia lucis obuium sepiat, lucē penitus discludi necesse est. At strepitus quia spiritus est, ferri non rectè etiam potest: itaque facitur ut strepitum sentire vndique liceat, non tantum quod se rectè nostris auribus obtulerit.

m 3 Quare

50 Quare qui rident vocem grauiorē emittunt, qui flent acutiorem? An quod corpori intento vox acuta depromitur: infirmū autem quod acutum est. Quae vtraque in flentibus inesse potius nouimus: sunt enim & intētio re corpore & infirmiori.

51 Quamobrem cū vox aer quidam formatus sit, & saepius dissoluatur, cū fertur echo autem, id est, resonantia fiat, iēto eius modi aere in solidum quippiam, vox ipsa dissoluatur, sed expressa eadem percipi potest? An quod aer refringitur, ideoque totum à toto proficiscitur. Tum etiam affertur: Quis hic non nisi de re simili existit: quippe cū aer reflecti de aere soleat in cauitate non de cauo.

52 Quamobrem cū simul vocē multi emittunt, vnusque tantum quantum singuli reddunt, multorum vox illa neque parem voci vnus offert sese, neque longius pro ratione adducit? An quod singuli proximum aerem propinquum hinc, non eundem, nisi paulò tenus: quod si conuenit, ut si multi quidem proiciant lapides, sed singula, aut magna eorum pars mittatur uersum: neque enim ibi longius, aut pro ratione longè lapis vllus deueniet, neque longius cunctorum, quàm vnus vox potest audiri: vox etenim tanta non vnus est, sed multorum. Rectè igitur propinquò vox multorum.

esse pro ratione videtur, quādoquidem la-
ides quoque illi multi ita videri, atq; idē
sequi possunt: at è longinquo plus qui sin-
gula sint, sentiri non potest.

Cur trepidātes vocem reddimus grauiorē
metuētes autē acutiorē? quanquam etiā
pudor genere metuēdi continetur. An mul-
ti inter se affectus hi distāt. Quos enim pu-
dit, erubescūt: trepidatio autem pudor qui-
m est. Qui verò metuunt, pallent. Cōstat
itaque calorem in metu partem superiorem de-
rere, vt parum aeris prae sua exilitate mo-
re spiritus possit: velociter autē ferri po-
st, quod exiguum est: vocis verò velocitas
non nisi acumen est. His contrā, quos puduit
lower partem superiorem, id est, pectus pete-
solet: cuius rei indicium erubescens facies
ert: ampliorem autem aerem amplior po-
entia mouet. Tardius verò omne fertur, quod
implius est, tarditasque in usu vocis non ni-
ginitas est.

Quae causa est vt lingua haesitantes ali-
i fiant. An membri quo loquimur, refrige-
nto causam habet, & tanquam stupens & at-
ritum membrum id est: itaq; vino, continē-
que oratione cōcassati, verba facilius pos-
sunt copulare.

Cur homo solus ex omnium animantiū
mero lingua haesitans oritur? An quod

m 4 sol

solus compos sermonis est, cætera vocem tantum obtinent. Qui autem lingua hæsitât, vocem quidem producant, sed verba copulare sermone inque condere nequeunt.

36 Cur sobrij tempore hyberno vocem acutius mittimus, vinolenti autem æstiuo grauius? An vox acutior, quæ velocior est: velocius autem quæ corpore intento se promittit. Sobriorum verò, hyemæque corpora magis constant quàm vinolentorum, æstatæque: calidiores enim teporesque corpora resoluuntur, atque elaxant.

37 Cur homo solus omnium animantium lingua hæsitans prouenire potest? Vtrum etiam mutus solus existit. linguæ autem hæsitatio mutitas quædam est: nec membrum quo loquimur, absolutum habetur. An quod homo solus compos est sermonis, cætera autem vocem duntaxat sortiuntur: linguæ autem hæsitatio, vt nomen declarat, vnum non est, nec promptam continentemque parit rationem.

38 Cur homini vox serius perfici solet quàm cæteris, quibus data est vocis profectæ facultas? An quod vocis humanæ generis & discrimina quamplurima sunt: cætera enim animantia literas, vel nullas, vel paucas exprimere possunt. Quod autem summè vnum, plurimisque distinguendum, differe

tijs est, id tempore longissimo perfici necess-
le est.

9 Cur cæteræ speciei eiusdem animætes vo-
cem fundunt eandem, homines autem variã
& multiplicem agunt? An hominũ etiam vox
vna est, multa autem genera loquendi.

60 Sed cur communis hæc vna hominum
aria est, cæterorum autem simplex? An ho-
mines multas proferre literas possunt, cæte-
ra vel nullã, vel duas, aut tres exprimunt in-
onas, quæ vocalibus iunctæ locutionem con-
ciunt. Oratio autem non voce, sed vocis af-
fectionibus significando absoluitur: at vocis
fectiones literæ sunt. Quinetiam pueri nõ
ecus ac bestia suas exprimunt appetitiones,
tpote qui nõdum proferre literas possunt.

1 Cur aspectus corpora penetrare solida
on potest, vox autem potest? An quòd aspi-
endi delatio simplex est, quæ per directum
rofluere soleat ad lineam: cuius rei indicatiũ
olis radius est, & quod nisi è regione cerne-
non possimus: vox autem motu multipli-
ferri potest, quippe cum vndiq; liceat au-
re. Quoties igitur aspectui directus ille im-
editur progressus, cò scilicet, quòd res ob-
cta meatuum incòdita, siue indisposita tur-
a constipatur, transpicere nequit: at vox,
uoniam quoquouersus profertur, omnia
coreptat, penetrat, trãslapsa audiri vndiq;
m s potest,

potest, in humoribus tamen facultas transpi-
ciendi oculis data est: voci autem nulla vel
minima, quanquam homo tenuior quàm ter-
ra est: quoniam humoris meatus parui, den-
si, cōtinuatique sunt, vt minime aspectus im-
pediatur, quò minus tramite directo ingredi
possit. Hæc eadem causa est, cur etiã per vi-
trum, quòd densissimum est, transpicere li-
ceat: per ferulam, quæ rara solutaque est, nō
liceat: in altero enim meatus respondent in-
ter sese, in altera variant. Nec quicquam iu-
uat amplos esse meatus, nisi rectè ad lineam
positi sint. Vox autem minime in aqua senti-
ri potest, quoniam minus aqua inanit, quā
vt aerem capere, vocemque trāsmittere pos-
sit: vox enim aer quidam est. Haud enim o-
mne rarius permeari se patitur, nisi etiã mea-
tus ei respondeant, quòd permeare conetur,
& congruant, vt vis etiam colligendi & con-
trahendi sese desit, nisi meatus capaces corpō-
rum sint: quanquam quod rarum est, molle
est, & tale vt in seipsum colre possit. Verum
nonnulla prænitia suortū meatuū angustia
colligi impediuntur, vt vitrum: quicquid vt fle-
cti contrahiq; nō queat, quāuis rarius ferula
est, ratione prædicta: vt etiã aqua, & quic-
quid aliud generis eiusdem. Vnde illud quo-
que palam fit, non q̄ rarius rarò, mollique
vel eodem, vel proximo est, id magis in se-
ipsum

ipsum colligi posse, & adduci: causa enim omnibus eadem reddenda est.

61. Cur vox quamuis minor reddatur adinendo, speciem tamen seruat eandem? An quod cum his ipsis miscetur, quæ dempseris. Res autem mixta non partim est, partim non est, sed vsquequaq; talis est: æquè igitur quibusdam vndiq; detractis, æquè contrahitur, vt necesse sit simul & minorem esse similem.

3. Quid est quod linguam faciat hæsitare? Trum calor efficiat vt procaciores sint: itaque offendendo adherent quasi in salebris, quomodo affici iratos homines nouimus: incendantur enim, incitantur, anhelant, qui spiritu redundant: igitur præ nimio caloris ruore. Anhelant autem, quoniam frequens spiritus est, nec anticipat, quatenus se tempore respirandi promere possit. An potius contra, vt loci quo vocem mittimus, refrigeratio causam det, tanquam membrum id attotum obstupescat: itaq; afficiatur, vt vel cōsulsa si à vino, aut perpetua oratione verba expeditius possint copulare.

4. Cur tempore hyberno voces grauiores redduntur? An quod aer crassior est: talis autem cum sit, motus tardior prouenit, itaq; vox additur grauior. An quod aer per pectus leuis permeat, fauces autē intersepiri, & contrahi à frigore, pituitaq; destillate coguntur.

Cur

65 Cur pueri, mulieres, spadones, senesque
vocem reddant acutam? An quòd motus ve-
locior, qui acutior est. Et cùm genus idem
sit, motu facilius est quòd minus, quàm quod
plus est. Quamobrem qui firma ætate sunt,
plus aeris trahere possunt: plus igitur illud
tardius permeans vocem efficit grauiorem.
Pueris & spadonibus contrà res euenit, quo-
niam minus aeris capiunt. Senes autem ideo
tremunt, quoniam vocem continere nō pos-
sunt, quomodo imbecillibus, ac pueris vsu ve-
nit, cùm lignum prælongum parte extrema
ceperint: alterum enim extremum quatitur,
quia nequeunt superare quod tenent, & vin-
cere: quod idem & trepidantibus hominibus,
& metuentibus, & rigentibus causam vocis
tremulæ afferre credendum est. Cùm enim
qui vocem ita emittit, eius calor pulsus ab af-
fectibus illis intrò se colligat maxima ex par-
te, reliquum qu' d exiguum extat, vocem cō-
tinere non potest: quapropter quatitur atq;
intremittit. Vnde artiū liberalium professores,
qui se solitos trepidare nouerunt, principio
agunt voce submissa, dum resideant, & stabi-
liantur: vocem enim exiguam vin-
cere continereque faci-
lius possunt.

Eorum

EORUM QUAE AD RES BE

neclidas pertinent, sectio du-

decima, cuius questio-

nes XIII.

Cur suffimenta omnia minus è pro-
pinqno sentire possimus? Vtrum q
odoris delibatio aere temperata validior red-
ditur, vt myrrha medicinalis suauior est. An
contrà agitur, vt ignis vi sua cremandi tollit
odorem, qui per suffitum effluat: & quidem
apud carbonem ipsos nihil redolent, longius
verò purius, tenuissimūque fertur quod
oleat.

Cur odores tam suffimentorū quàm flo-
rum minus suaues è proximo sentiantur?
Vtrum vnà cum odore terræ quoque parti-
culæ prodeunt, quæ præ suo pōdere antè cur-
runt, quàm ad sensum odor deueniat: itaque
longius ille syncerum se offert. An neq; cū
principium proximum est, neque cū ad-
modum semotum odor abundè effluere po-
est. Nam si proximum, nondum largè ema-
at: si remotissimum, discerpitur,

Arbores reddi odoratas aiunt, in quas cœ-
lestis arcus decubuit. Vtrum verum hoc sit
n falsum? Et si verum, quam ob causam ita
ueniat? ergo nec omnes arbores, nec semper
liquas odorem ita acquirere palam est. Ete-
im sæpe arcus cœlestis constitit, & tamen
arbo

arbores nihil odoris spirarunt, quod quidem
sensum mouere posset: cumq; odor contrahi
tur (accidit enim id aliquando, itaq; narra-
tur) nō in quaq; materie cōtrahi potest. Cau-
sa verò per accidens ad arcum referenda est,
præsertim si arcus ipse nulla natura sit, sed
obuius refringendi tantum affectio. Proue-
nit autē odoris ille affectus, ut dictū iam est,
non qualitercunq; se materies habeat: neq;
enim in viridi, neq; in arida: sed in ysta post
aquam, quæ arcui superuenerit, certam red-
di suauitatem odoris pastores referūt, maxi-
mēq; vbi aspalathus, aut etiam rhamnus est
& genus ex ijs aliquod, quorum flos suauiter
olet. Ratio autē odoris eadem est, quam etiā
de terra animaduertimus: hæc enim cū fer-
uet atque inuritur, quod ediderit, principio
bene olet. Enimuerò quæ par cē humido quē-
dam in modum recaluerint, odorata reddun-
tur: humor enim concoqui calore nimirū po-
test. Qua de causa totius quoq; orbis terra-
rum, quæ ad solē orientē spectant, odoratio-
ra exurgunt quàm quæ ad aquilonem: & eo-
rum ipsorū quæ ad ortum plus vergunt, quā
quæ ad meridiem, cō quòd loca Syriæ & Ara-
biæ pleniora sunt, atque terrenosiora, Aphri-
cæ verò arenosa siticulosaq; nec enim humo-
rē nimirū inesse oportet (cōcoqui nāq; nimirū
non potest) nec nullum: sic enim nullus va-

por

por inde extrinigi potest, q̄ vel in ea materie
solet accidere, quæ & nuper cōbusta sit, & ta-
le habeat genus, vt secum odoris ferat suau-
tatem: quæ quidem res floribus declarari po-
test, odor enim in eos transmittitur. Sed fie-
ri putant in ijs quibus cœlestis arcus instite-
rit, quoniam nunquam id sine aqua effici po-
test. Cū enim materies immaduerit, calo-
reque interiori concoxerit, respirare iam in-
cipit, vaporēq; intra se conceptum emit-
tit. Nec verò aquam nimiam accessisse opor-
tet, eluit enim atq; extinguit calorē ab igne
niectum, quæ nimia venerit. Quæ autem a-
quæ post arcum solent incidere, non multæ,
sed semper penè mediocres adueniunt: & si
olures cōstituerint arcus, aqua non largè, sed
æpe & parcè accedit. Quamobrem non im-
meritò, cū hoc ita fiat, qui rem insignē præ-
ter arcum nullam aspicerent, causam odoris
illi attribuerent.

Cur flores & suffimenta suauius è lōgin-
quo olent, è propinquo autem herbam alia
potius redolent, alia fumū? An quia calor qui
iam natura odoris est, odorataque omnia ca-
da sunt: calidum autem quodque laue est.
itaq; cū longius perineant, odorem defe-
ant suum secretiorem, vendicatūq; ab æ-
ris tū foliorū, tum fumi, qui vapor aqueus
est, odoribus, qui comitentur eum ipsum.

An

An cū in propinquo sunt admista illa, cū
ijs vnā redolent quibus inhærent, atque ita
odorem deprauant.

*ἀπορροή
delibatio
nis deflu-
xionis.*

5 Cur omnia plenius olent, cū mouen-
tur? An quod excita plus aeris implent,
quā quiescentia: itaque ocys ad sensum
nostrum odor transmittitur.

6 Cur tempore hyberno minus olfacere
possumus, minimēque per gelu & glaciem?
An quod aer à frigore immobilior reddi-
tur, itaque motus non æquē proficisci à
corpore odorato potest, scilicet propter di-
ficilem delibationis motum, & aeris, quo in-
uehitur.

7 Cur acrius aromata olent cinere suffi-
ta quā igne, & plenius ac diutius suū ser-
uant odorem, cū cinere suffiuntur? An
quod in cinere minus cōcoqui odor potest,
itaque plenior est. Ignis autem, quod cele-
riter vires eorum domat, & concoquit, odo-
rem cōmutat. Concoctio enim rei cōcoque-
dæ commutatio est, siue alteratio.

8 Cur rosæ suauius olent quibus umbili-
cus asper, quā quibus læuis? An quod sua-
uius olēt quæ modum cōsecuta sunt suæ na-
turæ. Rosa autem spinosa natura est: ergo
suauissimē ideo olent, quod magis secundū
naturam constiterunt.

9 Cur odores è proximo minus suaues tā
suffi

affimentorum quàm florum spirant? An quod
ortio terrena una cum odore se defert, quæ
in proximo mista vim hebetat, sic in lon-
gino quo prona defertur ac decedit. Hinc etiã
ores contusi suum amittunt odorem.

Vtrum odoris natura fumus sit, an aer,
vapor? Hæc enim inter se differunt, quæ
terum ab igne, alterum & sine igne effici
potest. Et vtrum à sensu aliquid in res odo-
ras proficiscatur, an ab illis in sensum, quod
ea proximũ moueat. At si ab illis aliquid
libaretur, minora certè ob eam rem red-
dideret: nunc autem quæ odoratissima
sunt, hæc potissimum eadem videmus edu-
cere.

Cur aromata cinere suffita acrius olent
quàm in igne? An quod in cinere minus conco-
ctus odor potest, itaque plenior est: multum
quoque partis quoque terrenæ respiratur, fu-
susque redditur. At ignis terrenum prope
illud rapit: itaque odor purior, ac synce-
re sine vlllo fumo ad sensum deuenit. Vn-
guentum fit, vt flores triti hebetius oleant:
terram enim terrenam vt contritus moue-
re potest, sic lentus calor absumere nõ potest.

Cur omnia odorata tam semina quàm
urinae vrinam ciere possint? An quod cali-
da tenuia sunt: tale autem quodq; vrinã
creare: celeriter enim calor inditus ille exte-

n naat:

nuat: nec odor ipse aliqua corpulentia concretus est. Nam & quæ non bene olent, velut allia, visui caloris urinam mouent, vel potius vim resoluendi, liquefaciendiq; obtinent. Calida verò semina, quæ bene olent, ideo sunt, quòd odor omnino calore efficitur: foetida sanè inconcocta sunt. Nec solum calida, verum etiam plenè esse concocta debent, quæ prouocatura urinæ sint, vna descēdēdo humores possint extenuare.

23 Cur vinum dilutum olere ocysus definiatur, quàm merum? An quòd dilutum imbecillius mero est: quod autem imbecillius est, ocysus à quocunque mutatur, quàm quod validius. Tum etiam vinum dilutum facilius affici potest quàm merum: quod autem affici facilius potest, id & recipi à quouis, recipere quoduis facilius potest: ita fit vt merum odorum, dilutum inodorum sit.

*DE ORVM QVAE AD RE
male olidas pertinent, sectio decima
tertia, cuius quaestiones XII.*

1 C V R foetidior vrina redditur, quòd diutius in corpore manserit, stercore autem minus? An quòd stercore quò diutius retentum sit, eò magis siccatur: quòd autem siccius est, minus id putredini patet: vrina contra effici crassior solet, recensque potius ingesta similior est.

Cur esculenta malè olida minimè his
olere videntur, qui illa ederunt? An quòd
olfactum peruium ad palatum habemus, id-
circo sensus hic properè impletur: itaque
ne interiorem odorem æquè amplius per-
cipere potest. Principiò enim omnes senti-
re queunt: vbi autem terigerunt, non insu-
per possunt, quasi iam res consociata nati-
uaque reddatur, & exterior similis ille obla-
tus delitescit obtentu interioris.

Cur flores contusi deterius olent? An quòd
pars terrena, quæ fiori inhaeret, odori per-
noscens sese, vim hebetat odorandi.

Cur animantium nullum suauiter olet,
excepta panthera? quæ etiam ipsa non nisi
est ipsa ita olet: ferunt enim suauem illis olè-
m ab hac respirari. Stirpium autem mul-
ta & integrè bene olent, & corruptæ ac ari-
e magis magisque suauem reddunt odo-
rem. Vtrum quòd mali odoris causa, cru-
tas quædam excrementi est: quamobrem
odores etiam aliqui, atque aliquando ita
olent. Sed è morbo maximè vitiantur, qui
is tales esse non solent: & flatus etiam ru-
is que crudorum foedius olent: quam can-
causam de cæteris quoq; pportione ani-
aduertisse oportet: proportionem inquam,
quòd animalium carne vacantiū generi æst-
andū aliquid est, quòd carnis vice habeat:

n. 2 nam

nam excrementum crudum, vel in hoc esse nouimus. Hoc igitur & viuis causæ fœdi habitus est, & mortuis cū putrescit. Quam ob rem pingue, os, pilus, fœdum nunquam redundant odorem, scilicet illam ob causam, quod pingue cōcoctum est, ossa & pili humore vacant. At genus plantarum nullum intra se contrahit excrementum. An etiam plantis aliquid inest: sed quia sicca & calida sunt natura, humor eorum non feculentus est, sed concoqui expeditius potest. Cōstat hoc etiam plagis terræ, quæ vt feruentiores, sic odorationes sunt, vt Syria, vt Arabia: & muneribus earundem regionum, quæ sicca & calida nouimus, hoc idem probari potest: nullam autem sentire putredinem possunt, quæ huiusmodi sunt. At animalium genus tale non est: itaque excrementa eius cruda fœtidaque sunt, flatūsque itidem olent. Peremptis quæque animantibus humor putret, plantis minimè: quippe cū humore plātarum genus haudquaquam redundet.

3 Quam ob causam res malè olidæ grauiolent cū calent, quàm cū frigent? An natura odoris vapor quidam, & delatio est quæ calore existunt: motus etenim quidam sunt, calor autem mouendi vim obtinet: frigus contrà efficit vt res consistat & contrahatur: deorsum etiam refrigerata omnia fi

re

uetur. Calor autē odorēsque omnes sursum
eruntur, tum quia siti in aere sunt, tū quia
ensorium eorum suprà non infrà habetur,
quippe cū odor ad cerebrū penetrans mo-
ere soleat sensionem.

Cur si quis allia ederit, vrinam redolen-
tem allium reddet? cū tamen alia pleraque
doris vehementioris ingesta, nihil in suā
ualitatem vrinam possint cōvertere. Vtrū
t quibusdam scholæ Heracliteæ placet, quod si
ut in vniuerso, ita etiam in corpore nostro
spiratur, deinde vapor denuò concrescit,
et ibi humor, sic vrina hic est: exhalatio au-
tem alimenti vbi reuertit vnde prodierat, odo-
rem eundē non immeritò recipit, quippe quæ
illud reddat, in quod sese cōmutarit. An si ita
sit, cetera quoque idem facere deberent, quæ
vehementem spirant odorem. Nunc autem
nullum hoc posse efficere nouimus: ad hæc
vapor qui postea concrescit, non ad statum
pristinum redit. Verbi causa, si vapor vini
exhalat, non postmodum in vinum cōcre-
uit, sed in aquam: ita falsum id etiam illi re-
runt. Ergo allium solum ex omnium nu-
mero, quæ odorem simul & vehementem, &
vriinæ mouentem reddunt, inflare ventrem
inferiorem potest: cetera enim vel sursum
mouere spiritum solent, vt radícula, vel vri-
nam citare non queunt. Allium verò tria

nimirum hæc facit, vt & vrina augeatur, & spiritus excitetur, isque deorsum nõ sursum quæ quidem situs vesicæ testicularumque ideo sentit, quod & in vicino est, & spiritui opportunior habetur, vt tentigo abundè declarat. Constat igitur vt excrementum alij omnium maximè huiusmodi ad vesicam possit vnà cum spiritu deuenire, quod permiscens sese odorem plenè vrinæ comittat.

7 Quam ob causam ora hominum qui nihil ederint, sed ieiunarint, grauius olent, (quæ ieiunam graucolentiam appellant) eorum autem qui aliquid ederint non olent, cum tamen corum magis olere debeant? An quòd ventre inani, minùsque agitato aer factus est liuidior, spiritum excrementaque pituitosum sua immobilitate putrefacere potest: calidior rem autem effici argumentum est, quod ventrem parere ieiuniū solet. At vbi ederimus odor ciborum grauem illam olentiam offuscet, vt maior minorem: calor enim cibi calorem præcedentem illum exuperat, ita vtnihil affici possit.

8 Cur alæ omnium maximè partium nostri corporis malè olent? Vtrum quæ omnium minimè respirare possunt: malus autè odor locis huiusmodi contrahi maximè solet, quoniam putredo quiete interioris qualitatis consistit. An ideo quæ immobiles in exercitatu

habentur.

Cur homines qui virus redolent hirci, ædius oleant cum se odorificè vnguentant? An hoc in multis accidere solet, veniat cum acido dulce commistum est, dulcius totum exultat: tum etiam omnes postquam adarunt, grauius olent: vnguentum autem oncalfaciendi vim habet, itaque sudorem potest prouocare.

Cur hominum incuruorum gibborumque halitus grauior ac fœdior est? An quòd locus pulmoni accommodatus, conclusus flexu: que à sua proceritate est: itaque spiritum transmittere expeditè nequit, sed euehit ut vapor ac spiritus amplius interclusus putrescat.

Cur vnguentorum magna pars sudori permista malè olet, aliqua verò suauior reditur, aut nihil deterior? An quæ motu tractatæque commutari solent, hæc deteriora adduntur: quæ autem eadem persistere possunt, hæc suauius redolent. At sunt quæ resistere queunt, quomodo etiã florum, quibus flores cõficiuntur: alij contusi vel cõcalfacti, vel excitati exolescunt, ut violæ albæ: alij sibi similes, ut rosæ. Et vnguentorū igitur quæ ex herbis huiusmodi sunt, cõmutari vtiq; possunt: quæ non sunt, nequeunt: vnde rosarum cõmutari minimè nouimus. Et quidē

n 4 quæ

quò sudores foedius olent, eò grauius vngum quoq; redolere videtur, quoniam rei fibi cōtrariæ se permiscet: vt mel cum sale non magis, sed minus dulce sentimus.

12 Cur omnia plenius olent cū mouentur? An quòd aera implent, itaque odor citius ad sensum reducitur.

*EORVM QVAE AD REGI-
um habitus pertinent, sectio decima-
quarta, cuius quaestiones XVI.*

1 CUR efferis & moribus & aspectibus sunt, qui in nimio vel æstu vel frigore colunt? An eadem causa est: optima enim temperies non corporis solum, verum etiam intelligentiæ hominis prodest: excessus autem omnes dimouent, & vt corporis, ita etiã mentis temperamentum peruertunt.

2 Cur frumentum in Ponto frigori expōsitum diu reseruari integrū potest? An propterea quia humor alienus vnà cum calore euanescit, vt in vuis fieri nouimus: alia enim frigore, alia calore exhalant.

3 Cur potius in frigidissimis terris ardores febrium fiant? An quòd frigus calore intus circumobsistit: cuius rei contrarium æstiuo tempore agitur: partes nanque internae frigidiores redduntur: ardor autem exterior est: ergo partibus refrigeratis exterior

be

us, caloris copia interiores redundant.

Cur blæsis pedibus Aethiopes sunt & Aegyptij? An quemadmodũ ligna, ita etiã corpora animantium deprauari à calore solent: quòd etiam pili declarant, quos illi crispiores quàm ceteri gerunt: crispitudo nãq; veluti pilorum blæfitas est.

Cur temporibus austrinis initus fœmina potius generant? An quòd largior humor tardius crassescit: austrinis autem humor temperamenti facit, vt semen reddatur humidius.

Cur locis palustribus vlcera capitis curari celeriter possunt, crurium autem tardè? An quòd humor est grauis, quia terrenus est: omne autem graue tendit deorsum: ergo vlcera superiora concoctioni sunt opportuniore, quoniam humor delapsus ad ima est: inferiora autem ipsa multo excremento, purifacitũque facili redundant.

Cur qui loca edita apertãque colunt, tardius senescunt: qui autem caua & palustria incolunt? An senectus quædam putredo est: putret autem quod quiescit: nullo modo autem minus ita afficitur quod mouetur, vt aqua profluens & conclusa: igitur vt locis editis per vndique afflante spiritu agitur, ita canis manet immotus. Ad hæc locis apertis purus, ac diuersus assiduè propter agitationem

n. 5 aer

aer habetur, palustribus impurus,, idēq
semper emarcescit.

8 Cur timidi sunt qui loca feruida incolunt, fortes qui gelida? An quòd natura cōtrā, quā loca & tempora se habet, quoniam si se similem ageret, citò periret. Sunt autē fortes, qui calida sunt natura: timidi qui exangues refrigeratīque sunt. Fit igitur, vbi qui loca inhabitant calida, refrigerētur, qui frigida concalescant: vtrique tamen corpore magno adoleſcunt, eò quòd qui frigida colunt, infito calore abundant: qui calida, calore loci refouentur: quippe cū in calidis & calore incrementū sequatur: frigus autē vnde astringendi cōstipādique habeat. Cū igitur alteri principium inter se vehemens astringendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediuntur, meritò vtrique augeri possunt plenius. Homines nostræ regionis augeri idē minus possunt, quòd & principium illud in se imbecillius continent, & frigore aliquantisper constipantur.

9 Cur diutius viuunt qui locis calidis sunt degunt ætatem? An quia natura sunt siccior: firmitus autem diuturniusque, quod siccior est: mors autem putredo quædam est. An quòd mors caloris interioris refrigeratio est. Refrigerari autem omnia solent ambientis aeris qualitate, qui vt locis calidis caler.

alet, sic frigidis friget: itaque interiorem calorem oculis magisq; corrumpit.

Quam ob causam qui calida loca habitant, vivere diutius possint? An quòd humorem caloremque amplius seruant, quam rerum interitus mors est.

Cur locis palustribus effici somnolentiores solemus? An quòd magis in his ipsis refrigeramur: refrigeratio autem cum requies quædam sit, somnum nobis conciliat, qui inter quiescendum solet accidere.

Cur qui in nauibus degunt, quauis in aqua, coloratiores tamen sunt, quam qui paludibus? An loca commodè aspirantis coloris præbere hilaritatem possunt. Paludosos autem humor efficit cum putrescit, quod enervare immobilitatis causa solet: quàm subpallidi sunt, qui loca palustria incolunt.

Cur locis hybernis æstus fieri vehementiores quàm tepidis soleant? Vtrum propter humidum aeris humorem. Enimuerò caloris æra eiusdem aqua reddi potest calidior quàm aer: ergo aer quoq; humidior acrius, quàm tepidus ille recalescere potest. An nõ calidior aer locis huiusmodi est, sed esse ob vehementiam qualitatis contrariæ videtur, quomodo sol cum è nube illuxit, calidior est ob contactum umbræ videtur.

Qua

14 Qua de causa qui meridiem versus habitant, nigris oculis potius nascuntur? Ad quod ut oculi cæsi caloris interioris exuperantia redduntur, sic eiusdem absentia nigri efficiuntur, ut Empedocli etiam placet. Ergo quemadmodum qui aquilonem versus positi sunt, oculis cæsijs idè nascuntur, quod calor interior effluere à frigore exteriori vetatur: ita qui ad meridiem vergunt continent quidem suum humorem propter aeris circumfusi teporem obuium, sed calorem continere non queunt, quod nihil extrinsecus est quod obsepiat atque arceat. Itaque humor qui relinquitur, nigrescit: leucis enim absentia omnia obfuscari, opacarique solent. An reliqui corporis colores oculorum color imitatur: itaque qui aquilonem versus inhabitant, ut ipsi albo corpore sunt, sic oculos quoque cæsijs habent: hi etenim color propè album est: & qui ad meridiem sunt, ut ipsi nigri, ita etiam oculos nigros sortiuntur.

15 Cur locis calidis homines sapientiores sunt quàm frigidis? Vtrum eadem de causa, qua etiam senes quàm iuvenes sapientiores: etenim qui sedes frigidas habent, frigore loci obsistente, longè calidiores quàm si sint natura, redduntur: itaque vinolentis a modum similes esse videntur, nec ingenio-
ker

nt, quo prospiciant, rerumque rationes in-
 quirat, sed fortes, fidentes, sperantesq; sunt.
 Contra qui loca calida habitant, sobrij pro-
 terea sunt, quia possunt satis refrigerari.
 it autem quaque in re, ut qui metuunt ma-
 is, quam qui confidunt, velint inquirere:
 aq; magis valeant inuenire. An quod anti-
 uius genus hoc hominum est, cæteri enim
 euuie perierunt, ita ut tanquam iuuenes
 nt ad senes, qui loca habitant frigida, ad eos
 i calida colunt.

Cur timidi, qui loca habitant calida:
 fortes, qui frigida? An quod natura contra
 quam loca & tempora se habet: quoniam si
 similem ageret, periret breui. Fortes au-
 tem sunt, qui natura calida constant: timidi
 in frigidi sunt. Accidit ergo ut qui calida
 lunt, refrigerari nimirum possint. Cum
 im solutum rarumq; corpus eorum sit, ca-
 r foras profluere potest: qui autem in fri-
 dis sedent, sua concalescunt natura, quod à
 lgore exteriori caro densetur, cuius densi-
 te calor colligi intus potest.

*ORVM QUAE AD RES MATHE-
 maticas pertinent, & ad caelestia, sectio
 decimaquinta, cuius quaestiones XII.*

CV R linea de angulo ducta in angu-
 lū, sola ex oībus quæ figuras rectis
 nstantes lineis bipartito secant, diameter

vocitata est? An quæ diameter, ut nomen designat, duas in partes figuram æquè dimetiendo digerit, nihilo destruens quæ subiaceret mensurandū. Ergo quæ per commissuras, hoc est angulos diuidit, appellanda diameter est quoniam hæc figuram non destruat, sed diducat: quomodo faciunt, qui vasa militaria partuntur. At quæ per lineas secant, figuram compositam destruit: angulis etenim constant quæ rectis lineis continentur.

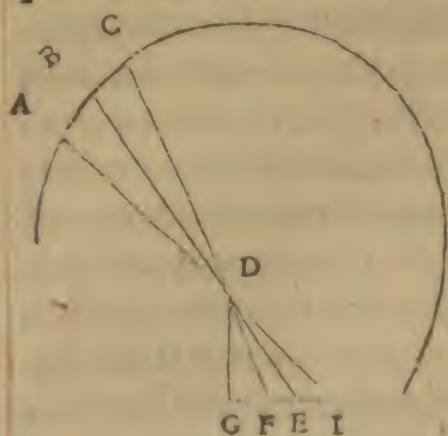
2 Cur diameter appellata est? Vtrum quoniam sola bipartito figuram diuidat. An quod sola figuram secant per partes siue membra quibus inflexa coarctatur, cum ceteræ per hanc tera diuidant.

3 Cur homines omnes tam barbari quam greci ad decem usque enumerare consueverint, non ad aliquem alium numerum, ut ducentia, quatuor, quinque, tum repetendo, vnde quinque duo quinque, sicut vndecim, duodecim: nec verò ultra denarium numerum cessantes, inde replicare incipiunt? est enim numerus quisque, quod præcedit, ac vnum, aut duo, & deinceps quantitas aliqua: enumerant enim statuto termino denarii numeri. Haud enim fortè casuque id facere semper omnibusque in rebus putari debent, cum non fortuna, sed naturalis res sit, quæ semper atque ubique effici soleat. Vtrum quod perfecte

lus numerus denarius sit: continet enim omnia numerandi genera, ut par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, primum compositum. An quod denarius fons etque principium est, quippe qui ex uno, duobus, tribus, & quatuor constet. An quia corpora quę feruntur, numero nouenario continentur. An quoniam decem proportionibus, quatuor cubales numeri consumantur, quibus numeris vniuersum constare Pythagoreis placet. An quod omnes homines viginti decem lege naturali creantur: itaque si numeri calculos quasi adipiscentes, hac eadem multitudine cetera quoque enumerant. Na gens quaedam Thracum ad quatuor numerandi seriem terminat, eò quod amplius eminisse modo puerorum non potest, neque sum habet rerum multarum.

Quamobrem cum sol eodem cum viget feratur, non pari tempore idem incrementum, decrementumque umbrarum exultat? An quod anguli, quos radij sub æquidistantiæ spatij ad res conspectas efficiunt, æquales inter se omnes consistunt: quod illi æquales sunt, deductos quoque inde equales esse necesse est, scilicet quos radij faciant in triangulo, qui radio primo, & re conspecta, & umbra continetur. At si anguli æquales inter se sint, radium ab re conspecta,
&

& prolapsus longius maiorem esse propin-
quorem necesse est: quod pro certo recipi-

mus. Igitur tota
circunferentiam i
partes quasuis a
quas inter se d
geramus. Sit qu
res conspectui o
uia G, cum ita qu
sol in G ingruen
de A, vmbra in
G I aliquam rec

det, radius in I prolabatur necesse est. Vt
verò ad B deuenit, radius inde proficiscen-
intra G I, radium decidet, ac rursus cum id
ad C se contulerit, pari modo suum radium
mittet: aliter efficiet profectò, vt linea recta
rectam partibus duabus contingat. Cùm
ergo A B circunferentia æqualis B C circun-
ferentiæ sit, anguli quoq; illis subiecti apud
D, æquales inter se constant, quippe qui a
centrum se colligant. Qui autem in triang-
lo habentur, æquales illis D angulis proue-
niunt, vtpote qui se per verticem illis iun-
gant. Ergo cùm totus angulus in æqua sec-
tur, angulus D F maior, quàm E F angulo
G est. Pari modo vel ceteri anguli se habe-
bunt, quos radij à circunferentia profecti
reddiderint. Simulque etiam constat vmbra

ram meridiem minimam esse necessario, minimasque tum effici accessiones, quippe cum sol meridiem maximè è perpendiculo se nobis exhibeat. Aestus quoque meridiem accenditur, tum ob eam, quam modo diximus causam, tum etiam, quòd omnis spiritus cessat: tunc enim spiritus excitari solet, cum sol aerem terræ familiarem discerit. Quòd si sol cum medium cælum proerit, minus id faciat, meritò noctes mediae, quæ meridies à spiritu silent.

Cur sol per quadrilatera profluens, non rectis lineis figuram describit, sed circulum format, ut in cratibus patet? An quòd aspectum procidentia turbine agitur: turbine basis in orbem se colligit: quamobrem quocunque radij solis incurrerint, nimirum circulares apparent. An quòd solis quoque figuram rectis lineis contineri nefcisse est: siquidem radij recti proveniunt. Cum enim rectè in rectam incidunt figuram, rectis contentam lineis formant: quod tamen in radijs accidit: ad rectam enim cratibus sese trahunt, aut ad quodlibet, per quod possint transilucere: ac ipsi recti proculdubio non ita, itaque procidere ad rectam debuerunt. Quia quia radij qui de aspectibus ad exteriorem linearum rectarum discinduntur, imbecillius admodum sunt, idcirco anguli concerni

non

non possunt, sed quantum recti in turbin sit, hoc tantum rectam agere potest: reliquum non potest, sed conculcati aspectus, i discretique latitant: nec mirum, cum multum videre nullo pacto possimus, quamuis non itro attinguntur aspectu, ut ea quæ tenebræ opacant: proximum est, cum quadratum speciem multianguli repræsentat, atque etiam circuli, si amplius remoueat. Cum enim aspectus procidentia turbinis specie figuratur, quoties figura vltius seposita est, aspectus qui se in angulos spargunt, quoniam imbecilli & pauci sunt, rem assequi nequeunt: qui autem mediam in partem concurrunt, hi nimirum persistere possunt, vnde pote vniuersi & validi. Ergo, cum figura propè posita est, anguli quoque aspici possunt, aucto interuallo non possunt. Quam obrem circularis etiam linea remota recte esse videtur, & luna rectis contineri die octavo videtur, si aspectus non latitudinem, sed lineam circūdantem incant. Ut enim cum circumferentia propè posita est, quāto paucior altera orbis quā altera propius sit, aspectu discernere potest: ita cum procul abest, recte sentire non potest, sed ex æquo partium situ cernere sibi videtur: itaque rectam etiam iudicat.

6 Cur lunam quæ in sphaeræ faciem con-

8

globatur, rectam cum semiplena est, cerni-
 mus? An quoniam eodem in plano aspectus
 noster versatur, & circuli ambitus, quem lu-
 næ sol ingruens facit: quod cum agitur, sol
 eadē linea videtur. Cum enim quod suum
 spectum sphaeræ admouerit, orbem videre
 necesse sit, luna autem sphaeræ faciem gerat,
 atque sol aspiciat, orbis profectò id esse de-
 bet, quod à sole efficitur. Hic ergo cum è re-
 latione se nobis præbet, totus videtur: itaque
 lenilunium iam apparet. Cum autem mu-
 tur, & præterit, propter solis discessum
 portio eius aspici potest: itaque fit, ut luna
 altera parte recta videatur, cum altera or-
 bē colligat, quoniam hemisphaerium aspe-
 cti ex aduerso positum est, quod semicirculum
 præsentat. Semper enim aspectui obuia
 est: quoties tamen sol radios admouerit
 non aspici nequit. Repletur post diē octauū
 in medio, quia paulatim euadens, orbē nobis
 præbet propēsiore. Cumque ita circulus aspe-
 cti se opponit, sectionē turbīnis imitatur,
 quæ in cornua iam sole dimoto. Vbi e-
 ad circumferētia solis ad puncta deuenierit
 linea, per quā orbis æqua portione secari
 videtur, circumferentia ipsius orbis apparet.
 non enim insuper ex aduerso oculis est,
 nam præterire incœpit. Quod cum ita
 videtur, ac circulus siue orbis per eadē ducatur

tur puncta, curuari in cornua necesse est: pars enim aliqua orbis prioris aduersi protinus aspectui se obducit, vt de parte lucida abscindi aliquid possit. Tum etiam extrema in eodem persistunt, vt curuari in cornua necesse sit: sed tamen plus minusue, pro solis dimotione: cum enim sol dimouet sese circulus quoque in eadem reuertitur puncta: quippe cum fieri possit, vt infinito numero inclinetur: siquidem summi circuli per eadem puncta describi facile infiniti possunt.

7 Cur sol & luna plana esse videtur, cum tamen conglobari in sphaeram certum sit. An vt plura, quorum quodnam plus minusue distet, incertum sit, æque posita esse videtur: sic etiam quod partes obtinet, nisi color varius adsit, partes ex æquo omnes collocari habere videri necessum est: quod autem ex æquo aspectu obuiam sit, idem æquabile compositum & planum necesse est.

8 Cur sol oriens atq; occidens umbras efficit longas: efferens se, minores: obtinet cœli medium, minimas? An quod oriens principio umbram terræ æque distante reddit, ac infinitam penè protrahit: deinde longam, atque ita minorem subinde quia linea quæ recta de puncto superiori citur, interius per diminutiones assiduas c

lit. Gnomon A B.

Sol vbi c & vbi o

o. Radius igitur c

x c proficiscens,

F exterius pro-

idet, quā radius

o e. At umbra B

sole superiori

xistit: umbra au

tem B F inferiori.

ergo quò sol su-

erior fuerit, eò

minor umbra ex-

stabit, minimā-

ue tūc erit, cūm

super capita nostra versabitur.

Cur umbræ lunæ maiores, quā solis sint

in eodem perueniant perpendiculo? An

quòd sol superior quā luna est: itaque ra-

dius qui de superiori prodierit, inferius ca-

tere necesse est. Gnomon A D, luna B, sol c,

radius B F. Ergo umbra lunæ D F se-

quetur. Solis radius c E. Ergo umbram D E

facere necesse est.

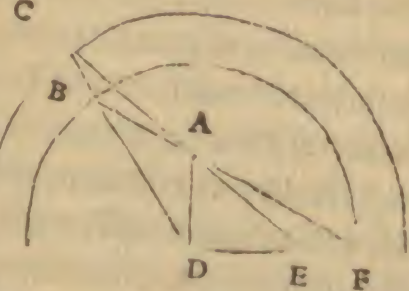
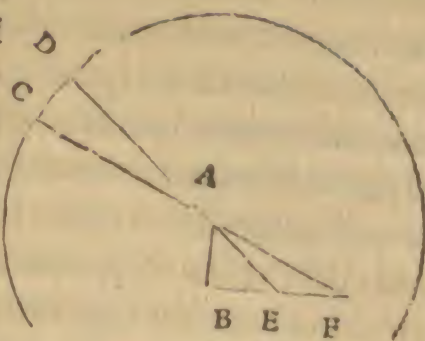
Cur deficiente sole, si quis per cribrum,

frondes veluti platani, vel alicuius ex ce-

cis latifolijs, aut digitis manuum inuicem

plexis inspiciat, splendores specie lunæ

indum completæ incernat? An quòd quæ-

admodum cū per angulatum foramen lux non angulata, sed orbiculata, turbinatāque prodit: cuius ratio, quod gemino directēque commuonato turbine agitur, id est, eo qui de sole ad foramen deuenit, & qui de foramine ad terram: sic etiam in solis defectu, figura qua radij veniat, vt diximus, innotescit. Ergo cū pars orbi superiori detrahitur, quod ex aduerso super terram eluxcrit, speciem illam lunatam gerat necesse est: quippe cū prout orbis defecit, ita radij profluere debeant: digitis tamen, & cribris, pro foraminū exiguitate, res certius explicatur, quā cū per foramina ampliora transmittitur. Luna autem idem percipi non potest, neque deficiente, neque increcente, neque decrecente: quia eius extrema non plenē splendent, sed medio potissimum lucet. Lunatam autem illam, minutāque faciem, medio astringi ex quo manifestum est.

II Cur sol nunquam cœlo in medio generatur, nec supra se faciem illam ostendit secundam, sed ex lateribus tantum? An quòtum geminari sol potest, cū solem versu aspectus refringitur. Aeris autem concrecentis illa soliditas, cui aspectus incurrens refringitur, neq; prope solem, neque procul efficere potest: nam si propè sit, resoluetur à sole: si procul, aspectus refringi nō poterit: cū e

nia

nim longè de paruo speculo remect, imbecil
us reddetur: quamobrem aera quoq; fieri
non potest è regione. Quòd si suprà, & in pro
inquo inchoatur, à solis feruore dissoluitur
in procul, aspectus minor euadet: sed si in la
ere, tunc nimirum feruari integer poterit,
umodo speculum ita distet, vt nec solis fer
ore absumi possit, & aspectus vniuersus re
irrat. Nam si in terra sparsus feratur, deue
ire ad solem non potest: sub sole etiam fieri
non potest, quia si prope terrā extiterit, con
imitur feruore: si autem suprà, cœlo in me
o aspectus distrahetur, & euanescet. Deni
que nec è la ere quidem effici illud potest, cū
l cœli vmbilicum perreptat. Quoniam si
pectus admodum feratur in terra, exiguus
speculum veniet: itaque refractus omni
o imbecillus recedet.

Cur solis vmbre extremum tremere vi
atur? Haud enim quia sol fertur, idcirco id
tremiscit: nam fieri non potest, vt sol in
artes moueatur contrarias: tremore au
m fieri ita manifestū est. Ad hæc, mutatio
mbre incerta est, quomodo etiam solis ip
s progressio latet. An ideò moueri videtur
od corpuscula contenta in aere agitan
t, quæ vulgò ramenta nominantur, conspi
i in solis radijs, qui transmeant per fene
as: hæc enim moueri solent etiam sine vl

lo spiritu. Ergo cùm vicissim, modo de vmbra in lucem, modo de luce in vmbra moueantur assiduè, terminus quoque lucis ac vmbrae communis continuò moueri videtur. Partim enim veluti vmbra, partim lucem sua ipsa mutatione efficiunt: itaque moueri vmbra videtur, cùm non hæc, sed illa hūc in modum soleant agitari.

EORVM QVÆ AD RES IN-
animatas pertinent, sectio de-
cima sexta, cuius que-
stiones XIII.

I CV R basis bullarū candida aquæ infunditur, & si soli exposta est, nullam efficit vmbra? sed reliquum quidem vmbella corpus vmbra facit: basis autem sola non facit, sed circum à sole vndique cingitur. Et quod longè mirabilius est, nec si lignum per aquam in sole apposueris, vmbra ligni continua exultabit, sed iuxta basim bullæ à solis luce secabitur. Quòd si vmbra est quod à sole non aspicitur, sequetur porrò vt moles bullæ circum tota aspici possit, quod nunquam fieri posse in opticis, id est, aspectuum rationibus, demonstratur: quippe cùm ne minimum quidem à maximo totum circum aspici possit.

Cui

Cur bullæ specie hemisphærij exurgere
solent? An quòd tanquam de centro in aera
inorsum æqualiter circum vndique adnitun-
tur: quo quidem modo hemisphærium exur-
git necesse. Portio autem sphaeræ inferior a
quæ planitie abscinditur, in qua scilicet cen-
trum situm est.

Cur in magnitudinibus, quæ profunda-
te sunt inæquali, accidit, vt si partem moueas
leuiorem, circumferatur quod iacitur: vt in
illis fieri opplumbatis videmus, si quis par-
tem leuiorem ad se vertens proijciat? An op-
erari non potest, vt grauius æquè ac leuius
feratur, cùm eisdem viribus iactum est: sed
tamen totum quidem moueri necesse sit: fieri
erò non possit, vt æquè omni ex parte mo-
ueatur, sequitur prorsus, vt si parili celerita-
te ferantur, eandem lineam peragant: sin au-
tem alterum altero feratur celerius, circulo
periri necesse sit, cùm hoc solo in genere figu-
re efficiatur, vt puncta eadem subalterna li-
neas inæquales possint eodem tempore per-
currere.

Cur ea quæ in terram cadunt atque resi-
stunt, angulos ad planitiem reddant similes
et raque ex parte puncti, quo planum tetige-
runt? An quòd omnia sua natura ad rectam li-
neam feruntur. Quæ igitur in locum æqua-
lem deciderant, vbi ex perpendiculo diame-
tro;

o s tròq;

tróque sese plano impegerint, pares angulos ideo faciunt suo resultu, quod æqua diameter diuidit. Quæ autem in latera corruunt, quoniam non perpendicularo, sed puncto superiori locum feriant, accidit, vt repulsa loco dicto contrariâ in partem se conferant rotunda quidem, q̃ delapsa protinus in aduersum sui appulsus sese euoluunt, siue quis fecat eorum medium, seu locum soleat permurare. Rectis verò compacta lineis, quòd perpendicularum eorum in partem priorem adductum retorquetur: vt his accidit, quibus autem *ἡ ἀνω ὁρὴ τοῦ* pars inferior raditur, aut colei violantur: *τοῦ κολεῖ.* nanque omnes aduersam in partem retrorsumque corruunt: quoniam eorum perpendicularum æquatur, p̃cedet, atque priorem in partem expellitur: contrarium enim in his retrorsum deorsumque his accidit. Cùm autem deorsum ferantur, grauiora esse fatendum est. *πορὰ, λα-* Quòd igitur his casus idem resultantibus *ταῖς, dela-* tus euenit, ergo in angulum rectum neutrum *τιο.* eorum resultant, eò quòd perpendicularum pondere bipartito diuidit corpora quæ feruntur. Fieri autem non potest, vt plura perpendiculara idem ad planum existant, quibus illa secentur: quòd scilicet ita accideret, perpendicularum dum resiliunt, oriretur, vltimam delatam planum offendit, diuidendumque rursus secundo perpendicularo foret.

Quæ

Quocirca primo illo perpendiculo quo fe-
batur, secare necesse est. Sed cum aduer-
sum quidem in partem feratur, rectum verò
in angulum non feratur reliquum est, ut a-
ngulus reddatur angulus parte altera puncti,
quod plano incurrerit. Aduersorum enim in
se angulorum terminus rectus angu-
lus est.

Cur cylinder propulsus fertur in directum,
etque terminantibus orbibus lineas rectas
describit: turbo verò suo manente mucrone
circumfertur, atque in suo terminante orbe
orbem describit? An quòd circum vterque
fertur. Verum cylinder rectas lineas plano
describit: turbo orbem describit: eò quòd inæqua-
les orbis turbinis inter se sunt, ferrique velo-
citas potest, qui amplior circa idem centrum
conuertitur. Qui cum simul omnes positi in
orbine orbem inæquali ferantur spatio, eue-
nit ut extimi, qui voluuntur, plurimum loci
lineæ tempore eodem decurrant. Vnde fit
itaque, ut circum omnes agantur: quippe
non omnes eadem recta linea describantur,
sed cum conuertitur, non omnia sita in ea
linea, æqualem producere lineam eodem
tempore possunt, quum æqualem non ni-
hil ex directo agere soleant. Cylindri ve-
ro quòd omnes orbem pares inter se sunt,
utrumque idem ambiunt, euenit, ut
&

& simul suis omnibus punctis planum cingendo parili celeritate voluatur, cum nulla inæqualitate cylinder euariet, & rursus in planum simul omnes deueniant, ubi suam quæque conuersionem absoluerit. Vnde lineæ quoque ductas per directum in plana, pariter inter se esse necesse est. Sua nanque tactione orbis æqui, pariterque volubiles illas duxerunt. Atqui rectas confici paruit, quas lineæ eadem deferent sese in directum peregerit. Causa hæc est, cur cylinder recto deferri tramit possit. Nihil enim refert, utrum qua lineæ prima cylinder planum tetigit, hanc firmo cylindro protrahas, an volubili circumagas. Similiter enim ut æqua lineæ, similisque illis in cylindro contentis planum attinget, siue protrahatur cylinder, siue prouoluatur.

6 Cur sectio chartarum, siue papyri, si quæquæ à basi plana rectæque dimetiēdo abscederit, rectæ euoluetur: sin autem inclinari contorta existeret? An euenit, ut cum orbis sectione alterius eodem in plano positi sint, declinans illa cæsura non æquæ opposita sit, sed partim plus distet, partim minus: itaque euolueris, orbis quidem qui plano eodem continentur, suumque initium in plano habent eodem, lineam explicabunt, quam suo ipsi efficiunt ordine: quippe cum ea ipsa extent lineæ non nisi profecta ex orbibus sit, qui pl

o eodem continentur : itaque vel rectam
in quoque esse necesse est , quæ eodem in
plano se porrigat. At obliquæ illius secturæ
nea , quoniam primæ non æquè apposita
est, sed partim plus distans, partim minus, ut
note cùm ipsa quoque sectura ita se habeat,
ne eodem esse in plano nequit : itaque nec
secta hæc esse potest: etenim fieri nō potest,
ut rectæ lineæ pars alia in alio plano collo-
tur.

Cur omnis magnitudo diuisa minor esse
nō toto videatur? An quòd omnia numerū
diuisa recipiunt: quanquam magnitudinis ra-
tione minora quàm vnum illud existunt.
Magnum enim , eò quòd continuum quan-
tumque quoddam est, magnum dicimus: nu-
merus verò partium omnis , omni suæ ma-
gnitudinis numero maior est. Quamobrem
in partibus diuisis maius appareat totū, con-
tinuum est. Cùm enim partes totūque
eum sint , totum naturam potius magnitu-
dis præ se fert, ut constans & continuum.
Partes verò naturam numeri magis forti-
tutur.

Quæ in vase eueniunt, quod clepsydræ
dicamus, omnino quidem referri ad causam
debent, quā Anaxagoras explicat. Aer enim
in ea excipitur, causæ est ne aqua ingre-
di possit, fistula scilicet obturata. Non tamē
simpli

simplici, absolutaque ratione aer causam habere putandus est. Nam si quis eam fistula apprehensa transversam immergat, humori admitti nihil est quod prohibeat: quamobrem non satis autor ille exposuit, quemadmodum aer causam daret. Ergo causam aer quidem tenere fatendum est: sed hic siue impellitur, siue per se ipse fertur, nec quicquam cogitur, ferri per directum solitus est, ut etiam cetera elementa. Itaque clepsydra transversè immersa, aer qui è directo situs est, pulsus à humore liberè effluit per ea foramina, quæ demersis in aqua foraminibus opposita sunt, eoque cedente humor subiens implet. At si erecta in aquam descendat, aer impotens sese conferendi per arduum, quoniam consepse sunt partes superiores, circa prima foramina arceatur, quippe qui supprimi in se contrahique non possit. Argumentum verò aquam arceri posse ab aere immoto, quod in ipsa clepsydra deprehensum est: nam si alium eius aqua repletam ad fistulam obturatam inverteris, humor per fistulam in os minimè defluere poterit: quippe cum ore patefacto non protinus, sed paulò post de fistula profluat, vbi qui non in ipso ore fistulæ contineatur, sed postmodum in hoc per fistulam veniat, postquam patefactum iam est. Plena autem erectaque clepsydra, fistula patefacta protinus

nu

us per colum, id est, foramina inferiora effluit, quia illud attingit: extremam verò fistulam non contingit. Clepsydram igitur humor ingredi ob prædictam causam nequit. greditur autem fistula patefacta, eò quòd per contentus in fistula sursum deorsumque agitatus, humoris contenti in clepsydra motum excitat pleniorē: cumq; deorsum pellitur, eodemque ipse etiam sua natura propensior sit, meritò effluit vim inferens aeri, qui clepsydram extrinsecus circumfundit, citus quidem & compar potentia aeri sursum impellenti, sed renixu infirmior: quòd per angustā fistulam influens, ille ocyus vehementius labitur, urgetque humorem. causa verò cur obturata fistula humor effluere non possit, quòd humor dum clepsydram subit, aera omnē per vim ab ea expellit. Cuius rei indicium spiritus ructusq; murmurans dant, quos ingrediente humore niturum intus excitari sentimus. Cum igitur humor subiens vehementer aera cogit, sese clepsydram fistulam trudit, ac modo lignei, aut aerei disiectu oppressus, astrictusq; retinet sine ullo alio vinculo, quousque alia expellatur, quo modo præruptos clauos pellimus: quod sanè aperta fistula incidit ratione, quā superius exposuimus. Aut igitur effici potest, ut humor effluere nequeat, aut

aut quòd aer exiens inflatur, emergitq; impetu violento, vt strepitus indicat: humor idcirco à spiritu sursum attrahitur, quemadmodum multis in rebus accidere certum est. Attractus autem humor, sibiq; continuus omni ex parte, constans manet, oppressus ab aere, donec pulsus ab eodẽ recedat. Cũqu initium ita retineatur humoris, reliquus & omnis humor vnitus, atq; continuus ex se pendeat initio necesse est. Nec verò temerè ita agitur, quãd, quidem eiusdẽ interest rei & dimouere quicquam suo de loco, & idẽ eo continere ad quẽ mouerit, idq; diutius ficere si vel potẽtia quod tenet, quòdq; tenetur, simili inter se contendunt, vel quod renet, potẽtius est, vt in re de qua agit, accidit. Spiritus enim potentior quàm aqua est.

9 Cur partes tam stirpium quàm animantium, quæ nullis instrumentarijs officijs deputata sunt: in orbẽ sese omnes colligant? Stirpium quidẽ caudex, & rami formari in orbẽ solent, & animantium crura, femora, pectus lacerti ad hanc eandem speciem enituntur. Triangulum verò, aut multiangulum nulli neq; ex toto, neq; parte aliqua est. An, v Architas autor est, quoniã in motu naturalæ aqua proportio inest, moueri nanq; proportionẽ omnia cẽset. Hanc autem solam in sese equaliter solui atq; reuerti, vt orbes, co-

adāque afformare possit cūm constiterit.

Cur extrema formari in orbem soleāt?
quòd natura res optimas, & pulcherri-
as creat, quo ad fieri potest. Figura autem
pulcherrima est, quæ eadem vndique est,
iq; ipsa simillima constar.

Cur si circulus proijciatur, primam li-
neam rectam ducet, deinde cochleam siue
viticulam ager dum decidat? An princi-
palem rectam ideo agit, quòd equaliter ab aere
inde dirigitur. Cūm igitur pari mo-
mento vtroque de latere pergat lineam quo-
modo effici talem necesse est, quæ locum equa-
liter hinc atque inde possit diuidere: talis au-
tem recta est. At vbi in partem alterutram
pergere ob inæqualitatem circumpusi aeris
non potest, non amplius æqualem illam parte in-
teriore exteriorēque ducit, sed circularem,
necessitate scilicet aeris diuersi & incompo-

Cur in magnitudinibus quæ profundo
in inæquali accidit, vt si partem moueris
torem, circumferatur quòd iacitur? quæ ad
in talis fieri opplūbatis videmus, quo-
modo quis partem leuiorē ad se vertēs proij-
cit? An quòd fieri non potest, vt quod gra-
uius est, æquē cum leuiori feratur, cūm pro-
prium eisdem à viribus est: quòd commoue-
re necesse sit, & tamē fieri nō possit, vt æquē

P omni

omni ex parte directoq; tramite moueatur
circumferri necesse est, dum se introuertit
quemadmodum si quid medio eius immo-
le suo pondere penitus esset, alterum pro-
extremum ultra in partem moueretur
priorem, alterum intra ad eum tenderet
dimisit. Sed quoniam, cum totum moueri
possit, pondus suo medio gerit, illud idem
quater necesse est.

13 Quamobrem corpora quæ feruntur,
alicui occurrerunt, resilire partem in cõ-
trariam solent, quàm suapte natura ferri coguntur,
nec nisi ad similes angulos resultare
leant? An quòd non solum eo feruntur i-
mpetu, quo pro sua parte ipsa ferri aptissimi
sunt, verumetiam illo, qui à mitrente pro-
ciscitur. Suus igitur cessat cuique impetus
cum suum ad locum peruenerint: omnia namque
requiescere solent, ubi eam in sedem sese
tulerunt, quàm suapte natura desiderant.
externo illo quem habent impetu, necesse
est oritur amplius mouendi: quòd cum in partem
priorem effici nequeat, quia re prohibetur
obiecta, vel in latus, vel in rectum agi necesse
est. Omnia autem in angulos resiliunt
similes, quoniam eodem ferri cogantur,
motus ducat, quem is dedit qui miseritur
autem ut angulo vel acuto vel recto feratur,
omnino incidit. Cum ergo quòd re-

ut veteret, quo minus directè motus agatur,
riter dicitur quæ fertur, & eius impetum
mirum prohibere potest. Ut igitur in spe
ls extremum lineæ rectæ quò se aspectus
iecerit idem refringitur: ita in ijs quæ fe
ntur, fieri ex aduerso solet, quippe cum an
o tanto retorqueantur, quanto vertex cõ
lerit. Ita enim intelligendum est, vt trãs
ri simul & angulas & delatio debeat: quo
to in angulos resultare similes, esse neces
salam est.

ORVM QUÆ AD RES
animatae pertinent, scilicet deci-
mifima, quæ
fines III.

CVR hominæ qui corpore cõstant
immodico, maiores tunc esse viden
cũ appropiati modicis inspiciuntur: An
ed res modica vnũ est, & moderatio vnũ
m maximè. Vnum autem quod est, id
cium esse postulat, indiuiduum autem
us: res verò immodica, multa pro sui di
minis ratione ostendit. Quamobrem vt
n per sese magnitudines inspiciuntur qua
nam sint, latere facilius possunt: ita
n collate in propinquo spectantur, late
non possunt. Ergo vnum esse appa
quod indiuiduum est, spectatur: quæ eius
s modici ratione exultat: immodicum

p 1 por

porrò, vt quod plura fit, suspicionem plurius suggerit. Et maius propterea esse videtur, quod vnum cum sit, plura esse videtur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continentiam, & numeri propter partium inæqualitatem: itaque cum vtrum obtineat incrementum, meritò maius esse apparet, cum spectatur ad id quod simplex est atque vnum.

2 Cur animantia omnia, & ea quorum pes terra continentur, crescere potius in longitudinem soleant? An quòd ter longitudo augeat, bis latitudo, semel profunditas. Longitudo enim principio fit, primoque principio existit, itaque primò sola, secundò cum latitudine, tertio cum profunditate augeatur. Latitudo autem bis, videlicet per se, & vnà cum latitudine crescit.

3 Quonam modo prius & posterius ea debeant? Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano vixerunt nobis priores sunt, & his ipsis priores qui superiores: atque hunc modum in infinitum, vt qui superiores sunt, iidem priores habeantur. An si initium, & medium, & finis sint vniuersi, cum quis senescens ad finem peruenerit, rursus ad initium reuertatur, prioraque sint qui propius ab initio absunt, quid verat nos initio minus distare? at si minus distamus

quoque priores possumus, ut si cœli, syde-
 q; cuiusque delatio quadam agitur circu-
 ls. Qui non etiam rerum caducarum or-
 sit talis atque interitus, ut eadem rursus
 antur ac pereant? veluti etiam vulgò di-
 ar, circulum res esse humanas. Igitur ho-
 nes numero quidem eosdem semper esse
 sere, furor est: specie verò seruari eosdē,
 bari melius potest. Itaque vel priores
 esse possumus, talēque aliquis statuet
 nem, ut eodem sit repetendum, unde or-
 extiterit, cogitandumque ordinem con-
 um, ac semper eodem constantem teno-
 Homines enim idcirco perire Alcmaeon
 nit, quod suum initium fini coniungere
 possunt. Scitè perhercle si quis non ar-
 recenscat, sed formula quadam eius ver-
 accipiat. An si circulus sit, circulus au-
 vna & principio & fine careat, priores
 ue nos illis, neque illi nobis esse propin-
 quate initij possunt.

*ORVM QUAE AD LITE-
 rarum studia pertinent, sectio deci-
 ma octava, cuius quæstiones x.*

○ V R alios si legere cœperint som-
 nus occupat, etiam nolentes: alios
 are volētes liber susceptus reddere per-
 es potest? An in quibus motus spirita-
 unt, scilicet ob frigiditatē vel naturę vel

P 3 ma

materiae melancholicae, qua excrementum spiritale crudum causa frigiditytis consistit, licum intelligentia mouetur, insilensq; allicui intelligere nequit, repellitur motus alter qui refrigerandi vim habet: itaq; potius dormire incipiunt. At ubi aliqua in re suam intelligentiam firmarunt, quod lectio facere solet, nimirum a motu spiritali illo mouetur, cum nihil sit quod eum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autem secundum naturam habitus est, eorum virtus intelligendi cum aliqua in re consistit, nec vane se dispergit, cetera quoque sita eo in loco haerent, quorum requies somnus est. Vbi autem mens constitit, & quasi fatigata incubuerit, caput aggrauat, utpote quae sita eo sit, somnumq; inducit: at cum secundum naturam animus noster agitur, nullo tum somno premitur: tum enim maxime viuunt, vigiliae autem quam somnus causa potius est, cur viuere valeamus.

2. Cur contentiosa disputatio ingenia exercere possit? An quod in eo disputandum necesse accedit, ut crebro quis aut vincat, aut vincatur: protinus ergo contentiosus hic homo redditur, quando vel vincendo per litiam magis magisque adducitur, ut in contendendo perseueret: vel victus enititur, quod amisit recuperet. Quod idem vel i

certandi generibus euenit. Quāobrem inter pugnandum, quanquam quis in-
tor est, tamen cessare minimè patitur.

Cur homines in orando exemplis & fa-
bus potius gaudent quàm commentis? An
discunt, quia & discunt, & celeriter discunt:
per exempla & fabulas facilius disci-
Sunt enim quæ explorata habeantur,
articularia sint. Ratio autem commen-
demonstratio ex vniuersalibus est, quæ
us quàm partes nouimus: ad hæc ijs cre-
magis solemus, quæ plurium testimo-
confirmantur. Exempli autem & fabel-
testimoniorum speciem gerunt: fides au-
perfacilis est, quam testimonium fece-
additur, quod verisimile quisque liben-
discit: exemplum autem & fabellæ rem
nisi similem docent.

Cur oratorem, Imperatorem, & merca-
m callidum appellare solemus: tibici-
n, hystrionem, hoc appellare nomine nō
mus? An quod horum facultas sine cu-
tate est: nititur enim tantūmodo ad ob-
tationem: illorum autem conatus omnis
ulus acquirendum sibi contendit: bonus
orator, & imperator, & mercator est, *ἀγορῆς,*
ulus sibi acquirere potest: calliditas au- *calliditas*
acquirendo maximè sita est. *vehemen*

Cur hominē philosophū differre ab ora-
tia.

P 4 tore

lore putemus? An quòd alter quidnam instituta sit cogitat, alter qui iniustus sit aliqui spectat: & alter qualis nam tyrānicus teneat, alter tyrannum quempiam esse animaduertit.

6 Cur in ijs studijs quæ aliqui sibi delegant, quanquam interdum prauis, libentius tamē quàm in honestioribus versantur? ubi gratia, præstigiatores aut minimum, aut tibicinem se potius esse quàm astronomum aut oratorem velit, qui hæc sibi delegerit. An volunt quidem nonnulli res honestissimas tractare, sed quoniam minus sibi confident posse efficere, ideò non ita agunt. An quòd rem in qua sese quisq; posse præstare arbitratur, eam deligit sibi: quàm autem deligit, eidem operam dat, illi obsequens partem diei maximam, ut se ipse vincat, sequi sit præstantior. Quinetiam quæ principibus aliqui sibi delegerint, quibûsq; insueuerint. In ijs ne iudicare quidem possunt, quidnam melius sit: animus enim eorum corruptus est propter prauas delectationes.

7 Cur alios si legere cœperint somnus occupat, vel nolentes: alios vigilare volentes liber susceptus reddere peruigiles potest. An in quibus motus sunt spirituales, ob frigiditatem vel naturæ vel humoris, multipliciter humore excrementum spiritale causa frigidi-

dit

nitatis consistit, ijs cū intelligentia moue-
ar, insitensq; alicui intelligere nequit, ex-
ellitur motus alter: itaque potius dormire
incipiunt, cū non multum sua intelligen-
la mutantur: motus enim spiritalis ille su-
eratur & vincitur. At vbi aliqua in re suā
telligentiam firmarint, quod lectio facere
olet, nimirum à motu illo spiritali mouen-
ur, cū nihil sit quod illum repellat: itaque
ormire non possunt. Quorum autem ha-
itus secundum naturam est, eorum virtus
telligendi cū aliqua in re vnā consistit,
ec variè se dispergit. Cætera quoque sita
odem in loco hærent, quorum requies som-
us est: vbi enim pars vna, quæ potissima
t, institerit, cæteræ quoq; partes insistere
olent, perinde ac in copijs quæ versæ in fu-
m fuerint, agitur. Natura enim sursum
fertur quod leue est: deorsum autem defer-
ur quod graue est. Cū igitur anima secū
m naturā mouetur, non dormit: ita enim
habet: at vbi constitit, & quasi fatigata
ccubuerit, mens immutat, & vapores cras-
ores sursum sese effèrentes ad caput, faciūt
mnum. Lectio verò prohibere somnum
deri sanè pōt: quòd non ppter ea est, quia
ntisper intelligimus (anima enim tūc ma-
s definitur) sed quia mutatur, & ideo in-
omnia euenit: nam intellectiōes illæ vigi-
p s les

les sunt, quibus anima quærat & dubitet, nō illæ quibus assidue contempletur: cū illæ faciant indefinitionē, hæ non faciant.

8 Cur in disputationibus contentio sit, negatio nunquam incidat? An quod apparet syllogismus, id est, ratiocinatio est: ratiocinatio autē in paucis continetur: quinetiam si prolixius agatur, interposito tempore paralogismus, id est, peruerſa ratiocinatio interea deprehendetur, & reuocare quod dederit aduersarius poterit.

9 Quamobrem libentius eas historias audimus, quæ rem vnā exponunt, quā quæ plures? An quod rebus magis attendimus notioribus, easq; libentius audimus. Notius autem est quod definitum: vnum itaque finitum est, plura autem infinito participant.

10 Cur nos rerum narratio oblectat, quæ nec nimium veteres sunt, nec admodum nouæ? An quod rebus diffidere procul absentibus solemus: quibus verò diffidimus, nunquā ijs oblectamur: at quæ noua admodum sunt, adhuc quasi sentimus: itaque de his

cū audimus, minimè oblectari possumus.

¶

Eorum

EO R V M Q V A E A D C O N -
centum pertinent, *sectio decima nona*
cuius quaestiones LI.

1 C V R tā in laborando quā in fruē-
do solatio tibiā adhibere solemus?
An ut laborantes minus angamur, fruētes
magis oblectemur.

2 Cur idem voce eadem, longius sentiri cū
alijs cantans aut vociferans, quā solus po-
test? An quia viribus vniversis, agere quip-
piam, vel premere, vel impellere, non tantu-
plum est, quantus singularum numerus est:
sed quemadmodum linea bipedalis non du-
plum, sed quadruplum quiddam describit, sic
composita omnia plus valent, quā eadem
diuisa. Ergo cū vnuerſo agitur ore, vocis
potentia constans, vnaque redditur, simulq;
aera propellit, ut prodire multiplex valeat:
quippe cū vox quae à multis proficiscitur,
multiplex sit, quā quae à singulis.

Nete

3 Cur maximè in can-
tando parhypaten, vox
rumpi non minus soleat
quā in nete supremis
que, quanquam cum in

Tetra
chor-
dium.

Paranete
Parhypate
Hypate.

teruallo ampliori? An quod eius cantus &
perdifficilis est, & cantandi primordium ob-
tinet. Difficilis autem propter intentionē
pressuramque vocis est, quibus in rebus ni-
mirum

mirum vrget:corrumpi autem quæque maximè solent, quoties labore acrius opprimuntur.

4 Sed cur hac difficilè, hypathe facilè cantatur, cùm nō nisi diesi discrepāt? An q̄ hypate remissior est, atque etiā leuius à constitutione ascenditur: hæc eadem causa est, quam obrem ad vnam cantari videantur, quæ ad hanc paranténq; cantantur: agendum est enim cum intentione, conditioneq; aptissima moribus pro voluntate & instituto. At consonantia, vt existat, quænam causa sit.

5 Cur suauius cantilenam quam nouimus audire solemus, quàm eam quā ignoramus? Vtrum quia cùm quòd cātatur agnoscimus, tunc melius patet, quia veluti calcem quod spectat assequitur: id autem contēplatu suauē est. An quòd discere lætabile est: cuius ratio est vel in capiēda doctrina, vel in vten- da, agnoscendaque versatur: addo etiam quòd res solita suauior, quàm insolita auribus accidit.

6 Cur immutatio & varietas in cantando tragicū sit? An ratione inæqualitatis hoc eue- nit: afficit nanque tristitia, quod inæquale est, accommodatúrque magnitudini calami- tatis, aut mœroris: contrā quod inæquale at- que continens est, minus id flebile auribus accidit.

Cur

Septa chor- lum.	{	<u>Nete</u>	7 Cur veteres cūta se
		<u>Paranete</u>	ptem fidibus concen-
		<u>Paramese</u>	tus disponerent, hypa
		<u>Mese</u>	ten, non netem relin-
		<u>Lichanos</u>	quebāt? An falsò id di-
		<u>Parhypate</u>	citur: earum enim v-
		<u>Hypate.</u>	tranque seruarunt, sed
			tritē adimere solebāt?

An non, sed quia grauior sonum potest acutioris, idcirco neten reliquerunt: ergo hypate magis antiphonum quàm nete reddebat: nam vt acutum vim desiderat pleniorē, sic graue exprimi facilius potest.

8 Cur grauis sonum valeat acutè? An quia maius quod graue est: quippe tum vt graue obtuso, sic acutum acuto angulo simile habeatur.

9 Cur solitarias cantilenas suauius audire solemus, si ad tibiam, aut ad lyram vnam cātantur, cū tamen ad fides, canticūque idē modo vtroque peragatur. Nam si idem ita amplius sit, plus ad plures tibias, atque etiā suauius esse oportet. An quoniam euidentius in assequendo quod spectatur est, cū ad vnam vel lyram vel tibiam cantatur: ad plures verò suauitas seruari non potest, cū cantilena offuscetur, totāq; penē deleatur.

10 Cur si vox hominis suauior est, non eius qui sine sermone cantat, suauior prouenit,
verbi

7. *ῥῆμα* - verbi gratia teretantis, sed tibia lyraue sua-
 7. *ῥῆμα*, tere- uius sonat? An ne illa quidem, quæ vocabu-
 tātis, seu lis articulata emittitur, æquè suavis est, nisi
 laſcīuēa per simulationem formetur. Cæterum ope-
 nentis. re ipſo efficitur, vt gratior ſit: vox enim ho-

minis ſuauior conſtat. Oris autem inſtrume-
 ta pullandi vim obtinent pleniorē, quam
 obrem ſuauius cantatur quàm teretatur.

11. Cur vox aut ſonus deſinens acutior ſit.
 An quia minor, vt quæ faſcia imbecillior ſit.

12. Quamobrem quæ grauior è ſidibus eſt,
 huic ſemper actus modulandi committitur.
 Nam ſi proxima quoque à media pullanda,
 ſit media tātum, nihilominus reddi medium
 poteſt. At ſi media ſubiungenda eſt, per pro-
 ximam à media idem reddi non poteſt. An
 quia magnum, quod graue eſt, itaque validū
 eſſe neceſſe eſt: & in eſt profeſſio in magno
 paruum eſt: & quidem duæ nete in hypate
 efficiuntur, ſi intercipiatur.

13. Cur in conſonantiā diapason graue qui-
 dem acuti antiphonūm uccipi poteſt, grauis
 verò acutum non poteſt? An maximè quòd
 in vtroque modulus vtriuſq; contentus eſt:
 ſed ſi minus, certè in graui acutum eſt, maior
 enim hoc eſt.

14. Cur antiphonum diapason conſonantiæ
 ita latitat, vt vnisonum eſſe videatur, velut
 in punico, aut atropo? quæ nanque poſſunt
 in

n acutis sunt, non vnifona, sed ex propor-
tione sibi diapason concinentia respondent.
An modus proportionis facit, vt sonus qua-
si idem esse appareat: proportio enim in so-
nis aequalitas est: equale autem omne ad vni-
tatem referendum est. Hoc idem in fistulis
tiam euenit, vt falli aures possint.

5 Cur genus cantilenæ, quod lex appel-
latum est, non per antistrophos olim age-
batur, quum tamen cæteris chorearum can-
ticis antistrophi vsus non deesset? An quod
olim leges à magistris certandique peritis a-
debantur, qui quum iam egregiè simulare
valenterque pertendere possent, cantum &
prolixum & varium conficiebant: itaque
et verba, ita etiam moduli numerique varietate
abinde simulationem in sequebantur: imi-
tari nanque modulamine potius quàm voca-
culis necesse est. Quamobrem dithyram-
bi etiam postea quum simulari ceperunt,
antistrophis amplius non vtuntur, quan-
quam plurimum antè vterentur: cuius rei
causa est, quod olim homines liberi atque
ingenui ad choream adire solebant: itaque
multos esse, qui fungi cantu certatorio pos-
sent, erat difficile: quapropter illis in mo-
do fuerat, vt modulos enarmonios canta-
rent. Vnus enim crebriò cantilenam mutare, & con-
trariamque contraxere facilius potest, quàm cinnos.
multi

multi: & qui certat, facilius quàm qui more
conseruat: quocirca simplicius illi modulari
debuerant. Antistrophus autem simplex est
quippe qui numerus sit, vnitateque mensu-
retur. Hæc eadem causa est, cur in scena nul-
lus, in chorea plurimus antistrophus vsus sit.
Histrio nanq; simul & certator & simulato-
est: chorus autem minus imitatur.

16 Qua de causa dissonantium copulatio
quod antiphonum nominamus, suauior, quàm
consonum est? An quòd expressius ita con-
sonantia percipi potest, quàm cum voce conso-
na addita cantatur: alteram enim vocem id
sonare necesse est, itaque duas ad vnā res-
nare, quæ tertiam offuscare faciliè possint.

17 Cur sola diapason consonantia cante-
μαγὰς-tur? hanc enim magadare, nec vllā aliam co-
μαγὰς-sueuerunt. An quòd hæc sola ex fidibus inte-
gadare, sese obsonis constat: atqui in obsonis etiam
vel for- si alteram canis, idētidem efficit. Voces enim
san ma- ambarum vnā quodam modo illa continet.
gadiffare Ergo in hoc consonandi genere cum vel v-
pro ma- nā canitur, consonantia tota perfici potest.
gadide, & cum ambæ, aut cum altera canitur, alter
vti quid tibia sonatur, vna quasi de duabus exultat.
magadis. Atque ita efficitur, vt sola hæc cantilenā p-
Vide a- tiatur, eò scilicet quòd obsona vocem obti-
pud caliū nent nerui eiusdem.

18 Sed cur solis obsonis datum hoc est? A-

quod

quod solæ pari interuallo distant à media:
aque medietas similitudinem quandā sono
im efficit, vt sensus aurium ambas, & eandē
extremas esse dijudicare videatur.

Cur in diapente & diatessaron consonan
tis nunquam antiphonis cantatur? An quod
non eandem consonandi ratio in ijs est, quæ
diapason concinentia: quippe cū in illa
avis eundem ad proportionem modum ob
neat, quem acuta acuminis: itaque fit, vt &
idem quasi & diuersa vox oriatur: at verò
diapente atque diatessaron concinentijs
non ita est: quamobrem sonus vocis oppo
se perpendi non potest, quoniam idem
non est.

Cur si quis cæteris omnibus neruis con
sonatis, medio verò inconcinno pulset in
strumentum, non solum cū ad medijs sonū
peruenit, sed etiam cæteris modulandi par
tus anget aures, modūque incompositū
disparatūque eliciet: sed si lichanon, aut
eum sonum alium mouerit, tum discrimen
extraxat apparebit, cū eum pulsarit, quē
mouerit? An ratione hoc euenit optima, quā
quidem omnia egregia modulandi gene
re medio neruo sæpe vtuntur, omnesq; pro
fudicines crebrò ad medium veniunt, & si
cesserint, mox redeunt eodem, nec vllum
num toties repetunt. Ergo quemadmodum
q adem

*Lichanō
sonum ex
musices
arte de
prehende
ris.*

ademptis ex oratione quibusdam coniuncti-
nibus, vt $\tau\epsilon$ & $\tau\epsilon\iota$, oratio minus græca reli-
quitur: alijs verò quibusdam detractis, nihilo
insuauior accidit, eò quòd alijs sæpe in-
cendo vti necesse est, alijs minimè: sic etiam
medius veluti coniunctio est sonorum, ma-
ioremque elegantiorum: quoniam eius sonus
fumi sapissimè soleat.

21 Qua de causa qui grauius cātant si ab-
nāt, deprehendi facilius possunt, quā qui ca-
tant acutius? nec verò secus in numeris ac-
cidit: euidētiores enim qui peccāt in granioribus.
Vtrum quod plus temporis graue obrinet, plus
autē plenius à sensu aurium percipi potest?
An quod in tempore ampliori agitur, hinc etiam
plus sensus adhibetur: velox autem & acutus
facile suam ob velocitatem latescit.

22 Quam ob causam multi cū cātant nu-
lius numeros seruant quā pauci? An quod
multi melius vnū suūque ducem aspiciunt
tardiusque incipiunt: itaq; facilius assequi
idem possunt, quippe cū in accelerādo ex-
citat vt plus erroris committatur.

23 Cur nete duplo acutior est hypate? A-
primum, quòd cū nervus parte sui dimid-
pulsatur, & totus diapason concinentia ex-
tat: quòd vel in fistulis æquè perspicere li-
cet: vox enim quæ per medium forā em-
git, diapason resonat, cū ea quæ per tota
fist

fistulam promittitur. Quinetiam in ceteris du-
lo intervallo capi diapason consonantia no-
mus: nam & qui tibias perforant, ita dispo-
ere solent: & qui fistulas aptè concinnant,
tremam tantum cera marginant foraminis
principalis: neten verò ad dimidium implet.
t in triquetris nervi, quorum alter longitu-
ne dupla, alter subdupla est, æquè intenti
diapason consonantiam reddunt. Genus au-
tem concinendi quod diapente nominatur,
equaliter constat: quod verò diatessaron
vocamus, intervallo scilicet tertio continetur.

24. Cur si quis neten
pullatam apprehende-
rit, hypate sola resona-
re videbitur? An quid
tinnitus, qui ex hac p-
fici solet, sono illius
maximè conciliatur &
cognuit, utpote qui cō-
sonus sit. Ergo quia suo
con simili concrevit, so-
napparet: ceteri verò incerti suam ob exi-
tatem occurrantur.

Cur utrumque medium in concentibus ap-
pareat, cum inter octo nullū medium sit?
quod olim cōcentus septem nervis cōsta-
re, septem autem medium obtinent.

Cur i acutū magna ex parte vox aberrare

q 2 con

confuevit? Vtrum quòd facilius acutum quàm graue cantatur. An quòd acutum graui deterius est: peccare autem non aliud est, quàm rem agere deteriolem.

27 Cur inter omnia quæ sensum patiuntur solum id mores obtinet, quod obuiam auri- bus esse potest? Nam & si quid sine sermone modulamur, mores tamen præ se ipsa modulatio fert, quos non color, non odor, non sapor gerere potest. An quòd motum solum homines obtinet, non dico quem strepitus reddit (talibus enim vel cæteris adest, quippe cum etiam color nostrum mouere aspectum possit) sed quem cum intelligi volo, quem genus id strepitus subsequenter sentimus: hic enim similitudinem gerit, tum in numeris, tum in sonorum ordine acutorum & grauium, non in mistione, quod esse in cæteris sensibilibus non potest. Atqui motum eiusmodi sibi actio vendicat, quæ morum index proculdubio est.

28 Cur leges pleræq; cantilenæ appellentur? An quòd homines prius quàm literas scire leges cantabant, ne eas obliuioni mandarent, quòd etiam nostra ætate Agathyrsis in memoriam est. Ergo primas quoque posteriorum cantilenarum eodem appellauerunt nomine, quo omnes superiores vocabantur.

29 Cur numeri musici & modi qui vocantur sunt, moribus similes sese exhibent: sapor

ve

erò aut colores, aut odores, nullam eiusmodi similitudinem gerūt? An quòd numeri muci & moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res est, morēsque condere potest. Sapo- res verò aut colores hoc idem æquè conficere non queunt.

o Cur neque subdorium, neque subphry- ium genus in tragædijs choricū habeatur? An quoniam antistropho carēt, vtpote quæ scenica sint, imitationiq; accommodata.

r Cur Phrynicus, cæteri q; eius ætatis mu- ci, modulandi potius scientiam exercebāt? An q̄ tum in tragædijs carminis vsus moda- minum longè amplior erat.

2 Cur diapason consonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, vt diateffaron, vt diapente? An quòd priscis nō pluribus uti- meruis quàm septem fuit in morem: deinde Terpander tertia exempta neten adiunxit, & eius temporibus diapason hæc appellata est consonantia, non diaocto, quippe quæ se- tem, non octo constaret.

3 Quamobrem aptius de acuto in graue ca- litur, quàm de graui in acutum? Vtrū quòd ita fit, vt à suo inchoetur principio. Nerus- nim qui medius & dux est, acutissimus pri- mi tetrachordi habetur: illo autem modo nō à principio, sed à fine exordiretur. An quòd

9 3 gra

graue generosius sonantiūq; ab acuto oriri potest.

34 Cur bis diapente, aut bis diatessaron consonantia cōponi non potest, bis autē diapason potest? An quòd non bis diapēte, nec bis diatessaron instrui potest, sed diatessaron ac diapente proportionēs apte in vnā diapason continentiam copulantur.

35 Cur diapason cōsonantia omnium pulcherrima est? An quòd integris terminis huius proportionēs continentur, ceterarum autem non integris. Cū enim nete duplici ad hypaten sit, quocunque in genere nete duo tenuerit, hypate vnum habebit: & vbi hypate duo, nete quatuor resonabit, ac ita deinceps. At verò eadem nete mediæ sesquialtera est: proportio nanque sesquialtera, qua consonantia diapente concluditur, non integris numeris posita est: maior enim minorem intra se cōtinet totum, & partem eius dimidiam: quamobrem non integrum cum integris comparantur, sed partes intersunt. Consonantia quoque diatessaron proportionē sesquitertia continetur, quæ terminis constat, quorum maior minorem intra se totum continet, & insuper tertiam eius partem. An quod ex ambabus consistit perfectissima est. Et quoniam modulandi mensuram hæc tenet, meritò omnium elegantissima.

missima constat:

16 Cur si nervus medius ex suo intentionis modo dimotus sit, cæteri quoq; omnes sonos incompósitos reddent: sed si integrè illo manente aliquis ex cæteris sit dimotus, solus hic aberrabit qui modo suo caruerit? An ratio concinendi nervis omnibus apta intentione continetur, quæ non nisi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus est, ordoque ratione illius disponi singularis debet: ergo sublata continendi continendique causa, concertus æquè custodiri præterea non potest. Cum tamen nervo medio sibi constante vnus ex cæteris aliquis discreparit, meritò illius pars dūtaxat deest: cæteri nanq; omnes modum suæ concinentiæ servant integrum.

17 Quare cum vocis acumen effici momentò possit exiguo, gravitas autem non nisi magno proveniat? Vt enim graue ob multitudinem graue est, ita acutū ob velocitatē acutum existit. Cur inquam, si ita est, malus negotium canticum cecinisse acutum, quàm graue sit? & quidem pauci reperiuntur, qui uperna cantare valeant. I.eges quoq; acutæ & arduæ, difficilè idcirco cantantur, quia intentæ vehementius sunt, quanquā minus negotij sit mouisse quod exiguū, quàm quod multū est. Itaq; vel in aere hoc idē accidere

q 4 opor

oporteret. An vocem è natura mittere acutam, non idem est quòd acutum cantare: le mittunt quidem acutam vocem omnia quæ natura sunt imbecilla, eò scilicet quòd aer parum, non multum ciere possunt: parum autem aeris velociter fertur. Vnde hec tic id est, qui consumpto corporis habitu emarcuerint, acutam proferunt vocem. At verum acutum, nisi viribus valeant, cantare nō possunt. Cuius certè indicium, quod velociter ferri solet, quod vehementer fertur. Ita bonum virium index acutum est, cū supernum cantare admodum difficile sit: grauiæ autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis denique omnibus concinendi generibus oblectari omnes consueuerint? An quòd motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus est? Indicium, quòd pueri adeò nuper æditi hi ipsis moueri oblectarique possunt: modis tamen adiecticijs canticorum vt delectemur efficere assuescendi ratio potest. Sed enim numeri propterea mulcent, quia ratum ordinatumque computandi numerum habent mouentq; nos pro sua æquabili serie ordinatè. Motus enim familiarior naturæ est ordinatus, quàm inordinatus: itaq; secundū naturam hic magis esse probatur. Argumentū quod cum ordinatè & laboramus & bibimus & comedimus

edimus, naturam virēsque nostras & serua-
 us & augemus . Contrā, inordinatē cūm
 imus, deprauamus naturam, atque de suo
 statu dimouemus: morbos enim naturalis or-
 dinis corporum esse motiones nullum du-
 bium est. Consonantia verō demulcere ideo
 potest, quod mistio siue temperatio contra-
 riorum est iunctorum aptē inter sese, portio
 inque inuicem custodientium . Portio
 tur ordo est, quem modo natura suauem
 e proposuimus . Et temperatum quoque
 ne suauius quā intemperatum est, prae-
 tim si cūm sensibile sit, pariter vim ha-
 at vtriusque extremi, quemadmodum cōso-
 nantia ex portionibus temperatur . Et pro-
 portio ipsa amborum extremorum poten-
 am aequē in consonantia tenet.

Cur suauius antiphonum æquisono est?
 quod obsonum quoque consonum diapa-
 son est, quippe cūm ex adulescētibus virisque
 sistat, qui ita distant inter se tonis, vt nec
 hypate. At omnis consonantia sono sim-
 pli suauior est. Cur autem ita, dictum iam
 atque omnium suauissimē diapason perso-
 æquisonum autem illud simplici conti-
 ri sono conspectum est.

Forsan

Cur sola in diapason consonantia ma-
 dari solitum est? An quia vt pedes carmi-
 am portionem, aut paris ad par, aut dupli-

legendū,

magadis

fari.

9 5 ad

ad subduplum], aut aliquam aliam inter
 obtinent: ita soni quibus consonantia con-
 tinetur, motus portionem inter se aliqua
 seruant, & rationem clausulæ. Cæteraru-
 igitur consonantiarum alterius termini in-
 perfecti sunt, cum finiant ad partem: quan-
 obrem fieri non potest, ut pari sint facu-
 rate. Cumque dispares sint, discrimen au-
 bus accidit, quo modo in choreis, cum ad fi-
 nem deuentum est, differentia ex amplio-
 re voce aliquorum exultat. Adde quod hyp-
 ate accidit, ut exitum soni circuitalis habe-
 cum nete: ultimus enim à nete ictus aeris
 ctus, hypate est: quod cum finiant in idem
 quatuor non idem fecerint, euenit ut opus
 absolui vnum communèque possit, non in-
 cus ac illis accidit, qui sub postremam cant-
 lenam pulsant. Nam etsi cætera operis ne-
 adhibita tibia peregerunt, tamen quod
 idem desierint, eo ipso fine magis delectantur
 quam discrimine agunt, quo ante finem di-
 creparint. Cum igitur in diapason conse-
 nantia ex diuersis, quod commune exultu
 suauissimum sit, magadare autem ex contri-
 rijs vocibus consistat, hinc magadare conse-
 nantia diapason consueuerunt.

41 Cur suauius cantum audimus quæ se-
 mus, quam quæ ignoramus? Vtrum quon-
 cum cantilenam agnoscimus, melius pate-

ut veluti calcem quod spectant assequitur.
hoc autem contemplationem facit suauio-
rem. An incidit, ut auditor vnà cum eo affi-
ciatur, qui notam illam exprimit cantilenā,
quippe qui aliquid succinat, sociūq; sese
habeat cantanti. Solet autem quisq; hilari
turōq; animo cantare, nisi aliqua coactus
necessitate id faciat.

Cur non bis diapente, aut bis diatessa-
ron reddi consonantia potest, ut bis diapa-
son coaptari solet? An quod diapente conso-
nantia posita in proportione sesquialtera
diatessaron verò in sesquitertia. Quod si
sesquialteri, aut sesquitertij numeri or-
dine disponantur, extremi nullam inuicem
proportionem habebunt. Neq; enim super par-
ticulares, neq; multiplices esse poterunt. At
diapason concinentia, quoniam duplari pro-
portione consistit, hac geminata quadruplā
inuicem proportionem extremi tenebunt:
q; cū consonantia sonorum inuicē pro-
portionem obinētium sit, proportionēq;
inuicem soni habeant, quibus diapason inter-
uallū continetur: penitus verò careant qui
diatessaron, aut diapente habitudine copulā-
buntur: idcirco soni bis diapason esse cōsoni pos-
sunt, ceteri non possunt, ob eam quam reddi-
mus causam.

Cur si q; neten cū pulsauerit apprehē-
dat,

dat, sola hypate subsonare videatur? An
 nete cùm definit elanguescitque, in hypate
 transit. Indicium quòd post hypaten pro
 nus neten canere aprissimè licet: etenim qu
 si neten præ se ipsa ferat, similitudo ex ea
 titur. Cùm autè echo quoq; ipsa cantus qu
 dam esse probetur (est enim vocis nete ia
 definientis tactio) tinnitúsq; ipse sono resp
 deat hypate, meritò ob suam affinitatē ne
 mouere hypaten posse videtur. Nete eni
 ubi se moueat apprehensa certò nouimus,
 hypaten cùm videamus in apprehensam,
 tamen eius sonum percipiamus, ipsam soni
 re credimus: quod in multis accidere solet,
 quibus scilicet neq; sensu, neq; cogitatione
 perpendere veritatē possumus. Ad hæc si m
 te ictu intentè accadat vt iugum moueatur
 nihil sanè mirum fuerit: eius autè motu ne
 uos omnes cōmoueri, sonumq; reddere ali
 quem probabile est. Sonus igitur nete ali
 nus ab cæteris est, & cùm definit & cùm in
 pit: cum hypate verò cùm definit, idem ex
 stit. Quòd si eius propriæ motioni adiunctu
 ipse totus esse illius videatur, absurdū hau
 quicquam haberi debet. Amplior autè qu
 sonus reliquorum neruorum promiscuus h
 exultat: quoniam illi quidem à nete qua
 impulsī, submissè vel lentè, & leniter ac m
 liter sonant, Nete autem ipsa fidium omni

mentissima sua tota potentia sonum
redit . Itaque secundaria eiusdem actio
trito superior esse quam cæterarum po-
t, præsertim cum leuissimo motu ipsa
ueatur.

Cur suauius cantilenam audimus cum
tibia, quam cum ad lyram cantatur? An
sine suaue quod mistum cum suauiori est,
uius redditur. Atqui tibia quam lyra sua-
ior est : ergo cantilena quoque mista cum
ia quam lyra suauior fit , quoniam quod
stum est, non misto est suauius, modò quis
sum amborum percipiat . Vinum enim
eto mulso suauius est, quoniam quæ natu-
permiscet , longè amplius temperantur,
am quæ à nobis miscentur . Vinum quip-
ex acido ac dulci sapore mistum est. Pro-
ri hoc idem potest vel malis punicis , quæ
molenta appellamus. Ergo cantilena & ti-
misceri sibi met admodum suam ob simi-
litudinem possunt: spiritu nanq; vtraq; con-
atur. Sonus autem lyræ, quoniam non spi-
ritu fit, aut minus sensibili quam tibiârũ, mi-
us voci immiscere se potest: q̃ cum ad sen-
in discrimen pariant, non immeritò minus
mulcent : quomodo dictum de saporibus
. Adde q̃ tibia sonitu, cognitioneq; sua
ores multos cantilenæ occultat. Sonus ly-
cum tenuis , vocique commisceri minus
ico

idoneus sit, ipse per sese patens, suumq; genus syncerum custodiens, omnes cantilenarum errores posita quasi regula patefacit. Cum verò multa perperam in cantando agantur, quod promiscuum ex erratis, recteque accipitur, provenit, deterius esse necesse est.

45. Cur nervum mediū inter septem vocamus, cum inter octo nullum medium sit? A. Quod olim concentus nervis septem constabat, quorum medium est. Eorum item quae inter extrema continentur, solum medium principium quoddam est: quod enim in medio situm est: eorum quae in aliquo intervallo a utroque vergunt, extremum hoc principium medium est. Cum autem extrema concentus nec & hypate sint, hisq; interiacet reliquorum soni, quorum medius nominatus, solus principium alterius tetrachordi est, iure medij nomen habuerat: principium enim idem est dumtaxat patuit, quod medium est eorum quae inter aliqua clauduntur extrema.

46. Cur melius multi cum cantant, servari numeros possint, quam pauci? An quod multi magis unum ducemq; respiciunt, aurius incipiunt: itaq; facilius assequi, idem possunt. plus enim erroris solus committi in celeritate. Accidit autem, ut suo duci multi quam pauci sint attentiores. Segregans verò sese, nemo eorum exuperata multitudine clarere potest.

erit, quanquā inter paucos facilius procul
obio poterit. Quamobrē inter sese ipsi per
potius quā cum principe certant.

7 Cur vox in partem acutam cantus ma
a ex parte degenerat? An quōd acutum fa
lius quā graue cantatur. Acutum igitur
ebrius cantant: dūmq; id faciunt errorem
ebrius committunt.

8 Cur veteres cūm neruis septem cōcen
s disponerent, hypaten non neten relique
unt? An non hypaten, sed eam quæ parame
nostra tempestate vocatur, toniq; inter
illū reliquerunt. Vltima verō densi in acu
m pro media vfi sunt, quamobrem mediā
roq; eam appellarunt. An quōd superioris
trachordi finis principium erat inferioris,
medium tono proportionem extremorum
nebat.

9 Cur tragoediarum choris neq; subdo
o, neq; subphrygio cātandi genere vti mos
st? An quōd modulum præstare concētus hi
equeunt, quo certē choris magnopere opus
st. Mores verō subphrygium obtinet vsui
erum deputatos. Quamobrem in Geryo
e excursus & arma eo ipso concentu agun
or. Subdorium verō magnificum, constans,
raueque est: quocirca omnium maximē
oncentuum citharæ accommodandum. Sed
æc ambo vti choris minimē congruunt,
sic

sic scenis esse familiariora probatur: etenim
 scena heroum facta dictaque simulat. Ve-
 terum autem solos duces fuisse heroas con-
 stat: populi homines sunt, quibus chori con-
 sistunt. Quapropter choro competunt me-
 res, modulique tranquilli & flebiles: ha-
 enim humana potius sunt, quæ minus ca-
 teri concentus præstare queunt, minimè quæ
 ipse subphrygius: hic enim animos lymphe-
 tis similes reddit, cogitque debacchari. *Idem*
 verò mixolydius nimirum illa præstare po-
 test: itaque eo ipso affici possumus. Sui-
 autem patibiliores qui inualidiores, quam
 qui validiores sunt: quamobrem id genus
 choro tribuim?: subdorio verò atq; subphry-
 gio agimus, quod choro non conuenit. E-
 nim chorus cliens quidam curatorq; ocio-
 sus: quippe qui beneuolentiam duntaxat huius
 exhibeat, quibus adest.

50 Cur sono grauiori mollior modulatus
 contineatur? An quòd modulus sua quide-
 natura mollis est & quietus, sed admisti ni-
 meri ratione asperior redditur, & mouetio-
 rum. Cùm igitur grauis sonus mollis quietus
 sit, acutus contrà mouens & irritans, profor-
 eorum quoq; qui eundem modulum habet
 mollior esse debet, qui grauior eodem mo-
 do continetur. Modulum nanq; mollem el-
 eorum dictum iam est.

C

Cur parium similiūque doliū, si
alterum inane, alterum dimidiatum sit, echo
diapason consonantia resultabit? An quod
hoc dupla dimidiati ad inanis existit. Quid
nim in istis potius quā in fistulis res eua-
net: motum nanque eundem acutiorem pu-
mus, quem velociorem. Amplioribus ve-
l aer tardius occurrit, ut duplis duplo, &
ceteris ad proportionem. Vtris quoq; du-
bus diapason ad subduplum consonat.

*ORVM QVAE AD STIR-
pium genus, & oleracea pertinent,
sectio vicesima, cuius qua-
estiones xxxvi.*

CVR aquam falsam apium recipit,
porrum recusat? An quod alterius
dix imbecilla, alterius valida est. Impati-
lius autem quod validius.

Cur in proverbio est, Mentha belli tem-
pre neque edito, neq; serito? An quia men-
ta refrigerare corpora potest, ut corruptio
constat seminis genitalis; id autem ipsum
uersum omnino est ad fortitudinem, atq;
animositatem, quamuis genere sit idem.

Cur aliqua fructu vacent, cum florem
beant, ut cucumer, cucurbita, malus puni-
? An his fructus non deest, sed ipsa pro-
uctibus habentur, quibus flos insidet. Fru-
ctus

Etus enim id est, quod florem gerit. Cucum-
ri autem florem inhærere perspicuum est.

4 Cur eorum quæ terra gignit, alia cocta
alia cruda sunt cibo idonea? An quibus su-
cus esculentus non protinus est, ijs decocti
dulcior redditur à calore: quibus autem sa-
por vel protinus gratus consistit, hæc etiam
cruda esitantur.

5 Cur alia elixa, alia assa melius edi pos-
sint? An quòd humidiora non eatenus hu-
meâri, sicciora non amplius exiccari ope-
ret: elixa autè humidiora molliorâq; omni
redduntur: quæ verò minus humida sunt, hæc
igne confecta sicciora prorsus evadunt.

6 Cur alia esculenta, alia inesculenta expe-
riamur? An causæ succus est. Quod enim à
ignis expers succum continet immitem, à
igne confectum, nihilo minus redditur, hoc
cibo ineptum penitus est: quod autem succo
esculento quidem, sed vehemētiusculo con-
stat, hoc pro condimento recipimus: quod
enim exiguo corpore vim magnam obtinet
id naturam condire potest ampliorum escu-
lentorum.

7 Quam ob causam stirpium aliæ ad se-
men usque vivere tantum modo possint, deli-
de cum semen tulerunt exarescant, ut genu-
herbæ, & quæ olera nominamus: aliæ nō, sed
sepius fructificare solitæ sint. Ipsarū etiam
viven

uentium ad semen vsque ferendum, cum
magna pars annua sit, genus apij, quod ab
grecis hipposelinum appellatum est, quasi
apium dixeris, anno postero fructum af-
fert, cumque attrulit, exarescit: cur ita? An
quia catenus vigent ætate, quatenus semi-
peruoque valeant: nam & homines ad annũ
necesse usque proficiunt, aut copia aut
consuetudine. Vbi autem semen ferre non
possunt, modo stirpium obarescunt
ne senescunt: quanquam alia ocyus, alia
tardius occidunt, idque portione. Sed quam ob
rem alijs longum vitæ spatium, alijs bre-
uius est, porro alterius interest disputa-
tis declarare: sed cū omnibus finis ac ter-
minus sit perfectio seminis, quibus vita bre-
ui tempore continetur, hæc semel aut certe
saepe. Quæ autem esse longæua natura
sunt, hæc saepe fructificare necesse est.
Immobrem quæ imbecillima sunt, ferre
plus valeant quàm semel, tum exarescāt.
Nec est: ac eorum ipsorum alia anno pri-
mo simul & semel en reddere, & vitam explere,
ratio sancit: alia postero, vt equapij.
Vnde verò praxalida surgunt, hæc annis plu-
ris post fructificare incipiunt, diuque vi-
uere possunt, fructificareque saepius,
et maiores.

ut si quis apiũ radice terens circũfodiat,

r z par

partique imæ panicum vndiq, ingerat, deinde terram accumulet, itaque irriget, radice mira magnitudine adolescent? An quòd natura panici fungosa & calida pabulum attrahit, conceptumque non sursum transmittit, patitur. Sed inter radicem contentum calore sibi indito concoquit, vt radicis amplissimum sequi incrementum necesse sit.

9 Cur si quis cucumeres, aut cucurbitas paruas paruas condiderit in terram, maiores multò efficiet? An quòd spiritus & sol exiccando incrementum impediunt, molemque tum minorem, tum crispiorē reddunt: quæ admodum & arbores, quæ loca vento solis exposita tenent, quæq; in cauis manent & rugis: alteræ enim magnæ fungosæq, fiunt, terræ parvæ & spissæ. Ast verò inter terrarum occulta, quoniam contrà afficiantur, contrariè euadant necesse est. Quinetiam quæ vas includim⁹, vt cucumeres in ferulis cauis ac regulis, & mala punica, aut quæuis mala in ollis, amplà redduntur & fungosa: contrà quæ detecta sunt, parua, solidaque augescunt in solo ambiente operculo, quòd alimoniam faciat largiorem: id enim obiectum facit, ne pabulum aut euanescat, aut arescat.

10 Cur plantarum acrium semina acriora sunt quàm radices & folia? An quòd semina omnia oriuntur, inq; cæteras omnes par-

ex eo veluti fonte quodam (vt quidam
unt) & sapes & odores deriuari necesse
est: nam etiam odores omnium vnà cum se-
minibus esse suaues incipiunt. Quod si acri-
us ceteris ex semine proficisci solita est,
tamen ipsum maximè esse tale ratio exigit.

Cur tenues radiculae acriores sunt? An
quod ampliores illae spatio temporis longio-
rius plenius concoctae mitescunt.

Cur capparum locis puenire cultis haud
facile potest? multi nanque tentarunt & ra-
dices translatae, & semine sparso, cum apud
nonnullos commodior capparum sit quam ro-
sa sed tamen efficere nihil potuerunt. Quid
ergo causae sit, vt cultis nesciat hospitari, in-
ta & auia persequatur, & maximè sepul-
cris adhaereat? Igitur de hoc ceterisq; ge-
neris eiusdem accepisse illud oportet, quod
in omnia eadem ex materia consistere so-
lent, aut augeri: sed sunt quae ex aliorum cor-
ruptione & principio consistant, & post au-
gescunt, vt pedunculi, & pili corrupto alimen-
to aut qua labe alia corporis prodeunt. Et
vt in corpore nonnulla excremento pro-
deunt alimenti, quod certè cruditas est, &
naturae vires superare non queunt, absce-
ssus quidem in vesicam & aluum, quae in
promptu maximè sunt: aliqua verò animal
producunt, itaq; in senectute & morbis haec

augentur: sic in terra alia concocto alimentum
& consistant & augentur, alia excrementa
aduersaque concretionem oriuntur. Cultus
autem officij est, ut concoquat reddatque
ficax alimentum, quo genus vite urbanum
que fructuum consistit. Quæ igitur mitigatio
tione, informatione que huiusmodi creatur
tur, hæc urbani vocabulo significamus, e
quod solertia hominis educata quasi erudit
raque meliora euadant. Quæ autem cultu
adhibita mitigare nequeunt, aut etiam ad
uerio habitu loci sui generis prodeunt, hæc
syluestria sunt & rustica, cultisque vivere
nolunt. Cultus enim dum ea melioribus
stituire moribus contendit, deprauat atque
peruertit: quippe cum à sua natura descendi
re nequeant, quæ orta sunt ex corruptione
quo in genere caparis quoque profectus est.

13 Cur si quis radicularum folia tempore
hyberno, cum maximè vigent, absciderit,
terram pedibus complanarit conculcarit
ut imbrem nullum admittere possit, radice
ipsa per æstatem amplitudine mira in
scit? An propterea quia ne corrumpatur,
causa conculcandi soliditas est, quæ hu
morem putrefacere prohibet: alimentum
quod aliter ad germen sursum transmi
teretur, radix sibi ipsa totum dispensat: ita
que vel amplior fiat necesse est, vel suo de

re radices alias mittat geminans modo ce-
arum: has enim multiplices effici nouimus,
quis annuas non euellat, sed tempore hy-
erno relinquat. At cum vim istam procreā
vt lateri ceparum natura dedit, sic radicu-
rum negarit, necesse profectò est ipsas il-
las crassescere nimiam ob copiam alimenti.

Cur si quis cucurbitas aut cucumeres
ad puteum sitos in ipsum dimiserit pu-
tum tempestinos, benèque operuerit, viri-
tas per annum totum seruabit? An quòd va-
r aquæ refrigerans efficit ne assiccantur,
quātque virides & vegetiores: & obturatio
& spiritus satis alere possunt, quæ iam
plenum creuerunt: permanendi verò fa-
cultas propterea datur, quòd relictis radici-
bus suppetit alimentum. Nam si quis cum
hæc fecerint, detractis sarmentis, præcisā-
te planta terram aggerarit, conculcaritq;
cum radices, cucumeres faciet præcoques
pote cum radix valeat conseruari. Haud
tamen cucumer annuam sortitur naturam,
vt viuere vltèrius potest. Ferent autem isti
fructum maturius, quàm qui semine pro-
creuit: quoniam radix bona pars scilicet
terris præcòdita iam naturæ habetur, quòd
is seminatis prius confici necesse est. Ter-
ræ autè aggregatio & constipatio, teporè in-
cipit, quò radix & seruari, & germē mittere

celerius queat. Vnde etiam fit, vt si quis per
 ἡμετέρας hyemem cucumeris semen in quallis situm
 nois, in aqua irriget tepida, & modo soli exponat
 quallis, modo collocet apud ignem, præcoques ad
 cen calla modum cucumeres faciat, si tēpore congru
 thulis. ad ipsum cūm quallis in terram demittet.

15 Cur non meridie, sed mane noctūe ir
 rigare consueuerunt? Vtrum ne solis feruo
 humorem absumat: an quòd si aqua calid
 fit, necabit quæ irrigantur.

16 Cur omne odoratum genus tam semi
 num quàm stirpium mouere vrinā potest
 An quia calidum est, concoctūque facile: ei
 ius sanè generis sunt, quæ vrinam ciere va
 lent. Calor nanque interior citò extenuat
 nec aliqua corpulentia odor cōtinetur. N
 & ea quæ minimè odorata sunt, vt allia, ca
 loris sui ratione vim mouendi vrinam ha
 bent, vel potius colliquandi. Seminum aut
 genus omne odoratum, calidum esse procul
 dubio nouimus: odoris enim natura calori
 aliquo omnino creatur. At verò quæ male
 olent, haudquaquam apta cōcoctioni sunt
 Esse autem non calida solum, sed etiam con
 coctu facilia debēt, quæ sint prouocatura vr
 nam, vt scilicet vnā descendendo humore
 extenuent.

17 Cur ocyus olus excaulescat, quòd semi
 ne vetustiori, vt trimo aut bimo prodierit
 quàm

quàm quod nouo? An quòd sicut in animan-
um genere semen id celerius affert quod vi-
et: ita etiam seminum, quæ vetusta admo-
um sunt, vim suam omnē exhalarunt: quæ
centissima, imbecilliora propterea sunt,
quòd excrementum adhuc procreationi mi-
me conueniens continent: quæ media tem-
ore, hæc humore inutili omni exacto, vali-
ssima esse probantur. Celerius igitur semē
fundunt. Id autē ipsum non nisi ex caule
ere est: quippe cū semen ex caule pueniat.

Quam ob causam ruta insita in ficum
elcherrima plurimāque proueniat? inferi
verò inter corticem, limoq; obducto fo-
tur. An quòd rutæ radix fomentum tepo-
mque desiderat: itaque cinere quoq; cir-
data iuuatur: ficus autem calida est, &
us succus omnium acerrimus docet, & fu-
is quem multum emittit. Habet igitur ca-
rem atque humorem talem, qualem etiam
is. Quamobrem si ille iuuare possit, fi-
s porro copiam ac vigorem eò magis præ-
bit, quòd humor cineris quidem non per-
uē affluit: fici verò irrequieto confluui-
nat, utpote cū arboris succus consumi
toto non possit.

Cur stirpium nonnullæ caulem semper
int inanem? An illis, quarum natura im-
bellior est, has raras inanēque emitte-

r s re

re caulem necesse est.

20 Cur in terra Attica fructus ceteri dulcissimi fiunt, thymum verò acerrimum est cum id etiam ipsum fructus quidē existat. An quòd ager ille tenuis siccusque est: quā obrem non multum humoris cōtinent, quā in eo nascuntur. Ergo quæ dulcia sua constant natura, hæc ob humoris contenti mediocritatem, ubi sol partem consumpsit maximam, facillè reliqua cōcoquantur: etenim multum concoqui negotium magnum est, mediocre expeditus cōfici potest. Vnde fit ut fructus, qui lege suæ naturæ dulces creantur, dulciores euadant: qui sicci è natura, non nimèque dulces proueniūt. suam ob inopiam tantam humoris retinent, quantum suo conueniat generi, quod dulce nequaquam est. Sol autem quantum dulcissimum fit & leuissimum, eximit. Itaque acerrimi relinquuntur, qui humore superuacuo carēt, quā fructus ceteri obtinent.

21 Cur pulegium & liriū, & cepe, suspensa florent solstitij tempore? An inest cruditas in his alimentum, quod ut hyeme concoqui ex frigore nequit, sic solstitio ex calore concoquens auget. Vtrum quia influxu carent assiduo, breui marcescunt. Etenim quā nullum alendi initium, nullum influxum assiduum habent, intercunt exiccanturque.

Qu

qua de causa accidit apud Scytas, ut fructum diu in terra maneat, propter apiam niuis: & ubi emerit, celeriter ebeat.

Cur cepe vnum tam acriter mordere oculos potest? unde nomen quoq; à Græcis ommyon impositum putant, perinde quia pupillam comprimere cogeret. Origanus vero nihil huiusmodi facit, nec aliud quipiam ex cæteris, quanquam acre: neq; enim Nasturtium, quod mordacius est, oblatum oculis efficit, æquè ut lachrymæ profluunt: cepe & cum oculis admouetur, & cum editur, lachrymas mouet. An quoddam genus discrimine euariat numerofo, quo sua cuique vis consistit, ratæque habetur. Nasturtium ergo, quia calidius est, recare quod colliquauerit, amplius potest: id extrudere lachrymam cum editur potest ad motum tamen ad oculos, nil propter. Nasturtium mouet, quia nullum mittit vaporem: est enim id & siccius & calidius. Origanus, cæte-
rum id genus calida sunt leniter & sicca: quod lachrymas autem moueat, mordax id esse debet, & humidum & lentum. Quas ob res Nasturtium quoque lachrymam excutit, quamuis leniter mordeat: subiens enim irreptansq; cum ob lentitiam atque tenuitatem dolorem mouet, ac proinde humorem rabificat.

At

At cepe vim eiusmodi sanè habet, vt quòd & humore & vapore sit calido, tenui & len- to: itaque oculis admotum, eo quòd vapor eiusmodi est, humorq; tenuis commeat, lachrymas mouet: cùmq; editur, itidem trans- missa respiratione facere potest. Allium ca- lidum quidem est & acre, & humoris aliquid continens: sed lentum non est: itaq; lachry- mam mouere non potest.

23 Quam ob causam myrta collisa in ma- nu dulciora sentimus quàm integra? An què admodum racemorum acini vindemiati dul- ciores sunt quàm non vindemiati. Etenim musto quod natura suaue est, excerpti acini quasi condiumur: quippe qui vel extrinse- cus mustum resudent, at qui in racemo coha- rent, vtique inconditiores constant. Ergo myrta quoq; natura dulcia, intusq; suam dul- cedinem acinorum in modum vix continen- tia, vbi manu compressa conflictatq; sunt, diffusa intestina dulcedine, parte quoq; ex- teriore inopplentur: itaq; dulciora non im- merito sentiuntur.

24 Cur myrta enucleatiora sunt quæ mi- nora, & palmulæ nucleo penè vacāt quæ mi- nutæ adoleuerunt, & vuarum acini, qui pas- sim constiterunt, exigui vinacea vel nulla co- tinent, vel pauciora minoraq;? An quia mi- nus perfecta sunt quæ minora: Idcirco semē

con

continent indiscretum, cui perinde ut fini nucleus deputatus est : quamobrem & minora continent, utpote surculi quidem agnati exteriores, partibusque imperfecti, & minus dulcia, quam iustum continent nucleum : sunt enim minus concocta. Concoctio autem non nisi perfectio est.

5 Quam ob causam fructuum alij partem radici proximam habent amariorem, ut cucumeres: alij postremam superiorem, ut glandes? An quod alijs pars ista radici proxima cruciatur vescitur alimento, quoniam escæ confluuium per radicem frequentat: alijs quia sicci & siccatura sunt, postrema pars succo dulci concoctoque; inde absumpto iam plenius siccatur marcescitque; modo talis. Redditur enim unumquodque amarum, cum amplius exiccatur: ut oliuæ, ut glandes inueteratæ efficiuntur maræ.

6 Cur aliqua germinare non terra contenta, sed abscissa aut euulsa, vel recondita possint, ut caules liliorum, ut allia, ut cepæ? An quod omnes alimentum intra se continent, nec certo definitoque loco omnes oriuntur. Crevere autem unumquodque potest, non eo quod se continet alimentum, sed quod decoctum & digestum illud pabulum est. Continent igitur vel antehac alimentum, sed aueritum duntaxat incipiunt, cum tempus ad

ad id adest, cuius opera res illa effici potest
velut etiam oua crocodilorum tempus tutum
operiri sibi commodum nouimus: incrementum
tamen continuari non licet, quoniam
aliud non suppetat alimentum.

27 Cur allia & cepæ quò sicciora serantur
eò meliora possint euadere: cætera autem
teriora? An quòd omnia istiusmodi maximè
plena humoris conficiuntur: itaq; terræ com-
missa sicciora temperamento cominodo ge-
minare incipient. Adde quòd minus putrescant
cùm sicciora seruntur.

28 Cur allia & cepæ solæ ex plantis recens
dita germinare possint? An quòd humore
re alimentoque sunt refertæ. Copia igitur
alimenti est, quæ germen efficere queat
idque constat argumento tum squillarum
tum etiam bulborum, qui idem facere possunt.
Crescere autem quoque solet, cùm tempus
uenerit.

29 Quam ob causam quæ aqua frigida ir-
rigamus, dulciora, quàm quæ tepida eua-
dant? An quòd sic interclusum calidum sal-
sius est, ut calidius, quod salsius: dulce autem
ita contrarium, ut frigidum est, & alimento
oleribus humor est, unde saporum genera
oriuntur.

30 Cur allia cùm excaulescunt, plenius
quàm recens ædita olent? An quòd recentia
hu

amoris multum adhuc extranei continent,
 nō sit ut vim suā integrā habere nequeāt.
 Cum autem decocta iam sunt, secreto humo
 illo inutili, tum suum odorem syncerē
 ipiscuntur, qui scilicet acer est. Quinetiam
 teri nuper æditi fructus dilutiores sunt
 cepas recentiores ob eam causam minus
 res sentimus.

Cur fructus myrtorum non conditarū
 ngis quā folia defluant. conditarū autem
 ternatarūmq; alga, ut sit, folia defluāt, fru
 ctus adhæreant? An ita evenit non conditis:
 oniam natura sancitū est, ut fructus per
 decoctione flaccescant ac decidant: quæ
 idem decoctio repositis agi nō potest, sed
 enus tantū efficitur, ut algæ vapor prohi
 bit, ne humor fructus immutetur: folia cō
 cūm siccent, decidunt. Algæ autem, ut sal
 exiccandi vim habent. Ergo non idē folijs
 idit arbori adherentibus, & conditis, mo
 quo dictum est.

Quam ob causam cucumeres, cogno
 onto pepones, optimi palustribus planis,
 st, humidis fieri soleant, ut apud Orcho
 num, & in Aegypto: aquarum etenim
 rem terram esse Aegyptū putamus. Cur
 o cucumeres qui humidi sunt, & ob id
 tentes ac rigui minimè laudati, locis pa
 ribus quæ madida sunt, egregiè fiant?

Vtrum

Vtrum quòd ob terræ duritiā altius cogitur descendere. Solum nanq; limosum & planum maximè indurescit: qui autē altius innituntur, meliores euadunt. An quòd terra siccam esse oportet, quoniam cucumerum natura humidi sūt: ita enim sequetur, vt pertractum in medium veniant. Palustris vero si plana altāq; sit, alimentum nec exiguum præbet propter soli altitudinem, locūque ipsum: neque nimium, quoniam solum resistere necesse est.

33 Quam ob causam ruta & nonnulla pinguēta odora sudorum faciant foeditatē? An quorum in odore grauitas est atq; acritudo ea cum excrementitijs mista humoribus deprauare odores possunt.

34 Quā de causa rutā fascinationis remedium esse aiunt? An propterea, quia tum effoinari se credunt, cum aut voraciter edunt aut incommoditatum aliquarum tenentur suspicione, aut cibum habent suspectum quod capiunt: itaq; cum de mensa eadem quid prauatē sibi assumunt, participem intuentes quempiam faciunt, affanturq; cum impetiant, ne me fascines: ergo cibum cum perturbatione sument, nec quid bibent aut edent sine turbatione & flatu, qui vnā hauriunt & ingeratur. Quamobrem flatu ipso vel extrudendus effertur, cibus quoque vnā elat

is eijcitur, vel cū interclusus per humo-
m tenetur, tormina mouetur & cruciatus.
itur ruta præsitata vi sua & potestate cal-
storia, vas quod recipit cibos, relaxat, & re-
quum corpus itidem afficit: ex quo fit, vt
tus ille interclusus, transmitti atque sece-
re possit.

Quenam causa sit, vt origanus musto
recta vinū dulce efficiat: duas enim in am-
orā iniecisse heminas satis est. An quod
lit quātū in musto est, aquabundū & fecu-
tū sua siccitate in seipsa recipiēs, quibus
icet sapore confici austerū censemus: ar-
nēto quōd vīna, si quid aquae habeāt, sibi
tū, minus mollia redduntur: atq; & si diu
stare in fece sinantur, itidē fiet: & cū
m dulce molimur, vuas multum tempo-
soli exponimus, vt sol quantum sit dilu-
m auferat, & reliquum decoquat: hoc au-
idem facere vel origanus potest, quippe
e fit & sicca & calida.

Cur nigræ myrti fronde sunt frequen-
e quā albæ? An q̄ nigræ generis sunt
estrioris, cuius indicium, q̄ locis rusticis
proueniunt, minimēq; ex cultu mutan-
humida autem omnia fronde crebriore
duntur. Quod enim minus suos fructus
quare possunt, idcirco ad frondem ali-
ntum se vertit.

EORVM QVÆ AD FARINAM

nam & massam, ceteraque id genus

pertinent, sectio vicesima prima

cuius questiones XXVI.

1. C V R ptisana & farina triticea ob
instillato reddi possint candidiora
cùm rufum oleum sit? An quòd spumare
let, dum cum humore miscetur, quod nō
albescere est. Mistio verò versatu agit
tūque sit, & cum corpulentis humor con
mitti melius potest: quod sanè in ijs acci
dit, quæ aqua decoquit, atque ita candidiora
efficiuntur.

2. Cur cibus triticeus maximè corporibus
nostris competentior atque vefcentior
quàm ordeaceus? An quòd hic mediocre
habet lentitiam quàm cibus habeat, opor
tet, quippe qui adherere conglutinarique
corpori debeat: quæ res non nisi lentore
ci potest. Ordecum verò rigidius est: itaque
massa eius longè pertritavalius alit, quàm
parum attrectata.

3. Cur farinæ triticeæ primum, ordeacæ
vltimum candidius est? An alterum vt
rius circumfrangitur, id quæ agitur, cùm p
rimum temporis molitur: alterum vt m
lius atque tenuius, quam primum exprimi
tur: candidius autem in vtrisque quòd in
rius est.

4 Cur panes frigidi albiore cernuntur
quàm calidi? An eadem quodammodo causa
est, cur inueteratum quoq; oleum candidius
sit quàm recēs: causa nanq; nigroris humor
est: hic autem in hisce vtrisq;, vt recentibus
vberius continetur, sic tēpore prouectis par-
cius in superficie residet, propter euapora-
tionem. Euaporatur prorsus oleum vel tem-
pore vel sole: panis autem calore inde egre-
diente per refrigerationem: humor itaq; fri-
gidis iam euinuit, calidis adhuc inest.

5 Cur panes non saliti plus ponderent
quàm saliti, mod' cetera omnia pari habeā-
tur mensura? Contrarium nanq; verisimi-
lius dixeris cū sal adijciatur, & grauior sit
quàm aqua. An quia sal exicare potest, ex
quo incorrupta seruantur, quæ confecta sa-
le reponimus. Absumitur enim à sale, resicca-
turq; humor, qui ex calore putrescit: & in
pane igitur humor à sale cōsumitur, extraq;
afflatur: quocirca panes pridie facti leniores
quàm calidi sunt, utpote frigidiores, contra
is qui sale vacant, humor largior insidens
efficit grauiores.

6 Cur panes frigidi humefacti, si inuicem
tangant non cohaereant, calidi cohaereant?
An quòd frigidi lentorem suum cum vapo-
re vnā emiserunt, quo exacto conglutina-
ri non amplius queunt: humor enim quò

f 2 ma

maduere rigidus est. Calidi contrà lentor aliquid continent: ex quo fit, vt cùm madetis vapor emigrat, calor ob suam tenuitatem respiretur & euanescat. Glutinosum autem illud cum calore egrediens, seque cum humore permiscens, facit vt inter se panes cohæreant.

7 Cur farinæ triticeæ primùm, ordeaceæ ultimùm candidius prodeat? An quod ordeum rigidius, protinus obfrangi diffundiq; aptius est, quod maximè fit cùm diu contunditur. Triticum mollius est, atq; ob eam rem parte exteriori leuiter diducta, interior quæ candidior est expressa, primùm cõtunditur: est item in vtriusq; candidius, quod interius est.

8 Cur massa ordeacea, quò plenius tractatur teraturq;, eò minus aluum subducere uigatq; potest: triticea cõtrà quò plenius eò magis? An quòd triticea maiorem in modum contrita minuitur: lentum etenim quodque affici ita solet: tum ignis humorem panis vndique eximit, itaque rigidiusculum humore sublato relinquit. Deniq; quanto plenius contrectatur & teritur, tanto frigidius redditur: partes enim singulas deminui adagitatas, extenuariq; necesse est. Rigidius item omne cõcoqui facilius potest. Ordeacea contrà quò amplius pressatur & teritur, lentior & tenacior humore imbibito euadit.

max autem omne ac lentum diuidi sanè
tud facile potest: qua quidem diuidendi fa-
cilitate fit, vt ægrè concoquatur: quod enim
concoctionem recepturum est, digeri in mi-
na debet.

Cur massa ordeï contrita minor, tritici
amplior reddi potest? An quòd ordeï farina
assata contritâque compescitur atque con-
et, scilicet glutinamento humoris, quia ra-
& crassiuscula est: triticea quoniam spissa
modum est, colleuatur atque extollitur:
ssa etenim omnia subacta pertritaque
alescunt, & incalescèdo inflantur ac extol-
luntur: quomodo etiam caro perfricata ex-
latur.

Sed cur massa triticea in igne amplior
àm ordeacea reddatur? An quòd humorem
triticea continet indiscretum, qui cùm calfa-
tis egredi nequeat, scilicet ex pertritionis
pressu, mox spiritus de eo concalfacto hu-
ore nascitur: largior autem humor largio-
ri pariat spiritum necesse est.

Quam ob causam cùm mel tenacius quàm
aqua sit, farina mulso subacta rigidior red-
da, vbi decocta est, quàm aqua subacta? An
aqua feruore ignis cogitur atq; consistit:
mel cōtrahit quidem, sed non sine assicatio-
ritaque rem facit rigidiorē: causa nanq;
oris in siccitate est.

f 3 Cur

12. Cur biscoctus panis refrigeratus minuitur duritiem præ se ferat? An quod triticum de-
 cem quendam ac lentum succum in se conti-
 net, qui veluti anima eius est: indicium quod
 cum siccet, omnino exinanitur: cum autē v-
 poris aliquid sentit, mox eripit & coalescit.
 Ergo cum humor hic in farina quoque tri-
 tici insit, maximeq; in ea quæ purissima est
 efficitur, vt in massa ex ea ipsa farina con-
 fecta idem seruetur: argumentum quod deco-
 cta in pulvem redditur lentior. Vbi igitur pa-
 nis primò igni commissus est, portio rigida
 & leuis cum humore euaporatur, & quantu-
 in farina furfureum maximè est, totum deli-
 ritur: mox pane educto cum denuò massa
 tritatur pressaturque, pars farinæ tenuissi-
 ma & humoris lētissima, quæ solæ super sunt
 miscentur amplius sibi, tum quia tales am-
 plius euaserūt, tumque propter ignitionem
 fit enim mislura eorum tincturæ consimilis
 vt massa post trita similis farinæ illi elixa
 efficiatur, quippe quæ per trita iam prima, re-
 liq̃taque parte farinæ tenuissima, & humori
 lentissima, glutinosa & resiccabilis redditur,
 vbi ignē præsensit: nā & disiungi facile quod
 lentum est nequit, & humorē nullum per se
 ipsum emittit quod spissum est. Hac igitur
 eadē re panis quoq; biscoctus ob causas præ-
 dictas efficitur, itaq; minus durefcit, cū sem-
 per

inter se humiditatem contineat.
Cur nonnullis de genere cibi, ium humi-
dum sicci, multum temporis sine fastidio
possimus, vt cibo quem triticea ex farina
deaceae conficimus, & vinis austeris, & a-
lijs verò quamuis suauioribus, non ta-
m sine fastidio toties vti possimus? An
quod eorum quæ in cibo assumimus alia va-
lius alunt, suntque ad inundandum aptio-
ritaque vel vbi cibo priore consumpto va-
sumus, inest præterea facultas multa in
apore, quæ vt ad priorem corporis confe-
ctionem decocta est, sic ad finem, & ad succe-
ntem coquendi vicem cruda animaduerti-
tur. Cuius sanè generis pars plurima suauium
quæ enim pingua & dulcia & opima sūt,
nobis gustu suauissima sunt, eademq; o-
nia validè nutriunt, & decoqui possunt, lo-
que inundare quocunq; inter se ipsa dis-
tine distent. Vnde efficitur, si quis sese
olerit, vt facultas eorum diutius immore-
nec breui sensus deficiat: non enim so-
i pleno ventriculo satietas oritur, sed
est quoque alimonia cæteras in partes
ntidem vsu cuenit. An non id solum ip-
causæ est, verumetiam quod nonnul-
perquam modicè naturæ vsui sunt, no-
que familiarissimè conueniunt. Hæc e-
omnia quia secundum naturam sunt.

f 4 id

idcirco melius à corpore quàm dulcia recipiuntur, vt quæ præter naturæ rationem cile reſpuuntur. Alia verò alijs temperatibus congruunt: vt mel apibus ſecundum naturam ſic ſuppetit, vt eo veſci tantummodum poſſint, quanquam viribus ſunt imbecilliores. Itaque relinquendum quidem eſt quantum abſumatur, ſed id ex proportionem ad vires hominis. Quæ igitur è ſuauiſimis ita ſeſe habent, ea quopiam naturæ minus propria continentur, ſuauiſima quidem ſentiuntur, ſed parum temporis moram faciunt, & faſtidium pariunt. Quæ autem ſecundum naturam pro cibo deputata homini ſunt, ea ſemper appetimus, itaque ſit ratione naturæ, vt uſu quoque eorum aſiduo minus quàm ſuauium faſtidium poſſimus.

14. Cur eadem ex aſueſcentibus ſuauiſima, admodum crebro vrentibus inſuauiſima ſentiantur, cum tamen aſueſcere, ſit ſæpe & crebro quicquam facere? An quia conſuetudo habitum rei cuiuſpiam capientem in nobis efficit, non ſatietatem. Frequens autem uſio deſiderium explet: quod & ipſum quaſi cauſa quidam eſt. Habitus ergo cum exercitantur, augentur, atque proficiunt. Conceptacula verò inſarcta nihilo ampliora redduntur. Quod obrem conſuetudo cum exercitatio ſit, augeat habitum illum capientem. Quod autem uſu crebro

cerebro in cibo assumitur, infarcit quidem ex
 letque desiderium, quo expleto, non amplius
 eam recipimus: sed augere illud idem non
 potest, ob eam scilicet rem quam modò de in
 r tione retulimus. Ad hæc, nò ideò suavius
 consuetudo est, quia semper delectet: nã res
 iã solitæ molestæ sunt, si usu quis agit cre
 tiori, sed eo certè suavius agitur, quoniam
 peris principium libèter adimus, & diutius
 m facere eandem assueti, quàm non assueti
 alemus. Qua igitur re molestum hoc est,
 anquam suauè sit, hac eadem cætera quo
 e suauia efficere possunt: vtraque enim cū
 ebrò vel fiunt, vel pro cibo sumūtur, tædio
 os certè afficiunt: cuius sanè causa est, quòd
 os vires siue virtutes vel recipientes vel a
 entes, nò infinitas, sed finitas habemus: quæ
 oi quidem sibi quod modicè competat ob
 tuerint (id enim est. quod continuè ampli
 cari sentiat) alteræ satis explentur, alteræ
 gere nequeunt.

Cur panes, vt parum triti, sic nimium
 iti rumpantur? An quòd parum triti, quo
 am partibus minus connexis inter sese cō
 nentur, idcirco rumpi facile queunt: trita
 o enim partes copulat & coniungit: ergo
 o ipsi discrimine ad diruptionem paratio
 s reguntur. Adde quòd multum humoris &
 apromiscuum continent qui minus tritu

f s ram

ram pressuramque recepere: at quos nimis tritos igni mandauimus, ij sicci admodum sunt, quoniam humoris parum immodica agitatio tritandi reliquerit, idque decoctis totum exactum est. Igitur rumpi utrosque necessum est, quoniam humoris multum educitur: multum enim, ut absolute in his continetur, quos parum tritaueris: sic reliqui comparatione in ijs est, quos immodice agitaris.

16 Cur massa triticea candidior pertrita efficiatur, ordeacea nigrior? Vtrum quod per summa ordeacea nimiam assiccatur: calor autem humori permistus, candorem gignit. An quia cum calfacta est, humorem ad seipsam trahit, ut quæ partibus maiusculis conseret.

17 Quam ob causam farina aqua subacta melius coeat quam oleo subacta, quod tenacius est, quanquam glutinarius quod lentius est: oleum autem lentius quam aqua. An quod aqua tenuior est, ut visque quaque subire mollireque valeat. Cohæret item & cõprimitur inter se melius farina aqua subacta, quanquam etiam sine contritu comprimiqueat.

18 Cur massa tota leuior sit, quam seorsum humor & farina? Vtrum quia cum miscetur, spiritus intercluditur. An quia pars aque

calore farinae indito euaporatur: itaq; mis-
is id redditur, quod ex utroq; mistum con-
terit. Aer autem aquae tametsi miscetur, ni-
illo tamen leuiorem facit: nam ipse quoque
cum aere pondus auget.

Quam ob causam lac vinumque dulce
noties cum farina ordei bibitur, dulcius sen-
tur? Vtrum quod ad non dulce dulciora
ec esse videntur: farina enim dulcis non
aliter quia humor dulcis mistus cum fa-
na diutius immoratur. An propterea quia
arina quae dulcedinem in se habet, ali-
andiu immoratur: itaque diutius sensio
betur.

Cur eadem potio minus mera appareat
arina ordei inspersa bibatur? Vtrum quod
sa sibi miscentur, & temperantur. An
oniam farina humori obducta in sese re-
hens abolet qualitatem.

Cur alica plus aquae recipiat, quam tri-
um, unde cōfecta est? An propterea, quod
a farina quodammodo est: farina autem
s aquae imbibit: moles enim amplior e-
quàm tritici est. Pressius nanque & con-
patius triticum est. At quod amplius est,
s id capere potest. An non solum ea ipsa
ausa ita fit, sed etiam calore, quem in-
se continet & farina & alica, efficitur,
bibacius hauriant: quod enim calidum
est,

est, humorem id & efficacius ad se trahit, & expeditius in vaporem consumit.

22 Cur farina tritici massata pertritâq; longè amplior reddatur, quàm ordeï, scilicet ex proportione? An quòd altera multum humoris sibi admittit, altera parum. Sed qua de causa plus admittat? Cōgruens enim potius dixeris, vt ordeacea bibatior sit: quippe cū ordeum tostum, triticum non tostum sit.

An propterea ita fit, quia trituram pleniorē triticea patitur: cuius causa est, quòd partibus minutioribus constat. Fit igitur quasi vt quantuplo partibus contineri potest minoribus, tantuplo humorem sibi largiorem admittat, quippe quæ ipsum humorem pro glutine sibi capiat, vt Empedocles quoque suis in Persicis diuerticulo quodam ait: Minus vbi larga cæteris coniunxerit vnda, multumque humoris proinde absumere queat.

23 Cur etiam igni mādāta massa tritici amplius angeatur, quàm ordeï? An quòd humorem in se continet indiscretum, qui recalcens extrudi nequeat: hic ergo cū in spiritum transeat, nec sese promere pariter, atq; ex massa ordeï possit, videlicet propter tritici spissitudinem (spissius enim est quod partibus constat minutioribus) idcirco extollit, molēque agit ampliorem. Ad hæc plus ista
humor

humoris continet, quo recalescente spiritus
rouenire solitus est. Ex quaq; re autem plu-
plus proficiscatur necessum est.

4 Cur pistorum, cæterorumque officio
ingentium frumentario, qui ordeum attra-
tant imbecilli efficiantur, & destillationi-
us infestentur: qui autem triticum, corpore
nt bene habito? An quòd facilius triticum
oncoqui, quàm ordeum potest, atque ea re
elibamenta inde manantia esse facilia ne-
esse est.

5 Cur panis tostus durior, tepesfactus hu-
nidior reddi aliquantisper possit? An quo-
niam cum torrefit humor extruditur, itaque
panis relinquitur durior. Leniter autem cū
recalescit, humor consistens ab igne diffundi-
tur, humidiorque proinde existit.

6 Cur farina tritici resiccata minus consti-
tetur, quàm ordeï? An quòd intercapedine
racant, quæ ex partibus constant minutissi-
nis: & plura quæ grauiora sunt, compressa
uoapte pondere tantundem occupant, quan-
tum pauciora. Sed farina ordeï crassiuscula
est, itaque siccata compesci, atque in minus
contrahi potest, vt quod minus est suo com-
pressu, plus illud constipet in seipsum, capes-
catque: triticea porrò particulis minutissi-
mis iam constat. Itaque non ideo resiccatur,
vt partes reddantur minores, sed vt leuiores
effici

efficiantur, minúsq; constipentur suo compressu, & nutu: natura enim grauior farina triticea, quàm ordeacea est.

HORVM Q^UAE AD FRV

Etus arborum pertinent, sectio vi

cesi in secunda, cuius quæ-

stiones XIII.

QUam ob causam poma nō ita prius vt post esitata in repletionis mole respondeāt? An quoniā cæteris esculentis genus pomorum longè grauius est: quod argumento ficum constat, quæ nouissimè esitata, vltimæ tamen euomuntur. Poma igitur antè ingesta suo pondere in imum delapta, spatij amplitudinem relinquunt superius, vt cibum sequentem admittere faciliè liceat. At si è contrario sumantur, vsu eueniet, vt quoniam deorium ferri expeditè non queant, inueniunt, & partem totam ferè occupent inanem.

Quam obrem cum dulcia nobis similia quàm acra sint, ocys à dulcibus impleamur? Congruam enim vt contrà eueniant, quandoquidem à similibus minus satiari consensaneum est. An quoniam non æquè præmaturæ conceptaculum ex quo hausimus, & corpus quod vescitur, implerur: sed venter quidem repletus aliquando est, vt eorum qui sitiunt:

unt: sitis autem nihilominus superest. Non
nim ea de causa sitis cessat, quia venter ple-
us humoris est, sed quia membra corporis
omnia humorem commodum sibi attraxe-
runt: quod ubi illa satis suum desiderium ex-
pulerunt, tunc sitire cessamus: ita etiam fa-
ces, nec aliter tolli potest.

Cur ocyus à dulcibus, quàm acribus fatie-
mur? An quia ocyus dulce, quàm acre appe-
te defistimus: sed an periude, vt venter im-
pletur, nos quoque dulcibus satiari possi-
mus, confessum non est. Cùm igitur deside-
rium celenius his ipsis expleri possit, docen-
tum est. Alimenti desiderium, siue cupiditas,
simpliciter loquar, indigentia est, cùm ci-
um, vel nullum, vel pauculum habemus.

Quòd cùm acria nō validè nutrire queāt,
et parum alimonix, multum habeant excre-
menti, meritò amplius hæc appetimus, pa-
ucamque eorum cupiditatem explemus, quo-
iam alimento item indigemus, quo ipsa ca-
teat. An dulcia tota ipsa cibus idoneus sunt,
que ex paruis quibusdam eiusmodi escam
corpus capit vberiore. Quòd cùm se abun-
der referat, nihil edere præterea potest. Plus
nim tolerare non potest: atque ita efficitur,
ocycus à dulcibus fatiemur.

Cur fructus arborum, & carnes, & cætera
genus, vtribus vehemēter inflatis cōtenta
valeant

valeant incorrupta edurare: nec minus qui diligentissimè pscata, obturataque circum diq; fuerint? An quoniam corrumpi omni solent cùm mouentur: quæ autē plena sunt immota persistunt. Haud enim fieri potest vt motus sine inani spatio agatur. At quæ isthæc, quæ ita inclusa sunt, plena vndique constat ergo incorrupta seruari ratione.

5 Cur vinum post pomum putre epotum amarum sentiatur? An amarorem putred habet. Itaque quod de pomo per summa infidet, linguæ humori qui bibitur permistū diffusumq;, amaram efficit potionē. Ipsū autem pomum per se esitātū, minus deprehendi propterea potest, quia saporis id genus multa attingat, inq; exigua discernatur.

6 Cur edenda bellaria sint, vltusque secundarum mensarum adijci debeat? An vt sati bibamus. Non enim sitis gratia solum, quæ per mensam primam nos teneat, bibendum sed etiam post hausisse aliquid iuuat.

7 Cur nuces tostæ refrigeratæ deteriores redduntur, & panis quoque, & glandes & multa id genus alia, rursusque calfactæ eadē meliora euadant? An propterea quod refrigeratis succus concrescit, & constat: tepesactis rursus dilabitur. Suauitas autem non nisi per succum percipi potest.

8 Cur fructuum esitationem, vt ficum

cact

erorumque generis eiusdem, vel vinum
rum, vel aquam superbibere debeamus,
quidem aduersa inter se sunt? An quia
us pomorum, & calidum & humidum cau-
sae generationis est: habet enim tum ignis
diam, tum humoris: itaque succus pomi
uti feruorem intus per ignem excitat, quo
do mustum foris efferuet, vi tamen hebe-
re: humor autem nimius cruditatem com-
tit. Aqua igitur suo frigore feruorem il-
lud frangit, atque extinguit: & vinum suo
ore idem plerunque efficere potest, quip-
quod perinde atque ignis igni multus pau-
vires subtrahat: amplius tamen humoris
iam suo calore emollit, & concoquit,
que pondere innatantem illum feruorem
incit ac reprimat.

Quam ob causam carica bifida tantum
cissima sint, nec multifida: aut omnino
fissae dulcedinem praestent? An quod ex
multifidis respiravit, euaporauique cum hu-
ore pars dulcedinis plurima. In ijs autem
fissae cogerint, humoris diluti copia est,
quod nihil ferè inde exactum fuerit. At quae
fissae quidem, sed tamen fissura multiplici-
tate, immunes utroque isto incommodo ca-
rent.

Cur si ficus in furno ficcantur, duriores
fiant, quam si exemptae foris refrige-

rcu

rentur? An quoniam in furno humor totus ex nimio calore euaporatur, foris aer circumfundens humorem contrahi, emanareque prohibet: ita enim ut leuiter euaporetur potius accidit. Sunt autem quæ siccant dum quæ hument mollia.

11. Cur ab acerbis vinum, aut aqua epulior sentiatur: exempli gratia, si quis cedrus, aut myrta, aut tale quid ori mādauerit. An meritò ita fiat, quemadmodum vel interis agitur: omnia nanque plenius eadem apud sua contraria innotescunt. Contrariorum autem saporibus oppositi ferme intersunt. An ut res in iis est, quæ colore infirmus: ita enim lingua acerbis cōficitur illi meatusque suos patefieri patitur, ut dulcius subire amplius possit. Res enim quasque ficiendas humoribus quibusdam acerbis aut rē immergimus, ut inde affectæ infici color plenius atque ineluibilius possint.

12. Cur dulcia, minus dulcia sentiantur calida, quam refrigerata? Vtrum propter quod simul sensus duo existunt, id est, calidi, & dulcis: itaque calidi sensus reliquum repellit, atque obfuscatur. An quod etiam sensus dulcis calidus est, itaque ignis igni accenditur: ergo calor est qui impediat. An quia ignis vires omnium minuit, quia vim obiecti commutandi: calida igitur propiora

tal

ioni sunt, refrigerata residet, sibiq; ite-
m constant.

Cur palea fructus duros atque incon-
tos emolliunt, in maturitatēque addu-
nt: mires autem & concoctos non putre-
iunt? An quod palea calida, & attrahēs
Suo igitur calore concoquit, & per vim
m attrahendi saniem omnem seuocat, at-
que imputridos seruat.

Qua de causa ficus cū molles, dulcēs
sint, dentes offendant? An quia gingi-
sua lentitate adhærent, seque præmol-
nter dentes insinuant, & putredinem per
m calorem citò conficiunt. Forsitan &
granorum suorum duritiā dentes cele-
r effatigant, cū manducentur, confi-
turque.

R V M Q V A E A D M A R E

salsamque omnem aquam pertinent,

sectio uicesimatertia, cuius

questiones X L I.

Q V R fluctus præalti pelagi supfran-
gi non soleant, sed parui tantum &
is? An quia parum humoris cū fer-
discerni à spiritu facilius potest, quàm
um.

Cur nauigia onustiora in portu, quàm
o esse videntur? Celerius etiā de alto in

i 2 ter

terram veniunt, quàm de terra in altum prouehuntur. An quòd plus aquæ quàm minoreniti validius potest: pauca enim oppressonere cedit, vt demergi necesse sit: multa contrario repellit, ac sustinet. Vis enim ea est aquæ, vt sursum versus compellat inferius: ergo vt in portu maris parsi, sic mutum in alto est. Itaque plus oneris conue in portu videbitur, etiã mouebitur ægrius quia magis immergitur, & aqua minus reuerti potest. At verò in alto res contrà uenit.

3 Cur fluctus interdum prius eueniant quàm venti? An quoniam primo spiritu ortu maris pars prima impulsæ, partem secundam continuam ipsa compellit, itidemque deinceps vice pari, serièque agitur perpetuo. Quamobrem cum mare ipsum continuum sit, efficitur, vt quasi vnus ictus continuus his omnibus exultet, idq; fieri vno in tempore possit. Itaque euenit vt prima & vltima pars simul moueantur: quod aeri non quam accidit: quia corpore vno continuo esse non potest, eò quòd multiplici vnoque repulsa retorquetur atque conquassatur: primus validissimisque mouendi impetu refringatur, impediaturque. Quod maris succidere propterea nequit, quia grauius a motuque difficilius est.

Quam ob causam cū aliquid in mare
 undabundū & æstuans iactum est, vt ancho-
 ra, vnda residet, & quiescit? An quòd mare
 ponderi cedit, quòd defertur, quo cū aer de-
 abatur: qui cū per directum in imum de-
 fertur, atque attrahitur, secum eodem id tra-
 hit, quod mare de latere concitat: æstus autē
 maris nō desuper tendit ad ima, sed per sum-
 ma versatur, quo sedato tranquillitas ori-
 tur. Ad hæc, cū mare in ea spatia coit, quæ
 ponderi descendenti cesserint, vertiginē mo-
 uet, quæ non nisi circulo agitur: at cū
 linea recta circum per punctum attingat,
 fluctusque ad lineam rectam obliquè feran-
 tur, fieri potest vt fluctus ipsi per punctum
 ioras vertiginis attingant, nec prædictam
 ob causam tantum, sed etiam quòd ipsa ver-
 tigo accedens, suo impetu circū vndiq; illos
 repellit. Quòd cū itaque fluctibus pars eā
 vertiginosa careat, merito vnda iacta ancho-
 ra residet, tranquillaturque. Adde quòd aer,
 qui cum pondere illo delapso descendit, mox
 sese referens, vndamque sursum compellās,
 bullas excitat: quippe cū bulla humore cō-
 sistat, qui de imis ad supera pulsus ab aere
 efferatur. Omnis autem bulla lenis, fere-
 nāq; est. Indiciū verò quòd vnda, qua pon-
 tus in imū corruit, submissa in cauū paulò
 post refurgit, & mari circundāti æquiparā.

† 3 Cur

§ Cur interdum nauigia, dū cursum agūt
 in mari quieto repente absorbentur, totaq̃
 ita pereunt, vt ne naufragium quidem fluitans
 vsqua appareat? An cū locus cauer-
 nosus terræ subditę mari dirumpitur, sinu
 in mare nauigia introrūpuntur, introrsum
 que spiritus impetu trahuntur: cūque im-
 pulsu pari circumundique agitentur, deor-
 sum ferantur necesse est. Hoc idem apud Me-
 sanam quoque in freto fluctu reciproco eue-
 nit. Fiunt em̃ eo ipso vertigines quę in imū
 absorbent, tum ob eam quam diximus cau-
 sam, tum etiam quod mare illud præaltum
 est, terręque ad longinquum vsque subhiat
 cauernola. Vertigines igit̃ eousq; p vim du-
 ctitant: itaque efficitur, vt inibi fragmenta
 nulla valeant fluitare. Fluxus autem ille fie-
 ri solet, cum flatu deficiente priore, mari itē
 fluente, flatus aduersus primū occurrit, maxi-
 meque cū auster. Cū enim vnde inuicē
 cursitant, inflatu prætercunt mutuo, quo sci-
 licet modo in fluminibus fieri nouimus; atq;
 ita mare in gyrū vertitur, quę vertigo, aut
 vertex vocata est. Fertur autem vnda in an-
 fractum initio motus valido desuper irruen-
 te. Igitur cū vndas vrgere in latera non
 liceat (impulsu nanque repellūtur mutuo)
 compelli prorsus in imum necessarium est.
 Quamobrem id quoque deferri eodem vnā
 cogi

igitur, quod vertigo prehēderit: eadēmq;
causa est, cur etiam nauigia resimentur, re-
ndāque deferantur, cū deuorātur à ver-
mine. Iam enim aliqua erecta ex toto de-
indisse memoriae proditum est.

Cur mare Ponti candidius, quā Aegæi
Vtrum propter visus refractionem fa-
m de mari in aerem. Est enim aer Ponti
flus, & albidus: itaque fit vt etiā maris
summa talis esse videatur. Aegæi verò
niam à longinquis vsque purus & liqui-
est, cœruleus cernitur: quocirca mare
que aeri renitens, colorem eundē repræ-
rat. An quòd lacus omnes, quā mare can-
iores sunt. Pontus autem in lacus specie
pemodum transit, eò quòd multi in eum
ij effluunt: nec verò mari solū candidior
us est, verū etiam fluuijs. Vnde pictores
nina pallida, mare cœruleum, lacum can-
um pingere non ineptē consueuerūt. An
a per aquam bibi idoneam visus penetra-
acilē potest, aerem versus reflectitur: è
ri autem nec sursum reflecti potest, quo-
m leuis aqua non est, & deorsum progre-
is fatigatur, itaque fit vt mare nigrum
videatur. Atqui mari quod lacum si-
lat, pars dulcis per summa innatat: sal-
erò in imo est. Quamobrem ob id pene
e aspectus nequit, sed ad lucem refle-

t 4 titur:

Etitur, albedinem per summa ostendit.

7 Cur mare minus quàm aqua bibi idonea, frigidum est, omnesque falsi humorum non ut dulces frigidi sunt? Vtrum quòd mare spissius & corpulentius est: tale autè quòd minus refrigerari potest: sicut etià amplius incallescere aptum est, quippe quod colorem seruare suum ob densitatè melius possit. An quia mare pinguius est, quocirca flammam aequè extinguere atque ceteræ aquæ non potest: calidius autem quod pinguius est. A quoniam multum terræ in se continet, propterea siccior est: quòd autem siccior, idè calidius est.

8 Qua de causa qui mari se lauerint, ocyus reficcent, cum mare grauius sit quàm aqua dulcis? An quia crassius & terrosius est: ergo cum parum humoris habeat, meritò siccat potest celerius.

9 Cur perflante aquilone mare perspectiu atque trans lucidius sit quàm austro? An quia mare cum serenum est, colorem trahere sibi assolet: inest enim aliquid pinguius in succo salso: indicium, quod die tepidiore oleosum quiddam secerni uidemus. Ergo tranquillo tepidioriq; mari succus iste sua leuitate per summa penditur, quod aquilone fieri minus potest causa frigoris. Est autem aqua trans lucida

acidior quàm oleum, id enim colore obdu-
itur. Aqua verò expers coloris visu obuia,
pertionem sui præstat suspicionem.

Cur fluctus ventum præ se omnes fe-
rant? An quia flatus futuri indices sunt: fla-
us enim impulsus aeris est. An quia vice p-
pellendi successiua consistunt. Propellit au-
tem flatus nondum continuus, sed exoriens.
rimus igitur quasi emarcuit, mox autem
unc alter propellit factaque altera densita-
elanguescit: quare cùm hoc propulsum iã
dest, propellens quoque illud venturũ esse
aliam fit: facit enim id ipsum cùm incipit.

Cur fluctus ante quàm flatus erumpit?
n quia non simul flatus desistit, & mare vn-
bundum sedatur: sed mare postea, ideo sic
põtest, vt qui mouerit spiritus, ante occi-
it quàm sensu obuius sit: itaque nõ fluctus
iritu prior est, sed ille latet, hic patet. An
itus non vndique simul spiret, sed primũ
nde exortus sit: simul autem spirat & mare
oi proximum agitat, quod exitum subinde
roximum mouet: atque ita fieri potest,
fluctus flatum possit antecire. Motus enim
e velocior à mari, non à flatu principium
cit.

Cur in mari melius quàm fluuijs nata-
possamus? An quòd qui natat sedulò a-
æ adnitendo natat: adniti autem firmitus

t s ad

ad id possumus quod corpulentius est: at aqua marina fluuiali corpulentior est: crassior enim, & ad renitendum validior.

13 Cur mare deuri potest, aqua non potest? An & aqua deuritur: sed mare minus ignem extinguit, quoniam pinguius est. Cuius rei indicium oleum facit, quod ex sale deprimi potest. An etiam meatus maris minus congruant igni, ut qui crassiores sint, & eo magis quod salis ratio non deest. Ut igitur quod siccum est, minus extinguere, quam quod humidum potest, ita etiam quod amplius siccum est, idem ex ratione vrentius esse debet, & alterum magis altero: quod enim ficius, eo calidius est: mari autem istaec ambo inesse plenius palam est.

14 Quam ob causam demersi in mare plus temporis valeant tolerare, quam in fluuio? An quia fluuialis humor tenuior, subiectus igitur copiosius strangulat.

15 Cur mare perspectius & dilucidius est quam aqua potu idonea, cum crassius sit? dulcis enim salsa tenuior est. An tenuitas causa non est cur mare dilucidius sit, sed directi meatus id faciunt, quos tum plurimos, tum amplissimos continet: ergo illa potu idonea spissa ex tenuitate suarum partium est, salsa amplioribus interstitiis inanit. An quia mare purius & syncerius est: terra enim nulla in eo permanet:

et arena suo pondere delapsa, in imum sub-
der. At humor dulcis mistus cum terra est,
que interueniens facit ut citò perturbetur.

Quam ob causam mane aura frigida de
ari non spirat, de fluminibus spirat? An
noniam mare locis patulis spatiosisque di-
tatur, flumina angustissimis concludun-
r. Aura igitur maris per multavastaque spatia
spalata redditur imbecillis: fluminum au-
tem vniuersa extinguitur, itaque amplius va-
, & frigidiuscula meritò occurrere potest.
causa non in eo est, sed ut flumina sua
tura frigida sunt, sic mare nec frigidum
que calidum est: aura autem omnisque
spiratio, humore vel calescente vel fri-
scente excuti solet. Vtrum enim ex his
erit, humor aerescit, quo aerescente, aer
inde ortus spirat, aura est: qui si à frigi-
proficiscitur, frigidus meritò spirat: si à
ldu calidis, citò refrigeratur. Fluvios igitur
frigidos comperire omnes possumus: ma-
autem neque frigidum, neque calidum val-
est: itaque nec frigidum esse id potest quod
eo respirat, cum scilicet mare frigidum
um non sit, nec citò refrigeratur, quia ca-
um valde non est.

Cur fluctus altioris pelagi tardius desi-
nt, quam breuioris? An quia res omnis se-
s ex morione multa, quā pauca recalescit:
astus

æstus autem magni pelagi amplior quàm parui est, ergo nihil temerè agitur, si tardius quietatur.

18 Cur aqua salsa frigida bibi non potest, calida refrigerataue postquam calfacta est, melius potest? An propterea, q̄ de contrario in contrarium res quæq; mutari solita est. Aqua autem salsa dulci opposita est, & cùm calefcit, portio salis decoquitur, cùm refrigeratur, in imum defertur & subsidet.

19 Cur aquæ posite prope mare, dulces magna ex parte, nō salæ comperiantur? An quia percolatæ potu aptiores reddūtur: percolari autē id melius potest, quod mari propius situm est.

20 Cur aqua salsa profluere nequeat? An quia stabile quod graue est. Salsa autem aqua grauis est, quapropter calidæ tantummodo ex salis profluere possunt: habent enim sibi leuitatem quæ pondus salisuginis superat: calidum nanq; leuius est. Adde quòd aquæ profluentes per terram nimirum percolari queunt: itaq; quantum crassius & grauius est, id assidue magis magisq; defertur & subsidet, quantum leuius atque sincerius id seuocatur & profluit. Vt enim salsum graue, ita dulce leue est: atq; ita efficitur vt sint dulces quæ profluunt. Hæc eadem causa est, & cur aqua salsa cùm mouetur, mutaturque
dul

alciior fiat: leuior enim per motum atq; syn-
terior redditur.

Cur si quis in Affrica propter mare in-
derit, aquam principio dulcem, post breui-
ulsam eandem comperiet, cum cæteris in lo-
is minus idipsum eueniat? An prima loci
lius aqua concocta sub terra est, quæ cum
utius manserit, falsior à mari transmissio-
ficitur, vt quæ nuper constiterit: cæteris
item locis aqua vel nulla est, vel plurima
alla prohibente siccitate est.

Cur sal eliquari ocys aqua salsa quã
alci possit? An quòd eliquari non aliud est,
si ab humore caloreue subeunte resolui &
rimi ita vt liquidũ sit: eliquare autem ne-
ueunt quæ vel subire omnino non possunt,
el quæ ita subeunt vt tangere nequeant.
ix illa verò eliquat quæ facilè transmeat:
ontra celerrimè dirimunt, quæ per vim se
trudunt. Subire autem nequeunt, quæ
mplius admodum partibus constant, quip-
e quæ meatus rei subeundæ excedant, con-
à quæ minutioribus constant, transeunt
ne tactione. Atqui vt dulcis aqua tenuior,
a salsa cassior est: ergo altera sua tenuitate
cilè penetrans vix liquefacit, altera subit
uidem, sed minus propter suarum partium
magnitudinem: itaq; cogere & proinde diri-
ere celerius potest.

Cur

23 Cur aqua minus candeat si moueatur? quod vel maris æstu inspicere potest. Vnde Homerus, flatu oriente, inquit, & flatu nigrescit pontus eodem. An duabus de causis: nam si ex propinquo contuimur, causa est, quod visio magis transmeat aqua manente quàm mouente: eripitur nanque trames omnis directus cùm mouetur. Candidum autem id esse videtur, quod perspectum atq; perlucidum est: per quod enim visus transire nequeat, id atrum esse affirmant: quamobrem aerem quoq; nigrum è longinquo, candidum ex propinquo videmus: & maris vt quod propè adest, candidum: ita quod procul, cœrulcum & nigrum: sed si è longinquo spectatur, causa est motus quidam, quo aspectus mouetur, cùm se ad elongatiora deducit. Quinetiam cùm aqua quiescit, aspectus vniuersus in lucem reflectitur: quod fieri nequit, cùm illa mouetur.

24 Cur fluctus præalti pelagi nequeant superfringi, quemadmodum parui? An quoniam aqua parua distrahi ab aere magis potest quàm multa, propterea percussa facilius frangitur. Atqui in alto multa, in breui pauca est, quæ in fluctus compellitur.

25 Cur loca austrum versum spectantia aquas continent saliores? An propterea quod mare in terram sub austro interrumpit, dul-

ces

is cum falsis miscentur.

6 Cur aqua salia vino dulci magis quàm
austero supernatat? Vtrum quod dulce plus
terra continet, sicuti vva passia. An quia gra-
uius & lentius dulce est, itaq; minus misce-
tur, immistumq; residet atq; innatat.

7 Sed cur omnino possit innatare cum
terra sit? nanq; delatio huius deorsum est.
Vtrum propter calorem modo salis: excre-
mento nanq; per summa erumpenti res si-
milis est. An alia causa sit: nam si non pro-
pterea ita fiet, vel dulci innatare minus in-
credibile erit: calidissimum enim est.

8 Cur fluctus antè interdū veniant, quàm
venti? An ea de causa, qua etiam postea de-
stūt Primus etenim flatus prius quasi lan-
uescit quàm fluctus ille impulsus: deue-
nit autem in terram, non ea vnda quæ
prima impulsæ est, sed id vice pari sub-
inde impellitur, quod proximum deinceps
acceperit.

Cur littora fluctuosiora solida sæpe ef-
fiantur, ac eò vt planè pavimentata videā-
tur: & vt solida sunt, quæ frequentia fluctuū
concalluerunt, ita pars remotior soluta sit
modum & cedens? An propterea quòd
fluctus arenam non minutissimam, sed ma-
iorem procul eijcit, vt & manus non
quod minimum est, id maximè longè iacere
po

potest . Tum etiam cū multa & varia promiscuē conquatantur versenturq; pars minimorum interlapsa spissat, atque consolidat : mox fluctus residentis motio nihil propterea protrudit, sed opprimit, pauimentatque : ergo quod exigua procul exilire non queunt, incidit vt ex paruulis moles coagmentetur, quæ quoniam motu frequenti agitata est: continua redditur, arena scilicet interlapsante prætenui, dum compages contentione perpetua consistat, cū fluctu vltimo pauimentatur, & humor leniter, sensimq; irrorans conglutinet. At pars seposita oræ arida, disgregatur & finditur: lapillis etiam constat maiusculis, minusq; complanata est.

30 Cur superius mare salius & calidius sit quàm inferius: & puteis quoq; potu idoneis pars superna falsior sit quàm ima? quanquā esse è contrario debuit: grauius enim quod falsum est. An quia sol & aer partem humorum leuissimam assiduē detrahunt: dulcissimum autem quod leuissimum est, potissimumque de propioribus locis hauriunt. Et maris igitur & aquarum dulcium summa vis solis exercet, itaque salius id esse necessè est, quod his residuum extat, vnde humor dulcis exactus est, quàm vnde nihil vel minus abiit: propterea calidior quoque pars eadem

superior est : salsum enim quàm dulce calidius est. Quapropter quibusdam ex ijs qui disciplina Heracliti sunt, placet, vt dulci aqua siccata, concretaque, lapides terque creentur: mare autem sit, vnde sol exhalationes eliciat.

Cur maris pars terræ proxima dulcior sit? An quia frequentius mouetur: salsus autem humor cùm mouetur dulcior redditur. An quoniam aqua in profundo falsior est: minus autem alta, quæ proximè terram est. Quamobrem quæ statim à terra præcipiti altitudine descendit, falsa est: nec dulcedinis tantundem reddere potest, cuius rei causa est, quòd falsa suo pondere in imum citius deferatur.

Cur mare solum omnium aquarum deuri potest? Non enim pluuia, non fluuialis, non aqua potu idonea. Vtrum quia multum continet terræ, quod salis argumento ipsius constat? An quoniam pinguiusculum est, quod oleum demonstrat, quod in sale reditur.

Cur lacus arenam vel nullam faciat, vel minus quàm mare, & fluuius? An quia arena in mari consistunt, & terra densa maris est, arena autem saxum in parua minoraque perfractum est, quod ictu fluuii frangitur. At in lacu saxa non æquè consistunt pu-

v ra

ra synceraq; neq; frangi itidem possunt, e
quod fluctus non pari modo excitantur. Se
in fluuijs cōfici arenam potius dixerim, qu
niam terram hi detrahunt, saxaq; suo fract
perfrangunt.

34 Quam ob causam eū lacus vel dimi
nutus vel exiccatus est, frumentum in cam
po acrius gelu deurit? Vtrum quod hu
mor lacus aerem suo vapore reperficit, vt
nus atque imbecillius congelascit, quā lo
cis palustribus & cauis. An de terra, vt vul
gò dicitur, frigus incipiat, & subeat sensim
Lacu igitur absumpto, frigus per terræ spa
zia ampliora plenus inuadens gelu instrin
git, deuritque amplius. Lobis autem cau
atque palustribus frigora de imis aspirant
quod etiam vulgò creditur: & quāquam ter
ra caleat tempore hyberno, tamen quia hu
mida est, calor per summa insidens, refrige
ratur & perit. Humor enim nec adeò procu
est vt refrigerari caloris interioris benefici
nequeat: nec adeò paucus, vt nihil mada
madet enim terra vbertim. Fit igitur eo ip
congelascente, vt quasi super glaciem & am
buletur & habitetur.

35 Cur mare simul salsum & amarum est
An plures esse in mari sapes nil prohibet
quippe cū genus salsum amaro coniung
esseq; simul latissimè pateat.

G

Cur lapides & testæ in mari rotunda
addantur? An quia extrema compari adema-
tu circumfracta, in rotundam se colligunt
speciem: hæc enim sola simili extremo clau-
sur, mare autem quoquo versus agitan-
tur pariter circum: undique frangit, atque
rotundit.

Quamobrem nonnusquam si quis cir-
mare infodiat, aqua dulcis principio ema-
net, post verò salsa efficiatur? An propterea
mare ipsum dulce illum humorem sub terra
transmittit percolatq; meritò principio dul-
cis est: leuior enim dulcis, quàm salus est;
aque prior occurrit: & mare dulcis aliquid
humoris in se habet, quod terræ permistum
facilius innatare potest. Salsum verò, quo-
dā & grauius est, & aptius, ad secandum in-
num desertur. Sine igitur ita est, siue per
inas ex continente in mare dulcis profluat
humor, non immeritò per maris summa ex-
ire possit, quā se cum eo committat: ergo
locatibus postea patefactis humor falsus
sua ratione vincendo, falsugine to-
tam afficit aquam. Accidit enim, ut superis
receptis meatibus, confluuium falsi humoris
per aliud faciat, contraq; patefactis totum
huc perferatur, quomodo in corporis venis
iri nouimus,

Cur mare, cum grauius quā aqua potu

V 2. ida

idonea sit, clarius atq; perspectius est? Vt quia pinguius est: nam si oleum affusum est cere potest, ut melius per aquam incerneret sit, meritò cum ipsum mare in se pinguius aliquid habeat perspectius & dilucidius sit ipsum enim oleum aqua leuius est, quam non perspectius. An mare nō perspectius est sed esse tale videtur: quippe cum aqua dulcis aut fontis, aut fluminis sit, fons suam aquam non sine terra emittit, ut purissima esse nequeat, flumen tum terram, tum fecem detrahatur. Causa igitur hæc sit, cur dulcia minus perlucida appareant.

39 Qua de causa qui mari natant, ventris salubriter euacuantur? haud enim quia laborant: nam qui curriculo eunt, vehementius elaborant, sed tamen non ita euacuantur. An non omnis labor id faciat, sed solus qui nullam dat causam tabescendi intestinorum: maris autem mora vel omnino edacior, ventris inanitate adustior hominem reddi videmus: est etenim vapor maris calidus & fuscus.

40 Cur lacus Pæsa, qui potu idoneus est lauat simul & purgat vestimenta? humor enim dulcis lauare potest, amarus purgat atq; abstergere, quæ quidē haberi simul non possunt. An nullus humor vestimenta suo amorem possit purgare, sed lentore tantum modo

quæ

namobrem trunculi, & quæcunque mucosim absterforiam obtinent. Igitur & amara quæ fermè lentescent, purgare queunt, cetera nequeunt. In hoc autem lacu accidit, ut troscæ virtutis amarum totum deustum sit, lingue & lentum remaneat. Hoc igitur abergit & purgat, lauat autem suo dulci humore.

Cur maris undabundi quod desistit, albecat: quod prouoluitur, nigricat? An quia quod minus cernimus, nigrius id esse videtur: minus autem cernimus quod mouetur, quam quod quiescit. An quoniã cædet, quod transpicitur: nigrescit, quod aspectu peruium non est: minus autem id transpicitur, quod mouetur.

ORVM QVÆ AD AQUAS CALIDAS PERTINENT, SECTIO VICESIMA QUARTA CUIUS QUÆSTIONES XIX.

CV R aqua perfusi calida, minus calorem percipimus, cum peruncti oleo minus? An propter corporis leuitatem facile dilabitur, minusque immoratur, quam calor subire valeat.

Cur puteorum aquæ tepidæ à meridie frigiditate reddantur? An quia tunc frigiditate frigoris iam superata, calor plenè inualuerit: autem frigor calore soluitur & cessat. Nō

V 3 enim

enim simul alter cessat, alter inualefcit, scilicet spatio temporis.

3 Cur aqua interdum facta calidior, quam flamma, ligna deurere nequeat, flamma queat?

An quia flamma prætenuis est, spiritusque ex ea proficiscens partibus tenuissimis consistat: aqua profecto crassiuscula est, itaque subire non potest. At verò flamma, carbonumque ignitamentum suam ob tenuitatem facile subeunt, atque resoluunt.

4 Cur aqua feruens liquefacere nequeat venter queat? Vtrum ventris calor sua tenuitate subire potest, aqua sua crassitudine nequit. An quòd cætera quoque liquefieri humor prohibet. Nulla enim res est, quæ inter humorem dilabi, & tabescere possit. At in ventre humore in vesicam secluso, facultas resoluendi acquiritur.

5 Cur fundus vasorum non vrit, quæ aqua feruentissimam continent, sed plerique fundo sustinentes deportant: aqua verò ipsa exempta vrere potest? An eò quòd calor in fundum vasis contractus, extinguì ab aqua potest. Quò fit etiam, vt eliquari res nequeat, eliquabilis si quid humoris admittatur.

6 Cur aqua non perinde hyberno tempore vt æstiuo efferueat, non solum pari concallescit igni, sed etiam pleniori, & tantundem calens,

ns, atque etiam vehemētius? An propterea
quod aqua efferuentia bullarum elatio est:
quia igitur ipsa non minus hyeme, quàm æ-
state calefieri potest: sed bullas efferri frigus
ambientis aeris prohibet, itaque minores,
tucioresque consistunt: at æstate contrā o-
mnino est. Ille autem efferuendi æstus non
si frequentia, magnitudinēque spumæ ex-
tat.

Cur calida aqua rugare potest, ignis qui
in calidus est, non potest? An quia ignis spi-
ritum agit, ut tumefacere valeat: circum e-
m cutis obtenditur: ruga autem cutis, con-
tractiuncula est.

Cur fundi vasorum, quibus calfacimus a-
quam, tandiu calidiores sunt, dum aqua ipsa
frigidiuscula est? An quoniam aqua adhuc fri-
da calor concludatur circum, obsistatque
æstus, ob id ei exitus omnis denegetur. At ve-
ro aqua concalfacta, quod nihil præterea ca-
lere arcetur, sed liberè respiret, diminuaturque
reddus frigidior redditur, non secus ac bal-
neæ huius enim hyeme quàm æstate calidiores
aperiuntur, quoniam calor hyberno potius
quàm æstiuo tempore aeris circumfundētis
vigore intercluditur.

Cur aqua feruens nunquam expascat: fre-
m omne, atque lenticula solida expascan-
t? quanquam his leuior aqua est: leuius

V 4 autem

ἡπαφλά
 33. more
 bullarum
 exilit.

autem procul proijci facilius potest. Quint
 riam argentum cū decoquitur, idem ho
 facit. Itaque qui in officinis argentarijs del
 candi funguntur officio, argēti reliquias co
 ligunt lucro. An quia expansionem calo
 agit euaporando, cogendoque ea quæ suo n
 naturali impetu obstant. Aqua igitur quoniam
 leuis & prætenuis est, nihil per vim reijci
 itaque nimius calor colligi non potest, se
 ante quā contrahatur, reprimatur omne
 atque excutitur, quod subinde accessit. A
 verò quæ corpulentiora sunt, ut polenta
 ut argentum, hæc ut per sui corporis gra
 nitatem arcent, repelluntque, ita ut pe
 renixum erumpunt, ut calor quā vicerit, ex
 liat vehemens. Facit enim corpulentia spū
 fitas ne transeat, sed arceatur, dum iētu calo
 ris superfluentis extrusus sit atque eiacula
 tus. Fit ergo iētus nō impulsus, utpote cū
 calor inferius sursum versus lefferatur cele
 riter.

10 Qua de causa quæ parum temporis cal
 do in humore maduere, tumēt: quæ multum
 hæc collabuntur & rugant? An quoniam ca
 lor, ut ex concretis humorem elicit, ita ex hu
 more spiritum creat, densaque omnia laxat
 Principiū igitur cōcreta tepefaciēs, facit hu
 midiora, cū spiritum ex humidis ducēs di
 fundit, & tumefacit. Cūq; amplius calfaci

pa

artē summā elaxat, vt vapor inde respiret:
umorque exiccatus facit, vt moles concidat:
ita collapsa, cutis omnium summa rugatur:
uò autem magis cōtractione inæquali flac-
escunt, eò rugosa multiplici asperitate effi-
untur.

Cur aquis calidis potius quàm frigidis
pides concrecant atque coagmententur?
trum q̄ lapis defectu humoris consistit, ca-
reque potius quàm frigore humor deficit,
lapidescit calore: vt etiam Empedocles,
pides, inquit, & saxa feruentium aquarum
vera conficit. An non solum calor elapidat,
et frigor etiam humorem nimio gelu absu-
endo induratur, facitque lapidem. Quod ni-
um frigus ita agit, simpliciter quoque ita
posse certum est.

Cur si inter aquam pedem quis teneat
idam, pede quiescente aquam minus cali-
m sentiat, mouente calidiorem? An idem q̄
in toto corpore accidat. Si quis enim cur-
ulo it, aerem qui subinde obuiā fuerit fen-
frigidiorē, eoque magis, quo cursum a-
prolixiorē.

Cur amplius in sole res calidæ, quàm in
bra refrigerantur? Vtrum quia minor ca-
a maiori absimitur. An q̄ in vmbra fri-
circunfundens, calorē interiorē repri-
t, nec effluere finit: quod idem moribun-

dis aqua offusa frigida aduchit, quippe qua calorem concludat & arceat, ne foras se premat. Deniq; per hyemem omnibus accidit calidiorē suam esse partē interiorem. At si sole vi nulla arcente calor effluit, atq; ocyus euanescit.

14 Cur aqua minus salubris balneo sit, quā sol tepescerit? Vtrum quia corpori adhū insidens refrigeratur, horroremque mouet. An est etiam istud: veruntamen & si quis es sepe vtatur, valetudini fiat obnoxius. Res enim calida, omnino vim coquendi, siccandi que obtinet: frigida compescere, atque cōtrahere potest. Itaq; vtraq; aliquid boni affert: quapropter aqua & frigida & calida ex igno balneum præstat commodum. At quæ sub sole tepuerit, ob sui caloris imbecillitatem, præbere illorum neutrum habet, sed humificat eum perinde ac luna.

15 Cur aqua sole calfacta parum salubris sit? An quia rigorem aduchit, vbi refrigeratum est.

16 Cur aqua Magnesiae & Artanae feruida satis sint potui idoneæ? An. quoniam aqua copia dulcis ad profluentem calida sese applicat, eo tum modo, vt salsugo tollatur, & calor eduret.

17 Cur aquæ Magnesiae feruidæ feruere quodam aliquando desierunt, salsa tamen nihil

ess

Ne defuerunt? An quod aquæ copia frigida
liunde fusa in fontes teruidos calorem om-
nem extinxit. Itaque terra tamen si salsa per-
stere potuit, calida tamē esse propter aquæ
diunctæ copiam non potuit. Proximum igitur
id accidit aquæ quam per cinerem trans-
missam colamus: hæc enim transmissa per
alidum cinerem, nec ipsa suum frigorem au-
mittit, & cinerem frigidum reddit: salsa ta-
men, amarâque per cinerem est. Sed cum
qua quæ frigida accesserat, alienigena esset
calor vernaculus terræ frigorem illum pau-
lorem euincere vice versa potuit: atque ita
magnum calorem aquæ receperunt.

3. Cur aquæ feruidæ salsæ magna ex parte
roueniant? An quod pleræque omnes per
terram aluminosam percolantur: quod o-
mnino eorum constat: exustorum autem om-
nium cinis salsus est, sulfurque redolet: qua
propter feruida omnia modo fulminis vrūt;
quidem plura fulminis tactu calida exti-
runt.

9. Cur calidæ balneæ sacræ habeantur? An
propterea quod sulfure atq; ful-
mine, rebus ingenue sa-
cris proueniant.

Eor

EORVM QVÆ AD AERE

pertinent, sectio nicesima quinta, cuius

questiones XXXI.

1 C V R mēbra corporis nostri in vtriusque obtenta inflatis doleant? Vtrum propter pressuram aeris. Vt enim extrinsecus utrem prementi aer non cedit, sed repellit: sic etiam quæ intus tenentur, aer comprimit, atque affligat. An quia per vim aer retinetur, stipaturque, foras versus suapte natura undiq; impetens: nimirum ad id corpus enititur, quod medium continet.

2 Cur paludibus iuxta fluuios positae fœdæ soleant, qui bomugi appellantur, quos taurorum numinis religiosos fabulæ narrant? est i sane fremitus mugitui tauri adeo similis, ut qui voces audiunt, non secus afficiantur, quasi si taurum senserint mugientem. An cum aquæ fluuij in paludes se fundunt, aut paludes res stagnant, & vel à mari offensæ retorquentur, vel flatum vniuersum emittunt, tum fremitus ille excitatur. Causa verò quod terræ æternæ infodiuntur, in quas aqua interrumpebat, quoniam fluctus in eiusmodi reduntatione mouetur, aerē per angustias, ceu si quis in amphoram inanem strepitum per osculum mouerit, mugimento similis sonus exultabimugitus etenim bobus per idipsum figuratur.

genu

enus profertur. Multas autem, mirasque vo-
es informare figuræ cauernarū variæ pos-
int: nam & amphoræ fundum si quis detra-
to operculo vicissim modo intus attrahens,
modo extra depellens perterat, sonum per
intercapedinem tam ingenuū reddet, vt bel-
læ pertimescant, & fugiant, quod pomario
um custodes emolliri consueuere.

Cur aer cū aquam tangit, nō humescit?
Nihil enim de cæteris est, quod si tetigerit hu-
midum nec reddatur. An ita eorum extrema
ocunt, vt simul sine vllō interstitio sint, nec
lano diuerso distinguantur. Igitur cætera
ioniam grauiora sunt, subsidunt, itaque ha-
uorem sibi admittunt. Aer vt leuior nihilo
ferius vergit, quā extremum limitet.
tangit ergo, quia nihil interiacet: remanet
pers humoris, quia semper super aquam
stat.

Cur nocte media & meridie maximè cœ-
m soleat tranquillari? An quia venti tran-
quillitas aeris statio & requies est, qui tum
niscare maximè assolet, cū aut vincit, aut
ncitur: etenim quandiu pugnat, mouetur
que inquietatur. Vincit autem maximè no-
dimidiata, vincitur meridie: vt enim me-
o noctis sol remotissimus, sic meridie pro-
mus est. Ad hæc, flatus vel ortu solis, vel
itu incipit, cessat qui ortu cœperit, cū

vi

victus est : qui vespera , cū parva victor
desinit. Itaque fit vt alij meridie , alij nocte
medio cessent.

5 Cur prima luce & iam mane frigus sit a-
plius quā nocte , cū sol à nobis propius
absit? An quoniam cū dies instat, ros cadi-
atque pruina, quæ frigida sunt: ergo inspec-
tis locis omnibus frigido humore, meritò
crius refrigeratur.

6 Cur in Ponto intentius & æstus & frige-
ra fiant? An aer regionis illius sua crassitudi-
ne nec hyeme tepescere , nec æstate refrige-
rari potest. An propter varium solis cur-
sum: recedit enim per hyemem , accedit per
æstatem.

7 Cur noctu potius quā interdiu fer-
num sit? An quòd & flatus & perturba-
tionis causa solis vis est. Istæ enim motus
accito quodam oriuntur. Calor igitur cau-
sa est, ob eamque rem quum is adest, quies-
cunt omnia, & sole abeunte magis quā
veniente, & quòd dici solet: Nauibus hy-
berno ventos dat terra secundos, Tur-
mare fert sæuos: calidi sed mensibus anni,
Terra dabit sæuos, Ponti feret vnda se-
cundos. hoc sibi vult, quòd vbi motus ma-
ximus est, ibi minimè quicquam vel ser-
uari, vel consistere potest: æquabili nam-
que statu, viribusque efficacioribus ef-

debet quod consistendum, conseruan-
imque sit. Mare autem hybernis tempo-
bus, terra æstiuis sæuere illum in modum
lita est.

Quam ob causam humor pleno conten-
tus in dolio, diffusus in vtres, non solum
in vtribus recipi ab eodem dolio possit,
sed etiam locum relinquere, quo etiam plus
humoris capiatur? An quoniam aer in
humore inest, qui dum in dolio est, excer-
propter dolij magnitudinem non po-
est: fit enim vt exprimi de maiori vel hu-
mor, vel spiritus difficiliter possit: quem-
modum etiam de spongijs amplioribus
minus exprimitur. At cum in parua di-
scitur, extrudi iam de vtribus expeditius
potest. Itaque dolium, & vtres, & hu-
morem etiam alium capit, magisque in vi-
no id accidit, quia plus in vino aeris in-
est, quam in aqua. Huic sanè proxi-
mum, cineris & aquæ tantundem simul vas
capere posse, quātum plurimum vtri-
que seorsum infusi capiat. Cineris enim
multa caua & inania esse videntur, qui-
bus aqua sese insinuat, vt quæ tenuior sit: &
constipat, verò, spissatque arctissimè, quo-
am particulatim constipatio agitur. Den-
tatur enim adductanturq; omnia plenius,
et paulatim constipatur, quā cū vniuersa:
quod

quòd cùm ita fiat, cinis collabitur, & subsideat, simulque humorem in se per cauatorum suorum opportunitatem admittit. At si cinis qui in aquam immittitur, calidus est aquam dirimit, vertitque in aerem. Idem illud agetur etiam, si primùm aqua infundatur, post cinis iniiciatur: unde aquam etiam ipsa caua quædam & hiantia in se continere putaueris. An non aqua cinerem sibi admittat, sed cinis aquam. Quod enim tenuius est, subire id posse congruum est. Constat item experimento: cùm enim cinis inspergitur, eodem reliqua aqua confluit, quo loco inspersum est. Cuius contrarium certè fieri debuit, si aqua cineri esset capiens. An si prius aqua vas ex toto impleuerit, nihil præterea caplet, sed addito quolibet effundetur. Sin autem vbi semel aliquid aquæ infusum est, cinis descenderit, iam tunc quod dixi eueniet: quippe cùm cinis sit ipse, qui capere valeat. Hæc eadem ratio est, cur foveæ terram exempli recipere nequeant. Locus enim ab aere occupari videtur: itaque fieri non posse, ut tandem recipiatur.

9 Cur aer, qui luce crassior est, solida valeat permeare, lux ipsa non valeat? An quia lux per directum tantummodo fertur, ob eamque rem oculus, qui transpicere per rara

an possit, vt per pumicem, quia meatus
variant, per vitrum facilè possit, quia mea-
tus positi è directo sunt. At aer impedimen-
tulo arcetur, quoniam quà transit, tende-
re directo non soleat.

Cur aer per aquæ tactionem frigidus
caldi possit, humidus non possit, etiã si quis
aqua vchementer inflarit, vt fluctus inde
eueatur, & inunderetur. Frigidum autem
caldi constat, cò quòd qui ex aquis aspirat,
frigerat? An frigidus esse, calidus, ne na-
ture suæ habilitate potest, vt rei tactu im-
petetur, quam tetigit: humidus esse idcir-
co non potest, quia leuior est, neque ima hu-
moris vnquam sua ipse petit natura, sed sum-
ma semper planumque attingit: & si deor-
sum cogatur, humor quoque feretur infe-
rius, ita vt nunquam in profundum sese ire
possit.

Cur aer bullis contentus, aut de imis
ascendens, haud vnquã madidus emer-
git?

An quia humor non insidet, sed dilabi-
qui tamen cõtinet bullas, vel minor est,
humefacere valeat.

Cur aer madere non possit, aqua au-
tem queat, quippe quæ etiam translata in æ-
therem madeat? An eadem causa sit, qua & la-
queare nequeat. Haud enim madendi
vis data est: sed ijs tantum quæ len-

ta sunt & humida.

13 Cur vtres inflati valcant fluitare? propterea, quod aer sursum effertur. Vt enim vt inanes deorsum feruntur: sic inflati supra ideo resident, quod ab aere sustinentur. Sed si aer eleuet, atque prohibeat quominus deorsum ferantur, cur inflati grauius efficiantur? & qui fieri potest, vt cum grauior sit, emineat: cum leuior, deferatur?

14 Cur aer non sursum feratur? Nam si motu caloris spiritus excitari debeat, ignis que sublimia petere natus sit, spiritus eocurrere debuit. Siquidem mouens illud sursum versus impellit, quodque mouetur, eodem ferri aptissimum est. Hunc enim tractu ferri obliquo latissime patet.

15 Cur aurora frigidior, quam vespera? An quoniam altera noctis medio propior est, altera meridiei. Est autem, vt diei medium calidissimum, quia soli proximum: sic noctis medium frigidissimum, quia remotissimum.

16 Cur temporis feruidi noctes molestiores, quam dies sunt? An quia flatus omnes tunc consilescunt: anniuersarij namque & prauij minus nocte, quam interdiu ferant.

17 Cur incorrupta durare possint, quae vtriusque continentur inflatis, aut vasis bene

certis? An quia putrent omnia, cum mo-
ntur: immoque omnia sunt, quæ plena:
ec autem plena.

Quam ob causam aere fudo apertoque
agus fit acrius, quàm núbilo, cū stellæ sint
cida, & cœlum? An quia nihil tunc est qđ
porem arcere, cōtinereque valeat, sed dif-
idatur necesse est: at cœlo núbilo arcetur
quilone magis quàm austro, eadem illa
causa: auster enim nubes colligit, aquilo
pellit: & quidem aquilone magis quàm
etro euaporari videmus, & hyeme potius
am æstate, aut propter dissimilitudinem,
quia vapor non nisi refrigerato humore
ado depromi potest.

Cur minus, quàm plus aeris calidius
cū angusta omnia sint calidiora? An
magis mouetur, qui plurius est: motus
dem frigorem accipere potest: cuius in-
um, quod calida cū mouentur, refrige-
tur,

Cur aqua & terra putreant, aer & ignis
putreant? An quoniam omne quod pu-
calidissimum fiat necesse est: igne autem
dius nihil est. An quia refrigerari prius
tet quod putredinem cōcepturum est:
us autem calidissimus semper est, aer ve-
gne refertus est: nihil autē putret, cū
x 2 call

calidum est, sed refrigeretur antè oportet, quàm putreat. At aqua & terra vicissim modo calida, modo frigida effici possunt.

21 Cur cœlum nubilum tepidius sit, quàm apertum, & placidum? Vtrum vt veteres autores dixerunt, quia stellæ frigidae sint. An id absurdum admodum est, sed quia cœlo sereno vapor extrinigi melius potest: incitum, quòd vento silente ros & pruina consistunt. Cùm igitur serenum est, calor diffiatur, quo humor eruitur, atque effertur, itaque aer frigidior fit: qua de causa humor calore demissus irrorat: at cùm nubilum efficitur, & cōstat, quocirca nec ros, nec pruina contrahi potest, cùm nubilum est: ergo calor ad terram remanens, facit vt tepor amplior esse possit.

22 Cur altis ædibus aer soleat ventilari, & ciprocarique, præsertim cùm tēpus quietum est? An quòd aer prælaxo quodā cōtextu, & hiatus lento est: ergo cùm hic extrinsecus introire incœperit, cedit & cōtrahitur aer, quod domus continet: quo collapsio adductoque interior redditur, qui foris est, & spatia multo laxiora capescit: quæ in spatia aer domesticus relabitur, ferturque expedire eodem quoniam & ipse pendeat, & natura inanis niti nequeat: quòd cùm per multa eius me-

in eueniat, proximus hunc aer sectatur ad-
 actus propulsione primoris. Tum eo lar-
 foras iam profluente, locus internus ina-
 redditur & vacuus, externus contrà re-
 tur, spissescitque: ac deinde in hunc mo-
 n reciproco fluxu actitatur.

R V N Q V A E A D V E N T O S
 pertinent, *Seclio uicesima sexta, cu-*
ius quæstiones L X I I I I .

C V R ventus cæcias solus ex omniū
 ventorum numero, nubes ducere ad-
 possit? Vtrum quòd ventus aduersus re-
 eodem tempore. An quoniam de locis
 nterioribus spirat: sunt enim partes, quæ
 solem orientem vergunt eminentiores,
 im quæ ad occasum: indicium maris oc-
 ui magnitudo facit, & latitudo. Quòd
 desuper in aduersum spiret, lineam sua
 tione ista terram versus conuexam agit,
 monemque inuadens, vt dixi occiduam,
 esque per lineæ suæ figuram contrahēs,
 e suo inde reflexu eas vocat, atque im-
 it: quod solus hic propterea facit, quia
 eris loca vel æditiora sunt, vel submissio
 quæ versus, vt aut de imo, aut è directo
 is feratur deuexus, terram versus neces-
 fit, ita vt ad postremum reflexus effi-

x 3 ci

ci nullus queat, eò quòd flatus non ad terram subditam aeris amplitudini finem protrahendi faciat, nec vbi aer cogi in nube possit. Subsolanus ac ceteri minus caui quoniam humidi non sunt, nubes non cogunt: itaque vel nullatenus, vel minus idipsum facere possunt.

2 Cur aquilones anniuersarij fiant, austri non fiant? An austri quoque fieri possunt sed continui, quia initium austri longè à nobis est, aquilonis in vicino est, quippe cùm sub aquilone habitemus. Item aquilones anniuersarij tranquillo aere spirant, quippe qui per aestatem moueri soleant: austri verè oriuntur, cùm aer minus quiescit: addit etiam quòd auster humidus est, humido autem superior locus alienus. Quamobrem humores qui eo in loco consistunt, citò resoluantur, & euanescent: & cùm humores erratici vagabundique sint, accidit vt aer quoque eodem ducatur, quò humores ipsi variabuntur. Qui cùm non loco eodem agitantur, efficitur porrò vt flatus diuersi oriatur: flatus enim non nisi motus aeris est.

3 Cur auster post pruinam spirare soleat? An quia pruina nisi facta decoctione haui vnquam consistere potest: mutatio autem post cōcoctionem purgationemque fieri i

co

contrarium solet: aquiloni autem contrarius auster est. Hæc eadem causa est, cur post niuem auster spiret: omnino enim & x, & grando, & imber, & omnis id genus purgatio concoctionis indicium est. Vnde etiam, ut post imbres, ceterasque eiusdem generis tempestates, flatus desistant & infernentur.

Cur procellæ, hoc est venti, qui excusnabibus sæuiunt, imbre superueniente minus cessant? An quoniam aqua expressa ventres nubium confident, unde flatus oritur est.

Cur non iidem venti imbrem ubique ferant? An quia non iidem montibus ubi ne occurrunt, sed alijs partes aliæ sunt obicæ. Nubes enim ibi magis consistunt, ubi ventus vix quasi loca ardua superans depellere præterea nequit: cum autem consistant, remuntur, rumpuntur, imbrémque demittunt.

Quam ob causam cœlum purum & plaudum, serenum indicat, tempus turbulentum hyemem prænunciat? An propterea, quod hyems aere consistente, spissescensque fieri solet: ergo cum sol euincit, disernit, illustratque aerem: cum euincitur hyemem, ubi obscurat atque incrassat. Quod si cōstitutes.

stitutio valida, hyems continuo luce prim
 erumpit: sed si imbecillior sit, nec tamen e
 roto succumbens, occasum versus depelli
 tur, quod consistit, ac inibi manet, eò quò
 aer terræ proximus hyeme instante crassiss
 simus est: & mox reliquus quoque consistit
 quoniam initium, firmamentumque obtine
 stabilitatis, quòd suscipere, atque colliger
 possit, quantum subinde accesserit. Vt enim
 in acie conuersa in fugam vno resistente, c
 teri quoque omnes insistent: sic in aeris ra
 tione fieri solitum est. Quamobrem citò, im
 repente interdum fit, vt cœlum nubilũ red
 datur. Cùm igitur occasus est perturbatus
 constitutionem minimè victam esse à sol
 diu pugnante firmissimè indicatur: itaqu
 plus item posse consistere cõsentaneum est.
 Et quidem minus timendum, cū hyeme pra
 gressa, quàm cū post serenum id accidit
 quippe cū illa ratione veluti reliquia
 quasdam restare, ac initium consistendi ori
 ri videatur.

7 Quid est qđ flat^o moueat tropæos, id est
 quos versarios aut reciprocos appellamus
 An eadẽ ratio est, qua euripi mari recipro
 te agitant: nã & mare, & aer eaten^o feri qu
 tenus profluere licet. Deinde cū obice qu
 dam amplius prograssandi licentia his tol
 lizur, qui terra pergunt ob eam scilicet rem

quòd

quod suæ motionis, delationisque primor-
ia parum habeant valida, tunc reciprocantur,
& redeunt.

Cur ijdem illi tropæi de mari spirare so-
nant? Vtrum quia mare vicinum est. An
quia tropæus apogææ, id est, flatui ab terra
o contrarius est. Versarius enim tanquã
uersio abterranei est: quippe cum ab terra
eius flatus ex terra in mare profluens sit,
ius reciprocatio versarius est: itaque de
mari terram versus spirare necessum est. An
enire inde putandum quoniam aer colle-
tus in mari est, qui illo fluxerat. Sed ratio
ar nec in terram consistat, & reflectatur, cū
rofluit, quod mare in cauo est. Aer autem
modo aque ad id fluit, quod cauiissimum est.

Cur dici solet, Tertia lux nunquam no-
turno aquilone laborat? An quod flatus se-
ptentrionis imbecilli sunt, cum nocte spira-
re incipiunt: argumentum enim non multū
eris esse motum, quod eo tempore spirare
vorsus est, quo caloris exiguum est: exiguū
tanque caloris, exiguum aeris mouet: atqui
flatus minimi omnes intra triduum finiun-
tur: ergo nec is diuturnior esse debet.

Cur aquilo crebrius quàm auster spi-
rat? An quoniam aquilo parti orbis terra-
am habitatae vicinus est, idcirco latere nō
otest. Simul enim ex sui temporis breui-

tate & spirat, & adest: at auster quia è lōgī quo admodum, nisi vehemens sit, venire nō potest.

11 Cur auster minus hybernīs noctib; quā diebus spirat? An est quidem sol noctis etiam tempore australi regioni propinquus, & noctes ibi tepidiores quā dies aequilonem versus: itaque aeris multū mouetur, & nihil minus quā interdiu. Sed calor dierum vehementior omnem absūmēdo humorem, efficit vt minus spiretur.

12 Cur auster canicula oriente moueatur, idq; lege naturæ certissima fieri soleat? An propterea, quōd regio inferior orbis sole scilicet remoto minus calida est: itaq; vapor inde largē emigrat, & multi profectō austris spirarent, nisi anniuersarij prohiberent.

13 An omnibus astris tum orientibus, tum occidentibus, aer soleat commutari, sed canis præcipuē? quōd quidem flatibus latissimē constat, qui eius ortu, & post ortum sequuntur. Quōd cū æstus tunc vigeant, spiritus calidissimos per idem tempus oriri cōgruū est. Auster autem calidus est, & cum ex contrarijs in contrarium maximē commutari solitum sit, ortūque canis præuij nuncupati antecedant, qui aquilones sunt, meritō post eū auster spirat: quādoquidē assignari necesse est, idque austris fieri oriētibus: huic

item verbo cū assignari dicimus, subiecta
otio est aerē insigniter cōmutari: & quidē
utari flatuum omnia genera in ventos ad-
versos, aut dextros solent. Quòd cūm aquilo
non transeat in latus dextrum, reliquum est
in aduersum, hoc est, vt in austrum trans-
it. Quinetiam dies post brumam quintus-
decimus, austrum prę se fert, eò quòd bruma
initium quoddam est, moueturq; à sole is-
otissimū aer qui brumæ vicinus est: solem
item tunc ad austrum vergere certum est.
igitur cūm ortum perreptat, flatus exci-
t subfolanus: ita cūm meridiē adit, austros
locat: nec tamen statim à bruma id facit,
ioniam breuissimas tunc agit distantias,
d quintodecimo, quia tempus id modi-
se habeat ad primam discessus sensio-
em. Totum enim id tempus pars conspi-
a est.

Qua de causa orionis exortu dies maxi-
è varient, flatūsque importuni mouean-
r? An quoniam in mutatione varia maxi-
è omnia sunt, quæ non vno certoque tem-
pre, motūue describuntur: atqui oritur
ion ineunte autumnō, occidit hyeme: ergo
ia non vno tempore constat, sed alio inci-
t, alio cessat, flatus etiam inconstantes esse
cesse est, vtpote cūm ancipiti conditione
oueniant, quos sibi tempus vtrunque fer-
titum

ritum est. Et quidem difficilem esse orionem & cum oritur, & cum occidit, ex temporis varietate rectè affirmat: turbulentum enim, atque inæquabilem esse necessum est.

15 Cur aquilo nocte exorsus die tertia cessat? Vtrum quia ex paruo, imbecillique initio prodit: tertius autem dies decretorius est. An quoniam vniuersus modo *ἰνὴ φέρον*, id est, procellarum, & nubibus excussorum flatuum funditur, idcirco compendio cessat.

16 Cur plurimi aquilones spirant? An quoniam pars orbis terræ habitata septentrionibus subdita, est eminentior, & extra solstitiū posita, & niuis plena, quæ nix montibus nonnullis nunquam deest. Cum igitur concreti humores tabescunt, flatus magna ex parte oriuntur: is autem aquilo est, qui à septentrionibus mittitur.

17 Cur austri hyeme, atq; ineunte vere, atq; autumno cessante spirare soleant, vnde bundiq; sint, & contortuosi, atq; Africæ non minus frigidi, quàm regioni nostrati aquilones? An propterea, quòd solè propinquo spiritum moueri necesse est: sol autem per hyemem austrum versus perfertur, & incun te vere, desinentēq; autumno iam calfacere incipit: æstate contrà septentriones petit, & loca relinquit meridiana. Calidus autem

pro-

propterea est, quia spiritus aer Africæ miscetur, qui calidus est: hinc etiã in mare compens ingentes excitat fluctus, facitq; australem æstatem.

8 Cur auster foetidi halitus causæ sit?

An quoniam humida & calida corpora redolent, quæ maximè putredini opportuna sunt.

9 Cur auster profectus ex mari commotus ijs sit, quorum stirpes terra cõtinentur?

Nam & Thriasio cãpo terræ Atticæ auster de mari occurrit. An quoniam refrigeratus accedit, rubigo autem per humorem calidum alienumq; consistere solet.

10 Cur ventus magna ex parte ante lunæ defectus excitetur initio noctis, cū defectus medio incipit noctis, medio verò cū mane?

An quoniam calor lunæ propterea hebetatur, quia cursus iam proximè est, quòd defectus exultet. Remisso itaque calore, quo reventus aer quiescit, rursus moueri, ac spiritus reddi incipit.

11 Cur auster non incipiens, sed desinens imbrem afferat? Vtrum quòd aerem cogit è longinquo, quo coactò aqua exprimitur: cogitur autem postea, quàm cœptum est. An quoniam incipiente calidus adhuc aer est, quippe qui profectus à calido sit: processu autem temporis refrigeratus, in aquam melius consistere potest.

Quam

22 Quam ob causam cum minor auster est, nubes nullas obducit: maior, nubilus, & diuturnior est? Vtrum, vt quidam aiunt, initij causa ita accadat. Nam si ex mineri profiscantur, liquidus, sudusq; est: si ex ampliori, nubilus & crassus. An quia minor cum incipit est, itaq; non multum aeris compellere potest, sed ad postremum amplificari consuevit. Vnde illud prouerbium, Cum cessat boreas, cumque auster surgere coepit.

23 Cur tempore hyberno flauus parte veniat exortua, aestiuo occidua? An vbi sol amplius non euocit, aer liberè profluit: cum igitur nobis occidit, nubes relinquit, quibus fauonij prodeunt: cumq; incolis inferioris hemisphaerij oritur, spiritum illis parte exortua producit: contra cum parti inferiori occidit, fauonios illis, subsolanos nobis constante aere facit. Vnde fit, vt si quem alium vetum occupauerit, augeat, eò scilicet, quod nonnihil adiunxerit.

24 Cur afflante fauonio canes vestigia minus valeant comperire? An quia plurimum hic ventus confundit, quoniam ventorum omnium continentissimus est, maximèque terram attingit.

25 Quam ob causam cum stellæ profiliunt, venti indicium datur? An propterea quod à flatu feruntur, priusq; ibi quàm apud nos
fla

flatus excurrit. Quo fit etiam ut vnde stelle
erunt, huc flatus accedat.

6 Cur nubes maximas fauonius agit? An
quia de alto spirat, regioneq; maritima nu-
es per ampla spatia colligit ampliores.

7 Cur venti ad postremum vehementis-
mè spirant? An quia vbi vniuersi efflarunt,
caloris parum relinquitur.

8 Cur si circa æquinoctium africanus spi-
auit, aqua fiat necesse sit? An quo loco orbis
sol fuerit, inde soleat spiritus excitari: itaq;
pro solis discursu vicissitudo spirituum agat.
Quòd cum æquinoctiū hyemis atq; æstatis
confinium sit, dum sol nobis conspectū æqui-
noctium agit, aut instum transgressus limi-
tem regioni se dedit hybernæ, accidit ut ven-
tis partis illius vernaculi spirent, quorū pri-
us africanus est natura humidus: & cum sol
partē orbis terrarum hybernā perlustrat,
flatusque regionis eiusdem mouet, cuenit ut
hyems suis fungatur muneribus: cuius ge-
neris imber est. Ad hæc cum æquinoctium,
inquam paribus examinatis viribus hye-
mis atque æstatis, constet, si alterutris quic-
quam additum sit, obitus momentum exul-
abit conspicuum, ut in æquilibrio pondus
vnci adiunctum alteri efficit. Quòd cum
africanus hyberni ordinis sit, naturaq; humi-
dus, æquinoctio additus, hyemē imbrēque
me

merito affert: imber enim hyems est flatibus familiarissima.

29 Cur auster atq; eurus, cum flatibus sibi obiectis calidiores sint, alter aquilone, alter fauonio, aquæ fertiliores sint? quanquam frigor est, qui humorem ex aere depromat: haud enim quod aquilo nubes hinc pellit, idcirco aqua non prouenit. Nam & fauonius & eurus nubes abigit, quippe qui ex altero pari modo proueniat: quinetiā cæteri omnes vnde spirant, inde depellunt. Vtrum quia frigor amplius introrsum circūobsistit, cum calor extrorsum amplius vrget. An etiā regio facit vnde spirant, vt sereni illustrésque veniant. Eurus nanq; ex ortu, fauonius ex occasu aduentat. Quinetiam ratio sit, quod aer præcalfactus celerrimè ac plenissimè refrigeratur, quomodo etiam aqua: igitur euri aer de ortu calidus, austri de meridie fertur: cumq; frigidissimum locum adiere, compendio concrescunt, atque in aquam consistunt: magisque eurus aquam agit, quoniam aerem de solis parte nec minus calidum ducit. Auster aquam mittit, cum cessat: quoniam aer qui primus ex mari accedit, frigidus est: ultimus autem tepidus ex terra occurrit. An nō id solum causa sit, sed etiam, quod ad postremum auster crescit. Vnde illud prouerbum. Cumque auster surgere coepit. Atqui

fril

frigidiores qui vehementius spirant : igitur
eritò in nubes aerem postea cogit . An ea
ratio sit, cur pòst, quàm principio, fer-
tor aquæ occurrat.

Cur venti ficcāt, cū frigidi sint? An quo-
rum qui frigidissimi sunt, vaporē eliciunt.

Sed cur amplius ficcent, quàm sol? An
ia vaporem non solū euocant, verumetiā
ducūt, sol autem relinquit: itaq; vt magis
mificat, sic minus assiccat.

Cur vnus ventorum cæcias nubes ad
vocat? quòd etiam prouerbium illud decla-
: Vt cæcias nubes, sic ille opes trahens. Cē
i nanq; vnde spirant; inde tantūmodo ex-
lunt. Vtrum ventus aduersus eodem in tē-
re spirans , id facit. An si hoc esset, haud
quam latere potuisset: etenim spiritus hic
pte natura circulari linea fertur: ergo cē-
per terram vagantur, hic cœlum versus
lineæ cauum erigens non ad terram re-
minans, suam originem repetit: itaque nu-
facilè ad se ducit.

Cur fauonius serenus, ac iucundissimus
ventorum omnium est? & qualem Homerus
re per campos Elysios carmine illo dixit:
d zephyri assiduè spirant, auræque salu-
s. An primum, quòd aeris temperiem
nè obtinet: neq; enim calidus est, vt qui
meridie, ortūque spirant: neque frigidus,

y vt

vt qui de septentrionibus eueniunt: sed medium frigidum & calidorum flatuum tenet. Quod cum vtriusque in vicinio sit, particeps vtrunq; virium euadit: itaq; temperatissimus est, & vere maximè spirat. Ad hæc flatus omnes transire, vel in sibi aduersos, vel in dextros consueuerunt: itaq; cum post aquilonem fauonius spiret (dexter enim hic est) efficitur adeò tanquam mitis ad immitem, & simul vbi destitit hyems, serenum magna ex parte subsequi solitum est. atqui flatus hybernus aquilo est. Subsolanus quamuis inter calidos & frigidos situs, minus qualitatis eorum particeps est: hic enim cum spirat, flatus vergentes ad austrum motitat quidem (istuc enim transferre assolet) sed misceri tamen cum his minimè patitur. At verò fauonius & mouetur ab austro, & ipse cum spirat mouet aquilonem: huc enim vsq; progrediens, vicissitudo spirituum finem sui circuitus facit. Quod cum vnus facit, alterius finem, alterius initium secum habeat, meritò suauius & esset, & esse videtur.

34 Cur fauonius horis postmeridianis spirare, non mane soleat? An quod sol magna ex parte vel oriens, vel occidens, autor spirituum est: quoties enim aerem humidum tepescendo percoquit, atq; discernit, in spiritum sanum illum extenuat, quod si tantisper acciderit.

VE

ut aer spirantulus sit, magis magisque à sole vertetur in spiritum. Quoties igitur sol exortu est, pcul à fauonio abest: hic enim h occasu se promit: & cum iam occidere proximus est, aer omnino extenuat^r discretusq; fuit: at dum cōfecto meridie pergat ad postmeridianum, tantisper ad aerem tepescientium discernendumq; modicè admodum habet. Subsolanus quoq; ob eam rem mane spirare incipit: aerem enim qui supra terram sublimis impendens nocte humefactus, solo si ponderis ratione appropinquarit, sol maie discernens proximum sibi excitat primū: si autem ex sole oriente spirat, subsolanus appellatus est.

Cur sole se attolente spiritus & sternūtur & augentur? An quia spiritus vel aeris, vel redundantis humoris commotio est: quæ cum parua est, compendio à sole consumitur: itaq; nullus spiritus inde existit: ita cum magna est, solis exortu amplior redditur: sol enim autor & parens motuum est.

Cur fauonius horis postmeridianis spirare soleat? An q̃ spiritus omnes sole humorem diffundante proueniunt: humor enim antehac concrefcebat, tabescit, cum visoris in propinquo est: itaque spiritum ouet: atqui fauonius de occasu spirat. Re-igitur postmeridianis exoritur: tunc

y 2 enim

enim sol eius ad locum accedit.

37 Cur aquilo & auster sæpissimè spirant?
An quia contrarium à suo cōtrario è directo
scilicet oppugnatū minimè edurare potest,
sed ex latere potius aduersam vim tolerat:
auster verò & aquilo ex cursus solis laterib⁹
spirant, cæteri aduersi potius occurrunt.

38 Vtrum spiritus fonte quodā emergat,
quemadmodū aqua, supra quem fontē effer-
ri nequeat, an non? & utrū vno ex puncto,
an ex loco profluat ampliori? Sunt certè nō
nulla in aere, quæ vel in aqua accidere pari-
ratione videmus: quippe cū aqua per pro-
na ocyus fluat, quàm cū in planis atq; æqua-
lib. stagnat: hoc enim & spiritus faciūt: nam
locis editis atq; excelsis aer assiduè mouetur
cauis è contrario sæpè quiescit, & cōflescit.
Ad hæc, super excelsissimos montes spiritus
nulli excitātur, vt super Athon, ac reliquos
generis eiusdē: indicium, q̃ quæ reliquerint,
qui anno superiori sacrificarunt, posteriori
incorrupta comperire affirmant. Cōstat igi-
tur spiritus quoq; prolationē veluti ex fon-
te quodam actitari, super quem nihil præter
ea efferre se potest. Vnde fit, vt locis excelsis,
quod modo diximus, accidat: quòd idem da-
tum etiam aquæ putauerim. Nec enim aqua
vehementem, nec spiritum rapidum locis ex-
celsis fieri nouimus.

Cur

39 Cur austro spirante cœruleum mare fiat
aquilone obscurius attritusque? An propterea
quod aquilo minus mare perturbat. Omne
autem quod tranquillius est, atrum esse vi-
detur.

40 Quā ob causam austri cū leuiter spi-
rant, nequeant nubilare: cū intentē, nīmī-
rum queant? An quoniam cū leuiter fre-
quentiam nubium agere nequeant. Itaq; bre-
ue sit, quod obduci nubibus possit: at verò v-
bi excreuerunt, multas depellunt: itaque am-
plius obnubilare videntur.

41 Cur aquilo vt magnus incipit, ita par-
uus desistat: auster contrā, vt paruus incipit,
ita magnus cessare soleat? An quia nobis a-
quilo in vicino est, auster longē abest. Alter
igitur vbi primum exortus est, nos occupat:
alter suo disperso principio, vtpote diu per-
tracto, exiguus ad nos primum deuenit: at fi-
nem alterius sentimus, alterius minimē. Ita-
que meritō alter imbecillus cū cessat, est,
(omnium nanque finis imbecillus est) alter
validus. Finem enim istius, nihil præterea
sentimus.

42 Cur versarij, qua mare sinuatur, reflare
soleant: qua porrecta pansaque maria sunt,
reflare non possint? An quoniam flatus in-
ternum interrumpens nihil distrahitur, imò
magna parte vniuersus perfertur: at in dispa-

y 3 lati s

latis porrectis que abterranei, & protinus magis distrahuntur, & inter profuendum hac eadem re patiuntur: quoniam nihil obstitit quò minus multas in partes proruant. Versarius enim nò nisi reflexus abterraneus est.

43 Cur dici solet, Cùm cessat boreas, cùmque auster surgere cœpit? An quoniam boreas, quod nos ei subditi sumus, parsque habitata terræ vergit ad septentriones, intensus protinus accidit: quippe qui statim cùm ortus est, adest: auster, quòd ex longinquo ad nos deuenit, non primùm, sed post intencior est.

44 Cur spirantibus austris homines grauiiores, inuvalidioresque sese redduntur? An propterea quod humor corporis flatus eius calore tabescens, multus ex paucò redundat, atque humor grauis leui ex spiritu consistit: quas ob res vires hominis debilitari necesse est.

45 Cur spirantibus aquilonibus cibi auidiiores sumus, quàm austris? An propterea quod aquilones frigidiores sunt.

46 Cur auster oris terræ Aegypti non afflat, nec interius iter diei ac noctis: super Mithim verò vel iter diei ac noctis ingenuus spirat: nec verò occasum versus iter duundierum, totidémque noctium adit: exortum autem versus africi incitantur? An quoniam

terr.

terra Aegyptus caua secundū partes suas interior est, superiores remotioresq; eminentior: hinc enim auster, vt caua intacta supergredi sic excipi ab eminentioribus potest.

47 Cur auster paruus oritur, magnus desistit, aquilo contra? Vnde proverbium illud, Secundæ nauigationi delegatū est, Cūm cessat boreas, cūmque auster surgere cœpit. An quòd ad septentriones potius, quàm ad meridiem positi sumus: aquilo autem ex septentrionibus spirat, auster ex meridie, meritò alter statim quum ortus est, vehemens proxima sibi loca inuadit, post deinde suam vehementiam in loca transfert remotiora: alter è contrario homines meridie incolas inter initia vrget, post vbi praterijt, ingenuus ad nos venit.

48 Cur dici soleat, Fit glacialis hyems boream si duxerit auster? An quòd auster talis est, vt nubes largè, & aquam colligat. Cūm igitur boreas tali temporis conditioni superuenit, gelu indurat, hyememque efficit. Vnde celebre illud est? Offendente lutum borea, mox terra gelaescit. Lutum enim, & omnino aquam ab austro vel maximè, vel sæpiissimè fieri palàm est.

49 Cur post austrū citò aquilo spirat, post aquilonem non citò auster? An quoniam alteri ex propinquo, alteri ex longinquo venien

y 4 dum

dum est, quippe cum sedes nostra aquilonem
versus posita sit.

50 Cur flatus frigidi veniunt, cum calore
commotione oriantur? An motionem à calore
profectam calidam esse necessum non si-
nisi modo quodam prodierit. Nam si vniue-
rsa interrupta, calida est: si per angustum
paulatimque extrahitur, nec ipsa calida pro-
uenit: & aer, qui inde commotus est, talem e-
ficit motum, qualis ipse præfuerit: quomodo
etiam eodem de corpore modo calidum, mo-
do frigidum posse spirari inquit. Sed id
verum nequaquam est. Semper enim quod
exit, calidum est: cuius indicium, quod talis
propius admouenti percipitur: sed interest
quo prodierit modo. Nam si multo post hi-
te ore emisimus, calidum idcirco videtur, quo-
niam sentire id possumus: sed si per angustum
extrudamus, calidius profecto extrictum ac-
rem sibi proximum impellit, atque ille sibi
continuum. Sed quod aer frigidus est, motus
eius quoque frigida profuit. Nunquid igitur
in flatum quoque ratione hoc idem eue-
niat, sitque per angustum prima eorum mo-
tio, cum aere priore prolato subinde alius
affluat? Quapropter hyeme frigidi, æstate co-
lidi oriuntur, eo scilicet quod talis eorum tem-
porum aer præest: nec enim à se ipsum aerem
moueri, neque à calore conuictum eo motu
profer

proferri constat, non solum quòd calore am-
liori contento spiritus calfaciant, verum
quòd sursum etiam efferuntur. Ignis enim
natura huiusmodi est: frigidū contrà deor-
sum ferri aptissimum est. Spiritus autē me-
ritò in latus se vertunt. Cū enim alterum
ursum, alterum deorsum versus nitatur, &
neutrum alterum superet, nec fieri possit vt
naneat, obliquè perferri necesse est.

I Cur austri frigidi in Africa sint, vt apud
nos aquilones? Primum, quia vt nobis aqui-
onum origo, sic Africæ austrorum propior
est. Nam si, vt dictum est, flatus per angustū
extrudi soleant, propioribus certè frigidio-
res occurrent, propter vehementiam sui me-
us, quam diffundi, hebetarique necesse est,
cū se longius protrahit: qua de causa aqui-
ones frigidi apud nos sunt: colimus enim
propius, imò iuxta ipsos septentriones.

2 Cur austri sicci, & aquæ omnino exper-
es, febres contrahant? An quoniam humorē
validum alienum in corporibus creant, quip-
pe qui natura humidi, & calidi sint: quæ qui-
dem qualitates febrificæ sunt: febris enim ea
um consistit exuperantia. Quoties igitur
per solis ardorem omni viduati humore spi-
rant, habitu planè huiusmodi sunt: at cū
vnà veniunt cum aqua, refrigerari nimirum
iquæ ipsius beneficio possunt.

y s Cur

53. Cur flatus anniuersarij eodem tempore
atque modo afflare semper soleant: & cum
finiente die desinunt, noctūque non spirant.
An id quidem ipsum, quoniam nix liquefi-
ri cessat à sole, cum vesperscit, totamq; ne-
stem manet indomita: omnino autem spirant
di tempus tunc est, cum sol vincere, atque
soluere glaciem ad aquilonem positam co-
pit: cum igitur incipit, præuij appellati spi-
rant: cum iam amplius resolutum est, anni-
uersarij.

54. Cur fauonius ventorum omnium lenis-
simus, & frigidissimus est, duobusque tem-
poribus maximè spirat, vere ac autumno, cum
que vesperscit, potissimūque terram a-
tingit? An lenis, quia ex mari, campisq; p-
nissimis spirat, frigidus tamen minus quā
aquilo est: quoniam aqua inflata non
ue spirat: cæteris tamen frigidior est, qu-
vel post hyemem sole adeò nuper reuigen-
vel autumno, cum sol amplius non viget, si-
rare incipit: vicinus hic maximè terræ affli-
quod è directo, nullaq; aduersante vi ex ma-
ri ad terram transit: haud enim vt per terr-
materia obsistēte arcetur, sed liberè quoq;
uersus vagatur, quoniam humorē perrepta
& æquabili quoq; discursu hac eadem de ca-
sa profluit. Non enim ex montibus, nequ-
niue per vim tabescente, sed tanquam p-
fauc

ices expeditè profunditur: pars quippe ad
nilonem, aut ad austrum vergens, monto-
lesti occasum versus nullus mons, nulla ter-
restis, sed mare Atlanticum spatatur: itaque
dicitur, ut terræ proximus, atque sibi æqua
permanet. Spirat, cum vespera propè
loci ipsius ratione: tunc enim sol proxi-
mè ad locum accedit, unde fauonius oritur.
Noctu quiescit, quoniam tunc solis mo-
tus deest.

Cur euro spirante omnia maiora videan-
tur? An quoniam eo flatu aer obscurior, cali-
dissimúsque reddatur.

Cur tempore hyberno flatus de ortu spi-
rare mane, æstiuo de occasu post meridiem
consuevit? An propterea quod flatus qui no-
tis æstiuo veniunt, hyberno his spirant, qui
oppositum terræ hemisphærium tenet. No-
tis autem hyberno mane, atque de ortu spi-
ritus veniunt, quod præhumidus noctis aer
discernitur, moueturq; inane à sole: atque is-
rimus, qui proximè solem est: quod etiam
ante suum exortum sol agere potest, ex quo
uræ spirare non minus ante solis exortum
solent. Ergo cum sol humores ad se attrahat,
noueatq; ante suum ortum aera, qui per hye-
nem humidus apud nos est, constat vel ad se pos-
se attrahere, cum inferius hemisphæriū inspicit
idque

idq; post meridiem ibi efficere, quòd temp
nobis antelucanum est. Quamobrem acci
vt aer qui ante ortum hinc à sole attrahit
faunius inferis sit, aspirétque horis post
ridianis: itaque flatus hyemis nostræ exor
uus nobis, postmeridianus illis est: & nost
æstatis nobis postmeridianus, illis exortiu
accedit: æstas enim apud illos est, cùm ap
nos hyems: nostrumque postmeridianum,
lis antelucanū est, quo illis auras exortiu
nobis faunos aspirare prædicta euenit
tione. Nihil de ortu per æstatem spirare
let, eò quòd sol ad aera sedis nostrę sicciore
exoritur: parum enim temporis absuit. Fa
nij post meridiem nulli per hyemē aspiran
quòd exortiu eodem tēpore nulli interio
hemisphærio flare ob eam quam modo dix
mus causam possunt: sol enim humores in
ad se attrahens, nobis faunos præstat.

57 Cur faunius illustris, serenus, atq; gra
tissimus ventorum omnium est? An quia in
dium calidorum & frigidorum flatuum
net, vicinūque illis oriens particeps qual
rum generis vtriusque euadit, temperatuse
proinde accedit. Subsolanus quamuis inte
eisdem positus sit, minus tamen communet
se exhibet: hic enim mouet quidem cū spi
rat flatus, qui austrū versus spectant: eò nāq
trāfire solitus est, sed misceri his nescit. A

ò fauonius & mouetur ab austris, & spirans ipse agitat aquilones. Istuc enim vltimus spirandi circuitus ducitur: vnde cum idem sit alterorum finem, alterorum initium cōteat, iure gratissimus & est, & esse videtur.

Cur venti alijs locis alijs imbrem afferunt? verbi causa, hellepontias terræ atticæ, insulæque vicinis: aquilo Hellesponto, atque Thraciæ, auster Lesbo: An vbi frequentia montium, inibi imbrem obuenire necesse est: vbi enim frequentia cogitur, vbi assidere nubes, accersique est: itaque montibus magis, quam planis pluit: ergo apud Hellespontum aquilo multas desuper nubes compellit: idem ad Atticam, insulæque vicinas hellepontias, quasi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cum copia larga cōstituta ab aquilone sit. Lesbo curus atque austrum nubes affatim ex alto adducunt, atque hunc modum vel de cæteris cogitare par est.

Cur dici solet, Nauibus hyberno vendat terra secundos, Tunc mare fert sæcros: calidi sub mensibus anni Terra dabit secundos, ponti feret vnda secundos. An quoniam mare per hyemem calidius est: itaque quid in eo constitit, initio constituisse valiori certum est: nam si inualidum esset, facilius maris tepore absumeretur. At per æstatem mare frigidum est, spiritusque maritimi omnes frig

frigent. Terra è contrario tunc calida est quare si quid ex terra tunc fertur, primordius id constitit ampliori. Nam si exiguum inbecillumque esset, facile solueretur, & euanesceret.

60 Cur apud Archadiam, qui locus excelsus est, flatus nihilo frigidiores, quam ceteris locis sentiantur: & cum flatus silet, celumque nubilum est, frigor perinde, atque in planis palustribus oriatur? An quod Archadia non dissimilis palustribus est: aquarum enim confluentium nullos in mare exitus habet. Quapropter fauces, hiatusque præcipientes ea in terra numero ampliori sunt. Cum igitur ventus spirat, vaporem ortum ex terra frigidum auerit, & reijcit: flatus autem ipsi frigidi propterea esse nequeunt, quia ex mari deueniunt. Spiritu tamen fiescente, vapor de aqua stagnante, liberè ascendit, atque refrigerat.

61 Cur si ventus mane incoeperit, edurare amplius possit? An quoniam sole oriente impetus fit vehemensissimus, idcirco prostrahit longius potest. Indiciū quod constitutio facta præualida est.

62 Cur aquilo interdiu spirat ingenuus, noctu desistit? An quod imbre gignitur congelatio, cum solis calore respirandum est: ergo sternitur noctu, quia sol abest, qui gignendi

causa est.

Cur flatus futuri indicium datur, cum
per aerem multæ feruntur araneæ? Verum
quod aranea suo fungitur opere, cum cœ-
lum serenum est: feruntur autem fila, quo-
iam refrigeratus aer in terram corrui: re-
frigeratio verò hyemis primordium est, ita-
que indicium fit illa aranearum perlatio. An
quod post imbres atq; hyemes araneæ uni-
versim feruntur: opus enim suum araneus
hic exequitur, cum cœlum serenum est, &
culit se impatiens frigoris, cum hyems vr-
get, tractusq; à flatu nimium, eruit huius: post
hibrem autem flatus magnus parte oriri so-
lum est.

Cur locis frigidis aquilo per hyemem
vehemens spirat, & ut proximè nubilus, sic
transuorsum liquidus fertur, atque illustris?
a ratione qua frigidus, eadem etiam vehem-
ens fit. Quod tamē è propinquo frigidior
occupat, priusq; nubes gelu indarat, quā
pellat: quæ induratę pōdere suo obsistunt,
& manent. Transuorsum autem vehem-
entia sua potius quā
frigore agit.

EOVM QVAE AD METVM

& fortitudinem pertinent, se-

ctio vicesima septima cuius

questiones. XI.

1 C V R tremunt, qui metuant? An pro-

pter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua alius quo-

que plerisq; ob timorem effundi solitus est.

2 Cur metuētes nōnulli sitiunt, vt qui sunt

tormenta adituri? Cū enim per timorē re-

frigerentur, sitire minimē debeant. An non

eodem loco refrigerentur, & caleant, sed re-

frigerentur per summa corporis, vnde calor

discedit: caleāt per intima, caloris scilicet in-

trorsum contracti efficientia: cuius rei in-

dicium alui quoque solutio facit. Sitis au-

tem parte quadam interiore siccata, solet

accidere: nec aliter agi videtur, quā in

ijs quos epiala exercet, qui simul & frigent,

& sitiūt. Nec enim illis pars eadem corporis

in algescit, & concalescit.

3 Cur homines cū excādescunt, calore sci-

licet introrsum collecto, feruldi furibundiq;

reddūtur: cū metuant, contrā efficiuntur?

An non eundem in locum calor se colligat,

sed homini irascenti cor calore circumfusum

effluet, ex quo fidibundus, rubicundus, spira-

bundus efficitur, cū calor sursum versus se

efferat, metuenti sanguis & calor in imum

perfo

refugiant: vnde fit etiã vt alius fundatur.
lam & cordis compulsio non similis agitur
il metuenti, vtpote ex caloris inopia fre-
cens ac feriens est: irascenti è contrario, vt
te cùm calor collectus sit copiosior. Quã-
rem efferuescere animo, excitari, pertur-
ri, ceteraque id genus verba non ineptè,
accommodatè dicuntur. Nunquid igitur
ea de causa obuেনiat: nam & ficcum ex-
ere, & linguam hærere, & reliqua huius
ritus elatio facit, & sanguis. Sitim quoq;
calescente corpore nasci certum est: sed
emadmodum pars eadem corporis, qua si
laceffit, reficcari vtri que metuenti & ira-
nti possit. Metum enim sitim posse affer-
constat militum argumento, qui superati
ngam rapuerint: nunquam enim tam gra-
ter sitibundos sese fuisse fatentur. Et verò
i in dicèdo conturbantur, sitire vehemen-
t consueuerunt: itaque eluunt, & non nihil
osorbent, vt Ptarmenon-histrion facit. An-
sce conturbatos non sitis, sed siccitas pul-
sanguine teneat: vnde etiã accidit vt pal-
cant: indicium verò, quòd non multũ ebi-
ant, sed interdum desorbuisse tantum satis
at qui se in fugam verterunt, laborant,
que sitiunt: & quibus tormenta instant,
dem ipsa efficiendi ratio est. Nec mirum
necquam id est: fit enim in re bellica, vt nõ-
z nul

nulli etiam viri fortes, ac strenui, vbi stru-
 acie hostes sunt petitori, obtremiscant, no-
 perterriti, sed fidentes, qui etiam sua corpo-
 ra verberare lata secula, aut suis manibus as-
 solent, vt vndique vorsiun pari calore infe-
 ueant: quidam enim inaequalis ac tumultua-
 rius motus in eorum corporibus per acu-
 men, & nimium impetum caloris oriri fer-
 mē animaduertitur.

4 Cur homines fortes magna ex parte vi-
 noli sunt? An quia fortes calidi sunt: calo-
 rem autem in pectore conditus est. Ibidem enim
 metum quoque refrigeratione quadam effi-
 ci nouimus, vt cor fortibus caloris copia su-
 rum persistat, timidus refrigeratum infiliat.
 Ergo qui sanguinolentum habent pulmonē
 calidum hunc modo vinolentorum gerunt
 ita vt rei aduersae suspitione refrigerari ni-
 queant. Atqui ita se habent, bibendi audire
 se consueverunt: nam & bibēdi cupiditas in
 bri eius calore oritur, vt aliās dictum est: &
 cupiditas ipsa, non nisi rei vim sedandi habi-
 tis desideratio est. Vinum autem, etsi natu-
 ra calidum est, sitim tamen amplius quam
 aqua extinguere potest, maximēque id ge-
 nus hominum: quam ob causam dictū aliā
 est, ex quo & qui spirandi difficultate labo-
 rant, aut insania vexantur, vinum admodū
 cupiunt: quanquam alteris ex instructione

ali

eris ex perturbatione pulmo efferueat,
in igitur magna ex parte homines eosdē
abundos ac fortes esse obueniat. vini au-
tem auidi, qui sitibūdi, talesque gestiunt, na-
as vicissim inter se consuetari necesse est:
de fit etiam, vt vinolenti, quā sobrii, for-
res fuit.

Cur fortitudinem maximē honore pro-
curantur respublicæ, quæ tamen virtutum
recipua non est? An quia semper vel ipse
alium alijs inferunt, vel ab alijs sibi illarū
iuntur: hæc autem virtus perutilis vtrāq;
partem est: honorant verō non quæ opti-
sunt, sed quæ optima sibi existiment.

Cur voce, & manibus, & labro inferio-
remant, qui metuunt? An quoniam hic
ectus caloris defectio ex locis superiori-
est, ex quo vt palleant accidit. Quod igi-
calor pectus deserit, vox obtremit: id
n refrigeratur, quod vocem mouet, &
us quoque pari ratione sunt, sed quæ
ima, vtpote quæ ex pectore pendeant.
erius tamen non superius labrum qua-
r, quia superius eō pendet, quod suapte
ura vergit. Inferius fursum caloris be-
cio stabilitur, atque quiescit, quo subla-
nalgescit, & tremit: & verō in excande-
ido imum labrum eadem de causa laxa-
& pēdet: quod latē in pueris patet: calor

z 2 etenim

etenim in cordis sedem conferre se cōsuevit

7 Cur homines metuentes tremunt, maximeque vocem, & manus, & imum labrum. An vocem, quia calor hinc deficit, quo in loco vox posita est: labrū verò & manus, quoniam partes istæ nobiliores sunt, minimeque sanguinolentæ, bilē quoque iidem deiciunt & testiculos contrahunt: deiciunt, quia calor descendens diffundit, & liquefacit: contrahunt, quia metus inuectus extrinsecus est, & fugam in aduersum agi oporteat.

8 Cur homines metuentes, & algent, & sitiunt, quæ quidem affectiones aduersæ inter se sunt? An algent refrigerati, sitiunt calfacti. Calorem enim in metuendo superiora deserit loca, quod facie, aluoque constat: facie enim pallet, aluus interdum funditur: ergo quòd calor locis superioribus deficit, algor oritur: quòd humor deficit, sitis exultat.

9 Quam ob causam, cum & metus & dolor quædam sit ægritudo, qui dolēt clamant qui metuunt silent? An qui dolent, suum retinent spiritum: itaque is vniuersus erumpens, cum clamore emittitur: metuentibus corpus refrigeratur, calorque ima petit, qui spiritum mouet. Quò igitur hic se contrahit, ibidem spiritum potissimum excitabit: quapropter venter eorum qui metuunt, obcrepare solitus est. Vox aut spiritus sursum

ersus elatus est, partibus quibusdā veluti in
ramētis conficiendus absolūdusq; . Cau-
verò cur homines dolentes suum retineāt
irritum, est, quòd omnes inditis à natura
nobis præsidijs, aliquo detrimento affecti, si
vlla cogitatione vti solemus, vt etiam ce-
ræ omnes animantes: aliæ nanque corni-
as, aliæ dentibus, aliæ vnguibus repugnāt,
seque defendunt : atqui ad dolores vel o-
nes certè, vel plurimos calor adiuuat, quē
fectò is auget, qui suum cohibet. Cal-
cit enim doloris incitabula, contracto in-
orsus calore per spiritum, atque excoquit.

Cur metuentibus alui fundantur, libi-
que vrinæ laceffat? An quia calor infi-
nobis quasi animans est: hic ergo rē quā
timuerit, defugit: quòd cū extrin-
us, tum conturbandi, tum cæterorum me-
endi generum ratio inuehatur, atque in
a de superis defluat, & è summis ad inti-
n sese penetret, efficitur vt alui, vesicæq;
ndantur, facilesque reddantur. Nam &
anethum, & absinthium, & quacūque vri + aliū a-
m moueant, eadem calida esse manifestū nifum.

Quinetiam medicamenta aluo accom-
data calorifica esse nouimus, & partim co-
m soluendi vim tantum obtinent, partim
aliter tabefacere queunt, vt allium vri-
tabificum est. Hoc igitur idem quòd ea
z 3 ipfa

ipsa calor quoq; efficere potest, qui de summis in hæc loca sese cogit & contrahit.

II Cur homines metuentes suos testiculos contrahunt? Contrarium enim, vt remittantur & flacceant, congruū dixeris, cū calor metuentium in eum locum se colligat. An metuentes omnes ferè similes frigentibus sint. Cū igitur calor summa corporis deseruit, retrahendum sanè est: quamobrem ventris quoque murmur citatur, cū timor vehemens detinet. Cutem quoque algetium summam videmus contrahi, vtpote calor inde destituerit omnis, ex quo subit qui horror consuevit. Scortum ergo sumum conuellitur, atque eo contracto, vnà testiculi contrahuntur: quod melius in coitu venereo patet. Metus enim excernit, murmuris que conturbatis, aut perterritis, genitalia mouetur profluuium.

DE ORVM QVAE AD TEMPERANTIAM & intemperantiam, & continentiam & incontinentiam pertinent, sectio vicesima octaua, cuius questiones VII.

I CVR aliqui ægrotent, vbi vitam luxuriosam viuere assueti, agere luxuriosè cessarunt? vt Dionysius tyrānus, qui

in vrbis suæ obfessione aliquantum tempore à potu solito destitit, tabe protinus inter a laborauit. An consuetudo res magna uique sit. Iam enim in naturæ habitum ferre non absoluitur. Ergo ut pisces inter aerem, aut homo in aqua degens malè habeant necessesse est: ita qui morem mutarint solitum, egrè atque molestè ex consuetis discedunt: & eodem rediisse sibi saluberrimum habent: perinde quasi ad suæ naturæ statum redierint. Tabescunt item alimento carentes, quo antehac copioso suauissimòque uti solebant. Quòd enim cibo solito non vescuntur, perinde afficiuntur, ac si nullum penitus capiant. Quinetiam materia excrescens atque inutilis mista cum alimonie copia, hebetascit, exolefcitque: immista autem ipsa innatat, ferturque in oculos, aut in pulmonem. Quapropter cibo deinde ingesto solito temperatur, dilutaque & innoxia redditur. Redundat præterea vacans illa materia homini immoderatè, luxurioseque vincti, ubi luxuriari aliquantisper desijt, eò quòd multà in se materiam continet indigestam, vitæ scilicet superioris congeriem, qua tabescente, calore genuino ac intimo efficitur, ut fluentia vberius veluti copia niuis liquefacta moueantur.

Cur duorum tantummodo sensuum ratione

tionem homines incōtinentes vocamus, id est tactus, & gustus? An propter voluptates quæ pariter nobis, ac cæteris animantibus omnibus per hosce sensus administrantur? Quod igitur communes eas cum bestiis habemus spernimus, & solas omnium, aut maxime vitio, probròque damus. Itaque hominem eis addictum vituperamus, etiam continentem, atque intemperantem appellamus, quoniam à teterissimo voluptatum genere ducatur.

3 Cur homines incontinentes, rationem tantum cupiditatis dicimus, cum etiam in irascendo incontinentia sit? An quia incontinentens est, qui contra rationem aliquid agit, incontinentia est assuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates ferè omnes contra rationem, iræ verò cum ratione, non tamen ita cum ratione, ut ratio iubeat, sed in uectam contumeliam, causamue significet.

4 Cur continentiam & temperantiam in iuuenibus, atque ditibus maxime recensimus: iustitiam verò in pauperibus? An quia si quis re abstinet, cuius maxime indiget, laudabilius est, quam si è contrario: pauper igitur facultatibus indiget, iuuenis & diuicæ frutione.

5 Cur minus sitim quam famem tolerare possimus? Vtrum quia sitis res magis anxiosa est

est: cuius indicium, quòd suauius sitientes bibimus, quàm esurientes comedimus: tristius autem quod suauiori aduersum est An quia color, quo viuimus, humidum magis, quàm siccum desiderat. An quia sitis rerum duarum libido est, potionis inquam, & cibi: fames vnus cibi tantummodo est.

6 Cur minus sitim, quàm famem patiamur? An quia siti amplius contristamur, quàm fame: cuius indicium voluptas sanè facit, quam inter bibendum capimus vehementiorem. Tum etiam qui sitit, res duas desiderat, cibum atque refrigerationem: isthæc enim ambo potio exhibet. Atqui esurit, aliterius tantum appetens est.

7 Cur incontinentes eos appellare solemus, qui voluptate contrectandi, aut gustandi exuberarunt? Nam qui immodicè re vitur venerea, & qui luxu delectantur ciborum, incontinentes vocamus. Ciborum tamen non eadem ratio est, sed partim linguam, partim gulam sua mouent suauitate: vnde Philoxenus gruis collum à dijs immortalibus sibi dari optabat. At verò qui in videndo, audiendoue modum excedunt, non eodem vocabulo significamus. An quoniam voluptates sensibus hisce accommodatas, communes cum cæteris animantibus habemus: ergo vt communes spernimus, notamus, solasque
z s omniũ

omnium, aut maximè probro damus: atque hominem hi, deditum reprehendimus, & incontinentem, intemperantemque appellamus, quòd victus à terribissimo voluptatù genere ducitur. Sed cùm sentiendi genera quinque sint, cætera animalia duobus tantum, quæ modò dixi, voluptatem sibi acquirunt, cæteris vel nihil omnino delectatur, vel per accidens ita afficiuntur. Quòdenim videt aut olfacit, tantisper gaudet, quoad gustus, tactusque officio fruiscatur. Cùm genus id ipsum concupiscendi expleuit, illorum quoque suauitas desijt, vt etiam nobis salsamenti odor cùm indigemus, suauis est: vbi satiati, repletique sumus amplius suauis non est. Rosæ autem odor semper suauis est.

8 Cur minus risum retinere possimus, cū amicos nostros, familiaresque videmus? An volubilius, quod elatius, atque suspensius sit. Atqui beneuolentia fermè huiusmodi est, ergo meritò tunc ad surridendum mouemur.

EO RVM QVÆ AD IUSTI-

tiam pertinent, Sectio vicesima-

nona, cuius questio-

nes XVII.

1 QVAM ob causam cùm maior iniuria sit offensa, quæ maius in bonum accepta est, honorque maius sit bonū,

ma

maior iniuria pecuniæ æstimetur, quàm honoris : & homines iniusti potius in re pecuniaria esse videantur ? An quia multitudini pecuniæ honori anteponuntur , omnibusque communes maximè habentur : honor autem paucis , raroque usu contingit.

Cur depositum denegare iniquius sit, quàm mutuum ? An quòd amico iniuriam facere turpe est . Depositum igitur qui negat , amico iniuriam facit : nullus enim quicquam deponit, nisi credens, confidensq; . At is cui debetur, amicus non est : non enim mutuatur , sed dat , qui amicus est . An quia maior iniuria committitur . Præter damnum enim fides negligitur : cuius gratia quamvis nil aliud cogat, abstinendum ab iniuria est . Ad hæc , non par pari reddere vitio datur : hic igitur rem suam credidit tanquam amico , ille denegat tanquam inimico . At qui mutuauit , non dedit vt amico . Item qui deposuit, custodiendi, reddendique gratia dedit : qui mutuauit , fructus etiam sui gratia dedit : minus autè ægrè ferimus iacturâ, si quæstû, emolumentumq; nobis petimus, vt piscatores factam iacturâ retium æquo animo ferunt : periculum enim exploratum sibi habebant . Addo etiam, quòd qui suum deponunt, hominum vitæ per

perfidiam, fortunâq; laborantes, aduersa plerunq; id faciunt: qui verò mutuât, pecunijs abundant, fortunatq; degunt. Iniquius autem est iniuriam homini infortunato, quàm fortunato intulisse.

3 Quamobrem in foris nonnullis familia potius, quàm testamenti ratione sententiam fieri solitum sit? An propterea quòd de familia e mentiri non licet, sed vera fateri necesse est. Testamēta autem multa iam falsa esse redargui potuerunt.

4 Cur paupertas apud homines bonos potius esse, quàm apud prauos soleat? An quia omnibus odio habetur, atque expellitur, ad probos perfugit, rata maximè apud eos salutem, permanendique locum se posse assequi: è contrario, si ad prauos venerit, nunquam eos fortuna ista fore contentos, sed vel furta, vel latrocinia adituros: quibus rebus futurum, vt ipsa amplius apud illos manere nequeat. An quia homines probos optimè se vsuros existimat, nec sibi perulenter contumeliosèque quippiam facturos.

Itaque vt nos pecuniarum deposita tutè hominibus bonis credimus, sic etiam hæc sibi dispensat, & statuit. An libenter se ad viros optimos cōfert, quia fœmina est, inopsque proinde & virium, & consilij, vt eiusmodi hominibus commendatam se esse magnopere

ere velit, atque desideret. An quia mala est, nunquam se malis iungere velit. Nam si ita naluerit, omnino malum irremediabile ipsa eddetur.

Cur non quemadmodum amplificantur iniuriæ in pecunijs, ita cæteris etiam in rebus valeant augeri? verbi causa, qui leue aliquid dixerit, non propterea rem quoque recidendam aperiet, neque qui vnum prodiderit, vel totam rempublicam prodere propterea velit: sicut qui obolum abstulerit, etiam talentum auferet. An quia sunt, quæ parcius quidem per impotentiam, sed voluntate amplius iniquè committantur.

6 Cur depositum etiam paruum denegare turpius est, quàm debitum magnum? An qui depositum negat, hominem fraudat, à quo bonus ipse existimatus est. An quoniam qui hoc facit, illud etiam facere velit.

7 Cur homo qui adeò eruditione præditus est, animarum omnium iniustissimus sit? An quia ingenio cogitationeq; plurimum valet. Voluptates igitur, & felicitatem rimatur maximè, atq; perpensat, quæ nisi cum iniuria nemo assequi potest.

8 Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius, quàm bonis habeantur? An quia fortuna cæca est, discernere sibi atq; feligere quod melius non potest.

Cur

9. Cur iustius habitum est hominibus vita
functis opem ferre, quàm viuis? An quia vi-
ui sibi præsidio esse possunt, illi defuncti ni-
hil præterea possunt.

10. Quam ob causam qui moram cum ho-
mine sano traxerit, nihilo reddi integriore
corpore possit: neq; qui cum robustiori, aut
pulchriori versatur: quicquam in eiusmodi
habitus proficiat: iusto autem & temperato
& bono qui se iunxerit, melior in his ipsis
bonis animi euadet? An quoniam bona
corporis animo imitari non possumus, bo-
na animi possumus: est autem quisque bo-
nus virtute animi, sanus virtute corporis.
Assuescit igitur exemplo melioris rectè mo-
dò letari, modò contristari: quòd is assue-
scere nequit, qui cum sano est: haud enim
quisquam sanus in eo est, vt letetur, qui-
bus rebus letandum: tristetur, quibus tristan-
dam sit: nihil enim ex his sanitatem creare
potest.

11. Cur mulierem interfecisse iniquius sit,
quàm virum? quanquã naturæ ratione, mas-
fœmina præstantior est. An quia mulier im-
becillior est, minuscq; proinde facere iniuriã
potest. Item eniti aduersus id quod longè in-
firmius est, nihil virile, imò stolidum, atque
iniquissimum est.

12. Quam ob causam reo dexter apud iudi-
cem

in locus datur? An ut ratio compensandi
abeatur. Cum igitur res faciat accusato-
rem superiorem reo, status conceditur me-
or, ut se aduersario possit equare. Tum etiā
reus magna ex parte cauere consuevit, quod
melius facere ita possit, si locum dextrum
contineat.

Cur si suffragia pari numero accusato-
rum & reo fuerint, reum vincere sancitum est?
Non quia quum agitur causa, tunc primum
reus audit reus, atque respondere, testesque
adducere debet, aut aliquid facere aliud,
unde sibi præsidium erueret possit: facile
autem nemini est diuinare quæ sibi præ-
uolenda præparandaque sint, ut testes, aut
aliquam fidem aliam, qua se innocentem
ostendere valeat. At verò accusator, & an-
tequam in iudicium vocet, rem disponere,
que statuere potest, prout sibi libitum est,
cum iam accersit, fictis veri quibusdam
modis agere: quibus rebus cum legum
accusator minui partes rei videret, fauendum
consuevit ei, quoties sententiæ iudicum pares
inter se fiant. Quinetiam hoc in ijs maximè
intelligere licet, quos metus terruerit. Mul-
ti enim prætermittunt, quæ vel dictu, vel fa-
ctu sibi necessaria statuerunt. Atqui reus
periculo semper ferè utitur grauiori, ut
magis metuat: ergo si ea prætermittere
co-

cogitur, quibus possit suam augere defensio-
nem, dubium nullū est, quin nisi prætermi-
teret, vincere aduersarium posset: quando
illis prætermisissis, potuit tamen sui iuris præ-
sidio æquiparare. Ad hæc, nostrum vnus-
quisque nocentem potius velit liberare, quā
innocentem condemnare: vt si de assertione
libertatis, aut homicidij agitur, reum libera-
re potius velimus nocentem, quā conde-
mnare innocentem: cū enim quis ambigit, er-
rorem suscipere debet leuiorē. Nam etsi ini-
quum etiam est liberum asseruisse, qui ser-
uus est: longē tamen iniquius seruū san-
xisse, qui liber est. Item quemadmodum
si Q. inuehit crimen C. litigat, non pro-
tinus rem criminanti restituendam cense-
mus, sed possidenti tenendam vsquequo iu-
dicatum sit: ita etiam de pluribus par esse
putamus, cū scilicet iudicum asserentium
injuriam, & negantium parem numerum
esse constat. Vt enim in principio cū al-
ter criminatur, alter inficias it, legum au-
torem non criminanti fauere, sed reum in-
bere dominum rei esse tantisper debere,
dum accusator superet, oportere existima-
mus: itidem cū pari suffragiorum iudica-
tur examine, reum suorum compotem esse
censemus, cū sententijs paribus nihil ex-
perantiæ legum autor accusatori reliquerit.

Ma

magnis item delictis, magna supplicia statuta sunt. Itaque si iudices iniusta sententia hominem capite damnarint, post suum errorem emandare nullam temporis facultatem nanciscuntur: sed si minus integrè liberarint, si hoc ita cautè tutèque fecerint, ut nihil præterea delinquere ille vellet, quid misero errauerint iudices, quòd hominem vñ eò emandatum liberarint? Sed si postea etiam delictum idem commiserit, mortem vtriusque delicti causa mulctandum lex precepit. Item hominis est profectò iniquitas ea committere, quæ crimini assignari què minus consentaneum est. Iniuria enim vel per iram, per metum, per libidinem, per multas alias huiusmodi causas aduehi potest, non tantummodo ex consulto: crimen autem ex consulto magna ex parte iniuste obijcitur: quamobrem cum sententiæ accusatorem iniuste agere, pariter & reum aliquisse affirmant, improbùsq; habitus sit qui iniuste accusat, victoriam lex iure optato reo impertit. Item nos etià ipsis nostris familiaribus ita agimus, ut cū eos deliquisse aliquid suspicamur, & tamè nihil ceruimus habem⁹, sed pariter culpa vacare existimamus, nō protinus ad plectendū veniamus: ac si nihilo rem amplius percontare possimus, culpa eos omnino absoluiamus. Item gra

A 110

uiorem his facit iniuriam, qui ex consulto
quàm qui non ex consulto iniuriatur. Atque
planus, atque calumniarius semper ex consulto
laccssit: qui autem iniuste aliquid fecit, aut
per necessitatem, aut per imprudentiam, aut
prout aliter fors tulerit, delinquit, cumque p
res sententiae sint, accusator iam ex consulto
iniuriam facere dimidio iudicatur sententiarum:
reum autem facere quidem iniuriam reliquo
sententiarum dimidio asseritur, sed facere
tamen ex consulto non constat: ergo et
graviorem accusator quàm reus facere iniu
riam iudicetur, merito legum autor cum vi
cere censuit, qui iniuriam fecit leuiorem. Ad
do etiam quod semper iniustior est qui se la
tere non putat, & tamen facit iniuriã, quam
qui se latere existimat. At qui iniuste crim
cuiquam obijcit, eum quidem ipsum quem
suis vexat calumnijs, haud vnquam latere se
posse arbitratur. Cæteri qui iniuriam fa
ciunt, latere sese plerique omnes eum existi
mant, in quem iniuriam animaduertent
ergo iudicari iniustiores accusatores debent
quàm rei.

14 Quam ob causam qui ex balneis fura
tus est, aut ex palæstra, aut ex foro, aut ex al
quo eiusmodi loco, morte mulcatur: qui a
rem ex domo priuata, furti precium duplum
exoluit? An quia in domibus rem custodire

celius possumus: nam & paries firmus, &
mansuetus est, & familiaribus res domesticae cu-
m omnibus sunt, ut tuto seruentur. At in
publicis, ceterisque publicis locis facilis cui-
uslibet facinoris perpetratio est: nil enim ad cu-
stodiam satis qui sua posuerit, habet, praeter
valos. Itaque facilis datur furandi, etiam
si speculum paulisper diuerterit. Quamobrem
cum autor rarus sua ipsos custodire satis
non posse, legem adhibuit minitantem acer-
bè, vitam futuram nemini, qui furtum
in publicis locis commiserit. Item in domo
dominus dominum ipsum est, quem velit reci-
pere, & cui minus credat, cauere. At ei qui in
publicis quicquam posuit, prohibere neminẽ
potest, nec ingredi, nec ingressum vestem suam
deponere, unde surrepturus sit, sed prout
repositum est, eodem in loco surrepturi & amis-
si amacula promiscue iacent. Quapropter
per legem autem hominis rebus, qui sua spon-
sorem suam in domum exceperit, sibi que
cauerit, non magnis admodum supplicijs
est consultandum, ijs verò qui communẽ
linearum aditum conuersationemque habeant
esse est, supplicium furti grauissimum
a studio statuit. Item qui locis, quorum
usus omnibus patet, furtum committunt,
omnibus patent eo animo esse, ut & vi-
derentur ne sui quidem commodi gratia

A z prohi

probi esse vnquam videri velint, vtpote qui frustra se probos apud eos emendantur, quod rem norunt. Iam ergo palam suam nequitiam, prauitatemq; exercere incipiet. Atque vni tantum palam fuerint, dissuadere vel pecunia, vel re aliqua conantur, ne facinus patrefaciat: quocirca non tota vita hi prauum perseuerent. Itaque legum conditor damna his leniora praescripsit. Item ea potissimum delicta dedecus reipublicae afferunt, quae in conuentibus, collegiisque; publicis committuntur: ut est contrario honorem comparant summum ea maxime, quae integre publice aguntur. Ita enim fit, ut ciues & sibi, & ceteris conspectui sint virtutem praese ferre & colere. A quo eiusmodi furtis, non solum priuatim, quod suum amisit, detrimento afficitur, verum etiam tota respublica conuitijs lacepsitur, & maledictis. Igitur damnis merito grauioribus i-punitur, qui locis publicis, quam qui priuatis in aedibus furtum egit. Item qui ex domo priuata rem suam amiserit, sine vlla contumeliosa affectione domi manens, suum perferat casum. At qui in balneis, aut alio in genere loco amiserit, aegre inde nudi discedunt & plerique omnes irridentur: quod longe molestius, quam rei iactura est. Quae de causa legumlator damna his statuit grauiora. Quinetiam alia complura simili ratione lege-

ges præcipiunt: vt qui homini magistratu
redito maledixerit, grauiter mulctari: qui
inuito, nullo affici detrimento, & rectè qui
inuito: sic enim non tantum in magistratum
deliquisse, qui maledixit, iudicatur, sed in re-
publicam etiam contumeliosè egisse. Pari sa-
tis ratione, & qui in portu furatus est, nō so-
lum priuatim offendisse, verum etiam reipu-
licæ dedecus aduexisse putatur. Hæc eadem
et in cæteris reddenda ratio est, vbi aliquis
publicus conuentus & compitum.

Cur si iudicum sententiæ pares aduersa
res fiant, reum vincere solitum est? An quòd
reus nullo ab aduersario detrimento affe-
ctus sit, sed suffragijs paribus victor eua-
rit.

Cur super furto damnum capitale statu-
tum est: super contumelia, quæ grauior ia-
tura est, æstimatur quòd pati suo corpore,
et quantum soluere debeat, qui deliquerit?
non propterea, quòd agere contumeliosè, hu-
mana quædam affectio est, omnesque homi-
nes plus minúsue eius participes sumus: at
rari nulla necessitate humana cogimur.

Adde quòd qui furtum cōmisse-
rit, idem agere quoq;
maluerit contu-
meliosè.

A 3 Eorum

EORVM QVAE AD PRAE
dentiam, & mentem, & sapientiam
pertinent, sectio tricesima,
cuius quaestiones XIII.

I C V R homines qui ingenuo claruerunt
vel in studijs philosophiae, vel in re
publica administranda, vel in carmine pan
gendo, vel in artibus exercendis melancholi
cos omnes fuisse videamus? & alios ita, ut
tiam vitijs atrabilis infestarentur, ceu inter
heroas de Hercule fertur: hic enim ea ipsi
fuisse natura putatur, & morbum comitial
sacrum ab illo, & Herculeum prisca nomina
nō n̄ π̄siuere. Puerorum quoque motio mentis idem
τὸν πᾶν hoc explicat, & eruptio vlcera quae mor
bus intra interdum antecedit. Id enim plerisque at
ris, id est bile consistit. Et Lyiandro Lacedaemonio pro
in pueros ximē ante obitum genus id vlcera emer
quoq; mo Adde Aiace, & Bellerophontem, quoru
tio men- alter penitus ad insaniam prorupit, alter lo
tis. ca persequabatur deserta. Vnde illud Hom

ri, Ast hic quando etiam grauior dijs om
nibus errat, In campos solus latos, in qu
auia rura, Ipse suum cor edens, hominum
vestigia vitās. Quinetiam plerisque alio
ex heroum ordine morbo eodem laborasse
compertum est. Annis verò posterioribus
Empedoclem, Socratem, Platonem, & alio
complures viros insignes hoc fuisse habitu

nouū

ouimus, atque etiam partem ordinis poeta
um ampliorem. Nam & multos id genus ho
minum morbi ob eiusmodi habitum corpo
ris exercent, & aliqui suapte natura in eos ip
sos affectus perspicue vergunt: omnes tamē
erē, vt dictum iam est, natura huiusmodi
existere. Ergo causam primū exemplo haud
immodico vini capiemus. Vinum
nim immodicum tales maximē homines
reddere videtur, quales melancholicos esse
firmamus: moresque varios id condit, cum
hibitur, vt iracundos, humanos, misericor
des, audaces: quorum nihil mel, aut aqua, aut
ice, aut eiusmodi aliquid efficere potest. In
telligi planē, quā varios reddat homines li
cet, si quis potantes ipsum animaduertat, vt
radatim euariat. Vbi enim vinum homi
nem frigentem, taciturnūque à sobrietate
accepit, paulō liberaliori poculo refouet,
excitatque ad verba, tum largiori potu ver
borum vberem, eloquentem fidentemq; red
dit: posthac processu potandi ampliori, auda
cem, propensūque facit ad agendum: dein
le plenius amplificato, in contumeliam, &
etulantiam vertit: mox ad insaniam prope
modum accēdit: postremo nimio ex potu re
soluit, stultūque agit in modū eorum qui
pueris morbo laborant comitiali, aut etiā
orum, qui vitij atræ bilis maiore in mo

A 4 dum

dum continentur. Igitur vt homo idem inter bibendum moribus immutatur varijs, vni-
nque mensura quadam idem crebrò à se dis-
crepat, ita sunt qui singulis morum generi-
bus adeò inualuerint, vt aliorum nequeant
commutari: qualis enim vinolentus hic est,
talis quisquam alius factus à natura est, scilicet
alius loquax, alius mēte commodus, alius
lachrymabundus: nam tales vinum quoque
informat. Ex quo illud Homeri, Me victum
Baccho lachrymas effundere dicunt. Quip-
pe misericordes interdum redduntur, & alijs
efferi, alijs taciturni. Sunt enim qui rursus
taceant, & maximè qui ex melancholicis mē-
te fermè summoti, cogitabundi esse soliti
sunt. Quinetiam ad amandum propensiores
vinum facere idoneum est: indicium, quòd
sæpè qui potat, vel osculari eos adducitur,
quibus nemo sobrius dare osculum velit, vel
quia deformes sunt, vel quia ætate prouecti:
vinum tamen non longo hæc auget tempore
sed breui. Natura sanè, dum vita eduret, alsi-
duis incrementis amplificat. Alij nanque au-
daces, & temerarij, alij taciturni, alij miseri-
cordes, alij timidi per naturam & insti-
tuntur, & augentur: quas ob res eandem esse cau-
sam constat, qua vel vinum, vel natura mo-
res cuique inseminare possit, & augere: confi-
ci nanque indices vi caloris omnia solent: ha-
bitui

itui igitur, naturæque atræ bilis flatus ciere
latum est. Quocirca vitia corporis, quæ fla-
um præ se ferunt, iliūque dolores, atræ bi-
medici tribuunt: & vinum verè flatus mo-
ere nimirum potest: quāobrem similem am-
o istæ sortiuntur naturam, atræ bilis, & vi-
um. Constat vinum eam habere vim è spu-
na quam excitat. Oleum enim quamvis ca-
idum, nihil spumat: vinum largè, ampliùs-
que nigrum, quàm albū, quia calidius, & cor-
ulentius est: vnde fit, vt cupiditatem vene-
is accendere vinum possit. Quare non ine-
tè Venerem iunctam Baccho autumant. Et
melancholici quoque magna ex parte libidi-
e affluentius concitantur: concubitus enim
atus copia agitur, cuius indicium, quòd pe-
is ex paruo citissimè in molè augetur in-
gnem: nisi enim flatus, non ita extumescere
otest: atque etiam prius, quàm tempus pro-
endi seminis sit, voluptas quædam gestiēs
ueris adhuc oritur, cū iam pubi propin-
ui, testiculos per libidinem pruriunt: quod
ilicet ob idipsum fit, quia flatus per meatus
canfit, quā postea humor perfertur. Et semi-
is quoque in concumbendo profusionem
iectionemque, à spiritu impellente fieri per-
picuum est: igitur vel in esculentorum, po-
ulentorum ordine meritò ea libidinem mo-
ent, quæ locum genitalem flatu implēt. Ex

A s quo

quo fit etiam, vt vinum atrii coloris talem hominem reddat, qualis melancholicus flatulentus est: quod latè in nonnullis patefcit: sunt enim magna ex parte duri venisque tumidi, quibus atra bilis redundat. Cuius sane causa est non sanguinis, sed flatus copia. Sed cur non omnibus melancholicis, aut fuscis colore inuecta duritas est, sed ijs tantum, quibus vitium amplius inualuerit, alia ratio est. Nunc de eo, quod principiò explicare malumus, agendum est. Humor is id genus, quam atram bilem vocamus, protinus sese conficiat, naturæq; vniuersi corporis intermiscet, confunditque. Temperamentum enim omne calidi & frigidi est: quippe cū ex his duobus natura & seruetur, & constet: quamobrè atra etiam bilis, & calidissima, & frigidissima reddi potest. Pati nanque istæ ambo eadem aptissima suapte natura est: vt etiam aqua, tamen si frigida est, tamen si satis concalfacta est, velut quæ feruet, calidior, quam flamma ipsa sentitur: & lapis quoque, & ferrum ignita carbone calidiora euadunt, quæ quidem natura frigida esse nullum dubium est. Sed de his dictū planius est, vbi de ignis natura & opera docuimus. Atra autem bilis non per summa, sed natura penitus frigida omnino ita se habet, vt dictū iam est. Si medium excedit, hominem facit attonitum, aut

obtorp

obtorpētē, aut anxium, aut formidolosum:
sed si admodum incalescit, securitatem ani-
mi, cantilenasque parit, & mentis alienatio-
nem & vlcerum eruptionem, & alia pleraq;
generis eiusdem. Parti igitur hominum ma-
ximè victu quotidiano redundans, mores, ni-
hilo immutat, sed morbum melancholicum
tantūmodo creat: at quibus habitu natura ta-
li constiterit, mox his multa & varia morum
genera exoriuntur, prout scilicet alius aliam
habitus intemperiem sortitus est. Exēpli gra-
tia, in quibus multa & frigida bilis est atra,
hi stolidi sunt, & ignavi: in quibus permulta
& calida, ij perciti, & ingeniōsi, amasi, propēsi
ad omnem excandescētiā, & cupiditatem,
nonnulli etiam loquaciores. Multi etiā pro-
pterea quod ille calor sedi mentis in vicino
est, morbis vesaniæ implicantur, aut instin-
ctu lymphatico inferuescunt, ex quo sibyl-
læ efficiuntur, & bacchæ, & omnes qui di-
uino spiraculo instigari creduntur, quum
scilicet id non morbo, sed naturali intempe-
rie accidit. Maracus ciuis syracusanus, poe-
ta etiam præstantior erat, dum mente alie-
naretur: at quibus minus ille calor remissus
ad mediocritatem sit, ij prorsus melancho-
lici quidem, sed longè prudentiores: & quan-
quam aliqua in parte minus excedant, mul-
tis tamen in rebus cæteris sunt omnibus
præst

præstantiores, alij in studijs literarum, alij in artibus, alij in republica. Magnum etiam ad subeunda pericula discrimen hic habitus affert: quippe cum multi metu variè moueantur, ob eam scilicet rem, quòd ita à se ipsi differunt, prout incidit, ut vices eius habitus gererent, habitus enim melancholicus, ut morbos varios creat, ita etiam ipse inæquabilis est, quippe qui aliàs frigidus in modum aquæ aliàs calidus sit. Quamobrem cum formidolosum quicquam denunciatum est, si habitus iusto frigidior sit, timidum reddet: iam enim metui aditum patefacit, & metus ipse refrigerat, ut ex ijs constat, qui metu perculsi obtremiscunt. Sed si amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidumque proinde hominem seruabit. Quinetiam cum sponte molestijs animus tabescit, quod frequenter vsu euenit, ratio perquam similis est. Fit enim se penumerò, ut angamur, & animo succumbamus: sed cur ita nullam reddere causam habemus: aliàs contrà, ut securitate animi gestiamus: sed quamobrem, minimè constat. Affectus igitur tam isti, quàm illi superius explicati, paulisper quidem consistere in omnibus solent: omnes enim aliquid illius materiæ facultatisque sibi intermixtum proculdubio continet: sed quibus altè, ampliterque cōstituerint,

ij tā morū qualitate quadā notescūt, & nomi-
nātur: vt enim specie inter se distāt, nō quia
faciem habēt, sed quia faciē talem, id est, alij
pulchram, alij turpem, & qui nihil superua-
cui gerunt, ij stāta sunt forma: sic etiam qui
leuiter habitu illo constant: ij medium tenēt
qui plenē, ij iam dissimiles multitudini eua-
dunt. Nam si omnino merus bilis atræ habi-
tus sit, melancholicos admodū esse necessum
est: sin autem quendam in modum temperetur,
egregij, singularēsque instituuntur: hi ta-
men si parum suæ valetudini consulunt, faci-
le in vitia bilis atræ labuntur, alij parte alia
sui corporis: alij nanque in morbum comitia
lē incidunt, alij attoniti fiunt, alij vehemētis-
simē anxij, aut formidolosi reddūtur, alij ma-
iorē in modū sibi cōfidūt, & sperāt: quod etiā
Archelao regi Macedoniæ vsu euenisse acce-
ptimus. Causam verò tam variæ potestatis
ipse habitus dat, scilicet prout frigidus, cali-
dusue constiterit. Nam si vltra modum frī-
gidus sit, molestiæ, anxietatēsque sponte si-
ne vlla ratione nascentur, ex quo mortem la-
queo sibi consciscunt, maximē quidē iunio-
res, interdum tamen & seniores. Multi etiam
vinolenti sese interimunt. Nonnulli verò
ex melancholicis vbi abundē potarunt, do-
lent, & animo vehementer succumbunt:
calor etenim naturalis à calore vini extin-
guitur

guitur: calor autem qui eam continet sedem
qua speramus, & sapimus, facit vt securo ani-
mo simus: qua de causa, omnes ad vinolentiam
vique prompto animo bibimus. Omnes ani-
mi spe bona vini copia afficit, quemadmo-
dum iuuentos adulescētuos. Senectus enim
parum sperare potest, iuuetus spe plena est.
Non desunt quos angor inter potandum ea-
dem illa de causa comprehendat, qua etiam
post potum nonnullos occupat. Quibus igitur
calore natiuo emarcescente oritur ægri-
tudo, ij sibi laqueum potius petunt: quare
iuuenes potius quam senes laqueo se interi-
munt: alteris enim calor per ætatem mar-
cescit, quod naturæ agitur ordine: alteris
per vim ipsius affectus, quod cōtra naturam
est. Quibus autem calor extinctus subito
est, ij repenti se interficiunt, vt omnes mi-
rentur, eò quòd nullum indicium præcesse-
rit. Cū igitur atrabilis perfriget, (vt di-
ctum est) varias animi molestias, anxietates-
que gignit: calidior autem cū est, securita-
tem & letitiam præstat: quocirca pueri læ-
tiores, senes tristiores esse consueuerunt: alte-
ri enim calidi, alteri frigidi sunt, quippe cū
non nisi refrigeratio quædam sit ipsa sene-
ctus. Accidit verò vt calor subito causis quo-
que externis extinguatur, quemadmodum
quæ præter suam naturam candent, ceu car-
bones

bones aqua superinfusa extinguuntur: unde
fit etiam, vt sedata ebrietate nonnulli seipfos
enecent. Calor enim ex vino adiectus est,
quo extincto usu euenit illa perniciosa affe-
ctio. Et post coitum quoque venereum ani-
mo plerique omnes succumbunt, redduntur-
que tristiores: qui tamen copiam excremen-
ti suo cum semine effuderint, ij lætiores, hila-
rioresque euadunt: quippe qui sic excremen-
to & flatu, atque calore nimio leuentur: cæ-
teros tristiores, demissioresque sæpe venus
reliquit, eò quòd parti necessariz aliquo sub-
tracto refrigerantur: quòd humoris eius pau-
citate qui effluerit, pater. Summam igitur
rationum colligamus. Homines melancho-
lici varij, inæqualesque propterea sunt, quia
vis atræ bilis varia, & inæqualis est: quippe
quæ vehementer, tum frigida, tum calida red-
di eadem possit: & quoniam vim eandem mo-
rum obtinet instituendorum (mores enim ca-
lidum condit & frigidum, omnium maximè
quæ nostro in corpore habentur) idcirco nos
morum qualitate afficit quadã, informâtq;,
vt vinum, quod prout plus, minusue corpo-
ri intermixtum, infusumque est, varios red-
dit: flatuosum autem vtrunque est, & vinũ &
atra bilis: cumq; ratio sit, vt portio quoque
aliqua tēperata illius inæquabilis ordinis ha-
beat, flatúsque modo quodam acquiratur
inte

integrè, habitusque respondere calidior frigidiorque possint ob exuperantiam qualitatibus, hinc efficitur porrò vt melancholici omnes non per morbum, sed per naturā sint ingenio singulari.

2 Cur per aliquas scientias habitum nos habere censeamus, per aliquas non? An habitum non nisi per eas tantum adipisci putamur, quibus vim inueniendi acquirimus: inuentio enim ex habitu est.

3 Cur omnium animantium homo prudētissimus est? Vtrum quia capite minimo est, scilicet ad sui corporis proportionem. An quia variè minimo est: ob id eñ ipsum, capitis quoque minutio accidit, & inter homines ipsos qui minori sunt capite, prudentiores nascuntur, quā qui sunt grandiori.

4 Cur seniores amplius mente valeamus, iuniores ocys discimus? Quia natura parens & autor omnium, instrumenta nobis duo inseruit, quorum opera instrumentis extraneis vti valeremus: manum inquam corpori dedit, animo mentem. Est enim mens quoque rebus à natura nobis impertitis annumeranda, vicem sanè gerens instrumenti. Cæteræ omnes scientiæ, artēsque nostra opera sunt: mentem ipsam opus esse naturæ fatendum est. Vt igitur manu non iam inde ab ortu naturæ vtī possumus, sed cū eā natu

natura absoluit, perfecitque (procedente
 tanque ætate, manus suum opus maximè ef-
 ficere potest) ita etiam mens quæ res natu-
 alis est, non protinus, sed in senectute ma-
 ximè nobis contingit, atque tunc potissimū
 consummatur, atque absoluitur, nisi detri-
 nento aliquo lacera, laxa que sit, quemadmo-
 dum cætera quoque opera naturæ: mens ve-
 rò posterior, quàm manuum facultas acce-
 lit: quoniam instrumenta etiam mentis po-
 teriora sunt, quàm manuum instrumenta:
 est enim mentis instrumentum scientiæ: mē-
 tanque utilis scientia est, ut tibi tibi.
 Manuum instrumenta, res pleræque natura
 sunt: natura autem ipsa, eiusque res omnes
 priores sunt quàm scientia. Quorum autē
 instrumenta priora sunt, facultates quoque
 eorundem prius contingere congruum est:
 his enim crebrò vtentes, conficere habitum
 olemus: & ista sic recipiatur, ut quam vi-
 dem hæc inter se gerunt, quorum instrumen-
 ta sunt, eandem instrumenta quoque ipsa in-
 ter se habeant, vicissimque quam instrumē-
 ta inter se, eandem illa quorum sunt instru-
 menta. Mens igitur ea de causa nobis senio-
 ribus potius contingit: discimus autē ocyus
 minores, quia rem fermè nullam tenemus:
 nim enim res plerasque scimus, nō æquè præ-
 terea capere alias possumus: quomodo etiā

B me

meminisse melius ea valeamus, quæ manẽ
mũm percipimus: deinde procedente die in-
moria hebetamur., quoniam multa iam per-
reptauius.

5 Cur homini potius, quàm cuiquam ex
ceteris animantibus credendum est? Vtrum
vt Plato Neocli respondit, quia homo solus
omnium animantium nouit enumerare. An
quia solus deos veneratur, & colit. An quia
omnium maximè vim obinet imitãdi: hinc
enim discere tam multa & varia potest.

6 Cur nihil in eo delectamur, quòd trian-
gulum duobus rectis pares angulos internos
vel habere spectamus, vel habiturum spera-
mus: neque in aliquo generis eiusdem, nisi
fortè in speculatione ipsa delectandum sit
hæc tamẽ æquo modo iucunda sanè sit, etiã
si tribus rectis, aut etiam pluribus pares an-
gulos habeat: sed nimirũ iũc delectari est, cũ
aut ludis Olympiæ nos vicisse meminimus
aut apud Salamina nauali pugna hostes su-
perasse, aut tale quid futurũ speramus, nõ cũ
his ipsis contraria expectamus. An in re-
bus istiusmodi delectemur, quòd vel fuerũt,
vel sunt consilio nostro, aut omnino huma-
no, & opera. Quæ autem natura lege in-
commutabili ita esse voluerat, hæc suæ tan-
tummodo rationis contemplatu nos alli-
ciunt, & oblectant: sed cũ rerum gestarum
per

perquam aduersa ratio sit, efficitur porrò
t quæ inde profecta sint, in parte lætabilia,
n parte tristia veniat. Oïa aut lætitiæ, tri-
stitiæ ratione, aut vitamus, aut psequimur.

Cur medicus ad sanitatem vsque tantū-
modo suam operam præstat? Primū enim
corpus extenuat, dehinc siccatur, tum sanita-
tem inducit, posthac nil vltius agit. Vtrū
quod fieri non potest, vt ex sanitate aliud
quicquam efficiatur. An si quid fieri pos-
sit, ad aliam spectet scientiam, afferriq; præ-
terea ex sanitate aliquid licebit. Ergo si o-
mnia fieri, vel ex contrarijs, vel ex medijs
videant, constat vt illud ægrotet quod vel sic-
cus, vel humidus, vel tale aliquod est: igitur
ex nimis frigido in minus frigidum, &
ostremo in iustam vicem caloris, vel siccis-
simis, vel humoris medicus adducit, transfe-
rens sese ex contrarijs, aut medijs, dum ad eū
conueniat habitum qui sanitati accommoda-
tus est: ex quo quidem nihil esse natura fert,
si quid medium. Ergo aliquid præterea fa-
cere potest vt cū eatenus venit, sic trorsum
vire potest. Sed ars nō istuc perficitur: semp
in qd melius est, id artis ratio & spectat &
facit: itaq; nec vlla alia, nec ipsa medendi ra-
tio de sanitate quicquam aliud faciet. cum
nihil effici necesse sit, vel rei destinan-
te contrarium: quandoquidem eadem est

B 2 scien

scientia contrariorum. Itaque vel in ædificandi ratione nihil est quod contrarium faciat. Nec verò villa ars alia est, quæ ex hoc quicquam faciat, nisi veluti ex parte quemadmodum suendi ratio ex proscisso calceum reddit: fieri nanque bifariam aliquid ex aliquo ita potest, ut vel cùm illud cõponitur, vel cùm hoc destruitur, consistat.

8 Cur hominem philosophum differre ab oratore putamus? An quia philosophus in rerum speciminibus agitandis, exquirendisque suum studium posuit: orator his rebus versatur, quæ consortes illorum speciminũ sunt: verbi causa, alter quid iniustitia sit nouit, alter quis iniustus est: & alter quid tenor tyrannidis sit, cognitum habet, alter qualis ipse tyrannus sit.

9 Cur genus id hominum, quod Dionysiacos technitas, id est, artifices bacchanales, aut histriones appellamus, improbis esse moribus magna ex parte cõsueuerunt? An quia minimè sese studio sapientiæ dedunt, eò scilicet, quòd in artibus necessarijs magnā ætatis suæ partem consumunt, vitamque plurimum traducunt incontinentem, partim etiã cum inopia, quòd quidem vtrunque vitia & gignit & auget.

10 Cur veteres præmia certaminibus corporum posuerunt, sapientiæ nullus quicquã
statu

statuerit? An quia iudices, quod ad ingenium attinet, vel præstātiores, vel nihilo inferiores nimirum esse ijs debent, qui inter se certant. Quòd si homines sapientia excellentiores certare deberent, præponereturque præmium, arbitris sanè sibi carerēt: at verò in certaminibus gymnics, quisq; suo tantū aspectu iudicare integrè potest. Item tutor ille præmiorum tale suis hominibus certamen proponere noluit, vnde inimici-
læ, seditionesque maximæ exorirentur: homines enim cū in re sui corporis aliqua improbantur, non molestè omnino ferunt, neque ijs infesti redduntur, qui ita iudicarint: si stolidiores iudicati sunt, iudicibus admodum ipsis succensent, agrèque vehementissimè ferunt: quæ quidem res seditiosa, & solida est: ad hæc, præmium præstantius esse suo certamine decet: itaque certaminum gymnycorum præmium optatius & præstantius, quàm ipsa cōcertatiō: est prudētia verò quodnam præmium præstātius esse possit?

Cur homo maximè aliud intelligat, aliud faciat? An quia contrariorum eadem sapientia est. An quia mentis officium plurimum contingit, appetitus in vnum tantum modo profluit: at qui homo mente magna ex arte viuit, & ratione: bestię appetitu, ira, cupiditateque ducuntur.

B 3 Cur

12. Cur nonnulli pecunias acquirere, non impendere consueverunt? Vtrum quòd suis moribus viuunt: an oblectamine, quod in spe positum est, alliciuntur.

13. Quam ob causam qui grauiter & suauissimè dormiunt, nihil somniant? An quia & sensus, & intelligentia hominis tunc suo fungi officio potest, cùm animus tranquillatur, & requiescit: qua quidem requie, vel ipsa sciendi ratio constare videtur, quippe quæ animum sistat, atque ex temeraria agitatione in tranquillitatem adducat: cùm enim animus mouetur, vagaturque, fieri non potest vt aliquid vel sentiatur, vel intelligatur: ex quo fit etiam, vt amentes sint pueri, & ebrij, & insani: facit etenim calor, qui nimius in his est, vt motu plurimo, vehementissimòque inquietentur: quo motu desistente, prudētiores esse incipiunt: cùm enim vis illa intelligendi sedata est, facilius sistitur, rerumque rationibus adhsistit. Et quidem qui inter dormiendum somniāt, nō alia de causa videre sibi illa videntur, quàm intelligentia constante, requiescenteque: quod quidem somno contingit leuiori: iactatur enim animus noster maximè in somnis, calore scilicet, qui vndique in partem se colligit interiorem: atque ita efficitur, vt plurima vehementissimaque illa obstante iactatio

atione, nullum interuenire somnium pos-
t. Nec putandum vt animus tunc con-
mescat, & per se maximè fit, cum nullum
somnia trahitur, vt multitudinis opinio
est. Sed contrà omnino incidit, vt qui in
somnia plurimo est, nec paulisper quiescit, hic
intelligere nequeat. Plurimus autem mo-
tus cum suauissimè quis obdormiscit, meri-
to propterea est, quòd tunc maximè larga
somnia copia in partem contrahitur interio-
rem. Animum verò concitatum non solum
inter vigilandum, sed ne per quietem qui-
etatem intelligere posse, argumētum illud etiā
est, quòd in somnis, quos cibo ingesto pri-
us agimus, nulla facultas videndi somnij
interueniat, cum maximè accidit, vt animus pro-
pter cibum ingestum concitetur: somnium
verò ipsum occurrit, cum cogitantibus no-
tis, & ante oculos rem ponentibus, somnus
interuenit. Quapropter ea maximè somnia-
mus quæ agimus, aut acturi sumus, aut volu-
mus: de his enim maximè cogitationes, ima-
ginationesque obueniunt: & qui instructi
virtutibus sunt, meliora somnia vident, quæ
etiam vigilantes meliora animaduertunt: qui de-
teriorius, vel animo vel corpore sunt affecti, de-
teriora concipiunt, quippe cum etiā affectio
corporis faciat ad somni visionem: hominis
B 4 enim

enim morbo laborantis propolita quoque animi vitiosa sunt, atque etiam propter corporis perturbationem animus quiescere nequit. Melancholici idcirco in somnis crebro excitari consueuerunt, quod calore largiore urgente, animus moueri æquò amplius cogitur: quod cum motus vehementior sit meritò dormire minimè possunt.

*EORVM QVÆ AD OCULOS
pertinent, sectio tricesima
prima, cuius quæstio-
nes xxx.*

1 C V R oculo perfricato sternutare cessamus? An ob eam rem humoris respiratio moueatur. Lachrymam enim oculus perfricatus emittit: sternutamentum humoris copia excitatur. An quia plus caloris minus corrumpit, absumitque. Oculus autem perfricatus plus caloris sibi acquirit, quàm nares contineant: quamobrem etiam si quis nasum perfricuerit, ipsum sternutamentum desistet.

2 Cur vno oculo exquisitius cernitur, quàm duobus? An quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: quemadmodum oculis peruersis multiplicem agitari motum certum est. Ergo duorum vnus motus nō est, vnius vnus & simplex est: itaq; efficitur, vt exquisitius vno, quàm duobus cernatur.

Cur

3 Cur homines irati oculis maximè erubescunt, pudèfacti auribus? An quoniã oculi refrigerantur eorum quos puduit. Pudor enim in oculis est: nec respicere valent quos pudor tenet: & timor quoq; refrigeratio loci eiusdem est: calor autem in partem trãsit aduersam, quæ posterior est: aures verò satis ex aduerso positæ sunt: itaq; pudore maximè erubescunt. Iratis porrò præsidium in eam partem tanquam violatam transmittitur, quæ & sensu, & motu faciliior est: nam & in metuendo calor eam ipsam maximè deserit.

4 Cur altero oculo apprehenso, alter constantius cernat? An quia oculorum initia ex eodem dependent. Cùm igitur alter mouetur, commune quoque illud mouetur initium, quo mouente, alter etiam oculus moueatur necesse est: quamobrem altero apprehenso, vis illa communis tota alterum mouebit: itaque plenius contendere poterit.

5 Quam ob causam qui cæci ab ortu naturæ sunt, calui nunquã efficiantur? An quia humor cùm redundat in capite, oculos vehementer infestat: qua de causa quibus fluctiones oculos vrgent, venas temporum ferro candente medici tangunt, quo humoris foramina obcæcentur, atque spissescant, & caput quoque dissecta cute obscalpere consuevere.

B 5 Cùm

Etiam igitur humor excrefcens, vacuusque in capite nulli detrimento fit, fieri potest vt vitius humoris in calvaria ob id ipsum confistat, quia magna parte lapsus in oculos est: & cum excrementis humorum, materiaque inutili capillus proueniat (quæ quidem in capite cæcorum aliorum naturæ largè redundant) meritò nunquam illi calui efficiuntur.

6 Cur homines qui oculis prominentioribus sunt, magis à fumo infestantur? An quia fumus citissimè oculis protendentibus incuriat.

7 Quam ob causam vtrunque aspectum simul diuertere dextro, sinistroque versus, & ad nares demittere, atque etiam alterum dextrorsus, sinistrorsusque deducere possimus vtrunque verò seorsum, alterum sinistrorsus, alterum dextrorsus simul distrahere nunquam possumus. Quinetiam deorsum, sursumque haudquaquam ita conuertere licet, quamuis facultas simul dimittendi in idem detur, vt dictum est? An propterea, quòd quanquam duplex aspectus sit, ex eadem tamen origine, æquo modo nexus, aptusque dependet. Vbi autem ita est, quoties alterum extremum mouetur, reliquum consequatur eodè necesse sit: alterius enim extremi principium, extremum reliquum est. Quid si

res

res una similes eodem in tempore nunquā
in partes aduersas moueri queant: nec aspe-
ctus ita moueri poterit: quippe eū ita tō-
nitratur, ut extrema in partes moueantur
aduersas, siquidem alter sursum, alter deor-
sum mouebitur, initiumque sequi utrumque
necesse sit, quod impossibile est. Oculorum
verò limitas euenit, quia globi continentur
principio, quo & sursum, & deorsum, & la-
tera versus lubrico sese vertere possint. Cū
igitur ita positi sunt, ut situ inuicem simili
respondeant, atque medium teneant, mouen-
di sese sursum, deorsum, latusque versus, eo-
demque in puncto sibi pupillam habeāt, tūc
sita integerrimo constant, præcipueque mo-
biles circumaguntur: at qui eodem in pun-
cto pupillas continent, limi quidem nō sunt.
Discrepare quoque inter se possunt, & alijs
parte alba retracta, nigrae nonnihil occuli-
tur modo eorum qui sternutaturi sunt: alijs
in angulum exteriorem nigra conuellitur,
ut furiosis: alijs in interiorem nares versus
incumbit, ut tragicis, laruis, hominibus-
que acerbis, scuerisque: sunt enim con-
tuitu graui, cogitabundoque. Quoties ve-
rò situ dissimili globi positi sunt, sed pun-
cto eodem radij profluunt, aut situs simi-
lis est, sed punctum non idem, limis oculis
hominem esse necesse est: itaque hic suspi-
cit,

cit,& oculos cōtrahit:globum enim eundē in habitum collocare conatur, atq; alterum firmum continet,alterum agit . Haud enim fieri potest, quin limus sit qui non eodem de puncto radios depromat,quippe qui dimotū cōtuendi principium habeat,perinde ac ille, cui res vna geminari oculo suppresso videtur. Ergo si oculus sursum dimotus est,terminus inspiciendi,deorsum est:sed si oculus lapsus,deorsum est,terminus sursum habetur. Oculo tamen vno situ suo dimoto moueri quidem res visa sursum, deorsūmuc ob id ipsum videtur,quia pupilla ita se mouet:sed geminari haud vnquam videri potest, nisi duplex conspectus sit,peruertaturque ratio videndi:ita fit vt strabonibus res eadem geminari videatur . Causam situs habet, eò scilicet, quòd oculus non suo medio nexus, locatusq; est.

8 Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt,literas minutas scribere consueuerunt? Mirum enim vt qui obtusis sunt oculis,rem faciant, quam eorum facere interest,qui acumine valeant oculorum. Vtrum quia proximè posita magna esse videntur: illi autem oculis proximè admotis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant:fit enim per imbecillitatem, vt si laxatis, diductisq; oculis scribant, aspectus distractus

ctus, passusq; hebetescat: si adductis & con-
niventibus, vniuersum depromptus acutius
videat. Quod tamen angulum informat
exiguum, efficit necessario, vt exiguae literæ
scribantur.

9 Cur nonnulli post lippitudinem, acutius
videant? An quia purificati oculi sunt: fit e-
nim saepe, vt exterior dēfitas pupillæ aciem
arceat, quæ lachryma emissa laxatur, atque
resoluitur: quamobrem profunt interdum
quæ mordent, lachrymam euocant, vt cepe:
obsunt quæ tantummodo assiccant, vt ori-
ganum.

10 Cur vno videre oculo impatibilius sit?
An quia minus animo, qui ita cernit affici-
tur: quò fit, vt minus affectionis cōtrahatur.

11 Cur distracta conspectuum societate,
res vna geminari videatur? An propterea
quòd oculi vtriusque radius non ad punctũ
idem deuenit: ergo quod bis noster animus
inspexit, inde geminum se inspexisse existi-
mat? Proximum euenit, cū digitos muta-
tis vicibus implicamus, itaque aliquid tangi-
mus: duo nanque sentimus, eò quòd vnum
bis tangimus.

12 Cur sensus dextri nihilo sinistris præ-
stantiores sint, cū in cæteris omnibus dex-
tra sinistris commodiora habeamus? Vtrum
ex consuetudine ita fiat. Statim enim cū
nati

nati sumus, vtrunq; sensum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione insuscere, inq; frugem euadere meliorem videtur: effici namq; vtrinq; dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est. Pars autem dextra præstantior propterea est, quòd efficacior: & affici peruiacior, quàm sinistra est.

13. Cur in cæteris dextra suis sinistris præstantiora sunt, sensus nullus dexter suo sinistro interest? An quia parte sentiendi vtraque pariter vti à primo natali die consuescimus. Adde tamen quòd ratio sentiendi affectio quædam est: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patiendi facta est.

14. Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini est? An quia exercitatio sanguinem efficiat siccior, sicut etiã reliquum corpus. Siccitas autem totam cutem indurât, ergo vel eam qua pupilla integitur, quapropter homines natu iam grandes obtusius vident: oculi namq; senuin tunica dura, simulq; rugosa teguntur: itaq; vis illa conspiciendi cooperitur, & delitescit.

15. Cur homines luscij cognominati, qui obtusè vident, literas scribere minutissimas possint, cum rem minutam perspicere illi valeant, qui acumine oculorum præstant? An

quia

quia conspectu sunt imbecilli, palpebras contrahant in angustum. Cum enim radius profuit vniuersus, acutius explorare potest: contra laxo diductoq; oculo diffunditur, ob eamque rem hebetascent. Ergo imbecillitas facit, ut palpebras contrahant in angustum: quod cum ex angusto inspiciant, exiguam magnitudinem videant, quantaq; vident, tanta perscribant necesse est.

16 Sed cur iidem illi contractis palpebris videant? An propter sui conspectus imbecillitatem. Vt enim manum rebus sepositis admovent, sic palpebras iuxta positis perinde quasi manum adijciunt; quod sanè faciunt, ut radius per locum sese depromens angustiores, congestior profluat, ne protinus ex patulo proficiscens distrahatur: videt autem is acutius, qui frequentior collectiorq; prodierit.

17 Cur non res vna geminari videtur, cum in latus oculum vertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea fixum est: tunc enim res geminari videtur, cum illud mutatum sursum deorsumue est: in latus verò nil refert, nisi vnà etiam sursum moueat.

18 Cur in ratione videndi tātum fieri possit, ut res vna geminari videatur, si quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris
sen

sentiendi generibus fieri idētidem nequeat?
An etiam in ratione tangendi, cū digitos
mutatis vicibus implicauimus, fit vt res vna
duæ sentiatur; in cæteris hoc idem fieri ne-
quit, quia cætera membra, quibus sensio ad-
ministratur, neque foras versus deducta, ne-
que bina tam inter se apta, colligatæque suo
funguntur officio: fit ita in ratione videndi
eadem de causa, qua in tangendo perplexis,
vt dictum est, digitis. Tactus enim visum
æmulatur & sequitur.

19 Cur oculus sinister nihilo imbecillior
est, sed æquo modo atque dexter videre po-
test, cū reliquæ corporis partes omnes fini-
stræ inualidiores, quàm dextræ sint? An
quia pars dextra in eo discrepat à sinistra,
quod efficacior est, non in eo, quod affici a-
ptior. Videndi autem vires non vt affice-
rent, sed vt afficerentur comparatum à natu-
ra est.

20 Quam ob causam cū cæteras intul-
mur res, conspectus noster fatiscit, atque de-
terior redditur: cū ad virides, & herbescen-
tes inspicimus, vt olera, cæteraque his simi-
lia, recreatur, meliōrque euadit? An conspe-
ctum in alba, nigraue intendere minimè pos-
sumus, propterea quod vtrunque id genus
coloris videndi viribus officit: colores autem
illi, quibus oculi acquiescunt, medium albi,
nigri

in græue obtinent: itaque aspectus cū mediocriter lenique obuiō afficiatur, nihil debilitatur, imō verō corroboratur, atque reficitur.

Et forsā quemadmodum cū corpora nostra vehementer laborant, deterius habent,

cū mediocriter, optimē afficiuntur: ita e-

tiam oculi, cū ad res solidas contendunt, la-

borant, lassanturque: cū ad humidās, mol-

lesq; , quōd nil sibi obstat, passim oberrant,

& licentia perliquescent: cū ad virides,

quōd istæ vt solidæ mediocriter sunt, ita sa-

lis humoris continent, neque vllō detrimen-

to afficiuntur, & ad immorandum in hisce

amplius innituntur, eō quōd coloris huius-

modi habitus modicē se conspectui offert.

Cur cætera melius vtroq; oculo cerni-

mus, rectam versus virgulam vni literis

admouētes inspicimus exquisitius? An quia

adij oculi vtriusque non sine perturbatione

idem concidunt, vt autores conspiciendi

rationum affirmant: itaque cū vno inspi-

amus, ad rectum conspectum tanquam regu-

lam melius quod rectum est deprehendere,

indicareque habemus.

Cur fumus oculos potius infestat? An

quia infirmissimi sunt: infirmissima nanque

omnia quæ corpori interserta occuluntur: in-

icium, quōd acetum, & quōdque acre carnē

non exteriorem, sed interiorem demordet.

C An

An quia laxiores, referti que meatibus sunt. Conspicui enim per quosdam meatus protruduntur, & excidunt: itaque quod his merdici-
 cissimum est, ceteris corporis partibus obuium subire densiora non potest, sed perreptat, & decedit: æquo modo & cepe, & quæcunq; talia oculos mordent. Oleum omnium maximè humorum id facit, quia tenuissimum est, ob eamq; rem meatibus se expedire insinuat: acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est.

23 Cur oculus solus omnium membrorum non rigeat, cum infirmissimus sit? An quia optimus est, nec carnis quicquam in se continet. Quod autem tale est, securum manere à frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia vis illa conspiciendi ignis est: non enim talis in oculo ignis est, ut calfacere valeat.

24 Cur lachrymæ quas mœrendo emitimus, calidæ sunt: quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudumq; est: calidum, quod concoctum. Languorem autem omnem ex cruditate proficisci, nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit, qui valetudine oculorum laborant, non immerito frigida est: hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant: calidum contra decretorium

rium esse, & salutarem. Cum enim vacās materia multa est, satis à calore interiori concoqui minimè potest: itaq; frigidam esse necesse est: cum pauca est, plenè à calore victa concoquitur: morbos autem copia vacantis materiae confici certum est.

25 Quare cum partes corporis nostri dextrae mobiliores sint, oculus sinister expeditius quàm dexter contrahitur? An propterea, quod omnia sinistra dextris humidiora sunt, humidiora autè contrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit: sinister vel ex se ut humidior obsequentior sit.

26 Quam ob causam cum & senex, & lusciosus per imbecillitatem parum oculis vacillant, alter proximè admouet, si quid inspicere vult, alter procul abducit? An quia dissimilis eorum imbecillitas est. Senex enim quia videre non potest, ubi minus radij conueniunt, rem videndam eò abducit, ubi visurus maximè est: procul enim coire radij solent. Lusciosus ille videre quidem rem isthuc potest, sed quoniam rei conspectus caua sint, quae excedant, discernere nequit, itaque in his fallitur: caua quippe & excedentia splendore discerni maximè possunt: quem, quoniam procul percipere, quemadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proximè adducunt.

C. 3. Cur.

27 Cur homo solus, aut certè maximè animantium omnium oculis deprauetur per limitatem? An quia vel solus, vel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cùm deprauari omnibus accidit.

28 Cur vni animantium homini transuer ti, depruariq; per limitatem oculi possint? Vtrum quòd oculos minimo interstitio discretos, è directòque positos homo habet, per spici idcirco menda in eo maximè possit. An quia cæterorum animantium oculi unicolor es maximè sunt? Nec deprauatio sequeretur, si vno quolibet colore præditus oculus esset. An quia solus ex omnium animantium genere morbo comitiali rapitur: quod genus morbi transuerrere oculos sicut cætera etiam membra, potest. Nonnullis tamen, vt serò eo morbo vexari incæpere, sic lumina serò deprauantur.

29 Quam ob causam manu præ lucerna, aut sole obiecta melius inspicere possumus? An quia lucernæ, solisue lux nostris occurrēs luminibus reddit suam ob nimietatem infirmiora, quippe quæ rem etiam sibi cognatam interimere præ sua possit exuperantia: at verò manu ita arcente, nec luminum acies officii potest, & res visui obuia nihilominus in luce posita est: vnde fit, vt & acies plenius agat & res inspectanda nihilominus videatur.

Cur

30 Cur manus dextra & pes dexter à suis finistris differunt, oculus & auditus nullo discrimine distant? An quia immista, synce-
ræque elementa suisque deque sunt. Discrimen verò situm in his est, quæ elementorum coitu constant. Sunt autem sensus isti è syn-
ceris illis, immistisque: visus scilicet ex igne, auditus ex aere.

E O R U M Q V A E A D A V -

res pertinent, Sectio tricesima

secunda, cuius quæstio-

nes X I I I .

I C V R aures quæ omniū maximè par-
tium nostræ faciei exangues sunt, ru *Forfanle-*
bore magis afficiuntur, vbi nos pudor appre *gendū hu-*
henderit? Vtrū quod peregrinus humor par- *mor, &*
tem adire inanem aptus natus est: itaq; cū *nō calor.*
calore per pudorem orto resoluitur, statim
se in aures colligit. An quia temporibus ap-
positæ sunt, quò versus maximè humor con-
fluit. Cū enim hominem pudet, calor se in
faciem recipit, itaq; ruborem adducit: aures
verò minimo in ea profundo extāt, naturaq;
calidissimæ sunt, & coloratæ, nisi longè frigo-
ris rigore obtorpuerunt: ideo hæc particula
omnium faciei particularum coloris est opti-
mi. Quamobrem passus dispersusque calor,
quod per summa res tenet, rubicūdas red-

C 3 dere

dere potest.

2 Cur vrinantibus aures, dum inter mare sunt, rumpi soleant? Vtrū quia retentus spiritus impetu cogit vehementiori. An si causam hoc haberet, idem vel in aere fieri posset. An quod non cedit, disrumpi ocysus potest, & à duriori, quā molliori facilius. Quod itaque inflatum est, minus cedit: aures verò, vt dictum iam est, spiritu retento inflantur: itaque ab aqua quæ aere durior est, obtunduntur offensa, atque rumpuntur.

3 Cur vrinantes spongas alligare auribus consuevere? An ne mare per vim occurrens, aures rumpat: haud enim ita stipata impleri vt inanes, exemptis spongijs, possunt.

4 Cur sordes aurium amaræ? An quia putri sudore contrahuntur, qui falsus, amarus est.

6 Cur spongiarij suas dissecant aures & nares? An vt spiritum cōmodius reddant: hæc enim esse spirandi itinera videntur. Laborare quippe difficultate spirandi eos afficiunt, dum foras emittete animam non possunt, leuarique, cū propellentes extrudunt. Mirum tamen si respirandi assequi facultatem refrigerationis gratia nequeant, sed esse id necessarium magis videatur. An merito plus in retinendo laboris sit, cū corpus extumescit

tumeat, distendaturque: spiritus verò foras
sponte efferri posse videtur. An intus etiam
tendere ita possit: cogitandum tamen æquè
videtur. Plerique verò lebere demisso, respi-
randi viam urinatoribus moluntur: haud e-
nim aquæ lebes impletur, sed aera seruat ad
demersum hominem vsque: quippe qui cre-
tius per vim dimittatur, vt vndique æquali
nutu descendat: nam si quantumlibet inclina-
uit, humore protinus interrumpente implea-
tur necesse est.

6 Cur nonnulli, cum suas in scalpunt aures,
tussunt? An quia sensus audiendi foramen
cum pulmone, canalique ab asperitudine co-
gnominato sortitur: indicium, quod his ipsis τῇ ἀπὸ
repletis, obseptisq; homo surdescit. Humoris *ῥία, cana*
itaque aliquid è frictione ista aurium lique- *li &c.*
feit, atque in canalem, quem modo diximus,
per foramen illabitur, quod tussim moue-
re potest.

7 Cur sinistra auris ocysus magna ex parte
perforata consolidari, quam dextera potest?
quocirca mulieres alteram matrem vocant,
alteram foeminam. An quia partes sinistrae
humidiores, calidioresque sint: quæ autem
habitu huiusmodi sunt, consolidari possint
facilior. Vnde in plantis etiam tenellis, atq;
viridibus, coitus concorporadique vnio faci-
lius agitur. Et verò vlcera iuniorum propius

C 4 comp

compaginantur, quàm seniorum. Argumentum partes sinistras esse humidiores, quòd molliores sunt, atque effœminatiores.

8 Quam ob causam pudefactis aures summe rubescant, iratis oculi? An quia pudor in oculis refrigeratio quædam cum timore est: itaq; calor iure oculos deserit: quòd cum inde secedendum sit, locum sui capacissimũ petat necesse est, quales certò summæ sunt aures. Ceteræ nanque partes longæ ossibus omnes compactæ sunt. Iratis contrà calor in oculos, totàmque faciem reuocatur: sed conspectior in oculis est, videlicet albi eorum coloris ratione.

9 Cur aurium sonitus accito strepitu cesset? An quia minorem strepitus amplior pellit & eruit.

10 Cur si aqua lapsa in aurem sit, oleũ, quo humor effluat, instillamus? nullo nanque humore alio effluere potest. Vtrum, vt quoniã oleum per summa aquæ innatat, eique aqua præ lentitate adhæret, effluente oleo aqua etiam ipsa effluat. An vt per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum enim utpote leue, facit vt properè labescere possit.

11 Cur minus aures vrinantibus rumpantur, si oleum sibi instillatum habentes, in mare interrumpant? An ratio cur rumpi aures possint, antè exposita est. Oleum verò in au

res

res instillatum, facit ut mare superueniens relabi facilius possit: quomodo in parte corporis exteriori peruncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nullum inuehit, itaque disrumpere non potest.

12 Quam ob causam aures cum exangues adeo sint, pudore erubescere possint? An res quæque ferri in eum soleat locum, qui sui uicinus est. Cum ergo sanguis efferri sursum calidus videatur, aures maxime, partemque inanimissimam adit: itaque rubore inibi afficit.

Quod idem intelligendum de genis etiam est. Adde, quod tenuissima cutis quæ distenta est, ita fit, ut rubor percipi in auribus præcipue possit.

3 Cur nemo oscitans aurem in scalpere sua pudeat? An quia membrana etiam, per quam audimus, inflatur cum oscitamus: indicium, quod audiendi facultas tollitur, cum oscitamus: spiritus enim ut in os, ita etiam in aures interrumpens, membranam expellit, ac prohibet, quod minus somnus ingrediatur.

Quod cum ita sit si sedem audiendi, cum oscitamus, auriscalpio tetigerimus, plurimum membranam lædemus. Ictus enim ad obijcientem, enitentemque spiritum, non ad cedentem ineretur, & membranā abiunctam solidis esse certum est: quare dolor ita moueri, vulnusque excipi facile potest.

C § Eorum

EORVM QVAE AD NAR

res pertinent, Sectio tricesima.

tertia, cuius quaestiones

XVIII.

CV R singultus sternutamento sedari queat, ructus nequeat? An quia in partis eiusdem utraque ista affectio est, sed ructus vetriculi, singultus vero refrigeratio cruditasque spiritus, atque humoris pulmonis coniunctissimi est: sedes autem cerebri cum pulmone communem sortita est, quod quidem ratione constat aurium: interdum enim surditas accidit, simul & morbus ipse aurium, in pulmonis vitium transit, & nonnullis tussis statim mouetur suas scalpētibus atres, locum autem sternutandi rem naribus esse cum pulmone communem respiratis docet, quae communis utique est: sternuimus itaque loco eo ipso calfactio: calorem autem eius locus sentit inferior, cuius singultus est: calor vero vim obtinet & concoquendi, quamobrem aceto etiam, retentioneque spiritus finiri singultus leuior potest: spiritus enim retentus satis concalfacit. Vnde fit etiam inter sternutandum, ut spirandi retentio idem obducta efficiat, & conuenienter quoque expirantia superiori de loco educitur: quippe cum fieri nequeat ut quis sternutet, nisi expir

siret: impetus itaq; spiritū interclusum rū-
it, dispellitque, qui singultus ciere potest.

Cur si quis sternutaturus oculum perfricauerit, minus sternutet? An propterea quod sternutamētum à quodam excitatur calore: iricatio autem calorē ciere potest: qui calor, quoniā locus quo sternutamus oculis in pro-
pino est, alterum sternuendi calorem tollit, quemadmodum minor ignis ab ampliori marcescit, atque absumitur.

Cur bis sternuere magna ex parte solet, nō semel, aut sæpius? An quia binis naribus sumus: per vtranque itaque narem vena-
cula partita discurret, quā spiritus solet per-
manare.

Quam ob causam qui solem aspexerint, sternutare magis consueuerunt? An quia sol calfaciens mouet perinde atque qui nares per-
solicitant. Idem enim vtrique agūt, quip-
e qui per motum calfacientes oculus spiritū
x humore eliciant, cuius excursio spiritus
sternutatio est.

Cur singultus sternutamento finitur, & re-
tentione spiritus, & aceto? An sternutamen-
o, quia spiritus cohibetur inferior, atq; cir-
umobstitit: quemadmodum medicina parti
uperiori adhibita alius sentit ac immuta-
ur, spiritus retentione leniores tolluntur sin-
ultus, eò quod exiguus spirandi impetus
si

si paulisper retinuius, vt in tussi desistit, si etiam in singultu reprimatur, cogitur, stranguatur. Aceto idcirco sedatur, quia humor circumstant, ac prohibens eructandi licentia in spiritum per vim aceti calfactoriam extenuatur. Fit enim ructus, cum ventriculi humor recalescens inflatur, atque cōcoquitur singultus verò, quoties spiritus vacans ab humore in loco spiritui deputato retinetur. Hinc enim dum enititur, nec erumpere potest, distentionem inducit, quæ distentio appellata singultus est. Inde fit, vt singultus vbi inalguimus, oriatur. Frigus enim humorem spiritui obductum coangit, spiritus circumuentus exilit, cuius commotio, non nisi singultus est.

6 Cur aquam nonnullis frigidam in faciem fundimus, cum è naribus sanguis effluit? An ita calor intus se colligit, atque circumobstitit, qui sanguinem summum reddit liquidiores.

7 Cur sternutamentum pro numine habetur, non tussis, neque graedo? An quia de capite membrorum præcipue omnium diuinum unde cogitatio est, suum ducit principium. An quia cæteri illi affectus ratione morbi conueniant, hic secus exultet.

8 Cur oculo perfricato sternutamenta desistunt? An quia humor sic respirat: lachryma quippe

utippe oculus post frictionem emittit: sternutamentum autem humoris copia excitatur. in quia minor calor corrumpi ab ampliori consumique potest. Oculus autem perfricatus, plus caloris sibi acquirit, quam sit quem usus complectitur. Hinc etiam fit, ut si narium quis perfricet, ipsum sternutamentum efistat.

Cur eruptio cæterorū, ut flatus, ut ructus, ut æra haudquaquam habetur, sternutamenti æra habita est? Vtrum quoniam cum tres partes principes sint nostri corporis, caput, thorax, & alvus, flatusque alui exspiratio sit, ructus vetriculi, sternutamentum capitis, quæ pars sacra præcipue est, spiritum hinc exeuntem, ut sacrum veneramur, & adoramus. An quia spiritus omnis eruptio, partes quas modo dixi, melius sese habere significat. Cum enim minus sternuere queunt, spiritus erumens leuat ac mitigat. Ergo sternutamentum quoque bene caput valere, posseque concouere, indicio est. Cum enim capitis calor humorem, spiritumue conuincit, tunc motu sternutamentum solitum est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitatus, tanquam si hoc affici nequeant, spes nulla salutis sit. Perinde igitur quasi bonæ indicium valetudinis partis optimæ, atque incerrimæ, sternutamentum adorant, benèque augur

augurantur.

10. Cur homo omnium maximè animantiū sternutare solitus est. An quia foramina sui corporis obtinet latiora, per quæ spiritus interruptere potest: his enim spiritu impletis sternuimus: latiora autem esse iudiciū, quod omnium minimè animantium homo olfactu valet: foramina quippe tenuiora sentiunt exquisitius. Quod si latiores meatus plus humoris, ac sæpius subeat, necesse est, quod in illa sternutamentum moueri solet, talesq; homo maximè animantium habet, meritò sepius sternutat, præsertim qui naribus breuissimis est. Sic enim humor concalfactus celerius effluere conuersus in spiritum potest. Cæteris verò præ longitudine narium antè refrigeratur, quàm effluat.

11. Cur sternutamēta, quæ de medio noctis ad meridiem vsque moueantur, dampnemus, quæ de meridie ad noctis medium approbemus? An quia cum rem aliquam exordimur, tunc sternutamentum potius obseruandum sit. Itaque cum rem agere pergitur, atq; inter initia sternuisse acciderit, amouemur, reque incoeptam prosequi temperandum censemus. Dies igitur & aurora, & de medio vsque noctis quasi initium quoddam est: itaque ominosum tantisper sternutamentū esse putamus, temperamurq; sternutare, ne pergerem

in quempiam ad agendum reuocemus: post
meridiem verò, atq; mediū vsq; noctis, finis
eluti quidam est, tempusq; illi contrariam
aq; contrà tunc & existimatur, & agitur.

Cur senes laboriosius sternutant? Virū
quod his foramina per quæ spiritus perma-
nere solet, adducta atq; coniuncta sunt. An
quia senes facile eleuare nequeunt, per vim
emittunt, atq; concassant.

Cur si spiritum quis retineat, singultus
sistat? An quia refrigeratio est, quæ singul-
tum inducat: quænebrē & qui timent, & qui
angustiantur, singultiunt. Spiritus verò retentus,
partem corporis calfacit interiorē.

Cur homines surdi è naribus magna
arte loqui consueuerunt? An quia pulmo-
rum vitiatum est. Surditas enim detri-
mentum pulmonis est: vox itaque ferri ex-
ceditè non potest: sed quemadmodum qui
mirandi laborent difficultate, spiritū vnuer-
sum suam ob imbecillitatē reddunt, sic vocē
liberè emittunt. Nituntur itaq; naribus, etiam
cum loquuntur, quā vox protrudens sese, so-
no per attritum rancido illo profertur: fit e-
nim vt verba per nares afformentur, cum
pars nasi superior, quā per palatum forami-
na patent, caua est: resonāt enim tintinabuli
instar, ob claustrum inferioris angustiam.

Cur sternutamentū solū non dormien-
tibus

tibus, sed propè dixerim semper vigilatibus fiat? An quia fieri sternutamentum non potest: nisi à calore, qui partem meam commoueat, qua effici solet: ex quo faciem soli obijcimus, cum sternuere placet. Dormientibus autem calor intus circumobsistit. Quamobrem imæ dormientium partes calidiores redduntur, spiritusque abundat: quæ quidem res causam habet, cur genitura in somnis præ libidine profluat. Merito igitur dormientes non sternutamus. Cum enim calor secedat capitis, qui eius partis humorem natus mouere aptus est, quo in aera extenuato, sternutamentum exultat, affectionem consequentem illam obuenire non posse consentaneum est.

Crepitus tamè inferius, ructusque superius dormientes magis quam vigilantes extrudimus. Quod enim venter inflari in somnis amplius solet, accidit, ut eius inflati humores loca sibi proxima adeant: eò nanque vel à spiritu per quietem excito compelluntur. Retinere enim potius quam emittere potest, qui sopitus est: itaque intus calorem contrahit: at qui spiritum retinet, deorsum impellat necesse est, quippe cum imum deferri spiritum præter suam naturam sit. Vnde fit etiam, ut per difficile sit spiritum retinere. Quinetiam cur dormiamus, hæc eadem ratio est: cum enim vigilia motus sit, qui membra sentiendi officio

cio

to accommodata magis cū vigilamus ex-
 recet, constat somnum posse accedere, cū
 adem illa membra quiescunt. Cū verò
 is ignea sit, quæ membra corporis nostri
 nouere possit, & hæc intus se contrahat, cir-
 umfistatque, in somnis caput relinquens,
 quod sensus retinet omnes, tunc maximè sen-
 tum sedes quiescere possint, quæ quidem
 es causam afferat dormiendi.

6. Quam ob causam vbi sternutauimus,
 ut minximus, membra nostra inhorrescere
 solent? An quia vtraque re illa venæ aeris
 inanes redduntur, quem calidum ante con-
 tinebant. Inanes aer extrinsecus alius subit
 illo frigidior, qui antè in venis fuerat quàm
 sternutaremus, aut mingeremus. quòd cū
 alis subeat aer, meritò facit vt membra in-
 orrescant.

7. Cur singultus sternutamento desistere
 solet? An propterea quòd singultus non
 quemadmodum ructus à ventre, qui cibi cō-
 spectaculum est, sed à pulmone proficiscun-
 tur, quod maximè refrigeratione, aut rigore,
 ut dolore, aut medicatione superiore acci-
 dere solet: quòd enim membrum id calidum
 sua natura est, quoties refrigeratum sit, to-
 tum admittere spiritum non potest, sed bul-
 as quodammodo excirat: quamobrem retē-
 o etiam spiritu, singultus finitur. Sic enim

D pars

pars ista recalescere incipit, & aceto quoque hausto desistit, quoniā vis aceti calefactori est. Cū itaque calidum quodq; concalfactum reddetur, sedesq; cerebri foraminibus peruia pulmoni respondeat, efficitur, ut retentio spiritus quæ sternutationi antecessit repressusq; desuper illatus, affectionē istam pulmonis membri calidi abigere valeant.

18 Cur homines capillo crispo & tortil magna ex parte resimiores sint? An si crisptudo sita in crassitudine est, & crassitudo sine duritia constat, & durus sanguis calidior est, & calor materiā excrescere inutilem minus patitur, & os ex vacante materia confistit, & cartilago non nisi os est, meritō diminutio nasi consequatur. Indicium ætas adhabet puerilis: sunt enim pueri omnes naso resimato.

EO RVM QUAE AD OS ET

ad ea quæ in eo sunt pertinent, Sectio

tricesima quarta, cuius quæ

stiones. XII.

I **C**VR homines qui raris dentibus sunt, vitam longè agere nequeant?

An quia longè animantia viuunt, quæ dentium ordine prædita sunt numerosiore: vires, quàm foeminae longius: viri nanque diutius quàm mulieres: atq; in pecudū genere, cæterorumque animalium perspicui idem

idem

idem licet. Qui itaq; raris dentibus sunt, habere quasi pauciores indicantur.

Cur dentes, qui longè solidiores quàm caro sunt, frigus amplius sentiant, quàm caro. An quia meatibus nituntur infixi tenuibus, quorum exiguus calor celeriter à frigore vincitur, mouetque dolorem.

Cur dentes frigidum amplius quàm calidum sentiant, caro è cōtrario? Vtrum propterea quòd caro mediocri, temperatoque habitu est: dentes verò perfrigidi sunt, itaq; in frigidam sentire plenius possunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus, quibus calor inditus exiguus est: itaque reuerſa potius patiuntur: caro quia calida est, ut nihil affici à frigido potest, ita calidū compendio sentit. Ignis enim quasi igni dicitur.

Cur lingua rerū index pluriū esse potest? Nam & febris ardētioris, & grandinū, si quæ sunt, & pecoris versicoloris varia est. An quia humoris capiens est, & super pulmone posita, vnde febriū principium ducitur: versicolorum autem ratio referri ad humorum varietatē debet. Inficitur tamē id primū, quod humor primū manat, colaturq; cuius generis lingua est. Grandines verò lingua propterea cōtrahit, quod inanis, spongiosa, est: nampe cū grādo veluti panis incōcoctus, cru-

D 2 dusq;

duſq; parte interiore corporis naſci ſoleat.

5 Cur lingua amara, ſaſa, & acida fieri po-
teſt, dulcis non poteſt? An quòd naturæ
corruptiones iſthæc ſunt. Conſtantiam ve-
rò ipſam, naturamque ſentire nequaquam
fieri poteſt.

6 Cur totidem coloribus lingua euaria
quot cutis? Vtrum quòd ea quoque in mē-
brorum numero exteriorum recipitur, quā
quam in ore abdita eſt. Verum quia præ-
tenui cute integitur, vel minima in ea vari-
tas deprehendi poteſt. An quòd aquæ ra-
tio eſt, quæ facit vt colores mutantur: lin-
gua autem laſſici ex potione maximè poteſt.

7 Cur alitum ex ore tum calidum, tum frigi-
dū reddere poſſumus? quippe qui frigi-
dum eſſemus, calidum verò exhalemus: indi-
cium, quòd manus ori admota exhalanti ca-
lidi fieri poteſt. An vtroque modo aer cōmotus
calidus eſt. Sed quoniam qui eſſat, nō vn-
uerſum aera mouet, ſed ore anguſtiori ex-
tringit: paucum expirat, quod multum ex-
terni aeris excitat. Itaq; calor ore pfectus
paſſus in eo ſuam ob exiguitatem deliteſcit
at qui exhalat, vniuerſum, ob eamque rem
calidiorem expirat. Eſt enim eſſatio ſpiri-
tus ſtriſtim protruſus: exhalatio verò ſpiri-
tus vniuerſim profuſus.

8 Cur ſi vehementer, vniuerſumque expli-
rar

arimus, iterum expirare nequeamus? quòd
dem in respirando etiam accidit: bis enim
x ordine id facere nequimus. An quoniã
iterum dilatatio, alterum contractio loci
st: idcirco quadantenus non vsquequaque
ossunt. Constat igitur ambo vicissim fie-
esse necessum: bis verò ex ordine posse
eutralum.

Quam ob causam cū alius locus sit, quā
ibus, potiusque transeunt, alius quā spira-
nus, vbi grandiore bucellā deuorauimus,
trangulemur? An nihil absurdum id est: nō
modo enim si alicuius interuentu locus spi-
andi stipatus sit, verum etsi adductus sit ex-
trinsecus, æquè imò magis abstrangulamur.
Itac verò proxima inter sese posita sunt,
uo cibum excipimus, & quo spiramus: qua
e vbi iusto amplius frustum incidit, locum
spirandi proximum adducit, instringitque,
t via spiritui omnis denegetur.

Cur homines qui virgulam suæ palmæ
uētam per totam latitudinem habent, vitæ
longissimæ esse possunt? An quia breuis æta-
s imbecillæque sunt, quæ artuum beneficio
arent. Imbecillitatis indicium ætas prima,
que tenerrima affert: vitæ autem brevis te-
limonium dat genus omne aquatile: quæ
um ita sint, coarctata, cōpactaq; omnia cō-
à sese habere liquidò est: quo in genere illa

D 3 etiam

etiam sunt, quæ cum ex natura artubus maximè careant, articulari tamen cōtingit: partem autem partem internam penitus care articulo certum est.

II Quam ob causam dum longè spiramus venter trahentibus adducitur, reddētibus diducitur, atq; repletur? Veri enim simile dixeris esse, vt contrā eueniat. An quia cum respiramus, venter adductis costis in imum comprimitur: idcirco distendi in ampliorē molem follium instar appareat.

III Quam ob causam spirare necesse habemus? An quemadmodum humor dissoluit in spiritum potest, sic spiritus transire potest in ignem. Calor itaque naturalis, vbi bonam spiritus partem in ignem conuertit, dolorem admouet, atque etiam meatus diducit & ampliat. Quamobrem ignem cum spiritu expellere cogimur: quibus extrusis, meatus contrahuntur atque refrigerantur: itaque dolor iterum tentat. Rursum igitur aerem trahimus, atq; vbi posthac spirandi meatus patefecimus, vocemq; reddidimus, ignis iterum oritur, atq; iterum præ dolore spiritum reddimus, idq; vicissim ordine perpetuo agimus sicuti etiā palpebras agitare solemus, vt corpus oculorū refrigeretur, absicereturq; Et vnde cum ambulamus, ingressui nostro attendimus, scilicet ex ordine gubernandi, atq; regi-

di,

is, quem vis nostra intelligendi percōmodè
struit. Hunc ergo in modum spirādi quoq;
sum exequimur: ingenio quippe trahendi
eris reddim⁹, atq; illico rursum attrahimus.

E O R U M Q U A E A D T A -
ctum pertinent, Sectio tricesimaquin
ta, cuius quaestiones x.

C V R. inhorrescere magis solemus,
cū alius modo quodam nos tan-
git, quā cū nos ipsi tangimus? An quia
tangendi sedes rem plenius externam: quā
quam sentit: quod enim nativum, atq; insitū
est, id sensum effugit. Quinetiam quod clau-
culō atq; subito fit, terribilius certē occur-
rit. Metus autem refrigeratio quādam est:
at verō tactus extraneus prae suo utrunque
ad habet. Deniq; affici vnumquodq; ab alio
vel tantundem, vel magis aptum natura est:
quod etiam in titillando constat accidere.

Cur in alis, & pedum vestigijs titilla-
mur? An propter cutis tenuitatē. An quia ta-
ctus earum partiū insolens est, ut etiā auris.

Cur non eisdem in rebus inhorrescere
omnes soleamus? An quemadmodum nec in
eisdem omnes delectamur, nec in eisdem an-
gimur omnes, ita nec in eisdem omnes hor-
rescimus. Quādam enim refrigeratio aequa
omnibus ratione inuehitur. Sed alij tamen
cū vestis rumpitur, inhorrescunt: alij cū

D 4 fer

ferra vel acuitur, vel trahitur: alij cūm pumex secatur, alij cūm lapillus mola perfrangitur.

4 Quam ob causam cū æstas calida, hyem frigidiſſima ſit corpora tactu frigidiſſima per æſtatem ſint, quàm per hyemem? Vtrum quoniam à ſudore refrigerari corpora poſſint, qui, vt fieri per æſtatem ſolet, ſic ab hyeme alienus eſt. An quia in contrarium tempori tum frigori, tum calor circumbeſſit intruſque per æſtatem calor refugit: itaque ſudorem poteſt exprimere: per hyemem verò viſ frigoris arcet, & corpus perinde quaſi terra euaporat.

5 Quænam cauſa pilos inhorreſcere faciat? An meritò cute cōtracta exurgāt, qua contrahi tum à frigore, tum à plerique alij affectionibus poteſt.

6 Cur nemo ſeipſum valeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur, ſi rem præſenſit, vel potius ſi ipſum videat titillantem: ergo minimè titillari quis poſſit, ſi quæ tactio affertur, non lateat. Riſus verò lapſus quidam, & fraudatio eſt, qua cū in ſede præcordiorum quis verberatur, ridet. Haud locus quilibet eſt quo ridemus: clandestinum autem omne fraudulentum eſt. Quæ de cauſa ſit, vt illa eadem res & moueat riſum, & non moueat.

Cur

7 Cur labris maximè intitillamur? An quia membrū, quod titillari possit, nō longè à se de potissimū sentiēdi abesse debet: labra autē eo maximè in loco posita sunt: sed omniū maximè locorum capitis propterea titillantur, quòd carne ex toto constant, quare mobilissima esse possint.

8 Cur si quis locum nostrarum alarū moueat, in risum continuò labamur, si quam aliam moueat partem, nullam possit ridendi causam afferre? Et quænam ratio est, cur naribus penna tentatis sternutamentū moueatur? An quia loca quædam venularum habemus, quibus vel refrigeratis, vel contrā affectis, venulæ ipsæ aut humectantur, aut in spiritum ex humore dissoluuntur, quemadmodum si venas ceruicis dormienti quis premat: lætitia itaque gestiens cōcalfactio quædam est: spiritum autem cū redundarit, foras mittimus vniuersum. Sternutamēti quoque ratio illa eadē est: cū enim penna mouemus, atq; tepefacimus nares humor in spiritum soluitur, quem mox redundantem expellimus.

9 Cur sæpenuerò vsu euenit, vt ingesto cibo inhorrescamus? An quòd cibus frigidiusculus admissus, vincit principiò magis naturalem calorem, quàm vincitur.

10 Quam ob causam quòd digitis vice mu

D s ta

tata implicatis circumagitur, duo esse videatur? An quia duplici sentiendi parte attingimus. Nunquā enim fieri potest, ut lateribus digitorum exterioribus vtriusque idem cōplectamur, & agitemus, dum manus ordinē suū obtinet naturalem.

EO RVM QVÆ AD FACIEM pertinent, sectio tricesima sexta, cuius quæstiones III.

1 **C**VR faciē effigiare consueverunt? Vtrum quoddā qualescūq; simus, ea ipsa corporis parte intelligi possit. An quoddā ea præcipuē qui simus agnosci potest.

2 Cur faciem maximē sudare solemus, quæ carnis omnino expers, atque gracilis est? An quoddā ea propensiora sunt ad sudorem, quæ humida laxaque sunt. Caput autem tale est, quippe quoddā humorē suū plurimum habeat, quem venæ tendentes inde declarant, & destillationes, quæ à capite ventre solent. Cerebrum item humidum est, & foramina capitis permulta. Capilli profectō foraminū multitudinē foras usque protrahē latissimē indicant. Sudor igitur nō ex parte inferiore, sed ex capite oritur: quāobrem frons prima & maximē sudat. Prima enim subiecta vertici est. Humor autem deorsum, non fursum fluit.

3 Cur in facie maximē tubercula oriri solent,

lent, quos varos vocamus? An quia locus iste
rarus, atq; humidus est: indicium pilorum eru-
ptio, & sentiendi potentia faciunt. Tubercu-
lorum autem genus id veluti pustula, minu-
tusque abscessus cuiusdam inconcocti humo-
ris est.

EO RUM QUAE AD TOTUM
corpus pertinent, Sectio tricesima septi-
ma, cuius quaestiones VI.

QUAE ob causam cum corpus assi-
duè fluat, defluxusq; ab excrementis
proficiscatur, leuari non potest, nisi exudet?
An quia non satis secerni sic potest, diutius ta-
men secernitur. Cum enim ex humore mu-
tatur in acra, plus certè oritur ex minori.
Plus namq; quod secernitur est: quare tempo-
re ampliori secerni necesse est.

2 Sed cur ita fiat? An quia foraminibus lon-
gè angustioribus effluit. Pars enim humoris
lenta, glutinosaq;, vt excerni permista cum
liquida potest, ita cum spiritu nequit: quæ
quidem res maximè infestat. Quapropter
vomiens magis, quàm sudores leuare queunt:
quoniam ij partem illam lentam secum educunt,
vt qui crassiores, corpulentioresq; sint. An
etiam q; locus, qui partem humoris lentam
glutinosaq; continet, semotus à carne est:
ventri autè in propinquo manet. Aut enim
in eo, aut in vicino lentum illud contrahitur:

vnde

Vnde fit, vt aliter educi vix possit.

3 Quam ob causam frictiones carnem au-
geant? An quia vim præcipuam obtinent au-
gendi ea, quæ nostro in corpore calida habemus: molem quidem adipiscitur ampliorem
quod assidue ipsum in motu est, sursumque
effertur, & in spiritum humores extenuat in-
testinos, quæ certè fieri in perfricando vide-
mus: quare vbi vsus defuit perfricandi, cor-
pus decrescit, atq; minuitur. An ita fieri pos-
sit, vt vel per alimentum auctior caro redda-
tur, concalfaciendi scilicet beneficio. Calidū
enim omne humoris detrahens est: alimentū
autem quod in carnem digeritur, humidum
est: plus quoq; alimenti caro ex laxitate sibi
admittit, quippe quæ laxior copiosius cape-
re instar spongiæ possit. Frictio autem nimi-
rum carnem elaxat, & spiritibus reddit op-
portuniorē, & prohibet quo minus inuti-
les colitiones in corpore contrahantur: quæ
si absunt, tabes nulla consequitur: vitiosum
enim illud ieiunium corporis, & tabes nasci

αἰ ἀρτο- ex materia solet, quæ inutilis congesta est.
ῥιζα, νι- Quod si caro spiratior, laxior, atq; æquabi-
τιοςum il lior sit, molem capiat ampliorem consenta-
λυδ ieiun- neum est. Nam & alimenti capacior, & excre-
nium. mentorum secernentior redditur.

4 Quam ob causam vbi perfriximus, eo-
dem à calore vehementius vrimur, atq; do-
lemus?

lemus? Vtrum quòd caro sua densitate calorem interrumpentem coercet: quare plumbum calidius, quàm lana est. An quia caloris transitio per vim agitur, quoniam corpus strictum à frigore constat.

5 Cur sicca fricationes carnis soliditatem moliatur? An quia caro perfrictione recalescit, humor consumitur. Adde quòd caro per fricata densatur. Quæ autem frictionem attritumq; pleniorè experiuntur, omnia maiorem in modum densari reddiq; solida consueverunt: quod multis in rebus planè intelligi potest. Nam & farina & terra, & reliqua generis eiusdem, si aqua infusa trahas, humida titubabunt, & fluida: sed si plenius atteras, longiorèmq; tractationem adhibeas, spissescunt, solidescunt, lantescuntq; celeriter.

6 Cur amplius frictio, quàm cursus corpus implere potest? An quia cursus carnem refrigerat, nec alimenti reddit capaciorem, sed pars in imum conuertitur, pars à naturali calore penitus extenuata, transit in spiritum: at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimonix facit. Et verò exterior ista intentio premendo stipandòq; refringit interiorum impetum, obfistensq; arctius continet, & carnem attollit.

Eo

EORVM QVAE AD COLO-
rem pertinent, Sectio tricesima octa-
ua, cuius quaestiones, x.

1 CVR oleum & cera solis calore cande-
sunt, caro nigrescit? An illa sol pro-
pterea candefacere possit, quod humorem
nimium eximit: nigricat enim per naturam,
quod praehumidum est, propter humoris ter-
reni mistionem. Carnem verò, quod nullam
inde humoris copiam detrahit, adurit, atque
afficit colore.

2 Quam ob causam piscatores, & purpura-
rij, & omnino qui rem exercent marinam,
ruffo sunt omnes colore? Virum quod ma-
re sua fallugine calidum, & squalidum est,
tale autem quodque pilos conficere ruffos
potest, ut lixiuia, ut auripigmentum. An
parte exteriori calidiores, interiori frigidio-
res reddantur, eo quod summa corporis vicif-
sini modo madefiunt, modo à sole resiccan-
tur, idque perpetuò agitur. Itaque pilus assic-
cati extenuantur, & rutilantur: & omnes qui
dem incolae plagae septentrionalis ruffo sunt
pilo, & tenui.

3 Quae de causa curfus, quem induti agi-
mus, & olei sub vestem perunctio pallidulos
reddat? An propterea quod ut spiratio com-
moda gratum affert colorem, sic obleptio, &
tran-

strangulatio cōtrā afficiat necesse est. Quod itaq; humor passus per summa corporis cū incaluerit, refrigerari non quit, pallorem facile trahit. Quod idem vtrunq; illud sudor & oleum sub amictum committit: calor enim introcluditur, atq; arcetur. Cursus verò quē nudo corpore agimus, colorē præstat amœniorem, scilicet ratione contraria: delibamenta quippe excrementitia, quæ subsistunt, aer refrigerat, corpusq; ita dissipat, euaporatūq; commodius. Ad hæc oleum cū tenue, atq; humidum sit, subter peruncū, meatusq; corporis intersepiens, neq; humorem, ac spiritū ē corpore profluere sinit, neq; spiritū exteriorem admitti patitur. Quapropter materia vacans in corpore humida, putrescens pallorem inducere potest.

4 Quade causa spiratio comoda calorem parit amœniorem? An quia pallor putredo quædam per summa corporis est. Cū itaq; humor summum obtinens corpus, calidus est, ut palleat accidit, nisi refrigeretur dissipeturque.

5 Quare qui mediocriter insudarint, statim ab exercitio colore hilarantur amœno, athletæ verò pallidi longè euadunt? An quia labor mediocris colorem leuiter prouocat, & ad corporis summa inuitat. Nimiùs verò cū sudore, & spiritu extrudit, dum corpus
inter

inter laborandũ rarefcit, atq; laxatur. Cũ igitur calor per ſumma reſidet corporis, color ille exultat, quemadmodum calfactis, aut pudefactis euenire ſolitur eſt. Vbi verò inde euauit, pallor continuo ſuccedit. Cæteri itaque mediocriter ſe exercent, athletæ prorsus vehementer laborant.

6 Quam ob cauſam qui ſe exercent, amplius à ſole vruntur cùm ſedent quàm cùm mouentur? An cùm in motu ſunt, aera agitant: itaq; ſpiritu quaſi ventilantur: cùm verò ſedent, quia aer immotus eſt, vim ſolis acriorem experiuntur.

7 Cur ſolis calor ſummũ adurere poteſt, ignis non poteſt? An quia ſol tenuior eſt, carnem ſubire amplius poteſt: ignis verò etiam ſi adurat, per ſumma tantum colorem inducit nigrum, quas phœdas nominant: interius autem ſubire minimè poteſt.

8 Cur ignis hominem nigrum non reddit, fictile reddit: ſol contrà hominem nigrore afficere poteſt, fictile non poteſt? An non eadem vterq; ratione agit, ſed ſol adurendo nigrificat, ignis fictile replet, obducitq; fuligine, quæ ſauilla præ tenui dum carbones franguntur ſimul & flagrant, contrahitur: hominem nigrum ſol reddit, ignis minimè: quoniam ſolis calor lenis, mollisq; eſt, & præ ſua tenuitate cutē ipſam leniter per ſumma adurit.

rit. Quoniam itaq; carnem non attingat, do-
lorem nullum potest infligere: quoniā vrit,
nigrorem inuehit: ignis profectō vel nihil
tangit, vel intrō irrumpit: nam arbuſta quo-
que igni atra redduntur. Verum hic non ca-
tenus tantummodo vrit, quatenus color ater
ſe pandit, & auget.

9 Cur homines cū ſeneſcunt, nigriores
reddantur? An quia res omnes, excepto ſitu,
nigriores cū putreſcunt euadant: ſeneſtus
autem non niſi quædam putredo eſt. Ad hæc
cū ſanguis ſicceſcens nigrior reddi ſoleat,
meritō ſenes ſunt nigriores: ſanguis etenim
eſt, qui noſtra corpora colore intingere va-
leat naturali.

10 Quam ob cauſam oleum ſol candefacit,
carnem nigrificat? An quia olei terrenam
eximit partem, quæ nigroris cauſa eſt, vt
etiam vinum ſortis ratione terrenę ni-
grum eſt. Carnem verō nigram pro-
pterea reddit, quoniā vrit:
terrenum nanq; omne
cū vritur, ni-
grū effici ſo-
litum eſt.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS
F I N I S .

E Theo

THEODORIGAZAE
 THESSALONIGENSIS
 IN PROBLEMATATA ALEX-
 andri Aphrodisieci, Ad Ni-
 colaum V. Pont. Max.

Præfatio.

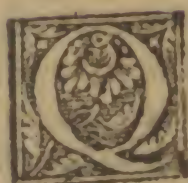
N M ægrè interim feras Pater san-
 ctissime, si ego falsam deprehendam
 libri descriptionem, an liberos tan-
 tum illos de Hierarchia auctoris esse
 Dionysij Atheniensis viri doctissimi uelis, ne
 quid religi- ni derogetur. cetera autē sint, nec
 ue, quorum uolumina esse inscribitur, parum
 referre censeas, modo fructus ex his aliquis ca-
 piatur. Equidem ita censere te arbitror, nec ue-
 reor, ne quod hætenus per tam longū tempus
 crediderint homines, à me reprobari uideatur.
 Multa enim docti interdum per incuriam, indo-
 cti sæpe per ignorantiam improbè credūt, & quòd
 Thucydides auctor grauisissimus inquit, alditam
 rerum ueritatem nullo cū labore multitudo in-
 uestigare consuevit: labitur in ea potius, quæ in
 promptu, & in propatulo habetur. Problemata
 igitur quæ tanquam Alexandri Aphrodisieci
 opus cōuertere me in Latinam linguā iussisti,
 conuerti quidē, & eò hercle libentius, quò non
 tantū morem me tibi gerere, uerum etiā plera-
 que in his quoque scitè discuti intelligebam: sed
 Alexandri illius hæc, uiri facunda sapientia
 præ

præditi, & veri atq; germani opinionum Ari-
stotelis speculatoris, nullo pacto equidem credere
possum. Nam & doctrina auctoris illius cum in
plerisq; alijs, tã in ijs quæ de animo isthæc disse-
rant Problemata, omnino desiderantur, & ab
elocutione illius ad eò longè hæc dissident, ut fa-
cile quisq; lectione veterum literarum Græca-
rum exercitatus intelligere possit, nõ id opus ad
Alexandram Aphrodisieum, sed ad aliquem
multò recentiorum auctorè referri oportere. Do-
ctrinæ index nullus te melior esse poterit. Elocu-
tionis uerò, quoniam id per interpretationem pa-
tere satis non possit, si meo parum confidis indi-
cio, sunt illi arbitri uelim, qui neq; per maligni-
tatem eumentantur, neque per ignorantiam li-
terarum gentis Græcæ bonarum aberrant. sed
quanquã Alexandri Aphrodisiæ Problemata
hæc esse non putent, utilia tamẽ, legendaq; ita
iudico, ut nec tibi conuerti iussisse displiceat,
nec me munus hoc unquã pœniteat suscepisse.
Quamobrem hæc illis Aristotelis Problemati-
bus, quæ superiori anno cõuerti, tuoq; dedicaui
nomini, adiungenda, si placet, iubebis, ut copia
largæ Problematũ eodem codice cõtineatur, fru-
ctumq; sic capere ex uicino liceat ampliorẽ. Nã
& sermonis faciem talem nos sciamus huius
recetis, parũq; lingue periti auctoris p̃sumus,
ut ex eadẽ officina interpretis, ex qua illa A-
ristotelis, hæc quoq; exisse uiderentur. Vale.

E 2

Alexan.

ALEXANDRI APHRO-
DISIEI IN PROBLEMAT A
Proœmium.

QVÆSTIONVM natura-
lium ratio partim certa ex se, cõspe-
ctâque est omni ambiguitate, dis-
cussioneq; abiuncta. Quis enim, mo-
do mentis sit compis, quærat, quam ob causam
natura pennas uolucrum generi largita est? cū
tam longè omnibus pateat, pennas primum fo-
uendi gratia, perinde atque amiculum genus
animantium illud induisse: deinde ornatus etiã
causa cum in modũ extitisse, scilicet eadem illa
ratione, qua pilis naturæ ingenio teguntur, quæ
ingressu utuntur animantes, qua cortice serpē-
tes, qua squamis, aut testis bestię incolæ aqua-
rum. Cur item natura alijs animãtibus cornua
dederit, alijs a culcos, alijs ungues acutos, aut
rostra, aut quid tale quis quærere debeat? Con-
stat enim naturã his ipsis ueluti quibusdã hastis
natiuis bestias suas munuisse, quò se defendere
ab his possint, quæ detrimentũ inueherent. Con-
stat item fructuũ ac seminum genera, quæ ad
ortum uitãque succedendi perpetuam natura
molita est, tunicis, aut corpusculis aliquibus hu-
midis, aridisue, aut corio uestiri, ut secuta tum
à frigore, tum ab æstu, tum etiam ab animan-
tiũ iniuriã præseruentur. In multis certè ne
ipsam

ipsum quidem tegumentum penitus esse inutile
 natura solertia passa est, sed cibo idoneum suis
 provida animantibus astruxit. Stirpes iam i-
 ipsas frondibus, libro, cortice, reliquis id genus
 pennarum, pilorumque uice obduxit: quippe quæ
 ferè norit, ut uel à nimio frigore, uel ab æstu im-
 medico offendi, interireq; possent, nisi ita oper-
 ta, conceptaque manerēt, nonnulla etiam spinis
 tanquam spiculis contra animantiū morsus ar-
 mauit. Flores prætereauarios præstitit, ut exor-
 naret, formosumq; genus stirpium liberalissimè
 redderet, utq; nuncios quasi statueret, qui mor-
 talibus fructuum infantiam mox prædicerent
 emersuram. Hæc tã dilucida, tã certa, qui disci-
 tienda in mediū affert, mēte proculdubio uacat.

At qui ambigat an calor igni insitus sit, hic
 tãgēdi sensu orbatuſ degit. Qui quatit utrū na-
 tura, & ratio provida rebus oriendis, occiden-
 disq; cōsultet, decernatque ordinem, motū, posi-
 tum, speciem, colorem, cetera generis eiusdem,
 hic porrò criminis teterrimi reus est, grauissi-
 misq; pœnis obnoxius. Quaestionum igitur ra-
 tio, quod proposui, partim ex se certa, manife-
 staque est, partim inexplicabilis, modumq; pe-
 nitus humani ingenij excedēs, Deo duntaxat
 cognita immortalī, qui rerum omniū parens,
 atque autor est. Operis quidem solertissimi cu-
 iusdam rationē artifex qui extruxit, integrè
 tenet: ceteri uerò qui artis sint illius ignari, ra-

tionem nullam reddere queunt, sed tantummodo rem inspeciant, & demirantur. *Q*uestiones quas inexplicabiles dixi, huiusmodi sunt: *Q*uam ob causam ridere hi soleant, quos in alis, & costis, aut plantis titillamus. Cur nonnulli cum mutuum marmorum attritum, sectioneue, aut ferri stridorem, limarumue sentiunt, dentibus obtorpescent. *Q*ui fieri potest, ut stupori debitis à frigidis fructibus iniecto portulaca herba, quæ frigida est, medeatur, cum non res similes, sed contrarie remedio contrarijs esse debeant. *Q*ua de causa lapis, qui magnetis uocatus est, ferrum solum attrahere, ramentiſq; ferri iuuari ualeat: electrum, siue succinum floccos, festuculasque sibi ita coniungit, ut hærentes possit attrahere. *U*nde fit, ut leo gallum tantummodo extimescat. *Q*uid est quod gallina edito ouo, festuca aliqua se, & ouum lustrat. *Q*uare ueratro cicutarices, cicuta sturni uescuntur, quæ toxica hominibus esse certum est. *Q*uamobrem scammonea bilem ducat: cucurbita agrestis, agaricum, ueratrum candidum, euphorbium, granum cnidii, pituitam: ueratrum autem atrum, ac empithyrium bilem atram. Cur alius nonnullorum rebus astringitur, quæ alium resolvere consueverunt: contra quæ his resoluitur potius, quæ astringere possunt. *Q*uamobrem alius alio cibo delectetur, eundemq; alius facilius, alius difficilius concoquere ualeat, cum nulla ratio, uel caloris, uel ali

cui

cuius rei eiusmodi intelligatur. Nemo sanè vel
torpedinem piscem torporem per suppiculum no causa ab
stro mactare corpori, vel triglam obtentam u- dita, id-
em a torpedine accitum tollere ignerat. Per- est, pro-
multa id genus licet enumerare, quæ nesci tan- prietates
tum experimento potuerūt: unde apud medicos occulta.
abditæ illæ, delitescentesq; causæ huius in rebus ha-
benter, quarum nulla ratio reddi poterit. quocir-
ca temerè sanè agunt, qui genus id quæstionum
solutionibus mandare contendunt, nec dici im-
probabilius quicquam potest, quàm rationes,
quas illi adducunt: quippe medicamenta, quibus
purgandi uis data est idcirco materias ducere
posse inquirunt, quoniam habitu sunt calidiori:
quod error est. Nam si iure calidi causa daretur,
calida omnia uis illam purificam sortiri utiq;
oporteret: nunc uerò piper, quod longè calidius,
uim non trahendi, sed concoquendi, corroboran-
diq; possidet: cuius etiam generis mastichen, &
alio eni essentis dubium est: itaq; reciprocari ista
nequaquam censendum. Nam cisi omne quod
ducere potest calidum est, haud tamen uicissim
ita consequitur, ut quod calidum est, idem etiā
ducere possit. Volunt item struthi, camelum u-
sui calidi ferrum concoquere, quod absurdū pe-
nitur. Leo enim qui longè, quàm struthi, cam-
elus calidior est, ferrum concoquere nō potest. Nec
uerò medicina artis autores tantum rerū sta-
tuere proprietates coguntur, sed philosophi etiā

Et grammatici eodem persape ueniunt etenim
 quæ pathe, id est, affectus appellant, usuq; com-
 probata obseruant, non nisi uicē complent pro-
 prietatum. Querenda igitur illa sunt, quæ lo-
 cum obtinent medium, hoc est, non quæ perspi-
 cua ex se sunt, uel tam occulta, ut percipi à ne-
 mine possint, sed quæ quamuis difficilia & ob-
 scura, explicari tamen, lucemq; recipere ratio-
 num, & doctrina hominis, atque ingenio pos-
 sint. Solutionem autem quæstionis cuiusque pe-
 rendam ex rei uel habitu, uel specie, uel actio-
 ne, uel ex rei simili consensu, uel ex colore, uel
 ex deceptione sensus, uel ex equiuocatione, uel
 ex uiribus, quæ magis, minusue efficere possint
 uel ex eo quod res durior, aut solutior, aut ma-
 ior, uel minor, uel ex tempore, aut aetate, aut mo-
 re, uel parte essentiali, aut euentitia, uel ex re-
 rum similium conditione, quorum exempla ex
 quæstionibus, tum à nobis, tum ab alijs expla-
 natis colligi possunt. His igitur normis ac metis
 omne quod queritur, probationi potest solutio-
 niq; mandari. Sed cum non solum ratione, quæ
 in uniuersum deceat, uerum etiam singularum
 rerum tractatione animus auditoris regendus sit,
 hæc propinenda, soluendaq; censuimus.

Alexan

ALEXANDRI APHRODI-

SIEI PROBLEMATVM LI-

ber Primus, cuius quæstio-

nes CXLVII.

CVR Homerus homines à canitie tē-
 porum *πελιονροτάφους* cognomina-
 uit? quòd ea maximè parte capitis canities
 oritur, ob eam scilicet rem, quòd pars capitis
 prior humidior, quàm posterior, & pituito-
 sior est: & parte priore capitis sola caluesce-
 re solemus, quòd mollis, & laxa est. Cùm ita
 que pilus ob naturalem siccitatem vacat ali-
 mento, facile defluit, vt qui nō ita solidè par-
 te innitatur priore, sicut posteriore, quæ sic-
 cior atque spissior est, Caluitium ex siccita-
 te oriri solitum est: quamobrem quibus cri-
 spus capillus est, citius caluescunt, canescunt
 autē serius, vt pote qui capite sint sicciori: sic-
 citas enim pituitosam illā materiā totā ab-
 sumit. Sunt ijdem præterea vigiles plus quā
 cæteri: somnus enim humore cōsistit. Quod
 quidē argumento cōstat infantiū, qui vt hu-
 mido excremento siq; sunt, sic somniculosi esse
 consueuerunt. Patet idē vel ex humidis cor-
 porum affectionibus, atq; ex ijs qui vel vi-
 no sese inebriarunt, vel crebro balneo vsi
 sunt. Quinetiam minus excrementi mittere
 ijdem solent per partes, quæ secessui vacan-

E 5 tis

tis materiæ depuratæ sunt, os inquam, nares, oculos. At qui capillo sunt promisso, & simplici, capitis humore abundant, itaque cōtra afficiuntur, quippe qui aut nunquam, aut lentius caluitium sentiant. Fieri tamē potest, ut vel vitio sui generis quis caluescat, sicut & articuloꝝ dolores, & plerique alij corporis affectus de parentibus ad prolem descendere consueverunt, ut non desint, quos morbos liceat hæreditarios appellare. Ergo vel ea ipsa de causa, vel celerius caluescere, vel excrementosus, somniculosusq; esse quis potest: canos autē candidos esse propterea necesse est, quia pituitæ, ex qua orti sunt, calorem imitantur: nonnunquā etiam ad colorem penē auri vergunt, videlicet ubi se cum pituita bilis vitellina permiscuit.

2 Cur excrementis abire dare, ac vigilēs esse senes consueverunt? Excrementis certē abundāt quia frigidiores, atque debiliores, atq; ad concoquendum ineptiores longi temporis spatium reddidit: hinc enim excrementis foramina, meatusque corporis redundant. Vigiles verō, quia sicciore parte corporis solida efficiuntur. Infantes prorsus, quia ex contextu foraminum, & parte solida corporis sunt humidiores, non tantum excrementosus, sed somniculosus quoque esse necesse est.

3 Cur pueri nō canescunt, cū humidi excrementis

crementosiq; esse soleāt? Quia humidi & calidi sunt: pituita autē, vnde canicies, humida & frigida est: adde q̄ puerorū caluaria mollis saxaque est instar cutis: itaq; vacans materia & inutilis diffuari potest, atque euaporari: seniorum prædura est: tempore nanque obdurescit, ac densa, solida, ossea redditur, unde rimas in ea natura perduxit, quibus vapores excrementitij efflari, atque euanescere possent.

4 Cur mulieres & spadones canescere celeriter soleant? An mulieres, quia natura frigida sunt, atque ex ocij causa: sic enim plus materiae inutilis contrahi potest, præsertim si mēstrua defuerunt. Spadones, quia nō amplius semen excernunt, sed excrementum illud seminis genitale, quod pituitosum est, per totum corpus mistum cum sanguine digerunt.

5 Cur item careant pilis? Mulieres quidem quia frigide sunt, foramina sui corporis spissiora habent, atq; coarctiora: vis enim frigoris contrahere, constipareque aptissima est: itaq; exitus pilis denegatur. Spadones verò, quia iusto humidiores sunt, excrementis que admodum redundant: hæc enim ratio est, cur loca, neque præhumida, neq; præsicca, saxosaq;, herbas ædere valeant.

6 Cur pedes spadonum magna ex parte solent deprauari? Quoniam præ nimio, quem
dix

dixi, humore membra admodum madefacta, & emollita, & proinde debilitata gerūt: fit enim vt pondere superimposito corporis, crura parum ad sustinendum valida, peruertantur quo modo harundinem pōdere super annexo, flexi necesse est. Rem autem duram & siccam esse validiorem, inque suo officio stabiliorem. Humidam verò & mollem imbecillam, parumque efficacem extare, argumento sunt ligna, pelles, funes, atque etiā homines: quippe si qui per luxū à balneo poculo immodicè vti sunt, imbecilliores redduntur: sed si per frugalitatem modicè sese refecerunt, robusti efficaciores euadant. Vnde fit, vt spadones quidem effœminati, imbecillique sint, forsitan & vinosi: cū enim habitu sint frigidiori, auidos esse rei contrariæ verisimile est. Vinum autem natura est calidum. Aethiopes verò, utpote siociosiores, crispī macilēti, musculosi, robustique constant.

7 Curijdem vocem reddunt acutiorem?

Quoniam humor ille immodicus fauces canalem asperum cognominatum obcrassans, atque infarciens, longè reddit angustiores: & cū spiritus per angusta se promat, vocem agat acutiorem, quàm in integris fiat hominibus, necesse est. His enim vox ampla per meatus laxitudines informatur, & ducitur. argumētū ex tibiariū foraminibus accipi aptis
simè

simè potest. Humor autem nimius spadonũ vel ex eo constat, quod percrassari, & mammas fœmineas explere, & genas habere tumidiusculas, & pilis esse promissioribus, & canescere faciliè consuevere.

8 Cur è spadonibus nonnulli rem aliquantisper veneream appetant, & amore interdũ teneantur? Quoniam sunt, qui cùm pubescerent, castrati, collisiuè fuerunt, itaque veluti semispadones sunt: adde quibus iecur feruentius, & seminis conceptacula ampliora, hi veneris vsum sæpe imaginantur & appetunt, agere tamen quod cupiunt, non possunt, quoniam coles eorũ mox emarcescat, & læqueat. Spiritus enim qui diutius tumefacit, deest: quippe cùm semen non adsit, vnde spiritus ortus per meatus semini attributos deferri ex parte coxarum consuevit. Quamobrè fit, vt meatus illi collapsi perinde atq; in puerili ætate possint excæcari.

9 Cur cæteris omnibus nostri corporis partibus, quas pili integunt, canescere consueuimus alijs verò nequaquã? Quoniã locus iste calidior est, quippe qui conceptaculis, tũ spiritus naturalis, tũ sanguinis sit refertus: qui etiam, quia laxior, atque solutior est, idcirco excrementa pituitæ digerere, atque diffilare assiduè potest: quod quidem argumento constat sudoris assidui alarum.

Cur

10. Cur nonnulli pudore affecti, ahs insudar
re coguntur? Quia pars ista corporis laxior
est. Natura quippe ab eo recedit, quod vel re
uerendum, vel cauendum est, atque paulisper
se cum sanguine colligit, recipitque in ve
nas, atque arterias ampliores, quæ vbi exple
æ fuerunt, extillare incoeperunt: quod idem
etiam euenire ijs nouimus, qui affecti letitia
sunt ob eam scilicet rem, quod elaxari, resolu
uiq; corpus totum, maximèq; alias necesse est.
11. Quam ob causam pallidi qui meruerunt,
efficiuntur? Quod natura humana, visq; inte
rior quæ corporibus nostris cōsultat, ne quid
extrinsecus capiat detrimēti, continuo fugit,
& se ad loca confert penitiora custodiæ gra

*Florē, id est, roseū dē causa petere solemus: quò cū properat,
& purpū sanguinem secum trahit, quo solo vehiculo,
reū colo- alimentūq; vti consuevit. Sanguis autem est
rem.*

12. Cur ijdē illi cōtremiscere consueuerunt?
Quoniam vis etiam animalis per cōsensum
vtrique naturalem diffugiens, nervos relin
quit imbecillos, qui suo robore membra su
stinent, firmāq; tuentur. Hæc eadē ratio est,
cur & aluo fundantur, & mingant in cōsultē:
musculi nanque, quorum interest meatus ex
cremētorum claudere, debilitati retinere am
plius nequeunt.

Quam

13 Quam ob causam rubescere solent qui gaudent? Quoniam natura sponte rei occurrat, quæ grata extrinsecus accessit: quemadmodum nos amicis, aut liberis obuiam vltro festinamus. Naturam autem sanguis comitatur, quem suo colore cuti florem posse largiri, pallorémq; ob eius orbitatem oriri proposuimus.

14 Cur erubescere consueuerunt, quos puduit? Quoniam natura sua naturali quadam non arbitrari conscientia verecundatur, ac reueretur quod honorandum, colendúmq; sentit. Itaq; more pudicæ, nobilisq; puellæ cōpescitur, & se ad loca penitiora corporis recipit, atq; occulit: q̃ cum agitur, sanguis concitus liberalius fluitat, cutémq; suo colore pertingit. Sunt tamen qui naturam sese protegere copia sanguinis asseuerent: quomodo & manum naturali ingenio tantisper faciei ad mouere solemus, dum pudore afficimur.

15 Cur nonnulli à vita præ nimio metu discesserūt? Quoniam vis naturalis admodum interiorem subiens partem sanguine calorē insitum, atq; vitalem solitum de corde oriri, obruit vniuersum, atq; extinguit, qua ratione oleū quoq; multū, vniuersumq; lucernæ infusū flammā potest extinguere: calor q̃pe corporis ille peraptè flāmulæ lucernæ respōdet. Et verò qui dolore vexantur nimio,
eadem

eadem ipsa de causa discessere è vita: interit enim motus interior natiui caloris, quemadmodum ignis quoq; obturatus extinguitur.

16 Cur multi ebriati vino obierunt? Quoniam vini copia naturalem animalémq; vim omnem suo calore opprimit, maximéque id sentiunt, qui calorem insitum exiguum continent, atque imbecillum. Qui enim multus ac validus est, resistere amplius, ac spatio temporis copiam omnem illatam cōcoquere potest. Quemadmodum plus olei infusi flamma tolerat, quæ largior est.

17 Quam ob causam membra senum obtrement? Quoniam nerui membrorum, & musculi vi sua mouendi priuati non amplius eoque partes continere, firmare, stabiliréque possunt: fit etenim tremor, cum pōdus quidē membrorum corporis trahit deorsum, animę autem vis sursum eleuat, idque vicissim, atq; assiduè agitur. Hinc enim incurui senes in terram corruunt, & ne id fiat, baculis sese sustinent, & tanquam caducos parietes lignorum adminiculo cōtinent erectiores. Hæc eadem virium imbecillitas facit, vt & vrina, & alui excrementa prodeant inconsultè.

18 Quam ob rem pallescere solent, qui ægritudine succumbant? Quoniam rem tristem natura sentiens, paulatim descendit ad loca sibi penitiora cum sanguine, qui coloris

autoꝝ

autor est: minus tamen illi, quàm qui metuunt, palleſcunt.

19 Quam ob cauſam qui lætitia exultant, vehementer reſoluuntur? Quoniam vitalis vis, & inſitus calor foras ad rem lætabilẽ immodicè profluens diſpalatur, ac interit. Vnde fit, vt & ſudent, & rubeant ſanguinis aduentu: calorẽ enim narium, ignemq; ipſum, vt per loci ſui apprehenſionem ſuſum efferri, ſic per alimẽti deſideriũ ima petere neceſſe eſt. Igitur vtralibet mouẽdi ratione perempta, calor inſitus interit, & vis omnis vitalis euaneſcit.

20 Quam ob cauſam qui vel anguntur, vel iraſcuntur, vel amant, frequẽter ampliterq; ſuſpirare cõſueuerunt? Quoniam qui anguntur, animũ totum ad rem quæ dolori eſt, cõuerterunt: qui iraſcuntur, rei qua cõciti fue-
re intendunt: qui amant, rei tantum incumbunt cuius deſiderio detinentur. Itaq; animus conuerſus ad id quo ſolicitatur, negligit, & quaſi officiũ ſui obliuiſcitur, videlicet vt muſculis thoracis vim mouendi ſuppeditet. Cor igitur cùm neq; per intentionem pectoris aerem capiat, quo ventilari, refrigerariq; poſſit, neq; per remiſſionem ſeuocet, quæ ſanguinis ardor fauillacea excrementa cõmiſit, ne ſtranguletur, animam cogit, & ad deſertum officiũ reuocat & hortatur, pluri-

F man

nam musculis præstet rationem, & inspira-
tionem, expirationemq; ampliorē efficiat,
vt & copiam aeris frigidi capiat, & excremen-
torum largam eijciat copiam, ita vt quod vi-
ces minutæ, crebræq; spirandi essent factu-
re, hoc vna amplior respiratio subministret.
Quam rem *σφύζαν* hoc est, suspirare ve-
teres ab angustia corporis dixerunt: & qui-
dem ad quoddā tempus latē suspirant, idq;
sæpius faciunt: quoniā animus quidē (vt di-
ctum iam est) rem à qua excitatur, assidue
displicet: natura verò aliquando cordis gra-
tia cogit vim mouendi transmittere thora-
cis musculis ampliorem. Quòd autem in
thorace respiratio est, hoc in reliquo corpo-
re seductio spiritus per arterias habetur, ac
inpirationi intentio, expirationi remissio
respondet. Sphygmus autem, id est, pulsus,
ipse intentio meatus, & remissio in corde, &
in arteria est.

21 Cur ægrè id genus carnis concoquitur,
ιανθ, quod insitiū appellatū est? Quoniā sua leni-
insitium, tate fluitat in vētriculo per cibi humidi me-
dium, nec eius corpus attingit, quo tactu fieri
cōcoctio potest: sed iuxta gulā redundat, cu-
ius officiū cibis nō coquendis, sed appetēdis
delegatū est. Quinetiā foris aquæ iniectum
nō subsidet, sed innatat: quoniā dū carnes te-
runtur, spiritus admittitur præleuis, qui cor-
pus

pus eleuet, & in humore fluitare aptissimū reddat: hinc etiam mollis, solutusq; fortè talis spiritus, euadat necesse est.

22. Cur aqua perferuida grata prurientib. est? Quoniam causa cur membra pruriant pituita crassa, & perfrigida est: hæc autem facit, vt cutis hebetior sit, atq; stupentior.

23. Cur iidē balneis delectatur calidis? Quoniam pituita calor digerit, vngues excutiunt.

24. Cur terga amplius quàm ceteræ corporis partes pruriant? Quoniam plus pituitæ continent, vt pote quæ frigidiora sint: quam obrem senes pruritus magis exercent, quia frigidiores sint.

25. Cur homines qui breui sunt corpore, prudentiores magna ex parte sunt, quàm qui longo? Quoniam animus toto in corpore coactius & cōptius manet, si breue est: si longum, passus per longitudinem exoluitur, & hebetascit. Vnde Homerus Vlysem breuē, ac prudentissimum refert, Aiace longum, & stultissimum predidit.

26. Cur pleriq; stulti liberos prudentissimos procreauerunt? Quod homines stultiores cum concumbunt, totos libidini sese dedunt. Itaq; animo penitus in corporis cōcreationem demerso, astrictoq; rei tantū venerex, semen vires optimas tū rationales, tū naturales adeptum perfluit, creatq; proinde

F 2 homi

hominem prudentiorem: at homines prudentes, & docti, semper aliquid vel honesti, vel utilis animo complectuntur, ne in ipso quidem venereo coitu omnino à rerum studio desistunt: itaq; animo remissiori profluës semen, expers longè facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio potest, cur homines stulti, atque indocti, filios robustos maximè procreant, prudentes & docti imbecillos.

27 Cur ferarum animantium stercus minus, quàm urbanarum foeteat: & damarum, & aliorum quorundā excrementa paulisper aroma redoleant? Quoniam ferè cibo sicciori, simplicioreq; vescantur, laborantq; vehementius. Hominum verò stercus omnium maximè animantium foetet, quòd vario, humidoq; cibo magis ceteris utitur, atq; plus q̄ sit satis, importunè, prius quàm egeamus, gulæ ingerimus, atq; minus nos per laborè exercemus, atque minus calore abundamus. Cùm igitur cibus, vel plenè concoqui, vel satis diffuari non queat, putrescit aliquantulū, itaq; gravius foetet.

28 Cur sinapi & piper, & acrium omne genus cuti superimpositum nostri corporis ulcerare nimirum potest: deuoratum ventrè ulcerare non poterit? Quoniam antè immutatur, atq; concoquitur, quàm incipiat agere;

re: adde quòd eius vehementia hebetascit nimio ventris humore: quinetiam cutis suam ob densitatem tempus ad agendum rebus ad motis acribus satis adhibet, & quoniam imbecilla est, facile sentit: at pars intestina vna & laxior, & humidior est.

29 Cur & præ nimio dolore, & præ nimia lætitia æquè lachrymæ excutiantur? Quoniam qui dolent, spissitudine meatuum, qui positi oculis sunt, humorem quem oculi continent exprimunt: dolor enim meatus refrigerat, atq; astringit, at qui lætantur & gestiunt, humorem ex laxitate meatuum effundunt: oculi tamen quicumq; arctioribus constant meatibus, lachrymam, neutra de causa mittere consuevere.

30 Quam ob causam qui dolent, summa corporis parte pallefcere consuevere? Quoniam vires naturæ cum sanguine partes interiores corporis subeant, sicut superius dictum est: sanguis autem est, qui summam corporis partem calfacere possit, & laxare.

31 Cur sæpenumero euenit, vt qui mingunt etiam flatum ventris extrudant? Quoniam vesica plena vrinæ intumescat, & premat, atque adducat rectum intestinum. Itaq; vrina dum egeritur, intestinum illud relaxatur, & flatibus intestinis inclusis libertatē effluendi cōcedit. Sunt tamen qui, dum vrina secer-

F 3 nitur,

nitur, consensum quendam membrorum effici omnium censeant.

32 Quamobrem qui oscitantem viderint, oscitare incipiant? Quoniam natura animantium consentiens inter se, afficiq; mutuò aptissima est, maximeque brutorum. Hinc ubi è grege asinorum meiere vnus adorsus est, ceteri quoque omnes identidem faciunt.

33 Cur sanus lippiens sua aduersa valitudine afficiat, sanus verò lippientem sua bona valitudine emendare non queat. Quoniam oculi humidi, molles, affectuique opportuni sunt: adde q; sanita, temperies quaedam fit corporis, morbus autem intemperies: faciliusq; medicus habitus ab immodico mutatur, vertaturq;, quam contrario meritò lippitudo, quæ habitus quidē immodicus est, sanitatem, habitum laudabilem celerius mutat: omnem mutationem autem ob naturalem consensum corporum fieri certum est.

34 Cur numus, aut pomum in aqua demersum amplius seipso videatur? Quoniā aqua submerso adhærens corpori, eadem afficitur qualitate, coloremq; proinde trahit eundem, quo fallere oculum possit, quasi corpus amplius sit, cum vndique aqua continetur. Hac enim eadē ratione sol quoq; & luna, & errores omnes cum vel exoriuntur, vel occidunt, corpore esse ampliori videntur, quippe cum

ita

ita proximum cœlum recipiat eadem quali-
tatem afformeturq; consimilius.

35 Cur quadrata è longinquo rotunda esse
videantur? An quia quadrati angulos è lon-
ginquo percipere oculus nequeat, quibus de-
tractis, rotundū videtur quod relinquitur.

36 Quam ob causam cū aliquid procul
percutitur, ictum statim cernamus, itrepiū
lentius audiamus, quanquā vnā cū ictu stre-
pitus oriatur? quia visum tenuiorem atque
acutiorē quā auditū habemus. Visus igi-
tur anticipare vtpote acutior potest, audi-
tus vt crassior, lentius suo fungitur mune-
re. Eadem hæc ratio est, cur in attritu cōfri-
ctuq; nubium, ictum, quod tonitruū appella-
mus, & ardorem cui nomen fulgur inditum
est, non ex æquo percipiamus, sed fulgur pri-
mum videamus, post tonitruum audiamus:
quanquam ictus vel prius tonitruum, quā
fulgur efficiat, vel vtrunq; simul cōmittat.
Ergo vel hac in re visus vtpote agilior, & te-
nuior præcurrit, atq; anticipat: auditus: vt
crassior & retardior postmodum sentit.

37 Quamobrem ex frigoris vehemētia par-
tes nostri corporis cæteræ rigeant omnes, fa-
cies minimè, cū hæc vna detecta frigori pa-
teat? An propter consuetudinē, facies enim
quod semper detecta est: aeris mutationibus
insuevit: iuuat autem plurimū ad resistendū.

F 4 con

consuetudo, atque exercitatio.

38 Quam ob causam bilis suo cōceptaculo affectu admodum facili complexa nunquam id corrodat: vbi verò in dentem corpus solidissimum paulisper decubuit, illū corrodat atque interimat? Dixerim, quia natura, vt in illo vno corpore bilis cōtineatur, statuit: vis enim naturæ plurimū ad prohibendum ne quid officiat valet. Constat hoc etiam rebus alijs: fœtus enim decem ferè menses in vtero permanens, nullum ponderis sensum gerenti fœminæ mouet: at si quis flatus eodem ruat, tormēto protinus excitatur, & pōdus sentitur, & distentio rapit intolerabilis. Arteria item aspera spiritus vnus conceptaculum est, ita, vt si quid cibi, aut humoris in eam delapsum sit, strangulatio sequatur, & tussis subita: natura enim non cibo, sed spiritui viam hanc vni vendicauit.

39 Cur alij balneas sitibundi ingressi, extincta siti egrediantur, alij contrā? Qui habitu sunt sicciori, siti balneo humefacti absoluuntur, præsertim si non penitus tabeant siccitate. Atqui humidiores sunt, & siti omni vacantes, ijs humor per sudorem absumitur, itaq; sitis creatur, quippe quæ siccitate oriri solita sit.

*πάσάων
radicem
reddit.*

40 Quam ob causam radice per cibū ingesta, alij fœdè eructant, alij nō? Quorū ventriculus

culus non vitiosis excrementis, maximèque pituitosis redūdat, horū eructus purior est: quorū autem illis redundat, impurus, & malè olens: radix enim vim calfaciendi, incidēdi, extenuandiq; materias obtinet, flatusq; ex humoribus mouet, quos per ructum retrudit, ac reijcit. Ita feces quoq; diri odoris si immotæ manent, foetorem non spirant: si mouentur, ampliter spirant. Haud enim audiendi sunt illi, qui radicem ipsam vitiosam natura, & foetido constare genere censent: argumento, quòd etiam foris tam marcida malè olet: nam si id esset, omnes qui eā edissent, foetidum eructarent.

41 Cur summis frigoribus digiti & omnino extrema corporis nigrescant, & decidāt? Quia vis summi frigoris, calorem insitum ad corporis profunda impellit, & claudit: itaq; extrema, quoniam vires animales nequeant adipisci, primum liuent, deinde nigrescunt, & moriuntur: decidūt verò propterea, quòd natura reliquo suo corpori cōsulens, astringit ad se quod integrū est: relinquit, atque reijcit, quod mortuū vacat. Extrema ita affici possunt, eò quòd parum carnis, calorisq; obtinet: hinc enim & in genere stirpiū, quæ infirma laxioraq; & minus calida sunt, frondes hyeme incunte amittunt. Errāt enim qui principiò calorē innatū, vim aduersam fri-

goris aufugere introrsum existimēt: proinde coactū, & quasi recreatū proficisci vniuersum larga cū copia omnibus auxilio mēbris itaq; feruore nimio extrema posse exuere: nam dum intus manet, cogi melius potest.

42 Quamobrem qui extremis perfrixere, si membra igni admoueant, doleant vehemēter? Hoc vniuersum & ad subitam qualitatis mutationem accidere arbitrandum est: fit enim vt ex multo frigoris, repente trāseant ad multum caloris. Omne autē quod immodicē vniuersumq; malo agitur habitu, dolorem naturæ infligere potest: sicut quod per habitū bonū modicē, atq; ad naturālē conditionē vniuersum mutatur: naturā verò vehementer pmulcet, atq; oblectat: corpus enim humanū habitu temperatiori, quā cætera animalia constat.

43 Quam ob causam qui piper, aut panis incisum grandiusculum deuorarint, singultiant? Qui ventriculū mundū, & lentientē, & calidū habēt, hi celeriter piperis acritudine mordētur: quo morsu stomach⁹ ad repellendā rē, q̄ id efficit, excitatur: itaq; oritur, qui singultus vocatus est. Atqui ventriculo sunt frigidiori, pituitoso, atq; hebetiori, hi lentius singultiūt. Quinetiā q̄ panē incisum iusto amplius deuorarint, oppressi magnitudine panis, singultire cogūtur mēbrorū enim
natu

natura nequit quiescere, quoties aliquo detrimento infestatur. Piper igitur qualitatis suę acritudine facit, quòd singultus obueniat: quomodo bilis quoque interior pungit & concitat. Panis verò sua opprimeens quantitate, idem committit more pituitę, quę singultum aggrauando ciere potest: respondet enim piper bili, panis pituitę: vtraque verò proxima rebus extrinsecus intestantibus dixerim, spinis & lapidi. Piper enim & bilis acumi spinarum respondent, pituita & panis lapidum ponderi.

44 Quamobrem vitia, quę in vnguibus digitorum constiterint, dolore afficiant vehementi? Quoniam nerui ad extremos vsque porrecti, digitos suis ipsis excrementis vngues cōficiūt: sicut etiā dētes in gingiuis. Cū igit vis quę per neruos autor sentiendi præstat, profluens extremis insistet digitis, eò se colligēs augeatur aquę modo, quę incōpita cōfluit, cōstat eò magis dolorē posse amplificare, quoniam plus sensus vitij augeatur.

45 Quamobrem ijs qui panem incisum grādiuiculum deuorarint, & ob eam rem singultire incipiant, retentio spiritus singultū sedare possit? An quia stomachus ad asperam arteriam positus est, idcirco premitur ab ipsa arteria, & instringitur, ita vt panis intrusus in vētriculū excutiat: quo excusso, pō
dus

452 dus tollitur quod singultum ciere potest.

46 Quam ob causam qui ex pane singultunt, soluantur singultu cum triste aliquid audierint? Quoniā sunt intenti ad hoc quod ægritudinem attulit. Cum enim vis animalis aliorum conuersa, mouere thoracem desinat, spiritus parum tantisper affluit: itaque coactus singultum præ sua copia sedat, ut dictum iam est.

47 Quam ob causam cum picturas intuemur, si propè astamus, colores plano contineri omnes videamus: si procul, partim cauo, partim deuexo repræsentari necesse est?

Quoniam vis conspiciendi, quoties per longum extenditur interuallum, languescit, atque ita colorum profunda diligentius nequit explorare, sed partem albiorem deuexam videt, nigriorem cauam. Album enim quoniā lucido proximum, foras versus elucet: nigrū utpote obscurum, introrsus nitet. Hic adijci illa congruum iudico: Artium aliæ materiā transformare solent: ut cum fictor æneum equum, bouem, aut quod aliud animal conflando, aut ducendo hominē, aut vas aliquod affingat, videlicet materia æris à forma in formam immutata: alię per adiectionē agunt, ut quæ tera, aut luto effigiant: aliæ per demptionem, ut quæ animal sculpēdo afformāt: aliæ per compositionem atque appositionem, atque

atq; conglutinationē, vt ars ædificandarum ædium, aut nauiū, aut ars textoria, aut lignaria Sunt præterea quæ per habitus alterationem, penitiorēq; immutationē fiant, quēmodum natura genus animalium ex semine creare solita est. Non desunt quæ per habitus mutationem, atq; additionem prodeant corporis, quomodo natura membra enutriendo augere utiq; consuevit: addo etiam quæ per colorum mistionem, atq; adiectionē corporum conficiantur, vt artem piugendi suo fungi officio nouimus.

48 Cur aqua frigida neruis officiat, calida non proſit, ſed talis quoq; aduerſa ſit? Nam ſi quid noxiū eſt, contrariū eius commodum eſſe neceſſe eſt: haud enim fieri poteſt, vt contraria modo cōſimili efficiāt. Dixerim aquā non quā eſt calida, poſſe officere, ſed quā calida & humida: neruorum etenim iclus, quoniam ſumma in neruis ſenſio eſt, contendit, aſtringiq; deſiderant: quod humor præſtare nequit, imò neruos emollit, laxat, ad cariem ducit. Calorem verò neruis haudquaquam eſſe incommodū conſtat, argumento olei, cuius perfuſiōe iuuari neruos palām eſt, eò ſcilicet, quòd aliquid obtinet acerbitatis.

σύνψικτος, α

49 Cur poma obefſe ſua frigida, humidaq; natura poſſint: aqua quæ frigida, & humida eſt, non tantundem officiat? An quòd aqua

po

promis tenuior est, ac digeri celerius potest, idcirco non ex æquo offendit, præsertim cum membra firmare aliquantulum valeat.

50 Quam ob causam plerique cibos crassos atque difficiles concoquere facilius possint, ut carnes bubulas: faciles, & succi compotes laudabilis ægrè concoquant, ut pisces saxatiles? Rationem alij ad consuetudinem referunt, alij ad habitum quendam naturalem ingenio humano inexplicabilem, alij ventris calore immodico cibos cōcoctū faciles ultra modū pro sua facilitate cōcoqui, itaque perfringi, corrūpique cēlent: difficile verò, & quod modicè immutatur, concoqui tantū, non præterea quicquā vitari: nam & palææ, quoniā perquam facile afficiuntur, in cinerem vertuntur ab igne largo, & rapido: quod ligno querno accidere non potest.

51 Cur farina ordeacea extinguere inflammationes possit, cum frigidū omne cogendi, densandique, non digerendi vim habeat? Dicendum, non vi refrigerandi, sed tergendī, discutiendique farinā posse digerere ordeaceā: scindit enim, & dirimit. Et verò pleraque alia rem sibi contrariam efficere queunt, videlicet non ratione primaria, & per se, sed secundaria, & per accidens. Exempli gratia: apium quod calidum est, febrem minuit, non eo quod calidum, sed quod materias infestantes discutere

tere atque detergere potest, & vim mouendi
vrinam habet. Iris item & hyssopum herbæ,
quamuis calidiores, prosunt tamen ad late-
rum dolores, quoniam materias incidūt, quæ
inflammationem membranę costis subditæ
excitant. Quinetiam aquę perfusione frigi-
dæ neruorum distentionem ex materia or-
tam, frigida sedatam aduertimus, per accidēs
scilicet caloris interuētū interioris. Quoties
igitur ex se nullo interueniēte medio quic-
quā agit, propriè, rationeque primaria rē ef-
fici dicimus: at si non ex se, sed per aliquod
mediū agat actionē, per accidēs, rationeque
secūdaria proficisci dicere cōsueuimus.

§ 2. Cur antè quàm balneas introeamus, te-
pidam egeramus vrinam: cū diutius intus
manserimus, frigidam? Dixerim quasi per
comparationem alterius ad solitum euenire:
vrina enim cū tepida effluat verè foras, quo-
niam nostrū corpus iam frigidū est, tepidū
quod emingimus, corporis cōparatione sen-
titur: at verò intus, quoniā plus quàm vrina
corpus recaleat, frigida esse videtur, quan-
quam aliquantulo calidior est. Constat
hoc etiam, quòd si Balneas ingressus, prius
quàm recaleas te recipias in labrum, aqua
quę calida leuiter est, feruens admodum sen-
tietur: sed si postquam concalfactus es labrū
adieris, nō ex æquo feruore eandē percipies.

Cur

53. Cur aqua interdum locis effosis maritimis dulcis comperitur? Causa, quòd pars maris tenuior dulcis est, crassior salsa. Quantum igitur tenuius est, dulcéq; est, hoc per terræ foramina transmissum, liquatúmq; in ipsam se condit tellurem, quòd ea effossa cōperitur. Hæc eadem pars maris tenuior efferri quoq; in cœlum, atq; in humorem dulcē, ac in pluuiam euadere solita est. Crassa illa resiccata, cocta transit in salem. Quæ igitur littore laxiori cōtinetur, salsa propterea est, quia crassior quoq; humor terrā subire per meatuum amplitudinē potest, qui falsus est.

54. Cur aqua puteorum per hyemem calida, per æstatem frigida est? Quoniam contrarium omne suum vitare contrarium semper solitum est. Cū igitur frigidum, quod calido contrarium est, atq; exitiosum, fugiat per æstatem, cū cœlum recalet, se ad ima telluris recipiat necesse est, quoq; euenit, vt aqua frigida efficiatur. Contrà per hyemem quoniam extrinsecus frigus vergit, calor ad ima fugiens, aquam reperficit: cōtraria enim per idem loci & temporis simul manere natura noluerat.

55. Cur in Aegypto, quæ terra calidissima est, vinum frigidum nasci soleat? Ratio eadē illa est, quā superiori reddimus quæstioni: calor etenim facit, vt frigida omnis qualitas
defe

deferat se ad radices vitium, itaq; illas refrigerat: quod cū stirpibus commune eueniat omnibus, vites amplius sentiūt, quia molliores, atq; affici opportuniore sunt.

56 Quam ob causam aqua, quæ feruida de missa in puteum est, frigidissima fiat? Quoniam frigor putei calori pugnans, aquæ demissæ, facileq; præ sua frigidissima copia superans, calorem vniuersum expellit, magnaq; cū vi permeat per aquam, atq; ita vehementer eam refrigerat.

57 Quamobrem cū bestiola oculo inciderit aliqua, cōprimi alterum prodest? Quoniam spiritus visui à natura delegatus, non præterea adfluit, sed se colligens, copia larga redundat: itaque ad apertum oculum sua copia deriuatus, implet illum, & tumefacit, & in priorem partem reddit propensiolem: vnde fit, vt quod incidit infirmum ac leuius expellatur. Fortasse spiritus quoq; ipse vniuersus occurrens, per foramina oculi bestiolam reijcere potest.

58 Quam ob causam qui in faciem percutiuntur, ignem videant? Quod spiritus visui accommodatus, extenuatus per ictum ardet, profectusq; in aerē talis videtur, qualis per ictum redditus est. Sic enim & duobus lapidibus, aut ferris mutuò attritis, aer interueniēs ictus extenuatusque maiorem in modum in

G ignem

ignem conuertitur: quòd idem & in nubibus
euenire certum est.

59 Cur non lapides omnes per mutuum at-
tritum ignem excutiant? Quoniam sunt qui
corpore soluto, leui & laxo constent: haud e-
nim æquè per attritum aer extenuatur, cum
nullo vehementiori afficiatur ictu propter
corporis leuitatem: & cedens quoq;, & se in
foramina laxioris cõtextus recipiens, non o-
mnis pari modo percussus recalescere po-
test. Hoc etiam per attritum lignorum mu-
tuum accidit. Ignis verò què de sole & aqua
excipimus, reflexu radiorum solis ad vitru,
ac inde reditu ad planũ contrahitur: fit enim
ita vt aer amplius concalescat ignescat, quo
modo etiam in speculis agitur.

60 Cur scalas facilius descendamus, quàm
ascendamus? Quoniam in descendendo pon-
dus nostri corporis iuuat, vt pronius defera-
mur: at in ascendendo, vires dum pondus cor-
poris sustinent, atque efferunt, laborant: sic
enim & lapis facilius deorsum, quàm sursum
fertur: nam graue omne deorsum ferri aptis-
simum est.

61 Cur pueri statim vt ex vtero parentis
in lucem venerunt, plorare incipiant? Quo-
niam sensum iam & naturam alienam sibi
experiuntur: quippe qui ex corpore calido
& molli, quo continebãtur, ad aerem frigidũ

pro

prodeant: fortasse vel luce ipsa perculsi, contristari, vociferariq; incipiunt. Haud enim illi audiendi sunt, qui animum dicant, quod amisso cœlesti domicilio corpus inhabitare terrenum occœpit, ideirco infantem cogere dolere atq; plorare:

62 Cur apes, formicæ, muscæ, atq; ad summa animalia insecta oleo percant? Quia spirandi meatus continent angustissimos. Oleum enim, quoniã lentum est, intersepit, & claudit iter, ita vt via spiritui omnis denegetur: quod cum accadat, interitum sequi necesse est.

63 Cur flando calida refrigerare, frigida tepescere possimus? Quoniam nostra respiratio calida est: spiritus qui ore profluit, qualitatem abolere contrariam potest. Calida verò refrigeramus, eò qd calidam etiam qualitatem monerimus, atq; digesserimus.

64 Quam ob causam carnes, quæ lunæ plenæ expositæ pernoctarunt, putrescant, & pereant? Quoniam aer orbe lunæ completo calidus reddi solet, & humidus: quæ quidem qualitates putredinem contrahunt: ita enim à natura sancitum est, vt si calor & humor modicè adsunt, concoctionem efficiant: si humor paulò exuperat calorem, putredinem moueat: si nimium, extinctionem committeret: si calor valde humorem vincit, deustionem adduci necesse esset. Luna

G 2 ve

verò cū quadriformi notetur habitu, primò cū æqua portione diuisa est, humida & aliquantulum calida regit: secundò pleniter orbe calida, & quodammodo siccior est: tertio cū senescit, sicca & frigida redditur: quarto cū luce omni exhausta silet, frigida, humidaque euadit. Tum enim expers est radiorum solis, quos calidos esse nemini ambiguum est.

65 Cur piper & sinapi, si solida deuorētur, calfacere nequeant, si cōtusa nimirū queant? Quoniam quæcunq; non actu, sed potentia suas continent qualitates, aliquod extrinsecus desiderant auxilium, quo suam potentiā ad actionem promant. Cū enim per contusionem tenuiora reddantur, meatūsque corporis altius subeant, atque à calore moueantur natiuo, meritò iam suam exercere potentiā valent. Hæc eadem ratio cæteris quoque qualitatibus afferēda est. Rerum autem quæ sua qualitate agant, aliæ actu proferunt qualitatem, vt aqua, ptisana, lac: sunt enim hæc humida ex se, atque frigida, præsidij nullius indigentia exterioris quo refrigerent, atque humefaciant. Consimili modo & sal, & terra, & reliqua generis eiusdem: sicca enim cōstant natura tam potentiā quā actu, & facie. At mare & feruida naturæ fluentia, faciem quidem humidam præ se ferunt

ferunt: sicca verò potentia intelliguntur. Contrà panis & semen lini, cùm siccam præ se ferant speciem, humidam potentiam sortiuntur.

66 Quamobrem plerâque omnia animalia videre interdium queant, noctu nequeant? Quoniam spiritum vsui visus accommodatum, habent crassiores, quàm vt aerem permeare ad rem vsque videndam valeat: crasse scit enim per noctem, cùm solis absentia refrigeretur: extenuatur interdium beneficio aeris, qui tenuis, & calidus est. Feles tamen & hyænæ, & vespertiones contrà se habent: cùm enim interdium nihil ferè videant, acutè omnia per noctem conspiciunt: spiritum quidem illum visorium, & tenuissimum, & dilucidissimum habet, ita vt per noctem hic modicè incrassescens, idoneus ad rerum conspectum reddatur: per diem luce præclara supra modum extenuatus expèdatur, & euanescat. Quamobrem leones quoque per solem ingredi acriorem non patiuntur: sunt enim acie oculorum acutiuscula, & ignem interdium idè ob eam rem fugiunt, constant talem leonis aciem esse argumento pupillæ, quæ præfulget, atque etiam partis humidæ oculorum dilucidissima est.

67 Quare cùm per noctem inter dormiendum oculos repente aperiamus, lucem perci-

G 3 primus

pimus? Quia spiritus videndi coactus, amplifatusque in dormiendo vniuersus larga copia erumpit per tenebras, atque elucet: itaque speciem quandam lucis meritò potest conspiciari.

68 Quare quos puduit oculos deorsum vertere soleant? Quoniam oculos speculum planè animi natura extruserat: quippe cum ceteras quoque affectiones animi per oculos intelligamus, videlicet cum angitur, cum irascitur, cum verecundatur. Quod cum animus personam quampiam reuerendam respicere liberè, atque alloqui audentius temperet, palpebras trahi deorsum à musculis cogit, quasi oculens partem qua facultas conspiciendi administrari solita est.

69 Cur sedes audiendi humorem omnem inoffensè præterquam aquam patiatur? Quod aqua præ sua frigiditate nervum illico audiendi ministrum subit: frigus autem omne nervis inimicissimum est.

70 Quam ob causam cum ventus futurus vehemens est, splendores quidam tanquam stellæ discursent, aut tanquam fulgura coruscant, potissimum per cælum serenum & secundum? Dicendum iam moveri ventum incœpisse: verum nobis, ut corpore constantibus crassiori, atque ad sentiendum hebetiori, nondum patet: aerem tamen superiorem ut tenuior

nuiorem, ac ætheri proximiorē mouendo incendit, atq; ita nos partes illius more scintillarum duci cernimus: pōst vbi ventus inualuit, aerem quoque familiarem hunc terræ, & crassiorē mouet, cuius agitationem percipimus.

71. Cur ventus vehementius per loca spiret angusta, quā per ampliora? Quoniam vnū in locum, coactus, vires auget, roburque pro suo profundo accipit amplius: at verò expansus, diffususque per spatia laxiora infirmus redditur, atque imbecillus: hinc ignis quoque & aqua, & qualitas omnis coacta validior, quā expansa est eadem ratione.

72. Quāobrem nōnulli cū magna posita procul videre nō possunt, parua in propinquo cernere queāt, quos myopas ideo cognominamus, quoniam non nisi conuiuendo respiciant? Dicendum spiritum, cui videndi officium deputatum est, tenuem, syncerūque in his esse: itaque longè deductum, vt rem apprehendere non possit: propinqua tamē, vel parua explorare suam ob tenuitatem, synceritatēq; non immeritō potest. At qui etiā minima è longinquo cernūt, vt senes quoq; aliqui faciunt: his causa contraria reddi debet, quòd spiritum oculorum crassum, largūque habent, opusq; est ob eā rem moueri longo itineris spatio, videlicet vt attenuetur, &

C 4 ad

ad rem percipiendam reddatur idoneus.

73 Quam ob causam canes soli ex omnium animantium numero colligari post coitū venereum soleāt? Quoniam & ceruix vuluæ caninæ angusta est, & coles in usu veneræ re inflatur ac intumescit, nec protinus retrahi potest: adde quòd semen lentū glutinosumq; est: utrunq; verò per immodicam siccitatē accidere intelligimus: nam & indensare, arctiusque colligere membra, & humores stringere, atque durare siccitas potest.

74 Cur soli animantium canes rabiant per æstatem? Censendum id fieri propter habitus amplificationem. Canes enim cū semper suapte natura habitu sicciori constant, tum per æstum magis reficcantur, & tabent: humor enim contentus in his, totusque habitus concalfactus, reficcatúsque supra modum incenditur: itaq; ritu hominum per febrem insanientium furiant, & salivam siccissimam rubiginosissimamque emittunt, incendi totum habitum constat, eò quòd & frequēti ore anhelant, & oculos habēt igneos, & fauces reserant, oréq; hiscente vagātur, ut refrigeretur. Cauda item præ nimia siccitate horret, tabescit, extenuatur, nec inter eos quilibet rabet, sed qui siccissimus est. Placet quibusdam sydyus quoque caniculæ rabiem canibus per delibationem quandam cœlestē atq; influ

influentiam emoliri.

75 Cur qui rapidè, inconsultè que inciduntur, minus doleant quàm qui consultò? Quoniam alteri animo sunt occupato cuique negotio, vt ex æquo sentire præterea non possint: alteri suum animum ad mēbrum id verunt, quod secundum est, atq; ita, vt amplius sentiunt, sic vehementius doleant.

76 Quam ob causam qui onera portant, aut trahunt, cū cantu ambulare consueuerūt? Quoniā dum animus modulis permulcetur, attenditq; numerorum suauitati, minus sentire potest: itaque minus ab onere angitur. Hæc eadem ratio est, cur lugentibus tibias atque tympana adhibeamus. & cur ad eos qui vel morte suorum anguntur, & moerent, vel morbo laborant, homines congregari, variòque vti sermone solitum sit: animus enim cū se ad verba transferat, minus rem sentit aduersam: vnde veteres varia scenarū oblectamina sibi excogitarunt, vt animum solatijs, modò his, modò illis exceptum angore se iungerent.

77 Cur Aethiopes magna ex parte cū febricitant, intereant, & cū lippiuerint exulcerentur? Quoniam calidi sunt nimium, & ficci: fit enim per febrem, vt omnis elementorum destruat constantia: quandoquidem humor qui est in his exiguus, absumptus at-

G 5 que

que abditus, facit ut tota elementorum constructio resolatur: calorem enim deleri per alimentum inopiam necesse est: qui cum defuerit, frigus oriri nulli dubium est. Quinetiam siccitas humore interepto exuperat, quapropter mortua corpora, sicca & frigida sunt. Unde Homerus cum ex elementis duo quæ tenuissima & leuissima sunt, abire, & evanescere, duo reliqua manere corporibus mortuis nosset, deprecatus in hunc modum est: Sed Dij vos omnes faciant vnamque, solumque, videlicet gelidos & siccos. Exulcerantur per lippitudinem oculi, quoniam sanguis bilis ex inflammatione accipiens, oculos præ nimia acritudine exedit, & lacerat.

78 Cur in conuiujs poculis modo contrario utamur? Cum enim comedere incipimus minuto bibimus poculo: cum satiati sumus, amplo iam agendum censemus: hoc etsi contemnendum potius quam discutiendum videtur, habet tamen causam non ineptam. Ut enim epularum gratia crebrius bibamus, à minutis incipimus poculis, atque ad ampliora finimus: quippe cum minuta implere satis, ubi potare liberalissimè libuit, non queant. At si ab amplioribus incipiamus, ocyus expleri necesse est: itaque frequentius, quod epulantes decet, haurire non possumus: adde quod natura largo protinus, vniuersoque haustu
excep

excepta, rem molestè fert alienam, & copiam omnem successiuam aspernatur. At verò minutis exorsa, paulatinis amplioribus assueta, copiam quoq; familiarius demum admittit, & patitur.

79 Quam ob causam qui aqua intercute laborant, assiduè sitiant cum aqua sint pleni? Quoniam humor qui in his nō digeritur, sed putrescit, salus quoque efficitur, atq; ita stomachum resiccare potest, præsertim cum febriculæ adsunt: ad hæc quantò venter amplius intumescit, tantò reliquum corpus minus ad portionem capiens alimentum resiccatur: vnde etiam extenuari consueverunt: maxima enim pars cibi conuersa in aquam, ortum, amplificationemque vitij exhibet.

80 Cur per conuiuia, vt inter initia cibi, & antè quàm impleamur, angustia preminur: sic post satietatem, atque ad finem cœnæ relaxamur, neque vllò accubandi cœtu adduci præterea consueuimus? Quoniam principio omnes præ nimia edēdi auiditate ad partem lectisterniorum exteriorem tendimus: hinc euenit porrò, vt non mediocri premamur angustia. At post satietatem, alius in partem potius vergit inferiorē, alius in latus discumbit, alius itē erectius sedet, alius vel priorem in partem inclinatur, vel in posteriorem paulò

paulò resupinātur, atque ita efficitur, vt post
satiētatē relaxemur: adde quòd omnes in-
ter edendi initia in pectus propensi, & in la-
ta enixi corporis accubamus, itaque euenit,
vt angustia premamur necesse sit.

81 Quam ob causam cū tres corporis no-
stri materię simplices, vniformēsque sint, nō
tres quoq; morbi vniformes, atque simplices
veniāt, sed plures? Duplex enim in qualibet
materia genus est agrotandi, videlicet conti-
nens, atque intermittens. Censendum pro-
pterea id accidere, quoniam non tantum ex
materiis morborum discrimina oriuntur, ve-
rum etiam ex locis; calida enim tenuisq; ma-
teria febrem acutam, breuem, ardentēq; ef-
ficat: frigida & crassa, hebetem & longam: sic
enim & ligna quæ calida & siccissima sunt,
vt tēdæ, & laurus, ingētem excitant flammā,
atque ocysus absumuntur: at quæ humida &
viridia, ignem humilem reddūt, & fumosum
& lentius deuruntur. Locus item si amplius la-
tusque sit, celerius pleniusque accendit mate-
riam, ob eam scilicet causam, quòd quantum
materia vitiatum est, coactum eodem in lo-
co substat, perpetuāque via accensum vitat.
Sed si angustus, exiguisque sit, vt nō totam
sed particulatim materiam capere totā pos-
sit, febrem imbecillam creat, & diuturnam.
Ergo si materiae naturam & locum coniun-
xeris

καὶ ὅφ' ἐν
ὅλῳ ἰξά-
σῃται σκ
πρίνον.
Sic Poli-
dianus:
Vna ὅντις
f. humor
putrefa-
ctus accē-
ditur.

xeris, numerum omnem comperies febrium, quas putrens materia contrahere potest. Nā si in amplis conceptaculis, id est venis atque arterijs flaua bilis putrescit, quoniam calida est, febrem accendit ardentem, acutam, breuem, qui ardor vocatus est. Sed si pituita frigida in paruis venis & arterijs cuti propinquans putreat, febrem imbecillam, & longā mouet, cui nomen quotidianæ inditū est. Itē si flaua bilis paruis in cōceptaculis putret, febrē creat breuē, diuturniorem tamen quā ardor sit, quam tertianam, vel acutam simplicius nominamus. Sed si pituita in amplis putret conceptaculis, febrem excitat quotidiana aliquantulo breuiorem. Pari modo & atra bilis, si amplioribus venis putrescat, quoniā tota vno tempore incendatur, breuem agit quartanam: at si in paruis, diuturnā: accidit enim vt simul & materia frigida, crassa, immutari que difficilis sit, & locus arctior obfistat, ne bilis tota simul deuri possit, & absumi.

82 Cur febris quartana diuturnior sit quā quotidiana, cū pituita, quæ frigida, crassa, lentāque sit? quomodo etiam atra bilis, quæ quartanam agit, frigida, crassa, atque etiā longē minor, quā pituita contineatur. Quoniam pituita, quamuis frigida & crassa, tamē humida est: humidum autem quodque facile
Immu

immutari potest. Atra bilis sicca & frigida est: siccum autem omne difficile immutatur. Captiosè igitur agunt, qui missa, & quasi operata reliqua aduersâque qualitate frigidi, vnius affinitate, & pituitæ copia ratiocinantur: adde quòd pituita naturæ accommodatior est, quàm atra bilis: vnde per esuritionem pituita pro alimento natura vti consuevit. Febre igitur quotidiana urgente, natura quantum pituitæ utile comperit, totum id ad corpus alendum cōcoquit, atque dispensat: quantum autem inutile est, id putrescens, accendere potest febrem.

83 Quamobrem materiæ nostri corporis cum quatuor sint, putrescantque omnes, genera febriendi non quatuor, sed tria cōstant? Quoniam sanguis naturæ familiarior est, alimentumque suppeditat corpori: hic enim si abundat, plethoram; id est, repletionem tantummodo creat: si putreat, non sanguis præterea esse potest, quippe qui recalescens flavam in bilem trāseat. At reliquæ omnes materiæ, si superent, vitia per cutē maximè pariunt, vt vlcera, quæ à serpendo herpes appellamus, vt cācros, vitiligines: sed si putrēt, febrem excitare consueverunt.

84 Cur si per parietes inuicem obiectos fenestræ sint, accidat, vt altera clausa, nō præterea multus ac vehemēs ventus irrumperet
per

per alteram possit? Censendū hoc propterea euenire, quoniam aer excitus, id est, ventus non nisi corpore stat: ergo altera clausa, aer qui ingressus per alteram est, domum replet: & quoniam corpus est, nihil amplius aeris super ingredi patitur, ne corpus in corpus admittatur. At si fenestra aperiatur, aer qui domum præoccuparit, pulsus per eam extruditur, itaque locum exteriori dat aeri, & cedit, ut liberè ingredi valeat: qui etiam ipse per obiectam fenestrā cursu consimilis effluēs, facit ut alius per alteram admittatur: quod cū assiduè agatur, impetus aeris, & agitatio vehementior excitetur necesse est.

§5 Cur hominū qui amoribus detinentur, partes postremæ aliās frigida, aliās calidæ efficiuntur? Censendum id propterea fieri, quia quoties angūtur, desperantq; potiri se posse, quam ardet: calor insitus in profundū se contrahit cū natura, itaq; extrema omnino refrigerantur: & pallent verò ob eam rē, & tristi vultu demissōq; redduntur. At verò quoties contrā vel spem obtinent bonam, vel admodum excādescunt, calor ille natiuus idem ad cutem cum natura effunditur: itaque calidiores, rubentiorēsq; redduntur. Quam ob rē pīctores cupidinē aliās tristē, anxiū, iacētēq; pingūt, aliās hilarē, subridētē, volitantem: puerū item eundem repræsentant: quoniam
cupi

cupido vehemens quidem est, sed nō diuturna & stabilis. Amor enim honestus perpetuò vel inter bonos amicos est, vel inter parētes, & liberos, vel inter maritum & vxorem: inhonestus ille parum edurat, magnāq; ex parte inter externos, parumq; cognitos oritur: honestus item moderatus, ac sobrius est: inhonestus vehemens, furibundusq;. Tenet funale, atque pennatus est, quod animantiū videlicet animi efferri, mutariq; facile consueuerunt, & calor eorum natiuus propter vehementem, assiduamq; sollicitudinem marcescit, & vritur. Ensis parte dextera pendet, leua pharetra sagittis referta pluribus: quoniam principiò amor per radiū oritur vnū oculorum: statim quippe vt aspexit, amauit post, frequentes ad rem amatam radios mittit, quasi tela iaciat, & capere illā conetur: sagittæ abditæ in pharetra sunt, quoniam qui amant, occultè radios mittunt oculorū. Accedit ad hæc consuetudo, quæ amorem ita accendit, vt ignem auget afflatus: quanquam ortus amoris non ad consuetudinem, sed existerē subito arbitrandus est. Nudus præterea fingitur, quod & palàm fit animus amantis, & sine vllō interuentu rei prodit cupiditas: haud enim per alium amare quis potest, neque ita occultè, vt intelligi à nemine possit. Vnde statuarum quoque artifices deos

ac

ac reges nudos sæpenumero causa honoris, & laudis effingunt, scilicet vt perspicua eorum potestas, & animo sinceri, nulloque vitio protecti, per corporis nuditatē indicentur. Plures cupidines facimus, vel quia varia libido est, (aliud enim aliis cupit: unde Plato cupidinem multiplicē belluam appellat) vel quia sæpius euenit, vt idem pluribus se cupiditatibus dedat. Matrem omnes Venerem habere vnā dicuntur, id est, libidinem: Venus enim libidinis effigies est. Ferunt cupidinem furiam arsisse infernā, quoniam sunt qui in amores turpes, detestādos, illicitos irruant, vt libro secundo allegiarum de dijs abundē docuimus.

86 Cur per statim aeris pestilentem alij intereant, alij resistere possint? Censendum id habitus ratione accidere: etenim qui corpore malè habito sunt, ijs aer vitiatu exiguū quoque materiæ, quod integrum extat corrumpit: atque ita materiæ corporis omnes deprauatæ, morbos plures, & insanabiles creant, vt moriendū sit: at qui corpore bene habito est, hunc pestilens aer aut nihil offendere, aut parum potest. Habilitatem verò corporis esse, quæ causam illā efficiendi euocet ad agendū, constat argumēto materialium externarum. Quercus enim difficilis passu, ignis aspernatrix est: harūdo facilius ignem

H rect

recipit, longè facilius stippa: verum si stip-
pam madefeceris, & harundinem ceperis vi-
ridem, quercum, verò siccam, aut etiam sul-
phure illitam igni mādaueris, hæc facile cor-
ripitur, flagrabitq;: stippa & harundo nul-
lum penitus ignem excipient. Hoc eodē ex-
emplo reddenda ratio est, cum quæritur quā
ob causam labor febrem ephemeram, ex tem-
pore diei vnius appellatā, potius quā pu-
tridam facit, aut hefticam ex firmitate habi-
tus nominatam: quoniam si corpus spiritū
integrum habet naturalem, nullisq; materia-
rum recrementis vitiatum sit, aptum iam cō-
stat ad genus morbi eiusmodi cōcipiendum:
quò enim solidius, cō siccius, & perinde lan-
guori id genus opportunius est. Cur item so-
lis feruor alijs somnum afferat, alijs remo-
ueat, eadē illa ratio est: quorum enim caput
plurimū pituitæ cōtinet, ijs ea ipsa humoris
copia per solis ardorē resoluta, diffusaq;: ce-
rebrū humefacit, itaq; adducere somnū po-
test: at quorū caput humore vacat immodi-
co, ijs amplius resiccatum vigiliam augeat.

87. Quæ de causa sol hominem nigrum red-
dat, linteam candidius faciat: & ceram emol-
liat, lutum induret? Causam prædicta habet
patientis materiæ aptitudo: materiæ nanq;
nostri corporis, excepta pituita, quoties ni-
miū recalciscunt, per cutem nigrent: at lin-
teum

seum nitro, aut salſugine purgatum, ſole deterſas maculas abluente, merito candidius redditur. Sol item humorem ex cera penitiorẽ euocans omnem emollit: luti nimitũ, ſummũque humorem exhaurient, ſiccant, atque indurat. Quod ſi præter rem patientem atque efficientem aptitudo quoque rei patientis cauſam effectus adhibeat, fieri poteſt vt nos quoque, ſi animam pietate muniamus, ſi corpus victu ſobrio tueamur, ſi ſpectis opibus magnis, contenti paucis degamus, labe humana immunes, quoad humanis viribus licet, euadamus, dum ſcilicet occaſionem rei efficienti nullã ſuggerimus, quã agere quicquã valeat in rem patientem, ſue denon infeſtus ſit, ſue ſyduſ, ſue quolibet aliud, quod extrinſecus cauſam aſſerat noſtri erroris, vel vitij.

88 Cur qui morbo laborant regio, aſtriſta ſint aluo, excrementaq; admodum alba egerunt: Quoniã flaua bilis per totũ corpus eorum effuſa eſt: quod & oculorũ, & cutis colore indicatur: neq; ad inteſtina præterea ita coſſuit, vt tingere poſſit excrementa, neq; per ſuã acritudinẽ vim excrementariam inueſtignorũ excitat ad feces eiſciendas. Quamobrem ars medicinalis, quemadmodum cæteræ quoq; artes, naturã ſequẽs pro viribus, quoties valetudo vtget aduerſa, virib² infirmis,

H 2 &

& languidis corporis auxiliatur. Cum enim
 stercus excerni bilis beneficio incitatis, pur-
 gatisq; soleat, videlicet ita, vt & intestina cū
 musculis ad ea ipsa pellenda enitatur, & ster-
 cus ipsum molle ac lubricum per humores
 lentos intestinis appositos contineatur, ars
 perquam aptè clysterem adhibuit, qui mel
 vice bilis continet: nitrum verò, quia pur-
 gat, & morfu incitat intestina, & musculos
 ad expellendum: aquam atq; oleum, vt hume-
 faciat, emolliatq; feces, quę febre exaruerūt.
 Constat enim aliàs naturam solam sine ope
 medici posse agere, vt cū iudicatur de
 morbis, & materia quę concoquitur: tunc
 enim natura veluti aduersariorum duorum
 arbitra, morbi & naturalis potentia, adest,
 & de ægro decernit, ac iudicat: aliàs medicū
 solum sine naturę auxilio subuenire, vt cū
 mēbra quę suis semota sedibus sunt, medi-
 cus ipse reponit, & collocat: aliàs naturam si-
 mul & medicū opitulari, vt cū medicus qui-
 dem sordida vlcera purgat, & obstrusa fora-
 mina reserans, liberos meatus sanguini præ-
 bet: natura verò per inuisibilia foramina vl-
 ceris sanguinem syncerū transmittit, quem
 per alimentorū immutationē ad eū finē cō-
 fecit, vt carnē crearet: medicus item carnem
 recens conditā atq; infirmā, medicamētis de-
 ficcantibus stringit, atq; consolidat: natura
 colo

colorem ad postremũ adducit, & quoad maximè licet, expolit & ornat.

89 Quam ob causam multi, cùm febre synocha, & feruore continua appellata laborassent, cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt? Quoniam febris bili cõmissa, est flaua, quæ morbo inualescente deusta, atrum sibi colorẽ haufit: itaq; cū iudicaretur, pulsa in cutẽ ab natura, summa corporis tinxit, quo modo per albugines cutem reddi albidã nouimus: crassitudine verò materiæ accidit, vt difficulter color is deleatur.

90 Cur atra bilis, si in mammã decumbat, aut in crus, exesionem faciat: si in cerebrum, nihil exedat, sed infantã tantũ excitet? Censendum propterea id fieri, quoniã in mammam venæ amplæ, permultæq; propter lactis originem cocunt: itaq; atræ bilis copia illõ confluit: & verò in crus bilis dilabitur largior, quoniã grauiora quæq; ad ima tendunt facilius. At verò in cerebrũ, quia & venæ tenues, & assensus difficilis, parum bilis effertur, ita vt pungere illic possit, exedere nequeat: adde quòd cū cerebrũ nõ modo frigidũ, verũ humidũ etiã sit, pungit aliqua ex parte bilis atræ naturæ, & mitigat. Quæ igitur bilis atra vehemẽs est, cancerũ esitantem in māmã gignit, vlcus diuturnum depascens

H 3 in

in crure insaniam feram in cerebro: quæ autem flauior est, fluctatione tantummodo agit, & tumorem cancro similem sine exesitatione creat, & ad insaniam vertit leuiorem.

91 Quamobrem ubi alius suppressa nihil reddit, papyrus profit conuoluta in longum, intrusaq; in sedē? Quoniā musculos se dis collapsos, cōpressosq; diducit humefacta & excitat: quòd idem etiā in vlceribus facit, quorum oræ importunè contrahunt, & conuiuent: diductis autem musculis foras excedunt, & quicquid affligit rejicitur.

92 Cur vasa quæ bucalia nominamus strepitū quendā, dum aqua implentur, reddere soleant: vnde nomen his inditū est: quo modo & murmur, & susurrus, & reliqua factitia nomina dici incœperunt? Censendū id propterea fieri, quoniā vas, cū nullā continet aquam, plenum aeris est, corporis longè tenuioris: itaq; cū aqua in id vniersum irrumpit, aerem tennem faciliè pro sua gravitate extrudit: simul eodem in vase contineri aquam & aerem, fieri nō potest. Demonstratum quippe habemus, nunquā duo corpora locū eundem per idem tempus posse occupare. Quòd cū aer sursum vniersus per locum expellatur, cōpressiorem strepitū excitari illū necesse est, neq; vnū, sed plures: agitur enim veluti pugna inter humorē & aerē, cū

cum deorsum aerem humor premat, aer sursum humorem compellat: hoc enim cum vicissim crebro agatur, merito accidit, ut etiam strepitus percrebrescat.

93. Cur vasa quæ harpagia nominamus, si digito admoto foramen eorum superius obturetur, aqua nullam per foramen sui fundi emitant: sed si apertum sit, liberè emittere possint? Censendum hoc propterea fieri, quoniã ore aperto, aer ingrediens, aqua deorsum compellit. Cum etiam humor ipse labi deorsum aptissimus sit, ita efficitur, ut aqua, quæ ore per digitum clauso effluere nequit, releserato liberè effluat. Hinc omnè ferè fabricam machinalè per aerem atq; humorem construimus, ut horologia, clepsydras, ut sonus simul lacrorum, ceteraq; generis eiusdem.

94. Cur tam vinum quàm aqua delirium, atque insaniam faciat, si inopportune febrientibus detur, cum hæc contraria inter se sint? frigida enim aqua, vinum calidum est. Quoniã vini calor efferens sese ad partem superiorem, cerebrum cum febre deurit: itaq; primùm illud animi instrumentum, quod spiritus gerens, specimen ætheris est, commotum, vexatumq;, vim qua sapiamus, delirare, atq; improbè agere cogit. Cõstat hoc argumẽto multorum, qui cum corpore & animo essent integro, suæ mentis esse per usum, meri frequetè atq; immodicè desierunt.

H 4 Aqua

Aqua sanè, quoniā obtrudit foramina, & iter claudit, quo putris materia possit exhalare, putredinem febresq; auget: itaque facit, vt mens de suo statu moueatur, Sæpe etiā feruore nimio corporis aqua iniecia pro alimēto febribus est, quemadmodū & fabri ferrarij non nihil humoris conspergere consueverunt, vt carbonēs ardentius candeant.

95 Cur mulieres, Spadones, & pueri vocem reddunt acutā? Quoniam eorum arteria propter humoris copiam se dilatare nequit: diducere enim amplificareque meatus caloris vnus interest. Vt enim angusta tibia sonū reddit acutū, ita etiā canalis spirandi quæ arteria nominata est aspera, vocem pro sua angustia extringit acutiorem: haud enim audiendi sunt, qui mulieres ppter ea vocē acutiorē emittere censeant, quoniam in parturientibus vociferare inuat ad partus facilitatē.

96 Cur infantes destillatio pexercet, quæ firialis appellata est? Aestu tantisper detineri infantes multitudo dicere consuevit: febriunt enim parte interiori febre tenui, oculis subsidentibus redduntur, vigilant omnino, debilitantur. Censendum propterea hoc fieri, quia infantes per quā faciliē affici possunt, & pituitā largiorē suo in capite continent: ergo per æstus pituita recalescens, putrescensq; febrē accēdit, & mēbranas cerebri
fer

feruefacit, vt insomnia augeatur: feruor deinde per arterias descēdens ad sedē cordis, & spiritū animalē feruefaciens, febrē sine putredine accēdit. Et verò bilis augeri per febrē solet, quæ mouere profluuiū potest, aluum mordens & intestina. Causam atq; originem mali esse in cerebro intelligimus, eò quòd capiti admota quæcunq; refrigerant, prosunt, quasi feruor extinguatur, qui inde ortus corpus totum infestat. Accidit hoc idē etiam firmæ ætati, cūm piruita redundat in capite, aut flaua bilis vel colligitur, vel etiā putrescit. Quinetiam per acrem, quem feruidum trahimus, membra spiritalia recalescunt, & febrem per feruorē nimiū excitāt.

97 Cur difficulter vlcera rotunda curētur? Quoniā per bilē acrem, atq; exedentē consistunt: exulceratur quippe in orbem quoties bilis guttatim confluit, & exedit: itaq; fit, vt medicamenta quæ admodum sicca, & propēdeurēdi vim habent, afferre necesse sit. medici ita volunt. Naturæ verò & sapiētiae studiosi curari hæc difficilius propterea dicunt, quoniā principium nullū est, vnde cicatrix adduci incipiat: circulus enim & principio caret, & fine: vnde figuram hanc vlceris ferramento immutandā censent In angulos, vt pars idonea sit, vnde cicatrix oriatur.

98 Cur sæpe eueniat, vt locū quem statui-

H s mus

mus, petere prætereamus? Quoniã noster sæpenuero animus rebus alijs occupatus, diuersus ita est, vt sensibus non planè insistant ad ea ipsa percipienda, quæ sua singulis sensibus habentur. Fit igitur, vt quasi videntes non videamus: quoniam illa vis non aduertit, quæ iudex rerum sensibilibus est.

99 Cur mel, quod omnibus dulcissimũ est, amarum ab ijs sentiatur, qui morbo laborant regio? Quoniam eorum lingua bile amara redundat: sic etiam quæque pars alia corporis. Vel igitur materiam excitat quiescentẽ, & gustus bilem amariorem percipiens, falsam affert imaginationem, quasi mel sit amarum, quod dulce est.

100 Cur hominũ admodũ irascentiũ oculi rufi efficiantur? Quoniã ira sanguinis cordi suffusi, & spiritus calidi feruor est: hic igitur vt tenuis ad caput effertur, atq; ad oculos, quoniam perlucidi sunt, se ostendit, & vapores ascēdunt sanguinei: vnde facies quoque rubicunda existit. Hoc & Homerus cùm ita fieri aduertisset, Ex ritu ardenti candeabant lumina flammæ, Retulit.

101 Cur serpētes aqua aspersi infestentur, & fugiant? Quoniã natura sunt frigida, sicca, nervosa, exangui: hinc enim refrigeratio nē immodicā fugiant necesse est. Habitu verò serpētes esse eiusmodi cōstat, eò quod per hyemem

hyemem latebras, & terræ profunda, quæ per id tempus calidiora sunt, petunt contraque per æstatem quod terræ ima refrigescunt, inde discedunt, & loca poscunt tepidiora: quinetiam sole occidente, aerem sæpenu-mero fugiunt, vt frigidiorē.

102 Cur ouum non quemadmodum cūm assatur, sic etiā cūm in aqua feruenti decoquitur, rumpi possit? Quoniam ignem sine aqua experitur, humor contentus in eo immodicē recalescens, copiam spirituum parit largiorem, quæ cūm per angustia exire cogatur, disrupto oui tegumento exiliat necesse est. Quod idem fit etiā in dolijs, cæterisque fistulibus, si prius quā mullum efferueat, obturentur: adde quod flamma nimia testa oui corripiciens rumpit: quod etiā vasis fistulibus euenit, cūm vltra modum torrentur: quapropter ouū pleriq; antequā igni admo-ueat, aqua diluunt: at verò aqua ebulliens, paulatim p sua mollitudine humores effundit, absorbitq; relaxādo nō subito corrūpit.

103 Cur per venereū coitū oculi paulisper cōiueat? Censendū id ppter ea fieri, quoniā in cōcumbēdo ita voluptati nos dedimus, toriq; dilabamur, vt erigere oculos, animūq;, & sensum in sublime euehere nequamus: quod fit, vt anim' min' corpore assentiat affectiōes

104 Cur nonnulla ex medicamētis simplicibus

cibus vires contrarias simul contineant, ut
 τ ἰμος - experimento latissimè patet: Mastiche enim
 Ἀνθρον & abstergit, & digerit, & firmat: acetum cal-
 μάτου, facit, & frigefacit. Dixerim vires illas con-
 medica - trarias propterea contineri, quoniam eorū
 mētōrum particulæ indiuiduæ per appositionem, non
 simpliciu per confusionem coeunt: ut arena, si lento co-
 & unisfor glutinetur humore, inq; vnū corpus coagmē
 mium. tetur, non per confusionem corpusculorum
 suorum in corpus, quod vnum videtur, con-
 crescit, sed per cōiunctionem, contractūmq;
 consistit: ergo si ita est, contrarias qualitates
 diuersis particulis mastichæ, aut aceto indi-
 tas, confundi; inuicē recusantes, existimasse
 absurdum non est.

105 Cur per offensionem digiti pedis, in-
 guen intumescere soleat? Quoniam natura
 subuenire parti cuique dolenti soleat: & cū
 materia, quæ esculēta, cognata, & benignior
 est, sanguine inquam pro vehiculo vtatur,
 cū in digitos pedis descendit cum sangui-
 ne, venas amplissimas inguinis impleri, &
 Politia - perinde adenes, quæ corpuscula rotunda sunt
 nus cōsti posita inter sanguinis conceptacula, necesse
 pationē, est: ergo per immodicam sanguinis rarefa-
 & nō ra ctionē inflammatio excitatur, & tumor: quæ
 refactio- quidem res inguen à parte qua oritur corpo-
 nem σφί ris, nomen acceperat.

υωσιρ. 106 Cur auium generi vesicam, & renes na-
 tura

tura dare noluerit? Quoniam larga humoris copia opus erat ad pennarum ortum, & incrementum: quinetiam continens volandi cuibratio potest absumere humorem. Aues igitur hac de causa vsu mingendi caruerunt: cum tamen bibunt, stercus larga cum copia humoris eiiciunt.

107 Cur pueris calculi in vesica nascuntur, senibus verò in renibus? Quoniam renes puerorum meatus continent præangustos: hinc enim terrena, crassâq; permanans materia per renes, vi arctioris meatus ab vrina, & renibus, canaliculatisq; cōceptaculis propellitur ad vesicam: hæc locum præ sua amplitudine dat tum excernendi quâ affluat vrina, tum consistendi, quâ materia subsideat, calculi. At seniorum renes, quoniam meatu sunt ampliori, locum & vrinæ effluendi præbere possint, & terrenæ materiæ subsidendi, & cōcrescendi: colore autem calculi quænam materia sit quæ peperit, nosci potest.

108 Quam ob causam cum calculus per calorem consistat (pueri nanq; calidi sunt) & in senibus non nisi per illam eandem causam con-
crescit? Haud enim tantâ refrigeratione esse in illis putandū, quantam nix & gelu contrahunt: quippe cum summū frigus renes omnino interimere possit. Cur inquam, si ita est, non medicamentis contrarijs ad resoluendā
cal

calculi concretionē vtamur, sed similibus, id est, calidis, vt saxapio, vt feniculo, & eiulmodi ceteris. Ipsum per nimīā vstionē, exactiōnēq; accidit, vt calculus in arenā frāgatur modo pulueris, qui ex hētilibus immodicē torrefactis dilabitur: itaq; minuti calculi facile cū arena minguntur. Fieri tamē potest, vt etiam per frigida potionem calculus expellatur, videlicet cū renes ita corroborentur, vt bonis admodū viribus per vim excernendi eiiciant, necnon renū feruore in immodicum, qui calculorum concrementorū causa est, frigida portio extinguit.

109 Cur vlcera tam renū, quā vesicæ difficulter curentur? Quia vrina per suā acritudinem recētem cicatricem relacerat: vnde fit, vt & difficiliter curentur quæ in vesica cōstiterint: manet enim in ea vrina, transit verò tantummodo per renes.

110 Cur aquam ingressi balnei calidiore postmodum sentiamus, si moueatur? Quoniā vbi ingressi sumus, aqua quæ calida nobis obducta est, non solum egit, verum affecta etiā est, quippe quæ & corpus calsecerit nostrū, & refrigerata ex eo aliquantulū sit: res enim omnes quæ sub ortum atq; interitū veniūt, dum efficiūt, affici etiā ipsas demonstratū planē habemus. Quoniā igitur aqua refrigerata parumper, nō ex æquo præterea calfaciat

ciat, minus post, quam principio calida sentiatur necesse est, præsertim cum nec assuescendi ratio desit. Quod si aquam mouerimus, partem quæ obdura nostro corpori, & proinde moderata iam est, diuertimus, calidiorémq; aliam quæ non effecit, affectaq; est, alliciemus: quam suum item immodicum seruantem calorem, merito calidiorém, & merito propè vram tantisper experimur, donec etiam hæc efficiat, atq; afficiatur, itaq; suo in calore frangatur: quod vice pari facere licet per successionem: quandiu enim aquam mouemus, tandiu calida, vt est quæ accedit, percipitur: unde qui amplius sese cal fieri velint, aquam assidue mouent, quandiu libeat cal fieri.

211 Si omne cum moueatur calidius seipso effici solet, præsertim si in aere atq; loco feruentiore moueatur, cur aer agitato, ventilatusq; frigidior sentiatur, & quidem per æstatem cum solis calore feruescit ardentiori? Hoc enim rationi pugnare videtur superiori: quando quidem aqua si mouetur, calidior reddatur: aer autem si ventilatur, frigidior occurrat. Censendum hoc fieri propterea, quoniam quod qualitate, aut viribus superat, quanquam euincere id potest, quod eodem in genere minus est, tamen ita euincit, vt etiam ipsum mutuo aliquantulum afficiatur à minori.

Aqua igitur, quæ admodum calida corporis

no

nostri cōparatione est, dum calfacit refrig-
ratur, nec eandem seruare qualitatē præterea
potest : at circumfusus aer cū per æstatem
mediocriter calidus, videlicet aquæ illius fer-
uentis cōparatione, nostris obducatur corpo-
ribus, quæ statu cœli calidiori referuent, cal-
fit, itaq; nos mutuò calfacit . Quod idē linea
quoq; faciunt vestimenta: frigida enim pri-
mū calore nostri corporis obtepescent, de-
inde nos mutuò calfaciunt . Ergo cū aer,
qui iam calfactus à nobis est, per ventilatio-
nem è nostro semoueatur corpore, atq; alius
non calfactus accedit, meritò is sentitur fri-
dior qui subinde accessit.

112 Cur vlcerum cicatrices quę in pupilla
oculi constiterunt albæ videantur, cū extra
pupillam, parte inquam oculi nigra, cicatrix
nulla alba induci possit? Quoniam liquidus
ac perlucidus ille spiritus, cui videndi vis da-
ta est, per pupillam tantum permanat: idcir-
co euenit, vt vbi cicatrix meatus tunicæ cor-
neæ obcæcauit, spiritus ille transmeare præ-
terea nequeat, itaq; coactus cicatricem pro
sua copia maiorem in modū illustrando red-
dere albam potest: & facultas quoq; videndi
propterea tollitur, quoniam per condensatio-
nem ocelli spiritus non emanet.

113 Cur vt paleæ aquam seruare calidam,
ita niuem continere integram possint, cū
ad

aduersæ sint istæ inter se qualitates? Naturâ
palearum certa explorataq; qualitate vaca-
re censeo; quâ ob rem nonnulli paleas apæas,
quasi sequales nominarunt. Cum igitur me
dia, & vt ita dixerim, dubia temperatione cō *Sequales*
stent, qualitatem eorū quibus obductæ sunt, *qualita-*
celeriter capiunt: itaq; seruare modo calida, *tis exper-*
modo frigida possunt. *tes.*

114 Cur vbi per hyemem imber desijt, stel-
lae illustriores videantur? Quoniam tam aer
superior, quàm inferior per agitationem ex-
tenuatur; & quasi per imbrem deterius con-
spectum synceriores corporum cœlestium
prestat, & transitū liberiores oculis præbet,
& ampliorem: constat hoc argumento eorū
corporum quæ aquis demersa puris atq; dilu-
cidis, clara & nitida percipiuntur: turbulen-
tis verò & feculentis, aut nullo modo videri
possint, aut obscure & dubie.

115 Cur sæpenumero accidat, vt inter min-
gendum inhorrescamus? Quoniā bilis acrior
confluens, & mordens vesicam, totū excitat
corpus ad consentiendum, protendendumq;
paulisper suas excernēdi vires: horror enim
talis excitatio est: quæ quidem pueris potissi-
mum accidit, quoniam illa ætas largiore ex-
crementorum copia redundat, propter ni-
mium edendi vsum, & varium.

216 Cur dolores per noctem magis soleāt

I au

augeri? Quoniam per id tēpus animus ocio-
sus est, nullis videndi, aut audiendi, aut gustā
di, aut cuiuslibet sensus negotijs occupatus:
 tractusq; ad exteriora, hac de causa corporis
 affectiones per sensum tangēdi amplius per
 cipit: actiones enim paucae per noctem ani-
 males seruantur, spiratio inquam, & cogita-
 tio. Animum verò ductū per actiones ad ex-
 teriora, minus corporis affectiones percipe-
 re constat, e' quod cū aut lugemus, aut agro-
 ramus, aut alia qualibet molestia angimur,
 amicorum praesentia & sermo leuat nostrū
 malum, & mitigat. Neque verò ignorare
 debemus naturam suis actionibus minus in-
 terdiu fungi solitam, coctione inquam cibo-
 rum, materiarum mutatione, sanguificatio-
 ne, digestionē, munificatione, agglutinatione,
 assimilatione, ceterisque generis eius-
 dem: animum autem suas per id tempus exe-
 qui potius actiones ad vsum mouendi, sen-
 tiendi, imaginandi, cogitandi, reminiscendi,
 & quicquid eiusmodi, contraq; per noctē natu-
 ram magis, animum minus agere cōsueuisse.

117 Cur vitra per hyemem, si quid vehe-
 menter calidum immittatur, rumpi soleant?
 Quoniam frigoris multū ex aere ambiente ge-
 lido auxerunt. Quoties igitur antequā vitrū
 tepescimus, aquā feruentē indimus, calidi-
 tas contrariam sibi frigiditatē persequitur,

rum

tum illa derrepente fugiens vnà cum ipso spi-
ritu distrahit corpus cōtinens vitri, atq; dis-
rumpit: foramina quippe corporis vitri, etsi
visum, leuissimq; nullū patiuntur, tamen nō
nihil aeris tenuioris, contineēt naturæ ratio
exigit. Sunt qui per nimium rigorem frigo-
ris exiccati, indurariq; corpus vitri existi-
ment, quoniā quantū in eo est tenue, vel hu-
moris, vel aeris exprimā, inde & euanescat:
itaq; ruptioni, fractioniq; reddere opportu-
nū, cū ligū exaruerit. Hinc enim Hippocra-
tē quoq; medicū venas rumpi à frigido scri-
psisse affirmant. Ergo si ita est, cū nimius
calor amplius vitrū resiccet, q̄ sicciusculum
occuparit, merito id irrumperē potest: si ta-
men prius quā subeat calor, molliter tepe-
fiat, ac moderetur, nullum penitus sentiet de-
trimentiū: quemadmodū athleta cū perlu-
ctādi certamē ad ruri sunt, clico se se permul-
cent, ac rediūt ad sūm, trahūtq; obediētio-
res: teniam qui modū sū sunt, si, aq̄e
quam ad rem veniant, promere non nūq̄ cō-
sueverunt, quo spiradi meatos relaxēt, & mē-
bra emolliant, ad vocem eliciendā elegantio-
rem: sit enim ut relaxatis meatibus, riger fa-
cile cum spiritū obeat, & mollior constantia
vitri relinquatur, quæ cedens calori superue-
nienti immunis ruptioni omni p̄sistere va-
leat. Vitrum autē foramina continere inuisi-

I 2 bilia

bilis, vel vasorum fictilium argumento probari potest: nam si pice intus crustetur, aqua largè per æstatem resudant, quam continet. Quinetiam vitrum ipsum per æstatem aqua admissa frigida, resudare per hyemè, si aqua continet feruidam: fumigare vidimus. Et corticem verò mali medici, si vitrum admotum extinfecus collidas, humor contentus qualitatem corticis recipit, ut possit eundem reddere odorem.

118 Cur pueri, præsertim infantes, in terram non facile, quemadmodum viri infringantur? Censendum corpora puerorum propter suam mollitiem sic duritiæ soli cedere, ut eius vires intentas, rigidumque ictum resoluant, & hebetent, adeò ut parum affici possint. At viri quoniam duro sunt corpore, soli duritati, aut lapidis cuiuspiam renituntur, itaque amplius ictum intendunt, ut lapis pro sua acriori duritia agere efficacius possit. Hæc eadem ratione sponsa quoque frangi non potest: vitrum autem & fictile, & aliud quodlibet generis eiusdem cum ceciderit, frangitur. Hinc etiam causam duces, cur vehemens venti impetus quercum evertat, harundinem illam prætereat: quercus enim ut prædura, valida, ampla, excelsa, vento renititur, itaque facit, ut impetus plenius intendatur, atque fortescat: harundo ut mollis, lenis, tenuis, brevis, huc & illuc flatui cedens

ad

aduerso vires noxias turò transmittit & herbetat. hinc & athleta cū suo resistit, atq; renititur aduersario, vires sibi cōtrarias auget: cū aliquantulum cedit, & huc & illuc circū agit magis, resoluit facilius, & prostermit.

119 Cur infantes cū modulos audiant, primū vagitu cessent, deinde dormire incipiant? Quoniam modulandi ratio, quæ musica nominatur, essentiaē nostri animi indita à natura est, vt etiā cēteras omnes scientias haberi insitas opinio fert, non aliter quā in igne calor insitus sit, neq; per doctrinā quicquam acquiri, sed per reminiscentiam, atque recordationem omnia sciri Plato autor est.

Igitur quoties animus concentum aliquem, modulūq; comptiorem sentiat, primū reminiscens ac repetēs cogit infantem quiescere, tum permulius in somnū vertit: sic enim intelligendum, vt artes omnes habitu synccero promptōq; in animo insint, quandiu immunis luceat sordibus corporis: demerso autem in corpus, pollutōq;, omnia obliuioni mandentur, & delitescant.

120 Cur nutrices cū in somnum velint puerulos vertere, mouere eos consueuerunt? Vt humores delapsi per agitationem cerebrū moueāt, quòd homines ætatis perfectæ nunquam patiuntur.

121 Cur aliqui ex vinolentis gemina videant?

I 3 deant?

deant? Quoniam musculi oculorum variè humore completi, factiq; proni & languidi, oculos deprauāt, vertuntq; alterum sursum, alterū deorsum: itaq; radij oculorum non eundem in locum præterea concurrere possunt, sed diuersas partes eiusdem corporis addeunt, vt cū radij seorsum mittantur, conspectum rei geminari necesse sit. Cōstat hoc etiam eò, quòd qui alterum oculum premit, sursumq; impellit, gemina omnia videt.

122 Cur q ab ortu naturæ strabones sunt, gemina non conspiciunt? Quoniam oculos non sursum deorsumq; habent deprauatos, sed dextrorsum, ac sinistorsum: quòd enim oculi suum obtinent situm, id est, directum, radij eundem in locum profluant, atq; identidem referant necesse est.

123 Cur pubescentes adulescentuli videlicet annum ætatis circiter quartumdecimum vocem reddere asperiores incipiant, quòd tragescere à vocis hircinæ asperitate dici solet? Quoniam per id tempus natura parens & gubernatrix humani corporis, inagnam, vniuersamq; agit mutationem: argumētum quòd foeminarum mammas tum ampliari solitum est, vt lactis idonea sint conceptacula, & sedes quoque augetur coxarum, vt capax sit foetus futuri: virorum pectus & dorsa amplificantiur, vt onera sustinere valeant

leant grauiora: testes item ampliores reddū
tur, vt semen satis gignant, & teneant, & co-
les insignē accipit magnitudinē, vt per am-
pliorē meatū genitura expeditius profluat:
quinetiam totum corpus ijsdem ipsis am-
pliari solitum sit, quod vel morborū muta-
tiones, abolitionesq; indicant. Et vocis ergo
asperita, qua de re agimus, per spiritalis mē-
bri imutationem tunc euenit, Cū enim
arteria aspera dilateretur, accidit vt partia
plus, partim minus incrementi precueniat,
cuiusq; pars interior inæquabili structura ad
guttur usq; ascēdat. Igitur spiritus cū per
eas partes emanet, quāsi per itineris inæqua-
litate impingat, vocem etiam inæqualem,
asperam, & raucam agit: quod idem etiam ac-
cidit ijs, quorum arteria destillatione infe-
stante affecta per ductionē est: de iapso nan-
que humore leuis interior mēbrana facta in-
æqualis. exitum etiā spiritus prestat inæqua-
lem. Talis hircorū quoq; arteria est, & gut-
tur, ob nimium humorem: & qui immodicē
oleo vtuntur, illo eodem vitio non carent:
qui cū per intentos, frequentesq; clamo-
res raucē proferāt, hi deniq; sitcitate arteriæ
vocem reddunt inæquale & asperā. At verō
gruū arteria, ceterarūq; auis quæ raucē vo-
ciferant, facta est à natura omni ex parte a-
spera, quā ita esset ad id commodior, q̃ autor

I 4 illa

illa, & parens omnia spectabat. Post pubē verò adulescentes tragescere desinunt, quā iam in plenum arteria tota sit dilatata, suamque naturalem æqualitatem receperit.

124 Cur oleum epotum vomitum moueat, & potissimum bilis fluxus? Quia ut leue, & superiorum appetens, cibos ad stomachum innitat, & effert: quibus stomachus ipse oppressus aggrauatusque, vim excernendi incitat ad euomendum: sed maxime bilem reijcit flauā, quia leuis hæc, & tenuis est, & facilius petens superiora. Oleum verò factum sic esse à natura, ut semper ad locum tendat superiorem, perspicuum est: quoties enim cuiquā miscetur humori, recipit se ad sedem superiorem, & innatat.

125 Cur oleum humidis nullis se permiscere patiatur? Quia cum lætum suūque pertinax sit, in particulas secari indiuiduas, cæterisque humoribus cōmisceri nescit: hinc dilapsū quidem in humū, non potest celeriter subire.

126 Cur oleum & aqua, sæpe & facile geludentur: vinum, acetum, garum, aut nunquam aut rarenter congelascant? Quoniam oleū nulla exuperat qualitate, sed medio potius constat temperamento, refrigerari ob eam rem citò potest, atque adeò vehemēter, ut stringatur, & consistat: aqua quia frigida est facilius seipsa frigidior redditur, itaque gelascit.

scit. At garum, quia tenue & calidum est, idcirco minus perriget, & vinū quoq; eadē illa de causa potest resistere. Acetū verò quia partibus tenuissimis constat, incongelabile est.

127 Cur quæ contraria sunt qualitate, efficere identidem valeant? Nam vt frigus, ita etiam calor humorem stringit: aqua enim gelu cogitur, calculus calore in vesica cōcrescit: per diuersas id effici vires censendum est. Calor enim quia nimium absomit, humore indurat: gelu quia cogit, cōstipātq; , humorem omnem squalidiusculum exprimit: sicut spōgia manu compressa, humorem quem suis in foraminibus continet, emittit.

128 Cur sæpe contingat, vt frigus ægro tū affligens se remittat, si strepitus, aut aliud quodlibet terrificum per id accadat tempus, quo frigus vrget, aut si aquæ copia in ægrotum vniuersa iaciatur? Quoniam sæpenumero materijs iam per temporis spatium cōcoctis, attenuatisque, calor naturalis ex cute ad partem corporis interiorē vniuersus irrūpens, materiam morbi digerit & absomit.

Quòd idem etiam facere theriaca potest, & pars magna generis calidi & ficci, modo opportunè post concoctionem fumantur.

129 Quam ob causam in speculis, atq; aquis dilucidis nostram speciem conspiciere valeamus? Quoniam oculorum radij profecti in

I s corp

corpora, quæ nobis splendida obducta sunt,
 refringantur, ac suam repeiāt sedē: speciem
 enim nostrā iam sibi habēt obductam post-
 quam refracti sunt, itaq; illam conspiciunt.
 130 Cur vastæ, sinceraq; speluncae, & lo-
 ca excelsa, puraq; soleant resonare? Quoniā
 loca eiusmodi, ubi aerē iētum, quæ vox est,
 exceperunt, refringunt, nobisq; reddūt eun-
 dem aerē quem nos percussimus, afformau-
 musq; in vocem: vox enim aerem, aer locū
 ferit: & quod plenius percussus hic percutit,
 eō vehementius resonare necesse est: loca hu-
 mida, utpote molliora, illato iēui cedunt. ita
 que omnis impetu, elinguescit, ut nulla effi-
 ci possit reciprocatio. Errore igitur vulgus
 echo reueretur & collit: errore Pana deum il-
 lam arsisse credidit. Pan enim homo doctus
 causam resonantiæ primus indagauit, cuius-
 que audivit nescendi, cum aliquandū in
 scrutando elaboraret, moleste terebat, more
 eorum qui puella quam aiserint, potiri non
 queunt. Ut etiam Endymion, homo celestium
 cursuum studiosus, cum lunæ cursus, faciesq;
 varias quæreret, nocteque vigilaret interdū
 dormiret, delicta lunæ fuisse, omninoque dor-
 miuisse inextinguibili, edoctusque ab ea ut
 philosophus causæ ipsius solutionē fingitur.
 Illum etiam pastorem fuisse ferunt, quod in
 solitudinibus ac excelsis montibus lunæ mo-
 tum

tum specularetur, Citharam verò habuisse, quia quæ alta sunt, à ventis magis efflentur, siue quòd concentum cœlestium figurarum indagauerit. Quinetiam Prometheus, quòd studio rerum cœlestium flagrarit, naturamque & situm & causam sydereæ aquilæ indagando elaborarit, libidineque pernoscedi tabuerit, dum beneficio Herculis hominis doctioris rem didicerit, quam desiderauit, fabulam de se præbuit, cruciatibus liberari opera Herculis, qui aquilam iecur lacerantem, exedentemque amouerat.

131 Cur aqua manens, parūq; alta, iacto in eam lapide orbes agar permultos? Censendum lapidem per sui iactus vehementiā vndiq; aquā à se propellere, atque ita orbē agere primū pleniorē: sed cū ad terram vsque lapis deferatur, suaq; mole aquam deinceps fecet, dispellatq; meritò non vnum, sed plures orbes conficere potest. Primum enim aquā per summa feriens dirimit, inde suo continenti delapsu depellendo aliū atque aliū orbē ducit, idq; tantisper vice agitur successiua, dum lapis stet, atque quiescat. Quòd tamen se lapidis contentio paulatim remittit, idcirco orbem posteriorem eo qui proximè antecessit minorem obduci necesse est: quando etiam aqua variè hunc scilicet in modum lapidis iactu depelli consuevit.

Cur

132 Cur mulæ parere nequeant? Quoniam ex animalibus constant specie diuersis: mistio enim seminum, quæ tam habitu quàm natura inter se discrepat, aliud quippiam præter vires suorum simplicium cōficit, & naturam eorum penitus abolet: quemadmodum albi & nigri mistio, abolitis extremis coloribus alium parit colorem fulcum nominatum, qui neuter extremorum est: igitur habitus generalis aboletur, & specierūabilitas omnis destruitur, quæ creatrix certi indiuidui est.

133 Quamobrem qui surdi ab ortu naturæ sunt, iidem & muti viuunt? Quoniam quæ nunquam audierunt, hæc fari nequeunt. Medicis tamen placet, ut par idem neruorum sit cuius pars altera ad linguam, altera ad aures usque porrigatur, atque ita necesse sit communem accidere affectionem. Verum mutos fieri, qui ex morbo surdesunt, negant. Præterea quod pars altera tantum, quæ scilicet audiendi officio delegata est, suas vires amiserit. Et mutos quoque eadem ex causa, non etiam surdos reddi affirmant, videlicet quod alterius nerui lingue accommodati læsio est.

134 Cur plerique postquam ieiunarunt, cibo ingesto frigere incipiant? Quoniam usu solito cibi prætermisso bilescunt, & materiam aggregant acriorem: post enim cibo ingesto membris iam cōfirmatis, bilis cutem versus expell

expellitur, itaque fit, vt rigor oriatur, cū bilis membra remordeat, excitētque ad repellendum.

135 Cur sues, cū sursum videre cogantur, fileant? Quoniam genus id animantium vnū semper pronum in terram est, cibi auidum & rebus gaudens fœdis ac sordidis, idcirco subita mutatione conspectus stupescit, lucisque copia perculsum vocem emittere nullam potest. Sunt tamen qui asperam huius animalis arteriam comprimi per angustiam velint, cū in sublime erigitur.

136 Cur stercorebus sues gaudeant? Medici rationem reddunt, quòd iccur habeant maximum, quod quidem membrum sedes cupiditatis, siue libidinis est. Aristoteles philosophus aliter docuit: quod enim sues naribus crassiss, interceptis que sunt, idcirco vim hebetem olfaciendi habere, itaque fœtorem nequire percipere scripserat.

137 Cur vlceribus sanescentibus inflammationēque cessante, prurigo soleat excitari? Quoniam membrum iam corroboratum reliquias materiæ noxiæ, quam vlcus commiserit, expellit: cū enim per cutem illæ digerantur atque excutiantur, pruriginem pariunt.

138 Cur alterius oculi morbus grauior, multo que diuturnior esse, quàm vtriusque consueuit? Ratio bifaria reddi potest. Aut enim
quia

quia fluxio in alterum tantum oculum tota decumbit: redditur nanque infirmius, quod diuiditur, eoque magis hebetatur, quò lectū numerosi⁹ est: aut quia cū alter integer oculus frequenter se moueat, cogit etiam agrū toties moueri, quòd noxium est: quietem enim summum esse remedium membri affecti nouimus.

139 Cur homo amplius, & crebrius, & vehementius, quàm cetera animalia soleat sternutare? Quoniam cibo & potione largius, magisq; variè vitur, & saepenumero ultra satietatem repletur: hinc enim cū cibos satis concoquere nequeat, multum spiritus ob humoris copiam mouet: spiritus verò praesua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit id crebrò ad se expellendum incitari. Strepitus itaq; mouetur, quoniam per nares meatus denique artiores spiritus extrudat vniuersius: quem admodum etiam ad partes inferiores spiritus idem euoluit, & murmur per intestina excitat, & per sedero insigni cum sono excedit, atque etiam ad superiora enixus, ructum per stomachum agit, & vocem per guttur, & sonitum, ac tintitum per aures.

140 Cur defunctorum pili, & ungues augeri aliquandiu soleant? An non augeri censendum, sed carne emacerata cōsumptaq; partes
imas,

inas, quæ antè opertæ latebāt, detegi, atq; parere: itaq; fallere, quasi per adiectionē audiū quicquā sit. An, q̄ nōnulli volunt, augeri vngues vel mortuo homine propterea possunt, quoniam per excrementa, vacantēq; materiam oriuntur: mortua autem corpora in recrementa per cariem resoluntur, quæ cū per foramina, extremāq; corporis effluant, meritō pilos augent, & vngues.

141 Cur digitis manuum potius quā pedū nascantur, quæ albugines appellatæ sunt, & per puerilem magis quā per firmā ætatem? Quoniam pituita excremento oriuntur, quæ in pueris potius, vt edacioribus, atque ociosioribus superat. Vnguibus autem pedū minus propterea hoc accidit vitium, quoniam pedes per ambulationem frequentem & agitationem amplius exercētur: itaq; vacantem illam materiam digerunt melius, atque absumunt.

142 Cur pili pedū non cū barba, aut capillis, sed lentius canescere soleāt? Eadē illa reddenda ratio est: pedes enim per continentē, contentiorēq; ambulationē excrementum pituitosum, quod canis efficit, digerunt atq; consumunt. Et pubes quoq; serō canescit, quia pars calidior est, & pituitam absumere per coitum venereum potest.

143 Cur homini vox atq; sermo lētē perficiat

ciatur, cætera animalium genera aut statim, aut paulò post vocem suam reddere plenè incipiant? Quoniam vox hominū multiplicior & artificiosior est, & doctrinam magis desiderat: bestiarum simplicior, & naturalis potius est quam animalis.

144 Cur plurima ex animalibus suas perui-
brare caudas soleant, cum notos sibi agnos-
cant, & cur leo iratus costas per caudam ver-
beret, atque etiam taurus? Quoniam dorsi me-
dullam ad caudam usque habent porrectam,
quæ vim continet animalem, & motionis au-
torem: igitur cum animal notum sibi agnos-
cat, per caudam quasi per manum ritu homi-
num excipit, & partem sui corporis mouet quæ
agilior & promptior est. Leonum verò & tau-
rorum anima, ut per iram affici potest cum
natura, sic eandem naturam propterea moue-
ri vehementius cogit, ut etiam homines sæpe
manus, aut aliquam sui corporis partem per
iram percutere nouimus. Cum enim ilico
vltisci animus nequeat, alio quodam modo
feruorem suum extinguit, id est, ictu, aut stre-
pitu, aut alio quolibet generis eiusdem re-
medio.

145 Quam ob causam ordeum tostum, re-
ductumque in puluerem cicatricibus equo-
rum conspersum, faciat, ut pili non albi, sed
cæteris unicolores oriatur? Quoniam vim
discuti

discutiendi, purgandiq; obtinens, detergit atq; absumit excrementum pituitæ, atq; materiam omnem vitiosam, quā vlcus per mēbri infirmitatem collegerat.

146 Cur hominibus pili per cicatrices ori nequeāt, equis verò queant? Quoniā cutis hominum spissior est: quòd pili indicant ipsi, qui molles, ac tenues sunt: & cicatrix verò, quòd longè quā cutis spissior foramina omnino adducit, & excēcat. At verò equis laxior cutis est: quod pilis eorum percipitur, qui duri, crassi q; exeunt, quare cutis foramina claudi ex toto per cicatricem nō possunt. Ergo cū subiecta, collectaq; excrementa per meatus tenues, qui relictī sunt, exeant, & concrecant, pilos gignunt & augent.

147 Cur hominibus morsis à dipsade, siti q; ob eam rem intolerabili detentis, theriaca, quæ calida & sicca est, sitim epota extinguat non augeat? Censendum nō sui habitus ratione theriacam sitim posse extinguere, sed auxilio, quod mēbris afferre offensis potest, & suæ penitioris naturæ ratione: constat eū ex pluribus herbis, quæ singulæ mēbris principalibus subueniunt singulis. Dictamnū enim cordi accommodatur: quippe quòd mirificè cor firmet, atq; conseruet. Eupatorium iecur adiuuat, scolopendriū lienē, petrapiū os ventriculi, hyssopus transversum septum

K atque:

atque pulmonem: inula campana renes, ruta laxum intestinum, gentiana cerebrum, sc feli vesicam. His omnibus viperarum carnes miscentur, quæ vi suæ naturæ contra venenata omnia genera, omnemq; illatam iniuriam auxiliantur. Igitur cum mēbra omnia præsidium sibi ex theriaca trahant, meritò malum sedatur, quòd sitim creat, atque ita extingui sitim congruum est.

ALEXANDRI APHRODI-

SII PROBLEMATVM LI

*ber secundus, Theodoro Gaza**interprete, cuius quæ-**siones. CXXX.*

QUAM ob causam qui per arduā febrem iasantur, ut laxius, sic plenius soleant respirare? Animam per nervos ac musculos fungi suis muneribus certum est. Pectus igitur totusque thorax per ea ipsa mouetur media: sed quoniam vires animæ læsc sunt, deserunt suum officium, nec nervis & musculis ex æquo præterea impetrant: itaque meritò fit ut spiritus interstitio ne reddatur laxior. Plenius tamen eius gratia rei effunditur, ut cor satis possit refrigerari: vis enim vitalis exurgit, & vim animalem stimulat, interitum planè minitans, nisi suum ad munus redeat, spiritumque reddat

dat, & trahat. Ergo quòd anima exequi assidue propter morbum nequirit, hoc vires cordis ob sui vsus necessitatem amplitudine spirandi compensare consueverunt.

2 Quam ob causam astuosos esse necesse sit, quorum guttur inflammatione laborat? Quoniam eorum pulmo humoris copiam continens, calorem excipit aduentitium: factus enim sic est, vt assidue moueretur: hinc vapores quoque citantur, qui suam ob leuitatem sese ad sedem cerebri efferunt, qua concresecunt, & in naturam suam originis transcunt. Quod idem etiam in balneis, atque operis lebetibus enenire videmus: vapores enim suum omnem calorem amittunt, reddunturque ex natura cerebri longè ortu suo frigidiores, atque ita morbum creare aliquem possunt.

3 Cur tabe hi consumantur quibus gargar penitus abscissum est? Quoniam quandiu gargar tegumentum gutturis extet, aer qui per os trahitur recalescit, & antequàm adeat pulmonem, desistit à suo immodico frigore: contra verò illo detracto, aer prius ad pulmonem defertur quàm moderetur, itaque supra modum refrigerat, & sanguinem contritum in conceptaculis indurat, & pulmonem facit tardiorē: quòd cum per vim pulmo moueri enitatur, rumpuntur conceptacula san-

K 2 gui

guinis, quamobrem tabem oriri necesse est. Hic addidisse non ab re forsitan sit, quid gargar, quid columella, quid vua oris significet. Gargar illa carnicula est, quā gutturi pro tegumēto natura addidit, nomine ab soni genere indito, ut etiā susurrū, & murmur, & reliqua huiusmodi nostri maiores nominarunt. Columella vitium gargaris est, cum scilicet in longum per fluxionem adducitur. Et vuam quoq; gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationē speciem accipit vuae acini. Sunt qui fundibulum gargar ipsum appellent, eo quod supra amplius, infra arctius est.

4 Cur hominū malae rubeant, quorū pulmo inflammatione laborat? Quoniam sanguis cum in pulmone ebulliat, vaporem sibi similem emittit: quod enim oritur, similitudinem suae originis praeferat esse necesse perpetuum est. Hic igitur vapor, cum praesua leuitate ad malas se extulit, consistit, atq; ita per cutis tenuitatem, veluti per vitrum colorem suum ostendit.

5 Cur pituita per hyemem nasci, augeriq; solitum est, cum per id tempus parte interiore corporis simus calidiores, ut Hippocrates medicus libro Aphorismorū scribit? Quoniam cibos, quos per hyemem largius sumimus, venter minus concoquere potest. Ergo
lar

larga ista ciborum copia pressus, calore infuso quasi extincto, pituitam per refrigerationem gignit: quæ sanguis imperfectus quidā non perperam potest appellari.

6 Cur in terra Aegypto, quæ calidissima est, vinum fieri frigidū solear: contrā in Scythia, quæ frigidissima est, calidū fiat? Vinū omne calidū est: verum quoniam aliud magis minusue alio hanc obtinet qualitatem, nomen illud contrarij habitus accipit, frigidumq; vocatur, quia longè minus calidum est. Terra autem Aegyptus vina frigidiora cæterorum scilicet cōparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humū relaxat, vt calorem omnē soli intestinū euocet, atq; absumat. Scythia, quod frigida est, calorem ad ima terræ cōpellit, atq; includit, itaque vina efficit calida, & validiora: quod idem etiā incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentissima, timidi sunt, & effœminati, & nigri. Scytharū gens sedem gelidā tenēs, animosa, fortis & candida est: quippe cū calor Aethiopibus eductus ad summa corporis sit, quod atro cutis colore indicatur: Scythi interiora teneat, situsque in sedibus sit principibus, id est, corde, & iecore, quod coloris candor planè ostendit.

7 Cur ex febre ardua pulmonis inflāma-

K 3 tio

tio excitetur? Inflammatione pulmonis febrē oriri arduam haudquaquam necesse sit, quoniam ardor ex bili proficiscitur flaua, quæ ad ventriculū & pulmonē ē sui. refluere cōceptaculis solita est. Igitur natura cū variē materiam noxiā rejicere tentet, si tenuis materia sit, & vires suppetant, & tempus calidum iuuet, per sudorem causam morbi exhaurit. Si ē contrario, per aluum educit, aut per os euomit, quod magna ex parte facere solita est? quoniā & oris habitus in propinquo est, & bilis flaua efferri aptior est quā deferri: quōd cū se bilis pulmoni insinuet, membrūq; id impleat totū, excitat inflammationē, quā peripneumoniā nominamus. Ardor tamen nullus oritur, quoniā prius extinguitur, quā ut possit cōmittere ardorem.

8 Cur febris tertiana quæ ex bili materia calida, agili, efficaci creatur, die vno prætermisso accedat: quotidiana, quæ ex pituita prouenit materia frigida, graui, hebetē, nullū intermittat die: quartana diebus duobus intermissis conflictare incipiat? Quartana cū exiguū materiæ habeat, statim à sudore, aut vomitu potest digerī: itaque accessio ad tertium vsq; diem protollitur, donec tantum materiæ moueatur, quantum valeat infestare. Quotidiana, quōd ex larga, crassaq; materia oritur, frequens est: morbum verò per

per copiam nueri materiae constat ex febre continente: hæc enim quia sanguine abundante provenit, nullam obtinet intermissionem. Quotidiana, tamē quia minus quā continens habet materiae, nōnihil intermissionis, quod vel sensu percipi potest, ostēdit: multo quē amplius tertiana, quā materia calida & tenuis codidit: atq; etiā l. ngē amplius quartana: quō eīn minus materiae subest, eō den-
tius venit accessio. Quin & quintana, & septana, & nonana cōmitti potest, prout minus, minusue materiae vitiatum est: sic enim natura statuit: ut sanguis q nostrā aleret corpora, ceteris omnib' materijs esset largior: pītuita locum teneret secundum: nā hæc quoque alere potest. bilis flaua tertio loco haberetur: hæc enim suā ob acritudinem vsum nullū prēstat alendi, atra bilis fortis esset possremō, quoniam naturæ est inimica, quippe quæ mēbra excedat, atq; interimat.

9 Cur vbi altera gena resoluta est, non ei remedia admoveamus, sed alteri? Quoniam cum duo muscoli obiecti inter se te genas moueant, si accadat ut eorum alteruter resoluatur, reliquus suam vim integram præterea obtinet, trahit quē ad se alterum languentem, ita ut pars sana rugetur, egra discedatur, trahaturque. Hoc idem etiam euenire oculis nouimus: nam si pupilla in angulū

K 4 ver

vergat ampliorem, minoris anguli facta resolutionis est: si ad minorem, è contrario.

10 Cur si pes offendatur, inguen intumescere soleat? Quoniam vis animalis ad postremas usque corporis partes per nervos se porrigit, atque ita cum oblatus pes sit, crus quidem totum perreptat, sed nihil agit, quoniam locum nullum idoneum inuenit: post verò ubi in inguen ipsum decubuit, nata iam sedem aptiorem subsistit, aggressaque adenem, vitiat eius habitum, inque tumorem excitat contrarium naturæ. Adenes corpora sunt parva, rotunda, laxa, inter amplas venas & arterias posita modo cuneolorum, ne conceptacula ipsa humida ex copia sanguinis mutuo putrere adessent: & equidem eo ipso venarum humore nutriuntur, & inflammati inguina faciunt, concalescentes scrofulas committunt.

*σπέρμα
αἷον, κό-
σκαλεσ-
τες, indu-
rati.*

11 Cur capitis pars anterior calueat, unde caluaria nominata est, tempora hirtiora reddantur? Quoniam partes capitis eminentiores humoris indigent: quæ ob rem suos continere pilos non queunt: inferiores autem, utpote humidiores, pilorum copiam & gignunt, & seruant: quomodo etiam telluris loca excelsa, atque saxosa parum fructificant, submissa & humida fecundiora sanè experimur.

12 Quam ob causam, cum ex quatuor elementis constemus, id est, igne, aere, aqua, &

ter

terra, non quatuor, sed tria illa cōtineamus genera, humidū, solidum, animale, siue spirabile? Quoniam, vt aliquibus placet, ignis in aeris transit naturā, quemadmodū & aerem concoctū extenuatūq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui vel igneam ipsam naturam actu esse opinentur, vt non tria, sed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

13 Cur in abscessum doloribus frigus præcedere, febrē sequi solitum sit? Quoniā calor naturalis vehementia doloris conflictus cedit, ac recipit se ad loca interiora: qua de causa corporis summa refrigerantur, & sanguinis conceptacula cōcrescunt: pōst tamē vbi calor se recollegerit, expulsusq; bonis viribus, partes sui corporis omnes aduersus iniuriam frigoris occuparit, sanguis concretus recalescit, atque diffunditur: itaq; conceptacula vaporis repleta, accendere febrem possunt: adde quòd cū membro affecto ceteræ omnes partes cōsentiant, iniuriam collectionis quasi propulsando, vires excernendo intendunt, ac excitant. Horror itaque frigusq; exultat: febrem verò posthac sanguis putridus accendit, & auget.

14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus cōtineant, vt palmulę, pruna persica: alij extrinsecus ea ipsa contineant, vt nūces,

K 5 vt

vt mala panica? Quoniam natura eum ortum æternum, vicesq; succedendi perpetuas moliretur, prætegenda, occultandaq; semina, quæ ortum præstarent, censuit: sic tamen ne pulpam quidem suorum fructuum nudā relinqueret.

15 Quāobrem aut semen & pulpā eodem tegumento munivit, aut semen ligno intus inclusit: pulpā autē membrana, aut corio, aut alio quolibet eiusmodi, quantū satis esse operuit: deniq; variè de custodia fructuum, prout res exigebat & patiebatur curauit.

16 Cur fieri potest, vt qui carnes bubulas concoquant, pisces saxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniā duræ sunt, vi magna caloris conficiuntur, & cōcoquantur: materiam enim patientem causæ respondere efficienti conuenit: aliter fieri non potest, vt effectus is prodeat, quem vel natura, vel hominis ingenium spectet. Quod si venter supra modum calidus sit, piscis non paulatim concoquetur, sed subito corripitur, deuretur, fumigabitur, vt cruditatem penè quod accidit imitetur.

17 Cur homines qui tabe laborant, vnguibus reddi aduncis videantur? Vngues quia corpore cōstant solido, tabescere nequeunt, quippe cum affici difficulter possit quod solidū sit: verū carne vndiq; tabefacta, speciem

adun

aduncam illam emetiuntur, sensumq; decipiunt. Licet hic de tabe illa adijcere. Vlcus quod ex hoc vitio in pulmone committitur, insanabile propterea est, quoniam nunquā pulmo quiescit: natura enim ita construxerat, vt per motum cordis perennem pulmo assiduē moueretur, atq; agigaretur. Quinetiā cū pus per tulsim efferatur, vlcus amplius lacerari necesse est.

18 Cur in febriendo carnes minuantur, pili augeantur, & vngues: contrā in conualescēdo pili defluant, corpus augeatur? Quoniam alimenta pilis per excrementa administrari natura voluit, quæ quidem excrementa redū dare in febriendo solent per adustionem. Ergo vt corpus propter habitum malum enutrirī non potest, sic pilus abundē iam habet quo nutriatur: verum cū vires suas colligere corpus incipiat, consumptis iam materijs omnibus, relictisq; quasi in puluerem, vapores desistunt, atq; ita per alimenti inopiam pili defluunt: corpus tamen effectū cibos auidius trahit, liberaliusq; replens sese augetur & viget.

19 Cur si quod in vrina subsidet, albū sit, bonum dari indicium existimemus? Quoniam partes solidiores, firmioresq; nostri corporis, id est, ossa, nervos, venas, arterias, colorem habere huiusmodi certum est. Coloris
enim

enim similitudo naturales iam vires reconciliari, corroborariq; indicat: quippe cū natura partibus solidis & firmis sedem suā crediderit: fit enim vt cū materia in cōceptaculis cōcoquatur, & per vrinā quod cōcoctū inutile est, externatur, color quoq; rei cōcoquētis, qui albus est, dstringatur, atq; vt ita loquar, delibetur. Quamobrē cū vires per febrem debilitatæ paulatim materiā concoquant vitiosam, principio parū agunt, itaq; exiguum admodū cum vrina mittunt, quod pro sua leuitate sublime specie aranæ super natat, facitq; quod enæorema, id est, sublimitamentum vocatū est: deinde cū proficiāt, ampliūsq; possint cōcoquere, plus excernūt, q̄ in medio vrinæ consistens, facit quod nubeculam appellamus: eò nanq; magis delabatur, quò factū grauius est. Pòst, vbi per materiæ morbosæ omnis cōcoctionē plenē excernitur, iam quod antè leue pēdebat, graue pro sua copia subsidet, fundóq; vasis cōiungitur, redditq; quod hypostasīn, id est, subsidens, siue substantiam nominamus, quod planē sanitatis est indicium. Materiam enim vitiatā, quæ integro permista sanguini est, demū natura ex toto per concoctionē secernere, atq; reijcere potest. Albedo igitur subsidētis colorem solidiorū membrorū, hoc est, sedis viriū seruari significat. Leuitas materiæ concoctæ

aqua

æqualitatē ostendit: quod partim enim crassius, partim tenuius est, inæqualitatē concoctæ materię indicat, cōtinētia talis videlicet, vt nihil distractū, discussūue sit, plenā virium efficientiā præfert. Respondet. pus in collectionibus subsidenti in urinis: verū pus foetidum est, quoniam in angusto arceatur, quod putret, vt neq; diffilari, neq; misceri possit cum sanguine, quippe quod per summa corporis cutis sub stare solitum sit: subsidens illud urinæ, quoniam è contrario se habeat, meritò foetore immune est.

20. Quam ob causam febrē bilis & faciat, & tollat? Facit cū exercitata acrior reddatur vt putreat: tollit, cū viribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento est: ea quòq; foras versus concurrat, atq; ita educta, causa morbi per suam detractionem aboleat.

21. Cur oculi subsident eorum quos angor detinet? Quoniam per angorem anima intus vergit, itaq; corpus confidet, atque tabescit: cuius rei contrarium illis euenit, qui vehementer irati sunt: oculis enim recluduntur propensioribus, videlicet ob animę impetum ad exteriora: sit enim vt quocunq; vis animæ tendat, eodem etiam instrumenta, materiæq; moueantur.

22. Cur ossa quæ validiora sunt ex lapsu,

ca

casuq; frangantur, caro quæ mollior & mobilior est, ictus iniuriã euadit? Quoniam quæ validiora sunt, rei noxam inuehenti renituntur: itaq; sua persistendi contentione corrumpuntur. Quæ autem infirma, & mollia sunt, locum rei dant occurrenti, & cedunt: itaq; tutius subterfugiunt. Licet hoc etiã in stirpibus, & in quibusvis alijs rebus conspiciari.

23 Quid est quod spadones proceros, blæfosq; faciat? Proceros humoris copia reddi, & caloris inopia, blæfos imbecillitas facit. Cũ enim eorũ partes inferiores nequeant sustinere superiores, facile peruertuntur: itaq; vitium, quod blæsitatem pedũ vocamus, comittitur: q̃ idem etiam edificijs accidit, nisi superior moles fundamentis respondeat.

24 Cur partes corporis nostri postremas rigere maximè soleamus? Quoniam tenues, nervosæ, vesanguæ, atq; ob eam rem frigida sunt.

25 Cur per metum, aut horrore pili erigi solent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & cõdensat: pilus quippe cũ vndiq; astringatur, intenditur atq; erigitur.

26 Cur homines melancholici munera quidem naturæ exequi valeant? quippe qui cibos concoquant, atq; in sanguinem vertant: animi nullum munus integre exequi queat: haud

haud enim rectè hi cogitare possunt, quibus atra bilis redundat: quoniam vitiosus hic habitus sedem animi, qua sapimus, id est, cerebrum occupat, & deprauat.

27 Cur morbi qui crebrius veniunt, curari possant facilius, quàm qui rarò? Quoniã quod sæpius euenire solet, minus naturã infestat, videlicet ratioe assuetudinis: adde q̃ crebriores committere parua deprauatio habitus potest: graues magna inducit: curatur autẽ facilius, quod ex causa prodijr leniore.

28 Quam ob causam qui febriunt, plus siti quàm fame affligantur: qui conualescunt plus famescant, quàm sitiant? Quoniã sitis ex nimio calore febris consistit, quemadmodum etiam ijs qui bene valent, si multũ meri hauserint, sitis oriatur necesse est: fit enim sitis ex nimio calore, vt modo dixi, aut à siccitate, videlicet humore absumpto: quòd ijs accidit qui ieiunarunt: verũ famem non sentiunt, quoniam multũ vitiosæ materiæ suo in stomacho cõtinent. Contrã qui cõualescunt, propterea famem, q̃ febris latè humores cõsumperit: siti non infestantur, q̃ febre sublata corpus refrigeratur, & rehumescit.

29 Quam ob causam caudæ quorundã animalium absicæ magis quàm reliquum corpus moueantur? Quoniam propter meatuũ suorum angustia, magis seruant naturalem

ca

calorem, quo vis mouendi, & sentiendi continetur: unde fit, ut etiam si quiescant, rursus moueantur, si tangas.

30 Cur medicina epota, oculi primū perturbentur, & caligent, post purgatione peracta, emendentur, atq; acutius videant? Quoniam principio materias medicina mouet, trahitq; ad ventrē, quare vaporum copiam excitat, quæ ad caput effertur, perturbatq; cerebrū, ut neq; sensus, neq; cogitatio cōstare integrē possit: post ubi materiæ excesserūt, extinctusq; est omnis vapor, nihil præterea est, q̃ vel sensum, vel rationem impediat.

31 Cur tabidis & purulentis copia interdū pediculorum oriatur? Quoniam pus humores corrumpit: humores deniq; visati calore naturali concalfacti, animalia creant: sicut etiam in cœno, aut quibuslibet fecibus enasci vermes consueuerunt.

32 Cur vehementius per ictum testium doleamus? Quoniam appendices testium sentire maximē omniū mēbrorum possunt: adde quod natura summā voluptatem ex pene oriari voluit, ut propensiores essemus ad rem veneream, qua vna genus humanū seruari potest: atqui testibus cum pene, & cognatio & sedes cōmunis est, ergo cōmunem etiam affectionē, sensationēq; sortiantur necesse est. At ubi magna sensio est, indidem etiam magna

voluptas exultat: vbi autem magnavoluptas est, dolor etiam indidem vehementior: bono enim maiori, malum obijci maius certum est. Hic subiungere illa non incongruum censeo. Consensus rerum, atq; affectus cōmunis trifariā fieri solitus est: aut enim per cognationem, vt cerebri, & stomachi: habent enim communem copiam neruorum: aut per situs propinquitatem, vt cordis, & stomachi: sic enim cor lentit, quoties materia acrior stomachum mordet, moueturq; ad id expellendum quod molestum est. aut per imbecillitatem, & transitionem, vt cū pedis digito offenso inguen tumescit. Dum enim vis naturæ cum sanguine ad partem læsam festinat, adueus inguinis sanguine implentur, & contumescunt. Accommodari vel moribus, ac vitæ hominum tripartita hæc diuisio potest: dolens enim vicem cuiuspiam, vel quia parentela coniuncti sumus, vel quia vicini habitamus, vel quia casum audimus miserabilem: atque ita efficitur, vt affectio tum propria quædam, tum communis obuenciat.

33 Cur super lippitudine caput totondisse ad cutem iuuat? Quoniam melius caput difflatur, liberiúsque per suos meatus digerit materiam vacantem & fluitantem.

34 Cur vbi ex tenebris ad lucem, aut ex

L lu

luce ad tenebras venimus, non statim cernere valeamus? An quòd tenebræ crassiori, frigidiori; cōstant acre, itaq; diducunt, cōfunduntq; spiritū, cui cernēdi munus accōmodatum est, lux verò quòd clara, candida, & calida est, spiritū illum digerit, atq; dispergit: cū autem per temporis aliquantulū spatiū assuescat, cernere integrè potest: adde quòd ex cōtrario subitò in contrarium traducti, rei novitate turbamur, vt minus cernere ex æquo præterea valeamus.

35 Cur in bestijs febres, omnesq; abditæ affectus difficilius curentur, periculosioresque sint quàm in homine? An quoniam naturā, sentiendiq; potestatem parte intima sui corporis gerunt immersam, nō ad exteriora per rationem euocandā, quemadmodū homines habent: ergo si ita est, meritò sensus calorē percipit vehementiorem, virēsque omnes naturę prostermit, immergitq;: adde quòd bestię vt affici min⁹ aptæ quàm homines sunt, sic etiā curari difficilius possunt: causam enim mali vehementiorem vrgere necesse est, quandoquidem id ægrotat, quod in morbum difficile incidit.

36 Cuius bullæ, quas imber excitat, indicium afferant imbris vehementioris? Quoniam aque copia & vaporis spiritum multū gignit & crassum: qui cū vndique aquā subeat, erigatq;

gâtque in deuexum, inflat, & facie vesicæ a-
format: quomodo etiam vitrum inflari po-
test, & genus omne humoris cùm ebulliat,
conuersti in spiritum, atque inumescere so-
litum est.

37. Cur minus doloris per sectionem cutis
caput integrentis percipiamus, quàm cū quæ
libet alia pars secatur? Quoniam minus car-
nis musculosæ in capite, quàm cæteris corpo-
ris partibus est.

38. Quam ob causam ex conualescentium
pedibus squamæ magna ex parte desiringan-
tur, atque etiam ex manibus, quanquam ra-
rò? Propterea quia materia ferri deorsum
aptissima est: & verò pedes à sede cordis po-
siti longius, & ob eam rem frigidiore, minus
excrementa concoquere atque digerere pos-
sunt.

39. Cur tabes, scabies, lippitudo, mala & cō-
ragiosa sint: aqua intercutis, & stupor totius
corporis, cui nomen apoplexia, transire in
aliū nunquā soleant? Quoniam oculus qui-
dem, vt humidus, affectioni quæq; opportunus,
facile morbofis deprauatur radijs, qui cum
spiritu à lippientis oculo proficiscuntur: tabes
autem putrem aerem reddit, qui tractus ab
homine sano, pulmonem membrum affectu
facile vitiat, & corrumpit. Scabies quoq; cū
per summa corporis sit, lentamque saniem

L 2 emit

emittat, facile sese propagare, cutemq; integri corporis vitare potest. Cæteri sanè morbi, aut positi intus cutem attingere nequeunt, nullamue reddunt delibationem, ut aqua intercutis, ut stupor attonitus: aut cū per summa corporis natet, nihil tamen humoris præ nimia sua lentitate, & siccitate, & corpulētia emittunt, ut albugo, ut lepra: aut positi quidem parte interiore sunt, sed quoniam nihil pestilens, atq; putrefaciens mittat, suū aliorum transmittere vitium non possunt, ut febres crebriores, & solitæ.

40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluētius aquā hauriunt: est enim membrum id laxius, atq; fungosius. An quia debile est, materias illuc affluentes facilius excipit.

42 Cur senes & pueri magis, quā qui ætate sunt firmiore, calculosi sunt? Pueri ut edaciores, senes ut frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excremēta, quæ calculum contrahunt.

42 Cur titillatio & fricatio plantarū somnam afferre possunt? Quoniam extrema nervorum eò concurrunt, & cocunt: his enim vehiculis, pertractatio illa levis ad cerebrū vsq; transmissa permulcet animum, atque ad requiem, somnūq; inuitat. Sunt qui excrementis causam tribuāt, quæ tum sua pronio

re

re natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur, rursusque per medio-crem fricandi motum remeent, neruisque aliquantisper ad cerebrum peruehantur, itaq; sede illa superiore, oppleta, somnū cōcilient.

43 Cur ampliores, crebriorēque lunæ defectus fiant, quā solis? Quoniam luna tam in terminos deficiendi coituum, quā in turbine vmbrae ex terra per solis diametrum ortū incurrit: & quidem crebrius lunam cōdenenire propter sui orbis celeriore m absolutionē necesse est. Sol per coitus tantum defectioni deputatos obūbratur, cū scilicet luna cursum per eos agat, occultetq; faciem superiorem. quōd tamen sol longē maior quā luna est, totus abscondi nō potest, luna sēpius tota occultitur. Mouere æs ferrūque multitudo, quoties luna aut sol deficit, consuevit, quasi spiritus quosdam vitiosos velint depellere: haud enim per id tēpus lumina benignē terram aspiciunt, neq; benefica delibatio inde manat, quā mali infestique spiritus repelli possint, & coerceri.

44 Cur infantes, qui septimo mense in lucem venerint, viuere possint: qui octauo, nō possint? Quoniam septenarius perfectus numerus est, & vt Pythagoras censet, & omnes scientiæ numerorū professores autumant, octonarius imperfectus est. Itaque quod tunc

L 3 prodijt

prodiit, imperfectum minus, quàm aptū ad vitam est: qua ratione etiam monstra vivere nequeunt: quippe quæ non ex consulto naturæ orta sint, sed imperfecta, vel per inopiā vel per superātiā & temeritatem materia, forma diuersa contra naturæ legem peruenerint: nihil enim imperfectum vel tēpore vel forma à natura creari solet: quāobré si quid tale erumpat, id edurare non solet. Nasci infantes mense septimo possunt, quoties vis affirmandi validissima est, & sanguinē sibi obtinet commodum: sic enim ocyus rem perficere potest. Sed si è contrario est, decimo exeat, necesse est. Numerum tam septenarium quàm denarium esse perfectum variè constat: orbem nanque terrarum septem insignibus stellis regendum nouimus. Homo septimo mense dentire incipit: anno septimo dentes permutat: quartodecimo, id est, bis septem annis peractis, pubescere incipit: vicesimo primo firmā aggreditur ætatem: quod tempus ter septem annis consummatur: morbi numero septenario iudicantur. Luna per septenarium suas accipit formas: menses septenis constant diebus: vocales literæ septē sunt. Et denarius quoque numerus ortum omnē, atque interitum rerum complectitur: autor Aristoteles est: & numerus omnis ex denario oritur per repetitionē. Vndecim enim & duo
decim

decim, & reliqui omnes sequentes vnitates, quibus denarius constat, repetunt. Et homines prisci non tabulis, sed dextris suis rem de qua agerent confirmare solebant, videlicet numeri denarij causa, quem digiti explēt.

45 Cur ouum pressum vtroq; extremo ambabus manibus frangi nequeat: pressū latere facile frangitur? Quonia per angulos tantū modo suos manibus renititur opprimētibus: est enim angulus, quod quaque in structura validius constet: adde quōd pressum per extrema, parte minima lentit: pressum per latera parte ampla conficiatur, vt facile possit destrui.

46 Cur in tinnitu aurium digito in aurem indito meatus diutius moueamus? Quoniam meatus sic ampliatur, & spiritum qui sonitum excitat, digerit atque transmittit.

Quinetiam spiritus ipse qui per contentiorem digiti motum attenuatur, secerni melius potest.

47 Cur fœminæ omnes calculum sua in vesica lentè concipiant? Quoniam ceruicem vesicæ ampliorem quàm mares habeāt: hinc enim fieri potest, vt cum vrina excrementum quoque eiciatur, quod calculum contrahit.

48 Cur genus stirpium syluestrium validius & latius esse soleat, quā vrbānum, vnde

L 4 dici

dici solet, tellurem esse matrem syluestrium, nouercam autem vrbanoꝝ. Quoniam solertia naturæ, nō humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quæ satiuas stirpes elaxat, atque effœminat.

49 Cur musculi trāuersè insecti difficilios vniantur & curentur? Quoniam fibræ, filaq; neruosa affatim ita inciduntur: natura enim neruum carpsit, in quo fila discreuit permulta, quibus carnem vndiq; veluti deducto, porrectoque stamine texuit, fecitque musculum nomine à similitudine muris animalis translato: cui sanè oppositum neruū condidit, qui tendo à tendendo vocatus est, cuius extremū artubus partium mouendarum annexuit: cū quæ rem mollem duræ coniungere vllius interuentu nequiret (sunt enim contraria) per ossa, medullamque membrum quoddam nerveum ædedit, quod copulam nominamus, eoque tēdonis partem postremam alligauit, ex quo vsu nomen copulæ accepit. Musculū folers naturæ ingenium alibi in globi specie collegit, alibi in membranæ planum attenuauit: denique pro vsu mēbri mouendi musculum quoque aptissimè accommodauit. Nam vbi membrum magnum, ac validum trahi deberet, vt crus, coactiorem, pleniorēq; musculum afformauit: talem enim res postulabat, vt mouendi vim ampliorem contineret.

Vbi

Vbi paruum aut inualidum esset regendum, vt palpebra, aut ligula, musculum membranae similem addidit: quoniam membra eiusmodi parum potētiae mouentiae desiderarēt. 50 Cur aliqui fascinari possint, praesertimque pueri? Quoniam talem sortiuntur naturam, vt affici perquam facile possint, & immutari. Genus id vitij tale est: qui summa animi nequitia perpolluti liberalem aliquam exosculandamque formam conspicati mouentur, radios sui conspectus vitiatos transmittunt, quasi veneno quodam vitio sui animi radios veluti telum illinant, iaciuntque in re cuius inuidia tenetur, & desiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis subit, vertitque quam aggressus naturam est, maloque habitu deprauat, vt mox corpus languescat, morboque laboret. Quam verò aditus per oculos pateat contagioni, constat etiam ex ijs qui mortua hominum corpora contueri recusant, ne radij sui conspectus aliquam sibi lucem, pestemque referant. Sed omnium maxime pueri vitio illo capiuntur: quoniam natura tenerrima sunt, facillimeque affici à quolibet possunt.

51 Quamobrem nonnullis tussientibus, aut euometibus, splendorum quaedam imagines ante oculos obuersari appareant? Quoniam

L 5 abduct

abductio vehemens pectoris & ventris humores sursum compellit, & spiritus: qui cum ad oculos veniant, spiritum conspiciendi perturbant, atque deprauant, ita ut foris illas imagines eicientiatur. Quod si vapor ductu oblongiori est, imagines etiam hac eadem forma apparent: item si bilis ex vitello cognominata vaporem excitat, aurum imagines imitantur: si pituita mouet, albi suspicio incurrit. Ad lumen, pro figura, coloreque causæ visa quoque imaginamur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque insaniunt, ijs de cerebro ipso vapores ad conspectorium spiritum funduntur: & verò qui oculorum suffusione infestantur, easdem illas sibi videtur videre imagines.

52 Cur qui aquam bibere consueverunt, acutius videant? Quod vini copia, si atus nimium excitans, spiritum conspectivum, sensusque omnes perturbat & vitiat.

53 Cur qui oculis cæcis sunt, vehementius ex lippitudine doleant, nec pati possint acerbiter medicamentorum? Quoniam oculorum humorem omnem, & à crystallo illum cognominatum, propensorem ad partem exteriorem, patientioremque sensui continent: at qui nigris sunt oculis, minus ob causam contrariam sentiunt.

54 Cur qui leuiter euomunt, pituitam egerant

rant: qui plenius, bilem: qui supra modum, etiam sanguinem? Quoniam qui vehementer intendunt, materias quoque imis infixas possunt euellere: pituita verò ut crassa illinitur, atque ob eam rem vel à leuiore excitatione moueri, ac reijci potest: quòd si bilis quoque per ventrem innatet, ocius mouebitur quàm pituita. Verum materiæ, quæ in venis continentur, egeri per medicamentum hoc modo consueuerunt. Natura cùm corpus malè habitum purgatione indigere animaduerneret, postrema venarum ad ventriculum finiuit, quemadmodum ad vuluam alias duxerat venas propter menstruam purgationem, atque ad nares etià alias, & ad sedē coniecit, ut inde morbis remedia per purgationē paterēt: quæ quidem ora venarum coniuncta lex tandiu continet naturalis, dum aperiendi necessitas sit. Hæc igitur quoties febres urgent acutæ, sponte suæ naturæ per vim excretoriam patefacta, materiam amplis in venis atq; arterijs concoctam egerunt, aut per os, aut per aluum: at cùm medicina epota sit, per vim ampliantur, permittuntq; ex conceptaculis materias attrahi. Piper enim, & scāmonea, & cætera generis eiusdem suo naturali calore ora aperiunt: deinde sibi quodque conueniētem materiam attrahere naturali quadam proprietate potest, ut dictum inter initia est.

Sang

Sanguis tamen quoniam amplexus est à natura, charusque habetur, non nisi tractus per vim nouissimè exit, cum scilicet ultra modum exinanitur.

55 Cur pōdera facilius parte læua ferre possimus, cum hæc infirmior sit, quàm dextra?

Quoniam dextra ut validior læuæ subuenit, leuatque aliquantulum onus: quod quidē officium læua præstare dextræ suam ob imbecillitatem non potest.

56 Quam ob causam vinum, aut quemlibet alium humorem per fistulam exugendo attrahere valeamus? Censendum per vim inanis humorem posse efferri, nō per oris attractionem: fistulæ nanque meatus plenus aeris videlicet corporis prætenuis est: & cū fieri non possit ut duo corpora per idem tempus eodē in loco maneant, atque etiam eum locum esse inanem, id est, corpore omni vacātem, natura omnino recuset, necesse est dum aer canalis interior per oris suctionē detrahitur, humorem tantisper consequi, ut inane spatium non relinquatur: quod idem etiam per id agitur instrumentum, quo admissio vrinam elicimus: lana enim obturante detracta, spiritus etiam internus educitur, atque ita ne inane sit, vrina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitæ eadem illa ratione sanguinem attrahunt: ignis enim admissus ubi
extin

extinctus est, facit vt tantũ sanguinis attrahatur, quantum loci ipse occupabat, ne inane sit à quo penitus natura abhorret: deniq; omnia, quibus hunc in modum quicquã attrahimus, ad rationẽ inanis referre omnino debemus: neque enim calor, neque oris attractio causæ potissimæ est, vt latè in vrinaria illa fistula patet, quæ neutro eorũ attrahit vrinam. Sunt tamen alia quæ sui caloris ratione possint attrahere, vt thapsia illita: nec nõ & inualidũ à valido trahitur, & proprietate quadam occulta pleraque attrahunt, vt ferum magnes, sanguinem membra.

57 Cur naturales potentia natiuæ, atq; insitæ sint, animales, aduentitiæ omnes habeantur? Quoniam naturales, id est, attractoria, retentoria, immutatoria, secretoria ad ipsam tantum viuendi pertinent rationem, neque plus quicquam obtinent, quàm necessum sit: animales verò & sensales & motales ad bene viuendum commodæ planè adsunt: membra enim nisi alantur, interire necesse est: at si non, vel moueantur, vel sentiant, non idcirco intereunt: quanquam pulmo, quoniam vires habet trahendi, reddendique spiritus, idque assidue ex periculo strangulandi exercet, insitam sibi simulet motionem. Naturales verò potentia ordine atq; numero illo ob hanc causam habentur. Cibus & sanguis,
quoni

quoniā vacant anima, non ex sese possunt ag-
glutinari, quo ali debēt: quā ob rē vim adesse
oportet trahēdi, quæ fungi officio possit. Itē
cū corpus omne, quod mutatur, nō sine vl-
lo tempore, sed per temporis spatium muta-
tionem patitur ab re quæ agit atque immu-
tat, vim secundam adesse necesse est, quæ con-
tineat, subministrētque ad tempus, quantum
fatis sit immutandi potentia. Vnde etiā ter-
tiam quoque vim esse oportet, cuius officiū
sit immutare. Sed cū vis hæc immutatoria
concoquendo partem quidem sanguinis val-
lem membris adiungat coherendam, inutile
autē relinquat: quæ cū permaneat, nō iter-
tantūmodo claudat & foramina per quæ san-
guis alimentūque permeet, verum etiā pu-
treat: constat vim quandam subiungi quar-
tam esse necesse, quæ partim per inuisibilem
exhalationem, partim per sudorē cæterasq;
vias sensibiles excrementum secerat. Ordo
hic est, & numerus naturalium potētiarum.
Membra autem non omnia ex æquo poten-
tias quas enumerauimus, omnes fortiuntur,
sed ea dūtaxat quæ sibi tantum operātur, vt
neruus, vena, os. Nā quæ nō modo sibi, sed e-
tiā ceteris omnibus mēbris vicīū emoliūtur,
munerēq; funguntur publico, hæc vnā ha-
bent potentiam, intentam, & potiolem: verbi
gratia, venter & iecur vim amplissimē muta-

tori

toriã obtinent: lieni, stomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data est: intestina atq; vesica excretoria plurimum valent: vulua insignis per retentoriam est. Proximũ sanè quod de sensibus animaduertimus est: haud enim pro compari modo genera animalium omnia sensibus prædita omnibus sunt, sed olfactu canes præcellunt, visu aquilæ, gustu protogeustæ animalia Indica, vnde & nomen acceperunt, tactu serpentes, & quædam aues, auditu anseres.

§ 8 Cur sensus quinque tantum, non plures, neque pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura sensibilibus, atque numero, sensus quoque incondi debuerunt. Tactus enim asperum, læue, durum, molle, atque cæteras qualitates, quæ posita in solidis sunt, percipit: gustus dulce, amarum, salsum, cætera saporis genera, quæ in humoribus succisque constant: olfactus bene, malæue olentia, quæ vaporibus tribuuntur: auditus sonos, & strepitus, quæ ictu aeris efficiuntur: visus colores, qui tenuissimo, ætherique finitimo spiritu continentur: quippe res solida, resoluta, diffusaque humor redditur: humor in vaporem transit, vapor in aerem, aer in æthera atque spiritum tenuissimum, ita ut quasi series quædam ex terra ad cælum usque deducat perpetua. Liceat hic quid spiritus aeri intersit subiungere,

Discre

Discrepat aer à spiritu tenuitate, & motu: spiritus enim aer concitatus est, qui cùm cōciteretur, etiam extenuetur necesse est.

59 Quā ob causam caro corrupto ossi supposita, laxa fit, fungosa, & liuida? Quoniā ossis corruptio non nisi per habitum vitiosum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non potest vt caro integra, solida, coloratāque gignatur: sanguis enim mutari præterea ex naturæ ratione non potest.

60 Cur acetum conspersum vuluæ dolorem inuehat vehementem? Quoniam vulua nervosa admodum est: nervis enim sentimus, & acetum ipsum per suam acredinem mordet, ac percutit: sicut etiam pectus aceto offendi nouimus, quoniam membranis & musculis constat numerosis. Nervosam vuluæ esse texturam natura voluit, vt sentiret præcipuè, voluptatēque ob eam rem summam ex coitu venereo caperet seminis gratia concipiendi. Sunt qui per discordiam quandam naturalem acetum vuluæ aduersari existiment. Nonnulli strangulationibus vuluæ, res bene olidas infra, malè olidas suprà per nares afferunt, rati esse animal, & propterea malè olida fugere, accurrere verò ad bene olentia, atque ita ad propriam sedem redire. Mihi verò videntur bene olida, cùm vim habeant tenuiorem, & calidam, lentam materiem concidere

dere; & digerere, quæ infestat: malè autem olida, cum viribus sint crassioribus, foramina intersepire, ut vulva retrahi nequeat. Sed quanquam malè olida vuluis profint, tamè comitialibus auertenda omnino sunt: faciunt enim ut qui eo morbo capi solitus est, collabatur, & æstuet. Ergo vitandū pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thraciam, qui aqua vritur, oleo extinguitur: deniq; omnia quæ crassos reddunt humores: quippe cum tracti vapores eiusmodi crassent spiritum animale, & cogant, præsertim cum iam aliquid ex se ipse habeat crassitudinis, & frigiditatis: atq; ita efficitur, ut anima apto careat spiritu ad munerum suorum perfunctionē, corpusque suum spiritali orbatum vehiculo premi, collabi, prosterni patiatur.

61. Qui fieri potest, ut quæ qualitatum contrariarum sunt, affectum eundem possint aduehere? rigorem enim & calor concitat, & frigus. Censendum hoc causis agi diuersis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellendum, quod tenet: cumque id ipsum frequenter faciat, vicissimque modo bilis superfluat, & impungat, modo membra concitentur, atq; repugnent, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratio-

M. ne.

ne quoties natura per immodicam inutatio-
nem conflictatur, suūq; membra rursus fre-
quenter excitat ad rem expellendam inimi-
cam: modica enim refrigeratio chara, & ac-
cōmoda naturæ membrorum est: immodica
abhorrenda, & noxia: membra prius obtor-
pescunt, deinde inhorrescūt, tum inalgescūt,
& rigent, vario scilicet refrigerationis incre-
mento.

62 Quam ob causam cū vinum cum pa-
ne febrientiū imbecillitati concesserimus, fe-
bris nihilo per calorem vini aucta est, imō
minor esse incipit? Quoniam exiguum atq;
inualidum dedimus, hinc enim facile conco-
ctum, digestumque in omnes partes mem-
brorum est: membra autem recreata, assum-
pti beneficio alimenti firmiora ad concoquē-
dam morbi materiam efficiūtur: habet enim
panis, & vinum ex proprietate quadam plus
virium, quā ceteri cibi ad alendum, firmā-
dumq; mēbra humani corporis, modo quis
modicē assumat. Ex quo illud Homeri, Et
Cererē & Bacchum, nanque hinc vires, ani-
miq;. Quinetiam odore suo hæc reficere, fir-
mareque hominem possunt, & malum quo-
que sui odoris qualitate recreat, atq; firmat,
longēque magis si edatur. Et verō capreoli
vitium, & myricæ, & rosæ, & his similia olfa-
cta in febriendo recreare possunt, atque fir-

ma

mare.

63 Cur oleum nullo cum humore misceri patiatur? Quoniam lentum, crassum, & continens est, neque vllas in partes tenues consecandum, idcirco nullum humoribus locum dat subeundi, miscendi que. Iunguntur autem quæque, aut per confusionem, vt elementa, quæ primas suas qualitates omnino amittunt, cum coeant, corpus que vnum augmentant: quanquam resolui à natura, restitui que possint ad pristinam conditionem: aut per adiectionem, vt aqua iungi cum oleo solita est: aut per mistionem, vt ordeum cum tritico: aut per agglutinationem, vt lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & assimilationem, vt sanguis cum carne, vel cum medulla, vel cum esse: aut per affixionem, vt lignum cum ligno clauo adaeto: aut per mutuam retentionem complexionemque, vt ansæ ostiales. In ijs verò quæ animata sunt, vt qui per luctam suas manus conseruerunt, quoniam modo animus coniungatur corpori, nondum expostum est: nullus enim ex prædictis modis conuenit animo, sed per habilitatem potius censendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens vtriusque, atque familiare vtrique se exhibens, atque vtrumque in-

M 2 genuè

genuè simulans miscet naturam incorporeā cum natura corporea, immortalem cū mortali, puram cum impura, diuinam cum terrena, videlicet hunc in modum. Oritur spiritus quidam vaporis propè speciem gerēs in secore per calorem, humoremq; qui ea in parte modicè habentur: qui cū per venā cauam cognominatam, ad sedem cordis ascēdat cum sanguine, atque amplius recaleat, & extenuetur, in speciem propè aeris transit, rursusq; per arterias carotides ab aggrauatione cognominatas ad basim, id est, partem subditam cerebro effertur, qua in parte frigiditate cerebri moderatur, naturaliq; quadam proprietate afficitur, transformaturq; in spiritum æthera planè imitātem, quo animus instrumento aptissimo utitur actionū suarum. Quinetiam aer qui naribus trahitur extenuatus in corde, ascendit ad cerebrū per arterias, alimētumq; offert sese spiritui æthereo illi, & animali: hic igitur spiritus ut non incorporeus accommodari corpori potest, ut tenuior, syncerior, atque clarior, quā natura vulgaris corporis patiatur, iungi cū animo potest. Deniq; vinculum perquam idoneū corporis atq; animi hic accendit, naturasq; oppositas copulat, & suo familiari interuentu conciliat, atque cōtinet: hic quādiu constans atq; integer sit, facultatē rectē cogit

cogitandi, agendiq; omnia animo præstat: at cum à sua natura desciscat, si leuiter refrigeretur, indensetur, crassetur, ineptum denique reddatur ad intentas animi actiones. committit vt animus retardius, segnius atq; ueternosius agat: sed si nimium refrigeretur, factusq; sit corpulentus, efficit vt animus suas penitus deserat actiones: quod his planè euenire uidemus, quibus sedes memorię torpescit, vitioq; tenetur lethargo, aut ijs qui toxica hauserunt. Contrà si immodicè recaleat, moueaturque, sœuire, insanireq; cogit vt tantisper animus disiungi à corpore per sui uinculi deprauationem videatur.

64 Cur animantium alia parere plura, alia pauciora consueuerunt? Censendum naturam sic statuissc, vt quæ breui tempore uiuerent, hæc partu essent numerosiori, uidelicet ea de causa, vt uitæ breuitas partus copia compensaretur. Genera eiusmodi sunt sues, canes, aues complures, pisces omnes. Quæ autem diu uiuerent, hæc pauca procrearent: quippe cum temporis amplitudo posset rei, quæ natura spectaret, satisfacere. Sunt hoc in genere elephanti, serpentes, cornices, cerui. Quæ uerò mediocriter uiuerent, hæc etiã partu essent mediocri. Stirpes quoq; modo eodẽ illo fructificant: annua enim omnia, quoniam uitã breuẽ sortita sunt, largã seminis copiã

M 3 effun

effundunt, vt triticum, ordeum, milium. Arbore parcius ferunt, cò quòd vitam agunt diuturniorè. Mammæ quoq; animantibus pro partuū numero datæ sunt. Quadrupedibus item intra sese fixificare, atque vterū ferre natura voluit, ob eam scilicet causam, quoniam & corpore sunt ampliori, robustiorique, & terram pro sede sortiuntur, gradiq; non magno cum labore consueuerunt. Volucris partus foris cōficiendos censuit, vt eo immunes essent onere & labore, quonia & corpore sunt imbecillo, & per aerē agitatur.

65 Cur febriu accessiones certo venire ordine soleant? Quonia tantum materiæ putret, quātu à natura cōcoqui potest: quòd cū materia concoquenda certa sit, potentiam quoque certā, tempusq; certum esse necesse est. Subiungendū hic illa, quodque materiæ genus suum habet vaporem. Sanguis enim vaporem humidum & calidū reddit more aque feruentis: quod in leberū tegminibus patet, atq; in balnearum rectis, & in aere: sic enim nubes cōsistunt, & quēadmodū vapor aquæ in rore concrefcit, rursusq; specie aquæ recipit, sic etiā sanguis stringitur, & sanguis iterū fit. Bilis flaua veluti fuliginē agit calidā & sicca, ritu lapidis ignē, sentiētis. Atra bilis quasi sanillā emittit modo lignorū, quæ deusta in cinerem aridum vertuntur. Pituita su

mum

nam humidum, crassum, mordacemq; reddit inſtar lignorum viridium, cum vrantur: eſt enim quodq; ortum eadem eſſentia, qua ſua origo eſt.

66 Qua de cauſa mel inueteratū, aut ſupra modum coctum, amarum euadat neceſſe eſt? Quia ſuum omnem humorē amittit, qui calorem temperare immodicum poteſt: quem admodum etiam quilibet humor, alius dulcis affici ſolitus eſt, vt vinum, vt defrutū: unde fit vt etiam temporis ſpatio craſſeſcat, & minuatur: & quemadmodum vinū quatuor illa coſtinet, florem, qui leuiſſimus innatat: fecem, quæ corpulenta ſubſidet: humorem, qui temporis abſumitur ſpatio: partēque illam vinaceam, atq; idoneam alimento: ſic etiam mel ex quatuor conſtat, cuiusq; humidum recrementum illud vim quandam obtinet deterſoriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum poteſt, eò ſcilicet quod iors ſuperuacua omnis igne abſumitur. Vt verò mel in vetuſtate amareſcit, ſic pingua omnia & oleoſa rancida efficiuntur, vt butyrum, oleum, adeps. Hic de ſaporibus illa addidiſſe non ineptum fortaſſe ſit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & ſiccitatis copia producit: falſuginem plus ſiccitatis, minus frigiditatis committit: acorem

M 4 fri

frigiditatis, humiditatisq; copia gignit: au-
steritatem siccitas largior & frigiditas dant:
amarorē siccitas & calor plenior creant: pin-
guitudinē ex humore pluri, & calore exiguo
oriri censendum est.

67 Cur hominibus admodum vinolentis
circumuerti omnia videantur? Quoniā lar-
ga copia vini exhalationem spiritus vapo-
ri ad cerebrum mittit nimiam: qui spiritus
cūm digeri, atq; cōsumi nequeat prius, quā
temporis spatium concoctionem exhibeat,
per cerebrum voluitur, & quaq; versus per-
currit, atq; ita perturbatus profluit per ner-
uum conspectiuum, pupillamq; ad res con-
spectui obuias, facitq; vt tales videātur, qua-
lis ipse est. Affectum etenim interiorem fo-
ris esse imaginantur: quocirca efficitur, vt
etiam caligent, & vertigine tantisper tenten-
tur: cuius vitij nomen à conuolutione aqua-
rum deductum est. Neque verò ex vino tan-
tum, sed ex materijs etiam corporis accidere
illud potest, quorū vaporē ad cerebrum
nimium efferant, affectumque moueāt quæ
caligo vocata est.

68 Quam ob causam cūm nerui iidem à ce-
rebro, & dorsi medulla in partes mēbrorum
omnes transmittātur non eadē actio, sed va-
ria soleat prouenire? Quoniam non modo
ratione essentia, verum etiam structuræ eua-
riat

riat actio: alia enim strues & effigies nerui
cōspectui est, alia auditorij, alia gustatorij,
alia eius qui in ore ventris positus est: ner-
uus enim conspectorius ille perforatus por-
rigit, auditorius explicatior tendit, atq; etiā
magis gustatorius simplici ducitur serie: qui
stomacho deputatus est, voluitur in anfra-
ctum. Porro ampliorem in orbem se agit,
qui ventrem perficit: quemadmodum & ci-
thara, quæ fidibus variè concinnatur: quip-
pe quæ crassioribus, tenuioribus, intentiori-
bus, remissioribus constet: aliter enim nun-
quam illa concinendi amœnitas reddi po-
test. Quinetiam in reliquis membris, quo-
rum aliquod officium est, varium perspicere
artificium licet. Iecur enim & lien carne
quadam crispa, atque tortitia constat, quam
& materiaceam, quod materiæ similis est, no-
minemus. Renum quoq; & cordis caro sui
generis est: stomachi verò fila, quæ in dire-
ctum porrecta sunt, attrahunt: quæ transuer-
sa ducuntur, impellunt. Vulva profectò, &
reliqua membra, quæ vim obtinent continē-
di, non nisi per obliquum filorum tractum
suo funguntur officio. Venæ, & arteriæ, &
mēbranæ membris omnibus vsui sunt, mini-
striq; publici habentur. Membra autem ipsa
suis quæq; distribuuntur muneribus, & singu-
lis singula actionibus delegantur, vt perspi-

M 5 cum

quam sit, cui præcipuè tribuere actionem debeamus.

69 Cur mulieres, quæ uterum gerunt, secundo aut tertio mense gustare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantisper dicuntur, à pica, quæ terræ glebas suauiter elikat. Natura sanguinem omnem menstruum colligere in matricem necessariæ foetus affectionis gratia consuevit, qui sanguis si vitiatum est, suum vitium ad os vètris transmittit, atque ita stomachus ipse improba motus qualitate materiæ, cibos alienos atque incommodos appetit, idq; ipsum variè peccat pro materiæ subditæ conditione. Nā si atra sit bilis, carbones, aut lateres, & genus quodlibet fictile appetit: si pituita acida, sapores acidos concupiscit: si bilis vitellina, pinguis quærit: si alia miscella quælibet sit, auiditas quoq; gustadi ratione illius oritur intolens. Veram hanc esse causam constat, eò quod nō omnibus prægnantibus hoc idè vitiū eueniat. Sed cum plures sobrio appetitu degant, quibus scilicet sanguis ille collectus integer est, & vacuus excremento, vitium id ultra mensem tertium non protrahitur: foetus enim iam perfectior copiam assumere sanguinis potest, & nihil præterea sit quod ad stomachum efferatur. Hoc idem etiā aliquibus esurientibus vi famis illa intolera

lerabili, quam bulimū appellamus, atq; etiā morbo maioris intestini laborantibus accidit, scilicet eadem illa de causa, quod stomachus materijs vitiosis refertus est: ex quo fit, vt his summinopere profit purgatio.

70 Cur autumnus inæquabilis sit? habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc varia sententia est: alij enim ad abditam atq; inexplicabilem causam illud referunt: alij vētos per id tempus varios, & inæquales afflare aiunt: alij quod terra nimio æstatis æstu deusta, refrigeratur per autumnū; hinc calore adhuc extrante, vicissim agi modò frigore, modò calore opinantur. Haud enim illi audiendi sunt, qui propterea inæquabilē esse autumnum existimant, quoniam medius inter hyemē & æstatem positus est: nam & ver mediū est, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienū est, diei & noctis spatiū quatuor anni tempora planè imitatur: prima enim diei pars vsq; ad meridiem veri similis est: meridies ipsa æstatem simulat: hinc ad vesperam species agitur autumnī. Nox deinde hyemem præfert, vt quæ humida & gelida sit, propter solis absentiam.

71 Cur somnū lassitudo afferre possit, cū hæc siccet, siccitas vigiliam pariat? Censendum non internè à lassitudine somnum proficisci, sed per mediam frigiditatem, atque
ha

humoris consumptionem: quippe cum lassitudo ex se siccitatem creet, siccitas calorem aboleat (humor enim caloris est nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento consumpto, vitali quoque spiritu diminuto quiescit, ut acquirat, rependatque quod amiserit.

72 Cur lapis, aut ferrum, aut quid tale proiectum in aquam sine aliquo ligni sustentamento demergatur, ligno susceptum descendere nequeat? Censendum aerem per ligni meatus admissum lignum eleuare, ac facere ut innatet, quanquam pondus sustineat: at verò lapis, & ferrum, quia solidiora sunt corpora, prædens quoque meatuum contentu stringuntur, nullum sibi admitti spiritum patiuntur, atque ob eam rem nequeunt innatare.

Sic enim & qui per undas interierunt, primum ad imum delabuntur, post aliquot diebus emergunt, & fluitant: cum enim corpus putret & tabet, spiritus oritur, quo pulmo, meatusque omnes implentur, corpusque eleuant, ita ut facultas sit innatandi. Vnde piratas quosdam, homines quos encassent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum est. Hæc eadem ratio est, cur oua integra dimissa in aqua demergi soleant, vrina & corrupta sustineantur, & supernatent: tabet enim humor eorum,

&

& inflatur.

73 Cur testes gallorum gallinaceorū quos lacte saginant, amplissimi, & concoctū facilissimi efficiantur? Quoniam sanguis non modo serum in se continet, quod renes trahunt, sed etiam lentorem, quem sibi testes pro alimento hauriunt, crassiorem vrina, tenuiorem sanguine, cuius speciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quòd quidem in ætate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus dispensare solita est: vbi autem multus desijt alimenti vsus, videlicet tempore pubescendi, colligit hunc ad testes: quæ quidem res testium ipsorum amplificatione, pilorumque pubertatis ortu palàm fit. Testes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cùm iterum sanguine natura indigeat largiori, scilicet posteaquam foemina concepit, vt & foetum nutriat, & lac moliat, lentorem illum à testibus reuocat, rursusque cum sanguine miscet, atque ita lac efficit: sanguis etenim albens, lac ferè est. Ergo quòd testes gallinaceorum plus lactis hauriunt, scilicet blandimēto lentoris, quem suum in lacte comperiunt, plenius augentur, & alentiores, facilioreſq; redduntur.

74 Cur mel illud cōmendemus, qđ acrius
len

sentitur, & mediocriter hoc idem calidū esse existimemus, cū acritudo non nisi per calorem immodicum cōsistere soleat? Censendū non acre mel, sed temperatū id esse, verū linguam suo calore plenius calefaciendo in acritudinem vertere: dulce etenim omne acre primum, pōst nimium incalescens, amarū redditur. Quod autē sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuerrenteq; ad mellis dulcedinem: quod idē monre etiam libano fieri certum est. Fit sacchar id proximū salis glebulis candidum, fragile: vim id quoq; tergendi, purgandiq; melli similem habet, & coctum ritu mellis nostratis non æquē atque incoctum purgare potest: cibo tamen ita assumptum, aptius ad alendum est. Mel item quod galbanarium cognominamus, discrimen tertium mellis explet, pastu scilicet apum, quem galbana vitiat: prodest hoc illitum ad oculorum claritatem. Quinetiam quod thymum redolet, vētrem iuvat frigidiorē. Aegyptium verō humidum, dilutumq; est, videlicet ea de causa, quod flores tractus illius immodicē hument, ex larga Nili amnis irrigatione. Omnium optimū insulę ferūt, & loca maritima: quippe quæ sicciora sint, & sinceriora. Melli montis Hymeti terræ Atticę laus præcipua datur, propter florum singularem præstantiā.

Cur

75 Cur lac frigidum sit, & cur facile conco-
quatur, probeque nutriat, cum habitu sit fri-
gidiori? Censendum lac propterea facile
transire posse in sanguinem, quoniam & san-
guine factum est, & ferè sanguis albescentius
est. Album verò atq; frigidiusculum sit per
mammarum adenes, qui albi sunt, & sangui-
ne vacui, cum tamen suo in fonte aliquid ha-
beat caloris, longè frigidius à mulctra expo-
situm acri euadit, quemadmodū etiam semē.
Cogendum non coagulo animalis, sed succo
ficulno est, aut gutture gallinæ, aut cnico: sic
enim caseus concoqui, digerique expeditius
potest.

76 Cur vlcera pulmonis curari non que-
ant? Quia quod curatum iterum est, quiesce-
re debet: vnde illud Hippocratis medici, Pe-
dis remedium quies est: motus enim confu-
uium agit materiæ superuacua, quæ excita-
re potest inflammationē. Pulmo autē ob re-
spirandi necessitatē in motu assiduo est: adde
quod purulenta pulmonis repurgari nō nisi
per tussim possunt, quæ suo intento motu
vlcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod mē-
bram illud humidum, calidum, laxum, putre-
dini opportunum spiritus conceptaculum
est, refici propterea nequit, nisi à natura vna
primordio seminis.

77 Quam ob causam homines qui ex ar-
dua

dua febre insaniunt, robustissimi, quandiu insaniunt, sint: soluti insania admodum debilitentur, & langueant? Quoniam siccitas per cerebrum & nervos agitur immodica: robur enim ex siccitate nervis acquiri certum est: sedata autem insania, lassitudinem sentiunt, quod iam sensus integrior est, & nervi molliores redduntur, & laxiores.

78 Cur pisces saxatiles concoctu faciliores sint? Quoniam aqua saxi vicina moveri, etiam cum serenum est consuevit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter se sint, quiescere nequeunt cum inuicem tangant: at quod movetur, tenuius reddi solet, quam quod quiescit. Ergo pisces quoque agitati per aquam synceriores, puriores, & inde concoctu faciliores evadant, necesse est. Hec eadem ratio est, cur avium alas concoqui faciliores, quam reliquas corporis partes experiamur.

79 Cur ijs balneum non precipiamus, qui febre continua iam laborare desinunt? Quoniam materiae noxae, crudae, crassaeque adhuc constant, corporique absolui nondum patiuntur, quantum materiae autem utilis sit, id tenue, atque liquidum substat. Ne igitur calor balnei prius utilem partem ut tenuiorem, quam inutilem trahat, abstinendum a balneo est: neque per id tempus tantum, quo morbus minuitur, verum

rumetiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta est.

80 Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parū aque bibendū ante cibum præcipiūt? Vt membra solida quę persiccant, humefiant, reddātūrq; aptiora ad solidioris alimenti agglutinationem, agnationemq; . Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quā admoueant calcem aqua parietem aspergere soliti sunt, vt tenacius incrustetur, & firmitus.

81 Cur omnia dulcia lienē & iecur augēt? Iecur per sui habitus similitudinem facilius rem dulcem attrahere potest: calidum enim, atque humidum est: lien verò cū partē sanguinis seculentam de iecore trahat, sanguinem quoque elicit largiorem, videlicet pro copia, quæ posita in iecore est: quod quidem tantisper agit, quandiu inualeat vis eliciēdi, vnde nomen sortitus est.

82 Quamobrem vehementer percussi parte capitis quæ tēpora appellātur, intercū dū fit? Quoniam musculus, qui eā cōtinet partē ex cerebro oritur, vicinusq; illi positus est. Consentiēs igitur cerebrum, ictumq; communē accipiens: dolet, atq; contrahitur: & spiritus quoque animalis vnā cum eo constituitur, atq; crassescit: itaq; animus cū idoneo careat instrumento, à corpore confestim

N dulce

discedit: vinculi enim corruptio, solationem afferat rerum conuinciendarum necesse est.

83 Cur homines, quos ingēs tonitruī strepitus attonitos fecerit, intereāt, aut certē amentes degant? Eadē illa ratio est, quā proxime diximus: ictus enim immodicus aeris, cerebri atq; spiritū animale per aures subit: quā ob rem spiritus ille cōtrahitur crassescitq;: deniq; ineptus ad animi actiones reditur: & cū immodicē incrassescat, etiā discidium animi à corpore agit, quæ mors est.

84 Quam ob causam oui vitellus concoctu facilis, albumen difficile est? Quoniam vitellus calidus, albumen humidum, & frigidum est. Ouum quippe qualitates elementorum omnes complectitur, & quatuor illarum primordia planē in se sita ostendit: tegmentum enim testaceum terræ proximum est: siccum nanque & frigidum: albumē aque conditionem gerit: humidum enim & frigidum: spiritus in albumine contentus pro aere est: calidus enim, & humidus: vitellus ignem repræsentat: plus enim calidus, minus siccus, neque colore igneo vacat. Denique orbis vniuersi, quem mūdum vocamus, speciem in ovo dixeris demonstrari: nam & ex quatuor constat elementis, & in sphaeræ faciem conglobatur, & vitalem potentiam obtinet.

Cur

85 Cur stercus hominum, qui morbo maioris intestini laborant, speciem gerat bubuli? Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri solitus est: pituitæ autem copia putrescens spiritum agit, qui feces subit, inflat, tumefacit, atq; ita similes bubulis reddit: vnde fit sæpius, vt vel in aqua valeat innatare. Bubulum autem inflari propterea arbitrandum, quoniam plurimum bouum pabulum palea est & scenum, plurimusq; proinde spiritus mouetur.

86 Cur membrana cerebri pleniore vulnerata, oriri per secturam soleant, quæ fungorum nomine appellamus? Quia vapores qui ex cerebro assidue proficisci, digeriq; per rimas consueuerunt, disiecto iam osse, amploque patefacto itinere, effluunt vniuersi, ossique gelido occurrentes concreescunt, & speciem fungi capiunt: quippe qui supra ampliusculi, infra prætenues videlicet loci ratione perficiantur.

87 Cur pituita, quæ crassa & frigida est, & inde apta ferri deorsum, sæpe ad caput expedibus ascendat? Censendum non ex se pituitam posse ascendere, sed per vim scernendi, quæ indita membro cuique est: hæc enim quamuis in pede nocens illa materia sit, tamen depellere sursum potest: quòd cum membra omnia faciant, tandem ea in parte

N 2. con

consistit materia, quæ minus depellere potest, quàm satis sit.

88 Cur per statum aeris pestilentem, homines multi & inæquales malo eodẽ intereant? quæ quidem res tollere fatum videtur id est, necessariam rerũ consequentiã, quàm stellarum ordini, & motioni tribuimus. Censendum illos homines rapi conditione cœli pestifera, qui concepti natiq; sunt tali motu stellarum, vt longinquo tempore vivere nequirent: quemadmodum enim ædificium vetus atq; infirmum facilius impetu venti corruit, quàm nouũ, & validum, sic etiã homines qui ex fato vitam sortiti sunt breuiorẽ, expeditius ab aeris vitio mouentur, & capiuntur. Malum autẽ cõmune propterea est, quoniã aer, qui syderum pestilenti defluuio vitiatum est, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89 Cur multitudo per crapulam vino vini molestiam leuari dicere soleat? Hoc etsi vulgare est, verè tamen asseritur: quippe cũ membra per nimium vini calorem resoluta, vini adiectione recreentur, firmetũr q; vt spiritus coactos, tentantẽsq; caput discutiant & depellant, præsertim si temperatum est, quod secundo hauritur. De vino hæc annotare non alienum hic est. Vinum si exiguum bibatur, salubritatem largitur: si modicum,
fa

facundiam parit: si immodicum, & mēti ob-
 est & corpori, vt Theagenes quoque poeta
 inquit: Meri copia noxia est: at si quis eo re-
 ctē vtatur, non noxium, sed percommodum
 est. Liberum patrem bacchis comitatum non
 ineptē effingunt: choream enim quam vini
 hilaritas extruit, baccharum cētus designat.
 Satyros eidem coniungunt ratione agilita-
 tis, facilitatisque. Lydiam etiam addunt, quo-
 niam per immodicum vsuū vini, hominem
 resolui necesse est. Quinetiam pardi sectan-
 tur ob eam causam, quod multa & varia ima-
 ginātur, qui multum vini hauserint: animal
 enim hoc varia integitur pelle. Vnā ex bac-
 chis Agauen matrem Pēthei suum discerpis-
 se filium narrant, eō quod multi per vinolen-
 tiam facilē in homicidium ruunt. Nudus fin-
 gitur Sacchus, quoniam vinum mentem atq;
 animum detegit, & patefacit. Arsit Venerem
 Bacchus, arsit Ariadnam: vino enim inebria-
 tis, libido maxima oritur. Neque caluus qui-
 dē Bacchi comitatuī deest, scilicet propter ce-
 rebri detrimentum, quod vsus vini immodi-
 cus inuehit: amittit em̄ vires suas sedes hęc
 animi, atq; marcescit: vnde vinū maronem à
 marcore pleriq; nomināt. Necnō & Pana his
 ce adesse volūt, videlicet ob summā vini po-
 tentiā, aut ob variū eius feruorē, virēsque va-
 rias. Tāgitur Bacchus à fulmine prius quā m

N 3 veni

veniat ad lucē eximitur vtero matris, coniectus in femur patris clauditur, quoniam vinum per sæpe fictilibus contentum soli exponitur, atque ita vires in plenum accipit, & saporem. Sorores quatuor Bacchus habet, quoniam vinum mutationes quatuor recipit. Sanguis ex materijs nostri corporis vino tum in habitum, tum in natura respōdet. Quemadmodum enim ex quatuor vinum constare partibus exposuimus, sic sanguis quadripartitus est, quippe qui partem habeat dilatissimam, quam renes hauriunt: & tenuem quandā veluti florem, quam felle folliculus trahit: & crassam ac feculentam, quam lien capit: & puram atque synceram, quæ digesta in mēbra alere potest modo vini, quod sua tantum parte syncera alimoniam potest præstare.

90 Quam ob causam præputium & genarum partes tenuiores discissæ, coniungi, agglutinarique nequeant? Omnino quæ ex semine natura creauit, hæc destructa recreari non queunt: non enim nervus, non vena, non membrana, non reliqua generis eiusdem suã possunt recipere integritatem: ergo non immeritò ista quoque refici nequeunt, cum semine orta sint: at quæ principio sanguis constituit, hæc denuò gigni recrearique possunt eò quòd sanguis nulla in parte ætatis deesse potest.

Cur

91 Cur vinacea, & zizania, & grana ficulna integra, vt ingessimus per alium egeri soleant? Vtrum quia parua admodum sunt, & sicca, ideo concoqui nequeant. An quia semina sunt, & generandi perfecte obtinent facultatem, resolui non patiantur, sed peruicacius ad eum finem edurant, cui sunt destinata à natura: hac enim de causa specie quoque globi formata sunt, quæ omnium figurarum perfectissima est.

92 Quam ob causam parte iecoris gibba intersepta, iugale collo subiectum grauescat, & dilaberetur? Quoniam vena à trunco cognominata, quæ ex parte iecoris gibba ad collum usque ascendit, amplificata per interseptionem infarctionemque grauius ponderat, tenditque deorsum: quemadmodum intestinum quoque carnibus, aut quolibet alio corpore infartum deferri cogitur, atque collabi. Sic enim vena illa detracta iugalis, interiora secum trahit, mouetque dolorem. Tussi quoque iidem arida infestantur: malus enim iecoris habitus efficiens sese ad membra spiritui deputata, excitat illa ad rem depellendam quam vrget, atque inde tussis exultat.

93 Cur vulua vna omnium membrorum aspera parte interiore est? Habet enim quosdam excessus, quos caliculos, siue acetabula appellamus, vt semen humidum possit

N 4 retine

retinere: humor etenim omnis facile per leuem corporis faciem labitur: hinc enim & artifices testorij operis sculptis parietibus calcem admouent, vt per caua & summa asperiora crusta contineatur, & hæreat. Hac verò de causa semen quoque ipsum lentum, glutinosumq; factum à natura est, videlicet vt tenacius incidere possit, & firmitus.

94 Cur multi, cum suam vrinam exitum appetentem retinuissent, resolui sint, atque destillatione vrinæ laborant? Quoniam vesica nimium plena, extumescitq; vltra modum, humorem ex natura membranæ inditum omnem expressit, atque ita siccor facta est, vt præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exiccata extendi non potest, nisi aqua mista cum oleo diluatur. Fieri autem vrinæ destillatio solet vel per musculi resolutionem, qui ceruicem vrinæ claudit, vel per exulcerationem ipsius vesicæ, vel per iniuriam calculi: mordetur enim vesica, aut aggravatur: itaque excernere incitatur, quantum vrinæ receperit minimum. Difficultas verò vrinæ nomen generalius quam destillatio est, sicut & coquendi, aut audiendi, aut spirandi difficultas.

95 Cur vehementer ij sitiant, quorum ventrem inferiorem fluxio exercet? Quoniam humoribus deorsum collapsis stomachus resiccatur:

catur: fitis autem non nisi per siccitatem ori-
ri solita est.

96 Quid est quod lachrymas moueat, cum
angamur? Spiritus qui per angorem affectus
est: hic enim ad cerebri membranam effertur
atque humorem ibi positum exprimit: quod
idem vel præ nimia lætitia potest euenire.

97 Cur barba spadones careant? Quo-
niam calore vacant, quo pili & oriuntur &
augentur.

98 Quamobrem qui pueri execti sunt, vo-
cem reddunt acutiores, quam qui adultiores,
quos gallos nominamus? Quoniam per id tē-
pus execti sunt, quo meatus sunt arctiores:
spiritus autem eò tenuius sonat, quò per an-
gustiora extruditur.

99 Cur cibo tam humido, quam sicco inge-
sto eructemus? Quia spiritus vel cum cibo ad-
mittitur, vel post ex concoctione mouetur:
qui cum tenuior sit, petit superiora: itaque
per os extruditur, quam rem ructum ap-
pellamus.

100 Cur alij magis, alij minus concumbere
valeant? Quòd alijs alij sunt calidiores.

101 Quare qui ex luce amplissima ad me-
diocrem venerunt, cernere protinus nequeat?
Quoniam lux mediocris propius ad tenebras,
quam amplissima illa accedit: tenebrę autem
suam ob crassitudinem vim conspiciendi

N 5 obfusc

obfuscant.

102 Cur mulieres vulua malè, affecta mente labantur, & delirèt? Quoniam membrũ id natura constat nervosa, suaque primordia è stomacho, atq; mēbranis cerebri ducit, quod vel ipso contextu palàm est.

103 Cur mulierum menstrua colligantur? Quoniam per vitam, quam ociosiore degunt, amplius materia superuacua redundāt: at sanguis largior in homine, quàm cætera materialium genera est: ergo meritò ijs, cùm amplius vacet, egeri leuandi corporis gratia solitus est.

104 Cur pestem lippitudo magna ex parte præcedere soleat? Quoniam pestis spiritus affectio est: quòd cùm spiritus motus, vitiatũque efferatur ad caput, oculos perturbat, eosque prius quàm cætera vitiat, utpote qui tenuior atque mobilior sedem adeat oculorum.

105 Cur homines tremuli cùm bibant, circumferri soleant? Quia vini calor immodicus nervos subit, & spiritum contentũ in his perturbat, qui ex sede cerebri ducitur.

106 Cur bestia statim ab ortu naturæ ambulare queat, homines nequeant? Quoniam bestia calorẽ omni ex parte sui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite: itaque non antè erigi, ambulareque possunt

possunt, quàm modo æquali calor in omnes partes corporis digeratur.

107 Cur qui neruorū distentione laborant, si arduè febriant, liberari distentione possunt?

Quoniam ex refrigeratione afflictionēque spiritus contenti in neruis distentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida est.

108 Quare qui bilem atram euomuerūt, periculo pateant? Quoniam nulla præterea bile substante, sanguis ex iecore trahatur necesse est.

109 Cur à mictu spiritus alio excedere soleat? Quoniam quādiu plena vesica est, rectū intestinum, quod sibi subditum habet, premit: egesta autē vrina relaxatur, atq; ita spiritus in intestino illo detētus labitur, atq; effluit cum sono.

110 Cur vbi eminximus aut oscitati sumus, inhorrescere consueuimus? Quoniā aliquid spiritus calidi excurrit, cuius detractione corpus refrigerari congruum est.

111 Cur albugines aut vitilignes acu adacta nullum sanguinem emittant? Quoniā calor omnis summis ex meatibus, vel recessit, vel difflatus, exactusque est.

112 Cur pleræque omnes mulieres cū con- *Maliciā*
ceperunt, picare, id est, appetere sapes mi- *uocat pli*
nus conuenientes soleant? Quoniam con- *nus.*

ceptus

ceptus præter naturam est, affectus autē stomachi, vitium id est quod picam vocamus, quemadmodum auaritia, & fastidium.

113 Cur febres quartanæ diuturniores ceteris omnibus esse soleant? Quoniam in ea materia peccatur, quæ terrena maximè est: terrenum autem omne graue est: quocirca merito quartanæ & lentius repetunt, & longius tenent.

114 Cur vlcera articulorum reduci in cicatricem nequeant, quod in plerisque aduertimus? Vtrum quòd plus materiæ in articulis est. Ergo cum materia largius illuc confluat, acrior redditur, itaque maturius siccatur. An quoniam articulorum postremum cartilago est, idcirco cicatrix firmari nequit, sed labitur.

115 Cur aqua pluuia leuior sit, cum ex mari hauriatur, quod graue est? Censendum quauis ex mari hauriatur, spiritus tamen agitatam tenuem efficit, & leuem.

116 Cur res frigida omnis ossibus, dentibus neruisque inimica est? Quoniam hæc natura constant terrena: terrenum autem omne frigidum est: ergo quod frigida qualitas angeatur, merito accidere detrimentum potest.

117 Cur qui per febris ardorem insaniunt, pulsus arteriarum habeant leuiorē: qui per lethargum virium memoria obtorpescent, plenio

pleniorē reddant? Quoniam alteri spiritu relaxato cerebri delirant, alteri eodē illo spiritu crassescēte, grauescēteque premuntur & infestantur.

118 Cur febribus quibusdam per sudorē leuatis cordis periculosa affectiones sedari soleant? Quoniam materia vitiosa partim difflatur, partim resoluitur.

119 Cur per hyemē plus cibi assumere, pleniusque concoquere possimus? Quoniam calor nostri corporis pulsus exterioris frigoris vehementia, ad sedem interiorem se recipit: itaq; facit, vt cibus plenius & concoquatur, & assumatur.

120 Cur qui nimis concubuerunt, si præterea coeant, sanguinem vice seminis emittant? Quoniam semine omni exhausto, nullus humor promptius sanguine rei veneræ se offert.

121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam præcisi excitent inflammationem? Quoniam spiritus inæquabili punctiōis segmento occurrēs, retorquetur, atq; in se coactus stipatur & recalescit: ac præciso penitus neruo, spiritus effluit omnis, & abit.

122 Cur sudores qui ante accessionem venerint, graues sint & molesti? Quoniam qui febrem sequuntur per relaxationem, remissionemque effluant: qui antecedunt, per expressionem

fionem vtique violentiorem extringantur.

123 Cur os ieiunum grauitur oleat? Quoniā stomachi acritudo nisi cibo recenti tēperetur insuauem reddit exhalationem.

124 Cur nullus in corde morbus possit cōsistere? Quoniam per membri opportunitatem antē mors rapit, quā morbus pateat.

125 Cur scrobe iuxta mare effossa duleis aqua comperiat? Quoniam mare transmissum, liquatūque per terram, suam crassitudinem omnem amittit, inque humorem dulcem extenuatur.

126 Cur ambusta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliteranturque, vt earo propemodū mortua sit: fit enim vt materia in hisce inclusa, perquam difficulter educatur.

127 Cur homines natu maiores vinosi esse consueuerunt? Quoniam per aetatem refrigerati, calorem desiderant. Vinum autem calorificum est.

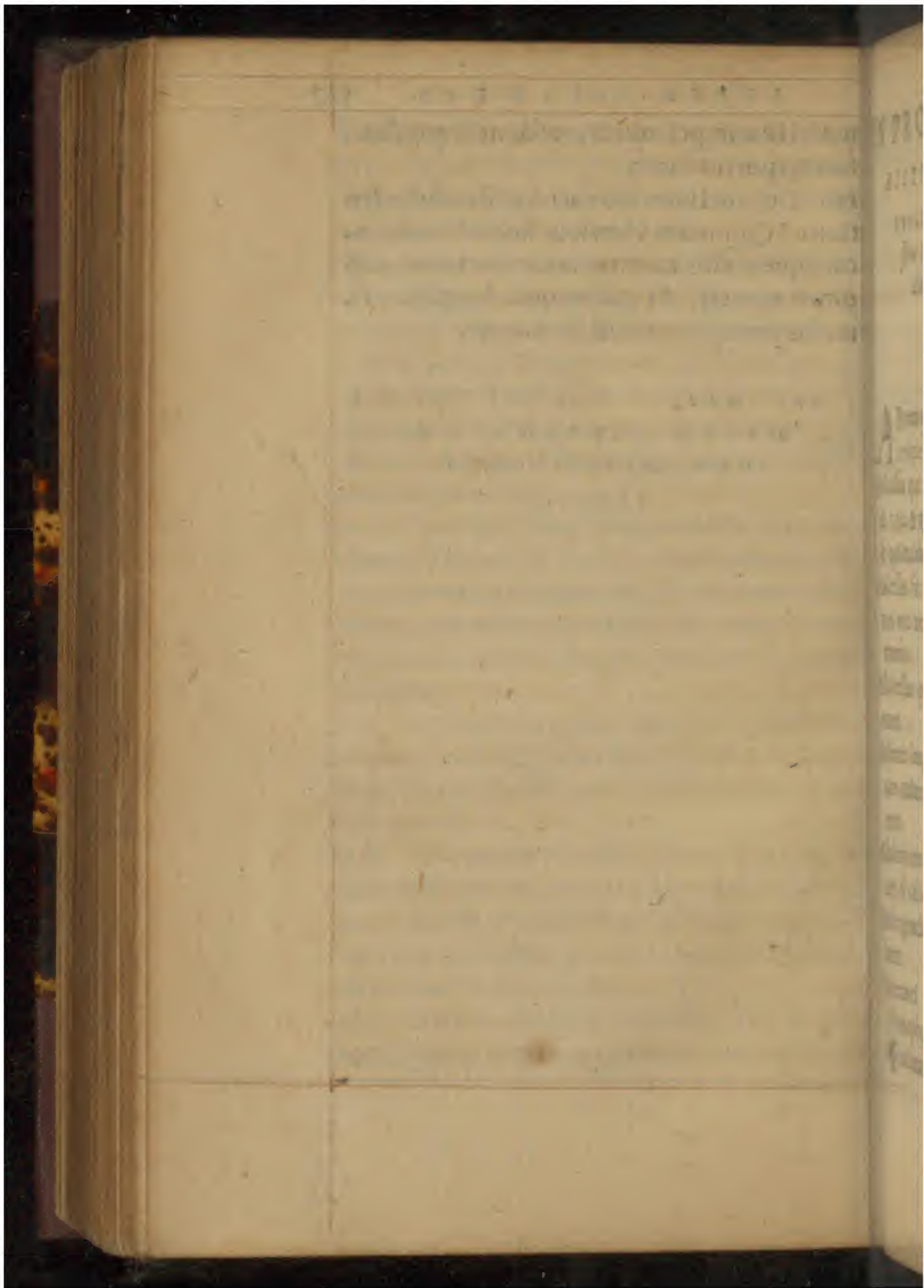
128 Cur pondus facilius parte leua quā dextra efferre valeamus? Quoniam materia partis leuē oppressa plus edurare, patiq; quā dextra potest: quippe cū altera difficilior, altera facilius moueatur.

129 Cur pars dextera sanabilior sit quā leua? Quoniam per exercitationem ampliorē mater

materiae compescuntur, reddunturque sanitati opportuniores.

130 Cur mel vlceribus acre, gustui dulce sentiat? Quoniam vlceribus horridis, resiccatisque mellis tenuitas occurrit: tenue autē omne acre est. At gustus quia humidus est, mellis percipere potest lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLE
MATVM ALEXANDRI A-
PHRODISIEI LIBRI
FINIS.

IN PROBLEMAT A-

RISTOTELIS INDEX,

DVPLICI NUMERO COMPO-

situs : quorum prior sectionem,

alter *Q*uestionem, siue Pro-

blema *com*monstat..

A

- A** Bortus quo tempo re saepe fiat. 1.9
Abscessus qui medicandi. 1.34. & qui vrendi, & qui incidendi. *ibid*.
Abscessus sit ne purulentus nec ne quo argumento. 1.31
Abscessus quomodo iuant. 6.3
Absentes longius, cur vocem audiunt tenuior. 11.20
Absinthium urinam mouet, & calidū est. 27.10
Abstergerendi vim quē habent. 23.40
Abterranei venti, vide Venti apogei.
¶ Accubamus cur laboriosius in planis quā in cauis. 5.11
Accusatori & reo si parinúmero suffragia fuerint, cur reum vincere est sancitum. 29.13
Accusatores iniustiores reis. *ibidem*
Acerbitas quare medicinali comes. 1.43
Aceti vis calfactoria. 33.17
Acetum cur carnem interiorē demordet, exteriorē non. 31.22
Aceto singultus leuior, potest finiri. 33.1. & quare. 33.5. & 33.17
Aceto qui perfricandum censent, inflammatio-
A ncia

nem tollere volūt. 9.1
 Acetum quibus partibus
 est medicamēto. 31.22
 Aceto mulso cur suauius
 vinum. 19.44
 Acor quorū medicamen-
 torum comes. 1.43
 Acie in fugam conuersa,
 vno resistēte ceteri quo
 que oēs insistūt. 16.6
 Acquirere cur nonnulli
 malūt quā vti. 30.11
 Acria cur amplius appe-
 timus. 22.3
 Acumē omne in voce ve-
 hementia est. 11.14
 Acutum in voce quodve-
 lox in delatione. 11.21.
 & 11.13. & 11.6
 Acutum facilius cātatur.
 quā graue. 19.47. &
 quare. 19.37
 Acutum Index viriū bo-
 narum. 19.37
 Acutū vim desiderat ple-
 niozem. 19.7
 Acuti morbi quare poti⁹
 per hyemē vrgēt. 1.6
 Acuti morbi extorquent

denso corpore hyemē
 post imbres & austro
 1.20
 Acuti morbi febribus cō-
 mitati, quia violēti. 1.
 Acutæ febres quando, &
 quibus. 1.1
 ¶ Adulescētibus interdū
 cessare possunt tentig-
 nes nullo secreto humi-
 re. 4.2
 Adulescētuli quare odi-
 habēt puellas cū qu-
 bus primo concubue-
 runt. 4.1
 ¶ Aegæi aer qualis. 23.
 Aegyptus qualis secun-
 dum suas partes. 26.4
 Aegypti oris cur auste-
 non afflat. ibid
 Aegyptus ferax aqua-
 rum. 20.3
 In Aegypto cur pepo-
 nes optimi. ibid
 Aegyptij cur blasīs ped-
 bus. 14.4. & cur pile-
 crispo. ibid
 Aequale quod modicū &
 compatibilius. 5.22
 Aequa

INDEX.

- Aequalis concentus minus flebilis acribus accedit. 19.6
- Aequale omne in cōeentū ad vnitatem est referendum, 19.14
- Aequisonum quid. 19.39
- Aerem concernentia pro blemata 25. per totam,
- Aer corpori nullo se exhibet alimento. 1.13
- Aer quādo mouet. 11.14
- Aer cur non sursum feratur. 25.14 & quo fertur tramite. ibid.
- Aeris minus quā plus cur calidius. 25.19
- Aeris mutatio quare nō ita grauis vt aquarum, 1.13
- Aer bullis contentus, aut de imis aquae ascēdens, cur nunquam madidus emergat. 25.11
- Aerē ampliōrē ampliōr potētia mouet. 11.33
- Aeris exiguum velocius fertur. 11.14. & 11.34
- Aer cur madescere non possit, aqua possit. 25.12
- Aer & ignis cur non putrescant, 25.29
- Aer interdū densus, nō est rarior quare. 11.33
- Aer luce crassior, cur soli da valeat permeare, lux ipsa non valeat. 25.9
- Aerem nigrum ē longinquo, ē propinquo candidū cur videmus. 23.23
- Aerem cur in flatum conueriti nobis videtur cū currimus, 5.17
- Aer locorum aëditorum purus & diuersus. 14.7
- Aere sudo cur frig' acri' quā nūbilo, 25.18
- Aer cur mouetur, frigidior redditur. 8.12
- Aer quomodo aquā tangit, 25.3
- Aer cū aquam tangit, cur non humescit, 25.3
- Aer cur per aquae ratiōnem frigidus, humidus, reddi non possit. 25.10
- Aer hyeme crassior. 11.64.

A 2 Aer

- Aer corpore vno continuo esse nō potest. 23.3
 Aer ē directo transire nō solet. 25.9
 Aer cur altis ædibus soleat ventilari, reciproca riq; præsertim tempore quieto. 25.12
 Aeris plus in vino, quàm in aqua. 25.8
 Aer an soleat commutari astris omnibus, tum orientibus, tum occidentibus, & præcipuè canis. 26.13
 Aer frigore immobilior. 12.6
 Aer nos circundans calidus. 5.34
 Aer comparatur aciei in fugam cōuersæ. 26.6
 Aer locis palustribus impurus. 14.7
 Aer locis calidis calet, frigidis friget. 14.9
 Aerugo vnde in arboribus. 1.23
 Aer quare præcipuè omnium sonitum reddit. 11.
 Aer quare tollit vibic. 9.6. & 9.10
 Aer an vim purgandi habeat. 1.4
 Aer natura frigida. 9.1
 Aer incidens vim habet medicamenti. 1.3
 Aere ambusta sanescunt facilius. 1.36. & quare. 1.35
 Aestate an sudor potius mouendus. 2.21. & 2.2
 Aestate vigores maximifunt. 1.2
 Aestate quare magis sudamus, cū corpora frigidiora sint, quàm hyeme. 2.4
 Aestate cur magis laboratur, hyeme magis qui laborant emoriantur. 1.2
 Aestate morbi praua causa sunt. 1.2
 Aestate quando corpora morbi exercent, & quare. 1.1
 Aestate calidi & sicci morbi hoīes male habēt. 1.1

Aesta

- Aestas quando grauis tā
febris, quā lippitu
dinibus. 1.8
- Aestate cibus parcus, &
potio liberalis. 1.40
- Aestate maximē putre-
do sentitur. 2.33
- Aestate multū humoris
haurimus. 2.40
- Aestas est nobis, cū apud
Antipodas hyems. 26.56
- Aestiuo tēpore parres in
ternæ frigidiores, hye-
mali calidiores. 14.3
- Aestus meridie quare ac-
cenditur. 15.4
- Aestus magni pelagi am-
plior quā parui. 23.17
- Aestus & frigora cur in-
tētius fiāt in Pōto. 25.6
- Aestus cur vehemētiores
locis hybernis, quā te-
pidis. 14.13
- Aestuantes vehementer
cur insōnia tenēt. 3.24
- Aetatis mutatio facilis.
1.15
- Aetatū mutatio pro tē-
poris cuiusdā mutatio-
- ne accipi debet. 1.3
- Aetatib⁹ mutari solēt ani-
mātes in cōtrariū. 4.4
- Aethiopes cur blāsis pe-
dibus. 14.4. & cur pilo
crispo. ibidem
- Aethiopū dātes cur cādi
di, vngues verò in cādo
re nō respōdeāt. 10.65
- ¶ Affectionū notæ aspe-
ctui patētes, nobis hāc
gūa affectionū creāt. 7.5
- Africus vētus si circa eq
noctiū spirauit, cur aq̃
fiat necessariū. 26.28
- Africus natura humidus,
& hyberni ordīs. 26.28
- Africi qua Aegypti par-
te excitantur. 26.46
- Africae loca arenosa & si-
ticolosa. 12.3
- Africae cur, si quis ppter
mare ifoderit, aquā pri-
mo dulcē, pōst breui sal-
sam eādē cōpiet. 23.21
- ¶ Agathyrsis in morem
est leges cantare. 19.28
- ¶ Ajax ex atra bile in in-
fāniam prorupit. 30.1

¶ Alie omnium maximè
partium nostri corporis
cur malè oleant. 13. 8. &

4. 13

Alis cut titillatur. 13. 1

Alarū abiectionis medica-
mentis potius curandi. 1. 34

Ala cur sitissimè resia-
dent. 1. 14

Alas nostras si quis ino-
beat; cur in risum cōti-
nuò labamur. 35. 8

Albedo igni tribuit. 8. 1

Alga exiccat. 23. 31

Alienum esse, & suū esse,
haud idem. 4. 14

Alica quid. 21. 21

Alica cur plus aquæ reci-
piat, quàm triticū unde
est confecta. ibid.

Alimentum quid appei-
latur. 1. 43

Alimētū siccū nō nutrit,
nisi quātū dilutū. 1. 13

Alimenti desiderium in-
digentia. 22. 3

Alimentum, vide etiam
Cibus.

Alliū urinae tabificum.

27. 10

Allium quomodo urinae
mouet. 20. 16. & 12. 12

Allia urinam mouet sua
caliditate. 1. 42

Allium si quis ediderit, cur
urina alij odorem red-
det. 13. 6

Allij operatiōes quales ibi

Allium inflare ventrem
inferiorem potest. ibi.

Allia cur quo sicciora se-
rantur, eo meliora pos-
sint euadere. 20. 27

Allia cum excalescunt,
cur plenius olet, quàm
recens nata. 20. 30

Allia cur euulsa germina-
ri possint. 20. 26. & 20. 28

Alliū elixū delinire pot
fauces asperas. 11. 39

Allium quare lachrymas
mouere nō pot. 20. 21

Alvus conceptaculum ei
bi consumpti. 4. 17

Alu⁹ pars corporis prin-
ceps. 4. 17

Aluū q⁹ fudere queūt me-
dicamenta. 1. 42. & 1. 41

Alui

- Alui faciles spadōib⁹. 4.3
 Aluus amara secedit qui
 bus natura calida, si mo
 do robusti & pleni, nisi
 concumbant. 4.30
 Aluus cur funditur me-
 ruētibus. 27.10. & 27.
 8. & 2.26. & 4.8. & 27.
 1. & 27.2. & 27.3
 Alui deiectio exercet me-
 ro deditos. 3.5
 Alui deiectionibus vehe-
 mentib. medici brassica
 vtuntur. 3.27
 Alui expiratio cur ma-
 gis dormiētibus. 33.15
 ¶ Amara purgare que-
 unt. 13.40. & q̄re. 1.48
 Amari quodq; quomo-
 do redditur. 20.25
 Ambidextri per cōsuetu-
 dinē fieri possunt. 31.12
 Ambulatiōes accliuēs la-
 boriosiores. 5.37
 Ambulatiōis à cursu dif-
 ferentia. 5.18
 Ambulationes arde tem-
 poribus calidis plus va-
 lent. 5.37
 Ambulationum secundū
 tempora virtutes. ibid.
 Ambulatiōes, cur minus
 laboriosæ quæ inæqua-
 les, quā quæ rectæ. 5.37
 Ambulatiōes breues cur
 laboriosiores. 5.33
 Ambulatiōes proluxæ p
 plana cur laboriosiores
 quā per incōpta, bre-
 ues, leuiiores. 5.1
 Ambulationes breuiiores
 cur magis fatigāt. 5.12
 Ambulantium nimium,
 crura implentur. 5.9
 Ambulandi genus arduū
 sudores mouet, & quæ
 alia. 5.17
 Ambulatio genus omne
 excrementi ad ima de-
 trahere putatur. 5.9
 Ambulamus cur diffici-
 lius locis arduis. 5.38
 Ambulandū q̄re minimè
 in sole nudo corpe. 1.54
 Ambusta quare calor fa-
 cit & tollit. 1.56
 Amylum ex farina. 4.22
 Amphoræ sonē q̄lē pri-
 A 4

- mescant beluæ. 25.2
 ¶ Anaxagoræ opinio cur
 nocte melius audimus
 quam die. 11.33
 Anaxagoras quas affert
 causas eorum quæ acci-
 dunt clepsydræ. 16.8
 Anchora in mare æstuas
 iacta, cur aqua residet &
 quiescit. 23.4
 Anethum urinā mouet,
 & calidum est. 27.10
 Angimur non in eisdem
 omnes. 35.3
 Anhelamus frequentia spi-
 ritus. 11.63
 Animalia cur pedes ha-
 beant pares. 10.28
 Animal gignere nihil po-
 test nisi semen genita-
 le. 4.14
 Animal semine nostro p-
 creatum, cur prole no-
 stram vocamus. ibid.
 Animalia cur alia mutan-
 tur colore, alia nō. 10.8
 Animalium cur alia parua
 alia magna. 10.14
 Animalium alia cur partu
 numerofo, alia nō. 10.1
 Animalium coitus cur i-
 diuersus. 10.4
 Animalium cur alia pa-
 rentes statim secentu-
 alia serō. 10.3
 Animalia domestica p-
 cipio fera, fera potius
 quam domestica. 10.4
 Animalia fera quō red-
 possunt mitia. ibid.
 Animalia nouella omni-
 præter vitulos cur vo-
 cem reddunt acutiore
 11.24. & 11.14.
 Animalia cætera cur vo-
 cem mittunt acutioren-
 cum validiora sunt, ho-
 mo cū inualidior. 11.46
 Animal omne bipes par-
 tem priorem habet pi-
 losiorem. 10.52
 Animalibus perēptis cur
 humor putret. 13.4
 Animalium minutorum
 quæ generantur sine cō-
 cubitu, causa creationis
 in principio mūdi. 10.15
 Animalia minuta tū ge-
 neraa

I N D E X.

- neratur cū mutationes
tēporū incesſerūt. 10.15
Animalia minus tēporis
dormiunt q̄ vigilant, &
nō cōtinuē somnū suū
p̄ficiūt, & quare. 10.33
Animalium cur alia tuf-
ſiunt, alia non. 10.1
Animalia marina quare
maiora q̄ terræ. 10.54
Animantiū alia p̄tinus
præciſo capite moriun-
tur, vel paulopōſt: alia
non, & quare. 10.67
Animantium partes non
officiales, cur in orbem
formari ſoleant. 16.9
Animātes mutātur in cō-
trariū per ætates. 4.4
Animantiū cur alia ubi
primū in lucē ſunt, edi-
ta, nutriri p̄ ſeipſa poſ-
ſint, alia neq̄ant. 10.57.
Animātia omnia cur po-
tius augeri in longitudi-
nem ſoleant. 17.2
Animātium nullum cur
ſuauiter olet. 13.4
Animantium genus for-
te cur corpore duriori.
10.59
Animantium pars maxi-
ma pilum gerit deci-
dum. 10.62
Animātiū in genere cur
alia maris & fœminæ
coitu creantur, alia con-
cretis quibuſdā. 10.15
Animantiū cur alia poſt
partum ſequi ſolent,
alia non. 10.37
Animantium alia quare
& coitu & ſpōte naſcūt
alia ſolū coitu. 10.64
Animātiū cur alia breui
tempore pariunt, alia
diu geſtant. 10.11
Animantium arma va-
ria. 27.9
Animantium corpōra ut
ligna deprauari à calo-
re poſſunt. 14.4
Animantiū quare quæ-
cūq; domestica, eadem
etiā fera reperimus, &
non contrā. 10.44
Animantia cæterā ab ho-
mine cur p̄ſpiciunt in

A 5 la

latus.	10.17	cantatur in diapente & diatessaron.	19.19
Animus noster maximè		Antiphonum quare sua-	
lactatur in somnis.	30.13	uius consono.	19.16
Animo deficientibus quo		Antiphonum quid.	ibid.
modo occurrit aqua fri-		Antistropho carent gene-	
gida.	9.9	ra modulandi quæ.	19.30
Animo deficientes cur mo-		Antistrophus simplex, &	
le corporis contractiore,		quid.	19.15
vocemq; acutiorē redde-		Antistrophis successerūt	
re putantur.	5.2	dithyrambi.	ibid.
Animum concitatū intel-		Antistrophus cur in sce-	
ligere non possē quo ar-		na nullus, in chorea plu-	
gumento.	30.13	rimus.	ibid.
Animosiora quæ sunt.		Antistrophi vsus in cho-	
10.59.		rearum canticis.	ibid.
Animositas cū calore est.		¶ Apium si quis radice te-	
ibidem		nis circūfodiet, partiq;	
Animo securo quid nos fa-		imē panicum vndiq; in-	
cit.	30.1	gerat, deinde terram ac-	
Annus pluuius & humid⁹		cumulet, cur radices mi-	
pestilens.	1.21. & 1.22	ra magnitudine adule-	
Annus pestilens quando		scunt.	10.3
itē accidit, & quare.	1.21	Apium cur aquā salsam	
Annus quare est grauis,		recipit.	10.1
cū est copia rubeta-		Apibus mel secundum na-	
rum.	1.22	turam competit.	21.13
Antiphonū cur suauius		Apogæ, vide Ventī apo-	
æquisono.	19.39	gæ.	
Antiphonis cur nunquā			

Apo-

Apoplexiæ quando acci-
dunt seniores. 1.9

Appetitus quomodo dif-
fert à mente. 30.11

Non Appetētes cur dura
& tristia sentiunt. 3.19

¶ Aqua translucidior o-
leo. 23.9

Aqua cur minus candeat
si moueatur. 23.23

Aqua cur maderē possit,
aer non. 25.12

Aqua per prona ocyus
fluit. 26.38

Aqua quæ liquefacere nō
potest. 4.15

Aquæ & terra cur putreāt
ignis & aer non. 25.20

Aqua corporibus alimen-
to est. 1.13

Aqua est alimentū quàm
siccum valentius. 1.15

Aqua cur multum tempo-
ris sine fastidio vti pos-
sumus. 21.13

Aqua quomodo aīo defi-
cientibus subuenit. 9.9

Aqua in Africa propter
mare infossa cur primò

dulcis, post breuē salsa
eadem cōperitur. 23.18

Aquæ propter mare posi-
tæ cur dulces magna ex
parte, & nō salse. 23.19

Aqua dulcis ī mari in va-
sis colligitur. 2.1

Aqua dulcis tenuior, salsa
crassior. 23.22. & 23.15

Aquam vel vinum merū
cur superbibere debem⁹
post fructuum esitatio-
nem. 22.8

Aqua ab acerbis epota
cur dulcior sentit. 22.11

Aqua quæ balneum præ-
stat commodum. 24.14

Aquæ vis vt sursum ver-
sus compellat inferius.
23.2

Aqua cur vomitum non
prouocat. 3.18

Aqua cur minus salubris
q̃ sol tepescerit. 24.14

Aquæ plus quàm minus
validius reniti pōt. 23.2

Aqua per cinerē collata
cuius naturæ. 24.17

Aquæ mutatio cur pedicu-
los

- los parit. I.16
 Aquæ & cibi mutatio
 quare grauis. I.13. & I.
 15
 Aquæ mutatione cur ani-
 malia nonnulla colorem
 mutant, hō nunq̃. 10.7
 Aqua calidissima feruet.
 I. 8
 Aqua calida cur rugare
 potest, ignis non. 24.7
 Aqua calida liquefcere
 non finit. 2.2
 Aquis calidis cur potius
 quā frigidis lapides
 cōcrefcant. 24.11
 Aqua interdum facta ca-
 lidior quā flamma, cur
 ligna deurere nequeat,
 flamma queat. 24.3
 Aquæ feruidæ cur vt plu-
 rimum falſæ. 24.18
 Aqua feruens cur nun-
 quam expaſſat. 24.9
 Aqua quā flamma cali-
 dior ſentitur. 30.1
 Aqua ſole calfacta, cur
 parum ſalubris. 24.15
 Aqua in calida ſi quis pe-
 dē teneat, cur pede quie-
 ſcente aquā minus cali-
 dam ſentiat, mouente
 calidiorē. 24.12
 Aqua feruens cur liqueſ-
 cere nequeat, venter
 queat. 24.4
 Aqua cur nō p̄inde hye-
 me vt eſta ferueat. 24.6
 Aquæ efferueſcentia, bul-
 larum elatio eſt. ibid.
 Aqua p̄fuſi calida cur ca-
 lorē minus p̄cipimus cū
 p̄uncti oleo ſumus. 24.1
 Aqua vt frigida ſic & ca-
 lida cur horreſcim⁹. 8.7
 Aqua frigida irā ſedat co-
 pioſe infuſa. 8.17
 Aquā frigidā cur fundi-
 mus ſanguine è narib⁹
 fluente. 33.6
 Aqua frigida grauior ca-
 lida. 11.10
 Aqua frigida cur dulcio-
 ra efficit irrigata quā
 tepida. 20.29
 Aqua frigida cur qui tē-
 pore hyemis ſeſe ablue-
 rint aliquādiu frigue-
 runt,

I N D E X .

runt, & reliquo toto die
tuti à frigore sunt: qui
calida, frigus diutius ex
periuntur. 1.29

Aqua frigida de eodē p-
fluēs vase, cur magis ob
strepit calida. 11.10

Aqua tam frigida quā ca-
lida quare profit per-
nionibus, & frigore am-
bustis. 1.55

Aqua salsa grauis. 23.20

Aqua salsa cur vino dul-
ci magis supnatat quā
austero. 23.26

& cur vino possit inna-
tare. 23.27

Aquas quare continent
falsiores loca versus au-
strum. 23.25

Aqua salsa frigida cur bi-
bi non potest, calida re-
frigerata meli⁹ p̄t. 23.18

Aqua salsa cur profluere
queat. 23.20

Aquā salſam q̄ recipiūt,
& quę recusant. 20.1

Aqua salsa dulci opposi-
ta. 23.18

Aqua salsa cū mouet mu-
tai q̄; dulcior fit. 23.20

Aquæ Magnesiæ cur fer-
uere quidē aliqñ defie-
runt, salsæ tamen remā-
serunt. 24.17

Aquæ Magnesiæ & Arta-
næ feruidę satis, cur po-
tu idoneæ. 24.16

Aquæ aluminosæ. 24.18

Aquę putcorum, vide Pu-
teorum aquæ.

Aqua intercus cur nō cō-
tagiosa. 7.4

Aqua intercus exercet
mero deditos. 3.5

Aquatilia quare minus
vivere possunt. 10.48

Aquatile omne vitæ bre-
uis dat testimoniū. 34.10

Aquilo ex septentrione.
25.47. & 26.16

Aquilones cur plurimi
spirant. 26.16

Aq̄lo nocte exorsus cur
tertia die cessat. 26.15

Aquilo cur mare atrius
reddit. 26.39

Aquilo cur crebrius quā
auster

- auster spirat. 26.10
 Aquilo & auster cur sæ-
 pissimè spirant. 26.37
 Aquilones cur anniuersa
 rij fiant, austeri nō. 26.2
 Aquilo cur citò post au-
 strum spirat. 26.49
 Aquiloni contrarius au-
 ster. 26.3
 Aquilonibus spirantibus
 cur cibi auidiores su-
 mus. 26.43
 Aquilo cur magnus orit̃,
 parus desistit. 26.41
 & 26.47
 Aquilo cur locis frigidis
 per hyemem vehemens
 spirat. 26.54
 Aquilo flatus hybernus.
 26.53
 Aquilone nocturno nun-
 quam tertia lux labo-
 rat. 26.9
 Aquilo cur Hellesponto
 & Cyrenæ imbrem affe-
 rat. 26.58
 Aquilo cur interdū spi-
 rat ingenuus, noctu desi-
 stit. 26.62
 Aquilonem habitantes al-
 bo sunt corpore. 14.14
 ¶ Arabia ut feruētior. sic
 odoratio. 13.4
 Arabiæ loca pleniora. 12.3
 Aranea suo fungitur opo-
 re cœlo sereno. 26.63
 Araneæ multæ per aerē
 late, cur indicium flatus
 futuri. 26.63
 Arborea an reddā odorā-
 tē, ubi iris decubuit. 12.3
 Arborum magnitudines
 variæ. 20.9
 Arbor si paulatim defle-
 cit, nihil laborat. 8.15
 Arce & similia cur nullo
 mouente concisantur &
 erepant. 11.28
 Archadia non dissimilis
 palustribus. 26.60
 Apud Archadiā locū ex-
 cellsum cur flatus nihilo
 frigidiores, q̃ cæteris lo-
 cis sentiantur. ibid.
 Apud Archadiā cū vêtus
 flet, cœlum nubilū est,
 cur frigus perinde atq;
 planis palustribus oria-
 tur.

INDEX.

- tur. ibidem
- Archelaus rex Macedo-
niae unde sibi tantū cōfi-
debat & sperabat. 30.1
- Architas oīa porportioe
moueri cenfer. 16.9
- Arcturi ortus morbos tol-
lit vel parit, iudicat vel
intendit. 1.3
- Ardor quomodo effici po-
test. 1.20
- Ardor, febris est. 14.9
- Area, Halo, vbi fieri po-
test in sole. 15.11
- Area corporis qualis. 10.29
- Arenam fluuij conficere
possunt. 23.23
- Arena quid. ibid.
- Argentum cū decoqui-
tur exauiat. 24.9
- Argentum an purgandi
vīm habeat. 1.43
- Argilla cur tollit vibicē.
9.6
- Arietū pelles, vide Pelles.
- Aromata cinere suffita
cur acius oleat quā
igne. 12.11. & 12.7
- Artes oēs opera nra. 30.4
- Ars plura facit praua,
quā proba. 10.44
- Artium liberaliū profes-
sores cūm trepidāt, quō
agere soleant. 11.69
- Arteria omnibus semine
vacuis pusilla. 11.34
- Arteria trachea quō ex-
asperari potest. 11.22
- Articuli laxantur flatib⁹
austrinis. 2.24
- Articulata diu viuere pos-
sunt. 10.48
- ¶ Ascendētes cur genib⁹
laboramus, descendētes
cruribus. 3.19
- Asini cur minus monstra
parant. 10.60
- Asinis cur pili ē cicatrice
se promant, homini nō.
10.29. & 10.31
- Asini quare plus sicci ha-
bent excrementi. 10.58
- Aspalanus redditur odora-
tior iri de celesti. 12.3
- Aspiciendi delatio sim-
plex. 11.61
- Aspectus quō afficitur ē
tristi vel delectabili. 7.3
- Aspe

Aspectib ⁹ efferis cur sunt qui in nimio vel æstu, vel calore habitāt. 14.1	laborant, aut celeriter è vita decedunt, si premā tur, & quare. 1.28
Aspectuum in rationibus ne minimū quidē à ma- ximo totū circumaspi- ci potest. 16.1	Atrum quid esse dicitur. 23.23
Aspectuum procidentia turbine agitur. 15.5	Atræ bili flatus ciere est datum. 30.1
Affa cur alia, alia elixa melius edi possunt. 20.5	Atræ bilis natura quæ ge- nerat. ibid.
Assuescere quid. 21.14	Atræ bilis natura. ibid.
Assueti diutius rem face- re eandem quàm nō as- sueti valemus. 21.14	Atræ bilis effectus. 30.1
Assuescēdi ratio vacat fa- tigatione. 5.12	Atræ bilis & vinum simi- lem fortiuntur naturā. 30.1
Astris omnibus tum oriē- tibus, tum occidentibus an aer soleat cōmutari. 26.35	Atræ bilis victu quotidia- no redundans, morbum melancholicum tātum- modo creat. ibid.
Super Athon nulli exci- tantur venti. 26.38	Atræ bilis quibus frigida & multa, stolidi & igna- ui: quibus calida, perci- ti, ingeniosi, & amasij. ibidem
¶ Atomi, vide Corpuscu- la aeris.	Atræ bilis calidissima & frigidissima reddi po- test. ibid.
Athletæ cur pallidi eua- dunt, cū insudarint sta- tim ab exercitio. 38.5	Atræ bilis si perfriget, an- xietates gignit: calidior securitatē animi. ibid.
Athletæ aut nullo morbo	Atro

INDEX.

- Atrophisa unde. 37.3
 Atropo in concentu cur
 dipason antiphonũ ita
 latitat, vt vnisonum es-
 se videatur. 19.14
 Attica in terra cur fructi⁹
 ceteri dulcissimi, thymũ
 vero acerrimum. 10.20
 Attollendi omnis vsus vi-
 fit. 5.10
 Attollere præter naturã.
 5.38
 ¶ Auditus quã visus ob-
 tufior. 7.5
 Auditus quare syncerior
 in nocte quã in die 11.
 5. & 11.33
 Auditus è synceris elemẽ-
 tis. 31.30
 Audiendi facultas tollitur
 cùm oscitamus. 32.13
 Audiendi sensus foramen
 cùm arteria & pulmone
 habet. 32.6
 Auditus cur maximè ab
 ortu naturæ offendi po-
 test. 11.1
 Audiendi principium vox
 quædam. ibid.
 Auditus & vox ab eodem
 initio. ibid.
 Audimus cur melius cùm
 spiritũ retinemus, quã
 cùm reddimus. 11.41. &
 11.48
 Audiendi facultas amplior
 per inanius quã per pla-
 nius. 11.33
 Auditus dexter cur non
 differt à sinistro, vt pes
 & manus. 31.30
 Auditus oĩm sensuũ facil-
 limè interimi pōt. 11.1
 Aura frigida cur mane de
 mari non spirat, de flu-
 minibus spirat. 23.16
 Auræ ante solis ortũ spi-
 rare solent. 26.56
 Aura omnis quo excuti
 solet. 23.16
 Aurora cur frigidior q̃
 vespera. 25.15
 Auribus cutis tenuissima
 32.12
 Aurium natura calidissi-
 ma & colorata. 32.1
 Aures cur rubescũt pude-
 factis. 31.3. & 32.8. & 32.

B 1.2

L. & 32.12	Austri calidi & humidi. 23.
Aurium sordes cur amara. 32.4	23. humidus. 26.2. calidus. 27.13
In Aurē aqua elapsa, cur oleū instillamus. 32.10	Auster ex meridie. 26.47
Auris sinistra cur ocyus perforata consolidari q̄ dextra potest. 32.7	Austri cur frigidi in Africa. 26.31
Aures delibationes quasdam rerum obduſtarū cōcipiunt pro sua facultate. 7.3	Auster cur parvus oritur magnus deliſcit. 26.47. & 26.41
Auribus propinquis vox qualis. 11.6	Auster cur certissima lege nature canicula oriente moueatur. 26.12
Aurib⁹ res solita suauior insolita. 19.5	Austri cur non fiant anni uersarij. 26.2
Aures scalpētib⁹ cur tuſſis mouetur. 32.6. & 33.1	Auster cur non tā crebre ſpirat quā aquilo. 26.10
Auriū ſtrepit⁹ cur accito ſtrepitu ceſſet. 32.9	Austri quare tardiora & debiliora efficiunt corpora. 1.24. & 26.44
Aures cur vrinātibus dū in mari ſunt, rumpi ſoleant. 32.2. & cur minus rumpantur, ſi oleum in ſtillatum habeant. 32.11	Auster imbres & aquā largē colligit. 26.48
Auriū morbus cur in pulmonis vitiū tranſit. 33.1	Auster ſi minor, quare nubes nullas obducit: ſi minor, nubilus & diuturnior. 26.22. & quare. 26.40
Auripigmentum ruſos efficit pilos. 38.2	Auster nubes colligit, aquilo diſpellit. 25.18
	Auster quare aquam mit

I N D E X.

- rit dum cessat. 26.29. Auster atq; curus cū sint
& 2.21. calidiores flatibus obie-
Auster cur post pruina- clis cur alter aquilone,
spirare soleat. 2.63. & cur alter fauonio aqua fer-
niuem. ibidem riliiores sint. 26.29
Auster decimoquinto die Auster cur oris Aegypti
post brumam. 26.13 non affiat. 26.46
Auster cur nō cito spirat Australia loca cur aquas
post aquilonem. 27.49 cōtineant saliores. 23.25
Auster & aquilo cur sēpis Austrino flatu cur poti⁹
simē spirant. 26.37 fœminę generātur. 14.5
Austri cur hyeme, incūte Austri euocantur cū sol
vere atq; autumno ces- adit meridiem. 26.13
sante spirare soleant, vn Austri sicci & aque exper-
dabundi; sint & cōtor tes cur febres cōtrahāt.
tuosi, atque Africę non 26.52. & 1.13
minus frigidi, quā hic Auster cur mare cœruleū
aquilones. 26.17 reddit. 26.39.
Auster cur minus hyber- Autumno & vere quare
nis noctibus spirat, quā morbi infestent. 1.17. &
diebus. 26.11 quare autūnus vere gra-
Auster cur Lesbo imbrē uior. ibid.
afferat. 26.58 Autumnus quādo perni-
Auster cur foetidi halit⁹ ciosus omnibus, & præ-
causa. 26.18 fertim pueris. 1.19
Auster cōglutinata remit Autumno & hyeme qua-
rit. 1.24 re febres ardētes potius
Austri à mari cur stirpi- oriātur, æstate rigores.
bus p̄sunt. 1.23. & 26.29 1.29

B 2 Aues

Aues vesica carent. 10. 42
& quare. 10. 8

Auiũ natura calida & hu
mida. 10.36

Aues cur vehemēter libi
dine agantur. 4.32.&
10.26.&4.32

Aues cur corpore durio-
ri. 10.59

Aues eo modo quo homi
nes se habent. 10.52

Aues quare maximè gra-
uedines sentiunt. 10.53

Aues monstra ædere pos
sunt, & quare, & quo-
modo. 10.60

13

Baccho nō ineptè Ve
nus coniuncta. 30.1

Bacchæ naturali intempe-
rie fiunt tales. 30.1

Balbis impetus dicēdi cur
11.38

Balbi cur vinolenti fiunt.
ibidem

Balbuties quid. π.30

Balbutiem efficit imbecil-
litas. ibid.

Balnæ calidæ cur sacræ

habeantur. 24.19

Balneum quæ agit. 3.16

Balneæ hyeme quam æ-
state calidiores. 24.8

¶ Bellaria cur edēda. 22. 6

Bellerophon ex atrabile
laboravit. 30.1

Beneuolentia cuiusmodi.
28.8

¶ Bibaces cur multo me-
ro hausto sicci efficiun-
tur. 3.22

Bibendi cupiditas pulmo
nis calore oritur. 27.4

Bilis calida. 1.29

Bilis dei citur metuenti-
bus.

Bilis profistit quibus natura calida, si modò robusti & pleni, nisi cocāt.
4.30

Bilis syncera acutas mo-
uet febres. I. I. 2.

Biliosi morbi per estatē
contrahi debent. 1.6

Biliofi quādo morbo ma
ximè infestantur. I. 12

Biliosus quando accidit lip
pitude arida. 1.9

Bills

INDEX.

- Bilis atra, vide Atra bilis. 10.1
- ¶ Blæfis pedibus cur Aethyopes & ægyptij. 14.4
- Blæsitatem efficit imbecillitas & quid sit. 11.30
- ¶ Bomugivbi fieri soleat & quid sit. 25.2
- Bonus euadit, qui cū bonis habitat. 29.10
- Bonorum cōsuetudo bonos reddit. 29.10
- Borea offendente lutum mox tra gelascit. 26.48
- Boreas cū cessat, cūq; auster surgere cœpit, cur dici solet. 26.43. & 26.47
- Boream si duxerit auster cur sit glacialis hyems. 26.48
- Boues cur non ructare soleant. 10.43
- Bos pilum gerit deciduū. 10.62
- Boues fœminæ grauius mugiunt, q̃ mares. 11.24
- Boui cur lac minus demulgetur proportionē corporis. 10.6
- Bos cur minimè tussit. 10.1
- Boues pilum hybernū emittere solent. 10.23
- Boues castrati maiora gerunt cornua. 10.56
- ¶ Bracchio cur laboriosius manum iactasse inanem, quàm cum lapide. 5.8
- Brassica cur sedat crapulam. 3.17. & est frigida. ibid. & qua vruntur medici ad vehementēs alui deiectiones. ibid.
- Bruma initium quoddā austru. 26.13
- Post brumā dies decimus quintus austrū habet.
- Brutis sensus mobilior olfactus. 7.2
- Bruta duobus tantū sensibus voluptatem sibi acquirunt. 28.7
- ¶ Buccellam grandiorē vbi deuorauim⁹ cur strāgulemur. 34.9
- Bulbi reconditi germina repossunt. 10.28
- Bulimiaquare accidit ma
- B 3 ximè

ximè tēpore frigido. 8.
 4. & cur celeriter & pau-
 cis remedijs succurritur
 ibid. & qđ remediū. ibi.
 Bullarum cur basis can-
 dida aquæ insidit: & si
 soli est exposta, nullam
 efficit vmbra. 16.1
 Bullarū cōsideratio. 23.3
 Bullę specie hemisphērij
 exurgere solent. 16.1
 c
CAdentia in terram
 atq; resiliētia cur
 angulos reddāt similes.
 16. 4
 Cadim⁹ quare potius cur-
 rētes q̄ ambulātes. 5. 18
 Cadunt retrorsum, quib⁹
 colci sunt violati, & cru-
 ra rafa. 16. 4
 Calces pedum quibus tre-
 miscunt. 5. 15
 Calculosus quare sol⁹ ho-
 mo. 10. 42
 Caldarijs magis sudamus
 quā propē tantūdem
 ignis. 2. 11
 Caldarijs cur igne per in-
 crementa continua obla-
 to magis sudemus. 2. 32
 Caldarijs quare magis su-
 demus tēpore frigido.
 2. 29
 Calicibus amplis & scœcū-
 dis arcetur ebrietas. 3. 12
 Calidum lenius. 23. 20
 Calidum lachrymā ciet.
 5. 13. & omne humoris
 detrahens. 37. 3. conco-
 quit & siccāt. 24. 14
 Calida cūm mouētur, re-
 frigerantur. 15. 19
 Calida ppiora mutatio-
 ni. 22. 12
 Calidi natura vocem ma-
 gnā emittere solēt. 11. 3
 Calida omnia modo ful-
 minis vrunt. 24. 18
 Calida amplius in sole, q̄
 in vmbra refrigerātur.
 24. 13
 Calidi qui sunt natura, si
 modō robusti & pleni,
 nisi cocant que patiun-
 tur. 4. 10
 Calidos natura sedile im-
 plet. 6. 1

Calidi

I N D E X.

Calidi & humidi Incontinen-
nentes. 5.31

Calida & humida putre-
dini opportuna. 26.18

Calida & sicca nullā sen-
tiunt putredinem. 13.4

Calidum & humidū qua-
litates febrificæ. 26.52

Calidum opimum. 8.6

Calidis locis habitātes ge-
nus hominū antiquius.
14.15

Calidis locis cur diutius
viuitur. 14.10. & 14.9

Calores corpora resol-
uunt. 11.56

Calor dēsa omnia laxat.
24.10. & concoquit.
33.1

Calor quare ambusta fa-
cit & tollit. 1.56

Calor sursum fertur. 13.5

Calore ab eodem cur vri-
mur, & dolemus refrige-
rati. 8.16

Calor minor à maiore ab-
sumitur. 24.13

Calorem sequuntur hu-
mores. 10.53

Calor mero deditortum
quare imbecillus. 3.5

Calor mouendi vim ha-
bet. 13.5

Calor causa motus in ani-
mantibus. 3.25

Calor humori permistus
candorem gignit. 21.16

Caloris eiusdem opera
quare aqua calidior ef-
fici potest quā aer. 14.13

Caloris vi omnia in dies
confici solent. 30.1

Calor natiuus cōcoquit,
externus putrefacit. 2.33

Calore incrementum fit.
14.8

Calor humore alitur, sed
non quolibet. 3.5

Calor insitus nobis quasi
animans. 27.10

Calor naturalis quib⁹ ex-
tinguitur. 3.5

Calor corporis à vini ca-
lore superatur, si minus
est. 3.22

Caloris corruptio vn-
de, & quibus modis.
3.25

B 4 Callid

Callidos quos vocamus, & quare. 18.4. & vbi si- ta calliditas. ibid.	vel intendit. 13
Calui quare. 4.19	Canicula oriente cur au- ster moueatur certissi- ma lege naturæ. 26.12
Candidum etiam videtur quod perspicuum. 23.23	Canities putredo quædā. 10.36
Canis sauit à partu, & quare. 10.37	Canities vbi, quare non semper est vitiligo. ibi- dem
Canes cur vestigia min? valeant comperire fauo- rio flante. 26.24	Cantantes multi cur me- lius seruare numeros possint quàm pauci. 19. 46. & 19.22.
Canis fœcundus. 20.60	Cantans idem voce eadē cur lōgius cum alijs sen- tiri potest, quàm solus. 19.2
Canis cur partu numero so. 10.16	Cantatur suauius, quàm teretatur. 19.10
Canes quare pilum hy- bernum amittere solēt. 10.23	Cantatur cur aptius de acuto ingraue, quàm cō- trā. 19.33
Canes apud Indos feri re- periuntur. 20.44	Cantantes grauius si ab- sonant, cur facilius de- prehendi possunt, quàm qui cantant acutius. 29. 21
Canino appetitui panis subuenit. 8.4	Cantum quem scim ⁹ cur suauius audimus. 19. 41.
Caninus appetitus cur tē- pore frigido maximè ac- cidit. & vnde fit. ibidem	
Cane tum oriente, tū oc- cidēte an aeris mutatio feri soleat. 26.13	
Caniculæ ortus morbos tollit vel parit, iudicat	

INDEX.

- 41.&19.5
Cantus olim neruis septē
constabat. 19.45
Canticis cur omnes dele
ctari cōsueuerunt. 19.38
Canticum acutū cur dif
ficilius cecinisse, quā
graue. 19.37
Cantilenæ pleræque cur
leges appellētur. 19.28
Cantilenam cur suauius
audimus, cū ad tibiam
quā cū ad lyram cā
tatur. 19.44
Cantilenas solitarias cur
suauius audire solemus
si ad tibiam aut ad lyrā
vnā cantantur. 19.9
Capillus vnde. 31.5
Capillus pilus congeni
tus. 4.19
Capillus indicat caput fo
raminulentum. 2.17.&
spiratius. 2.6
Capparitis cur locis pro
uenire cultis non facile
potest. 20.12
Capparitis ortus ex corru
ptione. ibid.
- Capræ fœcunda. 10.60
Capris cur lactis pluri
mum demulgetur pro
portione corporis. 10.6
Capræ cū aquam muta
rint, colorem amittūt.
10.7
Capronas quæ habent.
10.61
Caput fons humoris. 2.10
Caput spiratius cæteris
membris. 2.6
Caput pars corporis pri
ceps. 33.9
Caput homini quare pi
losus, cæteris contrā.
Capite paruo prudētio
res. 30.3
Caput humidissimū qui
bus indicijs. 36.2
Caput ossib. maximè sca
tet. 2.19
Caput maximè sudare
quare potest. 2.17.& fo
raminulentum. ibidem
Caput cur alia moucant,
alia non. 10.19
Capite præciso cur alia
animātia statim moriū
tur,

B 5 tur,

tar, alia minimè. 10.67	tibus. 8.1
Capitis vis ad generādos pediculos. 1.16	Carni rigor accedit, si ve stis humore madida fue rit. 3.1
Capitis dolor quādo hyc me accidit. 1.10	Carnes vtribus vehemē ter inflatis cōtentæ, cur valeāt incorruptæ edu rare. 22.4
Caricæ bifidæ quare tan tum dulcissimæ, cæteræ non. 22.9	Carnem cur augeant fri cationes. 37.3
Carminū pedes quā ha bēt proportionē. 19.40	Caro perfricata densa tur. 37.5
Carmina cur nobis sæpe numero non ex volunta te occurrant. 11.27	Caro perfricata extolli tur. 21.9
Caro temperato habitu. 34.3	Carnes assæ lixis humi diores. 1.54
Caro instar spōgiæ. 37.3	Caro quibus dēsa, ips pin guedo inter carnē & cu tem. 10.13. qbus rarior, intra carnē habent. 10.3
Caro densa. 8.16	Castratorū quomodo na tura euariat à castratio ne. 10.38
Caro quare non emacera tur laborantibus. 5.4	Cataplasinatis quænam sit virtus. 1.30
Caro cur min⁹ frigus sen tit quā dentes. 34.2. Itē cur calidū amplius quā dentes. 34.3	Cataplasmatū mutatio, quare fieri debeat. 1.46
Caro cur solis calore ni grescit, oleū & cera cāde fiunt. 38.1. & 38.10	Causus, vide Ardor.
Caro dolet & cū pcutitur, & cū repercutit. 9.8	Causæ morborū inter se con
Caro cur liuescit senescē-	

INDEX.

- contrariæ. 1.2
 Causam eiusdem rei habē
 tia, an vim eandem ad a
 gendum habent. 9.6
 Cæcias circulari linea
 inapte naturā ferē. 26.32
 Cæcias cur vnus ad se nu
 bes vocat. 26.32. & 26.1
 Cæci natura cur nunquā
 calui efficiuntur. 31.5
 Celeritate plus erroris so
 let committi. 19.46
 Cælum purum, cur sere
 nū: turbulētū, hyemem
 indicat. 26.6
 Cælum cur soleat maxi
 mē tranquillari nocte
 media & meridie. 25.4
 Cælum calidum. 25.18
 Cælum nubilum cur re
 pidius quā apertū 25.21
 Cæpæ abscissæ cur germi
 nare possint. 20.26
 Cæpæ quare dictæ Crom
 myon. 20.22
 Cæpæ natura. ibid.
 Cæpe cur vnū tam acri
 ter mordere oculos po
 test. 20.22. & 31.22
 Cæpæ interdū oculis pro
 sunt. 31.9
 Cæpe cur suspensum flo
 ret solstitij tēpore. 20.21
 Cæpæ ex plantis recōdi
 tæ cur germinare pos
 sint. 20.28
 Cæpæ cur quo sicciore
 seruntur, eo meliores
 possint euadere. 20.27
 Cæpæ fiunt multiplices.
 20.13
 Cæra non liquefcit in a
 qua. 4.15
 Cæra cur candescit solis ca
 lore, caro nigrescit. 38.1
 Cerebrum humidum. 36.
 2. & 1.16
 Cerebro ad nares meatus
 pertendit. 10.53
 Cerebrū rē cū pulmone
 cōmunem habet. 33.1
 Cerebrū inualidū, & respi
 rationibus minus oppor
 tunū, & celeriter putret
 ijs, qui raris sunt dēti
 bus. 10.47
 Certaminib' corporū cur
 præmia posita, sapien
 tiæ

- tia nulla. 30.10
 Cervicis venæ si dormiē
 ti premantur, quid acci
 dit. 35.8
 ¶ Chartarum sectio qua
 lis, & quare. 16.6
 Chartilago nō nisi os est.
 33.18
 Chæremō ait vinum se
 se pro moribus applica
 re. 3.16
 Chylinder propulsus re
 ctas lineas plano ducit.
 16.5
 & quare. ibid.
 Chordarum inter se pro
 portiones. 19.35
 Chorda, vide etiam Ner
 nus.
 Choris tragœdiarum cur
 neq; subdorio, neq; sub
 phrygio vti mos est.
 19.49
 Chori ieiuni exercere vo
 cem consueverūt. 11.46
 Choro quæ competunt.
 19.49
 Chorus cliens quidam &
 curator ociosus. 19.49
- In chorea plurimus ant
 strophī vsus. 19.15
 ¶ Cyathos æreos cur vi
 bicibus adhibere sole
 mus. 9.12. & 9.9
 Cyathus frigidus. ibi.
 Cyathi ænei, cur vibices
 reprimunt, & resoluerē
 possint. 9.10
 Ciborū varietas. 11.13
 Cibo ineptum quod est,
 & quod aptum. 10.6
 Ciborum mutatio minus
 grauis quā aquæ, &
 quare. 1.14
 Cibus varius grauis. 1.15
 Cibi quales aiantib⁹ esse
 debeāt. 10.58. & 10.56
 Cibus triticeus cur velcē
 tior ordeaceo. 21.2
 Cibi nōnullis cur sine fa
 stidio multo tēpīs vti pos
 sumus, alijs non. 21.13
 Cibi suaves cur fastidiū
 pariant. ibid.
 Cibi ingestis quō vox de
 strui potest. 11.22
 Cibi & aquæ quare muta
 tio grauis. 1.51

Cibus

- Cib^{us} cur nō assumi debe-
 at statim ab exercitatio-
 ne aut medicamēto. 5.28
 Cibi parsimonia oīm tē-
 porū communis, sed ma-
 gis æstati cōuenit. 1.40
 Cibus parcus æstate, & po-
 tio liberalis. 1.40
 Cibi imminutio, & labo-
 rum auctio, quare salu-
 bris. 2.47
 Cibo ingesto cur frequē-
 ter inhorrescimus. 35.9
 Cibo solito qui nō vescū-
 tur, perinde afficiuntur,
 ac si nullum penitus ca-
 piant. 28.11
 Cibum offerre an melius
 inter initia morbi, an
 post. 1.52
 Cibus vitiosus quare pa-
 rit tumorē pedum. 1.5
 Cibum alij quare parum
 concoquant, alij parum
 cupiant. 1.4
 Cibo idoneo cur sint alia
 cocta, alia cruda. 20.4
 Cibum assumens post-
 quā biberit, quare mi-
 nus sudat. 2.25
 Cibi audiores quare su-
 mus Aquilonibus spirā-
 tibus. 26.45
 Cicatrix vbi consistit. 9.
 5. & quare pilus non ge-
 neratur. 4.4. & 9.13
 Cicatrices cur cæteræ ni-
 græ, oculi albæ. 9.7.
 & 9.1
 Cicatrix nigra redditur,
 si eodem in loco sæpius
 vlcus extiterit. 9.11
 Cicatrices qua oculi par-
 te fiant. 9.7
 Cicatrix colorē prioricō-
 trarium trahit. 9.2
 Cicatrices lienorosū cur
 nigrae. 9.5
 Cyceonē si q^{ui} biberit, cur
 sobrius persistere pos-
 sit. 3.12
 Cicuta calorē natiuū fri-
 giditate extinguit, & hu-
 morē indurat. 3.22
 Ciliū pili congeniti. 4.19
 Cineris cum aqua confi-
 deratio. 25.8
 Cineris plura concaua &
 ina

inania. ibid.
 Cinis si calidus in aquā
 immittitur, aquam ver
 tit in aerem. ibidem
 Cineris dulci portiōe cō
 sumpta, pulvis amarus
 relinquitur. 4.13
 Cinere suffita aromata,
 cur acius olent quā
 igne. 12.11
 Circūferri omnia curvi
 dēt vinolētis. 3.9. & 3.20
 Circulus res humanæ.
 17.3
 Circulus basis conī. 3.9
 Circulus si proijciat, cur
 primū rectā lineā ducet
 deinde cochleam. 16.11
 Circulus & principio &
 fine caret. 17.3
 Cisterna si in domo fue
 rit, domus resonantior
 efficitur. 11.8
 ¶ Clamātes à longē imi
 tati acutē proferūt. 5.2
 Clandi cur salaces. 4.32.
 & 10.26
 Clepsydra quare dict. 2.1
 In Clepsydra vnde a
 qua detinetur. 1.14
 Clepsydra q̄ cueniūt q̄
 habent causam. 16.8
 Clunes subsidēt Venerē
 immodicē agētib⁹. 4.2
 ¶ Cognata cognatis cur
 maximē gaudent. 10.51
 Coitus animalium cur
 ita diuersus. 10.46
 Coeundi feruor siccare
 nimirum potest. 4.13
 Coitus in aqua cur mi
 nus fieri potest. 4.15
 Coitus flauis copia agi
 tur. 30.1
 Coire quare non opor
 tet nisi res vrgeat. 4.9
 Coeunt celerius ieiuni
 quare. 4.10
 Coituum corpus calidū
 & humidum esse opor
 tet. 4.5. & 10.26
 Qui Coit, cur oculos at
 tollit. 4.1
 Coeūtes cur in acumine
 oculorū offendunt. 4.3
 ¶ Coitu cur pleriq; suc
 cumbunt reddunturq;
 tristiores, & qui hilario
 res

INDEX.

- res euadunt. 30.1
 Ad Coitum ardentiores
 efficit voluptas. 4.16
 Coitus qua agitur facul-
 tate. 4.2
 Colore, vide etiam Con-
 cumbere.
 Collisio quid. 9.4
 Colliquamentum excre-
 mentum. 5.7
 Color pleni⁹ ostendit hu-
 moris, cum exiguus est.
 2.53
 Color immutatur ijs, q
 natura sunt calida, si ro-
 busti, & pleni, nisi co-
 eant. 4.30
 Color cæsius qui. 14.14
 Color hilarior his, qui
 sub aquilonē ineolunt.
 10.14
 Colores qui officiunt vi-
 dendi viribus, & qui
 non. 31.20
 Colorem non mutantiū
 cur nata mutant. 10.9
 Colores cur moribus si-
 miles non sunt. 19.29
 Coloratiores reddunt lo-
 ca commodē aspirata.
 14.12
 Coloratiora quæ sunt.
 2.30
 Cōmissuræ anguli. 15.2
 Commentandi ratio de-
 monstratio est. 18.3
 Composita omnia plus
 valent, quàm ipsa diui-
 sa. 19.2
 Concaua omnia magis
 sonant. 11.8
 Concentus inæqualis tri-
 stitia afficit, æqualis mi-
 nus flebilis aurib⁹. 19.6
 Concentum quæ concer-
 nunt. 19. per tot.
 Concoctio quid. 12.7
 Concoctioni contruma-
 cissima omnia humi-
 da. 3.14
 Concoctio perfectio est.
 20.14
 Concoctioni inepta ma-
 lè olida. 20.16
 Concoctum calidum. 31.
 24
 Concocta quæq; mollio-
 ra incoctis. 10.25

Con

Concoctionem receptu- rum digeri in minima debet. 21.8	mus celeriter vesica ple- na. 4.10
Concocta & matura sa- pores habent dulces & suauiores. 4.13	Concubitus cur suauissi- ma omnium res, & an necessarius an vt me- lius sit. 4.16
Concoctio duabus cau- sis fieri nequit. 1.43	Concubitus cur fortior viris per hyemem, mu- lieribus per æstatem. 4.26
Concubere cur nequeunt, qui mingendi desiderio tenentur. 4.20	Concubitus fit cum fla- tus excursu. 4.21
Concubere cum volum ⁹ cur nobis magis pla- cent illæ vel illæ. 10.5	Concubere, vide etiam Coire.
Concumbendi facultas cū per ætatem detur, cū incipit. cur corpora ma- lè oleant prius autem non. 4.13	Consonantia omnis fo- no simplici suauior. 19. 39. & cur demulcere po- test. 19.38
Concumbentes quare ma- lè olent. 4.25	Consuetudo nō ideo tua- vis quia semper dele- ctet. 21.14
Concumbentibus si desi- derio mingendi tenen- tur, cur penis tendi ve- hementius potest. 4.23	Consuetudo habitum rei in nobis efficit, & non satietatem. 21.14
Concumbentes cur reso- lui & languere magna ex parte solent. 4.22	Consuetudo aufert vim medicamento. 1.46
Concumbere non possu-	Cōsuetudo rationem ha- bet naturæ. 28.1
	Ex Consuetis ad incon- sueti

- ſueta mutatio moleſta. 1.2.
 28.1.
 ad Conſueta redire ſalu-
 berrimum. 28.1
 Contagio à lippitudine
 quomodo fit. 7.4
 Continentiam concer-
 nentia. 28. per totam.
 Continentiam & tempe-
 rantiam cur in iuueni-
 bus & diuitibus recen-
 ſemus, iuſtitiam verò
 in pauperibus. 28.4
 Contumelioſè agere hu-
 mana affectio. 29.16
 Conturbati in dicendo ſi-
 tire vehementer con-
 ſueuerunt. 27.3
 Cōtrariorum eadem eſt
 ſcientia. 30.7. & 30.12
 Cōtraria à cōtrarijs ſen-
 tiuntur magis. 3.8
 Contrariorum in con-
 traria progreſſio ma-
 gnam admittit commu-
 tationem. 8.15
 Contraria ab eodem effi-
 ci non poſſunt. 8.7
 Contraria contrarijs cu-
 rari. 1.2.
 Contrarij ad cōtraria bo-
 nus habitus. 1.12
 Contraria non facilè eſt
 ſimul agitari. 3.9
 Contraria ad ſua contra-
 ria omnia plenius in-
 noteſcunt. 22.11
 Contraria rem eandem
 efficiunt. 3.25
 Conus quid. 3.9
 Conuulſis quare maxi-
 mè corripiātur, qui cō-
 citatè currunt. 3.36
 Cornua quibus exupe-
 rant, capite minus ſeto
 ſo ſunt. 10.61
 Cornua exuperāt alimē-
 ti copia. ibid.
 Cornigera cur nō ruſta-
 re ſoleant. 10.43
 Corporum plenorū &
 impurorum humor ter-
 reus & grauis. 1.18
 Corpora ſymmetra qua-
 re ſæpius in morbos in-
 cidunt, & facilius curā-
 tur. 5.22
 Corpus cur amplius im-
 C ple

plere pōt fricatio quā cursus. 37.6	Corporis tres partes p cipes. 33.
Corpora densa quando morbis extorquentur acutis. 1.20. & corpo- ra laxiora. ibid.	Corpora humana quā se tardiora & debilio- ra sentiunt, cū austi afflant. 1.24
Corpora morbis diutur nis affecta, frigida & sic ca. 1.17	Corporibus plenīs & in puris quare vlcera ca- pitis faciliē sanentur, i biarum aegrē. 1.18
Corpus cur leuari non potest nisi exudet. 37. 1. & 2.22.	Corpora humida multi premuntur excremen- tis tempore humido, ideo morbis affligun- tur. 1.22
Corpus salubrius quod spiratiū. 1.54	Corpora cur tactu frigi- diora per æstatē quā per hyemem, cū æstas sit calidior. 35.4
Corpori sanando quare raritatem conciliamus. 1.54	Corpus nostrum vapo- rem de se quendam mit- tit assiduē repidū, qui proximum aerem tepe- facit. 5.34
Corpora quæ consenue- rint, respiratoria eua- dunt, & ædificio vere- ri comparata. 10.4	Corporis extrema cur maximē rigent. 8.2
Corpora quando humi- da & laxa fiunt. 1.9	Corporis bona animo imitari non possumus, animum possumus. 29.10
Corpus cur magis leua- re queunt vomitus quā sudores. 37.2. & 2.22	
Corporibus semper ali- quid effluit, sed latet. 2.28	

Ger

- Corporis moles quare
minor redditur. 5.2
- Corporis delatio recta
secundū naturam. 5.37
- Corpora quæ feruntur
vbi alicui occurrerunt,
cur resiliere in partem
contrariam solent, nec
nisi ad similes angulos.
16.13
- Corpus quare sit dedi-
tum motui, & non quie-
ti. 1.54
- Corpora quæ feruntur,
numero nouenario cō-
tinentur. 15.3
- Corpuscula aeris vulgō
ramenta. 15.12
- Corrumpi omnia solent
cū mouentur. 22.4
- Corrumpi quæq; maxi-
mè solēt quoties acius
laborant. 19.3
- Corrumpuntur faciliè quæ
non mouentur, neq; ex-
halant. 10.47
- Coruus colore immuta-
bilis. 10.8
- ¶ Crapulæ cur sedat bras
fica. 3.17
- Crapula quid & quo-
modo differt à temu-
lentia. 3.17
- Crapulæ resoluunt ple-
rosque melancholicos.
3.16
- Crapulam cur magis sen-
tiant qui dilutiusculū
bibunt, quàm qui merū
ex toto. 3.3
- Crassa corpora plures ha-
bent dimensiones. 11.16
- Credimus magis his, qui
plurimum testimonio sit
mantur. 18.3
- Crepitus icus est. 11.42
- Crispitudine pilorum blæ-
fitas est. 14.4
- Crispis pilis cur Aethio-
pes & Aegyptij. ibid.
- Crispitudine vbi sita. 23.18
- Crocodilorum oua tem-
pus tutè sibi operiūtū
commodum. 20.26
- Crommyon, vide Cape.
- Cruda quæ esitantur, ite-
quæ cocta. 20.4
- Crudum frigidum. 31.24

Cruditās in corpore vn de. 20.12	Cucumeres partem dici proximam habent amariorem. 20.
Crudor syderatio. 1.10	Cucumer cur fructu vn cet, cū florē habeat. 20.
Cruda, vide etiam Inco- cta.	Cucumeres quomō se uantur virides per totū annū. 20.14. & quomō do fiunt præcoques. ibid.
Crus sinistrum cur cuiq; difficilius fricare quā dextrum. 5.32. & frictio eius quomodo præter naturam. ibid.	Cucumeres p̄tinus pa- uulos si quis cōdidit terrā, cur maiores m- to efficiet. 20.
Crurum inflexus secun- dum naturam fit retrō. 5.19	Cucumeres humidi q- laudati & qui nō. 20.
Crurum cōpages. 10.40	Cucumer nō annuā so- titur naturam. 20.1
Crura eorum implen- tur, qui nimis ambu- lant. 5.9	Cucumeres in ferulis c- uis cur ampli reddu- tur. 20.
Crura cur in orbem for- mari soleant. 16.9	Cucurbita cur fructu vn cet, cū florem ha- beat. 20.
Cruribus magis labora- mus descendētes. 5.19	Cucurbitas parvulas quis in terram condic- rit, cur maiores mult- efficiet. 20.
¶ Cubatibus dextra cur magis somnus accedat. 6.5	Cucurbitæ quomodo se uantur virides per to- rum
Cubare cur melius cor- pore inflexo. 6.3	
Cubamus libenter fini- stra dextra potius dor- mimus. 6.7	

I N D E X.

tum annum. 20.24	in flatum conuerti videatur. 5.17
Culturæ officium. 20.12	Currens manus obquatiens se sustentat, & velocius currit. 5.8
Cupiditas quid. 3.7	Currentes cur potius cadimus quàm ambulantes. 5.18
Cupiditates nōnullæ necessariæ sunt. 4.28	Cursus quomodo differt ab ambulatione. ibid.
Cupiditates omnes contrà rationem. 28.3	Cursus cur corpus ita implere non potest vt fricatio. 3.76
Cupiditas sequitur formam elegantio-rem. 10.51	Cursus velox quare dolorem affert capiti. 5.9
Cupiendi in generibus quomodo res habeat. 10.51	Cursus quem induti agimus, & olei sub vestè perunctio cur pallidulos nos reddit. 38.3
Currere quàm ambulare cur difficilius. 5.29	Cursus quem nudo corpore agimus, colorem præstat amœniorẽ. ibi.
Currentes nudi quàm vestiti fũt coloratiores. 2.30	Cutis sua natura tensionem habet. 5.14
Currentes non admodũ celeriter, cur numero-riè respirant. 5.16	Cutis homini tenuissi- ma. 10.5
Currentes concitatè cur conuulsis maximè cor-ripiantur. 5.36	Cute laborante pilus la- borat, sed non contrà. 10.36
Currentes ex equo cur minus decidunt. 5.39	
Currentes equo, vide Equo currentes.	
Currẽtibz nobis cur ac-	

C 3 Cu

Cutis hominis non nisi
caro. 10.29

D

Debile omne frige-
scit, & humoris
plenum est. 9.11

Debiles cur vocem red-
dunt acutam. 11.21

Decrepiti cur vocem red-
dant acutam. 11.16. &
11.34

Definitum notius. 18.9

Defunctis opem ferre
cur iustius quàm uiuis.
6.62

Delectatio non eisdem
omnis. 35.3

Delectatio in quibus ef-
se solet. 30.6

Delictis magnis magna
supplicia sunt statuta.
29.13

Demersi in mare cur va-
leant plus tolerare, quàm
in fluium. 23.14

Denarius numerus fons
numeriorũ. 15.3. & quo-
modo perfectus. ibid.

Densitatem mulieris de-
clarat leuitas. 10.4

Dentes stupefcunt, cum
aliquos rem acidã edẽ-
tes aspicimus. 7.5

Dentes cur frigidum am-
plius quàm calidũ sen-
tiant, caro contrã. 34.
2. & 34.3

Dentes perfrigidi. 34.3

Dentes exuperant alimẽ-
ti copia. 10.61

Dentes Aethiopum cur
candidi. 10.65.
& 10.66

Dentium stuporem cur
portulaca herba tolle-
re potest aut sal. 1.38

Deposuitum etiam par-
uum denegare, cur tur-
pius quàm debitũ ma-
gnum. 29.6

Depositiũ denegare, cur
iniquius quàm mutu-
um. 29.2

Destillationes quãdo pi-
uitosis accidunt. 1.9

Destillationes quare ex
capite. 2.17

De

INDEX.

- Destillationes solēt præcedere sternutamentū. 10.53
- Destillatio homini quare, & non cæteris incidit, & modus. 10.53
- Dextræ mobiliiores sinistris. 31.25
- Dextra laborare valemus. 5.32
- Dextra quomodo differt à sinistra. 31.19
- Dextra quare præstantior sinistra. 31.12. & 31.13
- Dextrarum partium differentia in efficiendo, & non patiēdo est sita. 31.23
- Dextra exercitatione afuescit, aptiorque fit. 31.12
- Dextra cubantibus parte, cur somnus magis accedit. 6.5
- Dextrarum partium mouere interest. ibid.
- ¶ Diameter quid. 15.1 & quare dicitur. 15.2
- Diapason omnium suauissimè personat. 19.39. & cur omnium pulcherrima. 19.35
- Diapason magadare conlueuerunt. 19.17
- Diapason sola consonantia cur cantatur. ibid.
- Diapason in proportionē dupla consistit. 19.42
- Diapason Terpandri tēpore est appellata. 19.31
- Diapason sola ex fidibus inter se obsonis. 19.17
- Diapason quomodo capiatur. 19.13
- Diapason obsonum. 19.39
- In Diapason cur graue quidem acuti antiphonum accipi potest, grauis verò acutum non potest. 19.23
- Bis Diapason cur coaptari potest, non bis diapason.

- tessaron & bis diapente. 19.41. & 19.34
 Diapason antiphonum cur ita latitat, ut vniso nū esse videatur. 19.14
 Diapason quare non dicimus ratione numeri diaocto, ut diatessaron & diapente. 19.32
 Diapētesesquialtera cōstat. 19.23. & 19.42
 Bis Diapente cur coaptari non potest. 19.42. & 19.34
 In Diapēte cur nunquā antiphonis cātatur. 19.19
 Diatessaron in proportionē sesquitertia. 19.35 & 19.42. & 19.23
 Bis Diatessaron cur cōponi non potest. 19.34. & 19.42
 In Diatessaron cur nunquam antiphonis cantatur. 19.19
 Dicentes qui conturbantur, vehementer sitiunt. 27.3
 Diesi distant hypate & parhypate. 19.4
 Dies maxime variant orionis exortu. 26.14
 Dies tertius decretorius. 26.15
 Diffidimus quibus, nunquam ijs oblectamur. 18.10
 Digitis vice mutata implicatis, cur vnū duo esse videtur. 31.11. & 31.18. & 35.10
 Dionysius tyrannus aliquātū tēporis à potu solito destitit, & tabe protinus interea laborauit. 28.1
 Discere delectabile. 19.5
 Discitur facilius per exempla & fabulas. 18.3
 Disputatio contentiosa, cur ingenia exercere possit. 18.2
 In Disputationibus cur sit contētio, & nunquā nugatio. 18.8
 Dithyrambi successerūt antistrophis. 19.15
 Diui

INDEX.

- Diuitiæ cur vt plurimũ ibidem
 à prauis potius,quàm à Dolor refrigeratio pe-
 bonis habeantur. 29.8 ctoris. 11.13
- Diuites cur continentes Dolor capitis magis infe-
 recensemus. 28.4 stat postridie à vino di-
 Diuisa omnia numerum luto, meracius tamen
 recipiunt. 16.7 quàm ex mero. 3.
 ¶ Dolia si in domo fue- 14.
 rint inania & operta, Dolentes cur clamāt, me-
 cur domus resonantior tuentes silent. 27.9
 efficitur. 11.8 Dolemus quare vicem
 Doliorum similium si al- eius quem aut secari,
 terum inane, alterum aut vri, aut torqueri vi-
 dimidiatum sit,cur echo demus. 7.3
 diapason resultabit. 19
 51.
 Dolium si humore plenũ Domus cur magis reso-
 fuerit,humor diffunda- nat, si quis vasa inania
 tur in vtres, cur non so obruerit. 11.9
 lum cum vtribus recipi Domesticum omne me-
 ab eodem possit, sed e- lius. 10.44
 tiam locum relinquere Domicilia cur amplius
 quo etiam plus humo- resonent vasis figulinis
 ris capiatur. 25.8 opertis in eis existenti-
 Dolium idem cineris & bus. 11.8
 aquæ tantundem simul Dormientes retinere po-
 capere potest, quātum tius possunt,quàm emit-
 plurimum vtriusque se tere. 33.15
 orum infusi capiat. Dormientes immodicè

C s mī

minus colore hilaran- tur. 2.30	¶ Dulce leue. 23.20
Dormientes cur crebrius reddimus spiritum quā dacimus. 11.41	Dulcis succus calidus. 22 12
Dormire minus possum ⁹ conuersi ad lucem. 6.7	Dulcibus quā acribus cur ocys impleamur. 21.2 & 22.3
Dormientium imæ par- tes calidiores. 33.15	Dulce terreum. 23.26
Dormientes non sternu- tamus. 33.5	Dulce cum acido si mi- secatur, totum dulcius resultat. 13.9
Dormiamus quare. 33. 15	Dulcia gustatu suauissi- ma. 21.13
Dormiens cur oculos sub- mittit. 4.1	Dulcia cur minus dulcia sentiātur calida, quā refrigerata. 22.12
Dormientes cur magis su- damus, quā vigilātes. 2.28. & 2.16	Dulcedinis fructuum ra- tio. 20.20
Dormire cur non valeāt qui rigent. 8.19	E Brij nonnulli sedata ebrietate cur se ene- cant. 30.1
Dormiunt qui, si legere cœperint. 18.1	Ebriosi attoniti & stupi- di fiant à potu. 3.28
Dormimus quare potius dextra. 6.7	Ebriosos tremere ex fri- giditate iudicium. 3.15
Dormientibus semen ce- leriter profluit. 4.5	Ebriati leuiter iudicant, sed prauè, & quare. 3.2
Dormientes suauiter & grauiter cur non som- niant. 30.13	Ebriosi cur solis calore gau

gaudere maximè soleāt.

3.28. & 3.31

brij quare amentes . 30.

13

ibriati leuiter quare ma
gis peccant vel delirāt,
quā qui grauiter se
inebriarunt, vel sobrij
manent. 3:26

Ebriati leniter quare exi-
stiment sese ab alijs con-
temni, & cur alios con-
temnant. 3.2

Ebriantur minus qui calice amplo & fecundo hauriunt. 3.12

Ebriati leuiter quare deli
rant. 3.2

Ebriof cur tremunt. 3.5.
& 3. 25

Ebriof nonnulli attoniti
facti, cum perfrictione
& carnibus in cibo uterentur.

Ebtioforum semē car in-
focundum. 3. 4.

Libri post potum stupidi
& attoniti. 332

Ebrii quare obmutescunt

3.25

¶ Echo quid. 12. 43.
quomodo fiat, & vbi. II.
51. & quare. II. 23

Ecnephia, id est, procel-
le. 26.15

¶ Edimus minus tempo-
ris quàm à cibo abstine-
mus. IO. 33

Edentes vel bibentes plus
a quo cur laborantes ma-
gis fatigantur quàm ie-
iuni. 5.7

¶ Effectus idem plurium
an à vi eadem. 9.6

Effratio quid. 34.7

¶ Aeger quare quiescere
immutusq; quodam fie-
ri potest facere debet.
I. 57

Aeger quare obvelandus
& operiendus. ibid.

Aegri quare acutā emit-
tunt vocem. 11.13

Aegrorantia omnia colo-
rem priori contrarium
trahunt. 9.2

Aegrotantes cur acutè fo-
neſcent

Aegro

Aegrotans primū re- creandus sorbitionibus. 1.52.	pariant. 10.60
Aegrotantium proposita animi vitiosa, animū- que quiescere nequit. 30.13	Equi quare habent plus excrementi humidi. 10 58
¶ Elementa sincera sūsq; deq; sunt. 31.30	Equus dūtaxat coitu pro uenit. 10 64
Eliquari quid. 23.22	Equorum cicatricib' cur pili euenire possint, ho mini non possint. 10. 19.& 10.31
Elixa humidiora, mollio raq;. 20.5	Equus pilum deciduum gerit. 10.61
Elixa cur alia, alia assa melius ed. possint. ibi- dem	Equus quare tardius quā homo parit. 10.11
¶ Empedoclis sententia de lapidum creatione. 24.11	Equus cur equo gaudet. 10.51
Empedocles fuit melan- cholicus. 3.1	Equi reperiuntur feri. 10 44
Empedoclis carmē de tri- tico. 21.22	Equi albi cur vt plurimū oculis cæsijs. 10.13
¶ Enæmi medicamenti quænam sit virtus. 1.33	Equitantes assiduè cur li- bidinosiores. 4 12
¶ Epiala laborātes simul frigent & sitiunt. 27.2	Equo currentes, quo cele- rius currunt, eò magis lachrymantur. 5.35. & 15.13
¶ Equapium, vide Hip- poselinum.	Equo currentes cur mi- nus decidunt. 5.39
Equi cur minus monstra	Equi vulua dura. 10.11
	Erro

INDEX.

- ¶ Erroris plus solet com-
mitti in celeritate. 19.
46
- ¶ Esculenta alia, alia in-
esculenta cur experimur.
20.6
- Esculenta malè olida cur
minimè his olere viden-
tur qui illa ederint.
13.2
- Esse suavius quàm non
esse. 10.33
- Esurire cur protinus ab
exercitatione non inci-
pimus. 5.30
- ¶ Euris ab ortu. 26.29
- quare magis aquam a-
git. ibid.
- Euro spirante cur om-
nia maiora videntur.
26.55
- Eurus cur fauonio aqua
fertilior. 26.29
- Euaporationes terre quàm
do magis sunt. 25.18
- ¶ Exhalatio alias frigore,
alias calore fit. 14.2
- Excessus omnes tempera-
mentū peruertunt. 14.1
- Excrementa non sunt no-
stra. 4.14
- Excrementum putrescēs
morbum committit. 1.
54
- Excrementis singulis lo-
cus à natura determina-
tus. 4.27
- Excrementum omne ex
cibo, ex copiosiore co-
pious. 10.58
- Exemplis facilius disci-
tur. 18.3
- Exercitatio sanguinē effi-
cit sicciorem. 31.14
- Exercitatio corporis cur
incommoda oculorum
acumini. ibid.
- Exercitati sicci siticulo-
siq;. 3.15
- Ab Exercitatione cur nō
protinus esurire incipi-
mus. 5.30
- Exercitati cur frigus ve-
hementius sentiunt,
quàm inexercitati. 8.6
- Exercitati cur vocem red-
dunt acutam. 11.21
- Exer

Exercitationi quæ acci- dunt. 5.30	Exuperantia nimie qua- re morbos committunt. 1.1
Ab Exercitatione quare non protinus cibus su- mi debet. 5.28	F Ab cur tollit vibi- cem. 9.6
Exercitati corpora habet spiratoria. 8.6	Fabulis facilius discitur. 18.3
Qui se exercet quare am- plius à sole vruntur cū sedent, quàm cū mo- uentur. ibid.	Faciem cur effigiare con- tuerunt. 36.1
Expasationis quæ causa. 24.9	Faciem concernentia ibidem
Expergefatio quomodo accidit. 10.33	Facies cur maximè sudet. 2.10. & 2.17. & 36.2
Expiratio caloris emis- sio. 11.14	Facie cur maxima oriun- tur vari. 36.3
Expiramus quando vehe- menter, quare iterum expirare nequeamus. 34.8	Faces ardentes cur icūm faciunt imbecilliores. 11.10
Extenuati inde multum meri haurientes cur mo- riantur. 3.22	Famem cur magis tolera- re possimus quàm sitim. 28.5. & 28.6
Extrema cuiuscunq; ge- neris moveri facile pos- sunt. 1.15	Fames diutina quare af- fert pedum tumorem. 1.5
Extrema cur formari in orbem soleant. 16.10	Familia quàm testamēti ratione cur potius sen- tētiam fieri solitū sit in fo

I N D E X.

foris nonnullis. 29.3	Fascinationis remedium
Cum Familiaribus quo-	quare ruta. 20.34
modo agimus, cum eos	Fatigatio macerat & col-
deliquisse suspicamur.	liquefacit. 5.7
29.13	Fatigationes cur melius
De Familia e mentiri nō	cessant cum quis ex a-
licet. 29.3	qua oleo pmista se per-
Farinarum rum tritici, ū	fricuit. 5.6
ordei cōsideratio. ibid.	Fatigamur quare magis
Farinæ triticeæ primum	locis æqualibus quā
cur candidius, or deaceæ	inæqualibus. 5.10.
vltramum. 21.3. & 21.7	& 5.23
Farina triticea cur oleo	Fatigatis cur in somnis
instillato reddi possit cā	profluit genitura. 5.31.
didior. 21.1	& 3.32
Farina aqua subacta cur	Fatigatis cur præcipitur
melius coeat quā oleo,	vomendum, cum vom-
quod est tenacius. 21.17	tus sit laboriosus. 5.7
Farina tota cū aqua cur	Fatigatio, vide etiam Laf
leuior quā seorsum hu	fitudo.
mor & farina. 21.18	Fauces quibus asperiores
Farina spissescit, si pleni ⁹	reddantur. 11.64.
ateratur. 37.5	& quibus angustiores.
Farina mulso subacta cur	11.18
rigidior reddatur vbi	Fauonius ab occasu. 26.
decocta est, quā aqua	34. & 26.29. & 26.36
subacta. 21.11	Fauonius temperatus, &
Fascinatio quo suspecta	vere spirat. 26.33. &
fit. 20.34	26.57. & 26.33

Fa

Fauonius cur serenus & iucundissimus omnium ventorum. 26.33. & 26.24. & 26.57	Fauonius cur nubes maxime agit. 26.26
Fauonius minus frigidus quàm aquilo. 26.54. & quando spirare incipit. ibid.	¶ Febris calor totius corporis. 1.20. & 1.8
Fauonius cur ventorum omnium lenissimus & frigidissimus, duobusque temporibus maxime spirat, & quibus. 26.54	Februm principium vnde. 34.4
Fauonius cur oris pomeridianis spirare soleat, & non mane. 26.34. & 26.36	Febrificæ qualitates, caliditas & humiditas. 26.52
Fauonius quare noctu quiescit. 26.54	Febris non oritur, nisi per excessum caliditatis & humiditatis. 1.23
Fauonius & mouetur ab austro, & mouet aquilonem. 26.33. & 26.57	Febris cur non contagiosa. 7.4
Fauonio afflante cur canes vestigia minus valeant comperire. 26.24	Februm rigor vnde. 3.25
Fauonij quibus prodeunt. 26.23	Febrientes cum febris cessauerit, cur cantare nequeunt. 11.22
	Febrientes ubi ludunt potius quàm dolent, ij leuati malo indolere incipiunt. 3.17
	Febres quare excitant aures sicci. 1.23. & 26.52
	Febrientium sorbitio fit quæ parum alat, & satis refrigeret. 1.37
	Februm ardores cur potius

- tius fiat in frigidissimis
terris. 14.3
- Febres ardentes autumn
& hyeme potius oriun-
tur. 1.29
- Febris ardentis lingua in
dex. 34.4
- Febres quando estate gra-
ues. 1.8
- Febrientibus cur potio se-
pe & paulatim submini-
stranda. 1.57
- Febribus intermittētibus
quæ agenda ante acces-
sionem. ibid.
- Febris quartana, vide
Quartana febris.
- Fœminę cur potius fiunt
austrino flatu. 14.5
- Fœminę minores mari-
bus esse solent. 10.38
- Fœminę cur intento cor-
pore mingunt. 10.22
- Fœminarum corpus qua-
perficitur magnitudine
10.38
- Fœminę oblascę mares
integri. 10.10
- Fœminę breui perficiun-
tur, mares longo tēpo-
re. ibid.
- Femora cur in orbē for-
mari soleant. 16.9
- Femora cur magis quā-
tibię fatigantur. 5.26
- Femoris parte media cur
in itinere potissimū fa-
tigari solemus. 5.20
- Femora carnis copiam su-
stinent. 5.26
- Femora cur in descenden-
do, tibię in ascendendo
laborant. 5.24
- Femora continentiore cō-
stant natura quā tibię.
5.26
- Ferrum ignitum carbone
calidius sentitur. 30.1
- Ferit acrius quod durius.
9.8
- Ferulę ictus cur magis
dolorosus, quā durio-
ris. ibidem
- Per Ferulam cur non trāf-
picitur. 11.71
- Ferula cur ambirum pla-
gę rubidū, mediū albū
efficit. 9.3. & 9.4

D Fer

Ferum omne prauum natura.	10.44	Fidicines omnes pbi crebro ad medium veniunt.	19.20
Fœtida omnia incocta.	12.12	Fieri aliquid ex aliquo bono.	30.
Fœtida concoctioni inepta.	20.16	Figura orbicularis pulcherrima.	16.10
¶ Ficus calida est, & indicia.	20.18	Figuræ in multo plenius ostenduntur.	1.5
Ficus nouissimè esitata, vltimæ euomuntur.	22.1	Figura cōposita destruitur per lineas secta.	15.1
Ficus si in furno siccetur, cur duriores efficiuntur quàm si exemptæ foris refrigerentur.	22.10	Fines cuiuscunque generis facile moueri possunt.	1.1
Ficuum post esitationem cur vinum superbibendum vel aqua.	22.8	Fistulis quomodo aure falli possint.	19.12
Ficus cum molles & dulces, cur dentes offendat.	22.14	Fistularum vox quæ per medium foramen emigrit, diapaſon resonat circa quæ per totam fistulam promitur.	19.2
Fides perfacilis quam testimonium fecerit.	18.3	¶ Flammæ ab aqua caliditate differentia.	24.
Fidibus obsonis cur accidit quòd vocẽ obtineant nervi eiusdem.	19.18	Flatus quid.	23.16
Fidi grauiori cur semper committitur actus modulandi.	19.12	Flatuum mutatio proprietas cuiusdam mutatione accipi debet.	1.3

Flatu

Flatus alui exspiratio.

33.9

Flatibus cur homo redun-
dat. 10.5

Flatus nonnulli cur mali
odoris. 13.4

Flatū emittere quare nō
oportet, nisi res virgeat.

4.9

Flatibus via multifariam
præstatur. 19.43

Flatuosa libidinem mo-
uent. 30.1

Flatuosa sunt vinū & a-
trabilis. ibid.

Flatuosa vitia atræ bili
attribuuntur. ibid.

Flentes quare vocē emit-
tunt acutiorem. 11.15. &
11.50. & 11.13

Flores cur minus suaves
è propinquo. 12.2. &
12.9

Flores contusi cur dete-
rius olent. 12.9. & 13.3. &
12.11. & cur è longinquo
suavius. 12.4

Florū quibus odores con-
ficimus, alij contusi vel

concalfacti, vel excitati
exolescunt. 13.11

Fluct⁹ præalti pelagi cur
superfrangi non soleāt
sed parui tantum. 23.1.
& 23.24

Fluct⁹ altioris pelagi cur
tardius desistunt quā
breuioris. 23.17

Fluctus maris cur inter-
dum præcedant ven-
tos. 23.11. & 23.28. &
23.3

Fluctus cur ventum præ
se omnes ferant. 23.10

Flumina quare pingūtur
pallida. 23.6

Flumina sua natura frigi-
da. 23.16. & de flumini-
bus cur mane aura spi-
rat frigida, è mari non.
23.16

Fluxio exercet mero dedi-
tos. 3.5

Fluxio, vide etiam Do-
stillatio.

¶ Fortes calidi natura.
14.8. & 14.16

Fortes cur magna ex par-

te vinofi.	27.4	37.5
Fortes cur qui frigida in colūt loca. 14.16. & 14.8		Frigus contrahit. 13.5. & 24.14 astringit & con- stipat. 14.8. & calidum humorem cōgelat. 8.18
Fortitudinem cur maxi- mè honore prosequun- tur respublicæ, quæ ta- mè virtutum præcipua non est.	27.5	Frigus an è terra. 23.34 Frigus lachrymas mouet 5.35. & 5.13
Fortuna cæca.	29.8	Frigus quando nobis a- crius. 8.13
Fouet terram exemptam cur recipere nequeant.	25.8	Frig ^o cur sit amplius ma- ne quā nocte. 25.5. & 8.13
Fouea si in domo fuerit, domus resonantior erit.	11.8	Frigus quare vehemētius sentiunt exercitati quā inexercitati. 8.6
¶ Fresum omne cur ex- pafatur	24.9	Frigiditas horrorē inue- hit. 7.5
Fricationes siccæ cur car- nis soliditatem molian- tur.	37.5	Frigus cur acrius aere su- do quā nubilo. 25.18
Fricatio cur corpus am- plius implere potest q̃ cursus.	37.6	Frigus internum pilos e- rigit. 3.25
Fricationis vtilitas.	5.14	Frigora & æstus cur in- tentius fiant in Ponto. 25.6
Fricationes cur carnem augent. 37.3. & carnē ela- xant.	ibid.	Frigus quare perniones facit & tollit. 1.56
Fricationē pleniorē quæ experiuntur, densantur.		Frigore cur vox grauior. 11.18
		Frigore ambustis quare profit

INDEX.

prosit aqua tam frigidā quā calidā. 1.55

Frigus causa mortis summa. 1.17

Frigidos sedila extenuat. 6.1

Frigere maxime solemus à vomitu. 8.13

Frigentes singultiunt. 33.13.

Vbi Frigimus cur eodem à calore vehemētius vrimur atque dolemus. 37.4

Frigētibus semen aliquādo excurrit. 4.8

Frigentes vehementer si statim copioso igne calfiunt, indolescūt: si paulatim, recreantur. 8.15

Frigidorum locorum incolę fortes, fidētes, & sperantes. 14.15

Frigidorum locorum incolę ad calidorum incolę sunt veluti iuvenes ad senes. 14.15

Fronte quare primū & maximē sudemus. 2.17

Fruētus concernentia. 22. per tot.

Fruētus quid. 20.3

Fruētuum alij cur partē radici proximā amariorem, aliqui potestremā superiorem. 20.25

Fruētuum acerrimorum causa. 20.20

Fruētus cur dulcissimi in terra Attica. ibid.

Fruētus nuper æditi dilutiores. 20.30

Fruētus arborum vtribus vehementer inflatis cōtenti, cur valeant incorrupti edurare. 22.4

Fruētus peracta cōcoctio ne decidant est necesse. 20.31

Fruētus quare maturantur paleis. 22.13

Fruētus noui quare morbofi. 1.25

A fruētū cōsitatione cur vinum merum vel aquā superbibere debeamus. 22.8

D 3 Fru

- Frumentum cur acrius in
campo gelu deurit, la-
cu vel diminuto, vel ex
iccat. 23.34
- Frumentum in Ponto fri-
gori expositum, cur diu
reſeruari integrum po-
teſt. 14.2
- Frumentū apud Scythas
diu in terra manet pro-
pter copiā niuis: & vbi
emerſit, celeriter creſcit
20.21
- ¶** Fumatio non niſi cum
lachryma eſt. 10.50
- Fumus & vapor quomo-
do differunt. 12.10
- Fumus citiſſimè oculis p-
rendentibus occurſat.
31.6
- Fumus cur oculos potius
infeſtat. 31.22
- Fumo cur homo maximè
affici poteſt. 10.50
- Functio expeditior dum
in latus cubamus fini-
ſtrum. 6.7
- Fur meritò damnis pu-
nitar grauioribus, qui
locis publicis quàm qui
priuatis furtum egit.
29.14
- Super furto ſtatuta & le-
ges. ibid.
- Furibus cur damnum ca-
pitale ſtatutum ſit, ſu-
per cōtumelia quæ gra-
uior eſt, non. 29.16
- Furtum ſit nulla neceſſi-
tate humana. ibid.
- Furta voluntate amplius
iniquè committuntur.
29.5
- Furati ex balneis aut pa-
læſtra, aut ex foro, aut
loco publico cur mor-
te mulctantur, ex domo
autempriuata furti pre-
cium duplum exolunt.
29.14
- Furiſis oculi nigra in an-
gulum exteriorem con-
uellitur. 31.7
- 6
- G** Allinæ cur furiant
cū incubant. 10.37

Gelu

I N D E X.

¶ Gelu siccitatis excessio
1.17		dum naturam antè fit.
5.19
Gelu vrit.
3.25		Genibus cur magis labo-
ramus ascendentes, de-
scendentes cruribus.
ibidem
Gemini cur in animaliu
cæterorum genere æ-
què seruari possint, in
hominu autem non pos-
sint.
10.30		Geryonis tragœdia. 19.
49
Genitura quid.
4.16	¶ Gibborum halitus cur
granior.
13.10	
Genituræ profluuiū qui-
bus accidit.
3.32	Gignēdi facultas cur tol-
liur varicosis.
4.21	
Genitura cur in somnis
profluit ijs, qui aut labo-
re lassescūt, aut tabe cō-
sumuntur.
5.31	¶ Glaciem humefacit i-
gnis.
3.16	
Genitura quo argumēto
frigida.
4.33	Glandes acerbe. 22.11. in-
ueteratæ sunt amaræ.
20.25. & quam habent
partem amariorem. ibi.	
Genitura quorundam pi-
scium lauamentum re-
dolet.
4.30	Glandes tostæ refrigera-
tæ cur deteriores. 22.7	
Genitura in somnis cur
præ libidine profluat.
33.15	¶ Gradus p singulos qd
paulum redditur, mul-
tum id per multos exul-
tat.
5.23	
Genitura quare profluit
fatigatis.
3.32	Grando concoctionis in-
diciū.
26.3	
Genituræ profluuiū mul-
tis conturbatis & per-
territis.
27.11	Grando quid in corpore.
34.4	
Genuum flexus secun-	Grandinum suillarū lin-	

D 4 gua

- gna index. 34.4
 Graudo siue coriza quo
 modo accidit. 10.53
 Grauedo cur non pro nu
 mine habetur. 33.7
 Grauedie homo maximè
 tentatur. 10.53
 Grauedine conflitantur
 pueri. 1.16
 Grauedinem maximè ab
 hominibus sentiunt a-
 ues. 10.53
 Grauidæ quando vere &
 æstate abortu periclitā
 tur. 1.9
 Graue fertur deorsum se
 cundum naturam, sur-
 sum præter naturam. 2.38
 Graue omne tendit deor-
 sum. 14.6. & 1.18
 Grauissonum cur valeat
 acutè. 19.8
 Graue generosius acuto. 19.33
 Graue exprimi faciliusa-
 cuto potest. 19.7
 Grauius cantantes si ab-
 sonant cur facilius de-
- prehendi possunt, quàm
 qui cantant acutius. 19.
 21
 ¶ Gustus voluptate exu-
 berantes cur incontinē
 tes dicimus. 28.7
 Gustu & tactu solum cur
 incontinentes dicimur. 28.2
- H
- H** Abituū corporis di
 stantiæ. 6.1
 Habitus inuitat ad opus. 6.7
 Habitus non idē idoneus
 sanitati & robori. 8.6
 Habitus cur per aliquas
 scientias, per aliquas nō
 haberi censetur. 30.
 2
 Halitus foedi in viuis cau-
 sa. 13.4
 Halitum cur ex ore tum
 calidum tum frigidum
 reddere possumus. 34.
 7
 Halo, vide Area.
 Halteribus innititur sal-
 tans

- rans, & plus salit. 5.8
 ¶ Hectici cur vocem acutam proferunt. 19.37
 Hellesponto mouet imbres aquilo. 26.58
 Hemisphærium quomodo necessario exultat in bullis. 16.2
 Heptachordo veteres tri ten demebant. 19.7
 Heptachordi neruus medius acutissimus est primi tetrachordi. 19.33
 In Heptachordo cur veteres hypaten & non ten reliquerunt. 19.7. & 19.48
 Heracliti schola de vniuerso corpore nostro. 13.6. & eius sententia de creatione lapidū & terræ. 23.30
 Herbæ genus cur tantum modo ad semen vsque viuere possit. 20.7
 Herbæ nonnullæ cur euulsæ germinare possint. 20.26
 Hercules atra bile vexatus & morbo comitiali. 30.1
 Heroes soli duces veterū. 19.49
 Hesiodi carmen de concubitu tam viri quàm mulieris. 4.26
 Hæsitatio linguæ quid. 11.30.
 Hæsitantes lingua cur vinolenti fiunt. 11.38
 Hæsitantes lingua cur impetus dicendi præueniat. ibidem
 Hyems frigoris excessio. 1.17
 Fit glacialis Hyems boream si duxerit auster, cur dici soleat. 26.48
 Hyeme pars interior calidior. 24.13
 Hyeme melius concoquimus, & sanius viuimus. 1.28
 Hyeme cur fumus somnolentiores. 11.17
 Hyeme an potius sudandum.

- dum. 2.21. & 2.23
- Hyeme quare minus sudamus quàm æstate. 2.40. & 2.42
- Hyeme cur minus olfacimus, minimèque p gelu & glaciem. 12.6
- Hyems vnde fieri solet. 26.6
- Hyeme cur voces nostræ grauiiores. 11.17
- Hyeme cū currimus quare magis rigemus, quàm cū stamus. 8.12
- Hyberno tempore cur flatus de ortu spirare mane, æstiuode occasu post meridiem consuevit. 26.56
- Hybernis locis cur æstus vehementiores quàm tepidis. 14.13
- Hyeme morbi calidi & humidi. 1.6
- Hyems quando grauis esse solcat. 1.20
- Hyeme quare potius febres ardentes oriantur, æstate rigores. 1.19
- Hyeme cur minus quàm per æstatē, sed grauius ægrotetur. 1.28
- Hyeme pereunt potissimum morbo longo laborantes. 1.17
- Hyeme quando dolor capitis, raucitas, & tussis oriuntur. 1.10
- Hyeme quare laborantes magis emoriantur. 1.25
- Hypate antiphonum magis reddebat quàm nete. 19.7
- Hypate & nete extrema concentus. 19.45
- Hypate die si à parhypate discrepat. 19.4
- Hypates & paranetes eadem videtur esse vox. 19.4
- Post Hypaten aptissimè canimus neten. 19.43
- Hypate cur facillè cantatur, parhypate difficillè. 19.4
- Hippocle'num anno post flero fructum affert: cumq

I N D E X .

cumq; attulerit, exare-	20.7	Homo natura maximè o-
scit.		mnium calidus & humi-
circiunt quare cocuntes		dus. 4.7.&10.26
aut qui etate Veneri suf-		Homo breuissimis nari-
ficienti sunt, puer autè		bus. 10.20
non.	4.25	Homo cur homine gau-
historias rem vnam ex-		det. 10.51
ponentes cur libentius		Homo natura calidissi-
audimus quàm quæ plu-		ma. 10.55
res.	18.9	Homo cur corpore durio-
Histrion simul & certator		ri. 10.59
& simulator est.	19.15	Homines magna ex par-
Histrionem cur non ap-		te secundum naturam
pellamus callidum.	18.4	prodeunt. 11.27
Histriones cur mane so-		Homo imperfectus pro-
lent exerceri.	11.22	dit. 10.45
Histriones cur moribus		Homo serò sectatur parè-
improbis vt plurimum.		tem. 10.34
30.9		Homines ad annum vsq;
Homeri carmen de ze-		tricesimum proficiunt
phyris.	26.33	aut copia, aut crassitudi-
Homeri carmen de mari		ne, & quādo obarescūt.
nigrescente.	23.23	20.7
Homeri carmen de Belic-		Homini cur nulla iuba.
rophonte.	30.1	10.27
Homeri carmen de Dia-		Homines cur nani. 10.14
na.	10.38	Homo cur tunc pubescit
Homines digitis decem le-		dum coire posse incipit.
ge naturali constāt.	15.3	44

Homi

Hominis cerebrum maximum humidissimum que. 10.1.&.10.2	melancholicos videamus. 30.1
Hominis vesica qualis. 10.42	Homines capite minori prudentiores. 30.3
Homo tenuissima cute & flatibus redūdans. 10.5	Homo cur maximè aliud intelligat, & aliud faciat. 30.11
Homines feri nonnusquam reperiuntur. 10.44	Homo cur omnium prudentissimus. 30.3
Homines natura varijs moribus. 30.1	Homo maximè habet vim imitandi. 30.5
Homines cur sapientiores locis calidis quàm frigidis. 14.15	Homini cur magis credendum quàm cuiq; ex cæteris animantibus. ibidem.
Homo naturali solertia. 10.17	Homines cur potius iniusti in repecuniaria videntur. 29.1
Homo ingenio cogitatio neq; plurimum valet. 29.7	Homines cùm orant, cur potius exemplis & fabulis gaudent, quàm commentis. 18.3
Homo qui adeò eruditus, cur omnium animã tiũ iniustissimus. 29.7	Homini tantum locutio. 11.1
Homo cur protinus contentiosus redditur. 18.2	Homo cur variã & multiplicem agit vocem. 11.59
Homines ingeniosos vel philosophos, vel politicos, vel poetas, vel artifices, cur omnes fuisse	Homines multas proferre literas possunt, cætera

INDEX.

Altera animãtia nõ. 11.60	Hominis pars prior pilo
Homo solus compos ser	fior, quadrupedum con
monis. 11.55. & 11.57	trã. 10.52
Homini qui vigilauerit,	Homini expilato cur pi-
cur vox asperior reddi	lus durior subnascitur.
tur. 11.11	10.24
Hominis vox vna com-	Hominum plagam inha-
munis cur varia est, cæ-	bitantium meridianam
terorum simplex. 11.60	pili cur duri: cõtrã, mol
Homini vox cur serius	les inhabitantium sub
perfici solet quã cæ-	aquilonem. 10.24
teris. 11.58	Hominis pili quare sum
Hominis vox suauior.	mo dolore euelluntur.
11.19	10.24
Homo cur vocem acutio	Homines capillo crispo
rem mittit cùm inuali-	& tortili resimiores. 33.
dior. 11.40	18
Homini vox vna, multa	Homines magni cur ma-
genera loquendi. 11.59	iores esse videntur ap-
Homo capite maximè pi-	positi paruis. 17.1
loso. 10.47. & 10.61	Homines omnes tã Bar-
Homini cutis velut affe-	bari quã Græci cur
ctus carnis est. 10.29	ad decem vsque enu-
Hominum cur pili è cica-	merare consueuerunt.
trice se promere non	15.3
possunt. 10.29 & 10.31	Homo solus nouit nu-
Hominum pili cur mol-	merare, solus deos cole-
liores quo prolixiores.	re. 30.5
10.25	Hominibus cur accidit
	statim

stim moueri & reminisci. 2.2	Homo surdescit pulmo- ne & arteria obseſſis. 32. 6
Homo cur oculorum mi- nutum habet interual- lum. 10.17	Hominum ora qui ieiun- narint quare grauius o- leant. 13.7
Homini cur vni vel ma- ximè oculi deprauan- tur. 10.46	Homo cur tuſſit, bos mi- nimè. 10.1
Homo cur ſolus vel ma- ximè omnium oculis li- mis. 31.27	Homo cur minimè om- nium olfactu valet. 33. 10. & 10.20
Homines albi cur ocu- lis vt plurimum cæſijs. 10.13	Homini ſoli cur ſanguis è naribus deſluit. 10.2
Hominibus acerbis ocu- li nigra pars in angu- lum interiorem incum- bit. 31.7	Homo cur maximè o- mnium ſternutare ſo- leat. 11.53 & 10.20. & 33.10
Homo lachrymam ma- ximè mittit. 10.50	Homo cur cibum ſæpius humidum capiat, cæ- tera animalia ſiccum. 10.55
Homo cur vnus caneſcit. 10.62. & 10.5	Homo cur plus excre- menti humidi quàm ſic- ci habet. 10.58
Homo ſolus mutus. 11.75	Homines cur corpore magno, & qui habitant loca frigida & calida. 14.8
Homo cur ſolus lingua hæſitat. 11.55. & 11.5	Homines in regione A- riſto-
Homines lingua hæſi- tantes cur loqui ne- queant voce ſubmiſſa. 11.35	

INDEX.

<p>Aristotelis cur parui.
ibidem.</p> <p>Homines cum excan-
descunt, cur furibun-
li redduntur, metuen-
tes contra afficiuntur.
27.3</p> <p>Homines irati quomodo
afficiantur. 11.63</p> <p>Homo solus cubat resupi-
nus. 10.18</p> <p>Homo cur claudus maxi-
mè omnium oriri po-
test. 10.40</p> <p>Hominum crura carne re-
dundant. ibidem</p> <p>Homines pleni cur admo-
dum rigent, cum pin-
gue calidum. 8.5</p> <p>Homines raris dentibus
cur vitam longam age-
re nequeant. 34.1.
& 10.47</p> <p>Homines virgulam suæ
palmae habentes du-
ctam per totam latitu-
dinem, cur vitæ lon-
gissimæ esse possunt.
34.10</p> | <p>Hominis partes priores
infirmiores. 10.52</p> <p>Homini coitus cur sem-
per opportunus. 10.46</p> <p>Homo omnium maximè
cur post coitum lingue
scit. 4.6.</p> <p>Item, semen plurimum
pro corpore emitti.
ibidem</p> <p>& quare. 4.7</p> <p>Homo duntaxat coitu
prouenit. 10.64</p> <p>Homines coire cupientes
cur pudet fateri, bibe-
re & edere non pudet.
4.28</p> <p>Homines pilosi cur Ve-
neris auditores. 10.26. &
4.32</p> <p>Homo cum coit vago a-
nimo. 10.21</p> <p>Homines cur minus in a-
qua concumbere queant.
4.15</p> <p>Homini concumbenti cur
oculi infirmantur. 4.33</p> <p>Homines nonnulli cur
rem venercam cum vo-
la</p> |
|--|---|

- luptate patiātur, & alij
vel ipsi agere cupiant,
alij pati tantummodo
gestiant. 4.27
- Hominis semē liquefcit
in igne. 4.15
- Homini cur lac minus de
mulgetur pro portione
corporis. 10.6
- Hominū partus euariat
prout pater & mater in
conceptu afficiuntur.
10.12
- Homo cur non partu nu-
merofo. 10.16
- Homini partus geminus
contra legem naturæ ac-
cidit. 10.30
- Homo cur minus mōstra
parit. 10.60
- Homo cur solus varia ge-
nerationis obtinet tem-
pora. 10.40
- Homo solus calculofus.
10.42
- Homines liberi atque in
genui ab choreā adire
solebant. 19.15
- Hominum gibborum in-
curuorumq; cur hali-
tus grauior & fœdior.
13 10
- Homines prius quā li-
teras fcirent, leges can-
tabant. 19.28
- Homines prauī cur po-
tius diuites quā boni.
29 8
- Homines hircientes cur
fœdius oleant cū se
odorificè vnguētārint.
12.9
- Homo nunquam amittit
colorem mutatione a-
quæ. 10.7
- Homo cur viribus debili-
tatur austro flante. 26.
4 4
- Homini infortunato q̄
fortunato iniuria ini-
quior. 29.2
- Homines mero deditos
quæ vitia exercent.
35
- Homines cur maximè
fumo affici poffint. 10.
50
- Homo maximè grauedi-
ne

INDEX.

ne tentatur.	10.53	tremam urinae emissio-	
homines nonnulli ani-		nem.	8.9.
mo defecerunt, cū alios		Horrescimus cur tristi-	
suspendi & strangula-		bus auditis.	7.5
ri viderunt.	7.5	Horrentibus cur pili eri-	
homo solus vel maximè		guntur.	8.18
morbo comitiali in pue-		Horremus quare vbi ster-	
rili ætate capi solet.	10.	nuimus vel minximus.	
49.& 31.27		8.14	
homines cur pereant, te-		Horrescimus cur frequē-	
ste Alcmaeone.	17.3	ter cibo ingesto.	35.9
Homines fortes, vide for-		Horrescere cur non eis-	
tes.		dem in rebus omnes so-	
Honoris iniuria cur mi-		leamus.	35.3
nus æstimetur quā pe-		Horrescere cur magis so-	
cuniæ.	29.1	lemus cū alius mo-	
Honor maius bonū quā		do quodam nos tangit,	
pecunia.	29.1	quā cū nos ipsi tan-	
Horror qualis.	7.5	gimus.	35.1
Horror quare nonnullis		Horrescimus quibus.	35.3
sudoribus excitari pos-		¶ Humor tenuior quā	
sit.	2.34	terra.	11.61
Horror calida offusa a-		Humor secundum natu-	
qua exoritur.	3.25	ram d. 11. 1. 1. fertur.	
Horrores quomodo fiūt.		11.45	
1.29,& 8.18		Humor dulcis leuare po-	
Horrescimus cur aqua vt		test, amarus purgare.	
frigida ita & calida.	8.7	23.40	
Horrescimus cur ad ex-		Humores potius p. 1. 1. 1.	
		E	tem

tem putrescunt. 2.21

Humor alimentum caloris. 3.25

Humor grauis quia terreus. 14.6

Humoris in multitudine figuræ in exiguo colores conspectiores. 1.53

Humores calorem sequuntur. 10.53

Quæ humet, mollia sunt. 22.10

Humidiora contrahi plenius possunt. 31.25

Humidis egent siccae naturæ. 10.18

Humidiora omnia naturæ calidiora occurrunt. 3.6

Humida constantes natura cur facile à labore æstuq; strangulentur. 5.21

Humida omnium difficilima concoqui. 3.14

Humidum multum refrigeratum & multum frigidum se conuertit. 3.6

Humore in calido quæ

pauco tempore madueret, tument, quæ multum collabuntur. 24.10

I

I Acturā quādo minus agere ferimus. 29.2

Ictus omnis quā vim habet. 5.35

Ictus cur tumorem & liuorem suscipiant. 9.14

Ieiuni quare celerius coeunt. 4.10

Ieiuni minus fatigantur laborantes quā alij. 5.7

Ieiunantium ora quare grauius oleant. 13.7

Ieiunium sitim parere sollet. 13.7

Ieiunium vitiosum atrophia vnde. 37.3

Ignis & aer cur non putreant. 25.20

Ignis minor ab ampliori absimitur. 3.21. & 33.2

Ignis cur rugare non potest. 24.7

Ignis

INDEX.

- nis quomodo magis af-
 fert sudorem. 2.11
 nis nisi concedatur spi-
 culum, extinguitur. 1.57
 nis alia exiccat, alia hu-
 nefacit: glaciem hume-
 facit, salē indurat. 3.16
 ni albedo tribuitur. 18.1
 nis summum adurere
 non potest, cum sol, pos-
 sit. 38.7
 nis flatu excitatur &
 augetur. 1.57
 nis quare imbecillior
 ab arundine quā a li-
 gno. 3.5
 nis cur nigrum homi-
 nem non reddit, fictile
 reddit. 38.8
 nis vires omnium mi-
 nuit. 22.12
 Illi dolores medici
 attribuant atræ bili. 30.1
 Imaginationem pro-
 perè sequi esse melan-
 cholicum. 11.38
 Imber concoctionis indi-
 cium. 26.3
 Post Imbres cur desistūt
 flatus. 26.3
 Imber hyems est flatu-
 bus familiarissima. 26.28
 Immodicum minus con-
 sentiens. 5.22
 Immodicum suspensionē
 plurium gerit. 17.1
 Impatibilis quod vali-
 dius. 20.1
 Imperatorem cur calli-
 dū appellare solemus. 18.4
 Inanimata quæ con-
 cernunt. 16. per torā.
 Incisus ære facilius sane
 scit quā ferro. 1.35
 Incidenda quæ sint. 1.32
 & 1.34
 Incocta sapes habent
 deteriores. 4.13
 Incontinentia quid. 28.3
 Incontinentes cur tantū
 ratione cupiditatis di-
 cimus. ibid.
 E 2 In

Incontinentes libidino- fi. 28.7	1.9
Incontinentes cur appel- lamus eos, qui tactu aut gustu exuberarūt. 28.2. & 28.7	Infantes more brutorum vociferantur. 11.30
Incontinētes omnino ca- lidi & humidi. 5.31	Infans in quoque gene- re similis foeminae. 11. 24
Incorrupta cur edurare possint, quę vtribus cō- tinentur inflatis, aut va- sis bene opertis. 25.17	Infectores res inficien- das humoribus quibul- dam acerbis quare an- tē immergant. 22.11
Incrementum à calore. 14.8	Infinitum quod determi- natum non est. 5.25
Individuum vnum esse appareret. 17.1	Infirmius natura integri- tur. 10.52
Inedia iram mouet. 10.37	Inflammationem toille- re volunt, qui aceto sa- léue perfricandum cen- sent. 9.1
Inæqualis concentus tri- stitia afficit 19.6	Inflammatiō vbi feruēs oritur. 16
Inexercitati excremen- tis redundant, exercita- ti non. 3.15	Inflammationes cur alij frigefaciendo, alij cal- faciendo sanent. 1.45
Inexercitati quàm exer- citati magis ad vino- lentiam vsque potare, & vino facilius solui cur possint. ibid.	Ingenia cur exercentur in disputatione contē- tiosa. 18.2
Infantes imbecilles & læ- si quando gignuntur.	Ingenio quare non va- lent, qui loca habitāt frigida. 14.15

In

INDEX.

- gressus ex quibus conficitur. 10.28
- gressus in partē priorem maximè. 10.17
- gressus omnis conficitur attollentia & positione. 5.38
- gressus p accliuia cur plus sudoris promittit, quàm per decliuia. 2.38
- nguina per ictum quare oriuntur. 5.26
- nguinum abscessus medicamentis potius curandi. 1.34
- nhorrescere, vide Horrescere.
- niuria multis aduehi potest modis. 29.13
- niuria homini infortunato quàm fortunato inliquior. 29.2
- niuriæ cur non sicut in pecunijs ita in cæteris amplificentur. 29.5
- niuria maior q̄ in maius bonum est accepta. 29.1
- Iniuria grauior quæ ex consulto. 29.13
- Iniuria pecuniæ cur maior æstimetur quàm honoris. 29.1
- Inopia vitia gignit & auget. 30.9
- Insania melācholicos rapit quando. 1.12
- Insani quare amentes. 30.13
- Insania laborantes vini cupidi. 27.3
- Insomnia qui tenentur. 3.24
- Insomniæ quomodo accidunt. 18.7
- Inspiratio quid. 11.14
- Instrumentorum priorum priores esse facultates. 30.4
- Instrumenta nobis duo, quorum opera instrumentis externis vti valemus. 30.4
- Intelligentia hominis quando suo fungitur officio. 30.13
- Intellectiōes animæ quæ

E 3 vigi-

vigiles, & quæ non vi- giles. 18.7	Irascētibz quæ accidunt. ibidem
Intemperantem homi- nem appellamus. 28.2	Irascētibz labrum in- ferius laxatur. 27.6
Intemperatū corpus mi- nus ægrotat, sed diffici- lius curatur. 5.22	Iratis cur oculi rubescūt. 31.3. & 32.8
Intestīnorum difficulta- tes quādo autumno so- lent cūenire, & quomo- do fiunt. 1.19	Irascētes cur non ri- gent. 8.17
Intestīnorum difficulta- tes quādo mulieres tor- quent, & quare. 1.9	Iris an arbores reddat odoratas quibus decu- buit. 12.3
Intestīnorum difficulta- tes quādo mulieres tor- quent, & quare. 1.9	Irrigata aqua frigida cur dulciora 20.29
Interna omnia infirmio- ra. 31.22	Irrigationes cur fiūt ma- ne & noctu, & non me- ridie. 20.15
Inuentio ex habitu. 30.2	¶ Iter cur longius tum esse videtur cū igna- ri ambulamus, quā cū gnari. 5.25
¶ Ira ex igne. 8.17. & quid. 2.26	Iter æquale quare ocylus cōficitur quā inæqua- le. 5.10. & 5.23
Iram sedat aqua frigida. 8.17	Itinere lōgo peractō cur si quis se super summos cōstituerit digitos, cal- ces pedum cōcutiūtur, proniq; deorsum labū- tur. 5.19
Ira timiditati contraria. 8.17	Sup
Iram quare extenuatio mouet. 10.37	
Iræ quomodo cum ratio- ne. 28.3	
Irascētibz vocabula commoda. 27.3	

INDEX.

¶ Super iudicijs pul-
chra. 29.13
Iusto qui se iunxerit, iu-
stior efficietur. 29.10
Iustos pauperes cur re-
censemus. 28.4
Iustitiam concernentia.
29. per totam.
Iumenta non facile mo-
uentur. 7.2
Iumentorum vesica qua-
lis. 10.42
Iumentis quæ crepitus
alui multus. 10.43
Iumenta cur non ructa-
re soleant. ibid.
Iuvenes humidi & calidi
multum. 3.33
Iuvenes consopitos vri-
næ excitatio sæpe la-
tet. ibidem
Iuvenes quare poti⁹ quā
senes immingant, vbi
vino se inebriauerunt.
ibidem
Iuvenes quare porius vi-
ram laqueo liniūt quā
senes. 30.1
Iuuentus spe plena. ibid.

Iuniorum vlcera prom-
ptius compaginantur,
quā seniorum. 32.7
Iuniorum natura somno
lentior. 3.33
Iuniores cur ocysus disci-
mus, seniores mēte va-
lemus. 30.4

L

Laboris auctio & ci-
bi diminutio cur
salubris. 1.47
Labor acrius opprimens
quæq; corrumpit. 9.3
Laborātibus vires augē-
tur. 2.5
Tā Laborātibus, quā fru-
ētibus solatio cur tibiā
adhibere solemus. 19.1
Laboratur præcipuē pro-
pter continui distra-
ctionem. 5.26
Labore dissoluti cur mo-
le corporis contractio-
re sunt, vocēq; acutio-
rem reddere putentur.
5.2
Laboratur minus cū mo-

E 4 tus

- rus non eodem agitur habitu. 5.10 orbem soleant. 16.9
- Laboratium cur pingue absumitur, caro non emaceratur. 5.4 Lachryma sudor quidā 5.35 & quare salia. ibi.
- Laborantes cessantes cur sudare incipiunt. 2.20 Lachrymam ciet res calida vt sol. 5.13. & 5.35
- Laborasse quā non laborasse melius perpetuò. 2.30 Lachrymam mouere potest frigus. 5.13. & 5.35
- Labrum inferius cur tremitt metuentibus. 27. 20 22 Lachrymam oculus perfricatus reddit. 31.1
6. & 27.7 Lacus quare cādidus pingitur. 23.6
- Labrum inferius pendet, & laxatur irascētib. 27.6 Lacus omnes quā mare candidiores. ibid.
- Labrum imum hominis irati tremiscit. 5.15 Lacu vel diminuto vel exiccato cur frumentū in campo acrius geludeuritur. 23.34
- Labris cur maximè titillamur. 35.7 Lacus cur arenam nullam faciat, vel minus quā mare & fluuius. 23.33
- Lac excrementum. 10.6 Lac medicamētosum, sed quātītatis ratione. 1.43
- Lac bibitum cum farina ordeī quare dulcius sentitur. 21.19 Lacus Pesa qui potu idoneus cur lauat simul & purgat vestimenta. 23.40
- Lacerti cur formari in Lana quare minus calida

I N D E X.

- da quàm plumbum red
ditur. 8.16 re balneo:hyberne vn-
ctiōe curentur. 1.40
- Languor omnis ex crudi-
tate. 31.24 Lassitudo, vide etiam Fa-
tigatio.
- Lapidis creatio. 24.11. ¶ Lectio nonnullis som-
num cōciliat, etiam no-
Item Heracliti sententia
23.30. & cur potius a-
quis calidis concreſcat.
24.11 re. 18.1. & qua-
18.7
- Lapides in mari cur rotū
dantur. 23.36 Lenticula solida expaſſa
tur. 24.9
- Lapis calidissimus vrit
vehementius. 1.8 Leo cur partu numero-
so. 10.16
- Lapis ignitus carbone ca-
lidior sentitur. 30.1 Leonum nulli reperiun-
tur domestici. 10.44
- Lapidem si multi proij-
cient, sed singuli aut
magna eorum pars di-
uersim, lapis non lon-
gius propelletur. 11.52 Lepus cur partu nume-
roso. 10.16
- Lapillus cū in mola fran-
gitur nonnulli inhor-
rescunt. 35.3 Lesbo eurus & auster nu-
bes ex alto affatim ad-
ducunt. 26.58
- Laterum dolore cur ex-
cipiuntur vinolenti. 3. Læſio alia corrūpit, alia
peruertit & vitiat. 4.27
1. & 3.6 Leuca, vide Vitiligo.
- Lassitudinē qd faciat. 5. Læuitas domus resonan-
tiorē efficit vocē. 11.7
7. quæ cōſeq̃ ſoleat. ibi.
- Lassitudines æſtiuæ qua In Læuibz lux amplior.

E 5 11.

II.25	ces albæ.	9.5
Lex genus cantilenæ cur non per Antistrophos olim agebatur. 19.15	Lignum vehementius feriēs quare medium plagæ amplius rubere facit.	9.4
Leges cur pleræq; cantilenæ appellētur. 19.28	Lignum per aquam in sole appositum non efficit continuam vmbra. 16.1	
Leges olim cantabantur priusquam scirentur literæ. ibid.	Liliorū caules euulsi cur germinare possint. 20.26	
Leges olim à magistris certandiq; peritis agebatur. 19.15	Lilium, vide etiā Lyriū.	
¶ Liber reddere peruigiles potest. 18.7	Linea bipedalis quadruplum quiddam describit. 19.2	
& quare. 18.1	Lineam ad rectam omnia natura sua feruntur. 16.4	
Libido excitari tum à cibo, tum ab imaginatiōe potest. 4.27	Linea vnā habet dimensionem. II.16	
Libido quibus insatiabilis modo mulierū. 4.27	Lineæ ductæ per directū in plano pares sunt. 16.5	
Libidinis & pruritus similis voluptas. 4.16	Linea de angulo ducta in angulum, cur sola ex omnibus quæ figuras rectis constantes lineis bipartito secant, diameter dicatur. 15.1	
Libidinem mouent flatuosa. 30.1		
Libidinosiores cur fiunt equitantes assiduè. 4.12		
Libidinosi, vide etiam Salaces.		
Lienosorum cur cicatri-		

Li

INDEX.

- Linea circularis remota, quare recta esse videtur. 15.5
- Lingua inanis & spongiosa. 34.4
- Linguae caro mollis & instar spongiae. 3.30
- & quare. 10.21
- Lingua inter membra exteriora. 34.6
- Lingua affici maximè ex potione potest. 34.6
- Lingua nullacur pinguis. 10.21
- Lingua cur tot euariat coloribus quot cutis. 34.6
- Lingua cur amara, salsa, & acida fieri potest, dulcis non potest. 34.5
- Lingua cur rerum plurimū index esse potest. 34.4
- Lingua vinolentorum cur errat 8.10
- Linguam hæsitare quid faciat. 11.63
- Lingua cur nonnulli hæsitant. 11.54
- Linguae hæsitatio, stupor & attonitio. 11.54
- Linguae hæsitatio mutitas quaedam. 11.57
- Linguae hæsitatio similis apoplexiae. 11.36
- Lingua hærentes cur melancholico sunt habitu. 11.38
- Lingua cur magis hereant trepidantes quàm vino lenti. 11.36
- Lingua hæsitantes verba copulare nequeunt. 11.55
- Lingua cur magis hæsitant pueri quàm viri. 11.30
- Lingua hæsitantes cur loqui nequeant voce submissa. 11.35
- Lippitudo æstus in oculis. 1.8
- Lippitudinum causa. ibidem.
- & quando fiunt. 1.19
- Lippitudo cur contagiosa. 7.4
- Lippitudines quādo æstate sunt graues. 1.8
- Lippitudines aridae quādo & quibus. 1.9.
- & 1.12

A Lip

A Lippitudine cur non-
nulli acutius videant.

31.9

Lyriū cur suspensum flo-
ret solstitij tempore.

20.21

Lyrae sonus vñ fit. 19.44
& qualis. ibid.

Lyra cur suauius sonat,
quàm vox teretantis.

19.10

Lyfander Lacedæmonius
ante obitum vlceribus
scatuit, ex atra bile. 30.1

Literæ sunt vocis affectio-
nes. 11.60

Literas quas proferunt a-
nimantia bruta. 11.60

Littora fluctuosiora cur
solida sæpe efficiantur,
adeò vt planè pauimen-
ta videantur. 23.29

Liuidi cur efficiuntur qui
rigent. 8.1

Lixiuum rufos facit pi-
los. 33.2

Lixiuum quare non po-
test tollere stuporem de-
tium. 1.39

¶ Locus salubris qui pla-
cidè aspiratur. 1.54

Locorū mutatio pro tem-
poris cuiusdā mutatiōe
accipi debet, ideo mor-
bum parere pōt. 1.3

Loquendi initium vnde.
3.30

Locutio vni homini. 11.1

Loqui quare in aqua nō
possumus. 3.30

Locutio cur nōnullis an-
te tempus. 11.27

Locutio species vocis,
quæ ex facili deprauari
potest, & difficillimè
perfici. 11.1

¶ Lucerna dempto oleo
lumen amittit. 3.5

Lucerna vbi multus ignis
perflagrat, suam asser-
uare flammulam nō po-
test. 1.58

Ludiones quare vocē ex-
ercere ieiuni consueue-
runt. 11.46

Luçtatores quare interpo-
sita aliquantisper quie-
te magis sudabunt, quā
si

I N D E X.

si cōtinuè luctetur. 2.7
Lumbis acrius laboram⁹.

5.26

Lunæ vmbra cur maio-
res quàm solis. 15.9

Luna cur plana videi, cū
certè sit sphærica. 15.7

Luna rectis lineis contine-
ri dic octauo videi. 15.5

Lunæ caro hebetatur ad-
ueniente defectu. 26.20

Luna quare post diem o-
ctauum repletur de me-
dio. 15.6

Luna quādo curuatur in
cornua. ibid.

Luna quæ sphærica est,
cur recta cū semiple-
na est cernitur. ibid.

Luscij cur contractis pal-
pebris videant. 31.16

Lusciosi cur literas scribe-
re minutissimas possūt.
31.15. & 31.8

Lusciosi visio quō differt
à visione senis. 31.26

Lux directo itinere fer-
tur. 11.49. & 25.9

Lux cur corpora penetra-

re densa nō potest, stre-
pitus potest. 11.49

Lux orbiculata per fora-
men angulatum prodit.
15.10

Lux amplior resplendet
in læuibus. 11.25

Lucis absentia omnia o-
pacantur. 14.14

Luxuriose viuentes cur
ægrotent, vbi agere lu-
xuriosè cessarunt. 28.1

M

M Adere quæ possūt.
25.12

Madens concorporefcere
nequit. 1.33

Magadare diapason con-
sueuerunt. 19.17

& cur tantum diapason.
19.40

Magadare ex vocibus cō-
sistit contrarijs. ibid.

Magistratui qui maledi-
xerit, grauiter multa-
tur. 29.14

Magnum quid appella-
mus. 16.7

Magnitudinis quæ sunt
pro

- profundo inæquali cur
accidit, vt si partem mo-
ueris leuiorem, circun-
feratur quod iacitur. 16
12.& 16.3
- Magnitudo omnis diuisa
cur minor suo toto vi-
deatur. 16.7
- Maledicta in magistratus
grauioris punitionis.
29.14
- Malum suum nullius est.
4.14
- Malus punica cur fructu
vacet, cum florem ha-
beat. 20.3
- Mala punica vinolenta
vocata. 19.44
- Mala punica cur in ollis
ampla redduntur & fun-
gosa. 10.9
- Mane cur frigus sit am-
plius quam nocte. 25.5
- Manus instrumentum cu-
ius opera instruento
extraneo vti possumus.
30.4
- Manus pars interior arti-
culo caret. 10.48
- Manus carnis inopes &
nerui vberes, ideo ad re-
frigerationem habiles.
6.6
- Manus dextra à sinistra
differt. 31.30
- Manus pars robustissi-
ma. 2.5
- Manus cur potissimum
torpent. 6.6
- Manus cur tremit metuē-
tibus. 27.6.& 27.7
- Manuum perfricatio la-
borem magis affert, quā
ceterarum partium. 2.5
- Manus cæsuras qui per
totam obtinent palmā,
cur diutius viuere pos-
sunt. 10.48
- Maracus cuius Syracusa-
nus poeta præstantior
dum mente caperetur.
30.1
- Marcescentibus quæ au-
xilia impendimus. 3.5
- Maris animalia quare
maiora quam terræ.
10.54
- Mare cur dilucidius aqua
dulci,

I N D E X .

dulci,& purius. 23.15.	Mari quã fluuijs cur me-
& 23.38	lius natamus. ibid.
Mare cur simul falfum &	In Mare demerfi cur` va-
amarum. 23.35	leant plus tolerare quã
Mare cur minus frigidũ	in fluuium. 23.14
quã aqua dulcis. 23.7	Mari natantes cur vëtre
Maris vapor calidus & fic	salubriter euacuantur.
cus. 23.13.& 23.39	23.39
& 38.2	In Mare æftuans,fi ia-
Mare nec calidum nec fri-	ctũ est aliquid,cur vnda
gidum valde est. 23.16	refidet & quiefcit .32.4
Mare hyeme calidius,per	Mari qui fe lauerint , cur
æftatem frigidũ. 26.59	ocyus reficcantur. 23.8
Mare cur folum omniũ	Mare continuum. 23.3
aquarum deuri potest.	Mare fuperius cur falſius
23.32.& 23.13	& calidius quã in fe-
Mare falubre,quod placi-	rius. 23.30
dẽ aspiratur. 154	Maris vndabundi cur qđ
Mare quãdo ſæuos habet	deſiſtit , albicat : quod
ventos. 25.7.& 26.59	prouoluitur , nigricat.
Mare cur cœruleum au-	23.41
ſtro ſpirante,obſcurius	Mare quare pingitur cœ-
aquilone. 26.39	rulerum. 23.6
Maris pars terræ proxi-	Mare minus extinguit
ma cur dulcior. 23.71	ignem quã aqua.23.13
Mare dulcem humorem	Maris natura. 23.8
habet. 23.37	& 23.32
Mare fluuijs corpulen-	Maris æſtus per ſumma
tius. 23.12	verſatur. 23.4
	Maris

Maris quod lacum simu- lat pars dulcis per sum- ma innatat, salsa in imo est. 23.6	na beneficio futurarum 10.47.& 34.1
Mare cur translucidius flante aquilone quàm austro. 23.9	Mas foemina præstatio- 29.11
Mare ponticum cur can- didius Aegeo. 23.6	Mares foeminis calidio- res. 10.10
Mare quare nigrum esse videatur. ibid.	Mares cur corpore mai- ri penè ex toto, quàm foeminae. ibid.
Mare athlaticum vbi spa- riatur. 26.54	Mares integri, foeminae oblatae. ibid.
Mari operam dantes, cur se tepori solis libenter dedunt. 3.21	Matula quo tingi solet. 10.42
Maris quod propinquum, candidum videtur: quod procul, coeruleum. 23.23	¶ Medium principium quoddam. 19.46
Circa Mare si quis info- diat, cur primò aqua dul- cis, post verò salsa effi- ciatur. 23.37	Medius sonus instrumē- torum musicorum es- veluti sonorum coniun- ctio. 19.20
Mas qua pficitur magni- tudine. 10.38	Medicamenta quæ dici de- bent. 1.4
Mares lōgo tempore per- ficiuntur, foeminae bre- ui. 10.10	Medicamenta non sunt nisi sui generis quali- tate purgare possint 1.48
Mas diutius viuit foemi-	Medicamenta cur purga- re valeant. 1.4
	Medicamentum quid est quod naturam obtineat ibid.

INDEX.

- bid.
 Medicamentorum cur a-
 lia ventrem superiorem,
 alia inferiorem soluant.
 1.42
 Medicamenta aluo com-
 moda calida sunt. 27.10
 Medicamentorum cur a-
 lia aluum soluant, non
 vesicam:& alia vesicam,
 non aluum. 1.41
 Medicamentum quod mo-
 uet superiorem & infe-
 riorem ventrem. 1.42
 Medicamento cur non
 protinus cibus sumi de-
 beat. 5.28
 Medicamenta quare co-
 mitantur acerbitas, acor,
 & malus odor. 1.43
 Medicamentum mordax,
 acre acerbumque adime-
 re potest humorem alie-
 num. 1.50
 Medicamenta quare ama-
 ra & foetida. 1.48
 Medicamenta quare mi-
 scentur. 1.42
 Medicamenta consueta
 pro alimentis recipiun-
 tur. 1.46
 Medicamenta cur purga-
 re possint. 1.48
 Medicamenta cibo con-
 traria. 1.43
 Medicamentum conco-
 ctionis immune esse de-
 bet. 1.48
 Medicamenti sanguinem
 supprimentis quænam
 virtus. 1.33
 Medicinæ operatio quæ.
 30.7
 Medicus cur ad sanitatem
 usque tantummodo ope-
 ram suam præstat. ibi-
 dem
 Medici nonnulli medētes
 non agunt, nisi per ex-
 cessum. 1.2
 Medici in aduersis vale-
 tudinibus quare pedes
 operiendos præcipiunt.
 2.26
 Mel tenacius aqua. 21.11
 Mel medicamentosum, sed
 quantitatis ratione. 1.
 43

F Mel

Mel apibus secundum na-	tiores.	ibide
turam competit. 21.13	Melancholici quando in	
Mel cum sale minus dul-	sania rapiuntur. 1.1	
ce sentitur. 13.11	Melancholicus habitus in	
Melancholici natura in-	æquabilis. 30.1	
genio sunt singulari.	Melancholicos quos fu	
30.1	sc videamus. ibi	
Melancholici plerique in	Melancholici qui vitā	
crapulis dissoluuntur.	quæ finiunt. ibi	
3.16	Melancholici cur lingu	
Melancholici cur libidi-	hæreant. 11.3	
nosi. 4.31	Melancholici cur in se	
Melancholicorū habitus	mnis crebrò excitari c	
varius. 30.1 & causa. ibi.	sueverunt. 10.1	
Melancholici nonnulli qua	Melitēses catelli qua fo	
re ubi abundè potauerūt	ma. 10.1	
dolent, & animo vehe-	Membra cætera cū pe	
menter succumbunt.	fricantur, cur plenior	
30.1	euadāt, venter extenu	
Melancholicos cur inso-	tur. 5.1	
mnia tenent. 3.24	Membra nostra cur in v	
Melancholici cur varij &	tribus obtēta inflatis d	
inæquales. 3.10	leant. 2.1	
Melancholici magna ex	Membra genitalia ætat	
parte duri, & venis tu-	accessione cōtrectata	
midi. 30.1	agitata, plenius augen	
Melancholici libidinosi.	tur. 4.1	
ibidem	Memoria mane firmior	
Melancholici qui pruden	30.4	

Mem

I N D E X:

lens opus naturæ. ibid.	3.22	
lens videt, mens audit.		Mero interitur & cicuta.
II.33		ibidem
lensis ab appetitu differ- rentia.	30.11	Mero deditos quæ vitia exercent. 3.5
lens iustrumentum no- bis, cuius opera instru- mento extraneo uti pos- sumus.	30.4	Apud Mesaniam mare cu- iusmodi. 23.5
Mensarum secundarum v- sus cur adijci debeat.	22.6	Metus unde. 27.6. ubi. 27.4. & est refrigera- tio quædam. 10.59. & 35.1. & 11.36. & quid. 2.31
Menthæ belli tempore neque edito, neque seri- to, cur in proverbio dici- tur.	20.2	Metus sitim affert militum argumento. 27.3
Menthæ natura. ibid.		Metu cur multivariè mo- riantur. 3.1
Mercatorem cur calli- dum appellare solemus.	18.4	Metuentibus quæ accidunt. 27.3
Meridies calidissimus. 25.		Metuentes cur tremunt. 27.1
15. & cur à ventis filit.		Metuentes cur silent, do- lentes clamant. 27.9
15.4. & tunc cælum tran- quilletur.	25.4	Metuentium venter cur obcrepare solitus. 27. 9. & 27.11
Meridiem versus habitā- tes, cur nigris oculis po- tius.	14.14	Metuentium lingua com- patitur. 3.30
Merum nonnullos interfi- cit, alios exiccat, & quos.		Metuentes pallent. 11.53
		Metuentium vox cur tre- mula

mula. 27.6. & 27.7. & 11.31. & 11.65	14.15
Metuentes cur vocē red- dunt acutam. 11.31. & 11.53	¶ Mimus cur malit esse mimus quā astronomus. 18.6
Metuentes genituram ex- cernunt. 27.11. & qua- re. 3.32	Mingēdi desiderio qui te- nentur, cur cōcumbere nequeunt. 4.20
Metuentes cur tremant manibus & labro infe- riore. 27.6. & 27.7	Mingentem cū vide- mus, cur ad mingēdum mouemur. 7.2
Metuentes cur algent & sitiunt. 27.8	Vbi Minimus cur inhor- rescimus. 8.14. & 33.16
Metuentes bilē deiciunt & testiculos contrahūt. 27.7. & 27.11	Mixolydius cantus quæ præstare potest. 19.49
Metuentibus cur alui fun- dantur. 27.10	Myrrha medicinalis sua- uior. 12.1
Metuentibus locus cordis refrigeratur. 11.32	Myrti nigrae cur fronde frequentiore quā albæ. 20.36
Metuentibus calor partē superiorem deserit. 11.53	Myrta acerba. 22.12
Metuentes tormenta adi- uri cur sitiant, cū per timorem refrigerentur. 27.2	Myrta ī manu collisa cur dulciora sentimus quā integra. 20.23
Metuentes quā confidē- tes magis volunt inqui- rere & magis inuenire.	Myrta cur enucleatiora quæ minora. 20.24
	Myrtorum non condita- rum fructus cur magis defluunt quā folia, con- tra reseruatorum alga. 20.

I N D E X.

- 20.31
 Moderatio vnum quam
 maximè. 17.1
 Moduli natura. 19.38
 Modulandi egregia gene
 ra neruo medio saepe v-
 tuntur. 19.20
 Modulatio mollior cur so
 no grauiori cõtineatur.
 19.50
 Moduli musici cur mori-
 bus similes. 19.29
 Mola cùm frangitur cur
 inhorrescamus. 7.5
 Molle humidum. 10.25
 Molles & fœminei geni-
 turam vel nullã, vel mi-
 nimam habent. 4.27
 Monstra quæ magis pa-
 riunt, quæ minus. 10.60
 & quando fiunt. ibid.
 Monstrorum causa. 4.14
 Mōstra ædere possunt a-
 nes. 10.66
 Morb^o quare hyeme per-
 niciosior. 1.25. & 1.28
 Morbus perniciosior, qui
 à maiori causa. 1.28
 Morbus ex redundantia.

31.24. & 1.17

Morbus motio. 7.1. & na-
 turalis ordinis corporũ
 motio. 19.38

Morbos quæ vel tollunt,
 vel pariunt, vel iudicāt,
 vel intēdūt. 1.3. per tot.

Morbus lōgus quasi iam
 senect̃a esse videtur.

1.17

Morbo longo laborantes
 quare potissimum per-
 eant à vergiliarum oc-
 casu ad fauonij vsq; fla-
 tus. 1.17

Morbus longus calorem
 extinguit naturalem.

35

Morbi calidi & sicci æsta-
 te. 1.6

Morbus pestilens quare
 solus afficiat propè ac-
 cedentes. 1.7

Morbi hyeme calidi & hu-
 midi. 1.6

Morbi facilius æstate cu-
 rantur. 1.25

Morbi hyemales quare ce-
 leriter interimunt. 1.6

F 3 Mor

Morbi quando exercent corpora tam vere quàm æstate. I. 9	nitura profluit. 3.32
Morbū putrescens excrementum cōmittit. I. 54	In Morbos sæpius incidunt, & facilius curantur corpora symmetra. 5.22
Morbis pituitosis cur libido immodica profit. I. 51	Morbus comitialis Hercules ab Hercule dictus. 30.1
Morborum alij ab igne, alij à rore creantur. I. 59	Morbo comitiali solus homo tenera ætate laborat. 31.27. & 31.28
Morbos igneos ros curat & morbos roris curat ignis. ibid.	Mors refrigeratione accidit. 3.22
Morbus cur morbum alteri facere potest, sanitas sanare non potest. 7.1	Mors interitus caloris & humoris. 14.10
Morbi cur sæpe curari possunt vbi quis abundè excessit. 1.2	Mors putredo quædam. 14.9
Morbi quare infestent vere & autumnno. 1.27	Mortis causæ duæ summae, & quæ. 1.17
Morbo cur capita tentantur ijs qui velociter curant. 5.9	Moriens cur oculos attollit. 4.1
Morbi inter initia an citius offerendus an post. 1.52	Morientibus cur genitura profluat. 3.32. & 4.8
Morbis nonnullis cur genitura profluit. 3.32	Moribundos cur sternutatorio excitamus. 33.9
	Mori quare accidit præsertim post vtrumlibet solstitium per cētū dies. 1.26
	Mortuis halitus foedus. 13.4

I N D E X.

- 13.4
lores hominum varij à
natura. 30.1
lores conduntur calido
& frigido. ibid.
lorib⁹ efferis quare qui
in nimio æstu vel frigo
re habitant. 14.1
loribus quæ sensibilia si
milia. 19.29
Motus à dextra parte. 6.5
Motus animalium quo agi
tur modo. 20.32
Motus calfacit. 5.13. & 5.
4. sed non omnis. 5.34
Motibus naturæ omnes
oblectantur. 19.38
Motus sine inani spatio
agi non potest. 22.4
Motus vehemens qui pas
sim per loca agitur inæ
qualia: multus, qui con
tinens. 5.1
Motuum sol parēs & au
tor. 26.35
Motus qui laboriosiores,
an qui per loca inæqua
lia, an plana. 5.1
Motus à calore an calida.

- 26.50
Motus velox quare caput
concalfacit. 5.9
Omne quod Mouetur, par
te habet quæ requiescit.
10.32
Moueri omnia pportio
ne censet Architas. 16.9
¶ Mulierum natura. 4.
29. & 4.26. & 1.9
Mulieres quare sanæ sic
cis æstate & autūno. 1.11
Mulieres cur vocem red
dunt acutam. 11.16. & 11.
65. & 11.34
Mulieribus quare nō exit
pilus. 4.4. & 10.41
Mulieris læuitas ostēdit
densitatem. 10.4
Mulier raro varicibus la
borat. 10.39
Mulieres cur non calue
scunt. 10.56
Mulieres minus vitiligi
nem habent quam viri.
10.4. quarū ætate pro
uectiores magis habent
quam minores. ibid.
Mulieres cruribus putri

F 4 dis

- dis vlcerosisque. 10.41
 Mulieres quando dysente-
 rijs torquentur. 1.9
 Mulieres cur Veneris ap-
 petētiores æstate. 4.29
 Mulieres insatiabiles qua-
 re. 4.27
 Mulieres quare malè o-
 leant cū pubescunt, an-
 tè non. 4.13
 Mulier quare non scuit
 à partu. 20.37
 Mulierum corpora min⁹
 expirant quàm virorū.
 10.4
 Mulierē interfecisse cur
 iniquius quàm virum.
 29.11
 Mutatio animantiū per
 ætates. 4.4
 Mutatio quæque calida
 corpus peruertit. 1.8
 Mutatio de contrario in
 contrarium frequenter
 laboriosa. 5.12
 Mutatio subita grauis.
 8.15
 Mutatio omnis motu fa-
 cilis. 1.15
- Mutatio ex contrarijs fr
 contraria magna est.
 8.15
 Mutationes temporum
 flatuūque quare mor-
 bos intendat tollantue
 iudicent vel cōmittant.
 1.3
 Mutuū denegare cur mi-
 nus iniquum quàm de-
 positum. 29.2
 Muti per nares vocem ex-
 trudunt. 11.2. & os illo-
 rum quare cōpressum.
 ibidem
 Musicis in instrumentis
 fides tenuiores cur acu-
 tius consonent. 11.19
 Mustum quare non medi-
 camentosum. 1.48
 Mustum natura suaue.
 20.23
- N
- Narratio rerū nec ni-
 mis veterum, nec
 nimis nouarum cur nos
 oblectat. 18.10
 Nares conceptacula mu-
 corum. 4.27

Nares

I N D E X.

Nares rerum obduſtarū
quaidū deliberationes pro
ſua facultate concipiūt.

7.3

Naribus penna tentatis,
cur fiat ſternutamentū.

35.8

Naſo perfricato cur ſter
nutamenta deſiſtunt.

33.8

Natiuitij natura. 20.22

Natamus cur melius in
mari quàm fluuijs. 23.12

Natura humana omniū
communis. 7.3

Naturę motus ordinatus
familiarior quàm inor
dinatus. 19.38

Natura etiam prauę om
nia facit. 10.44

Natura quibus ſeruetur.
30.1

Natura contrā quàm lo
ca & tempora ſe habet.
14.8. & 14.16

Natura ſicca humidū affe
ctat, humida ſiccū. 18.58

Natura quomodo ſerue
tur & deprauetur. 19.38

Naturę opera quomodo
artis operibus comparā
tur. 10.44

Natura cuiq; inſeminare
potest vt vinum. 30.1

Quod præter Naturam
eſt, laborem doloremq;
mouet. 5.19

Quę præter Naturā ſunt
hęc omnino aliena.

4.14

Quod contra Naturā eſt
id imbecillum. 10.30

Quę præter Naturā ſunt
factu difficilia ſunt. 5.32

Naturam vltimā aſſequi
eſt difficile. 10.44

Nati recenter parentibus
ſunt infirmiores. 10.9

Natiuum quod eſt, id ſen
ſum effugit. 35.1

Nauigia cur onuſtiora
in portu quàm in mari
eſſe videntur. 2.2

Nauigia in mari quieto
cur interdū repente ab
ſorbentur. 23.5

Nauigia cur repanda fe
rantur cū deuorantur

F 5 à

- à vertigine. *ibid.* 1.39
 Nauibus degentes quam-
 uis in aqua cur colora-
 tiores quàm in paludi-
 bus. 14.12
 Nausea quare mouetur
 sudantibus, si vel aqua,
 vel flatu refrigerentur.
 2.18
 ¶ Neruum medium in-
 ter septē cur vocamus,
 cū inter octo nullū sit
 medium. 19.45
 Neruorum cōsideratio in
 musicis instrumētis. 19.
 20.& 19.36
 Nete dupla ad hypaten.
 19.22.& 19.35
 Nete sonus alienus à cæ-
 teris. 19.43
 Nete definit in hypaten.
 19.24.& 19.43
 Nete vehementissimū so-
 num reddit sua potētia.
 19.43
 Nete & hypate extrema
 concentus. 19.45
 ¶ Nitrum quare nō pos-
 sit tollere dentium stu-
 pore. 1.39
 Nix cōcoctionis indicium
 26.3
 Nix liquefieri cessat ad
 solem quando aduespe-
 rascit. 26.53
 ¶ Nocētem liberare qui
 libet potius vult, quàm
 innocentem condēnare.
 29.13
 Notius quod definitum.
 18.9
 Notiora libentius audi-
 mus. 18.9
 Nouis admodum quare
 minimè oblectari possu-
 mus. 18.10
 Noctē media cur cœlum
 soleat tranquillari. 25.
 4.& 15.4
 Nox cur ad audiendū a-
 ptior quàm dies. 11.33
 Noctu quam interdū
 cur potius serenum.
 25.7
 Noctis medium frigidis-
 simum. 25.15
 Noctes temporis calidi
 cur molestiores quàm
 dies

I N D E X .

dies. 25.16

¶ Nubes ubi magis constant. 27.5

Nubes colligit auster, a-
quilo dispellit 25.18

Nuces tostæ refrigeratæ
cur deteriores. 22.7

Nudi in æstu currentes
sunt coloratiores quàm
cum veste. 2.30

Numerus denarius perfe-
ctus. 15.3

Numeri quatuor cubales
consummantur decem
proportionibus. ibidem

Numerus marcescens in
vnitatem relabitur.
11.20

Numerus partiũ omnis,
omni suæ magnitudinis
numero maior. 16.7

Numerus omnis mensu-
ram certo recipit motu.
5.16

Numerus tam Græcorũ
quàm Barbarorum cur
fieri solet ad denarium.
15.3

Numeri musici cur mori

bus similes. 19.29

Numeri quare mulcent.
19.38

O

¶ Bolum qui abstule-
rit, etiam talẽtum
auferet. 29.2

Obsona vocem obtinent
nerui eiusdem. 19.17

¶ Occasus purus cur se-
renum indicat. 26.6

Ostachordi cur neruum
mediũ appellamus, cũ
inter octo nullum sit
medium. 19.23

Oculus è synceris ele-
mentis. 31.30

Oculi ex eadem origine.
31.4. & 31.7

Oculi pars corporis mo-
bilissima. 7.4

Oculi laxiores & referti
meatibus. 31.22

Oculus dexter cur non
differt à sinistro, vt ma-
nus & pes. 31.30

Oculi cæterorum animã
tium cur plus distant
inter

- inter se quàm hominũ. 13.23
 10.17
 Oculus sinister cur nihilo imbecillior dextro. 21.9
 31.19
 Oculi humores transpi-
 ciunt. 11.61
 Oculus lachrymarum cõ-
 ceptaculum. 4.27
 Oculi omnium pingues.
 4.2. nec quicquam car-
 nis habentes. 31.23
 Oculo altero apprehenso
 cur alter cõstantius cer-
 nat. 31.4
 Ocul o vno videre cur im-
 pat bilius. 31.10
 Oculo vno cur exquisi-
 tius cernitur quàm duo-
 bus. 31.2
 Oculi cur melius vident
 manuprẽ lucerna aut so-
 le obiecta. 31.39
 Oculus sinister cur expe-
 ditius contrahitur dex-
 tro. cùm dextra mobi-
 lior. 31.25
 Oculus cur solus omniũ
 membrorum nõ rigeat. 13.23
 Oculus cur per pumicem
 transpicere non possit,
 per vitrum facilẽ 21.9
 Oculus cur viridibus &
 herbescentibus recrea-
 tur. 31.20
 Oculo perfricato cur ster-
 nutare cessamus. 31.1. &
 33.8
 Oculi vtriusq; radij non
 sine perturbatione in idẽ
 incidunt. 31.21
 Oculi quàm variẽ diuer-
 tãtur, & quomodo. 31.7
 Oculo utroq; cùm cate-
 ra melius cernimus, qua-
 re rectam versuum vir-
 gulã vno exquisitus vi-
 demus. 31.21
 Oculus qñ gemina sentit.
 3.20. & 3.29. & 31.11
 Oculo in latus verso cur
 nõ res vna geminari vi-
 detur. 31.17
 Oculis quodãmodo loca-
 tis cū res vna geminari
 videat, cur in alijs sensi-
 bus fieri nequeat. 31.18
 Oculi

INDEX.

Oculi cur iratis rubescūt.	Oculos perturbant flat⁹
31. 3. & 32. 8	aduersi. 5. 3
Oculorum acumini cur	Oculos cur potius fumus
exercitatio incōmoda.	infestat. 31. 22
31. 14	& quos magis. 31. 6
Oculi tribus coloribus di	Oculis peruersis motus
stinguuntur. 10. 3	multiplicatur. 31. 2
Oculi cæterorum ab ho-	Oculos vim ad procrea-
mine vnicolores. 31. 28	tionem obtinere quo in
Oculi vnde cælij, item vn	dicio. 4. 2
de nigri. 14. 14	Oculi cur potissimum in
Oculis nigris cur potius	firmanatur concumbēti.
meridiem versus habi-	4. 33
tantes. ibidem.	Oculi subsident Vene-
Oculi cælij cur homini-	rem immodicè agentib⁹
bus albis & equis. 10. 13	bus. 4. 2
Oculis cæsijs quare qui	Oculi laborant in coitu.
aquilonem versus sunt	ibidem.
positi. 14. 14	Oculos cur attollit coiēs
Oculi cur homini vni	& moriēs, submittit dor-
vel maximè depraue-	miens. 4. 1
tur. 10. 49	Oculorum fluxionib⁹ qua
Oculorum limitas vnde.	re medici venas tempo-
13. 7	rum ferro candenti tan-
Oculis limis cur solus ho	gunt, & caput scarifi-
mo vel maximè omniū.	cant. 31. 5
31. 27	¶ Odium adulescentum
Oculos limos esse quan-	in puellas ex primo coi-
do est necesse. 31. 7	tu. 4. 11
	Odor

- Odor calor quidam. 12.4
 Odoris natura calore aliquo omnino creatur. 20.16. & 12.12
 Odor vapor quidam & delatio. 13.5
 Odores ex semine. 20.10
 Odores omnes sursum feruntur. 13.5
 Odor sine corpulētia est. 1.49
 Odoris delibatio aere temperata validior efficitur. 12.1
 Odor grauis. 2.13. & propter spirādi libertatem oclusam accidit. 2.6
 Odoris mali quæ causa. 13.4
 Odores fœdi cur purgare possint. 1.48
 Odor malus quare committatur medicamēta. 1.43
 Odor malus quibus locis maximè contrahi solet. 13.8
 Odor omnis caput tentat & ingrauat. 3.13
 Odores tam suffimento-
 rum quàm florum cur è propinquo minus suauē.
 12.9. & 12.2
 Odor ad cerebrum penetrans mouet sensionem. 13.5
 Odores cur non moribus similes. 9.29
 Odorata omnia calida. 12.4
 Odorata redduntur quæ parçè humido recaluerunt. 12.3
 Odorata omnia cur plenius olent cum mouentur. 12.5
 Odoratiora quæ ad solem orientem spectant, quàm quæ ad aquilonem. 12.5
 Odorata omnia cur vrinam clere possunt. 12.12. item tam seminum, quàm plantarum. 1.49. & 20.16
 ¶ Offensa maior quæ in maius bonum est accepta. 2.1
 ¶ Oleum tenue & humidum

dum. 38.3. calidum nutu-
ra 5.6. & 1.40. aqua le-
uius. 23.38. eadem len-
tius. 21.17. cur aquæ in-
natans. 32.10. & natura
fluitans. 5.6.

Oleum quamvis calidum
nihil spumat. 30.1

Oleum aquæ mistum fa-
tigatos iuuat. 5.6

Oleum lachrymam excu-
tit. 20.22

Oleum medicamentosum,
sed quantitatis ratione.
1.43. & quare non medi-
camentum. 1.48

Oleum cur instillamus
aqua in aurem elapsa.
32.10

Oleum cur arcere potest
vinolentiam. 3.34

Oleum facile interiora su-
bit. 31.22. & cum aqua
magis quam per se. 5.6

Oleum inueteratum cur
candidius quam recens.
21.4

Oleum cur sol candefacit,
carnem nigrificat. 38.10

& 38.1

Oliuæ inueteratæ efficiū-
tur amaræ. 20.25

Olent plenius omnia cū
mouentur. 13.12

Olent suauissimè quæ.
12.8

Bene Olidarum rerū con-
sideratio. 12. per totā

Malè Olida cur grauius o-
lent cū calent, quam
cū frigent. 13.5

Olfactus peruius ad pala-
tum. 13.2

Olfactu omniū minimè
homo valet. 33.10

Olfactus brutis mobilior
sensus. 7.2

Olfactus perfectio in ar-
terioribus est meatibus.
10.20

Olfacimus quare minus
tempore hyberno, mini-
mè per gelu & glaciem.
12.6

Olera cur tantummodo
ad semen vsque viuere
possint. 20.7

Oleribus alimento est hu-
mor.

mor.	20.26	tiatur.	12.5
Olus cur ocyus excaulescat quod semine prodierit.	20.17	Apud Orchomenum cur pepones optimi.	20.32
¶ Operis principium libenter adimus.	21.14	Ordeum minus competens corporibus quam triticum.	21.2
Opem ferre defunctis cur iustius quam viuis.	29.9	Ordei farina dulcis non est.	21.19
¶ Oratio quibus absolutur.	11.60	Ordei massa trita cur minor, tritici maior.	21.9
Orator quibus rebus versatur, & quæ nouit.	30.8	Ordei farina crassiuscula.	21.26
& munus.	18.5	Ordeaceæ farinæ cur vltimum candidius, triticeæ primum.	21.2
Oratorem cur differre à philosopho putem?	18.5 & 30.8	Ordei farina potionem eandem minus meram apparere facit.	21.20
Orantes cur exemplis potius & fabulis gaudent quam commentis.	18.3	Ordei farina resiccata magis cōstipatur quam tritici.	21.26
Oratorem cur callidum appellamus.	18.4	Ordeaceo cibo cur multum temporis vti sine fastidio possumus, alijs nō.	21.13
Orbis pars ad austrum & aquilonem vergens mōtosa.	26.54	Ordeacea massa cur minor in igne videatur quam triticea.	21.10.
Orbis terræ hyemum & æstatum consideratio.	26.56	& 21.23	
Orchestra paleis sparsis cur vox chori minor sent			Ordei

INDEX.

- Ordei massa longè per- 26.14
trita validius alit, quā
parum attrectata. 21.2
Ordeacea farina pertri-
ta cur nigrior redditur. 33.18
21.16
Ordeacea massa quo ple-
nius tractetur teratur-
que, cur eo minus aluū
subducit, triticea con-
trā. 13.4
21.8
Orientis partes eminē-
tiores q̄ occidētis. 10.47
26.1
Origani natura. 20.22.
& 20.35
Origanus musto iniecia
cur vinum dulce effi-
cit. 11.44
20.35
Origanus oculis nocet.
20.22. & 31.9
Orion oritur ineūte au-
tumno occidit hyeme.
26.14
Orionis ortus morbos
tollit vel parit, iudicat
vel intendit. 10.23
1.3
Orionis exortu cur dies
maximè variēt, flatusq̄;
importanti moveantur. 10.24
10.24
Orion turbulentus & in-
æqualis. 10.24
¶ Osex vacante mate-
ria. 10.16
Os nunquam foedū red-
dit odorem. 10.23
Os capitis densum quo
indicio. 5.7
Ossiū collisio, pressatio,
& fatigatio vnde. 11.44
& 11.29
Oscitantes cur minus au-
diunt. 32.13
Oscitās cur nemo inscal-
pere aurē audeat. 11.44
Oscitātibus strepitus in
auribus nascitur. 7.2
Oscitāti cur sæpe in osci-
tando respōdemus. 10.16
¶ Ouium pilī cur eo du-
riores quo prolixio-
res. 10.24
Ouib⁹ expilatis cur pilus
mollior subnascit. 10.23
Ouium pilī cur hyeme
non decidunt. 10.24
Ouium pilī vbi cohæ-
rent. 10.24
Oues in Magnesia & A-
G fri

frica pariunt bis. 10.46
Oues breue tempus vi-
uunt. 10.62

Oues fœcundæ. 10.60
Ouium oculi cur plus di-
stant inter se quàm ho-
minis. 10.17

Ouium caro molli dolci-
q; alitur pabulo. 10.24

Oues recētes vellera mol-
liora gerunt. 10.25

Ovis non sœuit à partu.
10.17

Ouibus lac plurimū pro
portione corporis. 10.6

Oua cōfracta super ver-
berum vulnera & vibi-
ces prohibēt vlcera ne
consistant. 9.1

Oua sua lentitia gluti-
nant. ibidem

Oua cruda nequeunt cir-
cumuerti. 6.4

P

Palea calida & attra-
hens. 22.13

Paleis in Orchestra spar-
sis cur chori vox mi-

nor sentiatur. 11.2

Paleæ cur fructus duro
& incoctos emolliunt
maturātq; mites aut
& concoctos non putres-
cunt. 22.10

Pallor putredo quædat
p summa corporis. 38.

Pallidosefficit humor
putrescit. 14.1

Palmulę cur pene nucle-
carent q; minutæ. 20.2

Palpebras cur agitare
lemus. 34.1

Paludibus iuxta fluui-
cur fieri soleant bom-
gi. 25.12

Palustria incolentes lo-
ca cur subpallidi. 14.1

Palustrib⁹ locis cur sōn-
lētiores efficiuntur. 14.1

Panici natura fungosa &
calida. 20.8

Pan̄is exiguus succurrit
canino appetitui. 8.4

Pan̄is bitcoctus refrigera-
tus, cur minus duriti-
præ se ferat. 21.11

Pan̄is tostus refrigeratur
cui

INDEX.

- cur deterior redditur. 22.7
- Panes cur vt parum tritici, sic nimum tritici rum pantur. 21.15
- Panis cur tostus durior, tepefactus humidior aliquid antiper reddi possit. 21.25
- Panes frigidi cur albiiores quam calidi. 21.4
- Panes non saliti cur plus ponderant quam saliti. 21.5
- Panes frigidi humefacti si inuicem tangant cur non cohæreant, calidi contra. 21.6
- Pantheræ non reperiuntur domesticae. 10.44
- Panthera cur sola animatum suauiter olet, & non nisi bestiis. 13.4
- Papyrus quomodo recta quomodo contorta abscinditur. 16.6
- Populæ non sunt corporis. 4.14
- Par pari non reddere uitio datur. 29.2
- Paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio. 18.8
- Paramese in heptachordo relinquebatur à veteribus. 19.48
- Paranetes & hypates eadem videtur vox. 19.4
- Parhypates cantus cantandi primordium obtinet. 19.3
- Parhypate diesi ab hypate discrepat. 19.4
- Parhypate cur difficile cantatur, hypate facile. ibidem
- Parhypaten cantando cur vox rumpi non minus soleat, quam in nete supremisq; 19.3
- Parentum similitudo quare magis in alijs animalibus quam in homine. 10.12
- Parentum alia statim sectantur animalia, alia ferò, & quare. 10.24
- Partes corporis cur distenduntur. 6.2
- Pars corporis posterior

G 2 car

carnulentior, ideo humi- dior, & quare. 2.14	confueuerunt. 30.12
Partes naturā magis nu- meri quā totum for- tiuntur. 16.7	Pecuniarum iniuria cur magis amplificetur cæ- teris. 29.5
Pars media longi cuiusq; & continui potissimum laborat, si fixum manet. 5.20	Pelles arietum recenter detractæ verberū vulne- ribus & vibicibus admo- tæ, & oua super confrā- cta prohibēt vlcera ne consistant. 9.1
Partu numerofo cur alia animalia, alia nō. 10.16	Penis tentigo. cur fieri possit. 4.24
A partu quare ſequi ſo- lent alia animalia, alia non. 10.37	Penis flatu citiſſimè in- molem augeſcit inſi- gnem. 30.1
Pauidi rigēt, & frigidi & pallidi efficiuntur. 8.17	Penis tentigo emarceſcit varicoſis. 4.21
Paupertas cur apud bo- nos potius quā malos eſſe ſoleat. 29.4	Penem excitum reſidere animus cogere non po- teſt. 5.15
Peccare quid. 19.26	Penis cur tendi vehemen- tius poteſt cōcumben- tibus, ſi deſiderio min- gendi tenentur. 4.23
Pecoris verſicoloris lin- gua index. 34.4	Penis meſura inſignis cur minus efferri ſeſe patitur. 4.24
Pectus cur in orbem for- mari ſolet. 16.9	Penis vbi poſitus. 4.23
Pecuniæ iniuria cur ma- ior eſtmetur quā ho- noris. 29.1	Penetrant quæ facile, & quæ

INDEX.

- quæ non. 23.22
 Pennæ auibus vnde. 4.32
 Pepones cur optimi palustribus planis. 20.32
 Perdici cur commodum porrum. 11.39
 Perniones ex nimio humore consistunt. 1.55
 Pernionibus quare pro-
 sit aqua tã frigida quã
 calida. ibidem
 Perniones quare frigus
 tollit & facit. 1.56
 Pes ossibus maximè sca-
 tet. 2.19
 Pes dexter à sinistro dif-
 fert. 31.30
 Pedes cur magis rigent
 cùm suspensi tenentur.
 8.3
 Pedes cur potissimū tor-
 pent. 6.6
 Pedes pares cur habeant
 animalia. 10.28. &
 10.32
 Pedum nuditas cur obest
 Veneri. 45. siccat & re-
 frigerat. ibidem
 Pedibus quare intume-
 scunt qui cibo vtuntur
 vitioso vel fame diuti-
 na. 1.5
 Pedes quare potissimum
 operiendos præcipunt
 medici in morbis. 2.26
 Pedes carnis inopes &
 nervi vberes. 6.6
 Pedes cur sudât in trepi-
 datioe & nō facies. 2.31
 Pedes cur minimè solent
 sudare. 2.26
 Pedum locus frigidissi-
 mus. ibidem
 Pedum vestigijs cur titil-
 lamur. 25.2
 Pediculos quare parit a-
 quarum mutatio. 1.16
 Pediculis abundat pueri-
 lis ætas. 1.16
 Pedunculi ex corruptio-
 ne. 20.12
 Pestis facilè infertur ijs,
 qui deprauato sunt ha-
 bitu. 1.7
 Pestilēs gen^o omne quare
 velox in arripiēdo. 7.4
 ¶ Philosophi cogitatio
 qualis. 18. & cur ab

G 3 ora

- oratore differt. 30.8. & 18.5. quæ nouit, & ubi versatur. 30.8
 Philoxenus gruis collum à dijs sibi dari optabat. 28.7
 Phrynicus & cæteri eius ætatis musici cur modulandi potius scientiam exercebant. 19.31
 ¶ Picata cur incorrupta valeant edurare. 22.4
 Pictores quare flumina pallida, mare cœruleū, & lacus candidos pingunt. 23.6
 Pigmenta nonnulla quare moueant sudores fœtidos. 2.13
 Pili siccitate oriūtur. 4.4 & corrupto alimento. 20.12. cute enascuntur. 10.29. & cur candidi. ibidem. cute inquā enascuntur. 10.36
 Pilositas q̄ maximè parte in animalibus. 10.52
 Pili vnde hominib⁹. 4.32 & 10.25
 Pili quare non exeunt elatricibus. 9.1. & 4.4
 Pili neq; pueris neq; mulieribus. 4.4
 Pilorum varietas secundum varias regiones. 10.24
 Pilorū erectio vnde. 7.5
 Pili cur in cute inhorrescunt. 8.8. & 35.5
 Pili rigentium cur eriguntur. 8.11. & 8.18
 Pili imbecilli. 7.5
 Pilus quare nūquam fœdū reddit odorē. 13.4
 Pili congeniti quī. 4.19
 Pilorū lasciuia in homine quare in capite. 2.10 in cæteris contrā. 10.61
 Pili canescunt in vitilagine. 10.5
 Pili necessariò defluunt carentes alimento. 4.19
 Pili qui decidunt vsu Veneris immodico. ibid.
 Pilum deciduū gerentia minus viuunt. 10.62
 Pingue omne dēsum. 10.21. calidum. 10.23. aduētium

titium naturæ. 5.14

Pingue cōcalfactū lique-
feit, caro non. 5.4

Pingue nunquam fœdū
reddit odorem, & qua-
re. 13.4

Pinguia gustatu suauissi-
ma. 21.13

Pinguedo cur locis eua-
riat in animalibus. 10.3

Pingue laborantium cur
absumitur, caro nō. 5.4

Piper si largè sumitur
quare vesicam: si parcè,
aluū soluit. 1.44. sed
magis vrinam mouet.
ibidem

Pilcatores factam iaciu-
ram retium, a quo ani-
mo ferunt quā ob cau-
sam. 29.2

Pilcatores marini omnes
cur rufi sunt colore.
38.2

Pisces cocunt sine attri-
tu. 4.5

Pisces nullam habent ve-
sicam qui. 10.42

Pistores ordeī cur imbe-

cilli: fiāt, & destillationi
bus obnoxij: tritici ve-
rò, corpore sunt bene
habito. 21.24

Pythagorici dicunt vni-
uersum constare q̄tuor
numeris cabalib⁹. 15.3

Pituita excremētū. 4.17
frigida. 1.29

Pituita salsa quibus con-
ficitur naturis. 4.30

Pituitosi quare sani æsta-
te sicca & autumno sic-
co. 1.11

Pituitosis quādo raucita-
tes & destillationes. 1.9

Pituitosis morbis cur li-
bido immodica profit.
1.51. & 4.17

¶ Plantæ calidæ & siccae
natura. 13.4

Plantæ tenellæ cocunt fa-
cilius. 32.7

Platæ en ergētes quō at-
tollunt lapides. 11.28

Plantarū acriū cur semi-
na acriora quā radice-
ces & folia. 20.10

Plantarum nonnullę cur

G 4 fru

fructu vacent cū florē habeant. 20.3	& humidum causæ suæ generationis. 22.8
Plātis peremptis cur hu- mor non putret. 13.4	Pomorum genus ceteris esculentis longē gra- uius. 22.1
Plantis nullum est excre- mentum. ibidem	Pondera corpora extrin- secus apposita laborio- siora sunt q̄ mēbra. 5.7
Plantæ odoratæ cur vri- nā ciere possunt. 12.12	Ponere secundum natu- ram est. 5.38
Planis laboriosius cuba- mus quā cauīs. 5.11	Pōtus quare in lacus spe- ciē propē transit. 23.6
Plato fuit melancholi- cus. 30.1	Ponti aer crassus & al- bus. ibidem
Plenilunium quando no- bis apparet. 15.6	In Ponto cur æstus & fri- gora intentius fiāt. 25.6
Plumbum in aqua nō li- quescit. 4.15	Porrum cur aquam sal- sam recusat. 20.1
Plumbū quare calidius quā lana. 8.16. & 37.4	Porrum cur pro fit ad vo- cem sonoram, item per dici. 11.39. lentitia detergit fauces. ibidem
Plurā infinito partici- pant. 18.9	Portio ordo. 19.38
Polenta expaflatur. 24.9	Portulaca herba cur den- tium stuporem tollere potest. 1.38. & eius sa- por acidulus. ibidem
Pomilionū causæ. 10.14	Possessio in iudicijs tenē- da possidēti, donec iudi- catum
Pomariorum custodes quomodo fugant, be- luas. 25.2	
Poma cur nō ita prius vt post esitata replēt. 22.1	
Pomorum genus calidū	

INDEX.

catum fit.	29.13	noris.	10.15
Posterius quomodo capi		Principia cuiuscunq; ge-	
debeat.	17.3	neris facillè moueri pos-	
Potio pulchrior si siti de-		sunt.	1.15
tinemur.	10.51	Principiũ rei cuiusq; ma-	
Potio eadẽ cur minus me-		ximum & dimidium rei.	
ra si farina ordeĩ insper-		10.15	
sa bibatur.	21.20	Prius & posterius quõ ca-	
Potu cur vox grauior.		pi debeant.	17.3
11.18		Prolem nostram cur vo-	
Potus qui raptim & vni-		camus animal semine	
uersim datur, quare ven-		nostro natum.	4.14
trem minus humectat.		Proponere, mediũ iterpo-	
3.21		nere & attollere.	5.38
Potio cur febrientibus se-		Proportio in sonis est æ-	
pe & paulatim danda.		qualitas.	19.14
1.57		Prouerbiũ, Cũq; auster	
¶ Prandendum largè, &		surgere cœpit.	26.29
cœnandum parcè quan-		& 26.43	
do.	3.32	Prouerbiũ, Cũ cessat	
Præmium præstātius suo		boreas, &c.	26.43
certamine.	30.10	& 26.22. & 26.47	
Præmia cur posuerũt ve-		Prouerbiũ, Vt Cæcias nu-	
teres certaminibus cor-		bes, sic ille opes trahens.	
porum, sapientiẽ nullus		26.32	
statuit.	30.10	Prouerbiũ, Tertia lux	
Præstigiator cur malitessẽ		nunquã nocturno aqui-	
q̃ astronomus.	18.6	lone laborat.	26.9
Principium minus rei mi-		Prouerbiũ, Nauibus hy-	

G s berno

berno ventos dat terra	Pueri calidi & humid.
secundos. 26.59	1.19. & 3.7
Pruina frigida. 8.13	Pueri ambulandi faculta
& quando consistere po	te carent. 11.30
test. 25.1. & 26.3	Pueri non secus ac bestia
Pruriginis & libidinis si-	suas exprimunt appeti-
millis voluptas. 4.16	tiones. 11.60
& quid prurigo. ibid.	Pueri nati curam deside-
Pruriētium genus omne	rant, cætera animantia
quale. 7.4	sua opera viuere qucūt.
¶ Ptarmenō hisirio. 27.3	10.45
Ptilana ordeacea parum	Pueris quare pilus non
alit, & satis refrigerat.	exit. 4.4
1.37. & febricitibus ac-	Puerorū corpora conte-
comodatior triticea. ibi.	xu denso, & non facili
Ptilana cur oleo instilla-	expiratu. 10.4
to candidior reddi poi-	Pueri canticis oblectan-
sit. 21.1	tur. 19.38
¶ Pubescit homo quādo.	Pueri quomodo erube-
4.4	scunt. 8.17
Pudor in genere metuen	Pueri quare amētes. 30.13
di. 11.53	Puer feracior quā vir
Pudor in oculis est. 31.3	omnium edax & iræ de
Pudofacti erubescūt. 11.53	ditus. 10.44
Pudofactis cur aures rube	Pueri cur nōnulli fari an
scūt. 31.3. & 32.1. & 32.3	ticipant, & rursus obmu
Pudore affectis calor par	tescant. 11.17
tem petit superiorem.	Pueri cur vocē reddūt a-
11.32. & 11.52	cutā. 11.6. & 11.14. & 11.

INDEX.

6. & 11. 24. & 11. 65
Pueri nonnulli statim cū
in lucem venerunt locu
ti.

11. 27

Pueri cur latiores. 30. 1
Pueri quare minus sitiāt.
3. 7

Pueri cur non sunt vino-
si, cū sint calidi. 3. 7

Pueri quare tenuiores p
æstatem reddunt. 4. 29

Pueri cur non caluescūt.
10. 56

Pueri cur magis lingua
hæsitant. 11. 30

Pueri vitiliginem minus
habent quā viri. 10. 4

Pueri varicibus carent.
10. 39

Pueri omnes quare naso
refinato. 33. 18

Pueri ante seminis gesta-
tionem cur voluptate
pruriunt. 30. 1

Pueri cessare rentigenes
sunt nullo secreto hu
ore. 4. 27

Pueri motio mentis
atra bile. 30. 1

Puerilis ætas abūdat pedi-
culis, grauedine, & san-
guinis profusione. 1. 16

Pulchrius suauius ad con-
cumbendum. 10. 51

Polegiū cur suspēsum flo-
ret solstitij tpe. 20. 21

Pulmonem sanguinolē-
tum habentes calidi mo-
do vinolentorū. 27. 4

Palmo cur tollit vibicem.
9. 6

Pultis crustę vetulę dictū
tur. 10. 29

Pumex cūm secatur nō-
nulli inhorrescūt. 35. 3.

& quare. 7. 5

Punico in concentu cur
diapason ita latitat, vt
vnisonū esse videatur.

19. 14

Purgatio quid. 1. 41

Purgare quæ possunt.
1. 48

Purpurarij cur rufi sunt
colore. 38. 2

Putredines non sunt no-
stræ. 4. 14

Putredo omnis ab exter-
no

- no calore. 2.33
- Putredo amarorem habet. 22.5
- Putredo potius per æstatem. 2.21
- Putredo gete interioris qualitatis cōsistit. 13.8
- Putret qđ quiescit. 14.7
- Putrent omnia cūm moventur. 25.17
- Puteorum aque cur tepida à meridie æstate reduntur. 24.2
- Puteus si in domo fuerit magis resonabit domus. 11.8
- Puteorum cur pars suprema falsior. 23.30
- Q**uadratum quando speciem multanguli repræsentat. 15.5
- Quadrupedes neq; sternutare, neq; grauedine affici solent. 10.53
- Quadrupedū parux cur monstra magis pariūt. 10.60
- Quadrupedum partes posterioriores infirmiores quo argumento. 10.52
- Quadrupedum pars posterior pilosior, hominū contra. 10.52
- Quantum finitum. 5.25
- Quantum nosse non est nosse nisi eius numerū. ibid.
- Quartana febris imbecilla, ideo eget victu calfaciente. 1.58
- Quartanæ longæ quādo solent autumnō cūenire. 1.19
- & quomodo fiunt. ibid.
- Quartanis quare ratio victus non est extenuāda, sed potius ignem corpori interserēdum, & quid agendum ante accessionem. 1.58
- R**acemorum acini dulciores vindemiati quā non vindemiati. 20.23
- Radiculæ tenues cur acriores. 20.11
- Ra

- Radicula sursum moue-
 re potest spiritum. 13.6
 Radiculæ quomodo am-
 plitudine mira incre-
 scunt. 20.13
 Radij solis quare recti. 15.5
 Ramenta vulgò acris cor-
 puscula. 15.12
 Ranæ natura humidæ. 1.22
 Ranarum pusillarum co-
 pia cur indicant annū
 grauem. 1.22
 Raritas quare concilian-
 da corpori sanando. 1.54
 Raucitas quando hyeme
 accidit. 1.10
 Raucitates quando pitui-
 tosis accidunt. 1.9
 Rauci quomodo voce cor-
 rupta. 11.22
 Recentia omnia multū
 humoris extranei habēt. 10.30
 Refrigerati magis cur ab
 eodē calore vrimur atq;
 dolemus. 8.6

- Refrigerata omnia deor-
 sum feruntur. 13.5
 Refractio vocis per simi-
 lem angulum fieri solet. 11.23
 Regionum habitus quas
 afferunt affectiones ani-
 malibus. 14.
 per tot.
 Renes omnium pingues. 4.2
 Requies omnium quare
 nocturnamplior. 11.5
 Res quæq; loco suæ nata-
 ræ idoneo abundat. 1.22
 Rei minoris principium
 minus. 10.15
 Res mista vsquequaq; ta-
 lis. 11.62
 Res praua facilis ortu. 10.44
 Res humane circulus. 17.3
 Res eadem à contrarijs
 efficitur. 3.25
 Rebus procul absentibus
 diffidere solemus. 18.10
 Reipublicæ quæ sunt de-
 lecta, & quæ honorem

com-

- comparant. 29.14
 Res vna cū geminetur in oculis, cur in ceteris sensibus fieri nequeat. 31.18
 Res vna oculis qñ geminari videtur. 31.17
 Res vna quare multa esse apparet vinolentis. 3. 29. & 3.10
 Resonandi ratio non nisi refraçtio est. 11.8
 Respiratio non nihil habet strepitus. 11.48
 Respiramus vbi vehementer, cur rerum respirare nequeamus. 34.8
 Resultatio corporū quomodo fieri solet. 16.13
 Reticulum in multiuentribus animalib⁹. 10.43
 Reo cur dexter loc⁹ apud iudicem detur. 29.12
 Reo & accusatori si suffragia pari modo fuerint, cur reū vincere est sancitum. 29.13 & 29.15
 Rhānus reddit odoratio^r. si iris decubuit. 12.3
 Ridentes cur vocē mittant acutiorem. 11.15
 Ridentes cur vocem grauem, flentes acutam mittunt. 11.15. & 11.13
 Ridemus cur continuo, si quis locum alarum moueat. 35.8
 Risus quid, & qua parte. 35.6
 Ritum cur retinere min⁹ possumus cū amicos videmus. 28.8
 Rigentes maximè tremunt. 3.5
 Rigent cur maximè corporis extrema. 8.2
 Rigentes frigiditatem pati videmur. 3.25
 Rigentes frigore caloris extinctu obtremit. 3.25
 Rigētium pili cur eriguntur. 8.11
 Rigentes cur liuidi efficiuntur. 8.11
 Rigēt quare minimè qui irascuntur. 8.17
 Rigent admodum quare homines pleni. 8.5
 Rigent quare minimè oculi

I N D E X.

culi.	31.23	nent in odore contusa.	
Rigemus magis hyeme	13.11		
cūm currimus, quā cū		Rosæ odor semper sua-	
stamus.	8.12	uis.	18.7
Rigētibus quare vox tre		Rosæ quibus vmbilicus	
mula.	11.65	asper quare suauius o-	
Rigentibus cur lingua er		lent, quā quibus læ-	
rare soleat.	8.10	uls.	12.8
Rigentes cur dormire nō		Rolaccum odore non cō-	
valeant.	8.19	mutatur.	13.11
Rigor febriū vnde.	3.25	¶ Rubedo sanguinis con	
Rigores maximè æstate		curtus.	9.3
oriuntur.	1.29	Rubigo arborum humo-	
Rigor carni accidit, si ve		re calido alienoq; consi	
stis humore nimio ma-		stit.	26.19
defacta fuerit.	3.1	Ructus ventriculi affe-	
Rigidius concoqui faci-		ctus 33.1 & exspiratio. 33.	
lius.	21.8	9. & quando fit. 33.5. & vñ	
Riuus fluens si obstrua-		moueri solet. 10. 43. &	
tur se colligit, & tandem		quibus, & quibus non.	
relaxatus copiosior ef-		ibid. & cur magis dor-	
fluit.	2.24	mientibus. 33. 15. & cur	
¶ Robur maximè mani		sternutamēto sedari ne-	
bus.	2.5	queat. 33.1	
Robustiora q̄ sunt. 10.59		Ructus crudorum foedi ⁹	
Ros qñ consistit.	25.21	olent.	13.4
Ros frigidus.	3.13	Ruga quid.	24.7
Rosa spīosa natura. 12.8		Ruminantia non ructāt.	
Rosæ sibi similes rema-	10.43		

Quæ

Quæ Rumpuntur, crepi-
tum mouere solēt. 11.26

Ruta cur fascinationis re-
medium. 20.34. & qua-
re moueat sudores foeti-
dos. 2.13. & 20.33. & cur
in ficum insita pulcher-
rima & plurima proue-
niat, & vbi inseritur.
20.18.

s

Sal cur dentium stupo-
rem tollere potest.
1.38

Salem indurat ignis. 3.16
Sal exiccat, inde sale con-
fecta incorrupta serua-
mus. 21.5

Sal cur eliquatur ocyus
aqua falsa quàm dolci.
23.22

Sal exiguus cur ocyus cre-
pat & exilit, vehementius
autē qui plenior. 11.42

Sal igni ingestus cur cre-
pitum mouere soleat.
11.26

Sale, acetoue qui perfri-
candum censent, inflam-

mationes tollere volūt.
9.1

Sal cur eadem magnitudi-
tudine qua modico igni
ingestus, crepat: si ni-
mio inieceris igni, vel
nihil, vel minus crepa-
bit. 11.43

Salsum graue. 23.20

Salsus humor cūm moue-
tur dulcior reddit. 23.31

Salsum quàm dulce cali-
dius. 23.30. & cur nō vi-
dulce frigidum. 23.7

Salsamenti odor quando
nobis suauis. 28.7

Salaces quare quibus pi-
li palpebrarum deflu-
unt. 4.19

Salaces, vide etiam Libi-
dinosi.

Saltans pondusculis inni-
titur. 5.8

Saltatores cur mane fo-
leant exerceri. 11.22

Sanguis calidus. 8.2. dilu-
tus morbosus. 9.5. lien-
orum corruptus. ibid.
vitiatus quisq; integro

tenet.

INDEX.

- tenuior. 10.2
 Sanguis est, qui nostra
 corpora calore intingit
 naturali. 38.9
 Sanguinis profusione cō
 ficiantur pueri. 1.16
 Sanguis è naribus cur ho
 mini soli. 10.12
 Sanguine è narib⁹ effluē
 te cur aquam frigidā in
 faciem fundimus. 33.6
 Sanguis qui se excremen
 tis cerebri imiscuit, qua
 si in saniem degenerat.
 10.2
 Sanguis alimento est cor
 poribus. 10.59
 Sanitas mediocritas quæ
 dam. 1.3. quies. 7.1
 Sanitas cur neminem sa
 nare potest. 7.1
 Sanitati & robori non
 idem habitus est ido
 neus. 8.6
 Sanitatis ratio diligētius
 hadenda, cū tempora
 euariant. 1.3
 Sani aut non ægrotant,
 aut pressi morbo cele
 riter obeunt, & quare.
 1.28
 Sani quare mutato tem
 pore ægrotare incipiāt.
 1.3
 Sanis cohabitans cur ni
 hilo sanior efficiat, iusto
 autem iustior. 29.10
 Sani cur voce graui respe
 ctu ægrotantium. 11.
 Sapientia quare nulli
 sunt posita p̄mia. 30.10
 Saporum genera vnde
 oriuntur. 20.29
 Sapores ex semine. 20.10
 Sapores cur nō moribus
 similes. 19.29
 Sapor austerus vñ. 20.35
 Sapores contrariorū op
 positi fermè inter se
 sunt. 22.11
 Sapores ex incōcoctis de
 teriores, & q̄ tales, ex cō
 coctis suauiores. 4.13
 Satietaſ comes Venus.
 10.46
 Satietaſ non solum ple
 no oritur ventricu
 lo. 21.13

H Sa

Satyro Clazamento ad
maledicendum propen-
so aures obturatae fue-
runt, ut de re ageret. 3.26

¶ Scabies cur coragiosa.
7.4

Scabies magis quam le-
pra ceteros afficere po-
test. ibidem

Scammonea magis alium
soluit. 1.44. & quare. 1.
42. & si largè sumatur,
cur alium: & si parçè &
vetus sit, vesicam. 1.44.

Scena heroum facta di-
ctaque simulat. 19.49

In Scena nullus antistro-
phi usus. 19.15

Scenis qui familiariores
concentus. 19.49

Sciētiae omnes opera no-
stra sunt. 30.4

Scientia mētis instrumē-
tum. 30.4

Sciendi ratio animi quie-
te constare videtur.

30.13

Scortū metuentibus con-
uellitur. 27.11

Scythas cur constat esse
vinosos. 3.7

¶ Secare quempiam cū
videmus, cur animo vi-
cem eius dolemus. 7.3

Sedile ventrem opimat,
reliquum corpus exte-
nuat. 5.14

Sedile cur alios impleat,
alios extenuet. 6.1

Semen quale. 4.7

Semē genitale principiū
rei. 10.15. & vnde ori-
tur. 3.11

Semen ex quibus oritur.
4.29

Semen calidum & humi-
dum. 5.31

Semen genitale cōcoqui-
tur calore nativo. 4.13

Semen genitale redditur
humidius austrino fla-
tu. 14.5

Semen hominis igne pla-
nè liquefcit. 4.15

Seminis transitus vnde.
4.2 natura qualis, &
vbi abundat. 4.32

Semen decessio flatus.

4.

I N D E X.

- 4.11
Cum Semine vnâ excre-
mēti aliquid exit. 4.30
Semen ex omni parte.
4.22
Semen labi per spinam ē
cerebro videtur. 10.56
Seminis tempore quæ ac-
cidūt. animātibus. 4.4
Semen genitale naturam
præfert pituitæ. 1.51
Seminis expertes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.16
Seminis profusio in coi-
tu à spiritu impellente
fit. 30.1
Semē quare profuit ple-
risque & timentibus, &
morientibus. 4.8
Seminis profusio per so-
mnū quare partim nun-
quam, partim rarò cæ-
teris animantibus acci-
dat. 10.18
Semen profuit dormien-
tibus celeriter, vigilan-
tibus non. 4.5
Seminis profusio per so-
mnū resopinis rātum
accidit, & fieri nō potest
sine imagine. 10.18
Semen effluentia siccio-
ra & laxiora. 4.4
Semine vacantes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.34
Semen genitale ebrioso-
rum cur magna ex par-
te infœcundum. 3.4
Seminis perfectio omni-
b^o terminus & finis. 20.7.
Semine omnia oriuntur.
20.10
Seminis ortus vnde. 3.32
Semine putrescente mal-
ta eueniunt. 4.14
Semina quæ celerius af-
ferunt, & quæ nō. 20.17
Semina odorata calida
sunt. 1.49. & 20.16. &
cur vrinā ciere possint.
12.12
Semen ex caule est. 20.17
Senectus refrigeratio. 30
1. putredo quædā. 38. 9.
& 14.7. itē sicca est. 3.25
calorem extinguit. 3.5
Senectutis calor alimēti
deficiente emarcescit.

H 2 3.25

3.25
Senectus parum sperare
potest. 30.1

Senes frigiditatē pati vi-
dentur. 3.25

Senes cur laboriosius ter-
nutant. 33.12

Senibus caro liuescit. 8.1.
& quare cutis. 9.5. &
38.9

Senum corpus quare vi-
bicum. 9.5

Senes cur tristiores. 30.1

Senes cur voce tremula.
11.65. & acuta. ibid.

Senes frigiditate obtre-
mere indicium. 3.25

Senes si vino se inebria-
uerunt, cur minus min-
gant quā iuuenes. 3.33

Seniores quando attoni-
ti. 1.9

Senes quā iuuenes cur
sapientiores. 14.15

Seniores cur mente vale-
mus, iuniores ocyus di-
scimus. 30.4

Senes quare obtusius vi-
dent. 31.14

Senis visio quomodo dif-
fert à visione lasciosi.

31.26

Senescunt quare tardius
qui loca incolunt ædita-
ocyus qui caua & palu-
stria. 4.7

Senes propter imbecilli-
tatem linguæ afficiun-
tur. 11.30

Sentire affici. 31.12

Sentiendi genera quin-
que. 28.7

Sensus nullus dexter suo
sinistro præstātor qua-
re. 31.13. & 31.12

Sensus hominis quando
suo fungitur officio.

30.13

Sensibus quibus maximè
afficiantur bruta. 28.7

Sensus quare lætitia affi-
ciuntur. 7.5

Sensibilibus omnium cur
solum id mores obtinet
quod obuiā auribus es-
se potest. 19.27

Septentrio pars terræ e-
minētior & niuis plena.

16.

I N D E X.

- 26 16
 Septentrionales quare ru-
 fo sunt pilo. 38.2
 Serra cū acuitur cur in
 horrescimus 7.5. & 35.3
 Serenum cur potius no-
 ctu quā interdiu. 25. 7
 Seruum asserere qui liber
 est longè iniquius, quā
 liberū asseruisse qui ser-
 uus est. 29.13
 Setæ exuberant alimenti
 copia. 10.61
 ¶ Sibyllæ naturali intē-
 perie fiunt tales. 30.1
 Siccitas totā indurat cu-
 tem. 31.14
 Siccus firmitus & diutur-
 nus. 14.9
 Siccior minus putredi-
 ni obnoxia. 13.1
 Siccis cibus egent naturæ
 humidæ. 10.58
 Sicciores natura diutius
 viuunt. 14.9
 Sideratio crudor. 1.10
 & quid item. 1.9
 Similia cur similibus gau-
 dent. 10.51
 Simile à simili non affici-
 tur. 3.8 & 8.15
 Singultus cuius partis af-
 fectio. 33.1
 Singultus à pulmone, &
 vnde fit. 33.17. quādo fit
 33.5. & quare oriat, vbi
 inalguimus. ibid.
 Singultum inducit refri-
 geratio. 33.13
 Singultus finitur reten-
 tione spiritus. 33.17. &
 aceto. ibid. & quare. 33.13
 Singultus cur sternuta-
 mento sedari queat, ru-
 dius nequeat. 33.1. & 33.
 17. item retentione spi-
 ritus & aceto. 33.5. item
 singultus leuior aceto.
 33.1
 Sinistra dextris humidio-
 ra. 31.25. & 32.7. & indi-
 cium. ibid.
 Sinistramanus in neutrā
 partem est potens. 5.32
 Sinistra parte cubamus
 libenter, dextra potius
 dormimus. 6.7
 Sitis vnde. 27.2. & 27.8.

H 3 qua

- ¶ ex causa. 27.3. & eius
 consideratio. 28.5
 Sitis non cessat quia ven-
 ter plenus humoris est,
 sed quare. 22.2
 Siti si detinemur, potio
 pulchrior. 10.51
 Sitis ex metu, militū ar-
 gumento. 27.3
 Sitis ab exercitatione.
 5.30
 Sitim cum minus quā fa-
 me tolerare possumus.
 23.5. & 18.6
 Syderū ortus morbos pa-
 riunt vel tollunt, iudi-
 cant vel intendunt. 1.3
 Syllogismus, id est, ratio
 cinatio. 18.8
 Sylvestria quæ appella-
 mus. 20.12
 Symmetra corpora, vide
 Corpora symmetra.
 Syria ut feruētior sic o-
 doratior. 13.4
 Syriæ loca pleniora. 12.3
 ¶ Sobrius recte iudicat.
 3.26. & acres falsosq; ha-
 bet humores. 3.8. & qua-
 re minus sentit aquas
 falsas vitiosasque. ibid.
 Sobrij cur répore hyber-
 no vocē acutius mittūt.
 11.56
 Sobrij iudicāt penitus ra-
 tione. 3.2
 Sobrij cur qui loca habi-
 tant calida. 14.15
 Socrates fuit melancholi-
 cus. 30.1
 Solatio in fouendo cur ti-
 biā adhibere solem⁹. 19.1
 Sol parens & autor mo-
 rum. 26.35
 Sol causa flatus & pertur-
 bationis. 25.7
 Sol omnia mouet. 11.5
 Sol ventorum autor, vel
 oriens, vel occidens ma-
 gna ex parte. 26.34
 Sol cum ad ortum perre-
 ptat, excitat sub solanos
 cum ad meridiem, au-
 stros. 26.13
 Sol cur planus videtur,
 cum sit sphæricus. 15.7
 Sol per quadrilatera pro-
 fluens, cur circulū for-
 mat.

I N D E X.

mat. 15.5 Solis figura rectis continetur lineis. ibid. & cur radij circulares appareant ibidem Sol ut noctis medio remotissimus, sic meridie proximus. 25.4 Sol meridie maximè è perpèdiculo sese nobis exhibet. 15.4 Sol i bruma breuissimas agit distantias. 26.13 Sol cum eodè vigore feratur, cur non pari tempore vimbæ increlcant decrelcantque. 15.4 Solis vimbæ confideratio. 15.8 Solis vimbæ extremum cur tremere videatur. 15.12 Sole cur amplius recalciscimus quàm cum mouemur. 5.34 Sol cum è nube illuxit, cur calidior videt. 14.13 Sol quâdo geminari potest. 15.11 & cur nūquā ex-	lo i medio geminat. ibi. Sol corpora assiccare potest. 2.7 Sol oculis occurrens reddit infirmiores. 31.29 Sol lachrymam ciet. 5.13 Sol nuda magis quàm induta calfacit. 2.9 In Sole nudo corpore quare minimè ambulandum. 1.54 Sole deficiente cur si quis per cribrum aut frōdes, aut inter digitos inspiciat, splendores specie lunæ nondum completè incernat. 15.10 Solis calor cur summū adurere potest, ignis nō. 38.7 Sol cur nigrum hominē reddit, fictile non. 38.8 Solis vis quæ albescere facit, & quæ nigrescere. 10.66. & 38.1. & 38.10 A Solstatio utrolibet quare maximò cōtingit mori per spatium centum dierum. 1.26 Solita res suauior auritu

H 4 quâq.

quàm insolita. 19.5
 Somnus priuatio motio-
 nis. 6.5. somni causa. 3.
 24. conciliatur refrige-
 rio. 14. 11. quare suauis.
 10. 33. vnde cessat. ibidē.
 qualis animalium. ibid.
 quare in tenebris potius
 obrepit. 6. 7. & quare ma-
 gis accedit dextra cubā
 tibz parte. 6.5
 Per Somnum corpus ca-
 lidum & humidum. 4.5
 In Somnis maximè iacta-
 tur animus noster. 30. 13
 Somnus membra reddit
 grauiora. 11. 17. & 11. 27
 Somnus conciliatur non
 nullis si legere cœperit
 etiā nolentibus. 18. 1. &
 quare. 18. 7. & cur alios
 peruigiles liber facere
 possit. ibidem
 Sonolentiores quare su-
 mus hyeme. 11. 17. & lo-
 cis palustribus. 14. 11
 Somnium quando occur-
 rit. 30. 13. & quibus me-
 lius. ibidem

Soniamus quare ea quæ
 agimus, aut acturi sum⁹
 aut volumus. 30. 13
 Somniātes inter dormiē-
 dum cur illa videre videntur. ibid.
 Soni quā habent propor-
 tionem. 19. 40
 Soni asperi horrorem in-
 ducere possunt. 7. 3
 Sonus quare amplior in
 domicilijs, si quis doliū
 & lagenas, aut similia
 vasa inania obruat &
 operiat. 11. 8
 Sonus desinens cur acu-
 tior. 19. 11
 Sonus grauis quietus &
 mollis, acutus irritas &
 mouens. 19. 50
 Sonus quomodo fit ex ca-
 uernis terræ. 25. 2
 Sorbitionib⁹ primū qua-
 re recreandus infirmus.
 1. 52
 ¶ Spadones qua profi-
 ciūt magnitudine. 10. 38
 Spadones cur vocem red-
 dunt acutam. 11. 16. & 11

- 34.& 11.65. cur item nō caluescunt. 10.56. & cur pilis non possunt redū dare. 10.41. & cur in acumine oculorum offenduntur. 4.3. & cur omnino vel varicibus vacāt, vel minus habent. 10.39 quare crura intumescūt & alui faciles sunt. 4.3. cur cruribus putridis vlcerosisq; 10.41. cur feminis infœcundi. 10.39
- Spadonibus humor genitalis in sedem confluit. 4.27
- Spadones effœminati omnino. 10.41
- Spadonibus cur magnitudo tantummodo ad sexū commutetur virilē, cætera in fœminam. 10.38
- Speculatione cur non delectamur, ludis delectamur. 30.6
- Spirare cur necesse. 34.12
- Spirandi ratio compari vicissitudine confici solet. 5.16
- Spiratio cōmoda cur colore præstat amœnorem. 38.3. & 38.4
- Spirādi ratio directaque modo afferri potest. 2.38
- Spirādi difficultate laborantes vinum admodū cupiunt. 27.4
- Spiritus retentione singultus finitur. 33.17. & quare. 33.5. & 33.13
- Spiritus omnis eruptio partem cuius est melius habere significat. 33.9
- Spiritus secessio quare iuuat eos qui se exercēt qui deniq; laboribus se dederunt. 5.11
- Spiritus largior ab humore largiore. 21.10
- Spiratibus longē cur venter trahentibus adducitur, reddentibus diducitur. 34.11
- Spissius quod partib; cōstat minutioribus. 21.23
- Spissa omnia subacta incalescunt, & in calestē-

H 5 do

do inflantur. 21.9
 Spongiarij cur suas dissecant aures & nares. 32.5
 Spongiarij, vide etiam Vrinatores.
 ¶ Squillæ reconditæ germinare possunt. 20.28
 ¶ Stellæ an frigidae. 25.21. calidæ. 25.18
 Stellis. p̄siliētibus cur ventum in initium datur. 26.25
 Stercus cur minus foet quo diutius in corpore manserit. 13.1
 Sternutamentū quid. 10.53. & 33.4. & 33.9
 Sternutamētū humoris copia excitatur. 31.1. & 33.8
 Sternutamētū caput bene valere indicat. 33.9
 Sternuimus loco concalfacto. 33.1
 Sternutandi locus narius cum pulmone communis. ibidem
 Sternutatem necesse est expirare. ibidem
 Sternutamētum cum re exordimur, obseruam⁹. 33.11
 Sternutamentum cur sacrum, ceteræ eruptiones non. 33.7. & 33.9
 Sternutamenta quæ probemus, quæ item damnemus. 33.11
 Sternuimus quō. 10.20
 Sternutat omnium maximum homo. 33.10. & qui sapissimè. ibid. & 10.20. & 10.53
 Sternuere quare nō oportet, nisi res urgeat. 4.9
 Sternuere cur bis magna ex parte solemus. 33.3
 Sternutamēto cur singultus finitur. 33.1. & 33.5 & 33.17
 Sternutant cur laboriosius lenes. 33.12
 Sternutaturis qualis motus oculi. 31.7
 Sternutare cur cessamus oculo p̄fricato. 3.1. & 33.2. & 33.8. itē naso. ibid.
 Sternutamus quare magis solem aspiciētes, & pen

I N D E X.

- penna sollicitati. 33.4.
& 33.15
- Sternutamentum cur p-
pè dixerim semper vigi-
lantibus fiat. 33.15
- Vbi Sternutauim⁹ cur in
horre scimus. 8.14. &
33.16
- Stirpium in genere quæ-
cunq; urbana eadem &
syluestria est reperire,
non contrà. 10.44
- Stirpiū cur aliæ ad semē
vsq; viuere possint, a-
liæ sæpius fructificare
sunt solitæ. 20.7. & quæ
sæpe fructificant. ibid.
- Stirpium nonnullæ cur
semper ædant caulem
inanem. 20.19
- Stirpium partes non in-
strumentariæ, quare in
orbem formari solent.
16.9. item caudex. ibid.
- Stirpibus prosunt austri
marini. 1.23
- Stirpes omnes cur in lon-
gitudinem augeri so-
leant. 17.2
- Stirpium multæ & inte-
græ bene olent, & corru-
ptæ & aridæ magis. 13.4
- Stirpes aqua tepida irri-
gatæ duriores fiunt. 10.
59
- Stirpium ærugo vnde. 1.
23
- Strabonibus vnde res ea-
dem geminari videtur.
31.7
- Strangulatio ingratum
affert colorem. 38.3
- Strangulatio hominis nō
nullos facit animo defi-
cere. 7.5
- Strangulatio quare acci-
dit vbi buccellam deuo-
ramus grandior ē 34.9
- Strepitus quid. 11.6. &
11.29. strepit⁹ omnis spi-
ritus. 7.5. acutior qui pro-
cul adest. 11.6
- Strepitus extrinsecus cur
magis intus auditur, quā
intrinsecus foris. 11.
37
- Strepitus ferri etiam re-
ctè non potest. 11.49
- Stre

- Strepitus cur corpora de-
sa penetrare potest, lux
non potest. 11.49
- Studia licet interdum
praua cur nonnullos ma-
gis delectant, quam ho-
nestiora. 18.6
- Strupor attonitus cur non
contagiosus. 7.4
- ¶ Suauitas non nisi per
succum percipi potest. 2.7
- Suauia cur eadem ex assue-
centibus, & admodum
crebro utentibus insua-
uia sentiantur. 21.14
- Suane mistum suauis sua-
uius redditur. 19.44
- Subdorium cantandi ge-
nus quale. 19.49
- Subdorium quare in tra-
gædijs choricum non ha-
beatur. 19.30
- Subeunt quæ facili, & quæ
non. 23.22
- Subito quæ fiunt, terribi-
lius occurrunt. 35.1
- Subpallidi sunt, qui loca
incolunt palustria. 14.12
- Subphrygius cōcentus a-
nimos lymphatis simi-
les reddit. 19.49
- Subphrygiū quare in tra-
gædijs choricum non
habetur. 19.30
- Subphrygium cantandi
genus obtinet mores vsui
rerum deputatos, & ubi
familiar. 19.49
- Subsolani temperatura.
26.57. natura. 26.33. quā-
do fit. 26.23. & quare ma-
ne spirare incipit. 26.
34. à sole oriēte est. ibi.
- Subsolanus mouet au-
strum. 26.57
- Subsolanus non cogit nu-
bes. 26.1
- Subsolani excitantur cū
sol ad ortum perreptat.
26.13
- Sudor quid. 2.3. & 2.35. vn-
de. 2.28. & 5.35. causæ. 2.
8. humor incoctus. 2.4.
putris & falsus. 32.4.
& quare. 5.35. & 2.3. &
4.13
- Sudor res vitiosa adiun-
cta corpori. 2.2
- Sudo

INDEX.

- Sudori perula quæ ma-
gis. 2.10
- Sudoris copia maior in
caldarijs quàm propè tã
tundem ignis. 2.11
- Sudamus magis in calda-
rijs cùm m tempus est fri-
gidum, & quare. 2.29
- Sudamus magis in calda-
rijs igne per incremen-
ta continua oblato, quã
igne vniuerso, & quare.
2.32
- Sudor quare magis pro-
fluit detergenti. 2.12
- Sudor an magis mouen-
das per æstatem, an per
hyemem. 2.21. & 2.33.
- Sudamus magis æstate
quàm hyeme. 2.40. &
quare. 2.42
- Sudor cur vtilior corpo-
re nudo currenti quàm
sub veste. 2.30
- Sudoris plus quare non
in currendo agitandòq;
corpus, sed vbi est cessa-
tum. 2.24 & 2.20
- Sudor quare maximè ori-
tur cū manus exercitam^{us}
debito cæterarū partiū
positu. 2.5
- Sudor cur relaxato spiri-
tu proueniat. 2.1
- Sudor quare magis par-
te superiore. 2.4
- Sudor cur maximè capi-
te & pedibus incalescen-
tibus excitatur. 2.19
- Sudor capitis non affert
malum odorem, aut mi-
nus, quàm reliqui corpo-
ris. 2.6
- Sudor quare eos iuuat q̃
se exercent, & laborib^{us}
se dederunt. 5.21
- Sudores cur mali aliquan-
do odoris. 13.4
- Sudorum foeditatem quæ
procurant. 20.33
- Sudor quare pubescenti-
bus foetidior & falsior.
4.13
- Sudores foetidos quare
moueant ruta, & non-
nulla pigmenta odora.
2.13
- Sudores calidi quare fri-
gidis

gidis meliores. 2.35	uiiores. 2.28
Sudor frigidus longos fa- cit morbos 2.35	Sudat minimè quare cor- pora aquæ immerfa ca- lidæ. 2.2
Sudor frigidus argumen- tum morbi grauis, cali- dus verò decretorius & salutaris. 31.24	Sudam ⁹ quare magis dor- mientes quàm vigilan- tes. 2.16. & 2.28
Sudores spontanei præ- nunciant morbos. 2.41	Sudamus magis igne per incrementa continua o- blato. 2.11
Qui mediocriter Suda- runt statim ab exercitio, cur colore hilarantur a- mœno. 38.5	Sudantes si vel aqua vel flatu refrigerant, quare nauseant. 2.18
Sudoribus nonnullis qua- re horror possit excita- ri. 2.34	Sudant quare minimè, q- uestem plurimam ad- miserunt. 2.36
Sudor non nisi cum labo- re remoto educit. 1.54	Sudam ⁹ minus quare ad ignem multum. 2.36
Sudori opportuniore q̃ humida & laxa. 36.2	Sudamus trepidantes qua- re pedibus, & non facie. 2.26
Sudor refrigerat corpo- ra. 35.4	Sudamus primùm fron- te, & quare. 2.17
Sudor quare minus acci- dit cibum sumentis post quàm biberit. 2.25	Sudauerit nisi corp ⁹ , qua- re non leuatur. 2.22
Sudare cur maximè sole- mus facie. 2.10. & 36.2.	Sudamus magis cum nō longo interposito tem- pore sudor euocatur. 2.8
17	Sudamus magis tergo q̃ par

parte priore, item ventre minus quàm pectore. 2.14

Sudant quare magis induta corpora. 29

Sudant penè quare minus copora ad solem nuda quàm vestita. 2.37

Sudant magis luctatores interposita aliquātis per quiete, quàm si cōtinuè luctentur. 2.7

Sudamus minus inter laborandum, quàm cum labore relaxati quiescimus. 2.23

Sudatur qua laboratur. 2.31

Sudare nō possumus quia iacemus parte. 2.75

Suffimēta cur minus suauia odore è proximo. 12.9. & 12.1. & 12.2. & cur è longinquo suauius olent. 12.4

Suffragijs accusatori & reo paribus, cur reū vincere est sancitum. 29.13

Supercilium pilus conge-

nitus.

4.19

Sarditas detrimentū pulmonis. 33.14

Surdi cur per nares loquuntur. 11.2. & 11.4. & 11.14

Sues fecundæ. 10.60

Sus sœuit à partu, et quare. 10.73

Sus calidissimus omnium. 10.23

Sus cur partu numeroso. 10.16

Sues agrestes semel concumbunt, domesticæ sœpe. 10.46

Sues cur hybernū pilū non amittunt vt cæteræ quadrupedes. 20.23

Suum esse & alienum esse, non idem significant. 4.14

T

T Abes cur contagiosa. 7.4

Tabidis quæ auxilia impendimus. 3.5

Tabidis in somnis cur genitura

- nitura profuit. 5.31
- Tabefaciendi quæ vim
obtinēt. 1.49
- Tactus visum æmulatur.
31.18
- Tactus auris qualis alarū
& pedum. 35.2
- Tactu alterius cur magis
inhorrescimus quàm no-
stro. 351
- Tactu & gustatu solum
cur continētes dicimur.
28.2. & 28.7
- In Tactu res vna duæ sen-
titur. 31.18
- Talorum opplumbatorū
si quis partem moueat
leniorem, totum circun-
fertur. 16.3
- & quare. 16.12
- Tardum in voce graue.
11.32. & 11.53
- Tauri castrati quomodo
amittant naturā. 10.38
- ¶ 71 & 701 adeptis ex o-
ratione, oratio minus
græca relinquitur. 19.20
- Technitæ dionysiaci, vi-
de Histriones.
- Tectorium omne opus
cur magis resonet. 11.7
- Temulētia quomodo dif-
fert à crapula. 3.17
- Temulenti ne tentant q-
dem iudicare. 3.2
- Temulētus si vinum dul-
ce super aliud admiserit
cur minus molestatur.
13.3
- Temulenti quare aquas
falsas, vitiosasq; magis
sentiunt quàm sobrij.
3.8
- Temperamentum omne
calidi & frigidi est. 30.1
- Temperamentum quib;
augetur & seruatur 1.3
- Temperatum omne sua-
uius intemperato. 19.38
- Temperies optima tum
corpori, tum intelligen-
tiæ hominis prodest. 14
1.
- Temperantiam quæ con-
cernunt problemata. 28.
per tot.
- Temporis mutatio mo-
tu est facilis. 1.15
- Tem

INDEX.

Temporum mutationes
cur morbos intendant
vel tollant, iudicēt vel
committant. 1.3

Temporum mutationes
causæ generationis mi-
nutorum animantium.
10.15

Temporis calidi cur no-
ctes molestiores quàm
dies. 25.16

Tenax diuidi facilè non
potest. 21.8

Teretantis vox cur non
suauior tibia aut lyra.
19.10

Tergo cur magis suda-
mus quàm anteriore par-
te. 2.14

Terpāder trite exempta
neten adiunxit. 19.32

Terra & aqua cur pu-
treant, ignis & aer nō.
25.20

Terra spissescit, si pleni⁹
atteratur. 37.5

Terra madet vbertim.
23.34

Terræ euapariatiōes quā

do magis fiunt. 15.18

Terrenū oē cū vritur, ni-
grum efficitur. 38.10

Terra mox gelascit of-
fendente lutum borea.
26.48

Terræ plagæ vt seruētio-
res sic odoratiores. 13.4

Terra quādo dat ventos
sequos. 25.7. & 26.59

Terrestriū cur alia cocta
alia cruda cibo idonea.
10.4

Terrestriū generatio va-
ria. 20.12

Tertia lux nūquam no-
cturno aquilone labo-
rat. 26.9

Testōrum falsitas. 29.3

Testæ in mari cur rotun-
dantur. 23.36

Testiculi cur cōtrahant
metuentibus. 27.7. &
27.11

Testes vicē fulmenti ve-
storij capiunt. 4.24

Testes & penis concepta
cula seminis. 4.27

Tenue omne augeri in lō

I gita

- gitudinē potest. 11.19
 ¶ Thapsia calida & vrēs
 9.9. & vibices discutit
 ibid. & ex melle illita.
 9.10
 Thymum cur acerrimū
 in Attica terra. 20.20
 Thorax pars corporis
 princeps. 33.9
 Thriasius campus Atti-
 cæ terræ. 26.19
 Thracū gens vna ad qua-
 tuor numerandi seriem
 terminat, quia debili
 memoria. 15.3
 Tibiæ cur in ascenden-
 do laborant, femora in
 descendendo. 5.27
 Tibiarum vlcera quare
 agrè sanent in corpori-
 bus plenis & impuris.
 1.18
 Tibia multos errores cā-
 tilenæ occultat. 19.44
 Tibiā cur adhibere sole-
 mus tā in laborando, q̃
 in fruēdo solatio. 19.1
 Tibiā cur suauius audi-
 mus quā lyrā. 19.44
 Tibia cur suauis sonat
 quā teretantis vox.
 19.10
 Tibicinē cur callidū voca-
 re non solemus. 18.4
 Tibicines cur extrema tā-
 rū foraminis principa-
 lis cera margināt. 19.23
 Tibias inflantes spiritu
 calidiori multo tardius
 agunt. 11.13
 Timētibus aluus solui-
 tur & vesica. 4.8
 Timentes singultiunt.
 33.13
 Timētibus plerisq; qua-
 re semē excurrit. 4.8
 Timidi frigidi. 14.16
 Timiditati cōtraria ira.
 8.17
 Timidi qui exangues &
 refrigerati. 14.8
 Timidi cur qui loca inco-
 lunt feruida. 14.8. &
 14.16
 Timidi, vide etiā Paudi.
 Titillamur cur maximē
 labris. 35.7. Itē in alis
 & vestigijs pedū. 35.2
 Titil

I N D E X.

Titillare cur nemo seipsum valet. 35.6

Titio aerem proximum calfacit. 5.34

¶ **T**oxica q̄ dicunt. 1.48

Torpor quibus fit. 2.15
quid, unde, & quare fit,
& quæ partes potissimum torpent. 6.6

Torqueri quæpiã cū videmus, cur vicē eius animo dolemus. 7.3

Totum idem cū suis partibus. 16.7

Totū maius apparet partibus diuisis. ibidem

¶ **T**ragicū cantādo cur immutatio & varietas fit. 19.6

Tragœdiarū chorus, vide Chorus.

Tremor unde. 3.5. & 3.25
quomodo fit. 1.29

Tremor ob inopiam caloris proprij 3.25

Tremores nonnullos adeò acres inuaserūt, ut cōprimētes eijcerēt: & cū aqua calida perfun-

derētur, minimè sentiret. 3.25. itē mero vtētes ita inuaserunt. 3.5

Trepidatio quid. 2.31. & 2.26. metus quidam. 11.36. & 11.53. & pudor quidam. ibidem

Trepidatio refrigerationem facit. 11.36

Trepidantibus vox tremula. 11.65. & quare. 11.31. item cur grauis. 11.32 & 11.53

Trepidantium accidentia quæ. 2.31

Trepidantibus calor petit superiora. 11.32

Trepidantes cur facie non sudant, sed erubescunt. 2.27

Trepidantes cur pedibus sudemus, & non facie. 2.26. & 2.31

Trepidantes cūm aerem profitentur quomodo agere soleant. 11.65

Trepidantes cur magis hæreant lingua quàm violenti. 11.36

I 2 Tr

Tristibus auditis cur in-
horrescimus. 7.5

Tritici anima succus dul-
cis & lentus. 21.12

Triticum facilius conco-
quit quā ordeū. 21.24.
& cur vescentius. 21.2.
item mollius. 21.7

Triticeo cibo cur multū
tēporis sine fastidio uti
possumus, alijs nō. 21.13

Tritici massa trita cur
amplior, ordeī minor.
21.9. & 21.22. itē in igne
cur ita fiat. 21.10. &
21.23

Tritici farina decocta in
pultem lentior reddi-
tur. 21.12

Tritici farina cur pertri-
ta cādidior efficitur, or-
dei nigrior. 21.16

Tritici farina resiccata
cur minus constipetur
quā ordeī. 21.26

Tritici farina cur quo
plenius tractetur, tera-
turq; eo magis aluū sub-
ducit, ordeī cōtrā. 21.8

Tritici farina, vide etiā
Farina tritici.

Trite ex heptachordo
cur à veteribus deme-
batur. 19.7

In Triquetris nerui quo-
rum alter longitudine
dupla, alter subdupla
est, æque intenti diapa-
son reddunt. 19.23

Tropæi venti, vide Ven-
ti tropæi.

¶ Tubercula quare non
nullis ex labore proue-
niunt. 5.27

Turbinis basis in orbem
se colligit. 15.5

Turbo propulsus orbem
quare describit. 16.5

Tubicen cur malit esse
quā orator aut astro-
nomus. 18.6

Tumor quomodo icū
exurgit. 9.14

Tussis quare non habe-
tur pro numine. 33.7.
quando hyeme accidit.
1.10. quare quibusdam
animalibus, alijs nō. 10.
1. &

INDEX.

I. & cur mouetur scalpē
tibus aures. 33.1. & 32.6
Tussis pituita destillan-
te fieri solet. 10.1

V

Vacuum ratio natu-
ræ nō patitur. 8.9
Validius impatibilis.
20.1

Vapor calore consistit.
13.5. & quomodo dif-
fert à fumo. 12.10

Varicofi cur gignere ne-
queunt. 4.21

Varices quomodo iu-
uant. 6.3

Varix vnde. 4.21

Varus quid. 36.3. & cur
in facie maximè ori-
tur. ibidem

Vasa militaria partiētes
quomodo agant. 15.1

Vasa inania si quis ob-
ruerit, ædificium ma-
gis resonabit. 11.9

Vasorum aquam ferui-
dam continentium cur
fundus non vr̃at, aqua

exempta vr̃ere potest
24.2

Vasorum fundi quibus
aquam calfacimus, cur
tandiu calidiores sint,
dū aqua ipsa frigidius-
cula est. 24.8

Vas, vide etiam Doliū.

Vellus ouīū proprio
carnis vescitur alimen-
to. 10.24

Venantes cus minus spi-
rant. 11.41

Venæ conceptacula san-
guinis. 4.27

Venulis ruptis ex iclu
confluium suberuen-
tum fit. 9.14

Venter cuteus. 5.14

Ventrem opimat sedi-
le. ibidem

Venter pingue amplecti
tur plurimū. 5.3. & qua-
re. 5.5

Venter celerrimè opima-
tur, & quare. 5.14

Venter cur liquefacere
queat, aquam feruens
nequeat. 24.4

Venter cur refrigeratur & siccatur Venere. 4.18	riorem, cur breuioris sunt vitæ. 10.63
Ventris pinguedo quare nō facile liquefit. 4.2	Ventre paruo qui sunt, nimirum morbis patēt. 10.63
Venter cur ita tumido extenuatur eorū qui se se exercuerunt. 5.3	Vētriculum quæ monēt medicamenta. 1.42
Ventrē extenuāt motio- nes & frictions, reli- quū corpus implent & augent. 5.14. & quare. ibidem	Ventus quid. 26.35. cau- sa. 25.7. ventorum or- tus & obitus quando. 25.4. ē nubibus origo. 26.4
Vēter flexibus nullis cō- torquetur, ideo non la- borat. 5.5	Ventorum autor sol, vel oriens, vel occidens. 26.34
Venter cū recalescit me- lius concoquit. 6.3	Venti nulli super excel- sissimos montes. 26.38
Ventre minus sudamus quā pectore. 2.14	Venti vtrum ex vno fon- te vt aquæ. ibidem
Ventres plures cōtinent ruminantia. 10.43	Venti merito in latus se vertunt. 26.50
Venter longē spirantibus quare trahentibus ad- ducitur, reddentibus di- ducitur atque reple- tur. 34.11	Ventorū vicissitudo p solis discursu. 26.28
Ventris partē vmbuli- co subiectā, qui maio- rem habent quā supe-	Venti cur sole se attollē- te & sternuntur, & au- gentur. 26.35
	Ventus si mane incepit cur ampli⁹ edurare pos- sit. 26.61

Ven

I N D E X.

- Venti vt sereni & illu-
stres veniat facit regio
vnde spirant. 26.29
- Venti omnes vnde. 26.36
- Venti per prona ocyus
spirant. 26.38
- Vēti hyeme frigidi, æsta-
te calidi. 26.50
- Venti futuri cur araneæ
signum. 26.63
- Ventus cur vt plurimū
ante lunæ defectus exci-
tetur initio noctis: quā-
do defectus, medio inci-
pit noctis, medio cum
mane. 26.20
- Ventu desistunt post im-
bres. 26.3
- Vēti tranquillitas quid.
25.4
- Venti cur ad postremū
vehementissimè spirant.
26.27
- Venti cur tempore hy-
berno parte veniunt
exortiva, æstiuo occi-
dua. 26.23
- Venti cur frigidi veniūt
cū calor commotio-
- ne oriantur. 24.60
- Venti quādo saui in ter-
ra, & qñ in mari. 26.53
- Venti cur ficcant cū sint
frigidi. 26.30. & cur am-
plius ficcant quā sol.
26.31
- Venti cur alij alijs locis
imbrē afferant. 26.58. &
26.5
- Ventus cur tempore hy-
berno de ortu spirare
mane, æstiuo de occalu
post meridiem consue-
uit. 26.56
- Venti nubibus excussi
cur imbre superuenien-
te ocyus cessant. 26.4
- Venti cur nocte media &
meridie solent tranquil-
lari. 25.4
- Venti omnes transcunt
vel in sibi diuersos, vel
in dextros. 26.33
- Venti cur importuni o-
rionis exortu. 26.14
- Venti quando inconstā-
tes. 26.14
- Venti indiciū cur datur

stellis, p̄siliētibus. 26.25	soleāt, cū mare sinua
Venti apud Archadīam,	tur, cū porrectum, ne
qui locus excelsus est,	queant. 26.42
cur nihilo frigidiores	Ventus versarius refle-
quā alijs locis. 26.60	xus abterraneus. ibid.
Venti praeuij quādo spi-	Venus cur vētrem refri-
rant. 26.53	gerat & siccāt. 4.18
Venti anniuersarij cur	Venus immodica cur nō
codem tempore & mo-	nullis pituitæ morbis
do afflare semper so-	cōmoda. I. 51. & 4.17
leant: & cur desinente	Venus non inepte iun-
die desinunt, noctuque	cta Baccho. 30.1
non spirant. 26.53	Venus comes satietatis.
Vēti anniuersarij & prae	10.46
uij minus nocte quā	Venus superflua & abun-
die spirant. 25.16	dantiæ index. 4.28
Venti apogæi, id est, ab-	Venerem pati qui tantū
terranei. 26.8	modo cupiunt. 4.27
Ventus abterraneus re-	Veneris audiores cur
flexus, est ventus versa-	hirti homines & aues.
rius. 26.42	10.26
Ventos tropæos, id est,	Veneris libido post cibū
versarios quid est quod	minimè incitatur. 3.32
mouet. 26.7	Veneris sufficiens ætas
Venti tropæi cur de ma-	quare malè olet. 4.25
ri spirare soleant. 26.8.	Venerem agere qui cu-
& sunt contrarij apo-	piunt. 4.27
gæis. ibidem	Ad venerē incitatur ci-
Venti tropæi cur reflare	bo satiati. 3.11
	Vene

INDEX.

- Venerem immodicè agē-
tib⁹ cur oculi & clunes
manifestè subsidēt. 4.2
- Venerem cur nōnulli cū
voluptate patiantur, &
alij vel ipsi agere cu-
piant, alij pati tantum-
modo gestiant. 4.27
- Venerem agere cupiētes
cur pudet confiteri, bibē-
di autem & edendi cupi-
ditatem confiteri nō pu-
det. 4.28
- Veneri cur obesse potest
pedum nuditas. 4.5
- Vere & autumno quare
morbi infestēt. 1.27. &
quando vere. 1.9
- Veratrum quare superio-
rem mouet ventrē. 1.42
- Vergiliarum ortus mor-
bos tollit vel parit, iudi-
cat vel intendit. 1.3
- A Vergiliarum occasu
vsque ad flatum fauo-
nij quare potissimum
pereant, qui morbo lon-
go laborant. 1.17
- Vertigo cur potius surgē-
ti quàm sedenti. 6.4
- Vertigo aut vertex in ma-
ri quid. 23.5. & confide-
ratio. 23.4
- Verueces castrati quomo-
do mutant naturam.
10.38
- Vesica locus crudi humo-
ris. 3.21
- Vesica vrinae conceptacu-
lum. 1.41. & 4.27
- In Vesica vnde vrina de-
tinetur. 2.24
- Vesica plena nūquam ce-
leriter concumbere pos-
sumus. 4.10
- Vesica cur nulla auibus.
10.8
- Vesica soluitur timentī-
bus. 4.8
- Vespera cur minus frigi-
da quàm aurora. 25.15
- Vestis cūm rumpitur in-
horrescimus. 35.3
- Vetulae crustae pultis.
10.29
- ¶ Vibex vnde. 9.10. & à
multis discutitur, sed an
vi eadē an diuersa. 9.6

& quibus.		Visus parte priore est, & intus. 10.17
Vibices discutit thapsia ex melle illita. 9.10		Vilus cur corpora solida penetrare non potest, vox potest. 11.61
Vibicibus cur cyathos æ- neos adhibere solemus. 9.12		Vigilantia quam somnus causa potius cur viuere valeamus. 18.1
Vibices discutiunt thapsia & cyathus quæ sunt cō- traria. 9.9		Vigilaci homini quæ ac- cidunt. 11.11
Vibices cur reprimere & resolvere possint ænea. 9.10		Vigilaces qui redduntur libro inicepro. 18.1
Vibicibus quare admonē tur pelles arietū & oua confracta. 9.1		Vinum calidū. 3.5 & 3.1. humidum & calidū. 3.17. & 3.22. & 3.25
Viētus ratio quartanis qualis. 1.58		Vinum quomodo fit dul- ce. 20.35
Videndi sensus exquisitis- simus. 7.5		Vinum dulce quare ine- briat. 3.7
Videt quis acutius. 31.16		Vinum dulce cū aptum sit fluitare, si temulen- tus dulce superacmiserit, minus infestatur. 3.13
Videmus cur melius ma- nu præ lucerna aut sole obiecta. 31.29		Vinū dulce inodorū, au- sterum odorum. ibid.
Videre nō possumus nisi ē regione. 11.61		Vinum dulce aut merum aut cyceonē si quis bibe- rit, cur sobrius persiste- re possit. 3.12
Visus afficitur. 31.19		
Visus per directum pro- fluit ad lineam. 11.61		
Visus quō reflectit. 11.45		

INDEX.

Vinum dulce quare quod-
ties cū farina ordei bi-
bitur, dulci^o sentiū. 21.19

Vinum dulce obfarsit &
obsepit. 3.13

Vinum in sublime afferri
aptum est. 3.32

Vinū natura calidū refri-
gerationē tollit. 11.36

In Vino plus aeris quā
aquæ. 25.8

Vini vapor si exhalat, in
aquam concrefcit. 13.6

Vinum si quid aquæ ha-
beat, molle est. 20.35

Vinū quare nigrū. 38.10

Vinum ex acido & dulci
est miftum. 19.44

Vinum reprimi. 3.18

Vinum etfi calidū, fitim
tamē amplius extingue-
re potest quā aqua. 27.4

Vinum austerum cuius
naturæ. 3.13

Vinis austeris cur multū
temporis sine fastidio
vri possimus. 21.13

Vinum flatus ciere po-
test. 30.1

& vnde vim illam ha-
bet. ibid.

Vinum ab acerbis epotū
cur dulcius sentiatur.
22.11

Vinum quomodo nos mo-
rum qualitate afficit.
30.1

Vinum calorem macerat
caliditate. 3.22

Vinum quod spumat ab-
undē. 30.1

Vinum ad amandum pro-
pensiores reddit. ibid.

Vinum calorem natium
extinguit. 3.5

Vinum vnde cupiditatē
Veneri accendere po-
test. 30.1

Vini meri à diluto diffe-
rentia. 3.14

Vinum merū magis vo-
mitu reijci potest. 3.3

Vinum merū odorū, dilu-
tum inodorum. 12.13

Vinum merū cur superbi-
bere debemus post fru-
ctuum efirationem. 22.8

Vinum merum vt cetera
con

- concoquit quia calidius
ita etiam seipsum con-
sumit. 3.3
- Vinum nimis dilutū sen-
sum perturbat. 3.18
- Vinum dilutum cur ole-
re ocysus desinit quā me-
rum. 12.13
- Vinum dilutum facilius
affici potest quā me-
rum. ibid.
- Vinum dilutius subire ex-
peditius potest loca plu-
ra angustiora non dilu-
to. 3.3
- Vinum dilutius tempera-
tum quare vomitū ma-
gis, quā merum, quā
aqua prouocat. 3.18
- A Vino diluto meracius
tamen, caput postridie
magis dolemus, quā
ex mero. 3.14
- Vinū cur alios retardos,
alios superbos atq; insa-
nibundos reddit. 3.16
- Vinum post potum pu-
tre epotum, cur amarū
sentitur. 22.5
- Vinum admodum cupiū
qui difficultate spirandi
aut insania vexantur.
27.4
- Vinum & atra bilis simi-
lem sortiuntur natu-
ram. 30.1
- Vinum immodicum me-
lancholicos reddere vi-
detur, item iracundos,
humanos, misericordes,
audaces. 30.1
- Vini copia omnes spe bo-
na animi afficit. ibid.
- Vinum nigrum talem ho-
minem reddit, qualis
melancholicus flatulen-
tus. 30.1
- Vinum aceto mulso cur
suauius. 19.44
- Vinum varios affert mo-
res. 30.1
- Vinum quando hominē
excitat ad verba. ibid.
- Vinolentiae indicium vn-
de sumunt nonnulli. 3.9
ubi consistit. 3.23. quid.
3.7. ortus. 3.13. & quan-
do oritur. ibid.
- Ad

INDEX.

- d Vinolentiam omnes & 3.29
- prompto animo bibimus. 30.1
- Vinolentiam cur arcere potest oleum. 3.34
- Vinolentorum cur lingua oberret. 3.30.& 8.10
- Vinolenti cur minus hærent lingua, quàm trepidantes. 11.36
- Vinolentis cur vox fragi soleat. 11.46
- Vinolenti æstiuo tempore grauius vocem reddunt. 11.56
- Vinolenti cur concumbere nequeant. 3.11.& 3.32
- Vinolentis cur somnus oriri nequeat. 3.24
- Vinolenti multi sese intorimunt. 30.1
- Vinolenti quàm sobrij fortiores. 27.3.& 27.4
- Vinolentis grauius quare omnia circumferri videntur. 3.9.& 3.20
- Vinolentis cur res vna plures esse videat. 3.10
- Vinolenti cur aquas sal-
sas vitiosasq; meli⁹ quàm
sobrij scire possunt. 3.19
- Vinolenti, cū vinum cali-
dum sit, quare nō calēt,
sed frigent, & dolore la-
terum excipiuntur. 3.1.
& 3.6
- Vinolenti cur ad lachry-
mandum propensiores.
3.23
- Vinolenti propter habili-
tatem afficiuntur lin-
gua. 11.30
- Vinolentorum animus er-
rat. 3.30
- Vinolentus omnino cur
nihil dijudicat. 3.26
- Vinolenti dulces intra se
cōtinent humores. 3.8
- Vinolenti, vide etiā Ebrij.
- Violæ albæ exolescunt cō-
tusæ. 13.1
- Viperæ non reperiuntur
domesticæ. 10.44
- Virorum natura. 4.29
- Viri cur vocem reddunt
grauem. 11.6.& 11.16.
&

& 11.34. & 11.65	cere liceat. 11.61
Vir calidus & siccus mulieris cōparatione. 4.26	Vitrum quare flecti non potest. ibid
Viri diutius viuunt mulieribus. 34.1	Vitiligo quid. 10.35.
Viri robusti cur vinosi. 3.7	& 10.4
Viri cur malè oleant cū pubescunt, antè non. 4.13	Vitiliginē qui magis patiuntur. 10.4
Viri cur minus per æstatem, mulieres per hyemem concumbere valent. 4.26	Vitiliginem habere non possunt, qui nunquam canescunt. 10.5
Viri cur magis vitiliginē patiuntur, quàm pueri & mulieres. 10.4	Vitiligo hōibus morbo, & eius cōsideratio. 10.35
Viri cur Veneris appetētiōres per hyemē. 4.29	Vitiliginem cur solus homo habet. 10.5. & quare. 10.35
Virgo ad mulierem se habet, vt fœmina ad matrem. 10.38	In Vitiligne pili canescunt. 10.5
Vires in articulis sunt siue. 1.24	Vitiligo vbi est, canities quoque est, sed non contrā. 10.36
Vires in calore sunt positiue. 11.32	Vituli cur grauius moriuntur quàm boues. 11.24
Violentia contra naturā. 1.6	Vita calore fouetur. 1.17.
Per Vitrum cur transpirare liceat. 11.61	& 3.22
	Vitæ longissimæ qui esse possint. 34.10
	Vita breui & viribus imbecillis cur sunt, qui partem vmbilico subiectam
	ma

I N D E X.

- maiores habent quā su-
periores. 10.63
- Vivere cur diutius possunt
loca inhabitata calida.
14.9. & 14.10
- Vivere cur diutius pos-
sunt, qui manus caesa
habent per totam pal-
mam. 10.48
- Vlcera magna & vete-
ra cicatrice atra obdusa
videmus. 9.11
- Vlcera quae prohibent ne
consistant. 9.1
- Vlcera quare nonnullis
ex labore. 5.27
- Vlcera iuniorum prom-
ptius compaginantur,
quam seniorum. 32.7
- Vlcus si eodem in loco ex-
titerit, cicatrix nigra du-
citur. 9.11
- Vlcerum eruptio, quae in-
terdum mortem antecede-
dit, atram bilem indicat.
30.1
- Vlcera capitis quare non
difficiliter sanantur in
plenis & impuris cor-
poribus, tibiarum autem
agere. 118
- Vlcera capitis cur locis
palustribus curari cele-
riter possint, crurum tar-
de. 14.6
- Vlcera si impura & tetra,
cur siccis, acerbis, acer-
bisque medicamentis vti
dum sit. si pura & sanc-
tissima, humidis. 1.50
- Vlceratio unde fit. 5.27
- Vmbilicus homini cur
humidus & sanguinolentus.
10.45
- Vmbilici hominum cur
ampliores, ceterorum
exigui. 10.45
- Vmbra solis cur non pa-
ri tempore increseat, de-
creseatque, cum sol eo-
dem cum vigore fera-
tur. 15.4
- Vmbra solis cur meridie
minima. ibid.
- Vmbrae solis quales, &
quare. 15.8
- Vmbra solis, vide etiam
Solis vmbra.

Vm

Vmbræ lunæ cur maio-
res solis vmbris. 15.9

¶ Vnguentum sudorem
potest prouocare. 13.9

Vnguenta eo frædus re-
dolent quo sudores fræ-
diores. 13.11

Vnguenta ex floribus cõ
mutari odore possunt.
ibid.

Vnguenta odora cur sudo-
rum faciant fræditatem.
20.33

Vnguëtorum cur magna
pars sudori pmissa ma-
lè olet, aliqua verò sua-
uior redditur, aut nihil
deterior. 13.11

Vngues ex cute. 10.65

Vngues Aethiopum cur
cutis colorem sequun-
tur. ibid.

Vnum finitum. 18.9

Vnum quod est, id indi-
cium esse postulat. 17.1

Vnum cur duo videtur di-
gitis vice mutata impli-
catis. 35.10

Vnitati opportuniora sic

ca sunt. 1.33

Vniuersalia minus noui-
mus quàm partes. 18.3

Vniuersum quatuor con-
stare numeris cubalib⁹,
Pythagoreis placet. 15.3

Vnum efficere & moue-
re facilius quàm plura.
11.16

¶ Vomitu quæ moueant.
3.18

Vomitum quare temporũ
immutatione citari ma-
ximè debeat. 1.4

A Vomitu cur maximè
frigere solemus. 8.13

Vomitum quomodo homi-
nem liberat à lassitudi-
ne. 5.7

Vomitum magis quàm su-
dore corpora leuant. 2.
22. & 37.2

Vomere quare non opor-
tet nisi res vrgeat. 4.9

Ex vomitu cur vox gra-
uior. 11.18

Vox in calore posita. 27.
7 & quid. 27.9

Vox spiritus. 7.5. aer qui
dam

INDEX.

- dam iunctus humori II. 45
aer quidam. II. 61
Vox penetrat corpora solidam. II. 61
Vocem formamus cum spiritum reddimus. II. 14
Vocis tenor cur fragitur cibo ingesto. II. 12. & ijs quæ clamitarunt cibo ingesto. II. 22. & vocem corrumpi quid ibidem
Vox cur potius vinolentis quàm sobrijs frangi soleat. II. 46
Vox tremula quibus. II. 65
Vox tremit mentibus 27. 6. & 27. 7. & cur. II. 31
Vox multiplici ferit motu. II. 61
Vocis discrimina quam plurima. II. 58
Vocem eandem fundunt ceteræ speciei eiusdem animantes homines variam. II. 59
Vox homini cur serius perficitur quàm ceteris. II. 58
Vocis continuatio quomodo accidit. II. 6
Vocis reflexus in contrariam agitur partem. II. 45
Vox & auditus ab eodem initio. II. 1
Vox quare non sentitur in aqua. II. 61
Vox quomodo multiplex provenire soleat. 19. 2
Vox quomodo per aerem dispergitur. II. 6
Vocem in orbem ferri putandum. II. 8
Vox cur melius audiri potest non inferius sursum sed superius deorsum. II. 45
Vox homini qui vigilaverit quare asperior. II. 11
Vocis asperitas unde & gravitas. ibid.
Voces grauiiores cur tempore hyberno. II. 17. & II. 64
Vox cur grauior ex potu vomitu, & frigore. II. 18
Vox cur grauior est propinquo magis quàm è longinquo. II. 19

K Vo

Vocem cū simul multi mittunt, vnūsq; tantū quātum singuli, reddit: quare multorum vox illa, neq; vnus effertur, neq; longius pro ratione deducitur. 11.52	uet porrum. 11.39
Vox tenuis vnā habet dimensionem. 11.16. & acuta est. ibidem	Vocis acumen vbi consistit. 11.20
Vox quando magna oritur. 11.3	Vocis in ratione quod acutum, velox: quod tardum, graue. 11.6
Voces an quia minores, ideo acutiores. 52	Vox acutior quæ velocior. 11.56
Vocem acutiorem cur cætera animalia mittunt cū validiora, homo autem cū inuvalidior. 11.40	Vocis velocitas non nisi acumen est. 11.53
Vocem procul absentiu cū imitamur cur vocē tenuem emittimus. 11.6	Vox motus est, & vocem altiorē mittunt qui pro viribus conantur. 11.35
Vox quamuis minor redatur adimendo, cur tamen speciem seruat eandem. 11.62	Vox motio aeris, & acutior, quæ velocior. 11.14
Vox chori cur minor sentitur paleis in orchestra dispersis. 11.25	Vox cur magna ex parte in acutam degenerat. 19.47
Vocem sonoram cur in-	Vox procul acuta cur audiri potest. 11.19
	Voces cur è longinquo acutiores esse videntur. 11.6. & 11.20. & 11.47
	Vocem acutā quare mittunt omnia imbecilla. 19.37
	Vocem acutiorem flentes, grauiorem ridentes cur

INDEX.

- cur mittunt. 11.13. &
11.15
Vocem acutam cur red-
dūt exercitati & debiles.
11.21
Vocem cur reddunt acu-
tam seminis expertes, &
qui alij. 11.16
Vocem acutā mittere an
idem quod acutū cantā-
re. 19.37
Vox definēs cur acutior.
19.11
Vox cur in acutū vt plu-
rimū aberrare consue-
uit. 19.26
Vocabula nobis sæpenu-
mero non ex volūtate
occurrunt. 11.27
Voluptas ad coitū arden-
tiora efficit animantia.
4.16
¶ Vrbs salubris, que pla-
cidē aspiratur. 1.54
Vrbanaque appellamus.
20.12
Vrinantibus cur aures in-
ter mare rumpi solēat.
32.2. & cur spongas au-
ribus alligare consueve-
runt. 32.3. & cur suas dis-
secant aures & nares. 32
5. & cur aures minus rū-
pantur si oleum instilla-
latum habeant. 32.11
Vrinatores quomodo re-
spirant. 32.5
Vri quempiam cū vide-
mus, cur vicē eius dole-
mus. 7.3
Vrenda quæ sint, itē quæ
incidenda. 1.32. & 1.34
Vrina quid. 2.3. salsa.
ibidem
Vrinæ libido cur laceffit
metuentes. 27.10
Vrinæ ad extremam mis-
sionem cur inhorresci-
mus. 8.9
Vrina rufa signū coctio-
nis. 1.53
Vrina perpetua sui colo-
ris index esse nō potest.
1.53
Vrina in corpore nostro
velut humor in vniuer-
so, secundum scholā He-
racleti. 13.6

K 2 Vir

Vrina cur foetidior red-
ditur quo diutius i cor-
pore maserit, stercus mi-
nus. 13.1

Vrina quæ soluant & cie-
re possunt. 1.41. & 3.15.
& 12.12. & 20.16

Vrinam mouentia qua-
lia esse debent. 12.12

Vrina prouocatura non
solum calida, sed conco-
ctu facilia esse debent.
1.49. & 20.16

Vrinam cur mouere pos-
sint odorata tam semi-
na quam plantæ. 1.49

Vrinam cur intuendū an
concocta sit necne pflu-
uio intercepto mingēdi
potius q̄ perpetuo. 1.53

Vrinæ excitatio sæpe la-
tet iuuenes sopitos. 3.33

¶ Vñs frequens deside-
rium explet. 21.14

Vñs ære quare facilius
sanescunt. 1.36

Vñs & à gelu & à calo-
re. 3.25

¶ Vtres inflati si mēbra

obtineant, cur dolore af-
fligunt. 25.1

Vtres inflati cur valcant
fluitare. 25.13

Vtribus contenta infla-
tis, aut vasis bene oper-
tis, cur incorrupta dura
re possint. 25.17

¶ Vva passa terræ plus
continet. 23.26

Vuarum acini exigui cur
vinacea vel nulla conti-
nēt, vel pauciora. 20.24

Vux quare tandiu reser-
uari possunt. 14.2

Vulnus celerius coit inci-
sum ære quā ferro. 1.35

Vulnus quomodo in flā-
matione carebit, & vni-
rati opportuni⁹ erit. 1.33

Vulneribus verberū cur
admouentur pelles arie-
tum recenter detractæ,
& oua confracta. 9.1

Vulua scemin. vbi. 10.22

Zephyri, vide Fauonij.

IN PROBLEMAT A A-

LEX ANDRI APHRODISI-

EI INDEX DVPLICI NVMERO COM-

positus: quorum prior sectionem, alter questionem,

sive Problema demonstrat. Adiecta tamen

quibusdam in locis litera p, cum numero

duplici: ubi litera p, Proacium li-

bri indicat, numerus autem

prior paginam, posterior

lineam.

A

Abscessum in dolori Acrium genus omne cur
bus cur frigus pre
cedere, febrem sequi so-
litum sit. 2.13 1.28

¶ Acetū calfacit & refri- Acre omne tenue. 2.130
gerat. 1.104. & eius par Acritudinis causa. 2.66.
tes quomodo coeūt. ibi. & 2.74

Acetum quare incongela Actiones animales p no-
bile. 1.126 Item paucae seruantur.

Acetum vuluæ inspersum 1.116

cur dolorē inuehat ve- Actio euariat non solū ra-
hementem. 2.60 tione essentiae, sed etiam

Acoris causa. 2.66 structure. 2.68

Acetabula vuluæ. 2.93 ¶ Adenes quæ corpora. 1

Per Accidens fieri, & ra- 105. & 2.10. Itē quæ uti-
tione secundaria. 1.51 litates, & vnde nutrim

K 3 tur

- tur. ibid. Aethiopum habitus. 1.6
 Adeps rancida fit verusta Aethiopes timidi, effœ-
 ie. 2.66 minati, & nigri. 2.6
 Adolēscētes cur post pu ¶ Affectio tum propria,
 bem trahere desinūt. tū communis obuenit.
 1.123 2.32
 ¶ Aegyptus cur vinum Affectus communes trifa-
 fert frigidum cū sit cali riam sunt. 2.32
 dissima. 2.6. & 1.55 ¶ Agaricum pituitā du-
 Aeris & spiritus differen- cit. p. 430.2
 tia. 2.58 Agaue mater Pēthei qua-
 Aer plenilunio calidus & re filium fingitur discer-
 humidus. 1.64 pisse. 2.89
 Aeris statu pestilenti cur Agens omne in agēdo re-
 alij intereant, alij resiste patitur. 1.110
 re possint. 1.86 ¶ Ajax ab Homero lōgus
 Aer agitated ventilatusq; & stultissimus refertur.
 cur frigidior sentiat. 1.25
 1.111 ¶ Alæ corporis facile su-
 Aestuosi quare qui pul- dant. 1.10. & argumen-
 monis inflammatione la- tum. 1.9
 borant. 2.2 Alæ pars corporis laxior.
 Aethiopes calidi nimium 1.10
 & sicci. 1.77 Alæ auium cur concoctū
 Aethiopes cur magna ex faciliores. 2.78
 parte cū febricitāt, in Albugo an contagiosa. 2.
 tereant: & cū lippi- 39 per albugines cutis
 uerint, exulcerentur. albida. 1.89
 1.77 Albugines cur acu adacta
 nul

INDEX.

- nullum sanguinē emit-
 tant. 2.111
 Albugines cur digitis ma-
 nuum potius quā pedū
 nascantur, & pueris ma-
 gis quam adultis. 1.141
 Album lucido proximū
 foras versus elucet. 1.47
 Albi & nigri mistio colo-
 rem fuscum parit, aboli-
 tis extremis. 1.132
 Aloes natura. p.431 19
 Alui crepitus cur fit à mi-
 etu. 2.109
 Aluus cur senibus fundi-
 tur inconsultè. 1.17
 Alui profluuium ex bile
 mordente. 1.96
 Alui fluore molestati cur
 vehementer sitiant. 2.95
 Alio suppressè cur papy-
 rus profit conuoluta in
 longum, intrusāq; in se
 dem. 1.91
 ¶ Amarorē quæ pariunt
 2.66
 Amātes cur pallent, & tri-
 sti sunt vultu. 1.85
 Amātes cur ampliter sus-
 pirare cōsueuerūt. 1.20
 Amantium cur partes
 postremæ aliās frigida,
 alias calidæ efficiuntur.
 1.85
 Animantiū natura & mo-
 res. 1.85
 Amorē quomodo picto-
 res pingunt, & interpre-
 tationes. 1.85
 Amorem ita accendit con-
 suetudo, vt ignem affla-
 tus. ibid.
 Ambulātes cur sæpe locū
 prætereamus, quem pe-
 tere statueramus. 1.98
 Ambulationis animalium
 consideratio. 2.106
 Ambusta cur difficulter
 cicatricē recipiāt. 2.126
 Animantibus arma qua
 lia. p.428.10
 Animantium ferarū cur
 sterminus minus foeteat q̃
 urbanarum. 1.27
 Animalium cur plurima
 suas peruibrant caudas,
 cū notos sibi agnoscant.
 1.144

K 4 Anim

- Animalia multa cur vide
re interdiu queant, no-
ctu nequeant. 1.66
- Animantium alia cur plu-
ra parere, alia pauciora
consueverunt. 2.64
- Animi instrumentū spiri-
tus æthereus. 1.94 &
2.63
- Animus nocte ociosus.
1.116
- Animus qua mistione mi-
scetur corpori. 2.63
- Qui Anguntur quare am-
pliter suspirant. 1.20
- Annus decimus quartus
magnam affert homini
mutationem. 1.123
- Anseres auditu præualēt.
2.57
- ¶ Apes cur oleo pereant.
1.62
- Apium cū calidum sit,
cur febrem minuit. 1.51
- Apocæ sequales. 1.113
- ¶ Aqua quare infesta ser-
pentibus. 1.101
- Aquis ī dilucidis cur spe-
ciem nostram conspice-
re valeamus. 1.129
- Aquam qui bibere cōsue-
uerunt, cur acutius vi-
deant. 2.52
- Aqua cur interdum locis
effolis maritimis dulcis
cōperiat. 1.53. & 2.125
- Aqua cur gelu facile du-
retur. 1.116
- Aqua calida dum calfacit
refrigeratur. 1.111
- Aqua pluvia cur leuior,
cū ex mari hauriatur.
2.115
- Aqua humida ex se atque
frigida, ideo actu p̄fert
qualitatem. 1.65
- Aqua aliquantulum mē-
bra firmare potest. 1.49
- Aqua cur tā frigida q̄ ca-
lida neruis noceat. 1.48
- Aqua coacta validior quā
expansa. 1.71
- Aqua gelu cogitur. 1.127
- Aqua submerso adherēs
corpori, eadem afficitur
qualitate. 1.34
- Aqua quomodo iūgitur
oleo. 2.63
- Aqua

I N D E X.

- Aqua manens parúm q; alia, cur iacto in eam lapide, orbes agat permultos. 1.131
- Aqua feruida in puteum demissa, cur frigidissima fiat. 1.56
- Aqua perferuida cur grata prurientibus. 1.22
- Aquæ naturales feruidæ, licet humide actu, tamé siccant potentia. 1.65
- Aqua vt vinũ cur febribus delirium atq; insaniam faciat, si importunè detur. 1.94
- Aqua interdum pro alimento febribus. ibid.
- Aqua puteorum, vide Puteorum aqua.
- Aquilæ visu præcellunt. 2.57
- Aqua intercus cur nõ cõtagiosa. 2.39
- Aqua intercute laborantes, cur extenuati cõsueuerunt. 1.79. & cur assidue sitiãt, cum aqua sint pleni. ibidem
- Arbores, quare parcius ferunt. 2.64
- Ardor ex bile flaua. 2.7
- Ariadnam arsit Bacchus. 2.89
- Aristoteles de suis, quæ vim hebetem olfaciendi habeant. 1.136
- Artes omnes quomodo in animo. 1.119
- Artium varietas in suis officijs. 1.47
- Artifices tectorij cur aqua parietem aspergere soliti sunt, priusquã admoveant calcem. 2.80
- Arteria aspera spiritus via ita vt si quid cibi vel humoris in eã sit delapsum sequat stranguatio. 1.38
- Arteria quibus aspera ex omni parte. 1.123
- Arteria aspera vocẽ pro sua angustia extringit acutiorem. 1.95
- Arteriæ ministri publici. 2.68
- Per Arterias fit pulsus. 1.20

K 5 Articuli

- Articulorum dolores vitio sui generis cuiuspiam accedunt. 1.1
- Articulorum vlcera cur in cicatricem reduci nequeant. 2.114
- ¶ Afinorum è grege ubi vnus meiere est adorsus ceteri quoq; omnes idẽ titidem faciunt. 1.32
- ¶ Athletæ luctaturi cur oleo sese permulcent. 1.117
- Athleta cū suo resistit cōtrario, vires sibi contrarias auget: cū aliquantum cedit, facilius prosternit. 1.118
- Atrabilis sicca & frigida. 1.82. & cur minus copiosa in corpore. 2.8
- Atrabilis cerebrũ occupat & deprauat. 2.26
- Atrabilis si in mammam decubatur, aut in crus, cur exedit: si in cerebrũ, insaniam tantum exciter. 1.90
- Atrabilis si in amplioribus venis putrescat, breuem agit quartanã: si in paruis diuturnã. 1.81
- Atrabilis pro suo vapore quid emittit. 2.65
- Atram bilem qui vomuerunt, cur periculo pateant. 2.108
- Attoniti si repitu tonitruum cur intereant, aut certe amentes degant. 2.83
- Attractio per fistulam viuacui. 2.56
- Attractiones varijs modis. 2.56
- ¶ Auditus quæ percipit. 2.58
- Auditus visu crassior & retardior. 1.36
- Audiendi sedes cur humorem omnium inoffensè præterquam aquam patiatur. 1.69
- Augmentum membrorum quomodo fit. 1.47
- Auriũ in tinnitu cur digito in aurem indito meatus diutius moueamus. 2.46

Auste-

INDEX.

Austeritatis causa. 2.66
 Auibz pennæ quare da-
 ræ. p.428.5
 Aues complures multipa-
 ræ.
 Aues cur vesica careant &
 renibus. 1.106
 Avium alæ cur concoqui
 faciliores. 2.78
 Autumnus cur inæqua-
 bilis. 2.70

B

Bacchi fîctiones poe-
 ticæ vino attribui-
 tæ. 2.86
 Balneo abstinendum o-
 mnino, vbi materia mi-
 nus cocta. 2.79
 Balneo crebro vsi somni-
 culosi. 1.1
 Balneũ ingressi, cur aquã
 calidiorẽ postmodũ sen-
 tiamus si moueat. 1.110
 Balneum cur non præci-
 piamus ijs, qui febre cõ-
 tinua iam laborare desi-
 nunt. 2.79
 Balneas antequã introca-

mus cur vrlnam tepidã
 egeramus, cùm diutius
 intus manserimus, frigi-
 dam. 1.52

Balneas sitibundi ingref-
 si alij extincta siti egre-
 diantur, alij non. 1.39

Baucalia cur strepitum dũ
 aqua implentur, redde-
 re soleant. 1.92

¶ Bestiæ cur statim ab or-
 tu naturæ ambulare
 queãt, homines nequeãt.
 2.106

Bestiæ cur difficilior cu-
 rentur à febribus & ab-
 ditis morbis, quàm ho-
 mines. 2.35

¶ Bibendi modus in con-
 uiuijs qualis. 1.78. & q
 familiarior naturæ. ibid.

Bilis flaua leuis. 1.124
 Bilis cur bilem facit &
 tollit. 2.20

Bilis flaua largior atra bi-
 le, neq; alit corp^o. 2.8

Bilis flaua cur ñ corrodat
 suum conceptaculum,
 afficta facilè: vbi autem

In

in corpus solidissimum
decubuit, corrodit atque
interimit. 1.18

Bilis flaua pro vapore qd
emittit. 2.65

Bilis flaua in amplis con-
ceptaculis putrescens,
causum efficit. 1.81

Bilis vitellina. 1.1. imagi-
nes aurum imitantes fa-
cit 2.52

Bilescimus inedia. 1.134

Bitumen auertendum co-
mitialibus. 2.60

¶ Bono maiori malum
obijci maius est certum.
2.32

¶ Blesitas vitium pedum
quare spadonibus. 2.23

¶ Brutorum natura ma-
ximè cōsentiens. 1.32

¶ Bulimo molestante ac-
cidit varia appetentia.
2.69

Bullæ quas imber excitat,
cur indicium efferat im-
bris vehemētioris. 2.36

Butyrum vetustate ran-
cidum fit. 2.66

C

Alculi pueris in ve-
fica, senibus in reni-
bus cur nascatur. 1.107

Calculum vesicæ cur fœ-
minæ omnes lentè con-
cipiant. 2.47

Calculus in vesica calore
concrefcit. 1.127

Calculis tum senū & pue-
rorū, cur similibus vti-
mur. 1.108

Calculus per frigidam po-
tionem expelli potest. 1.
108

Caligo quis affectus. 2.67

Caloris vnius interest am-
plificare & dilatare mea-
tus. 1.95

Calor per alimenti ino-
piam deletur. 1.77

Caloris nutrimentum hu-
mor. 2.71

Calor vitalis à corde. 1.1

Calor si humorem validè
vincit, deustionem parit
1.64

Calor rigorem excitat. 15
61

Calor

INDEX.

- Calor & frigus humorem fa. 1.1
stringunt. 1.227
- Calor & humor si modicè
adsunt, concoctionem fa-
ciūt: si humor paulò exu-
perat calorem, putredi-
nem mouet. 16.4
- Caluaria vnde dicta. 2.11
- Calui non desunt in comi-
tatu Bacchi. 2.89
- Caluescimus cur sola capi-
tis priore parte. 1.1
- Caluitium vitio sui gene-
ris potest cuiusdam acci-
dere. ibidem
- Caluitium ex siccitate, &
qui citius caluescūt. ibi.
- Cancro ab atra bile si su-
peret. 1.83
- Cancer esitās in mammis
gignitur, si bilis atra ve-
hemens. 1.90
- Canescere cur solem⁹ par-
tibus pilosis, alijs non.
1.9
- Canis quare candidi. 1.1
- Canities vnde. 1.3. & 1.
142
- Canities auriginosæ cau-
sa. 1.1
- Canities qua maximè ca-
pitis parte. ibidem
- Canes multipari. 2.64
- Canes cur soli omnium a-
nimantium in coitu col-
ligantur. 1.73
- Canes olfactu præcellunt.
2.57
- Canis semen lentum. 1.73
- Canis per æstatem habi-
tus incensi signa. 1.74
- Canes cur soli animantiū
rabiant per æstatem. 1.
74. & sunt habitu siccio-
ri. ibidem
- Canicula rabiem canibus
à quibusdā dicitur emo-
liri. 1.74
- Capillo qui sunt promif-
so quo habit. 1.1
- Capreoli vitū febrientes
recreant. 2.62
- Caput minus carnis mu-
sculosæ habet, quàm cete-
ræ partes.
- Capitis partiū habit⁹ 1.1
- Capitis cutis si secat, cur
minus dolemus, quàm
alio

- alterius partis. 2.37
 Capitis temporibus vehementer percussis, cur sit intereundum. 2.82
 Capitis pars anterior cur calueat. 2.11
 Caro insitiū nomine cur agrè concoquitur. 1.21
 Carnes plenilunio expositæ quæ pernoctarūt cur putreant. 1.64
 Caro corrupto ossi supposita cur laxa sit, fungosa & liuida. 2.59
 Caro cur fractionis iniuriā euadit ex lapsu. 2.22
 Carnes bubulas cur nonnulli concoquunt, pisces saxatiles non possunt. 1.50. & 2.16
 Caudæ animalium abscissæ quare magis moueant, q̄ reliquum corpus. 2.29
 Causæ abditæ apud medicos, id est, proprietates occultæ. p. 431.6
 Causus vbi accenditur, & à qua materia. 1.81
 Causa cū multi laborasent, cur cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt. 2.89
 Causi materia sudore, aluo, & vomitu expelli potest. 2.7
 Causus, vide etiā. Ardor.
 Cæram sol quare emollit. 1.87
 Cerebrū frigidum & humidum. 1.90
 Cerebri & stomachi consensus per communem neruorum copiam. 2.32
 Cerebro auxiliatur gentiana. 1.147
 Cerebri membrana, vide Membrana
 Cerui paucipari. 2.64
 Cibus cur hyeme plenius & concoquatur & assumatur. 2.119
 Cibos concoqui contumaces pleriq; concoquunt, & faciles non possunt. 1.50
 Cicatrices in oculis quales. 1.112

Cica

INDEX.

- Cicatricum equorū pili
quomodo fiunt cæteris
vnicolores. 1.145
- Cicuta vefcuntur ſturni,
hominibus toxica. p.
430.18
- Circulus principio & fi-
ne caret. 1.97
- Citharæ fides cur varie
concinrentur. 2.68
- ¶ Clepsydras per aerem
& humorem conſtrui-
mus. 1.93
- Clyſter quare inuentus
ex melle,nitro,& hydre
leo. 1.88.
- ¶ Cogitatio actio anima
lis. 1.116
- Coitu cur oculipaulisper
conniueant. 1.103
- Colocynthis pituitam du-
cit. p.430.20
- Colores picturarum cur
propè aſtantibus plano
cōtineri vdētur:procul,
partim cauo,partim de-
uexo reprēſentant. 1.44
- Columella vitium gar-
garis. 2.3
- Colon inteſtinum, vide
Inteſtinum maius.
- Conceptus quare præter
naturam. 2.112
- Concoctio ventriculi cō-
tactu fit. 1.21
- Concumbere cur alij ma-
gis, alij minus valeant.
2.100
- Concubuerūt qui nimis,
cur ſi præterea cocant,
ſanguinem vice ſeminis
emittant. 2.120
- Conſenſus rerū trifariā
fit. 2.32
- Conſuetudo iuuat pluri-
mum ad reſiſtendū 1.37
- Conſuetudo amorem ita
accendit, vt ignem affla-
tus. 1.85
- Contagionem per aculos
fieri quibus argumen-
tis. 2.50
- Contraria qualitate cur
identidem efficere va-
leant. 2.127
- Contraria per idem loci
& temporis ſimul eſſe
non poſſunt. 2.54

Con

Contrariarum qualitatum
quae sunt, quare effectum
eundem possunt aduehe
re. 2.61

Conualescentes quare plus
famescant quam sitiunt, 2.28

Conualescentibus cur pili
desinant, corpus augea-
tur. 2.18

Conualescentium ex pe-
dibus cur squamae ut
plurimum desstringan-
tur, atque etiam ex mani-
bus. 2.38

Conuiuijs cur poculis non
utamur contrario. 1.78

Conuiuijs cur inter ini-
tia cibi angustia premi-
mur, ad finem coenae re-
laxamur. 1.80

Copulae utilitas. 2.49

Cordis caro qualis. 2.68

In Corde cur nullus mor-
bus potest consistere. 2.
224

Cordis periculosa affe-
ctiones cur sedari soleant
febris quibusdam persu-
dorem leuatis. 2.118

Cornices pauciparae. 2.
64

Corui omne auertendum
comitibus. 2.60

Corporis nostri tres cum
sint materiae simplices &
uniformes, quare non
tres quoque morbi simpli-
ces & uniformes. 1.81

Corporis habilitas ad
morbos constat, argumē-
to materialium externa-
rum. 1.86

Corporis cur substantia
triplex, cum sint quatuor
elementa quibus consite-
mus. 2.12

Corpore paruo cur ma-
gna ex parte prudentio-
res quam longo. 1.25

Corpus interitum in aqua
cur primum ad imum de-
labitur, post aliquot diebus
emergit & fluitat. 2.72

Corpora hominum mortua
quare nonnulli contue-
ri recusant. 2.50

Corpora mortua sicca &
frigida. 1.77

Corpo

INDEX.

Corpori qua mistione
miscetur animus. 2.63

Corpora duo nunquam
locum eundem per idē
tempus possunt occupa
re. 1.92. & 2.56

Coturnices veratro ve
scuntur. p.430.19

Coxarum sedes augetur
puellis cum pubescunt.
1.123

¶ Crisis, vide Iudicatio.
Crispi capillo vigiles pl^o
ceteris. 1.1

Crispus quibus capillus
citius caluescunt, cane
scunt ferius. ibidem

Cruris musculi plenio
res quare. 2.49

In Crus si decubat atra
bilis, vlcus diuturnum
gignit. 1.90

Cucurbitæ medica
les quomodo sanguinē
attrahunt. 2.56

Cucurbita agrestis, vide
Colocynthis.

Cupido multiplex belua
à Platone. 1.85

Cupidinē pictores quo
modo pingunt, & ratio
nes. 1.85

D

D Amarum cur excre
menta aroma re
doleant. 1.27

Defectu solis vel lune
cur vulgus mouere æs,
ferrumq; cōsuevit. 2.43

Defrutum quomodo af
ficatur. 2.66

Defunctis cur pili & vn
gues augeri aliquandiu
solcant. 1.140

Delirium febriētibus rā
ex aqua quā vino. 1.94

Denarij numeri perfe
ctio. 2.44

Dentibus cur inimicum
frigidum. 1.116

Dentibus obtorpescent,
qui mutuum marmo
rum attritum, aut fer
ri stridorem, aut lima
rum audiunt. p.430.5

Deos quare nudos effin
gunt statuarij. 1.85

L Deus

Deus immortalis rerum nulli obiere. 1.15
 omnium parens & au- Dolor nimius lachry-
 tor. p.429.26 mas mouet. 2.29
 Dextra pars cur sanabi- Dolores cur p noctē ma-
 lior sinistra. 2.129 gis augeri soleāt. 1.116
 ¶ Dictamum cordi accō Dolia quare rumpantur,
 modatum. 1.147 si priusquam mustum
 Dici & noctis spatiū pla- ferueat obturent. 1.102
 nē quatuor anni tempo- ¶ Dulcedinis causa. 2.66
 ra imitatur. 2.70 Dulce omne acre primū
 Digiti & omnino extre- pōst nimium incalescēs
 ma corporis cur nigre amarum. 2.74
 scant summis frigori- Dulcia omnia cur iecur
 bus, & decidant. 1.41 augent & lienem. 2.81
 Diplade morbis fitis acci- Dura validiora. 1.6
 dit intolerabilis. 1.147
 ¶ Dolemus vicem cuius- E Brij somniculosi. 1.1
 piam trifariam. 2.32 Ebrij multi cur vi-
 Dolemus quare vehemē- no intercunt. 1.16
 tius per ictum testium. 2.32
 Dolcant cur vehementer ueretur. 1.130
 qui extremis perfrixe- ¶ Aegrotātibus cur ami-
 re, si membra igni ad- corum præsētia & ser-
 moucant. 1.42 mo leuat malum. 1.116
 Dolentes quare summa Aegrotantibus quare ho-
 corporis parte pallefce- mines congregantur, &
 re consueuerunt. 1.30 vario vtuntur sermo-
 Dolore nimio cur non- ne. 1.76

Aegro

Aegrotum si frigus affligit, cur se remittit : si strepit⁹ aut aliud quodlibet terrificum per id tempus accidit, aut si aquæ copia in ipsum vniuersa iaciatur. 1.128

Aegritudini succumbentes cur pallescunt. 1.18

¶ Electrum festucas trahit. p.430.14

Elementis quatuor constat. 2.12

Elementa miscentur per confusionem. 2.63

Elephanti quare paucipari. 2.64

Endymion quare fingitur lunam adamasse, & eius historia. 1.13

¶ Enæorema in vrina quid, & vnde. 2.19

¶ Epithymum bilem atram ducit. p.430.23

¶ Equorum cicatricibus cur pili oriri queant, hominum nequeant. 1.46

¶ Erroribus humanis

quomodo immunes euadere possumus. 1.87

¶ Eupatorium iecur adiuuat. 1.147

Euphorbium pituita ducit. p.403.22

¶ Exercitatio iuuat plurimum ad resistendum. 1.37

Excrementis deputatae partes. 1.1

F

¶ Fabri ferrarij non nihil humoris conspargere solent, vt carbones ardentius candean. 1.94

Fabrica omnis machinalis per aerem atq; humorẽ cõstruitur. 1.93

Facies cur minimè rigeat cum ceterae omnes corporis nostri partes rigeant frigoris vehementia. 1.37

In Faciem percurssi cur ignem videant. 1.58

Facultates actiũ & potentia

L 2 tia

- tia. 1.65
 Fament quare magis cō-
 ualescētes quā sutiāt. 2.28
 Fascinari cur nonnulli
 possint, & præsertim
 pueri. 2.50
 Fascinationis vitiū qua-
 le. ibidem
 Fatum quid, & cui tribui
 tur. 2.88
 ¶ Febris calida. 2.107
 Febriendi genera cur tan-
 tum tria, cum corporis
 nostri quatuor sint ma-
 teriæ quæ putrescāt o-
 mnes. 1.83
 Febris sanguinea nullam
 obtinet intermissionē.
 2.8
 Febrium putridarum nu-
 merus. 1.81
 Febris continuè desinēti
 cur non præcipiamus
 balneum. 2.79
 Febris ephamera quare
 potius fit à labore quā
 putrida & hectica. 1.86
 Febrium intermittentiū
 accessio eo lentius ve-
 nit, quo minus materiæ
 subest. 2.8
 Febrium accessiones cur
 certo venire ordine so-
 leant. 2.65
 Febris quotidiana quo-
 modo differt à continē-
 te. 2.8. vbi generatur,
 & à qua materia. 1.81. &
 cur minus diuturna q̃
 quartana. 1.82. & cur
 nullū intermittat diē.
 2.8
 Febris tertiana cur die
 vno prætermisso acce-
 dat. 2.8
 Febris quartana vbi ge-
 neratur, & à qua mate-
 ria. 1.81. & cur diutur-
 nior quotidiana. 1.82
 & cur duobus diebus in-
 terminis conflictare in-
 cipiat. 2.8. & cur diutur-
 niores cæteris lentius
 repetunt. & longius te-
 nent. 2.113
 Febres quintanæ, septa-
 næ, & nonanæ commit-
 ti

INDEX.

- ti possunt. 2.8
- Febre hectica laborantibus cur medici parum aquæ bibendū ante cibū præcipiant. 2.80
- Febrientibus nonnullis quare lienes augeantur. 2.40
- Febris quare potest nervorum distentionem sanare. 2.107
- Febrientium ex ardua febre qui insaniunt, cur robustissimi quādiu insaniunt: soluti insania, langueant. 2.77
- Febre ex ardua cur pulmonis inflammatio excitetur. 2.7
- Febrem acutā breuem, ardentemq; calida & tenuis materia efficit: hebetem & longam, frigida & crassa. 1.81
- Febre ardua insaniētes cur ut laxius, sic plenius soleant respirare. 2.1
- Febris per ardorem insaniētes, cur pulsum habent leuiorem: qui per lethargū memoria obtorpescent, pleniorē. 2.117
- Febribus quibusdam leuatis per sudorem cur periculosæ cordis affectiones sedari soleant. 2.118
- Febrientibus cur tam vinum quā aqua delirium atq; insaniam faciat, si importunè datur. 1.94
- Febrem cur bilis facit & tollit. 2.20
- Febrientibus cur carnes diminuātur, pili augeantur & vngues. 2.18
- Febre synocha cur cum multi laborassent, cur aliquandiu nigrā, post decretorium diem habuerunt. 1.89
- Febriētes cur plus siti q̃ fame infestantur. 2.28
- Febrientium imbecillati cum vinum cum pane

concessimus, cur febris
nihil per calorem vi-
ni augeatur, imo minor
esse incipit. 2.62

Febrientes quæ recreant
sui odore. 2.62

Febres & cæteri affectus
abditæ cur difficiliter in
bestijs curentur quàm
in homine. 2.35

Felles cur nocte videant,
interdiu nihil ferè. 1.66

Fellis folliculo vis attra-
ctoria potius data. 2.57

Fœminæ omnes cur cal-
culum sua in vesica len-
tè concipiant. 2.47

Fœminarum mammarum tē-
pore pubertatis ampliā-
tur. 1.123

Fenestræ si sint per parie-
tes inuicem obiectos,
cur accidit ut altera
clausa nō præterea mul-
tus ac vehemens ven-
tus irrumperet per alte-
ram soleat. 1.84

Fœniculus prodest cal-
culis. 1.108

Ferris duobus attritis aer
interueniens ictus, ex-
tenuatusque magis in
ignem conuertitur. 1.18

Ferrum projectum in a-
quam sine ligni susten-
tamento, cur demerga-
tur, cum ligno nequa-
quam. 2.72

Feces stercore si immo-
tæ manent, non foetent:
si mouentur, ampliter
spirant. 1.40

Fœtus per decem ferè
menses in utero perma-
nens, nullum ponde-
ris sensum mulieri af-
fert. 1.38

¶ Fistile cur cū cecide-
rit, frangitur. 1.118

Fistilia vasa cur igne rū-
pantur. 1.102

Ficulnus succus cogit lac
2.75

Ficulna grana cur ut in-
gersimus, integra per
aluam egerantur. 2.91

Filij prudentes plerun-
que à stultis quare pro-
creant

I N D E X

- creantur. 1.26. & robu-
sti. ibi. & imbecilli à do-
ctis. ibidem
Fistula cur vinum aut
quemuis alium humo-
rem exugendo attrahe-
re valeamus. 2.36
¶ Formicæ cur oleo per-
eunt. 1.62
¶ Flamma lucernæ quæ
largior plus infusi olei
tolerat. 1.16
Flando cur calida refrige-
rare, frigida calfacere
possimus. 1.63
Flaua bilis vbi generat
febrem tertianam. 1.81
Flores quare stirpibus
dati. p.429.10
¶ Frigus rigorem exci-
tat vt calor. 2.61
Frigus ægrotum affli-
gens, cur se remittit,
vbi strepitus aut aliud
quodlibet terrificum per
id accadat tempus, aut
si aquæ copia in ægro-
tum vniuersa iaciatur.
1.128
Frigoribus summis cur
digiti & omnino extre-
ma corporis nigrescât
& decidant. 1.41
Frigus inimicum neruis.
1.69
Frigus & calor humorē
stringunt. 1.127
Frigidum omne cur ini-
micum ossibus, dētibus
& neruis. 2.116
Fricatio pedum cur som-
num afferre potest.
2.42
Fructuum quare varia cu-
stodia. 2.15
Fructus quibus vestiun-
tur. p.428.16
Fructuum cur alij par-
tem inutilem intus cō-
tineant, alij extrinse-
cus. 2.14
¶ Fulgur in attritu nu-
bium cur primum vi-
deamus, post tonitruū
audiamus. 1.36
Funes indicant rem hu-
midam imbecillam. 1.6

L 4 G

frigus! prob. 16. H. 2.

G

Gallina ædito ovo fe-
stuca sese lustrat.
p.430.17

Gallinæ guttur cogit lac.
2.75

Gallinaceorū testes quos
lacte saginant, cur am-
plissimi, & concoctu fa-
cillimi. 2.73

Gargar tegmentum gut-
turis. 2.3. & unde no-
men. ibidem

Gargar quibus est peni-
tus abscissum, quare ij
tabescunt. 2.3

Gargaris vitiū columel-
la, item vua. ibid. & qua-
re appellant fundibu-
lum. ibidem

Garum tenue & calidū.
1.126. & cur nunquam
congelat. ibidem

Gaudentes cur rubescere
solent. 1.13

Gelu quomodo cogit
aquam. 1.127

Gela quæ facile afficiun-

tur & quæ non. 1.126

Gena altera resoluta, cur
non ei remedia admo-
ueamus, sed alteri. 2.9

Genarum partes tenuio-
res discissæ cur adgluti-
nari nequeant. 2.90

Gentiana cerebro auxi-
liatur. 1.147

Globi forma omnium
figurarum perfectissi-
ma. 2.91

Gnicus cogit lac. 2.75

Granum gnidium pi-
tuitā ducit. p.430.21

Graue omne fertur deor-
sum. 1.60. & facilius.
1.90

Gressilibus cur pili dati.
p.428.10

Gruum arteria qualis.
1.123

Gulæ officiū cibis ap-
petendis, & non coquē-
dis delegatum. 1.21

Gustus quæ precipit. 2.58

Gustus humidus. 2.130

Gustui cur mel dulce, vl-
cerib⁹ acre sentiūt. 1.130

H

H

- H**arpagia vasa, vide Vasa.
- Harundinis argumento constat corporis habilitas ad morbos. 1.86
- ¶ Herbae quibus locis ne queant prouenire. 1.5
- Herculem quare fingunt liberaſſe Prometheum ab aquila iecur lacerante. 1.130
- Herpetes à bile flaua ſi ſuperet. 1.83
- ¶ Hircorum arteria qualis. 1.123
- ¶ Homeri carmen de ira ſcientibus admodum. 1.100. itē de quatuor elementis. 1.77. itē de Cere & Baccho. 2.62
- Homerus Vlyſſem breuem ac prudentiſſimū refert, Aiaceſ longū & ſtultiſſimum. 1.25
- Homo temperatiore habitu quàm cætera animalia. 1.42
- Hominibus integris vox qualis. 1.7
- Hominum criſporum habitus qualis. 1.1
- Hominum promiſſo capillo habitus. ibidem
- Homo ſeptimo mēſe dentire incipit, anno quattodecimo pubeſcit, viceſimo primo firmā agreditur ætatē. 2.44
- Homini cur vox & ſermo lentius quàm cæteris perficiatur. 1.143
- Homines breui corpore cur magna ex parte prudētiores, quàm qui longo. 1.25
- Homini quæ accidunt cū pubeſcit. 1.123
- Homines cur Homerus appellat πολιορκῶντας à canitiæ temporū. 1.1
- Hominū cicatricibus cur pili oriri nequeāt, equiſ queant. 1.146
- Homines natu maiores cur vineſi eſſe conſueuerunt. 2.127

L 5 Ho

Homines tremuli cū bi- bant cur circumferri so- leant. 2.105	Hominē nigrum sol red- dit. 1.87
Homo cur amplius, cre- brius, & vehementius ce- teris soleat sternutare. 1.139	Hoīm admodū irascētū cur oculi rufi. 1.100
Homines per febrem in- faniunt. 1.74	Hoīes cur saepe man ^u , aut aliquā aliā partē piram percutiunt. 1.44
Homines qui rapiuntur conditione cœli pestife- ra. 2.88	Humana labe quomodo immanes euadere possu- mus. 1.87
Hominib ^{us} à diſſade mor- bis cur sitim extinguit theriaca quæ calida & sicca est. 1.147	Horologia per aerē atq; humorem construimus. 13.9.
Hominum cur nonnulli carnes bubulas coque- re possunt, pisces saxati- les non possunt. 1.50	Horror quid. 1.115
Homines indicāt rem du- ram validā, & rem hu- midam imbecillā, & qui bus modis. 1.6	Horror unde in abscessuū doloribus. 2.13.
Homīes à balneo quō in- becilli, quomodo itē ro- busti fiant. ibid.	Horrescimus quare inter- mingēdum. 1.115. & ubi eminimus, aut oscitati- sumus. 2.110
Hominū stercus cur ma- ximē oīm foeteat. 1.27	Horrentibus cur pili eri- guntur. 2.25
	Humor caloris nutri- mentum. 2.71
	Humor stringit tū à calo- re, tū à frigore. 1.127
	Humor inimicus nervis quare. 1.48
	Humorem quemlibet cur exugen

INDEX.

- exugendo per fistulā at-
trahere possumus. 21.56
- Humorum corporis pro-
portio adinuicē. 2.8
- Humor corporis quilibet
habet suum vaporem.
2.63
- Humoribus in corpore
abundantibus quę vitia
oriuntur. 1.83
- Humores corporis, vide
etiā Materiæ corporis.
- Humidum quodq; facile
immutari potest. 1.82
- Humida imbecilla. 1.6
- ¶ Hydreleum quare exhi-
betur clysteribus. 1.88
- Hydrops cur assidue fi-
tiat, cū aqua sit plen⁹.
1.79
- Hydrops, vide etiā Aqua
intercus.
- Hyeme cur pituita oritur
& augetur. 2.5
- Hyeme cur plus cibi assu-
mere, & plenius conco-
quere possumus. 2.119
- Hyenæ cur nocte videāt,
interdiu ferè nihil. 1.66
- Hypostasis vrinæ alba, in-
dicat partes solidas la-
nas. 2.19
- Hypostasis vrinæ quare
fœtore immunis. 2.19
- Hyssopus quare laterum
doloribus prodest. 1.51.
item iuuat ceptum trās-
uersum & pulmonem.
1.147
- I
- Icterici, vide Morbo re-
gio laborantes.
- Ictū percussi cur statim
cernamus, strepitū len-
tius audiamus. 1.36
- ¶ Iecur calidum & humi-
dum. 2.81. caro crispa &
torticia, & materiacea.
2.68. sedes cupiditatis.
1.136. & vim concoctri-
cem amplissimè obti-
net. 2.57
- Iecur cur dulcia augent.
2.81
- Iecur iuuatur eupatorio.
1.147
- Iecoris gibba intercepta,
tus

- rursus mouet arida. 2.92.
 & cur ingale collo subie-
 ctum grauescat & dilabe-
 tur. ibid.
 Ieiunantes bile scūt. 1.134
 Ieiunum os cur grauiter
 oleat. 2.123
 A. Ieiunio cur pleriq; ci-
 bo ingesto frigere inci-
 piant. 1.134
 ¶ Ignis coactus validior
 quàm expansus. 1.71
 Ignis quò excipitur ex so-
 le. 1.59. Item, quomodo
 ex speculis. ibid.
 Ignis cur nō excutitur ex
 lapidibus omnibus. 1.59
 ¶ Imagines, vide Visa.
 Imber per hyemē ubi de-
 sist, cur stellæ illustrio-
 res videntur. 1.14
 Qui Inciduntur rapidè
 & inconsultè, cur mi-
 nus doleant, quàm qui
 consultò. 1.75
 Infantes quā septimo men-
 se nasci possunt. 2.44
 Infantes septimo mense
 nati cur viuere possint,
 octauo nō possint. 2.44
 Infantes modulis auditis
 primū cur vagitu ces-
 sent, deinde dormire in-
 cipiant. 1.119
 Infantib⁹ cur motus som-
 num conciliat. 1.120
 Infantes somnulosi. 1.1.
 & quare. 1.2. Item, quare
 excrementosi. ibid.
 Infantes perquàm facilè
 afficiuntur, & pituitam
 largiorem suo in capite
 continent. 1.96
 Infantes cur destillatio si-
 rialis dicta exercet, si-
 gua & accidentia. ibid.
 Infantes, vide etiā Pueri.
 Inflammatio vnde. 1.105
 Inguen cur intumescit pe-
 de offenso. 1.105. & 2.10
 Inguen pro inflammatio-
 ne. 1.105
 Insania fera in cerebro
 ex atra bile, leuior ex fla-
 ua. 1.90
 Insanientes febre ardua
 cur vt laxius, sic plenius
 solent respirare. 1.1
 In

INDEX.

- Insecta omnia cur oleo
percant. 1.62
- Infitium cur ægrè conco-
quitur. 1.21
- Intestina excretoria vir-
tute plurimam valent. 2.57
- Intestini maioris morbo
laborantium, cur ster-
cus speciem gerat bubu-
li, & vnde hic morbus. 2.85
- Intestino laxo auxiliatur
ruta. 1.147
- Intestini maioris morbo
accidit varia appeten-
tia. 2.69
- Intestinum quouis corpo-
re infarctum, collabi co-
gitur. 2.92
- Inula campana renibus
auxilio est. 1.147
- ¶ Ira quid. 1.100
- Irati cur ampliter suspi-
rare consueverunt. 1.20
- Iratis cur oculi propen-
siores ad exteriora. 2.21
- Irascētium cur oculi rufi
efficiuntur. 1.100
- Iris ad laterum dolores
prodest, quamuis calida,
& quare. 1.51
- ¶ Iudicationes morborū
à natura sola. 1.88
- Ad morborum Iudicatio-
nes tria sunt. ibid.
- Iudicationis morborum
arbitra natura. ibid.
- Iunctiones rerum quot
modis fiunt. 2.63

L

L Actis origo vñ. 2.73
& quid. ibid.

Lac à mulctra frigidius
euenit. 2.75

Lac actū qualitatem pro-
fert, quia frigidum ex se
& humidum. 1.65

Lac frigidiusculū fit per
mammarum adenes, qui
albi sunt. 2.75

Lac cur frigidum, & cur
facile concoquitur, &
probè nutriat, cū habitu
sit frigidiori. 2.75

Lac quibus cogendum.
2.75

La

- Lachrymas quid moueat
cū angimur. 2.96
- Lachrymæ præ nimia e-
tiam lætitia. ibid.
- Lachrymæ cur equè excu-
riatur & præ nimio do-
lore, & præ nimia læti-
tia. 1.29
- Labor cur febrem ephemeram
potius facit, quā putridam aut hecticam.
1.86
- Lapis cur facilius deor-
sum, quā sursum fera-
tur. 1.60
- Lapidibus duobus attri-
tis, aer interueniēs ictus
& extenuatus magis in
ignem cōuertitur. 1.58
- Lapides cur non omnes
per mutuū attritiū ignē
excutiant. 1.59
- Lapide in aquam manen-
tem, & parum altam ia-
cto, cur orbes agantur
permulti. 1.131
- Lapis proiectus in aquā
sine ligno, cur demerga-
tur, cum ligno nequa-
quam. 2.72
- Lapis gagates auertendus
comitialibus. 2.60
- Lapis thracius auertendus
comitialibus. ibidem. qui
aqua vritur, & oleo ex-
tinguitur. ibid.
- Lassitudo cur somnum
afferre possit, cū sic-
cet. 2.71
- Laterum dolori quomo-
do profunt calida. 1.51
- Laurus calida & sicca.
1.81
- ¶ Leo gallum extimescit.
p. 430.15
- Leo iratus cur costas cau-
da verberat. 1.144
- Leones quare per solem
ingredi non patiuntur.
1.66. & quare ignem fu-
giant. ibid.
- Lætitia affecti cur alis su-
dent. 1.10
- Lætitia nimia lachrymas
mouet. 1.29
- Lætitia exultantes cur ve-
hementer resoluuntur.
1.19. & cur sudant & ru-
beant

INDEX.

- beant. ibid. Lingulæ musculus mēbra
 Lepra an contagiosa. næ similis. 2.49
 2.39 Linteum à sole candidius
 Lethargicorū pulsus qua redditur. 1.87
 lis. 2.117 Lini semē actu siccū, potē
 Lethargo memoria læsa. tia humectat. 1.65
 2.63 Lippitudo habitus immo
 ¶ Lienis caro qualis. dicus. 3.33
 2.68 Lippitudo Aethiopibus
 Lieni virtus attractoria quare exulcerans. 1.77
 potius data. 2.57 Lippitudo cur pestem ma
 Lienis munus, item unde gna ex parte præcedere
 dictus. 2.81 soleat. 2.104
 Lienis scolopendrio iuua Lipptens cur sanum affi
 tur. 1.47 cit, sanus autem non affi
 Lienem cur dulcia augēt. cit lippientem. 1.33
 2.81 Lippitudo cur contagio
 Lienes quare augeantur sa. 2.39
 febribus nōnullis. 2.40. In Lippitudīe cur caput
 & lienis natura. ibid. ad cutem rotundisse iu
 Lignum cur aquæ innat. uet. 2.33
 2.72 ¶ Loca quæ herbas æde
 Ligna indicant rem durā re non valent. 1.5
 validiorem. 1.6 Loca pilosa cur calidiora
 Ligna quæ calida & ficcis 1.9
 fima ingentē excitāt flā Loca excelsa & pura cur
 mā, atq; ocyus absumū soleant resonare. 1.130
 tūr, humida & viridia cō Locis humidis quare nul
 trā habent. 1.81 la fieri potest recipro
 ca

catio.	ibid.	Lydiam quare addunt Baccho.	2.89
¶ Lugentibus cur tibiae aut tympana adhibe- mus.	1.76	M	
Lugentibus cur amicorū præsentia & sermo le- uat malum.	1.116	Agnes ferrum at- trahit. p. 340. 12	2.56
Luna oriens vel occidens cur corpore amplior vi- detur.	1.34	Malæ cur rubeant perip- neumonia laborantium.	2.4
Lunæ secundum quadri- formem habitum tem- peratura.	1.64	Malum sui odoris quali- tate febrientes recreat.	2.62
Luna per septenariū suas accipit formas.	2.44	Mala punica partem inu- tilem continent extrin- secus.	2.14
Lunæ cur ampliores cre- briorēsque defectus quā solis.	2.43	Mali medici humor vitri foramina ingreditur.	1.117
Lunæ vel solis defectu, terra non benignè aspi- citur.	2.43	Māmæ animantibus sunt datae pro partuum nu- mero.	2.64
Lunā quare fingitur ada- masse Endymion.	1.130	Mammæ adenes albi & exangues.	2.75
Lutum quare sol indurat.	1.87	Mammæ venæ amplæ & multæ propter lactis originem.	1.90
Lux quomodo à tenebris differt.	2.34	Māmis cācer gigniū, si bi- lis atra vehemens.	ibid.
Lucernæ auertendæ comi- tialibus.	2.60	Mare	

- Mare licet humidū actu, ficeat potentia. 1.65
 Maris pars tenuior dulcis, crassior salta. 1.53
 Maris pars tenuior ī cœlum effert̃, ac in pluuiā euadit. ibi. pars crassior in salem transit. ibid.
 Mastiches natura. p. 431. 19. abstergit, digerit, & fir mat. 1.104. & ei⁹ partes per appositionē coeunt. ibid.
 Materia patiens in concoctionibus causæ respondere debet. 2.16
 Materiæ quæ in venis continentur, quō per medicamenta egerātur. 2.54
 Materiæ nostri corporis cū quatuor sint, putrescantq; oēs, cur genera febriendi non quatuor, sed tantūmodo tria. 1.83
 ¶ Medicus quando adiutrice natura operatur, & in quibus. 1.18. & quādo succurrit sine naturę auxilio. 1.88
 Medicinalis ars naturam pro viribus sequitur. 1.88
 Medicina epota cur oculi primum turbentur & caligent, post purgationē acutius videant. 2.30
 Medicamēti operatio quomodo fit. 2.54
 Medicamenta nonnulla simplicia cur vires habeant contrarias. 1.104
 Medicamenta trahunt naturali quadam proprietate. 2.54
 Medicamenta materiam nō purgāt, quia habitu sunt calidiori. p. 431. 14
 Medicamēta calida & sicca materiam morbi digerere & absumere possūt, modō opportunē post concoctionem sumantur. 1.128
 Mel quod commendetur, & quare. 2.74
 Melex quatuor constat partibus, & earum natura. 2.66

M Me

Mel temperatum non acre, & quare acre sentitur. 2.74

Mel inueteratum, aut supra modum concoctū, cur amarum. 1.66

Mel galbanarium tertiū mellis discrimen, prodest oculorum claritati. 2.74

Mel Aegyptiū quale. ibi.

Mel optimum insulæ ferunt, & loca maritima. ibidem

Mel montis Hymeti optimum. ibid.

Mellis thymum redolentis virtus. ibid.

Mel cur amarum sentiatur ab isticis. 1.99.

Mel quare exhibetur clysteribus. 1.88

Mel cur vlceribus acre, gustui dulce sentiatur. 1.130.

Melancholici cur muncera quædam naturæ exequi valeant, animi nullum. 2.26

Membrorum corporis artificium varium. 2.68

Membris singulis singulæ actiones. 2.68

Membra non omnia ex æquo potētias habent naturales. 2.57

Mēbri affecti quies, summum remedium. 1.138

Membro affectio, cæteræ omnes partes consentiunt. 2.13

Mēbris extremis qui perfringere, quare si membra igni admonerint, vehementer doleant. 1.42

Membranæ vñ sunt omnibus. 2.68.

Membrana destructa recreari non potest. 2.90

Membrana cerebri pleniore vulnerata cur per secluram fungi oriri soleant. 2.86.

Menses septenis constāt diebus. 2.44.

Ad Mœrentes morte suorum, cur homines congregantur, & vario vñ sermo

INDEX.

- sermone solitū sit. 1. 76
 Metu nimio cur nonnulli obierunt. 1. 13
 Metuentes cur contremiscere cōsueuerunt. 1. 12
 Metuentibus cur pili cinguntur. 2. 25
 Metuente. cur aluo fundantur & mingant inconsultū. 1. 12
 Qui Metuerunt, cur pallidi efficiuntur. 1. 11
 Milium quare largam seminis copiam effundit. 2. 64
 Mingētes cur sepe numero etiam ventris flatum extrudunt. 1. 31
 Inter Mingēdum cur sepe accidat vt inhorrescamus. 1. 115. & à mictu. 2. 110
 A Mictu cur spiritus aluo excedit. 2. 109
 Mictionum modi. 2. 63
 Modulorum muscorum virtus ad multa. 1. 76
 Monstra cur viuere nequeant. 2. 44
 Morbus intemperies corporis. 1. 33
 Morborū discrimina non tantum ex materijs oriūtur, verum ex locis. 1. 81
 Morborum duplex genus in qualibet materia corporis. ibidem
 Morbi quare non tres vniiformes, cū sint tres corporis nostri materię vniiformes. ibid.
 Morbi septenario iudicātur numero. 2. 44
 Morborum mutationes vel abolitiones pubescēte homine. 1. 123
 Morbus cur nullus pōt in corde cōsistere. 2. 124
 Morborum cōcoctiones à natura. 1. 88
 Morbi causa quando sudore exhauritur. 2. 7
 Morbi hæreditarij qui. 1. 1
 Morbi crebrò venientes cur curari possint facilius. M. 2. lius.

- lius. 2.27
 Morbo regio laborantes, cur aluo adstricta, & excrementis albis. 1.88. & cur mel amarū sentiāt 1.99
 Morbis comitialibus cur malè olida auertenda. 2.60
 Mors quid. 2.83
 Mortua corpora sicca & frigida. 1.77
 Quicquid Mouetur, seipso calidius effici solet 1.111
 Motus quare noxius parti affectæ. 2.76
 ¶ Mulieres cur careāt pilis. 1.5
 Mulierum textura. ibid.
 Mulieres cur vulua affecta mente labātur & delirent. 2.102
 Mulieres pleræq; cū cōceperunt, cur picare cōfueuerunt. 2.112
 Mulierum appetentia varia cū gerunt vterum pro materiæ peccantis conditione. 2.69
 Mulieres vterum gerentes, cur secundo aut tertio mense picare soleāt. 2.69
 Mulieres cur celeriter canescere soleāt, & earum natura. 1.4
 Mulierum menstrua cur colligantur. 2.103
 Mulieres cur vocem reddant acutam. 1.35
 Mulē cur parere nequeāt 1.132
 Mullus, vide Trigla.
 Mundi species in ovo demonstratur. 2.84
 Murmur nomen fictitiū. 1.92. & 1.3
 Muscæ cur oleo pereant. 1.62
 Musculus vnde dictus. 2.49. & eorum compositio. ibid. & variæ eorum figuræ. ibidem
 Musculi transuersè insecti cur difficiliter vniantur & curentur. 2.49
 Musculi duo mouent genas

I N D E X.

- nas. 2.9
Musica cur somnum conciliat infantibus. 1.119.
& est essentie animi indita. ibidem
Musicorum modulorum virtus ad multa. 1.76
Musici priusquam ad rem veniant, non nihil præludere solent. 1.117
Mutatio omnis ob naturalem corporum consensum. 1.33
Mutatio omnis subita & vniuersa dolorem infligere potest. 1.42
¶ Myopes quare cum magna posita procul videre non possint, parua in propinquo cernere queant. 1.72. & cur sic dicti. ibid.
Myricæ recreant febrientes. 2.62

Nature quomodo miscentur inuicē. 2.63
Natura quomodo cuntriendo augeat membra. 1.47
Nature miraculū in cœceptaculis seruandis. 1.38
Natura sponte rei occurrat, quæ grata extrinsecus accessit. 1.13
Natura minus molestat sapientius venientibus. 2.27
Natura sola sine opera medici potest agere. 1.88. & in quibus.
Natura quando cum medico operatur, & in quibus. 1.18
Neruis sentimus. 2.60.
& ijs robur acquiritur siccitate. 2.77. ijs summa sensio. 1.48. ideo restringi debent. ibid.
Nervi virtutes naturales omnes habent ex æquo. 2.57
Neruorum munus. 1.12
Neruorum varia strues. 2.68
Nervi cum eundem habeant ortum, cur non eadē ijs actio. 2.68
Nervus destructus recreari non potest. 2.90
Nervi cur oleo iuuantur.

M 3 1.48

- 1.48
 Nervis frigus inimicum.
 1.69. & 2.116
 Nervis cur noceat aqua
 tā frigida quā calida.
 1.48
 Nervi cur non sicut pun-
 cti, ita etiā præcisi exci-
 tēt inflātionē. 1.121
 Nervus stomachi volui-
 tur in anfractum. 2.68
 Nervus cōspectorius per-
 foratus. 2.68. & audito-
 rius qualis. ibid. itē gu-
 statorius. ibid. item ven-
 tris. ibidem
 Nervorum par idem, cu-
 ius pars altera ad lin-
 guā, altera ad aures usq;
 porrigatur, inquiūt me-
 dici. 1.133
 Nervorum distentio vn-
 de oritur. 2.107. & seda-
 tur aquæ perfusione p-
 accidens. 1.51
 Nervorum distēctione la-
 borantes, si febriant ar-
 duē, cur liberari possint
 2.107
- ¶ Nigrum utpote obscu-
 rum prorsus nitet. 1.47
 Nitrum quare exhibetur
 clysteribus. 1.88
 Nocte cur dolores ma-
 gis augeri soleant. 1.116
 Nocte natura magis agit
 animus minus. ibid.
 Nubes quomodo confi-
 stunt. 2.65
 Nubium attritu aer in i-
 gnem conuertitur. 1.58
 Numerum septenarium
 perfectum esse variē cō-
 stat, item denariū. 2.44
 Numus in aqua demer-
 sus, cur maior seipso vi-
 deatur. 1.34
 Nutritio membrorū quo-
 modo fit. 1.47
 Nux partem inutile ex-
 trinsecus continet. 2.14
- O
 Oculi humidi, molles
 & affectioni oppor-
 tuni. 1.33
 Oculi cur rufi irascenti-
 bus. 1.100
 Per

INDEX.]

Per Oculos cōtagionem
fieri quibus argumētis.

2.50

Oculi in pupilla cicatri-
ces cur albæ. 1.112 & in
nigra parte qualis. ibid.

Oculorum claritati pro-
dest mel Galbanarium.

2.74

Oculi medicīa epota cur
primū perturbentur,
purgatione peracta acu-
tius videant.

2.30

Oculis q̄ sunt cæsijs, cur
ex lippitudine vehemē-
tius doleant, nec pati
possint acerbiter me-
dicamentorum.

2.53

Oculi pupilla si in angu-
lum vergat ampliorem
minoris facta est resolu-
tio: si ad minorem, econ-
trariō.

2.9

Oculos inter dormiendū
nocte cū repente ape-
rimus, cur lucem perci-
pimus.

2.67

Oculum alterum premēs
sursumq; impellens cur

gemina omnia videt.

1.121

Oculo si bestiola incide-
rit, cur alterum prodest
comprimi.

1.57

Oculi alterius morb⁹ cur
gravior & diuturnior q̄
vtriusque.

1.138

Oculorum suffusione la-
borantibus, quæ imagi-
nes videntur.

1.51

Oculi cur subsident eorū
quos angor detinet.

2.21

Oculi cur in coitu pauli-
per conniueant.

1.103

¶ Oleum medio tempe-
ramento.

1.126

Oleum cur cum nullo hu-
more misceri patiat.

1.125. & 2.63

Oleum cur ignat nervos.

1.48

Oleum vetustate fit ran-
cidum, item oleosa om-
nia.

2.66

Oleum epotum cur vo-
mitum moueat, & potif-
simū flauæ bilis.

1.124

Oleum semper ad locum

M 4 ten

- tendit superiorē. ibidem
 Oleo immodicē vtentes,
 voce aspera. 1.123
 Oleum multum lucernæ
 infusum, flammam extin-
 guere potest. 1.15
 Oleo cur pereant insecta
 omnia. 1.62. & cur facili
 gelu duretur. 1.126
 Olfactus quæ pcepit. 2.58
 ¶ Onera portantes aut tra-
 hentes quare cum cātu
 ambulare consueuerūt.
 1.73
 ¶ Ordei natura. 1.145
 Ordeum cum tritico quo
 modo miscetur. 2.63
 Ordeū quare largam se-
 minis copiam effundit.
 2.64
 Ordeacea farina cur in-
 flammationes extinguere
 possit cum frigida, & an
 ratione primaria. 1.51
 Ordeū tostum, in pulue-
 remque redactum, cica-
 tricibus equorum con-
 spersum, cur faciat vt pi-
 li exteris sint vnicolo-
 res. 1.145
 ¶ Os ieiunum cur graui-
 ter oleat. 2.123
 Oscitantem qui viderint
 cur oscitare incipiant.
 1.32
 Ab Oscitatione cur hor-
 rescimus. 2.10
 Os virtutes naturales o-
 mnes habet ex æquo.
 2.57
 Ossibus cur inimicū fri-
 gidum. 2.116. & eius cor-
 ruptio vnde. 2.59
 Ossa quæ validiora sunt,
 cur ex lapsu frangatur:
 caro quæ mollior, iētius
 iniuriam euadit. 2.22
 ¶ Ouum qualitates ele-
 mentorum omnes com-
 plectitur. 1.84. & eius
 partes, & earum tempe-
 raturæ. ibid.
 Oua integra cur in aquā
 demissa demergi soleāt,
 vrina & corrupta super-
 natent. 2.72
 Ouum pleriq; antequā
 igni admoveant, aqua
 dilu

I N D E X.

- diluunt. 1.102
 Ovi vitellus cur cōcoctū
 facilis, albumen diffici-
 le. 2.84
 Ouum cur non ita rum-
 pi possit, cū in feruen-
 ti aqua concoquitur, si-
 cut cū affatur. 1.102
 Ouum pressum vtroque
 extremo ambabus mani-
 bus, cur frangi nequeat:
 pressum latere, facile frā-
 gitur. 2.45

P

 Alex vt aquam ser-
 uare calidam, ita ni-
 uem continere possunt
 quare. 1.113. & earum na-
 tura. ibid.
 Palmulæ partem inutile
 intus continent. 2.14
 Palpebræ musculus mem-
 branæ similis. 2.49
 Panis suo odore recreat
 febrientes. 2.62
 Panis siccus actu, potētia
 humectat. 1.65
 Panis & vinū ex proprie-
 tate quadam plus viriū
 habent quā ceteri ci-
 bi ad alendum. 2.62
 Panos dei historia, q̄ pri-
 mus resonantię causam
 indagauit. 1.130
 Pana deum Echo arsisse
 creditum ex historia est
 ductum. ibid.
 Pana quare adesse volunt
 comitatu Bacchi. 2.89
 Papyrus cur pro fit aluo
 suppressæ. 1.91
 Pardi quare Bacchum se-
 ctantur. 2.89
 Partium consensus trifa-
 riam fieri solet. 2.32
 Pars solida sedes virium.
 2.19
 Partes corporis postre-
 mas cur rigere soleam⁹.
 2.24
 Partus animalium varius
 2.64
 Pathe affectus. p. 431. 18
 ¶ Pectus aceto offenditur
 2.60
 Pelles indicant rem humi-
 dam imbecillam. 1.6
 Pennæ igni iniectæ auer-

M 5 ten

- tendē comitialibus. 2.60
 Peni est summa volu-
 ptas. 2.32
 Percussi in faciē, cur ignē
 videant. 1.58
 Peripneumonia pulmo-
 nis inflammatio. 2.7
 Persica, vide Pruna persica.
 Pes si offendatur, cur in-
 guē intumescere soleat.
 2.10 & 1.105
 Pedes cur frigidiores.
 2.38
 Pedis remedium quies.
 2.76
 Pediculorū copia cur in-
 terdum tabidis & puru-
 lentis. 2.31
 Pestis spiritus affectio. 2.
 104. & cur malum com-
 mune omnibus. 2.88
 Pestē cur magna ex par-
 te lippitudo præcedere
 soleat. 2.104
 Pestilente aeris statu cur
 alij intereant, alij resiste-
 re possint. 1.86. & tunc
 qui rapi solent. 2.88
 Pestilente aeris conditio
 ne cur homines multi
 & inæquales malo codē
 intereant. ibidem
 Petroselinum, vide Saxa-
 pium.
 ¶ Pica stomachi vitium.
 2.112
 Picare quid, & vnde. 2.69
 & 1.112
 Picturæ cur propè astāti-
 bus planæ videantur:
 procul partim cavæ, &
 partim deuexæ. 1.47
 Pilorum origo à calore.
 2.97
 Pilorū alimentum. 2.18
 Pili pedum cur lentius ca-
 nescere soleant. 1.142
 Pili cur hominum cicatri-
 cibus oriri nequeant, e-
 quorum queant 1.146
 Pili cur eriguntur metuēti-
 bus & horrentibus. 2.25
 Pili defunctis cur augen-
 tur. 1.140
 Pinguitudo vnde. 2.66
 Pingua omnia vetustate
 rancida fiūt. 2.66
 Pip cui⁹ naturæ. p. 431. 17
 Piper

INDEX.

- Piper si quis deuorauit, cur singuliat. 1.43
Piper quomodo purgat. 2.54
Piper si solidum deuoretur, cur calfacere nequeat: si contusum, possit. 1.65
Piper cuti impositum cur vlcere potest, deuoratum non vlcera ventrē. 1.28
Piscatæ cur homines quos enecassent, pulmone exēpto, in altum proijciabant. 2.72
Piscibus quare squamæ. p.428.13
Pisces oēs multipari. 2.64
Pisces saxatiles cur concoctu faciliores. 2.78
Pisces saxatiles quare nō nulli cōcoquere nequeūt carnes bubulas pñt. 2.16
Pituita sanguis imperfectus. 2.5. frigida & humida. 1.3. & 1.82
Pituita pro alimento aliquando natura vtitur. 1.82. & naturæ accommodatior q̄ atra bilis. ibld.
Pituita post sanguinem largior cæteris humoribus. 2.8
Pituita crassa & perfrigida pruritus causa. 2.22
Pituitæ imagines albæ. 2.51
Pituita cur per hyemē nascitur & augetur. 2.5
Pituita pro suo vapore quid habet. 2.65
Pituita q̄ frigida & crassa est, & apta ferri decorsum, cur ex pedib⁹ ad caput ascendat. 2.87
Pituitosæ affectiōes somnulosæ. 1.1
Pituita q̄ ducūt. p.430.16
Pituita in paruis venis & arterijs cuti propinquas quotidianā generat. 1.81
¶ Planetæ oriētes vel occidentes cur maiori corpore videntur. 1.34
Plantarum titillatio & frictio cur afferre somnum possunt. 2.42
Plato

- Plato autor, nihil sciri, per reminscentia. 1.19
- ¶ Pomum in aqua demer-
tum cur maius seipso vi-
deatur. 1.34
- Poma cur obesse possunt
sua frigida & humida na-
tura, aqua non tantun-
dem officiat, quæ simi-
lis est naturæ. 1.49
- Pondus cur facilius parte
leua quàm dextra effe-
re valeam. 2.55 & 2.125
- Portulaca herba dētium
stuporē tollit. 8. p.430
- Potentia vt reducatur ad
actum, auxilio eget. 1.65
- Potio frigida expellere
potest calculum. 1.108
- ¶ Protogeustæ animalia
Indica, gustu præualēt,
& vnde dicta. 2.57
- Præputium discissum cur
adglutinari nequeat. 2.
90
- Prometheum quare fin-
gunt liberatum Hercu-
lis opera ab aquila iecur
lacerante. 1.130
- Pruna Persica partem in
utilem intus continent.
2.14
- Prudentia magis in cor-
pore paruo. 1.52
- Pruriginis causa. 1.12
- Prurigo cur excitari so-
leat vlceribus sanescenti-
bus. 1.137
- Prurit⁹ quare magis exer-
cet senes. 1.24
- Prurientibus cur grata a-
qua perferuida. 1.22
- Prurientes cur delectan-
tur aquis calidis. 1.23
- Pruriant quare magis ter-
ga. 1.24
- ¶ Ptisana actu profert
qualitatem, quia ex se
frigida & humida. 1.65
- ¶ Pubes quando pilo inte-
gitur. 2.73
- Pubes cur serò canescit. 1.
142
- A Pube cur adolescentes
tragescere desinunt. 1.
123
- Pubescendi tempore te-
stes amplificantur. 2.73
- Puber

INDEX.

- Pubertatis mutationes tã in viris quàm in fœminis. 1.123
- Pubescētes cur vocē asperiorē reddere incipiāt. ibid.
- Pudore affecti cur oculos deorsum vertere soleāt. 1.68
- Pudore affecti nonnulli cur alis insudare coguntur. 1.10
- Pudore dū afficimur, manus admouere faciei solemus. 1.14
- Pudefacti cur erubescere consueuerunt. 1.14
- Pueri calidi & humidi. 1.3
- Pueri statim nati cur plorare incipiūt. 1.61
- Pueri edaciores. 1.141
- Pueri & senes cur magis calculosi q̃ adulti. 2. 41
- Pueris cur calculi in vesica, senibus in renibus. 1. 107. et cur eādē habēant causam. 1. 108
- Pueri cur fascinari maxime possint. 2.50
- Pueris potissimum accidit horror inter minguendum. 1.115
- Pueri cur non canescunt, cū excrementosi & humidi esse soleant. 1.3
- Pueri praesertim infantes, cur in terram non facile vt viri infringātur. 1.118
- Puerorum caluaria mollis & laxa. 1.3
- Pueri cur vocem reddunt acutam. 1.95
- Pueri execti cur vocē reddunt acutiorem, quàm adultiores quos gallos vocant. 2.98
- Pueri, vide etiā Infantes.
- Pulmonis substantia qualis 2.76
- Pulmo in motu assiduo quare. ibid.
- Pulmonis vtilitas. 2.57
- Pulmonis vlcus cur insanabile. 2.17. & 2.76
- Pulmonis purulentia nō nisi per tussim repurgari queunt. 2.79
- Pul

Pulmo & partes adiacen-
tes, hyssopo iuvantur. 1.

147

Pulmonis inflāmatio cur
excitei ex febre ardua.

2.7

Pulmonis inflammatione
laborantium, cur malè
rubent. 2.4 & cur æstuo
si sunt. 2.2

Pulmonis inflammatio
peripneumonia. 2.7

Pulsus intentio inspiratio
ni respōdet, remissio ex
pirationi. 1.20

Pulsus leuior infanientibus
per ardorē febris, le
thargicis plenior. 2.117

Pus quare foetidū. 2.19 &
in collectionibus respō
det hypostasi in vrinis.

2.19

Purulentis cur interdum
copia pediculorum oria
tur. 2.31

Puteorū aqua cur per hye
mem calida, per æstatē
frigida. 1.34

Putredinem contrahunt

caliditas & humiditas. 1.
64

Q Vadrata cur è lon
ginqno rotunda
esse videntur. 1.35

Quadrupedes quare in-
tra sese foetificant. 2.64

Qualitas omnis coacta va
lidior q̄ expansa. 1.71

Qualitate agentium rerū
consideratio. 1.65

Quæstionum naturalium
ratio partim certa ex se,
& partim inexplicabi-
lis, & quædam media p.
428.1

Quæstiones naturales in
explicabiles. p.430.2

Quæstionum naturalium
tertius ordo, & solutio
vnde sumēda. p.431.16

Q Quercus cur à venti im
petu evertatur, harundo
illæsa permaneat. 1.118

Quercus argumento con
stat corporis habilitas
ad morbos. 1.86

Q Quies, pedis remediū.
2.76

INDEX.

2.76

& membri affecti. 1.138

R

R Abiei cantum con-
sideratio. 1.74.
per tot.

Radix calfacit, incidit, &
extenuat. 1.40

Radice per cibum inge-
sta, cur alij foedè eru-
stant, alij non. ibidem

¶ Refrigeratio modica
naturæ membrorum ac
commoda, immodica
noxia. 2.61

Renum caro qualis. 2.68

Renibus vis attractoria
potius data. 2.57

Renibus auxiliatur inula
campana. 1.147

Renum vlcera cur diffi-
culter sanentur. 1.109

Renibus cur careāt aues.
1.109

Rerum qualitate agentium
consideratio. 1.65

Respiratio nostra calida.

1.63

Respiratio qualis insanie
tibus per arduam febrē.

2.1

Respiratio in thorace,
quod in reliquo corpo-
re pulsus per arterias
habetur. 1.20

Reges quare nudos effin-
gunt statuarij. 1.85

Rident quos in alis, co-
stis, & plantis titillam⁹.
p. 430.4

Rigor ex refrigeratione.
2.61. ex flaua bile. ibid.

Rigor vnde accidit ijs, q
postquam ieiunarint,
cibum ingerunt. 1.134

Rigorem calor excitat &
frigus. 2.61

Rigere cur maximè solea
mus postremas corpo-
ris nostri partes. 2.24

Rigeāt cur cæterę omnes
corporis nostri partes
ex frigoris vehementia,
facies minimè. 1.37

¶ Robur ex siccitate ner-
uis acquiritur. 2.77

Rosa:

Rosæ recreât febrilentes.

2.62

Ructus quorū purior
ingesta radice, & quorū
impurior. 1.40

Ructemus quare cibo tā
humido, quā sicco in-
gesto. 2.99

Ruta iuuat laxum intesti-
num. 1.147

s

Sacchari virtus qua-
lis. 2.74

& vbi habetur. ibidem.

& est mellis coagulū. ibi.

Sal siccus potētia & actu.

1.65

Sal suginis causa. 2.66

Sanguis inter humores
largior. 2.8. & 1.103

Sanguis quatuor habet
partes vt vinum. 2.89

Sanguis vapor calidus &
humidus. 2.65

Sanguis quomodo misce-
tur cū carne. 1.63

Sanguis summa corporis
calfacit & laxat. 1.30

Sanguis nō attrahitur me-
dicamento, nisi nouisset-
mē per vim. 2.54

Sanguis naturæ familia-
rior, alimentumq; sup-
peditat corpori: si abun-
det, plethoram creat. si
putreat & recalescat, in-
bilem transit. 1.83

Sanguinis serum à reni-
bus trahitur. 2.73

Sanguine orta cur recrea-
ri possunt. 2.90

Sanguis purpureum co-
lorem largitur corpori.
1.11. & 1.13. & 1.18. & co-
mitatur naturam. 1.13

Sanitas temperies quādā
corporis. 1.33

Sanus cur sua bona vale-
tudine lippientem emē-
dare non potest. ibid.

Saporum causæ. 2.66

Satyros quare Baccho cō-
iungunt. 2.89

Saxapium calculis pro-
dest. 1.108

Saxapium os ventriculi
iuuat. 1.147

Sca

I N D E X.

- ¶ Scabies cur contagio-
sa. 2.39
- Scalas cur facilius descē-
damus quàm ascenda-
mus. 1.60
- Scammonea aperit ora
venarum vt purget.
2.54
- Scammonea bilem du-
cit. p.430.19
- Scenarum varia oblecta
mina vnde. 1.76
- Sciri omnia per remin-
iscentiam & recordatio-
nē Plato est autor. 1.119
- Scytharum gens animo-
sa, fortis, & candida. 2.6
- Scythia cur vinum fert
calidum cū sit frigi-
dissima. 2.6
- Scolopēdrium lieni pro-
dest. 1.147
- Scrobe iuxta mare offe-
sa, cur aqua dulcis com-
periatur. 2.125
- ¶ Per Se fieri & ratione
primaria quid. 1.51
- Semine quomō procreā-
tur animalia. 1.47
- Semen genitale cur len-
tum & glutinosum. 2.93
- Seminum genitaliū mi-
istio diuersa, naturam
eorum penitus abolet.
1.132
- Semine orta destructa re-
creari nequeunt. 2.90
- Semina plantarum qui-
bus vestiūtur. p.429.23
- Senes nonnulli minima
ē longinquo cernunt.
1.72
- Seniorum caluaria præ-
dura. 1.3
- Senes cur excrementis
abundant, & vigilaces
sunt. 1.2
- Senum membra cur ob-
tremunt. 1.17
- Senes quomodo incurui
fiunt. ibidem
- Senes quare magis exer-
cent pruritus. 1.24
- Scribis cur calculi in re-
nibus, pueris in vesica.
1.107. & cur habent eam-
dem causam. 1.108
- Senes & pueri cur magis

N cale

- calculosi q̃ adulti. 2.41
Sensus quibus præcellūt
animalibus. 2.57
Sensibus non cōpari mo-
do sunt animalia præ-
dita. ibidem
Sensibus quinq; respon-
det quædam series ex
terra ad cœlum. 2.58
Sensibus quare tantum-
modo quinq;. 2.58
Sensio vbi magna, ibi &
magna voluptas, dein-
de dolor vehementior.
2.32
Septenari⁹ numerus per-
fectus, Pythagorę sen-
rentia. 2.44
Sequales apcæ. 1.113
Seseli vesicā iuuat. 1.147
Dermo homini cur len-
tius quàm cæteris per-
ficitur. 1.143
Serpentibus cortex qua-
re datus. p.428.16
Serpētes paucipari. 1.64
Serpentes tactu præua-
lent. 2.57.
Serpentes aqua insperfi
cur molestantur & fu-
giant. 1.101
¶ Siccitatis operatio.
1.73
Siccitas humore interem-
pto exuperat. 1.77
Siccū omne difficilè im-
mutatur. 1.82
Siccitas vigiliā parit. 2.71
Sinapi cur si solidum de-
uoretur, calfacere ne-
queat: si contusum, ni-
mirum possit. 1.65
Sinapi cuti impositū cur
vlcerare potest: deuora-
tum, nequaquam. 1.28
Syndesmus, vide Copu-
la.
Singultiat quare qui pi-
per deuorarit, aut pa-
nis incisum grādiuscu-
lum. 1.43
Singultientes pane, cur
soluantur singultu, si
quid triste audierint.
1.46
Sinistra cur facilius quā
dextra pondus efferre
valeamus. 2.55. & 2.128

I N D E X.

- Siriasis cur infantes per-
exercet signa & acciden-
tia. 1.96
Sitis ex siccitate. 1.39. &
2.95
Sitis febrientib⁹ vnde, itē
ieiunis. 2.28. & quare
sitiunt magis febrien-
tes quā fameant. ibid.
Sitibundi balneas ingres-
si, cur alij extincta siti
egrediantur, alij con-
tra. 1.108
Sitiunt quare vehemen-
ter, quorum ventrem
inferiorem fluxio ex-
ercet. 2.96
¶ Sol oriens vel occidēs
cur corpore ampliori
videtur. 1.34
Solis feruor cur alijs sō-
num afferat, alijs remo-
ueat. 1.85
Sol quando eclipsim pa-
titur. 2.43
Solis defectus minus am-
pli crebriq^{ue} quā lu-
næ. 2.43
Sole vel luna deficiente,
cur vulgus mouere æs
ferrūque consuevit.
ibidem
Sol quare hominem ni-
grum reddat, linteum
candidius faciat, ceram
emolliat, & lutum in-
duret. 1.87
Solidum affici difficul-
ter potest. 2.17
Solidæ partes corporis
cuius coloris. 2.19
Somnus humore confi-
stit. 1.1. & quare con-
liatur plantarum titil-
latione & fricatione.
2.42
Somnum cur lassitudo af-
ferre possit. 2.71
Somnum cur alijs affe-
rat solis feruor, alijs tol-
lat. 1.86
Somnum infantibus con-
ciliat musica. 1.119. itē
motus. 1.120
Sonos simulacris per æ-
rem & humorem con-
struimus. 1.93
¶ Spadones cur pilis ca-

N 2 re

- reāt. 1.5. & cur canesce
re soleāt citò. 1.4. & qua
re effœminati & vino-
fi. 1.6. & cur voce acu-
ta. 1.7. & 1.95. & cur pro-
ceri & blæsi. 2.23. & cur
barba careant. 2.97
- Spadonū pedes cur ma-
gna ex parte depraua-
ri soleant. 1.6. & cur nō
nulli rem aliquātisper
veneream appetant, &
amore interdum deti-
neantur. 1.8
- Spadones mammas fœ-
mineas, genas tumidiuf-
culas habent, pilos pro-
missiores, & facilè ca-
nescunt. 1.7
- Spadonum coles statim
languet quare. 1.8
- Speciem nostram cur cō-
spicere valeamus in spe-
culis & aquis diluci-
dis. 1.129
- Speluncæ vastæ & syn-
corè cur soleant reso-
nare. 1.130
- Sphærica figura omniū
perfectissima. 2.91
- Spiratio actio animalis.
1.116.
- Spiritus animalis origo
ab hepate. 2.63
- Spiritus æthereus instru-
mentum animi. 1.94
- Spiritus animalis è sede
cerebri. 2.105. & nutri-
tur, aere tracto à pul-
mone. 2.63
- Spiritus animalis nō in-
corporeus quomō iun-
gitur cum corpore. 2.63
- Spiritus animalis si in-
teger facultas rectè co-
gitandi agēdiq; omnia
integra est: si contrā, de-
sertæ fiunt actiones.
ibidem
- Spiritus & aeris differen-
tia. 2.58
- Spiritus flatuosus ex cru-
ditate, & cur strepit p-
nares, per sedem, per
stomachum, per gut-
tur & aures. 1.139
- Spongia manu pressa hu-
morem emitit. 2.139. &
cur

I N D E X.

cur frangi non potest.
1.118

Splendores quibus ante
oculos obuersari appa-
rent. 2.51

Splendores tanquam stel-
lae discursantes, aut tan-
quam fulgura coruscā-
tes caelo sereno, cur in-
dicant ventum vehemē-
tem futurum. 1.70

¶ Statuarij quare deos &
reges nudos effingunt.
1.85

Stellae cur illustriores vi-
dentur ubi imber p hye-
mem desijt. 1.1.4

Strivā sap suspirare. 1.20

Stercus colicorū cur bu-
buli speciem gerat. 2.85

Stercus bubulum cur in-
fiatur. ibidem

Stercus ferarum cur mi-
nus quā vrbānarū fœ-
teat. 1.27 hominū autē
maximē omnium. ibi-
dem

Sternutat cur homo am-
plius, crebrius, & vehe-

mentius cæteris anima
libus. 1.139

Stirpes quibus obducun-
tur. p.429.3

Stirpiū quæ infirmæ frō-
des ineunte hyeme amit-
tunt. 1.41

Stirpium fructificatio va-
ria. 2.64

Stirpes sylvestres cur va-
lidiores & lætiores vr-
banis. 2.48

Stomachus ad asperā ar-
teriam est positus. 1.45

Stomacho virtus attra-
ctoria pollet. 2.57

Stomachi si'a quomodo
agunt. 2.68

Stomachi vitium pica.
1.112

Stomachus, vide etiam
Gula.

Strabones natura cur ge-
mina non conspiciunt.
1.122

Strangulatio fit, si quid
cibi vel humoris in ar-
teriam sit delapsum.
1.38

N 3 Strep

Strepitus quomodo acci- dit baucalibus cū im- plentur. 1.92	deant. 1.136
Struthiocamelus ferrum concoquit. p.431.23	Sues multiparæ. 2.64
Stulti cur prudētissimos procrearunt liberos. 1.26	Suspirare ampliter q̄ cō- sueuerunt. 1.20
Stupor attonitus cur nō contagiosus. 1.39	Susurrus nomen fictitiū. 1.92. & 2.3
Stuppæ argumento con- stat corporis habilitas ad morbos. 1.86	T Abes cur cōtagiosa. 2.39
Sturni cicuta vescuntur. p.430.19	Tabidis cur interdum co- pia pediculorū oriatur. 2.31
¶ Substantia triplex cor- poris. 2.12	Tabē laborantes cur vn- guibus reddi aduncis vi- deantur. 2.17
Succinum vide Electrū.	Tabescunt quare quibus gargar est abscissum. 2.3
Sudore quādo causa mor- bi exhauritur. 2.7	Tactus quē percipit. 2.58
Sudores accessionē præ- uenientes quare graues 2.122	Taurus iratus cur costas cauda verberat. 1.144
Surdi ab ortu naturę, cur iisdē & muti viuāt. 1.133	¶ Teda calida & sicca. 1.81
Sues cur fileant cū sur- sum videre coguntur, & eorum natura. 1.135	Tell' mater syluestriū, & nouerca vrbānorū. 2.48
Sues cur stercoribus gau-	Tēpora cur hirtiora red- dantur. 2.11
	Temporibus capitis ve- hementer percussis, cur sit intereundum. 2.82
	Tend

I N D E X.

- Tendo vnde dictus. 2.49
Tenebrarum & lucis dif-
ferentia. 2.34
Terga cur quàm ceteræ
partes amplius pruriât.
1.24
Terra sicca potentia & a-
ctu. 1.65
Terræ loca quæ parum
fructificant, & quæ fœ-
cundiora. 2.11
Terrarum orbis septem
stellis regitur. 2.44
Terrenum omne graue.
2.113. Item frigidū. 2.116
Tertiana vbi generatur,
& à qua materia. 1.81
Tertiana, vide etiam Fe-
bris tertiana.
Testibus cū pene cognatio,
& sedes communis.
2.32
Testes gallinaceorum, vi
de Gallinaceorū testes.
Testium per ictum cur
vehementius doleamus.
2.32
Testes quid pro alimēto
sibi hauriunt. 2. 73. &
quando amplificantur.
ibidem
¶ Thapsia trahit vi ca-
loris. 2.56
Theriace cōpositio. 1.147
Theriaca cū sit calida
& sicca, cur sitim extin-
guit dipsade morsis.
1.147
Theriaca materiam mor-
bi digerere & absume-
re potest, modò oppor-
tunè detur post conco-
ctionem. 1.128
Thorax per quæ media
mouetur. 2.1
¶ Tibia angusta sonum
reddit acutum. 1.95
Tibiarū foramina argu-
mentum faciunt vocis
spadonum & integrorū
hominum. 1.7
Titillatio plātarum cur
afferre somnum potest.
2.42
¶ Tonitruum cur pōst
audiamus, fulgur pri-
mū videamus, cū hęc
duo simul cōmittantur.

N 4 1.36

1.36

Tonitruū strepitu attoni-
ti, cur intereant, aut cer-
tè amentes degant. 2.83

Torpedinis virtus. p.
431.1

Toxica qui hauserunt a-
ctionibus animi quomo-
do deferuntur. 2.63

¶ Tragescunt cur pube-
scentes, & quid tragesce-
re. 1.123

Tremor senibus quomo-
do fit. 1.17

Trigla vitium à torpedi-
ne accitū tollit. p.431.3

Triticū quare largam se-
minis copiam effundit.
2.64

¶ Tussis arida infestat
gibba iecoris laborātes.
2.92

Tussis subita fit, si quid ī
arteriam asperam cibi
vel humoris delapsum
fit. 1.38

Tuscentibus nonnullis
cur splendores nōnulli
ante oculos obuersari

appareant.

2.51

v

Vacuū natura recu-
sat. 2.16

Validiora à re aduersā ma-
gis corrumpūtur quā
molliora. 2.22

Validum inualidum tra-
hit. 2.56

Vapores ad cerebrum ela-
ti, ex natura cerebri red-
duntur frigidiores. 2.22

Vasa quæ bucalia dicun-
tur, cur strepitū quendā
dum aqua implētur, red-
dere soleant. 1.92

Vasa harpagia cur si digi-
to admoto foramen eo-
rum superius obturetur
aquam nullā per fora-
men sui fundi emittant,
sed si apertum sit, liberè
emittant. 1.93

¶ Venę ministri publici.
2.68

Vena virtutes naturales
omnes habet ex æquo.
2.57

Vena

I N D E X.

Venarum postrema quibus adsunt partib. purgationis causa.	2.54	2.89	Veratrum candidum pituitam ducit.	p.430.21
Venæ à frigido rumpuntur, teste Hippocrate.	1.117		atrū, ducit bilem atrā.	23
Vena destructa recreari non potest.	2.90		Veratro coturnices vescuntur.	p.430.18
Venter virtute immutatoria pollet.	2.57		Vertigo capitis unde habet nomen.	2.67
Ventriculi os petrapio iuuatur.	1.147		Vermes unde enasci consueverunt in cœno & fecibus.	2.31
Ventriculus contactu concoquit.	1.21		Vesica excretoria virtute plurimum valet.	2.57
Ventris flatus cur etiam extruditur mingētibus.	1.31		Vesica siccior facta cōtra hi non potest.	2.94
Ventus cur vehementius per loca spiret angusta.	1.71		Vesicæ muliebris ceruix amplior quàm maris.	2.47
Venti impetus cur quercum euertat, harundinē illæsam prætereat.	1.118		Vesicæ cur auxiliatur sefeli.	1.147
Ventum vehementem futurum cur splendores indicant.	1.70		Vesica cur careant aues.	1.106
Venus libidinis effigies.	1.85		Vesicæ vlcera cur difficulter sanentur.	1.109
Venerem arsit Bacchus.			Vespertilioes cur noctu videant, interdum nihil ferè.	1.66
			Vestimenta linea nos calfaciunt.	1.111

VI

¶ Vitijs humanis immu-
nes quomodo euadere
possumus. 1.87

Videre cur protinus ne-
queant, qui ex luce am-
plissima ad mediocrem
venerunt. 2.101

Videre cur non statim va-
leamus vbi ex tenebris
ad lucem, vel ex luce ad
tenebras venimus. 2.34

Cur non Videamus qua-
si videntes. 1.98

Visus quæ percipit. 2.58

Visus tenuior & acutior
nobis quàm auditus.
1.36

Visio p extramissionem.
1.129

Vinculi corruptio solu-
tionem affert rerum cō-
uinciendarum. 2.82

Vinum natura calidum.
1.6. quatuor continet
partes. 2.66. calorifi-
cum est. 2.127. suo
odore recreat febrien-
tes. 2.62

Vinum cum pane quan-

do febrientium imbecil-
litati concedimus, cur fe-
bris nihil augeatur per
calorem vini, imò mi-
nor esse incipit. 2.62

Vinum cur frigidum in
Aegypto, terra calidif-
sima. 1.55. & 2.6. & ca-
lidum in Scythia, terra
frigidissima. ibid.

Vini meri vsus frequens
& immodicus nonnul-
lis mentem abstulit.
1.94

Vinum Maronem qua-
re pleriq; nominarunt.
2.89

Vini copia vim natura-
lem & animalem suo ca-
lore opprimit. 1.16

Tam Vinum quàm aqua
cur febrientibus deliriū
atq; insaniā faciāt, si im-
portunè dentur. 1.94

Vinum quomodo affici-
tur. 2.66

Vini copia flatus excitat,
sensusq; omnes pertur-
bat. 2.52

Vi

INDEX.

Vinum cur per fistulam
attrahere possimus .
2.56	Virtutum naturalium or
do , numerus & causa.
2.57
Vinum qua sui parte pre
stare alimoniam potest.
2.89	Virtus naturalis minus
interdum suis fungitur
actionibus , & quæ sint
eius actiones. 1.116
Vinum cur nunquam aut
rarenter congelascit.
1.126.	Virtutes naturales ad i-
psam tantum viuendi
pertinet rationem, ani-
males ad bene viuendi.
2.57
Vino vini molestia cur le
uetur. 2.80	Virtutes naturales non
sunt ex æquo omnibus
membris. 2.57
Vinolenti nonnulli cur
gemina videant. 1.121	Virtus animalis interdum
suas exequitur actiones
& quæ sint tales. 1.116
Vinolentis admodum cur
circuverti omnia vi-
deantur. 2.67	Virtutes naturales cur
natiuæ sint, animales ad
uentitiæ. 2.57
Vinolenti cur caligent, &
vertigine tententur .
2.67	Virtus naturalis in me-
tuentibus calorem natu-
ralem obruit, & quomo-
do. 1.15
Super Vino annotamen-
ta pulchra. 2.89	Virtus vitalis in lætitia
exultantibus interit, quia
immodicè profluens dis-
palatur, contra in metuē-
tibus
Vinacea cur vt ingessi-
mus, integra per aluum
egeri soleant. 2.91	
Viri cur in terram faci-
lius infringantur quàm
pueri. 1.118	
Virtus iu partibus soli-
dis. 2.19	

I N D E X.

ribus.	1.19	frangitur.	1.118
Virtus vitalis ab animali iuuatur, & quomodo cō pensat defectum anima lis.	2.1	Vitra cur per hyemem, si quid vehementer cali dum immittitur, rumpi soleant.	1.117
Virtus animalis in ner uis.	1.12. & 2.1	¶ Vlcera rotunda quo modo curant medici. 1.	
Virtus animalis musca lis thoracis vim mouen di suppeditat.	1.20	92. & cur difficulter sa nentur, & vnde talia con sistunt.	1.97
Virtus animalis per ner uos ad postremas vsque animalis partes se porri git.	2.10	Vlcerib ⁹ mel cur acre sen titur, gustui dulce. 2.130	
Visa pro figura & colore causæ imaginamur. 2.51		Vlcerib ⁹ sanescētibus cur prurigo excitei.	1.137
Vitiliginēs à pituita si su peret. 1.83. & cur acu ad acta nullum sanguinem emittant.	2.111	Vlcera tam renam quàm vesicæ cur difficulter sa nentur.	1.109
Vitri foramina nonnihil aeris tenuioris conti nent.	1.17	Vicera articulorum, vide Articulorum vlcera.	
Vitrum foramina conti nere quo argumento. 2.		Vlysses ab Homero bre uis & prudentissimus refertur.	1.29
1.17		¶ Vngues cur defunctis augentur.	1.140
Vitrum quomodo inflari solitum.	2.36	Vngues non tabescunt.	2.17
Vitrū cū ceciderit, cur		¶ Volucris quare par tus foris conficitur. 2.64	
		Voluptas summa ex pene	2.32

I N D E X.

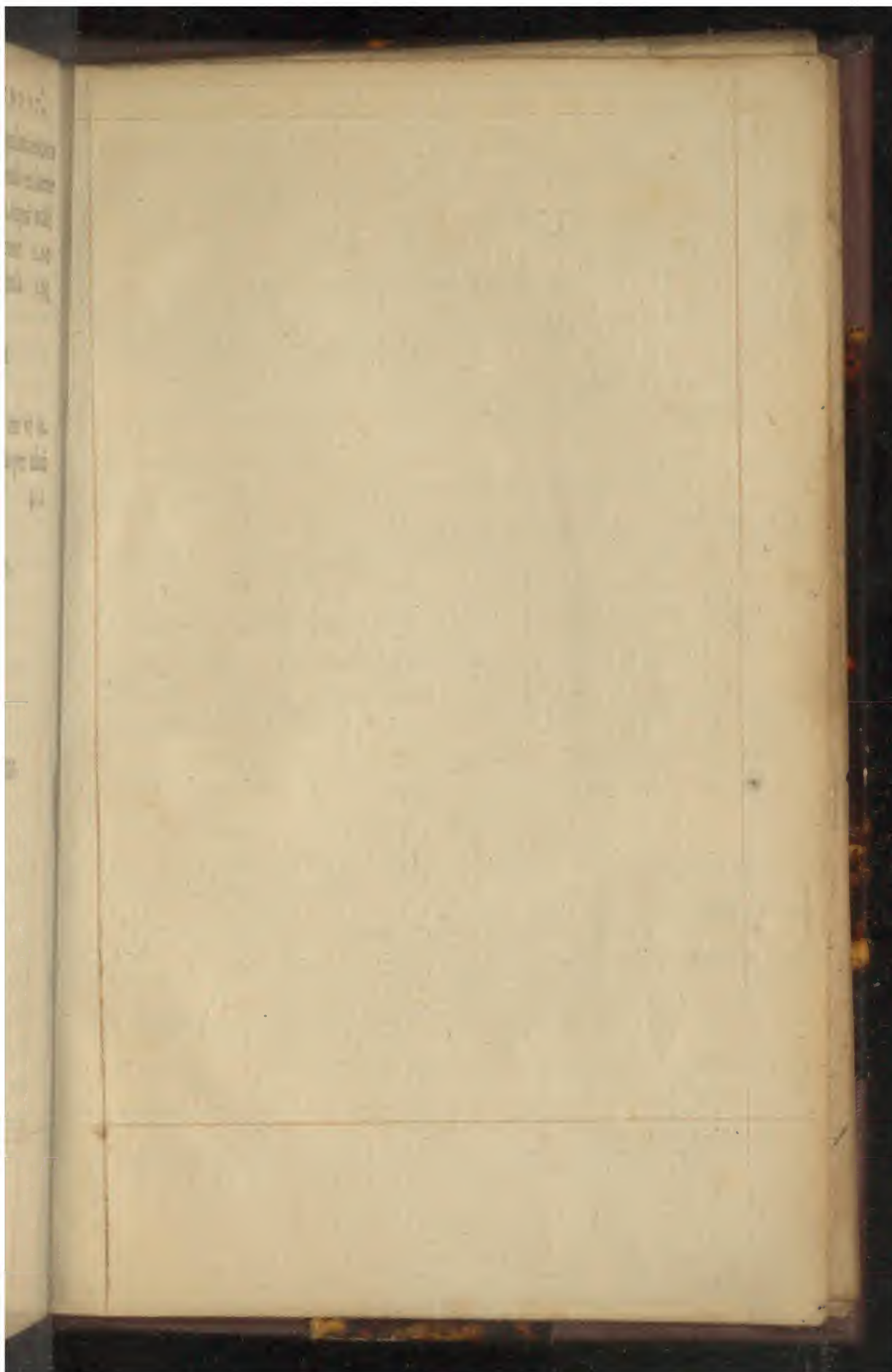
- 2.32
Vomitus atre bilis cur periculosus. 2.108
Vomitum cur mouet oletum epotum, & præsertim bilis flatu. 1.124
Vomentibus nonnullis cur splendores ante oculos obuersentur. 2.51
Vomentes leuiter cur pituitam, plentius bilem, supra modum etiam sanguinem egerant. 2.54
Vox quibus modis fit aspera. 1.123
Vox homini cur lentius perficiatur. 1.143
Vocis asperitas pubescentibus. 1.123
Vocales literæ septē sunt. 2.44
Vrina hypostasis quādo fit, & quid. 2.19. item quid indicat. ibid.
Vrina hypostasis, vide etiam Hypostasis.
Vrina quod sublidet si album, cur bonū indicat. 2.19
Vrina cur senibus prodeat inconsultē. 1.17
Vrina destillatio vnde. 2.94
Vrina difficultas nomen generalius quā destillatio. 2.94
Vrina exitum appetente retenta, cur multi resoluti sint atq; destillatione vrina laborarunt. ibid.
Vrinam cur tepidam egeramus priusquam balneas introeamus, cū diutius intus manserimus, frigidam. 1.52
Vrina enæorema, id est, sublimitamentum vnde. 2.19
Item, nubecula quando fit. ibidem
Vrina instrumento elicitur vi vacui fugiendi. 2.56
Vuam quando appellamus gargar. 2.3
Vulua nervosa. 2.60
& quare. ibid. & 2.102
Vulua insignis est per vitia

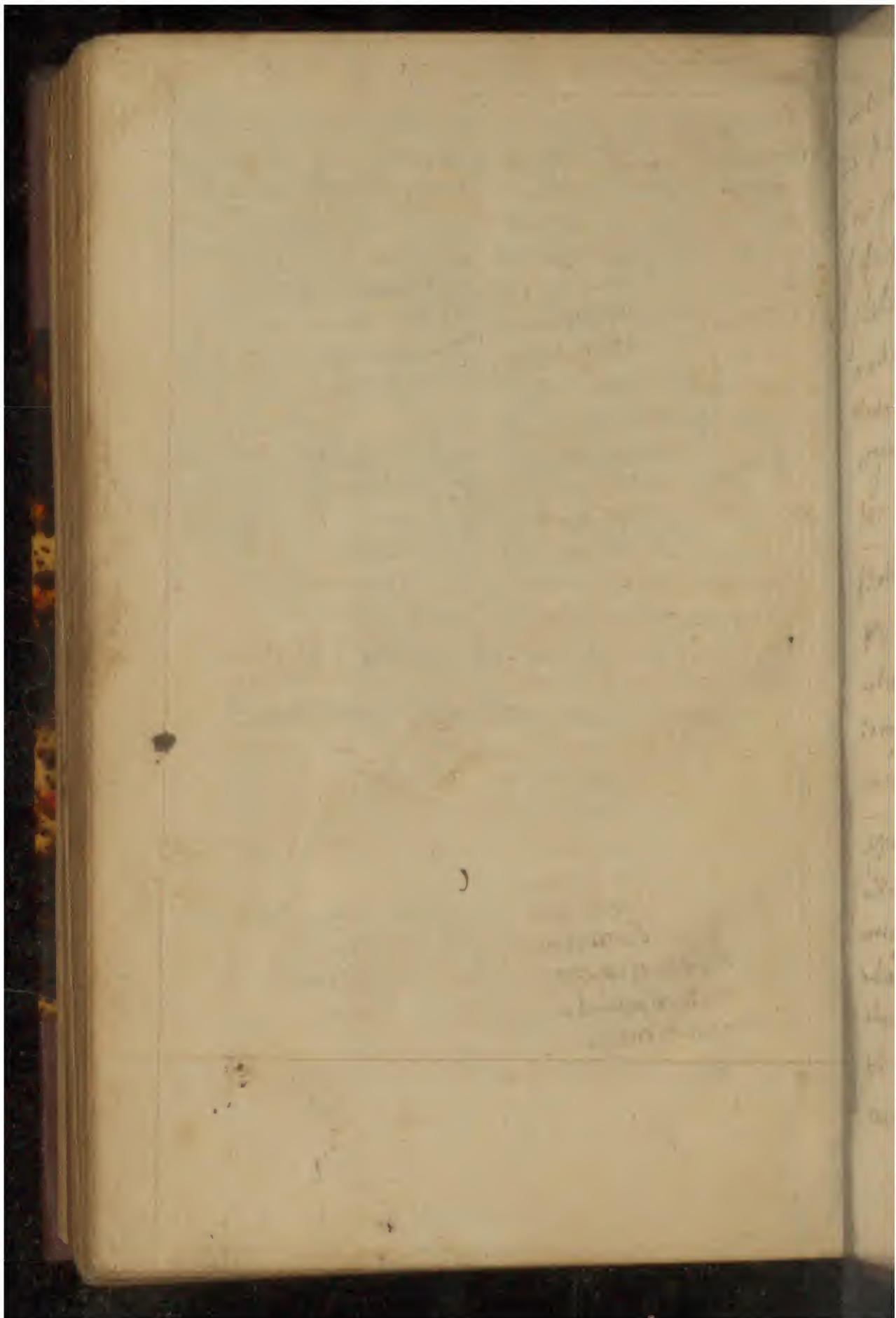
- tatem retentoriam. 2.57
 Vulua non nisi per obli-
 quorum florum tractū
 suo fungitur officio. 2.68
 Vulua cur vna membro-
 rum omniū aspera par-
 te interiore est. 2.93
 Vuluæ acetum inspersum
 cur dolorem inuehat ve-
 hementem. 2.60
 Vulua affecta cur mulie-
 res mente labentur & de-
 lirent. 2.102
- Vuluæ strangulationibus
 quare nonnulli res bene-
 olidas infra, suprà malè
 olidas afferunt. 2.60
 Vuluæ acetabula. 2.93
- Z
- Z** Izania cur vt in-
 geisimus per aluū
 egeri soleat. 2.91

F I N I S .

L V G D V N I ,

Excudebat Nicolaus Baccaneus.

Legitur alibi inter problema
25. & 26. aliud problema.
Cum qui minus sunt prudentes
suspensio corpore ac multu
sublimi. Incedunt b. quia ut
nauta in cellis per anem
et cetera nos. Hec ita sit ut
corpus aut sub callior.
Sed inter Alexander proble.

Problema 55. al. Alexandri
par. 972. In em. 29. post
adhibendum et adde. semper
enim qui curiam quærent
an. de capietur.

Problema 60. al. 2. par. 136.
adde quod alibi legit de ostetione
uotey medendi sibi benivole quæ
valuit proutitum uotum reg. et
aliqua iniuriat a postea alia
et proutit dolores ab aret. motos
ruabat. tandem hoc proutit dedit.

Text 9. prob. 5. pag 116. port henn
de wawafis idw. qui Amy et
13. nunt a ceux qui ont eu une
abolition de leur soultz mofstans
ou d'une vovignissance faute de
justice p^r Juvr 9. et de 2. v. mofst.

Text 10. 9. prob. 11. pag 117. Amy 18
de de Chomier des Soc pour un
off d'ye de le de l'lin'a novit

Text 10. prob. 5. q. 4. 196. Amy de
ceux qui sont flogués du viz
ou d'une tout ces viret -

Text 10. 6. Amy sont ceux qui
oposeu beaucoup de peu de temps
il fut des mofstres. p. 198.

Text 1. prob. 17. p. 1. Amy les mofstres des
pauvres de ce temps offirent a
quatre 15. v. offirent mal dispose

Text 4. prob. 19. p. 70. Amy ces Castard
de de l'lin'a mofstres n'ay quia de
vovignissance nati.

Text 5. prob. 17. p. 90. Amy ces Ambition

Text 10. prob. 42. p. 137. falsus viz, viz
corroder de viz, viz mortu viz, viz
de l'lin'a ad d'ur de l'lin'a

Text 15. 11. p. 206. Amy 13. nunt offirent
de l'lin'a offirent de l'lin'a n'ay
10. v. vovignissance de l'lin'a

sect 16. 1. p. 208. study of toy & brand
reminiscent video by promoter a toy
class of that size myself.

sect. 39. 6. p. 912. study of private parts
in the of the culture of the

